BEATI
PETRI DAMIANI
S. R. E.
CARDINALIS,
EPISCOPI OSTIENSIS;
ORDINIS SANCTI
BENEDICTI.

BEATI

PETRI DAMIANI

S. R. E.

CARDINALIS,

EPISCOPI OSTIENSIS,

ORDINIS SANCTI

BENEDICTI; ET DOCTORIS SANCTISSIMI,

AC DISERTISSIMI,

OPERA OMNIA

IN QVATVOR TOMOS DISTRIBVTA,

COLLECTA, AC ARGVMENTIS

ET NOTATIONIBVS ILLVSTRATA

STVDIO ET LABORE DOMNI CONSTANTINI CAIETANI

Syracuſani, Abbatis Sancti Barontis Congregationis Caſinenſis.

ACCESSIT HVIC EDITIONI TOMVS quartus operum B. Petri Damiani, & Regula Petri de Honeſtis Clerici Rauennatis antehac inedita.

PARISIIS,

Sumptibus ÆGIDII TOMPERE, viâ Aurigariâ, propè Puteum-Certum.

M. DC. LXIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

VITA
B. PETRI DAMIANI
S.R.E. CARDINALIS, EPISCOPI OSTIENSIS, ET EREMITÆ,

PER IOANNEM MONACHVM EIVS DISCIPVLVM; ex duobus MSS. Rauennare, & Fauentino.

Domno Liprando Priori, & cæteris Senioribus Eremi Fontis Auellanæ, Ioannes.

OPvs mirabile, Patres, quod ſanctitati veſtræ placuir meæ iniungere paruirari, quàm meis ſit perarduum viribus, & impar ingenio, ipſemet liquidò perpendo At quia non præſumo veſtro quidquam abnegare imperio, licer ſenſus hebetudo illuſtres ranri viri actus inerti deuitet commitrere ſtylo; ne dum ſuperiora ſibi aggreditur, Lectorem magis ad nauſeam, quàm ad legendum excirare videatur; confidens tamen de veſtris ſanctis orationibus, almiſque ipſius pij Parris noſtri Petri Damiani meriris, ad cuius vos acta exaranda meam obedientiam prouocatis, deuotus aggrediar veſtris obtemperare mandatis. Ipſemet enim conſultius fore cenſueram, ea me quouis rudi ſtylo interim annotare, quo dignè poſtmodum à peritioribus elucidara ſcriptoribus, ad notitiam futurorum poſſenr profutura pertingere; quam impeririæ notam, nimium declinando, inracta prorſus relinquere, ne fortè poſt modicum caligine obliuionis obducta, non paruo mei diſcrimine de cunctorum omnino laberentur memoria. Nam cùm omnibus parear, neminem geſtorum illuſtrium virorum conſcium, abſque culpæ macula ignauo ſilentio tegere; quanro magis conſtabit, non paruo me obnoxium fore delicto, qui tanto Patri, licet in extremis penè remporibus indiuiduus comes inhæſerim, ſi eius mirabilia geſta ſilentio prætérire, quàm diuulgare maluero. Eorum igitur, quæ relaturus ſum, parrem me ex ipſius ore ſuſcepiſſe memini, partem ex quodam condiſcipulorum meorum, qui eius conrubernio ante me, familiarius inhærere: quædam autem relatu cuiuſdam ipſius propinqui, viri grauis, & honeſti, quæ videlicer illius conuerſionem præceſſeranr, audiui: cærera quidem propria præſentia ipſemet annotaui. Verùm iam noſtri ſermonis articulus ad hiſtoriæ ipſius vertatur exordium.

CAPVT I.

De parentibus, ac pueritia B. Viri.

VIR itaque Dei Petrus, prænominatus Damiani, famoſiſſimæ Rauennæ Vrbis ciuis haud ignotus, liberalibus apprimè diſciplinis imbutus, cùm Pythagorici apicis biuium paululum tranſcendiſſet, læuum, quem cœperat, conſultè relinquens, dextrum callem prudenter arripuit: ipſoque iuuentutis feruore, diuina afflatus gratia, ſæculari pompæ renuntians, ad perfectionē monachicā auidè conuolauit. Qui nimirū honeſtis parentibus editus, ab ortus ipſius crepundiis, rebus perurgeri cœpit aduerſis. Cùm eius nempe mater, iam filiorum pertæſa, domo videlicet hæredibus referta, hunc genuiſſet extremum; vnus liberorum, qui tunc iam grandiuſculus adoleuerat, conqueſtus exclamat: Proh pudor, ecce iam tanti ſumus, quod in hac domo vix capimur: & quàm malè ſibi congrunnt hæredum turba, & hæreditas anguſta. Ad cuius verba mater vehementius indignata, & fœminei linoris zelo ſuccenſa, cōplexis manibus, ſe miſeram, ſeque vlterins viuere vociferatur indignam. Illico eum, vt ita loquar, ante penè quàm lactatet, ablactat: & quaſi numquam ipſum de cætero ſuis manibns attrectandum, infauſta quædā ſibimet imprecans, à ſe prorſus ablegat, ſic filium, antequam viuere diſcat, emancipat: & quod poſſidere ſolùm poſſet, à poſſeſſione materni pectoris exhæredat. Cùm igitur perexile illud plaſma, quod erat omni nutriciæ ſedulitatis officio deſtitutum, fame, ſimul & algore nigreſceret: & tenuis non dicam vox, ſed quaſi ſibilus de pectuſculo vix adhuc palpitante rauciret: cuiuſdam presbyteri fœmina, quæ patrij laris erat quaſi vernacula, ſuperuenit: & inhumanam matris ſuæ duritiam ſeuera, in quantū licuit, inuectione corripuit: Nnmquid, Domina, inquit, hoc eſt matris Chriſtianæ, quod non probatur eſſe Tigridis, vel Leænæ? Illæ * parentes enutriunt catulos, & nos ad imaginem Dei conditos, abjicimus è noſtris viſceribus procreatos? Et hic fortè, qui nunc ita projicitur, ſi ad ætatis incrementa peruenerit, locum inter ſuos non infimum obtinebit: cauendum etiam, ne cuius mater eſſe contemnis, filicida meritò iudiceris. Huiuſmodi plane verbis vxor Presbyteri officio functa eſt ſacerdotis, dum & maternum ad pietatem molliuir affectum, & morientem ad vitam reſtituit filium. Mox itaque non ignaua virago vlnas fluentibus induuiis expedit; ſubſtrata pelle iuxta ignem, puerilia mēbra diſtendit; & vndique perungendo corpuſculum, non modicæ ſummæ ſongiam profligauit. Videres itaque tenellos artus liqueſcentis aruinæ fomenta combibere, & reſumpto vitali calore rubeſcere, & ſic in eo nitorē rudis infantiæ ſubito reflorere. Vbi notandum, quia & mater eius facta fuerat Herodias, & illa facta eſt Elias; ſicque per peccatricis mulierculæ ſtudium, & deſperatus de mortis faucibus retrahitur, & mater de filicidio liberatur, quæ nimirum iam ſeſe matrem aduertens, quem velut alienum immitis exploſerat, ad piæ mox dilectionis amplexum maternorum viſcerum affectibus reuocat, omnemque illi nutriciæ curæ diligentiam inſtanter exhibere non ceſſat. Puer autem hac diligentia, donec ablactatur, perfruitur: qua ſanè poſt modicum vtroque orbatus parente infra puerilesadhuc annos immaturè priuatur. Eo igitur fraternæ curæ relicto; ô incomprehenſibile diuinæ diſpenſationis arcanum! vnus ipſorum, qui atrox inter cæteros honeſtis moribus præditos, ſub ouina pelle latebat, fraudulenta nunc pietate pro paterna vice educandum ſuſcepit: atque dum ſibi cohæredem adoptare ſe fingit, diræ velut emptitium ſeruituti adjicit. Cui ſocia coniux hærebat, quæ nullis pietatis viſceribus ab illius ſæuitia differebat. Vterque igitur ſuper innocētem puerum vnanimi feritate graſſantes, toruo, ac nouercali eum aſpectu tractantes, duris afflictionibus pendulæ illius vitibus officiebāt: ſeruorum nempe cibariis, & quæ magis congruerent porcis, malignaque vappa, vſu ſuſtentabant aſſiduo; pedibus nudis, veſtibus ibat incultus, verberibus vapulabat, pugnorum, ac calcium crebris ictibus ſubiacebat. Porro cùm iam grandiuſculus ſub tam iniquis licet oneribus fuiſſet affectus, ad porcos paſcendos eijcitur, cæteriſque mancipiorum condirionibus indifferenter ſubjicitur. Quid in his verò conſiderandnm, niſi quod iccirco hunc ſuum Dominus militē permittebat actiter affici, quoad ſpiritalis procinctū militiæ diſceret arctius informari: quatenus eius virtus eo robuſtius ardua poſtmodum quæque perferret, quo ipſe à puero expertus huiuſmodi iam fuiſſet. Hic etiam ſuccinctè notabile quoddam referre non otioſum putamus.

* pariētes.

CAPVT II.

Illius pietas in patrem defunctum, in litteris profectus, & in ſeipſum afflictatio.

Pueri pietas ac prudētia.

QVadam die dum idem præfata adhuc laboraret inedia, caſu nummum reperit: & tamquam ſubito diues effectus, gratulabundus, quid eo mercari aptius poſſet, diu mente reuoluere cœpit, nimirum dum ſuauibus cunctis egeret, dulcis appe-

titus per mollia quæque puerilem mentem trahebat: quod dum prolixius fieret, ancepſque quod eſſet eligendum, ambigeret, diuinitus tandem inſpiratus, ait: Quid eſt quod reuoloo? quidquid horum certè aſſumam, non erit eius diuturna voluptas; melius ergo eſt vt tradam Presbytero, qui Deo Sacrificium offerat pro patre meo. Quid huius pueri ſimplicitate prudentius? quid hoc egēte pupillo frugalius? Et ſpretis cunctis, quæ perituta cognouit, illud ſolùm elegit, quod manſurum in æternum ſperanit. Porro quid hoc fuiſſe putemus, niſi quoddam futurorum præſagium, quod appetitu videlicet æternorum, contemneret temporaliter blandientia? Vt autem ad ordioem redeamus, poſtqnam Domino, qui ſuorum curam non deſerit, ex præfatis etiam calamitatibus eruere placuit ipſum penè conſumptom, ex impiorum laniatibus miſericorditer abſtraxit: & io germani alterius ſiou, Damiani nomine, iam mulcendum tandem, fouendumque locanit. Hic eum itaque chara ſatis dilectione complectens, tantam ipſius curæ diligentiam impendebat, vt pateroum excedere videretur affectum. Qnem porro iam licet grandiuſculum, litterarum apicibus tradidit imbuendum, necnon & ſtudiis ſubinde liberalibus: in quibus ſcilicet tam docilis, tāque induſtrins eſt agnitus, vt ipſis ſuis doctoribus mirabilis haberetor. Cumque diſcendi finem ex omni liberali ſcientia peritus feciſſet, mox alios erudire, clientium turba ad doctrinę ipſius famam vndique confluente, ſtudioſiſſimè cœpit. Inter iſta nimirum dum fauore populari efferretur, dum diuitiarum copia cumularetur, iam penè potuit horum lenocinio ſæculati pompæ ſubtrahere, aut illecebris venereis illectus implicari. Sed quoniam ex electorum numero nequit vllus prorſus minui, reſpectu illico diuino prçuentus, ita ſecum agere cœpit: Et cur delecter prçſentibus, vt caro ſuggerit, ætas expoſcit? ſed numquid his perituris debeo inhærere, & oon magis iſtis renuntians, potiora prouidere? At ſi fortè poſtmodum hoc me facturum promitto, quia non multo charius, multoque Deo acceptius modò agere ſatago, dum ætas viget, dum proſpera mulcent? Iam verò poſt hæc paulatim inchoata mnndanis ſtudiis remoueri, ac diuinis obſequiis accingi: & licet exterioris cultus ſpecie adhuc videatur hęrere caducis, toto tamen mentis affectu bonis aſpirat æternis. Sub mollibus itaque veſtibus cilicium induit, ieiuniis, vigiliis, & orationibus ſolerter inſiſtit. Et quia calente iuuenta, ſtimulis acriter vrgebatur carnalibus, mediis noctibus è ſtrato conſurgens aquis ſe fluuialibus immergebat; in quibus tamdiu nudo manebat corpore, donec algentia membra rigerent, noxio recedente calore. Exinde verò regrediens, quæque venerabilia loca pſallendo circuiens, totum ante ſynaxim complebat Pſalterium. Eleemoſynis quoque pauperum aſſiduis iuſiſtens, ac frequentibus eos conuiuiis paſcens, ſuis lętabatur manibus eis tamquam Chriſto, miniſtrare deuotus.

Carnis ſtimulos fluuialibus aquis merſus, extinguit.

CAPVT III.

Per ſui victoriam liberatur à graui vitæ periculo.

INter hæc ſanè non prætereundum puto, quod ædificationi multorum profuturum non ambigo. Quadam die priuatus prandebat, nec quiſquam ſecum prçter ſolum cęcum quemdam prębendarium diſcumbebat, qui quotidianus conuiua ex more ſibi aſſidere ſolitus erat. Accidit autem, vt tunc non amplius quàm vnus triticeæ ſimilaginis panis adeſſet. Hic itaqne illi ſolus apponitur: quid verò dari poſſit menſæ ſodali, qui non diuerſis à ſe cibis ali conſueuerat, non habetur. Appoſitus eſt ergo illi cibarius panis, ſuppar videlicet, & ſecundæ conſperſionis: quod hic nempe non æquis aſpexit oculis, & grauiter tulit: paulatim verò ei pauor incidit, & intra ſemetipſum cogitare cœpit: Chriſtus, inquit, ad menſam meam inferior mihi eſt? Ego ne comedam velnt herilem panem, & delicioſum; & ille puerorum meorum pane veſcetur? Hæc, & his ſimilia cùm in pectore ſuo multa verſaret, incidit cogitatio vt panem illius ſuo, ſuumque illius pane mutaret. Quid igitur ageret? quò ſe verteret? tollere illius panem? ſed pudor obſtabat; ſuum comederet? ſed conſcientia remordebat. Quid plura? Tandem vincit caro, & mens eneruiter obluctata ſuccumbit. Incipiunt igitur vterque comedere: hic ſcilicet, quaſi dominus, & princeps menſæ, nitidum: ille verò, clientium, vel mancipiorum more, cibarium. Sed dum comederet, ſeoſim pauor accidit, & horror nimius omnium viſcerum ſuorum interna concuſſit: verebatur enim diuini ſuper ſe motus euigilare ſententiam: ſuſpicabatur certè repentinam iuſtæ ſeueritatis imminere vindictam, quod & factum eſt. Os enim piſcis gutturi eius peſtilenter inhæſit, quod vllis omnino conatibus trahi in interiora non potuit. Glutiebat ex induſtria cibum, non deſcendebat; ſcreabat, tantumdem erat; conabatur emittere, ſed affixa pernicies nihilominus immobilis permanebat. Erubeſcebat tamen dicere, quod intrinſecus patiebatur;

clandeſtinus eum tenebat hamus, & velut incautum piſcem, per gulam trahebat ad mortem: vndiqoe illi augmentabantur anguſtiæ, & non tam mors, quàm mortis turpitudo terrebat. Malebat quippè, vt ſe tela transfigerent, quàm fœdus prurientis gulæ interitus deturparet. Anhelus anxiabatur ſpiritus, & mœroris tenebræ ei circa ocnlos voluebantur. Quid pluribus moror? Tandem Chriſto detulit, eique ſe imparem: & ſi non pane, tamen poteſtate, liquidò cognouit. Buccellam ſoam pauperi feſtinus appoſuit, einſqoe ante ſe vicaria permutatione locauit. Et, ô placabilem Deum ſuper malitia noſtra! ſtatim ad primum accepti panis guſtum, peſtis illa pertranſiuit, & interceptom fragmentum decidens, in interiora purgatur. Delicioſus itaque panis ei factus eſt plaga; groſſus verò, & durus medicina. Eſcam mutauit, & laqueum, qui eum feraliter aſtringebat, abſoluit. Depoſuit ſuperbiam, cæleſtemque perſenſit de humilitate medicinam, & ſupernæ miſerationis medelam; quam nimirum vt ſe tam mirabiliter obtinuiſſe perſenſit, in ſui liberatoris præconium huiuſcemodi mox ſermone proropit: Benedictos omnipotens Deus, qui periclitantibus ſubuenit, & in gaudium de mœrore conuertit: arrogantiam calcat, ſuperbientem humiliat, atque miſericordiam largitur, quatenus & ipſe nos ad miſericor-
Luc 6. diam inuitat: *Eſtote*, inquit, *miſericordes, ſicut & Pater Veſter cœleſtis miſericors eſt*; ſuæque tribulationis periculum, quod eatenus erubeſcendo celauerat, iam cunctis præ gaudio narrat. Quod vis ſiquidem doloris non valuit, lætitiæ magnitudo extorſit. Et quidem ipſemet tam hoc, quàm aliud, quod de eius abiectione recenter nati, ſuperius retuli, ſuis opuſculis exarando inſeruit.

CAPVT IV.

Deſiderium renuntiandi ſæculo, & ingreſſus in Religionem.

VErùm, vt ad ſuum ordinem noſter iam ſermo recurrat, hîc Chriſti tyro flammam ſui pectoris ad altiora votis attollens aſſiduis, quod mente conceperat, implere vehemẽter optabat: ſcilicet huic ſæculo funditus renuntiare, habitumque militiæ ſpiritualis aſſumere. Attamen in patriis finibus prorſus hoc agere recuſabat, ne vel affiniom, vel neceſſariorum affectus, quodlibet ſibi ad perfectionem rendenti, noxium pararet obſtaculum. Hoc autem eo meditante, atque aſſiduis orationibus exorante, quatenus ſibi à Domino aditus panderetur ſalutis; ecce duo fratres ab Eremo ſanctæ Crucis fontis Auellanæ, cuius fama iam ſibi planè innotuerat, illuc directi adueniunt: quos cùm diuino nutu obuios habuiſſet, ac per optatam conuerſationem habere cum eis cœpiſſet, ſui pectoris reuelauit arcanum. Illi verò gratanter audientes, quod panditur, piis eum monitis in idipſum roborando ſuccendunt. Sciſcitatur ergo, an ſanctus illorum Abbas, cuius fama laudabilis ad ipſius iam notitiam venerat, illum ſuſciperet, ſi ad ipſius contubernium accedere voluiſſet: illis quidem annoentibus, atque ipſum hoc perſuadentibus, ſpondet ſe, diuina opitulante gratia, quantocyus ad eos venturum, vt poſſit ſuum implere deſiderium: quibus argẽteum ſcyphum obtulit, rogans, quod eum ſuſcipientes, Dómno Abbati deſerrent. Illi verò vaſis amplitudinem cernentes, pondus incuſant, viæ longioris impedimentum prætendunt, dicentes, non ſe poſſe tanta ſarcina grauari, viamque prolixi itineris impedire. Cùmque in ſuſcipiendo eum precibus inſtaret, aiunt illi: Si ergo nos tantoperè cogis, nec tuo vacuos munere prorſus abire permittis, præbe huiuſmodi quidpiam aliud, quod nos abſque viæ diſpendio, leuius pro tua deuotione perferre valeamus. Quod ille audiens, vehementer admirari, ſtupere,
Argenti contẽptus maxima perſuaſio ad ſalutem ſecumque dicere cœpit: Qui ſunt iſti qui dum pauperes, egeniqoe videntor, adeo, quæ ſunt mundi huius, deſpiciunt, vt in optimo vaſe ferendo, aſſumere vel minimum laborem contemnant? Nonne verè liberos, veréque dixerim eos beatos, qui tanta fortitudine ambitionis iugum ſuis è ceruicibus excuſſiſſe, tantaque mentis excellentia vanam mundi pompam calcaſſe cernuntor? Vnde ſuper hoc plurimum ædificatus, vehementius ad ſæcularis pompæ contemptum ſuccenditur. Abhinc igitur de ſua valdè pollicitatione ſollicitus, prius cupit experiri, vtrum cellolæ, quem
Antequam Religionẽ ingrediatur, experientiam ſui facit. audierat, laborem perferre ſufficeret. Quamdam itaque cellam ingreditur, in qua nimirũ qoadraginta diebus, ad illius eremiticæ ſanctionis inſtar, non ſegniter exercetur. Qua ſcilicet experientia admodum roboratus, nil iam cœpit eremiticam illam auſteritatem pertimeſcere, immo toto eam affectu inhianter appetere. Tempore itaque optato ſuſcepto, quo videlicet id aptè peragere, præter ſcientiam ſuorum omnium poſſet, aſſumens ex ſuis bonis, quæ voluit, clam iter arripuit: cùm ad Eremum peruenisſet, deſiderium ſuæ mentis ſenioribus illis aperiens, in illorum cõſortium ſe recipiendi deuotè popoſcit; cui mox, quod ſalubriter poſtulat, gratanter permittitur: atque vni ex fratribus, pro nouitiorum more inſtruendus contra-

ditur. Qui cùm eum ad cellulam dednxiſſet, mox vt iuſſus fuerat, lineis exutum, cilicioque indutum, ad Abbatem reduxit: quem Abbas cuculla ſuperindui abſque mura præcepit. Ipſe verò ſuper hoc admirans, dicebat intra ſe: Quid mihi accidit? nonne debebam prius diſciplinæ huius experimentum capere, ac poſtmodum ad ſuſcipiendum iſtum vltroneè poſcens, accedere? numquid valeo tam ſubito præuentus obtemperare? Cúmque hoc ſecum ageret, extemplo in ſemetipſum reuerſus, increpare ſe cœpit vehementer, & dicere: Numquid, ſi res poſceret vt plecti capite pro Chriſto deberes, ita effugeres, obſtinatuſue reſiſteres? Quod factum eſt, nunne paulò ante conſtanter tibi omnia perpeti promittebas? Cur tam cito eneruiter ſuccumbere non formidas? At ſi fortè illud iudicans noxium, iſtud admittas libentius; vt quo durius toleras, eo placidius in retributione ſuſcipias.

CAPVT V.

Progreſſus in virtutibus, præſertim humilitate, oratione, mortificatione, & obedientia.

HIs itaque propriis inuectionibus reflexus, Senioris præcepto illico acquieuit, placiduſque gratanter obtemperauit. Aſſumpto verò habitu, tanto protinus feruore ſuccenditur; vt corporea cura contempta, ſola quæ ſunt ſpiritus appeteret, carnem ſpiritui totis viribus ſeruire compelleret: delicata, vel ſumptuoſa cuncta reſpuens, aſpera quæque, & contemptibilia requireret. Porrò, quod dico, hoc intueri vales exemplo; Dum hic eſſet aliquando cum ſuo profecturus magiſtro, molliorem ſcapularem induere, atque pulchriorem, quàm affectaret equum aſcendere iuſſus eſt. Rogare itaque magiſtrum ſummiſſis cœpit precibus, ne ſibi hoc dignaretur præcipere, quod ipſe nimirum, velut indecens, abhorreret. Magiſter verò eius precibus acquieſcere nolebat, ne vilipendere videretur diſcipulum, quem diligebat tamquam vnicum, ſi ſic eum, iuxta ſuum deſiderium, ſecum permitteret incultum procedere. Diſcipulus autem longè aliter ſentiens, totumque aliorſum cõuertens, nimium erubeſcebat, ſæcularibus iam apparere nitidulus: ne ipſe, qui olim ſæculo renuntiaſſe videbatur, ſecularem pompam adhuc carnaliter quærere putaretur. Quod tamen opprobrium multo magis ille ſubire, quàm inobedientiæ notam maluit, quam videlicet incurrere vehementius expauit. Videbatur enim ſibi, prout ipſe referebat, vt quicumque illum ſic comptum equitare cernerent, digito demõſtrarent, & velut carnalem ſubſannarent, ſibique non Monachi, ſed ſponſi nomen aptarent. Vnde tantus rubor eius ſuffuderat faciem, vt vix caput erigere, vix in quempiam poſſet acies oculorum dirigere. Illis autem regredientibus, cùm ad cœnobium S. Vincentij, cui vicina rupis Petra pertuſa vocabulum indidit, peruentum fuiſſet, iam Domini ſeruus vlterius ferre nequit ignominioſum nitidulæ veſtis ornatum: occaſione itaque ibidem pauliſper remorandi reperta; magiſter cœpto itinere tendit ad Eremum; ille verò alium ſibi ſcapularem humiliorem ſtamine, & colore acquiſitum, induit: ſicque velut immani ſarcina, qua depreſſus hactenus fuerat, leuiatus, quantocyus poſt magiſtrum, ad proprium eſt monaſterium reuerſus. Nequaquam enim eos æquè poterat, ſi ſqualidis vtebantur veſtibus, venuſtis ipſe indutus reuiſere: dum moribus ornari potius geſtirent, quàm veſtibus. Vt autem ad ſuperiora redeamus, bonæ indolis Chriſti miles tantis illico ieiuniorũ, vigiliarum, cęterarumque afflictionum laboribus ſe cœpit atterere, vt ij, qui diuturnis iam ſtudiis exercitati fuerant, illius mores, & vitam intuentes, ſua cogerentur acta cõtemnere. Nam dum inolitum vitiorum funditus certaret exulare, cuncta mutalium ipſius loci exercitiorum genera totis geſtiebat viribus indefeſſo operis labore complere. Porro loci inſtitutio huiuſmodi fore dignoſcitur; quod bini, diuiſis cellulis, commorantes, die noctuque à ſpiritali luctamine, velut in acie conſiſtentes, brachia non remittebant. Inexpugnabilibus námque pſalmodiæ, orationis, lectionis, abſtinentiæ, obedientiæque armis accincti, aduerſus aëreas poteſtates infœderabiliter dimicabant. Abſtinentiæ verò modus hic erat, vt quatuor in hebdomada diebus, pane & aqua contenti, tertia & quinta feria pauxillum leguminis ſumerent, quod videlicet ſinguli in ſuis cellulis decoquebant. Ieiuniorũ quippè diebus nequaquam pro ſuo libito cuiquam de pane ſumere licebat, ſed id quod præfixa menſura præbebat. Porrò de vini vſu quid memorẽ, cùm niſi pro ſacrificio, ſeu forſitan pro ægro: vinum ibidem tunc prorſus deeſſe feratur? Nudipedalia paſſim per Eremum cunctis temporibus exercebant: in cellis verò nec caligas induebant. Cęteris autem ſpiritalibus exercitiis, diſciplinæ videlicet metanęis, palmatis, prolixis vlnarum extenſionibus, ſedulo, prout cuique feruor virtuſque inerant, incumbebant. Porrò vigiliarum hunc morem ſeruabant, vt ſigno temporis perſonante, totum poſt ſynaxim Pſalterium ante lucem complerent. Petrus verò hoc commune ſignum longè vi-

Veſtes altæ cuius pretij abhorret.

Spiritualis Tyronis feruor.

Fõtis Auellani Eremitarum ſanctus viuendi modus, atque exercitia.

gilando, præueniens, quidquid tamen noctis poſt ſyuaxim reſtabat, continuatis excubiis tranſigere ſatagebat: ne communem ſcilicet videretur canonem ſoluete, qui ad iniuſſa quoque ſe conabatur extendere. Nouerat enim ſacratios fore, qood publica lege taxatut, quàm quod inſtitutione priuatą dependitor; & qood gratuita monera quantumlibet grandia, minimè valeant à mandato legis offerentem abſoluere; quo minus quæ lege præfixa ſunt, ſtudeat diligenter implere: cui nimitum licet quælibet pro deuotione adjiccre, non tamen inſtituta maiorum propriis amouere. Voluntaaia qoippè augere merito poſſunt, excuſare omnino quæ legis ſunt, nequcunt. Denique dum huiuſcemodi pernoctater excubiis, tantam læſi eerebri paſſionem contraxit, quo vix vel modico ſomno iam refici poſſet: atque poſtquam, adhibito medicamine, de concepta paſſione, diuina opitulatione, eonoaluit, ſic iam diſcretè agere didicit; quatenus & remiſſionis torporem vitare, & præcipitationis curſum prudenti moderatione cohibere ſatageret. Qui nimirum dum cellulæ ſtationem rigida cenſura ſeruaret, & poſt aſſuetum pſalmodiæ, precom atque orationum, perſolutum, ſedula meditatione lectioni vacaret, tanta diuinarum Scripturarum ſcientia claruit, quanta ſecularium antea non claruerat.

CAPVT VI.

Fama illius ſanctitatis longè diffuſa, cogitur aliorum ſaluti inuigilare.

CVм tempus igitut adueniſſet, vt locerna domos Domini erecta ſuper candelabrum omnibus luceret, iubente magiſtro, paocis illis fratribus exhortationis verba impendere cœpit. Cúmque eius opinio iam latius effuſa crebteſceret, Vuido venerabilis Abbas Pompoſianus, vir ſanctiſſimus, ſuos legatos ad huius Abbatem dirigens poſtulauit: quatenus charitate fratrum, eum ad ſuum Monaſteriom deſtinaret, ſecumque aliquandiu remorari permitteret: quo, poſcentibus fratribus, verbi ſacri erogare pabulum debuiſſet, eiuſque pia petitio charitate, qoam poſtulat, Deo diſponente, minimè fruſtratur. Illuc enim dirigitur, vbi caterua fratrum centenarium numerum ferebatur implere. Cúmque ibidem ferè biennio retentus, non paruum fructom ex iacto verbi ſemine fidelis operator Domino tuliſſet, accepro Abbatis ſui mandato, ſubnexo etiam obedientiæ verbo, quatenus ad ſe redire debuiſſet, licet pluribus obſtrictus precibus, teneri vltta neqoaquam valuit: ſed tamquam vir Deo plenus, obedientiæ per omnia ſubditus, magiſtrum non obaudire formidans feſtinus ad eum rediuit. Sæpè namque nobis referte ſolebar, eùm ſermocinantis occaſio id videretur expoſcere, quo ſui nos exemplo, velut ex propinquo, ad obedientiam efficacios ptooocaret: quod ſi quid olim ſibi com obedientiæ additamēto præcipi contigiſſer, tanto ſua viſcera verbum hoc illico terrore concuteret, vt nulla iniuncti operis difficultate, ab ipſios execotione retardari valeret. Peracto igitur com ſuis confratribus permiſſi temporis ſpatio, iterum eioſdē rei gratia, qua Pompoſiam ierat, ad S. Vincentij, cuius ſuprà meminimus, Monaſterium pergere iubetur. Qood nempè quanto vel turba Monachorum, vel latitudine facultatum cernebatur vberius, tanto ſe monaſticæ norma diſcipliuæ fore declarabat anguſtios. Ibi quoque aliquaudiu commoratus, nequaquá ſegnis à Dominicæ vineæ cultora quieuit: donec, cooperante ſibi Domino, vberem ſui fructum famulatus impenderet.

Obedientiæ ſtudiū ſingulare.

CAPVT VII.

Creatus Prior, multis Monaſteriis exadificatis, eremiticam diſciplinam amplificat.

MAgiſter verò eius tantam ipſius prudentiam, ac zelum conſiderans, lętabatur ſtrenuum ſe recepiſſe diſcipulum, cui tuto committeret ipſius Eremi gubernacula. Aſſumpto itaque diſcipulorum conſultu, Eremi procurationem ei, licet abneganti, ac renuenti, poſt ſe ſuſcipiendam mandauit. Poſt migrationem verò magiſtri, regimen loci ſuſcipiens, tam ſpirituali, quàm temporali cultu haud modicè dilatauit. Et quia dioina gratia ad vberiorem animarum fructum eius mentem ſuccenderat, cœpit alia loca perquirere, vbi ad ſeruiendum Deo congregare Mooachorum copiam poſſet. In Camarinenſi itaque diœceſi aptum quemdam ad Eremitarum habitacula locum, iuxta ſuam vicinam rupem, curioſus indagator inoenit; ibiqoe congregatis fratribus, oratorio fundato, ordioatoqoe Priore, ſub quo famulari Deo deberent, rorſum ad locum alium inueſtigandum proceſſit. Peruenit igitur ad montem Pregium, in territorio Pcruſioo, ibique alia Eremitarum fundauit habitacula, vbi videlicet cellulam quamdam iouenit, in qua B. Romualdom qoondam manſiſſe ferebaut. Quo igitut in loco, aliis locatis fratribus, ad alium rurſus demigrans, in Comitatu Fauentino congruum repetit locum, qoi nuncupatur, ª Gamonium: vbi præparatis habitaculis, alios Deo famolaturos conſtituit. Sed & vicinum huic loco Monaſterium, quod Acereta dicitur, conſtruxit. Alterum.

ª Gauſuniū.

quoque in Ariminenſi territorio, in loco, qui Murcianum nominatur. Huiuſcemodi autem ſtudiis aſſiduis vacare gaudebat: non quæ ſua eſſent, ſed quæ Ieſu Chriſti requirens. *Philip 2.* Porrò quamquam his gerendis prudens Dei ſeruus inſtaret, tamen dilectum ſanctæ Crucis Fontis Auellani locum, & collegium, quod ipſe præ omnibus tamquam vnicum diligebat, crebro, quocumque diuerteret, viſitare curabat. Nequaquam ſanè illorum obliuiſci poterat, cum quibus à ſuæ conuerſionis exordio conuerſatus fuerat: quoſque iuſſione magiſtri, ſibi commendatos eſſe recolebat. Quamquam nec ceteros, quos per diuerſa loca diſcipulos aggregauerat, ſua diutius viſitatione carere patiens, modò ſui præſentia, modò Epiſtolis, modò dirigendo aliquos ſpiritualium diſcipulorum ſibi hærentium, omnes paterna ſollicitudine congruis vicibus inuiſeret. Hanc quippè ſollicitudinem non ſolùm propriis, quos ipſe fundauerat, ſed & pluribus locis aliis tam Cœnobiorum, quàm Canonicarum, tamquam communis parens cunctorum, non deſinebat impartire, prout quiſque videbatur expetere. Sed his paululum intermiſſis, iam de illis aliqua loquamur, quæ Dominus per eum feciſſe dicitur: in quorum ſanè relatione, Deo opitulante, quidquam immiſcere mendacij velut ex proprio, prorſus vitare curabo, illorum traditione fideliter exequendo, qui ſe vel ipſis interfuiſſe, vel ab his, qui interfuerant, accepiſſe, ſeu etiam qui erga ſe ea, quæ memorabant, geſta fuiſſe dicebant.

CAPVT VIII.

B. Viri meritis aqua bis in vinum mutatur.

QVadam igitur die apud præfatum Gamonium cùm in cella cõſiſteret, fratri, qui ei miniſtrabat, ex fonte ſibi potum afferre iuſſit: qui ſtatim pergens, feſtinus iuſſum compleuit. Quod magiſtro guſtante, vinum eſſe deprehenditur. Increpare itaque diſcipulum cœpit, quod pro aqua ſibi vinum tuliſſet. Illi verò aſſerenti, hauſiſſe ſe ex fonte, quod obtulerat; eumdem ſe potum magiſter porrexit, iubens, guſtando ipſum, experiri, quo valeret, ſe teſte, fallax conuinci. Cui guſtanti licet vinum ſapuiſſet, quod erat: nihilominus tamen, vt benè ſibi conſcius, potum illum ex fonte ſe hauſiſſe affirmabat. Cùmque illi fides nequaquam daretur, alius ad eumdem fontem frater dirigitur, cuius greſſus, ne fallere ſimiliter poſſet, obſeruari præcipitur. Qui ergo ex eodem fonte, mox pleno vaſculo, hauriens, concitus rediit: potum, quem hauſerat, magiſtro tradidit. Verùm dum hic quoque potatur, optimam eſſe vini ſpeciem æquè verè probatur. Fratres quoque, qui cum eo erant, ex eodem guſtantes, vinumque optimum comperientes, Deum præ gaudio collaudauerunt omnes. Quibus Petrus illico proſtratus ſupplicat, immò ſub obedientia interdicit, ac mandat; quatenus, ſe in carne degente, nulli prorſus mortalium, quod factum nouerant, pandant. Quo factum eſt, quod ad noſtram notitiam id, antè ipſius obitum, nequaquam peruenire potuerit: ſed poſtquam illius ſepulturam Fauentiæ celebraſſemus, indeque redeuntes, apud præfatum Monaſterium ſuum Aceretæ prima manſione hoſpitaremur, ibidem non ſolùm iſtud, ſed & alia quædam, quæ faciente Domino, miraculo huic ſubdere curabimus, nos addiſcere contigit: referentibus eadem quibuſdam eiuſdem Monaſterij fratribus, nec-non & prædictæ Eremi, qui tunc illò conuenerant.

CAPVT IX.

S. Doct. vinum ex dolio per vimenilites depromere non poſſunt, quod pius peregrinus deinde potuit.

ALiquando Vir Dei buttem vini repoſitam apud quamdam ſuam capellam habuerat, accidit autem, vt die quadam militum turma prope ipſam capellam pertranſiret, qui dum ſiti æſtuarent, requirunt Presbyterum, ſi eis vinum præbere poſſet. Quibus ille reſpondit: Nil prorſus vini eò loci haberi, præter vnam tinam Domini Petri, quam ipſe contingere non auderet. Quo audito, is qui ceteris præerat, quique, vt aiunt, eumdem Virum Dei ſubexoſum habebat, reſpondit, dicens: Vtique ſi Domini Petri eſt, ex ipſo ego libentius bibo: moxque ſibi famulantibus iuſſit, quatenus ex vino illo ſibi, ac ſociis propinare curarent. Qui nempè conciti alacriter, vt genus illud hominum ſolet, ad huiuſmodi obſequium, currũt, ſed euulſo tenello, nil prorſus vini ſuſcipiunt: vertuntur ad alium, tantumdem reperiunt: tum cuncta foramina pandunt: &, ô prodigium! dolij aditus patent, & liquor interius, ac ſi quid ſolidum, nihilominus latet: ſuperius itaque ſpiramen pandentes, & ſi quid intus meri contineatur, curioſè rimantes, dimidio tantum palmo vas ſemum inuenerunt. Stupentes ergo huiuſcemodi euentum, arbitrantes tamen adhuc, ne quid fortè obſtaculi lateret intus, quo liquoris impediretur egreſſus, ingerunt ſingulas aditibus patentibus virgas: quibus deductis, eas quidem madere conſpiciunt, vinum tamen introrſum nihilominus hæret incluſum. Illa nimirum virtus, quæ

Exod. 14 Iſraëlitico quondam populo rubri maris profunda calcanti, aquarum fluenta murorum ad inſtar, dextra, læuaque ſuſpenderat, liquoris huiuſmodi fluxum conſtrinxerat. Et qui hoſtiles tunc aduerſariorum acies, ne greſſus piorum impediri poſſent, aquis potenter immerſit, ipſe nunc iſtorum proteruiæ, ne ſuo nocerent famulo, mirabiliter obſtitit. Nam, vt illorum rabida fames, interempto Dei populo, manubiorum præda ſatiari nequiuit; ſic iſtorum veſana ſitis rapina eius famuli reſtingui minimè valuit. Dum ſuos itaque veſanos conatus ſuperna virtute deluſos, fruſtratoſque perpendunt: diuinæ cedentes virtuti confuſi areuteſque diſcedunt. His autem profectis, viator quidam adueniens, eidem flagitabat Presbytero, vt ſibi quantolibet vini dignaretur poculo ſubuenire: cui Sacerdos eadem, quæ prioribus, verba reſpondit. Cúmque viator precibus inſtaret, quatenus ex eodem, charitatis ſibi gratia ſubueniret; Sacerdos quæ militibus illis contigerant, ei ſeriatim enarrare curauit, ne vltra ſibi importunus inſiſtere debuiſſet. Ille tamen à ſua petitione minimè deſiſtens, aiebat: Se iam magis ex eius ſperare beneficio, quod rapinæ arrogantium ita abſtractum fuerat, dum ipſe ſibi benè notus iam dudum fuiſſet; ſuumque frequenter exhibuiſſet. Iam igitur Presbyter tanta poſtulatus inſtantia, fideque mollitus, licet timidè, acceſſit ad dolium; & quoniam, vt ſcriptum eſt, *Superbis Deus reſiſtit, humilibus autem dat gratiam*, liquoris fluxus facilis mox attactu eſt haurientis manum ſecutus. Itaque mitis obtinuit inermis, quod armatis fuerat negatum ſuperbis.

Iacob. 4.

CAPVT X.

In ſumma panis caritate ciborum copia cœlitus affertur.

DVM quadam die adueſperaſcente, idem Pater feſſus cum eodem, qui hoc mihi retulit, fratre à ſilua rediiſſet, ſola panis quadra cum crudis oleribus cœnanti apponitur: quem ille totum ſocio largiens, ſolis oleribus veſcens, hortabatur conuiuam, quod patienter illam ferret pauperem cœnam, ditiorem habiturus in craſtino menſam. Factumque eſt. Sequenti etenim die tanta eſt allata ciborum copia, quæ cunctis illic degentibus in plures dies ſufficere poterat.

CAPVT XI.

Quidam B: viri meritis cui piſcem deferebat, à mortis periculo liberatur.

VIR quidam, magnus admodum, viro Dei deuotus onuſta piſcium exenia in præcipuis ei ſolemnitatibus legare conſueuerat: accidit autem, vt aliquando, Domini propinquante natale, nequaquam huiuſmodi potuiſſet piſces inuenire: quos dignè ei poſſet iuxta morem dirigere: cúmque ſuper hoc modica angeretur moleſtia, tandem in ipſa ſacra Dominicæ natiuitatis nocte, grandis ei piſcis aduehitur; exhilaratus ergo, & plurimum gauiſus præcepit, vt Dei viro illico deferretur. Porro nox tetris denſata tenebris nullum ſtellarum lumen radiabat; via quoque nimis laborioſa, & difficilis erat, quam lutoſę niuis ſalebra omnino conſperſerat; piſcis tamen portitor nulla difficultate diei lucem pręſtolari permittitur. Eo itaque cœpti itineris viam carpente, ad obſcuram quamdam ripam, profundamque peruenit: cuius extrema dum nimium, velut ignarus, perſequeretur, lapſis repente veſtigiis, in ima præcipitatur; & cùm tantus fuerit caſus, vt ſolui potuiſſent totius corporis nexus, meritis tamen viri Dei, virtute diuina totus ſeruatur illęſus. Incolumis ergo, & validus, onus excuſſum ceruicibus lętus reſumpſit, ſicque ad Dei hominem hilariter properauit: Domini ſui munus obtulit: quodque ex mortis faucibus ipſius fuiſſet meritis ereptus, gratias egit. Cui ille, Noli, inquit, fili, noli homini deputare peccatori, quod Deus tibi dignatus eſt ſola ſui miſeratione largiri: ei tantum ex collatæ ſalutis munere gratias age, qui numquam ſibi famulantibus in tribulatione deeſt.

Sanctorum patrocinium.

CAPVT XII.

Alter in biuio hærens, eiuſdem ope, in iter certum dirigitur.

HIC vnum ex diſcipulis ad quemdam aliquando direxit Abbatem, quem dum in Monaſterio frater ille minimè reperiſſet, eum quò diuerteret, ſollicitus requiſiuit: quod cùm egiſſet, regreſſus ipſius mora adeo protelata eſt, vt die qua expectabatur, nequaquam redire potuiſſet: cúmque ob id de correptione cœpiſſet trepidare, ſuſcepto ſocio, iter ſuum arripuit ſub ſilentis noctis obſcuro: ac dum ſimul paululum proceſſiſſent, eius conuiator paulatim ſe ſubtrahens, furtim abſceſſit. Quo facto Monachus ille viæ, quam cœperat, prorſus ignorans, cœpit vehementer triſtari; cùm nec vlterius progredi, nec regredi, quà venerat, noſſet. In arcto itaque ſitus, hoc à Domino ſupplicans poſtulauit; quatenus iter ſuum meritis illius dirigeret, cui ſatagebat obedientiam exhibere: cúmque oratione facta abire cœpiſſet, quoddam biuium reperit, vbi dum paululum hæſiſſet, ambigens cuius tramitem terendum aſſumeret, vnum tandem elegit, quem aptiorem ſibi fore putauit; in quem

Orationes noſtræ meritis Sanctorum exaudiuntur.

dum conaretur iumentum dirigere, non conſenſit; ſed alterum capiens, obſtinatè pergere cœpit. Seſſor verò toto anniſu calcibus, atque verberibus iuſtabat ad ſuum votum ipſum reducere, illuc nihilominus tendebat, quò cœperat pergere. Cùm autem hac colluctatione diutius certatum fuiſſet, nec tamen rector iumentum ſibi ad obtemperandum vllo modo reuocare potuiſſet, iam demum ſuſpicatus, ne fortè brutum illud animal ita ſibi contra morem diuino inſtinctu reſiſteret, totas illi laxauit habenas, quatenus iam liberum pergeret quò ipſum Deus dirigere vellet. Mane itaque facto, iam luceſcente diluculo, erectis oculis, quæque nota conſpexit, ſeſeque diuino munere, rectiſſimo tramite directum fuiſſe agnouit. Ergo ſuas preces magiſtri meritis exauditas eſſe cognoſcens, Deo gratulabundus gratias egit, necnon & ſuo magiſtro, quem adeo dignum Deo fore perſpexit.

CAPVT XIII.

B. Viri nuntius ex luto extrahitur, & nocturno timore ſoluitur: tanti mali auctore per viſum à S. Viro virgis admonito.

ALio quoque tempore quemdam nuntium cuidam deſtinabat Epiſcopo, qui dum aquæ riuulum in via reperiſſet, eum quidem facilè tranſuadauit, ſed mox in eius egreſſu, tanto ipſius equus infigitur luto, vt nullo conamine ex eo potuiſſet exurgere; eques verò ita ſe impeditum conſiderans, & quid ageret prorſus ignorans, deprecatus eſt Dominum, quatenus ſibi dignaretur illius meritis ſubuenire, cuius ſe nouerat obedientiam gerere. Qua ſupplicatione ad Dominum fuſa, confeſtim equus proſiliens, concitus in aridam exiuit, correptoque ſpatio agilis ad vrbem peruenit. Cùm autem ad Epiſcopum, cui miſſus fuerat, perueniſſet, nequaquam Epiſcopum, quem quærebat, inuenit; reperto tamen quodam eiuſdem * Patruele, honeſtè ab eo ſuſceptus eſt. Qui planè pro tanti viri reuerentia, cum omni domus ipſius familia ei officioſiſſimè deſeruiuit; in hoc vno tamē non modico erga eum deliquit, quod dum iſtum ſtratum locaſſet, cunctis recedentibus, ſolùm in ſpacioſa illa manſione cubantem dimiſit. Quod nimium dum ille perſenſit, tantus eum horror inuaſit, vt vix quantumlibet ſoporis illa nocte potuiſſet admittere. Verumtamen nec iuuenis ille impunis euaſit, qui eiuſmodi erga eum negligentiam duxit. Eadem quippè nocte, dum ille ſomno reſolutus, in ſtrato ſuo iaceret; vir Dei Petrus in eum violenter inſiliit, duréque virgis validis intētatis exterruit, eo quòd legatum ſuum tam immaniter ſua negligentia contriſtauit. Qua verò viſione completa, illico expergiſcens, cœpit diurnam lucem præſtolari, ſollicitus, quod ſuum hoſpitem reuiſere, & alloqui poſſet. Primò itaque luceſcente diluculo ad illum properans, diligenter eum inquiſiuit, quid negligentiæ, quidue delicti circa eius fuerat cōmiſſum obſequium, quod in ſe Domnus Petrus tam ſe terribilem inuexerat, tantiſque ſe minis, ac probris obiurgauerat, atque terruerat. Cui protinus ille, Tantùm, inquit, hac nocte, cunctis vobis recedentibus, ſolum me relictum fuiſſe expaui, vt cum graui moleſtia inſomnem penè totam protraxerim noctem. Quibus viciſſim reuelatis: admirati viri Dei potentiam, glorificauerunt Deum, qui tantis prodigiis ſe mirabilem in ſanctis, & ſeruis ſuis oſtendit. Cuius videlicet ſigni; is qui miſſus fuerat, ita eſt admiratione compunctus, vt ad virum Dei reuerſus, confeſtim ſe illi commiſerit, promittens ſe iam ſæculo abrenuntiaturum, & regularem habitum ex ipſius benedictione ad famulandum Deo aſſumpturum. Quod quidem ipſe poſt modicum impleuit: idemque hoc nobis, vt digeſſimus, ex ordine totum enarrauit.

* familiari.

Sancti viri ſunt ſuorum defenſores.

CAPVT XIV.

Ex obedientia Stephani Papæ IX. creatur S. R. E. Card. Epiſcopus Oſtienſ. & illius ſuper hac re ſomnium.

CVM tantæ igitur ipſius ſanctitatis, ac prudentiæ iam latere fama non poſſet, ad aures ſanctæ Romanæ Eccleſiæ clara defertur: & quoniam vir tantus Sacerdotio cenſetur idoneus; atque negotiis Eccleſiaſticis quam maximè neceſſarius, perductus ad ſummum Pontificem, tunc Stephanum videlicet nonum, ad ſuſcipiendum Epiſcopalem cathedram, tam ab Epiſcopis ceteris, Eccleſiaſticis viris, quàm ab ipſo quoque Summo Pontifice compellitur. Ipſe verò non immemor ſolitariæ quietis, in qua diuinæ lectioni, ac contemplationi ſuauiter vacare conſueuerat, eam amittere, ciuilemque ſtrepitum repetere nimium perhorreſcens, ſummo & omni conamine, eorum compellationibus reſiſtebat. Qui porrò cernentes nil ſuis prorſus cohortationibus, nil precibus proficere, iam ei cœperunt excommunicationis ſententiam, ſi obſtinatè reſiſtere vltra decerneret, intentare. Quid plura? Dominus tandem Apoſtolicus vnum ſuperaddere ſtuduit, quod ab eo contemni prorſus nequiuit. Sub obedientiæ namque ſibi præcepit imperio, vt obtemperans fratribus,

Excelſus animus B. Dam. in fugiendis dignitatibus.

placidè, quod iubebatur, aſſumeret: moxqoe ipſius arripiéns dexteram, annulo ſimul dotauit & virga: quibus videlicet arrhis Oſtienſis ſibi copulauit Eccleſiam. Epiſcopatu verò hoc ordine aſſumpto, illud illico in ſe agnouit impletum, quod per viſionem ſibi fuerat ante triennium reuelatum. Porro viſio talis fuerat, putabat ſibi ſponſam clariſſimam forè dotatam, quam non contingere, nec æquo ſaltem intoitu valebat inſpicere: cui tamen nullatenus renuntiare audebat, tamquam ſibi iure coniunctæ. Quod huic planè negotio prorſus concinuiſſe perſpeximus. Agnouimus enim ipſum ſuper hoc multoties conqueſtum fuiſſe, iniunctæ tamen obedientiæ ſarcinam, qnamlibet oneroſam, à ſuis vmqnam ceruicibus excutere minimè præſumpſiſſe.

CAPVT XV.

Salutem animarum, & Chriſti ac B. Virginis cultus amplificationem, cum ſuæ ſalutis periculo curat.

CVm ſe igitur perpediſſet iſtiuſmodi iugis nexibus taliter mancipatum, nec iam ſibi licere ſolitæ contemplationi liberè deſeruire, arbitratus eſt præteritorum diſpendia lucris ſore ſeqnentium compenſanda: quo Rachelis venuſtati, Liæ poſſet fœcunditas comparari. Vt fidelis igitur ſeruus, ac prudens, Dominicæ ſe familiæ procuratorem conſtitutum cognoſcens, cœpit ſolerter procurare, quatenus ſuſceptum miniſterium taliter ſibi commiſſum impenderet, vt adnentum Dominicum poſſet intrepidus expectare: tamque plenam, & perfectam annonæ menſuram ſuis

Matth. 25. exhibere conſeruis, quo veniente Domino, mereretur audire: *Euge ſerue bone, intra*

Luc. 19. *in gaudium Domini tui.* Nec hoc tamen ſibi ſufficere iudicans, ſi erga vnius tantum Eccleſiæ plebem, cui videlicet præerat, adminiſtrationis ſuæ curam prętenderet, dnm ſe cunctis ſciret obnoxium conſeruis, in vna ſecum familia conſcriptis, ſe ſollicitum exhibebat: omneſque lucrari Deo cupiens, tamquam ſagax rimator piſcoſi gurgitis ſolerter inneſtigabar, ſicubi pro qualibet ſolemnitate populi multitudo conflueret, quatenus diuini verbi lina ſubmittens, plures capere, & quaſi de mundani æquoris profundo ad ſuperni amoris alta ſuſtollete poſſet. Huiuſcemodi namque lucri gratia, longè diurnam lucem multoties eum prænenire conſpeximus, ſi talis conuentus longiuſculè fieret, ne competens ſermocinandi ſibi hora tranſiret. Sępenumerò quoque illum nouimus acribus febribus nocte confectum, mox orto ſole, ingreſſum Eccleſiam, Miſſarum inchoaſſe ſolemnia: & vſque ſextam ferè horam, edita voce, in aure totius plebis protrahendo ſermonem, non parum nobis ex ſe præbuiſſe miraculum: cùm & robuſtiorem viribus, & clariorem eloquio cerneremus, quem iam penè defecturum ſuſpicabamur. Quo planè daretur intelligi, non alium ipſius ore concionari, quàm illum, qui Diſcipulos ſuos docens, aiebat:

Matth. 10 *Non enim vos eſtis, qui loquimini, ſed Spiritus Patris veſtri, qui loquitur in vobis.* Cuius videlicet eloquia, velut è largiſſima ſontis vena redundantia, ſingulorum capacitati congrua propinabat. Quæ nimirum etſi aliqnando fierent prolixiora, nulli tamen eſſe poterant oneroſa. Quæ nempè oneroſitas in illius eſſe poſſet ſermonibus, quibus erectis auribus, tamquam diuinis affectibus ab omnibus intendebatur? aut infructuoſa eius eſſe poterant verba, cui Sancti cooperabatur Spiritus gratia? Minimè.

Ieiunii ſextæ feriæ & Horarū B. Virg. inſtitutio, per B. Damianum amplificantur. Hinc namque eſt, quod dies Crucis ab innumeris fidelibus hac tota Prouincia ob reuerentiam Dominicæ paſſionis in abſtinentia celebratur. Qoam videlicet obſeruantiam idem paſſim omnibus prædicans, hortabatur. Hinc nihilominus conſtat, quòd omnium horarum officia in honore almæ Dei Genirricis in pluribus Eccleſiis inſtantia, maxima geſtum parte dignoſcitur. Quod matricem Eccleſiarum Clerum per Romanam Prouinciam vndique ſibi contiguam congregatum inſpicimus, eoſque nonoulla canonici ritus veſtigia, Deo ſauente, imitari applaudimus: qui relictis olim cunctis canonicis inſtitutis, & à communis vitę ordine prorſus receſſerant, & in ſingulis laribus vna cum mulierculis ſęculariter degebant.

CAPVT XVI.

Simoniacam, & Nicolaitarum hæreſes euellit: Ambroſianam Eccleſiam cum Romana reconciliat.

IN ſimoniaca quoque labe & hæreſi, ac Nicolaïtarum euellendis non minimum laborauir: quæ videlicet peſtes tam pernicioſa conſuetudine præualuerant, ramque impunè totam fermè Eccleſiam in omni Romano Orbe fœdauerant; vt vix iam reprehenſorem, tamquam licitè, formidarent. Quas, ô bone Ieſu, iam nos per hunc tuum egregium bellatorem, cæteroſque paucos ſibi adhærentes, eliminatas eſſe, te cooperante, gaudemus, proſtratiſque hilares inſultamus. Ob quas nimirum ex Ambroſiana quoque Eccleſia propulſandas, quãto ſe diſcrimini immerſerit, nequaquam ſilentio prætereundum putamus. Denique vridem in quodam ſuo libro, qnem ipſe

* Hab. to. 3. opuſc. 5. ſuper hoc ſpeciali negotio edidit, cui vocabulum, * Actus Mediolani, iuxta ſui proprietatem indidit, luculenter expreſſit. Propter has geminas hæreſes, Simoniacam

ſcilicet, & Nicoalitarum inter præfatæ Eccleſiæ populum, & Clerum non parua fuerat oborta ſeditio. Quoniam quidem hæc gemioa peſtis execrabilis ita apud illos inoleuerat; tantáque libertatem aſſumpſerat, vt ad fœditatis ſuæ nequitiam peragendam, nequaquam iam latibulum quæreret, ſed velut licita, honeſtaque negotia, publicè exerceret. Nam ſi quis ad quemlibet Eccleſiaſticum erat ordinem promouendus, nullatenus abſque vænalitatis commercio ad conſecrantis, immò contaminantis manus valebat accedete. Alterius verò fœditas eatenus ſe impudenter effudetat, vt nuptiæ Presbyterorum nil diſcrepare viderentur ab ambitione ſecularium. Vnde diuino iuſtinctu, tactus zelus fidelium laïcorum aduerſus deteſtabiles iſtas labes pio contigit feruore ſuccendi; vt pro tantis ſceleribus diluendis, Apoſtolicæ Sedis ſuffragium requiſiſſent. Ad quod itaque petagendum, ſummus Pontifex Nicolaus 2. hunc quem tam ſapientiæ, quàm ſanctitatis aucturitate præditum nouerat, deſtinare curauit. Qui cùm profectus fuiſſet, condignaque ſibi, atque Apoſtolicę Sedi prorſus veneratione ſuſceptus, cauſam ſui Apocriſariatus, totius Eccleſiæ auribus intimauit. Quo factũ eſt, vt mux poſt diem alterum factione Clericorum, repente in populo murmur exoriretur, nun debere Ambruſianam Eccleſiam Romanis legibus ſubiacere: nullumque iudicandi, vel diſponendi ius Rumano Pontifici in illa ſede competere. Nimis indignum, inquiunt, vt quæ ſub prugenitoribus noſtris ſemper extitit libera, ad noſtræ confuſionis opprobrium nunc alteri ſit, quod abſit, Eccleſiæ ſubiecta, Poſtremò tumultuantium clamur attollitur, ad Epiſcupale palatium vndique conuenitur; deinde tintinnabula perſtrepunt, tubarum clangoribus tota ciuitas intonat. Intentabant, vt ita luquar, ei omnia mortem: & ſibi à quibuſdam ſuis dilectoribus, & compatiendo mœreutibus, ſuggerebatur quod nonnulli eius ſitiebant cruorem. Congregato itaque in Eccleſia clero, & populo, aſcendit pulpitum. Quo vix tandem ſedato, his verbis exorſus eſt.

Nouerit charitas veſtra, dilectiſſimi, non me pro Romanæ huc Eccleſiæ honore veniſſe, ſed veſtram prorſus gloriam quęrere: ac vobis ſalutẽ, & gratiam, quæ eſt in Chriſto Ieſu, cum eius auxilio, ſi permittitis, procurare. Quo enim pacto honore indiget paruuli hominis, quæ laodum pręconia ex ipſius ore ſortita eſt Saluatoris? Quæ autem Prouincia per omnia Regna terrarum ab eius ditione extranea reperitor, cuius arbitrio ipſum quuqoe cœlum & ligatur, & ſoluitur? Cæteras quippe Eccleſias cuiuſcumque dignitatis, ſiue Rex, ſiue cuiuſlibet conditionis homo purus inſtituit: &, prout voluntas erat, aut facultas, ſpecialium prærogatiuarum eius iura præfixit; Romanam autem Eccleſiam ſolos ille fundauit, & ſuper petram Fidei mox naſcentis erexit, qui beato cœli clauigero Petro terreni, ſimul & cœleſtis Imperij iura cõmiſit. Illius ergo priuilegio fungitur, illius auctoritate fulcitur. Vnde non dubium, quod quiſquis cuilibet Eccleſiæ ius ſuum detrahit, iniuſtitiam facit: qui autem Romanæ Eccleſię prioilegium ab ipſo ſummo Eccleſiarũ omnium capite traditum, auferre conatur, hic profecto in hæreſim labitur. Fidem quippe violat, qui aduerſus illam agit, quæ mater eſt Fidei: & illius contumax inuenitur, qui eam cuoctis Eccleſiis prætuliſſe cognoſcitur. His itaque, aliiſque quampluribos rationibus de prærogatiua, & primatu Sedis Apoſtolicæ redditis; populus omnino beneuolus redditur, ſeſeque executurum quidquid iniungere placuiſſet, vnanimiter pollicetur. Quid multis immoror? Adeſt Clericorum perplurimus ille conoentus, qui ex omni Ambroſiana Parochia, quaſi ad Synodum, fuerat conuocatus. Communiter ergo, & ſigillatim quiſque perquiritur, & vix è tanto numero quiſpiam promotus ad ordines ſine pretio reperitur. Hic itaque quut curis afflictos, quot ſit cugitatiouum ſtimolis rædiatus, quis explicet? Tam latæ ſiquidem diœceſis, tam nobilis Vrbis omnes Eccleſias, vt verbis vtar ipſius, ſacris myſteriis quodammodo prophanare, Chriſtianæ videbatur religionis euerſio. Sed & litigioſum erat indulgere paucis, cùm ferè omnium eſſet culpa communis: nec legitimũ videbatur diuerſam in eos prodire ſententiam, cùm eſſet vna omnibus caoſa. Hoc etiam ſuas aogmentabat anguſtias, quia niſi qualemeumque deciſionis calculum cauſa iſta ſuſciperet, niſi cum magna hominum ſtrage furentis populi ſe iorgia non ſedarent. In arcto itaqoe poſitus, quia non poterat mala illius Eccleſiæ mera Canonum aoctoritate corrigere, ſtuduit ſaltem peruerſis eios vſibus finem imponere, ac gratoitò promotionis urdinem futuris temporibus prouidere. Exegit itaque non ſolom ab Archiepiſcopo, verũ etiam à cunctis eios Officialibus, ad quos pertine re videbatur, inuiolabilem ſponſionem per monimenta litterarum, per ſacræ manus attactum, poſtremò per Euangelicum ſacramentum, de Simoniaca labe, & Nicolaïtarum hęreſi ex tunc, & deinceps delenda, funditusque pro ſuis viribus fideliter extirpanda. His verò ita geſtis, plurimorum

Matth. 16.
Ibid.
Eccleſia Romana à Chriſto fũdata.

Sacri ſtramenti antiquitas, & modus.

Sanctorum Patrum canonum auctoritas exquiritur: quibus conſideratis, neceſſariæ diſcretionis moderamine viſum eſt, vt omnes illi clerici accepta pœnitentia, inter Miſſarum ſolemnia reconciliarentur, ornamenta de manu Epiſcopi, ex auctoritate Toletani Concilij recipientes. Eis itaque taliter reconciliatis, decretum eſt, vt non mox paſſim omnibus redderetur officium: ſed bis dumtaxat, qui eſſēt & litteris eruditi, & caſti, & morum grauitati honeſti viderentur. Cæteris autem ſufficeret, quod ſanctæ Eccleſiæ per diuinam gratiam eſſent rurſus inſerti, à qua catenus fuerāt diuinæ ſcientiæ falce præciſi. Illi autem Epiſcopi, quibus adminiſtrandi licentia redditur, non ex malè mercata veteri ordinatione ad amiſſum reparantur officium: ſed

B. Apollinaris à S. Petro ordinatus Epiſcopus.

illa potius beati Apoſtolorū Principis efficaciſſima auctoritate, qua in beatum Apollinarem repente vſus eſt, dicens: Surge, accipe Spiritum ſanctum, ſimulque Pontificatum. Hæc autem ſuccinctè perſtringere curaui, vt cętera ipſius geſta, horum inſpectione, poſſint adoerti. Quo denique modo ego illius acta queam ſigillatim exprimere, qui numquam in ſancta Eccleſia deſiſtebat, quidquid prauum, quidquid inſolens emergebat, euertere; quidquid verò pium, ac religioſum aduertebatur, ad Chriſti gloriam inſtituere? In quibus ſanè operandis non parua eum facultas diuinitus comitabatur, cum ipſius auctoritatis cenſura penderet, quid in ea admittendum, quidue agendum canonicis ſanctionibus foret. Huic quidem aſſertioni tota Romanæ Vrbis atteſtatur Eccleſia, quæ quodam doctrinæ illius ſplendore illuſtrata, eiuſque auctoritate ſubnixa, ipſius abſceſſu & ab exhortationis verbo ſe penè obmutuiſſe, & inrecompenſabilis auctoritatis munimine caruiſſe deplorat. Illius nempè auctoritas omnes confutabat errores: vacillanteſque confirmans, ambigua ſtabiliebat: litigantium ora refrēnans, ſuperborum colla premebat: menteſque humilium animans roborabat.

CAPVT XVII.

Pietas, ac liberalitas in pauperes, ac religioſos viros.

Circa miſericordiæ quoque opera qualis, quantúſque fuerit, quis dignè loquatur? Quis ſanè in eleemoſynarum ſtudio propenſior? quis in abluendis pauperum pedibus deuotior? Quis in veſtiendis nudis, in reficiendis egenis, in viſitandis ægrotis promptior illo potuit eſſe vmquam? Ab iſtiuſmodi namque operibus nulla penè illi dies vacabat, vbicumque hoc fieri temporis aut loci congruentia permittebat: & dum iſta vbiuis locorum agere non deſiſteret, quid putandum, cùm apud Epiſcopum maneret? Ibi ſiquidem turba pauperum Epiſcopalia limina quotidie frequentante, alij dapibus appoſitis reficiebantur, alij accepta ſtipe reuertebantur: ex quibus, aſſumptis duodecim eorum, aſſiduè pedes lauabat. Præterea in ſuis conuiuiolis, quæ ſemper ex more cum hoſpitibus communicabat, ſi qui egeni circūmquaque per regionem in lectulis decumbebant, obliuiſci ab eo minimè poterant: dum quemlibet ſuorum, quem timere Deum arctius ſciret, ad horum miniſterium ſpecialiter deputatum ſemper haberet. Huiuſmodi quippe ſtudiis aſſidua exercitatione perſiſtens, talibus gratulabatur latioribus facultates Eccleſiæ theſauris infercire cœleſtibus, quas ſcilicet in propriis ſummoperè deuitabat aſſumere ſumptibus. Aiebat enim ſe Dominicarum rerum conſtitutum fore miniſtrum, non dominum; diſpenſatorem, non poſſeſſorem. Vt autem ſuorum quoque clientium ad hæc fideliter exercenda, deuotas mentes accenderet, huiuſcemodi eos ſermonibus ſatagebat commonere frequenter: Noueritis, filij, omnia iſta ſacra eſſe, & peccatorum pretia; vnde ſummoperè cauendum ne quid horum auaritia, ſeu qualibet negligentiæ incuria Chriſti pauperibus ſubtrahatur, quibus noſtra reſidua omnia illibata debentur. Cùm nobis itaque ſuppetant, quibus egeni, & miſeri valeant refoueri, diligenter exquirite, piè conſiderate, qui vicinis in regionibus ægrotent, qui vel eſuriei, vel penuriæ cuiuſlibet angore laborent: quatenus huiuſmodi piè compatiendo, neceſſaria miniſtrantes, æternæ mercedis fructum nobis, vobiſque communem in cœleſtibus acquiratis. Quoniam quidem ſi modò in ſeminando fideles nobis cooperatores extiteritis, de communi proculdubio nobiſcum fructu beata in retributione gaudebitis. Huiuſcemodi quippe monitis pius Pater ſuos contubernales ad miſericordiæ opera inſtigabat. Hinc ſanè penſandum eſt, qualis in exhibendis confratrum neceſſariis fuiſſe credatur, qui tantæ benignitatis erga vniuerſos extitiſſe dignoſcitur. Verùm quid de cohærentibus ſibi memorem? quandoquidem erga cunctos Dei famulos in ſacræ militiæ propoſito conſtitutos, eo dilectionis vinciebatur affectu, quo eorum amplius, quàm proprio, gratulabatur ſolatio.

CAPVT XVIII.

In ſuum Monaſterium ſe recipit, ibique ieiuniis, oratione, ceteriſque corporis, atque animi exercitationibus excolitur.

POrro, dum ab exterioribus iſtis, licet ſanctis, & Deo gratis, ad dulcia Eremi ſecreta tam pro refectione mentis, quàm pro ablutione cuiuſlibet contracti pulueris, redire decreuiſſet, nimia ſe inedia cellulæ mactabat ergaſtulo: quotidie, præter dies feſtos, ieiunando, cantabro pane cum heſterna aqua veſcendo: ſuoque corpori, licet ſenio iam confecto, ac pluribus ferreis nexibus vndique conſtricto, à diſciplinarum, palmatarumque ictibus nequaquam ſuis vicibus indulgendo, iugique pſallendi, orandi, legendi, atque dictandi inſiſtendo. Nec prætereundum, quod in eadem peluicula, qua pauperum pedes lauabat, reficiens panem comederet, & ſuper bibleam cratem nudam ſomni quietem caperet. Porro, cùm aliquando ad Capitulum fratrum accedere decreuiſſet, facta exhortatione, mox è ſede conſurgens, de ſuis ſe exceſſibus accuſabat: pro quibus diſciplinæ iudicium ex more ſuſcipiens, geminis vapulabat vtrinque verberibus. Rurſumque in ſuum locum regrediens, non ceſſabat eos ſuis ſermonibus informare, modò his, modò illis, modò cõmuniter omnibus loquens. Iunioribus ergo dicebat; Scire debetis, filij, vnumquemque veſtrûm, tam feruidè, atque ſtrenuè ſacræ huius oportere militiæ tyrocinia inchoare; tantoque ſe, dum corporeæ vires ſuppetunt, ad celſa tendendo, exercere labore, quo tota ſeries ſecuturæ vitæ, ad fortiter agendum valeat informari, tamquam impreſſione veri ſigilli. Prouectioribus verò, de conflictu vitiorum, de diſcretione cogitationum, de compunctionis, ſeu contemplationis gratia, mentiſque puritate conquirenda, quædam ſubtilius diſſerebat. Porro, cùm in ipſius ſermocinationibus eiuſmodi locus incideret, quo fratrum mentes ad fortiora quælibet excitari debuiſſent, hoc dicere ſolebat: Strenuus quiſque diuinæ militiæ prælatus in omni ſpiritali certamine ſuas debet vires agnoſcere. Ignominioſum quippe valdè eſt Monacho, & ſpiritualis militiæ profeſſionem habere, & experiendi ignauia, quid in certamine valeat, ignorare. Et quidem quid ipſe hæc loquendo moneret, diſcipulis ſuis liquido inſinuabat exemplis: ex quibus videlicet hæc à nobis fore commemoranda non inaniter puto: nempè vidi illum per quadraginta dies nil, quod per ignem tranſit, in cibo ſumpſiſſe, ſed tantum pomis, crudiſque terræ naſcentibus, abſque omni prorſus potu, contentum fuiſſe: hoc quidem ipſe præſens agnoui. Aliud, quod dicturus ſum, maioribus meis condiſcipulis referentibus, audiui eumdem videlicet totidem aliquando diebus, nullo refeciſſe cibo, niſi parco leguminis infuſidario: quod tamen ſi fortè huiuſcemodi nimium ſe fatigari conſpiceret, nequaquam contemnendum ducebat, imbecillitati corporeæ diſcreta remiſſione, aliquatenus ſubuenire: quo reſumptis iterum viribus, validior ad aliud poſſet redire certamen. Non vtique vitio, ſed virtuti potius adſcribendum dicebat: ſi quis feſſa paulò brachia iccirco remittat, vt poſt, robuſtior ad fortiter agendum conſurgat. Præterea mos illi erat, vt inter diuina tam nocturna, quàm diurna officia nulli podio pſallens hæreret. In Quadrageſimæ quoque vtriuſque initio, triduo penitus abſtinebat à cibo: ad quod ſanè licet neminem ipſe quoque perſuaſerit, quiddam tamen ad ſpiritualis ſtudij prouentum quærentibus, tradendũ putauit: quo ſuſcepti ieiunij ipſis poſſet initiis Domino commendari. Hanc profectò voluntariæ obſeruationis normam in nonnullis Monaſteriis, pia deuotione amplectentibus, excitando inſtituit: quatenus præfato ieiuniorum triduo, totus Conuentus fratrum pariter in clauſtro rigorem ſilentij conſeruaret. Nec quiſpiam abſque ineuitabili neceſſitate calceamenta ſibi indueret, donec communiter Pſalterium diebus ſingulis compleuiſſent. Scoparum quoque diſciplinam in Capitulo cuncti ſuſciperent: in pane ſolum, & aqua pariter abſtinerent.

Corporis afflictatio.

Spiritualis doctrina pro auditorum capacitate accommodata.

Rara abſtinentia.

In laudibus reuerentia.

CAPVT XIX.

Ieiunium ſextæ feriæ in honorem S. Crucis inſtituit, quod & viſionibus cœleſtibus comprobatur.

SEd & ſextam omni tempore feriam præter paſchales, vel cæteros dies ſolemnes, ſub eadem iam diſciplinæ, quàm abſtinentiæ norma, ob reuerentiam Crucis, illis obſeruandam adhibuit. Denique omnis illius adhortatio adeo, cooperante Domino, fructificaſſe dignoſcitur, vt inſigne illud quoque Caſini montis Cœnobium tanto eam feruore ſumpſiſſet, quòd præfata omnia inter regularia mandata conſcribenda ſtatuiſſet. Hic porrò nequaquam otioſum putamus, quædam reuelationum monimenta, quæ idem ipſe ſcripſit, annumerare, quibus Sanctus ille totus in hac obſeruatione ſextæ feriæ obnixè fuit ſolidatus. Ipſa itaque ipſius verba ponamus: In ægrotantium cella ſenex quidam Pater erat, Leo nomine, qui ieiuniis, pſalmis, & orationibus inſiſtebat attentius: & licet corporeis eſſet viribus effœtus, iuuenili ta-

men feruidi ſpiritus erat vigore robuſtus. Hic proxima nocte, quo ſtatuenda erat hęc cenſura ieiunij, vidit per ſomnium, magnum in Eccleſia chorum conſiſtentium fratrum, qui nempè præclaris candidis veſtibus luculenter induti, dulciſſona ſatis, atque melliflua melodi concentus ſuauitate cantabant, illud ſcilicet Alleluia, quod dicitur: Dulce lignum, dulces clauos, &c. Videbat etiam, quòd per omnes refectorij menſas panes erant appoſiti, & ſpecie nitidi, nectarei guſtus ſapore melliti. Inter fratres etiam vndique diſcumbentes erat vir, ſi ritè teneo, valdè præclarus, & inſigni decore conſpicuus: qui requiſitus vnde tales aduenïſſent panes, quibus videlicet ſimiles eatenus non vidiſſent: Hi ſunt, inquit, panes, quib. filij Iſraël manna percipientes è cœlo, aliti ſunt in deſerto. Hic quoque vir tulit menſam Abbatis, quæ Occidentem verſus fuerat conſtituta, & ad Orientalem poſuit refectorij plagam: vbi videlicet imago Crucifixi Domini fuerat in pariete per picturam expreſſa. Perpende ergo myſterium, & myſticæ reuelationis intellige ſacramentum.

Exod. 16.

Quid eſt enim quòd laudes Crucis chorus ille pſallentium melodis vocibus concrepabat, niſi quia futurum erat, vt dum in honorē Crucis ſolemne ieiunium inſtituerant, quàm dulces ei laudum modulos ſuauiter perſonarent? Hymnum quippè in beatæ Crucis honore decantat, qui ea videlicet die, qua Chriſtus in Cruce ſuſpenſus eſt, ieiunium celebrat. Et quid eſt quòd melliti videbantur panes in menſa, niſi vt nimirum dulcia ſpiritus alimenta comederēt, dum per amaritudinem carnis dulces Deo laudum modulos reſonarent? Tanto quippe dulcior guſtus exoritur in palato cordis, quanto maior amaritudo diſtrictionis perturbat laſciuiam carnis. Quid eſt etiam, menſam Abbatis ſub Crucifixi Redemptoris pedibus ponere, niſi per ieiunium ſextæ feriæ, quæ dies Crucis eſt, totum refectorium ſalutiferæ Crucis ſignaculo dedicare? Et quid eſt ſub Crucifixi Domini pedibus reſidere, niſi poſt eius veſtigia tendere: & per eum, qua nos præceſſit, tramitem iugiter ambulare?

Verùm ad hoc arctiùs commendandum, & illud aptiſſimè contigit, vt ſanctus quidam alius frater, Petrus nomine, dum id conſtitueretur, abeſſet: qui poſteà quinta quadam feria regreſſus, eadem nocte per ſomnium vidit, quòd Domnus Petrus illum ad prandium conuocaret, ſecumque ipſe conuiua diſcumberet. Sequenti verò die in Capitulum veniens cum ceteris fratribus diſciplinam noui ritus accepit, & ſic lætus, & alacer factus, exultauit in Spiritu ſancto, dicens: Ecce, Deo gratias, prandium, ad quod me Domnus Petrus Damiani vocauerat. Nec immeritò ſanè noſtræ carnis afflictio, menſa, vel refectio dicitur: quoniam vnde noſtrum per continentiam corpus atteritur, inde ſpiritus ſupernæ gratiæ pinguedine ſaginatur.

Afflictio carnis eſt menſa ſpiritus.

Cunctis itaque huiuſcemodi reuelationibus planè noſcentibus, ea illis cœlitus tradita, quæ per os Beatiſſimi viri nouiter ſibi fuerant promulgata, non ſolùm ad ipſorum obſeruantiam feruentius ſuccenſi ſunt: verumetiam eum inſuper rogauerunt, vt ſi quid deeſſe apud eos adhuc videretur, iniungeret: ſi quid ſuperfluum, tolleret: quod verò corrigendum foret, cunctis applaudentibus, emendaret. Vnde factum eſt inter cetera, vt projicerent copulas, quibus quaſi quibuſdam pileis, capita contegebant, quo de cetero ſolis caputiis honeſto eſſent Monachorum more contenti. Statuerunt quoque, vt de peregrinis inuolucris vltra iam grandioris pretij veſtimenta non emerent: ſed ex ruſticorum textrinis vilia potius, ac vernacula compararent.

CAPVT XX.

Pueros quoſdam à dæmonibus vexatos in Monte Caſino, vbi Baſilicæ S. Benedicti ædificandæ operam dabant, liberat.

IPſum verò præfatum Cœnobium (*Caſinenſe*) dum aliquando idem Domnus Petrus ex more viſitaſſet, cùm eſſet ibi, beatiſſimi Benedicti Baſilica fundabatur: quæ auro, ac lapidibus modò adornata, perſpicuè cernitur; aliquantos ibi reperit pueros, qui pro vectandis lapidibus venerant, arreptos dæmoniis acriter vexari: quorum licet modicis artubus, tantum ab ipſis dęmoniis virium ferebatur, vt à binis, vel ternis robuſtiſſimis viris ſinguli comprehenſi, vix aliquatenus poſſent arctari. Cùm autem die quadam Domnum Petrum ad opus illud intuendum contigiſſet exire, Deſiderius venerabilis eiuſdem Cœnobij (*Caſinenſis*) Abbas, ipſum, vt cōſueuerat, ex nomine iucūdè cōpellans, ait: Dōne Petre, cur iſtos noſtros nō curas operarios? Cui ille: Habent hìc, inquit, ſanctiſſimi Benedicti præſentiam, qui eis, ſi velit, valet ſalutis conferre medelam. Ego enim quid ſum? Exiſtimauit tamen Abbas ex eis aliquos ad ipſius fore hoſpitium dirigendos, quatenus illorū vexationem conſpiciens, attentiùs pro eis, miſertus, oraret. Quod quidem ille omninò prohibuit, non ſanè in humanitatis duritia: ſed obſeruandæ, quod magis cenſendum, humilitatis cuſtodia. Verumtamen dum tunc cōtigiſſet eum viginti ferè diebus ibidem propter fratrum

charitatem manſiſſe, eodemque ſpatio dierum, energumenos illos omnes plenè curatos fuiſſe; quis illud fideliter non credat, quod Cœnobitę illi tunc temporis aſſeuerantes aiebant: eum videlicet pro ipſis latenter oraſſe, ſicque eis ſalutem à Domino impetraſſe? At quia nobis difficile, immò impoſſibile eſt, illius geſta cuncta narrare, opportunum dicimus iam ad extrema ſtylum dirigere, & qualiter ſuum curſum cõpleuerit, atque hinc ad ſuperna migrauerit, Domino opitulante, depromere.

CAPVT XXI.

Vrbem Rauennam Rom. Pontificis Legatus à cenſuris, Archiepiſcopi vitio obſtrictam, abſoluit.

DVm pius igitur Chriſti ſacerdos huiuſcemodi lucrandarũ animarum ſtudiis inhianter inhæreret, vitæque præſentis labor extremæ iam penè lineæ moram teneret, iuſſu Alexandri II. Romani Pontificis, Rauennam, patriam ſuam, proficiſci præcipitur, rem valdè neceſſariam ſaluti totius vrbis, cleri, ac populi peracturus. Erat quippè tunc temporis defunctus eiuſdem vrbis Archiepiſcopus, qui pro ſua proteruia, ſententia Romanæ Synodi olim fuerat communione priuatus: cui tamen cùm nimia temeritate nequaquam ob illatam ſibi ſententiam tremefactus, ab Archiepiſcopali temperatet officio, conſentaneum ſibi populum ſua contagione miſerè fœdauit, totamque Eccleſiam illicitis auſibus prophanauit. Tandem verò, de mèdio, prophanatore ſublato, præfatus Apoſtolicus tam numeroſi populi exitiale contagium fraternis viſceribus miſeratus, tantum Patrem, qui auctoritate Apoſtolica eumdem reconciliando, abſolueret, illò delegare decreuit: neminem ſcilicet ad hoc opus gerendum digniorem, vel aptiorem exiſtimans; eo quòd is non modica exiſteret auctoritate ſubnixus, ac per regenerationis gratiam, eiuſdem eſſet Eccleſiæ filius, ipſiuſque etiam hortatu, idem ſæpè numero ad hanc clementiam prouocatus. Quam vtique legationem ille, licet iam ætate confectus, vt ſtrenuus filius, maternis beneficiis non ingratus, optatò ſuſcepit. Nam gratulabatur ſe tandem reperiſſe aliquid, quod ob ſui debitum obſequij, piæ poſſet perſoluere matri. Quo cùm, Domino ſuffragante, proſpero peruenisſet itinere, in manu ciuiũ ſuſceptus ingenti cum lętitia, ſui cauſam patefecit acceſſus: ſuper quo ciues illi immodicè iucundati, immenſas Deo, qui eos reſpexerat, Chriſtique Vicario, qui hunc talem, & tantum virum ad ſe direxerat, gratias referentes, præuaricationis ſuæ pœnitentiam humiliter egerunt: vnde & reatus veniam, quam ſuppliciter poſtulabant, atque abſolutionem, ex Apoſtolicæ auctoritatis munere, gratulabundi percipere meruere. Abſoluto itaque ab excommunicationis illius vinculo, cunctæque Eccleſiæ dono gratiæ maternæ conceſſo, tota vrbe immanis effecta eſt exultatio.

CAPVT XXII.

Fauentiæ ſanctiſſimè moritur, & in templo B. Virginis ſummo cum honore tumulatur.

IStis verò, aliiſque nonnullis negotiis, quæ tantum virum gerere decebat, patratis, iter ſuæ legationis, egreſſus Vrbem, pergere cœpit. Cùmque prima manſione Fauentiam tenuiſſet, apud venerabile Monaſterium quoddam B. Mariæ Dei Genitricis, quod foris portam nuncupatur, decenter ſuſceptus, mox febre correptus decubuit. Qua nimirum in dies inualeſcente, circa medium octauæ noctis ſilentium, quæ Cathedræ B. Petri Apoſtoli anniuerſariæ diei celebritatem ducebat; exitus ſui horam appropinquare cognoſcẽs, extemplo, nobis lectulo circumſtantibus, nocturnum, ſeu matutinale officium totum peragere iuſſit: volens vtique priùs ſolemnitati Apoſtolicæ vota perſoluere, ac ſic demum ſecurus abire. Tota ergo peracta ſynaxi, ſanctum poſt modicum, Domino ſpiritum corporeis reddidit nexibus abſolutum: vt ea videlicet die, qua præſens meruit Eccleſia, in paſtorali Petrum Sede locare: eadem Petri diſcipulum cœleſtis curia in beata ſuſciperet Sede. Cùm ergo ipſius tranſitus illico nuntiatus in Vrbe fuiſſet, ab iis videlicet, qui circa eamdem domum excubabant, ne vel corpus exanime à ſuis Monachis, qui de vicino ipſius Monaſterio aduenerant, furto aſportari potuiſſet, tota ciuitas repentè ad eius exequias, ingenti concurſu, læta properauit. Quorum multitudine dum Eccleſia, qua locatus fuerat, ſubitò referta fuiſſet, & qui pio funeri priùs accedere vnanimiter geſtirent, vndarum more, retrorſum ſe inuicem repellebant: tantóque tardior cuique acceſſus patebat, quanto celerius peruenire tumultuando ſatagebat. Quicumque autem ipſum accedere, eiuſque loculum merebantur attingere, pia gratulabantur oſcula, illatis muneribus, eius pedibus, ſeu linteaminibus ipſis infigere. Porro mauſoleum interea officioſiſſimè præparatur. Ab alia ſiquidem baſilica quadam, eminus ſita, immane labrum lapideum, nitido candore decorum, mira facilitate quantocyus, non abſque ipſorum quoque deferentium admiratione, ac ſi leuiſſima materies quęlibet aduehitur: atque in ipſa beatæ Dei Genitricis baſilica, à fronte chori, iuxta

B. Viti funus ſumma cum pietate celebratur.

gradus videlicet, quibus ad altare aſcenditur, decenter componitur: ibique Sacerdotis Chriſti venerabile corpus, ſumma cum exultatione cunctorum, renerenter reconditur; omnibus in pſalmis, & hymnis voces in excelſum tollentibus, dignaque Deo gratiarum præconia totis viribus exhibentibus, cuius munere, tanto ſe ditatos fore beneficio gratolabantur. Ipſi gloria, laus, virtus, honor, & decus, atqne imperium ſit nonc, & ſemper, & omne per æuum. Amen.

CAPVT XXIII.

B. Pet. Dam. per viſum Abbatem ingratitudinis arguit, eumque gutturis tumore caſtigat, & ſanat.

ANno milleſimo octogeſimo Incarnationis Domini, menſe Auguſto, indictione quarta, poſt deceſſum ſupradicti Domni Petri Damiani, erat qoidam Monachus, qui Abbas olim extitit venerabilis Monaſterij S. Gregorij in Ariminenſi territorio conſtituti. Hic namque vidit Domnum Petrum inter multitudinem candidatorum Epiſcoporum infulatum, ſedentem, & tenentem paſtoralem virgam in manu atque docentem eos ea, quæ ad Deum pertinent. Cúmqne eum idem Abbas ſummiſſo vultu ſalutaſſet, ait Domnus Pettus ad cæteros Coëpiſcopos; Iſte Monachus, qnem ego valde dilexi: ſed poſtquam à me receſſit, numquam ad me redjit: & non ſolùm ille, ſed & alij plures, quos ego educaui, & ootriui, ingrati extitere beneficio. Deinde ait ad illum, Cur, inquit, non ad me in locum, quò eram, veniſti? At ille dixit: O mi Domine, ex quo à nobis receſſiſti, locum, in quo habites, neſcimus: quomodo igitur ad te venire potui? Tunc dixit ei Domnus Petrus: O hebes, an neſcis, quòd in Camera S. Mariæ Virginis habito, & in illius ſacrario demoror? Nam in eios domo habito, & illius Camerarium eſſe me profiteor. Quem poſtquam vidit, ſtatim ſomno eſt excitatus. Deinde poſt paululum, rurſum obdormiens, vidit eumdem Domnum Petrum talia ſibi verba dicentem: (nam ita ſibi videbatur, quaſi ante plores dies hæc eadem ab eo verba audiſſet) Nonne, inquit, dixi tibi, vt ad me venires? & quate non veniſti? At ille tamquam motus cœpit ſtare. Mox Domnos Petrus, qnaſi eum ira, pupugit eum ſnbtus ſiniſtram auriculam de ſummitate virgæ, quam manu geſtabat: quo ictu ita ſe ſenſit eſſe perturbatum, ac ſi lancea, vel terribili vertice terebratos fuiſſet. Denique maxilla illios tota cùm gutture ita intumuit, vt penè de eius vita deſperatetur. Tunc itaqne ante altare illius Eccleſiæ proſtratus, ac toto corde ad Deum conuerſus, cum magno gemitu dixit: Domine Deus omnipotens, qoi cœlum, & terram, & cuncta quæ in eis ſunt, condidiſti, ſi tibi ſeruitus Domni mei Petri, vt credimus, complacuit, libera me per eius merita, ab inſtanti, quem patior, dolore. Dixit hęc, & cœpit ſtare. Et ecce, non poſt lougum tempus, ab eo omnis tumor, & dolor ita aufugit, ac ſi aliquis veniens, manu ipſum vulnus ab eius maxilla, vel gutture auferret. Qui ſtatim cœpit glorificare Deum, ac famolum eius Petrum Damiani, qui eum caſtigare primò, ac deinde ſanare dignatus eſt. Poſtera denique die ſurgens benè caſtigatus ex verbere, Fauentiam perrexit: & veniens ante altare S. Mariæ foris portam, vbi corpus Domni Petri reconditum fnerat, proſtratus humi, ac perfuſus lacrymis facie adorauit, & laodauit, ac benedixit Deum, ſuper iudicia iuſtitiæ ſuæ. Dehinc foris egreſſus ad fratres ſuos, cœpit narrare Prępoſito, ac cæteris fratribus, omnia, quæ ſibi contigerant. Qui audientes, laudauerunt, ac benedixerunt Deum, qui talia per ſeruum ſuum oſtendere digoatus eſt mitabilia. Deniqne Prępoſitus cum prædicto Abbate Vgano, qui ita vocabatur, ac fratribus, ingreſſus Eccleſiam ſanctæ Dei Genitricis, pulſauerunt omnia ſigna, & poſuerunt ceroptata cum luminaribus ante arcam ipſius ſancti Petri Damiani: & celebrantes Miſſas, obtulerunt ſolemnes hoſtias Deo in odorem ſuaoitatis, pro animæ eius abſolutione. Amen.

Sanctis, ac iuſtis vitia grauæ ſunt amicorum preces;

BEATI PETRI DAMIANI VITA,

PER IOANNEM ANTONIVM FLAMINIVM

Forocornelienſem. Ex M S. Authographo apud Fauentinos.

MAGNA ſoleo voluptate affici, viri Fauentini; quoties repero quàm grata, & quàm iucunda vobis obtingat opera, quam in deſcribendis, qui à vobis religioſiſſimè coluntur, præſtare cœpi, tanta quidem animi alacritate, quanta non facile præſtari à quoquam veſtri amantiſſimo queat. Hoc autem animaduerti in deſcripta nuper à me B. Terentij Confeſſoris, qui mihi primus oblatus eſt, ac B. Sabini Epiſcopi, & Martyris vita. Quare cùm à vobis duorum, qui adhuc reſtabant, Sanctorum ſimilem à me operam expectari audirem, putaui me debere eodem ſtudio expectationi veſtræ, ac deſiderio reſpondere. Igitur Beati Petri Damiani, & S. Æmiliani, quos Epiſcopale faſtigium cum ſanctitate illuſtres fecit, duobus, quos dixi, prioribus adieci: vt ſpectatum iam, ni fallor, amorem erga vos meum, & voluntatem, vobis omnia, quæ præſtari à me poſſint, gratificandi, manifeſtioribus quotidie indicijs experiamini. Valete.

Fauentinæ Ciuitatis Patroni Sanctiſſ. quatuor.

Initia vitæ viri clariſſimi, atque ſanctiſſimi Petri Damiani magnam vnicuique admirationem afferre poſſunt; quæ adeo quidem humilia fuere, ac difficilia, vt, noniſi diuinitus factum intelligant, qui ea norunt, vt in talem, ac tantum virum, qui & eloquentia, & ſanctitate vitæ Dei Eccleſiam illuſtraret, euadere potuerit. Vix enim illum enixa in lucem erat mater, quando numeroſæ prolis pertæſa, nouercali odio infantem perſequi cœpit. Nam cùm poſt multos filios, hunc quoque peperiſſet, exclamauit cum indignatione ex maioribus natu filiis vnus: Et quomodo tot hæredes capiet vna hæc domus? inde cœpit infenſo animo puerum mater alere, vt ægrè admodum lac illi præberet. Ita quidem fame, & algore peribat paulatim infans; ſed omnipotens Deus, qui illum ad ornamentum Eccleſiæ ſuæ naſci voluerat, non eſt paſſus diutius ſic omni ope deſtitui. Excitauit enim ſpiritum fœminæ cuiuſdam, quæ ad eam acceſſit, & illius ſæuitiam acriter accuſauit, dicens: Leæna, & Tigris ſuos cum admirabili cura, & amore catulos enutriunt; & tu proprium filium ad imaginem Dei procreatum, hebetatis maternæ pietatis viſceribus, tam crudeliter tractas? Neſcis fieri poſſe vt puer iſte illuſtrem aliquando inter ſuos locum obtineat? Mota eſt occaſione tali mater, ac erubuit: & tamquam ex alto excitata ſomno, reſipiſcere, & maternam exhibere diligentiam infanti cœpit. At ille, qui tam malè paulò ante acceptus, obriguerat: & potius pueri vmbra, quàm puer videri poterat, vires, ac formam breui recepit; ſed inchoatum in lactentem odium, in pueritiam quoque illius excitatum eſt. Nam, defunctis parentibus, vnus ex fratribus qui natu erat maximus, cum vxore ſua miris exagitare illum modis aggreſſi ſunt: & velut in abiectum mancipium, execrabilem contemptum, & ſæuitiam exercere. Cibos taceo ſuibus conuenientiores quàm homini; nullus corpori cultus; veſtitus erat ſordidus; nudi pedes Omitto cetera quæ vix in extrema inopia, in mendico toleres. Prætereo verbera, pugnos, & calces, quibus frequenter affectus eſt; & alia multa vix dictu, & auditu, nedum viſu tolerabilia. Sic acta eſt illi pueritia; vbi verò adoleſcentiam attigit, nihilo melior illi conditio acceſſit. Hinc facere coniecturam licet, quòd ad porcos miſſus eſt paſcendos, vbi quàm dura omnia ſit paſſus, cogitet qui ea, quæ præceſſere, nouerit; ſed diuina prouidentia ſic ſuum exercere athletam, & experiri voluit, vt ad vberiorem gratiam omnia hæc illi accumularet: & ex tam ignobili, atque adeo deſpecto, toti demum Eccleſiæ ſuæ glorioſum redderet. Quibus autem initiis ad id peruenerit, operæpretium eſt noſſe. Vnus ex fratribus, pietate, qua debuit, fratrem complexus, tractare illum humaniter cœpit, ac diligenter curare vt litteris erudiretur, in quibus breui tantum profecit, vt ſuis etiam doctoribus admirabilis fieret. Cúmque liberalibus artibus apprimè eſſet inſtructus, vt iam erudire alios poſſet, confluere ad eum vndique multitudo diſcentium cœpit, & quotidie magis, creſcente fama, & populi fauore, opibus etiam augeri. Verùm, ne terrenis illecebris retineretur, diuina cauit prouidentia, cui mentem immiſit terrena prorſus contemnendi, & mirum iniecit cæleſtium deſiderium. Studia igitur humana paulatim deſerens, & diuinis inuigilans, ſub mollibus, ac delicatis veſtibus geſtare cilicium cœpit, ieiuniis, orationib. ac vigiliis curam intendere, & aſſiduis macerationibus cogere carnem ſpiritui parere. Cúmque iuuenilis interdum calor inſurgeret, & acribus ætatis eiuſce ſtimulis ageretur, intempeſta nocte iratus ſibi, è lecto ſurgebat, ac domo egrediebatur, & ſe fluuiatili aquæ immergebat, donec algore nimio membra rigerent, & ita prorſus cum noxio calore molles illi calores euaneſcerent. Egenorum inopiam eleemoſynis ſubleuabat, conuiuia parabat, & ſuis ipſe manibus illis tamquam Christo miniſtrabat. Sed altior illi iam cura inſederat, & cogitatio, ad ineundam rationem, quomodo liberiùs, & attentiùs, amotis ſæcularibus impedimentis, Deo famulari poſſet. Deus autem ipſe, qui mentem illi talem immiſerat, viam quoque ſtatim monſtrauit, qua ſuo ſatis deſiderio faceret. In duos enim Monachos ex iis, qui Eremum Fontis Auellani (id enim loco nomen erat) incidit, quibus, quid animo agitaret, & cuperet, aperuit. Quia verò ad eorum Abbatem iam ſancti Viri fama peruenerat, lætanter id illi excepere, & ſuo ſermone multo magis deſiderium illius accendere. Diſcedentibus autem illis, pretioſum, quod ſuo Abbati offerrent, donare conatus eſt vas quoddam argenteum, quod vt acciperent illi, nullis precibus adduci potuere. Admiratus ille tantum eorum rerum terrenarum contemptum, multo magis paupertatem Chriſti amplecti decreuit; ac prorſus mundanis rebus, & omnibus earum illecebris re-

Matris crudelitas in puerum.

A fratre etiam malè tractatur.

Profectus in litteris.

Doctrinæ ſtudiis poſthabitis pietati, ac mortificationi operam dat.

Carnis ſtimulos merſus frigido flumine arcet.

Amor in pauperes.

Pecuniæ contemptus in religioſis viris quàm vtilis.

Mundo renunciaturus, ſui facit experimentum.

nuntiare; ſed priuſquam ſe ad antedictam Eremum conferret, & monaſticam ibi vitam iniret; experiri voluit, an vitæ illius aſperitatem, quæ quanta eſſet, audierat, perferre poſſet. Quamdain igitur ingreſſus cellulam, quadraginta ſe diebus in ea exercuit corpus ſuum, omnibus, quos acceperat, modis macerans, & affligens. Igitur multo magis in ſententia confirmatus, tempus obſeruauit, quo poſſet commodiſſimè ſalutare conſilium exequi, tunc de ſuis bonis neceſſaria quædam ſibi aſſumens, inſciis omnibus ſuis, ad optatam Eremum clam iter arripuit: vbi magna cum lætitia, & hilaritate receptus, traditus eſt vni ex Senioribus de more inſtituendus: quem cùm ad cellulam perduxiſſet, exutum veſtibus, quas ſecum attulerat, in cilicio illum ad Abbatem reduxit, qui continuo iuſſit eum cuculla indui. Labare inter hæc eius animus cœpit, penè facti pœnitens, tamquam nimium ad iſta feſtinaſſet, cùm prius debuiſſet experiri, quid in Monaſterio poſſet; ſed mox reſipiſcens, accuſata velut ignauia quadam ſua, & ſancti obliuione propoſiti, quò impulſus venerat, vt in tali auſteritate, corpus edomitum ſpiritui, ac ſuaui iugo Chriſti ſubjiceret, tamquam fortis athleta ſpiritalibus armis accinctus, pugnæ ſe vltroneus obtulit: in qua quantus extiterit, ea, quæ ſequuntur, oſtendent. Sic enim continuò corpus cœpit affligere, orationibus, ieiuniis, vigiliis, & aliarum varietate macerationum atterere, nullis exercitiorum Monaſterij laboribus parcere; vt diu in Monaſterio verſati, & exerciti mirarentur, ac ſe ipſos velut ignauos accuſarent.

Inſciis omnibus Eremum petit. Sacro habitu induitur.

Tyronis feruor.

Formula viuendi Monaſterij Fontis Auellanæ.

Libet hoc loco vitæ formulam Monaſterij illius ſanctiſſimi deſcribere, vt quantæ ſe auſteritati beatus Vir ſubiecerit, conſtare poſſit. Erat ante omnia huiuſmodi inſtitutum: Vt bini per ſingula commorantes cubicula, die, noctuque ſpiritali certamine, velut in acie dimicantes, numquam brachia remitterent; Pſalmodiæ inceſſanter, orationi, ac lectioni, necnon inediæ, ac obedientiæ armis accincti, itea inſtructi aduerſus aërias poteſtates dimicabant. Inediæ verò, quam abſtinentiam vocant, modus hic erat: Quatuor in qualibet hebdomada diebus pane veſcebantur, & aqua; tertia feria, & quinta pauxillum leguminis addebant: idque in ſua qualibet cellula coquebant. Diebus autem, quibus decretum erat ieiunium, nulli ad libitum licebat panem ſumere, ſed ſolummodo quantum decreta Patrum iubebant; nulli vino permittebatur, præterquam in Sacrificio, aut in ægritudine, vti; nudis pedibus, tam hieme, quàm æſtate, incedebant; caligarum nullus erat vſus. Ceteris verò ſpiritualibus exercitiis, verberibus, genuflexionibus, & prolixis vlnarum in Crucis modum extenſionibus, prout cuique feruor erat, virtuſque, vacabant. Vigiliarum verò morem hunc ſeruabant: Vt ligno tempeſtiuius dato, poſt quædam alia, totum antequam illuceſceret, Pſalterium percurrerent. At ſanctus vir Petrus, non expectato communi ſigno, ceteros multo ante præueniens, quidquid noctis poſt ordinaria ſupererat excubando tranſigebat, & alia multa iniuſſus obibat. Cùm autem præter modum frequentaret excubias, perniciosum capitis contraxit morbum, adeo quidem, vt vix breuem capere ſomnum poſſet: quare poſt adhibita medicamina, ſanitati reſtitutus, mitior in ſe, ac temperantior eſſe cœpit. Rarò igitur poſt Pſalmodiam, cellulam egrediens, lectioni vehementi ſtudio vacabat; in qua tantum breui profecit, vt in diuina Scriptura tantum clareſceret, quantum in humanis litteris ante claruerat. Quo factum eſt, vt magiſtri ſui iuſſu, apud Monachos, qui vnà commorabantur, declamatorio amore, crebro verba faceret. cuius rei creſcente fama, venerabilis Abbas Pomposianus ad eius Abbatem nuntios miſit, qui eum rogarent, vt fineret eum ad ſe venire, & aliquot ſecum dies commorari. Permiſit ille humaniter, vt charitas poſcebat. cuius præſentia, & moribus, ac vitæ ſanctitate, deinde diuini verbi, quod ex illius ore mellis inſtar manabat, pabulo adeo quidem allecti, atque demulcti ſunt Monachi illi, quorum ingens ibi erat numerus, vtpote centum, vt ægrè poſt biennium, ad ſuum redire Monaſterium illum paſſi fuerint; ſed iuſſu magiſtri ſui reuocatus, cùm obedientiæ inuiolabilis illi cura, & cultus eſſet, teneri vltra non potuit. Sed paulo poſt ad S. Vincentij Monaſterium ire iuſſus eſt, quod quidem celebre Monaſterium quanto Monachorum copia frequentius erat, & opibus illuſtre, tanto monaſticæ auſteritatis, ac diſciplinæ erat admirabilius: vbiquoque non ſegnis in vinea Domini cultor aliquandiu commoratus eſt. Eius autem magiſter, qui tanto diſcipuli ſui profectu, necnon prudentia, & admirabili vitæ illius integritate, lætabatur, mandauit illi, vt Eremi procurationem poſt ſe ſuſciperet. Recuſauit ille quantum potuit, ac reluctatus eſt: ſed vrgente obedientia, diutius obſiſtere non valuit. Accepta igitur loci adminiſtratione, cœpit circumſpicere, ac diligenter perquirere, vbi alia Monachorum Collegia congregaret, vt miniſtrorum Dei numerum augeret. Quo quidem ſtudio, ac diligenti veſtigatione multa diuerſis in locis eremitica Monaſteria extruxit, in Camerti, in Perusino, vbi cellulam inuenit, quam inhabitaſſe B. Romualdum ferebant. Item in Ariminenſi agro, necnon in Fauentino, duobus vicinis inter ſe locis; priori nomen fuit Gamunium, poſteriori verò Acerete. Quamuis autem his procurandis, atque gerendis maximè intentus eſſet, ſuum tamen, in quod primum ſeſe abdiderat, Monaſterium crebro viſebat, & præcipuam illius curam gerebat. Ceteros quoque adibat Monachos, & ſua illos præſentia plurimum conſolabatur, & ad ſeruiendum Deo quotidie magis accendebat: & ſi quando ire non poterat, epiſtolas, aut nuntios mittebat. Sed non ſuorum tantummodo, ſed & alienorum quoque Monaſteriorum, tamquam communis omnium Pater, curam gerebat, ſtudens aſſiduè quibuſcumque poſſet modis, Dei honorem augere.

Multos Monachos in ſermonibus perficit.

Monaſterij cura illi demandatur.

Eremitica Monaſteria, ac diſciplinam amplificat.

Non debeo ſilentio præterire mirum teſtandæ ſanctitatis illius exemplum, quod in Cœnobio Fauentino, in loco, cui Acerete, vt diximus, fuit nomen, contigit. Miſerat ex diſcipulis vnum, qui aquam ſibi ex vicino fonte hauriret; attulit ille. vbi ſanctus Vir guſtauit, conuerſus ad diſcipulum, Non, inquit, iuſſi, vt mihi vinum afferres. At ille, Aquam ego ex fonte hauſi, & attuli. Negabat Vir ſanctus; at diſcipulus conſtanter affirmabat. Vt ergo verum exploraret, alium ad fontem miſit, & obſeruauit, ne ſe aliò flecteret; attulit, guſtauit ipſe: & quaſi non credens ſibi, iis, qui aderant, guſtandam dedit; omnes affirmarunt vinum eſſe optimum, & cum ingenti lætitia ſtupuere. At ipſe in ſua præſtans humilitate, diuinam erga ſe liberalitatem intelligens, ſilentium

Aqua à diſcipulis hauſta, in vinum bis mutatur.

omnibus; qui rem nouerant, indixit, ne quis, ſe viuo, cuiquam id panderet.

Sed neque minori admiratione dignum eſt, quod ſequitur. Habebat B. Petrus amphoram vini apud Presbyterum vicinum. venit turba militum, & Presbytero petere vinum inſtanter cœpit; Reſpondit ille, ſe nihil vini, niſi, quod modò diximus, habere, neque ſe audere quidquam ex eo haurire. at multo magis illi efflagitare. cùm nihil proficerent, ad hauriendum ipſi feſtinant; at dum id tentant, nihil affluere vident, mirantur: & de multis amphoræ locis, an effluat, experiuntur. Sed fruſtra, quia nihil effluit, exempto demum vaſis operculo, explorant, an inſit vinum, inueniunt, ſed quod non fluat, ſtupent: quare tanta ſæpius incaſſum opera, diſceſſere. Venit poſtmodum peregrinus quidam, & ab eodem Presbytero petebat potum; recuſabat ille, referens, quæ militibus dixerat, & quid illis efflagitantibus acciderat. Sed non idcirco rogare deſiſtebat, arguens militum importunitatem, ac petulantiam, ſe humiliter in ſiti, qua præter modum vrgeretur, poſcere. Ne longum faciam; victus Presbyter illius precibus, quamquam timidè admodum, tentare auſus eſt an haurire poſſet; ſed manum tentantis continuo ſecutum eſt vinum. Bibit peregrinus, & Deo, ac Presbytero admirationis plenus, gratias egit.

Milites ex vini dolio nihil haurire poſſunt.

Pius, ac humilis peregrinus haurit.

Die alio cœnaturus, vnicum habebat panem, & conuiuam vnum: nec aliud, niſi olera, obſonium. Igitur oleribus ipſe veſci voluit; panem conuiuæ obtulit, hortatus, vt pauperem cœnam æquo ferret animo, craſtinam habiturus opiparam. Nec falſus fuit vates. Nam die qui ſecutus eſt tanta ciborum allata eſt copia, vt in dies ſufficere multos potuerit.

Ciborum affuturam copiam prædicit.

Vir quidam nobilis, ac diues feſtis ſolemnibus vim magnam piſcium mittere ſolebat. Aderat natalis Chriſti celeberrimus dies, nec inuenire quidquam piſcium poterat; angebatur animo, nec quieſcere poterat; nocte magnus illi piſcis allatus eſt: illius enim deſiderio Deus affuit. Statim igitur ſeruum è ſuis vnum ad ſanctum Virum cum piſce iuſſit ire. Nocturnum erat tempus, & hebetatum nubibus ſtellarum lumen viam multo difficiliorem efficiebat: &, quod aliis incommodis accedebat, ſuperanda erat prælta rupes, cuius cùm iam tranſcendiſſet partem, per lubricum gradiens iter, ac potius repens, in profundam decidit vallem, vt membratim diuelli debuerit; attamen ſancti Viri meritis factum eſt, vt ad eum cum piſce incolumis euaſerit.

Quidam B. Viri meritis, ex ima valle, in quã deciderat, incolumis euadit.

Vnum ex diſcipulis ſuis B. Petrus ad quemdam Abbatem miſerat; profectus eſt ille, ſed non inuenit; requiſiuit diligenter, an inuenire poſſet, non potuit; & iam præſcriptum ſibi tempus ad reditum elabebatur; correptionem metuens, arripuit iter intempeſtæ noctis ſilentio; cùmque paululum proceſſiſſet, comes, & dux itineris eum deſeruit, & tenebræ noctis erant denſæ: & iter ignorabat; triſtis, & anceps, quid ageret, ignorabat; nec progredi, nec retrocedere, ſi vellet, viam nouerat. Igitur rogare Deum cœpit, ne ſibi deeſſet; cùmque progrediens paulatim ad biuium perueniſſet, ambigebat, quonam iter ſuum dirigeret: ingreſſus demum ex duabus viis alteram, cùm paululum proceſſiſſet, cœpit iumentum nolle progredi, nec ſtimulis cogi vt progrederetur, poterat; tali victus pertinacia illi habenas remiſit: & quò vellet ire, permiſit. Cùmque iam illuceſceret, ac circumſpiceret, vidit ſe ad loca peruectum nota, & mirificè lætatus eſt; & Deo, quas decuit, gratias egit: nec dubitauit, ſe magiſtri ſui meritis, quò cupiebat, eſſe peruectum.

S. Doctoris diſcipulus in obſcura nocte ex dubio in certum iter dirigitur.

Alium deinde nuntium ad quemdam Epiſcopum mittebat. Is ad riuum peruenit, in quo breuis quidem erat aqua; ſed circa vlteriorem ripam altum inerat cœnum, & adeo tenax, vt nullo conatu inde poſſet equus pedes educere. Cùm nulla euadendi alia ratio monſtraretur, precatus eſt Deum, vt meritis eius, à quo mittebatur, ſibi auxilio eſſet, vt cœptum iter proſequi poſſet. Vix finem precibus fecerat, quando equus ſaltu in ſiccum exiluit.

Alter è cœno, in quem equus ceciderat, extrahitur.

Verùm cùm iam tanti viri fama, & prodigiorum magnitudo diffunderetur, & ſanctitatis illius opinio quotidie magis creſceret, Stephanus Nonus Pont. Max. ad ſe illum vocauit, ratuſque quod erat, talem virum in Eccleſia Dei valde neceſſarium, & magnum lumen futurum (aliis multis Epiſcopis idem ſentientibus, & hortantibus) eum Epiſcopum fecit, reluctantem, ac prorſus renuentem. Videbat enim ſe ſolitariæ quietis, in qua modò diuinæ contemplationi, modò ſacræ lectioni, & aliis ſpiritualibus exercitiis iugiter vacabat, ſuauitate priuari, & iterum ad ciuilem ſtrepitum vocari. Sed cùm nec caeterorum Præſulum adhortationes, nec excommunicationis minæ quidquam proficerent; demum Pontifex, qui nullo pacto inuentum theſaurum dimittendum putabat, obedientiæ imperio in ſuam illum ſententiam traxit: & arrepta illius manu, anulo, & virga, quæ dignitatis eſſent Epiſcopalis veluti pignora, inſigniuit, & Oſtienſi Eccleſiæ præfecit. Ita quidem, vt ipſe poſtea dicere ſolebat, adimpletum eſt, quod ante triennium, in ſomnis viderat. Putabat enim clariſſimam ſibi ſponſam locari, quam nec dimittere ſibi copulatam, nec libenter poſſet aſpicere. Humiliter igitur graui nimium, vt putabat, iugo colla ſubiecit: & quamquam iacturam ſe conſuetæ contemplationis magnam facere arbitrabatur, attamen præteritorum diſpendia lucris eorum, quæ ſecuta erant, compenſabat.

Ex obedientia Stephani IX Card. Epiſcopus Oſtien. creatur.

Iucundum illius ſuper hac re ſomnium.

Cœpit ergo ſumma vigilantia in commiſſum ſibi gregem curam intendere, crebris adhortationibus, & declamationum frequentia in viam dirigere ſalutis, & in ea continere; & miro cupiens deſiderio omnes Deo lucrifacere, nullum habebat perſonarum diſcrimen, & cunctis amabilis. Sed viciſſim mira in eum populi reuerentia, mirus amor, & obſeruantia. Audiebatur autem tantā cum attentione, ac voluptate, necnon admiratione, vt vnus videri poſſet cælo demiſſus Apoſtolus. Quod mirari minimè oportet. Tanta erat enim viri ſpectata omnibus vitæ ſanctitas, & morum integritas, & in dictis, factiſque omnibus grauitas, vt maximum pondus ineſſet verbis, & omni melle dulcior ex illius ore manaret oratio. Hoc etiam luculenti, qui extant, ſermones teſtantur. Quare ſalubertimæ, ac facundiſſimæ illius declamationes numquam adeo longæ contingebant, quin aduenientibus breuiſſimæ viderentur: & nihil auidius, & attentiùs audire poſſet. Nullus illum delaſſabat labor. Habiturus ad populum ſermonem, noctem penè ducebat inſomnem: nec ſibi parcebat, cùm ſæpenumero febre laboraret, immo robuſtior tunc videbatur, atque facundior.

Incredibile ſtudium in animarum ſalutem.

Obſeruantiam ieiunii ſextæ feriæ, & Officii B. Virg. reſtaurat. Mediolanũ mittitur à Rom. Pontif.

Diem Dominicæ paſſionis venerabilem admodum, ac ieiunio colendum in tota Prouincia reddidit. Necnon horarium B. Virginis officium, & canonicos ritus, quorum deſuetudo paulatim irrepſerat, ad priſtinam obſeruantiam reſtituit. Ad tollendam verò Simoniacam labem, & Nicolaitarum hæreſim, quæ non ſolùm alia loca, ſed & ipſam Romanam vrbem ſic infecerat, vt vix qui reprehenderet, vllus extaret, plurimum laborauit, atque profecit. Ob eas peſtes à Pontifice Maximo etiam Mediolanum miſſus, vbi ſic quidem inoleuerant, vt non ſine ingenti labore, ac magno vitę diſcrimine tollere illas tentauerit. Adeo enim in Pontificem Romanum elati, & contumaces facti erant Mediolanenſes; vt exorta ingenti concertatione populi, & cleri clamantium, indigniſſimam, & minimè tolerandam rem afferri, Ambroſianam Eccleſiam nec fuiſſe antea, nec debere deinceps Eccleſiæ Romanæ ſubiectam eſſe: Sanctus autem vir collecto in Eccleſiam populo, & indicto ſilentio, euidentiſſimis rationibus, & ſacræ Scripturæ teſtificationibus, & auctoritatibus, quibus eius facundia vim adhuc maiorem addebat, planum omnibus fecit, Romanam Eccleſiam

Romanæ Eccleſiæ, ac eius Pont. primatus. Matth. 16.

omnium Eccleſiarum principem, & caput eſſe, & Pontificem Romanum, iure diuino, cunctis præeſſe. Quam ſanè prærogatiuam ipſius Saluatoris ore adeptus eſt, cùm dixit: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam; & tibi dabo claues Regni cælorum; & quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis, & quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis.

B. Viri oratio ad Mediolanẽſes.

Quæ autem, inquit, Prouincia per omnia terrarum Regna dici queat ab hac ditione, ac poteſtate extranea, cuius arbitrio ipſum quoque cęlum aperitur, & clauditur? Ceteras quidem Eccleſias, cuiuſcumque dignitatis extiterint illæ, qui inſtituit, homo quidem purus fuit; Romanam verò Eccleſiam ſolus ille fundauit, & ſuper petram naſcentis Fidei extruxit, qui beato Clauigero terreni ſimul & cæleſtis Regni iura commiſit. Illius ergo priuilegio Romanus Pontifex fungitur, illius auctoritate fulcitur. Quare quiſquis ille eſt, qui audet Principis Eccleſiæ ius labefactare, haud dubium eſt, iniuſtè illum agere, ac ſibi malè conſulere. Nam qui Romanæ ipſius priuilegium ab ipſo ſummo Eccleſiarum omnium capite conceſſum, infringere conatur; is procuIdubio in hæreſim labitur; Fidem quippe violat. Qui ergo aduerſus illam inſurgit, quæ mater eſt Fidei, etiam in

Ambroſianam Eccleſ. Romanæ ſubmiſit.

illum contumax deprehenditur, qui eam cunctis Eccleſiis præeſſe, ac imperare voluit. Efficax fuit tanti viri oratio, & in corda hominum penetrauit: & maiori ſe poteſtati, ſublata contentione, ſubmiſere. Sed cùm diligens fieret ſacrorum miniſtrorum inquiſitio, vix quiſquam repertus eſt, qui ad ſacros Ordines ſine pretio promotus eſſet. Magnis ob hoc Sanctus vir curis angebatur: videbat enim tam latam diœceſim cum tam nobili, & ampla vrbe, totque Eccleſias prophanari, vt ſic quidem religionem euerti Chriſtianam putaret. Sed erat valdè litigioſum indulgere paucis, cùm ferè omnium eſſet culpa communis; nec æquum videbatur diuerſam in eos proferre ſententiam, cùm eſſet vna omnium cauſa. In tanta igitur difficultate poſitus, quia non poterat ſine ingenti periculo illius mala Eccleſiæ, ſalua canonum auctoritate, corrigere, ſtuduit ſaltem peruerſæ conſuetudini

Laudabilia ſtatuta Mediolani relicta.

finem imponere, ac prouidere, vt deinceps gratuita eſſet ad ſacros Ordines promotio. Exigit igitur tam ab Archiepiſcopo Mediolanenſi, quam à ceteris, qui aliquo apud illum fungerentur officio, inuiolabilem ſponſionem; vt deinceps omnis illa Simoniaca labes, necnon Nicolaitarum hæreſis prorſus aboleretur. Ita reconciliatis, atque compoſitis animis, decretum, vt mox omnibus paſſim reſtitueretur miniſtrandi officium; ſed iis dumtaxat, qui litteris, & morum grauitate, ac honeſtate digni viderentur; ceteris autem ſufficeret, quòd Eccleſiæ ſanctę per diu nam gratiam eſſent inſerti, à qua fuerant diuinæ ſententiæ falce præciſi. Illi etiam ipſi, quibus miniſtrandi facultas reſtituta eſt, non ex malè parta veteri promotione, ſed ex beati Principis Apoſtolorum auctoritate, qua in B. Apollinarem vſus repente eſt, dicens: Accipe Spiritum ſanctum, ſimul & Pontificatum; ad adminiſtrerium recepti ſunt. Hæc breuiter attigimus, vt ex iis cetera illius geſta, qualia extiterint, vnuſquiſque facere coniecturam poſſit; nam perſequi omnia, neminem poſſe arbitror, qui quidem in Sancta Eccleſia numquam deſiſtebat, quidquid prauum, quidquid inſolens emergeret, prorſus tollere, ac extirpare; quidquid autem pium, ac religioſum animaduertebat, ad Chriſti gloriam inſtituere. In quibus quidem omnibus diuinus illi fauor, & exuberans aderat gratia; cùm ipſius cenſura quid admittendum, quidve agendum, aut non agendum foret, canonicis ſanctionibus conſtaret.

Quo ſtudio erga pauperes afficeretur.

Non facile verbis conſequi quiſpiam poſſet, quanto, & quantis Deo gratis operibus Vir ſanctus effulſerit, aut pauperum lauando pedes, aut nudos veſtiendo, aut viſitando ægrotos, & afflictos conſolando. Frequentes erant ad eius limina egeni; quorum alios reficiebat cibo, alios diſtributa ſtipe dimittebat lætos, nullus munere vacuus ab illius ianua recedebat. Conſtans illi mos erat, vt duodecim pauperum pedes lauaret. Si qui erant, qui in grabatis iacerent, particularem eorum curam gerebat: vnum enim quempiam iis deputabat, qui adeſſet, ac neceſſaria ſubminiſtraret. Ita bona Eccleſiæ, quæ bona ſunt pauperum, in vſus pios diſpenſabat, propriis parcens ſumptibus, &

Suos ad miſericordiæ opera hortatur.

ſacros commoneſaciebat miniſtros, dicens: Scitote, fratres chariſſimi, omnia iſta Eccleſiæ bona ſacra eſſe, ac peccatorum pretia, quare ſummoperè cauendum eſt, ne quid horum, aut auaritiæ inſtinctu, aut quauis negligentiæ incuria, Chriſti pauperibus ſubtrahatur, quibus debetur quidquid nobis reſiduum eſt. Cùm igitur nobis ſuppetant, quibus iuuari egeni, & foueri poſſint, diligenter exquirite: ſi qui ſint, qui vicinis locis ægrotent, quive fame, aut alia quauis inopia laborent, quibus ſi neceſſaria miniſtrabitis, theſauros vobis in cælo parabitis. Sanctis huiuſmodi monitis pius Pater ſuos ad pietatis opera impellebat, & quotidie magis adhortando accendebat. Memor autem anteactæ in Eremo vitæ, miro ſemper tenebatur ſollicitudinis illius deſiderio: in qua, quia non poterat amplius eſſe, ſaltem, quod dabatur, auſteritatem, quibuſcumque poterat mo-

Quibus modis corpus affligeret.

dis, repræſentabat. Nam quotidiano ſe, præter dies feſtos, ieiunio macerabat, idque ieiunium nimis erat durum, ac rigidum: ſiquidem aſpero veſcebatur pane, & externam bibebat aquam, quamuis ſenio iam confectus. Inſuper ferreis ſuper nudo catenis, multis maceratum modis conſtringebat corpus, & frequenter modò palmarum verberibus, modò loris affligebat: & cùm tot duris con-

In capitulo ſua crimina humiliter confitetur.

fecta modis ſenilia fatigaret membra, non cubabat in plumis, aut ſtramentis, ſed ſuper nuda crate ſomnum, qui erat illi pariſſimus, capiebat. Quid illius pſallendi, orandi, legendi, ac dictandi admirabile ſtudium referam? Nec illud prætereundum, quòd ex eadem pelui, in qua pauperum pedes lauabat, cibum ipſe ſumebat. Quoties ſuperioribus temporibus ad ſynodum Monachorum, quod appellant Cœnobitæ Capitulum, accedebat, ſe ſede ſua ſolebat ſurgere, & in medium progredi, ibique ſua humiliter crimina confiteri, & multam pro iis poſcere, & ſanctis allocutionibus ſuis modò hunc, modò illum, modò communiter omnes inſtruere. Ad iuniores autem conuerſus aiebat: Scire, dilectiſſimi filij, debetis, vnumquemque veſtrûm, tam ſtrenuè, tamque ardenter oportere huius militiæ tyrocinia inchoare, & tanto, quoad corporeæ ſuppetunt vires, labore ſe exercere, quo tota ſeries ſecuturæ vitæ ad fortiter agendum valeat informari. Prouectiores verò ad conflictum vitiorum, ad cogitationum diſcretionem, compunctionis, & contemplationis, nec non ad puritatem mentis totis viribus conſeruandam, graui, & facundo ſermone inflammabat, addebatque debere quemlibet in ſpiritali certamine ſuas vires agnoſcere: ignominioſum quippe Monacho eſſe ſpiritalis militiæ profeſſionem habere, & per ignauiam experiendi quid valeat, ignorare. Certè ipſe ſe magnis certaminibus experiri ſe voluit. Nam fideliſſimi teſtes aſſerebant, illum per totos quadraginta dies nullo cocto cibo, ſed tantummodo pomis, & crudis oleribus veſci, abſque vllo potu, ſolitum: quodque magis mirere, totidem diebus nullo prorſus vſum cibo, parca ſolummodo leguminis infuſione contentum. Quòd ſi quando in auſteritate vitæ, quam iugiter ſeruabat, viribus ſe defici ſentiebat, non dandum vitio putabat, ea tanto rigore aliquid remittere, quo validior poſſet ad priſtinum certamen reuerti: & virtuti adſcribendum aiebat ſi quis feſſa nimio labore brachia idcirco paululum remittat, vt poſtmodum robuſtior ad fortiter agendum conſurgat. Erat præterea mos illi, quoties diurno, ac nocturno intererat officio, ſtare, & nulli podio adhærere. At in vtriuſque Quadrageſimæ initio totum triduum abſtinebat à cibo, ad quod licet ipſe neminem hortatus fuerit vnquam, eremeo quidam ad ſpiritalem prouentum vberiorem imitandum putarunt. Quare nonnulla etiam Monaſteria huiuſmodi voluntariæ obſeruationis normam, tanti viri exemplo, amplexa ſunt: per quod quidem integrum triduum intra Monaſterij ſepta ab omnibus ſilentium conſtantiſſimè ſeruabatur: nec quiſquam, niſi ineuitabilis neceſſitas incideret, priùs ſibi calceamenta induebat, quàm totum Pſalterium compleuiſſet. Scoparum quoque cùm in loco, quod Capitulum vocant, ſuſciperent, quam Cœnobitæ diſciplinam vocant, cuncti ieiunium panis & aquæ ſeruabant. Sed & ſextam omni tempore feriam, præter paſchales, & alios ſolemnes dies eadem, tam diſciplina, quàm ieiunio, ob ſanctæ Crucis reuerentiam, venerandam exhibuit. Hæc autem tanto quidem religioſorum hominum approbata ſunt conſenſu, vt illud etiam illuſtre Montis Caſini Monaſterium ea omnia ſibi ſeruanda ſtatuerit, & inter ſua regularia præcepta conſcribi voluerit. Libet hoc loco viſionem referre, qua mirificè in obſeruatione ſextæ feriæ mos confirmatus eſt: & quia illam ipſemet deſcripſit, eius verba ſubnectam. In ægrotantium cella ſenex quidam Pater erat, Leo nomine, qui ieiuniis, pſalmis, orationibus inſiſtebat attentiùs: & licet corporeis eſſet viribus effœtus, iuuenili tamen feruidi ſpiritus erat vigore robuſtus. Hic proxima nocte, qua ſtatuenda erat hæc cenſura ieiunij, vidit per ſomnium, magnum in Eccleſia chorum conſiſtentium fratrum, qui nempè præclaris candidis veſtibus luculenter induti, dulciſſona ſatis ac melliflua melodij concentus ſuauitate cantabant, illud ſcilicet Alleluia, quod dicitur, Dulce lignum, dulces clauos, &c. Videbant etiam, quòd per omnes refectorij menſas panes erant appoſiti, & ſpecie nitidi, & nectarei guſtus ſapore melliti. Inter fratres autem vndique diſcumbentes, erat vir præclarus, & inſigni decore conſpicuus; qui requiſitus vnde tales adueniſſent panes, quorum ſcilicet ſimiles eatenus non vidiſſent; Hi ſunt panes, inquit, quibus filij Iſrael manna percipientes è cœlo, aliti ſunt in deſerto. Hic quoque vir tulit menſam Abbatis, quæ occidentem verſus fuerat conſtituta, & ad orientalem poſuit refectorij plagam: vbi videlicet imago Crucifixi Domini fuerat in pariete per picturam expreſſa. Perpende ergo myſterium, & myſticæ reuelationis intellige ſacramentum. Quid eſt enim, quòd laudes Crucis chorus ille pſallentium melodis vocibus concrepabat, niſi quia futurum erat, vt dum in honorem Crucis ſolemne ieiunium inſtituerent, quaſi dulces ei laudum modulos perſonarent: Hymnum quippè in Beatæ Crucis honorem decantat, qui ea videlicet die, qua Chriſtus in Cruce ſuſpenſus eſt, ieiunium celebrat. Et quid eſt, quòd melliti videbantur panes in menſa, niſi vt dulcia nimirum ſpiritus alimenta comederent, dum per amaritudinem Crucis dulces Deo laudum melodos reſonarent? Tanto quippe dulcior guſtus exoritur in palato cordis, quanto maior amaritudo diſtrictionis perturbat laſciuiam carnis. Quid eſt etiam Abbatis menſam ſub Chriſti Redemptoris pedibus ponere, niſi per ieiunium ſextæ feriæ, quæ dies Crucis eſt, totum refectorium ſalutiferæ Crucis ſignaculo dedicare? Et quid eſt ſub Crucifixi Domini pedibus reſidere, niſi poſt eius veſtigia tendere; & per eum, quò nos præceſſit, tramitem ambulare?

Stans pſallit.

Quadrageſimæ initio totum triduum abſtinebat à cibo.

Laudabilia inſtituta ab eo Monaſterium diſcit.

Abſtinentia ſextæ feriæ cœlitus comprobata.

Exod. 19.

Hæc fuit vita Viri ſanctiſſimi, hæc geſta memoratu, & omni admiratione digniſſima: his gradibus aditum ſibi ad Immortalitatem nominis, & ad æternam felicitatem patefecit: cuius cùm maturum tempus adueniſſet, Deus omnipotens conſtitutam ſeruo mercedem perſoluturus, fecit vt Vicarius ſuus Alexander Pont. Max. iuberet illi vt Rauennam proficiſceretur. Mittendi verò cauſa hæc fuit: Dum ſuum eiuſce Vrbis Archiepiſcopus obierat, qui dum viueret, aduerſus Romanum Pontificem cornua erexerat; ideò Romanæ Synodi ſententia fuerat damnatus: adeò tamen inſolentem gerebat animum, vt non idcirco Epiſcopalia intermitteret munia, ſed cum quodam Romanæ Sedis contemptu exerceret, habueratque obſequentem ſibi populum. Pius autem Pontifex miſertus tantæ animarum iacturæ, Virum ſanctiſſimum, cuius auctoritas, & fama per totam Italiam celeberrima erat, eò iuſſit proficiſci, vt Sedi Apoſtolicæ rebellem populum reconciliaret, & ab excommunicationis abſolueret ſententia. Nullum enim magis idoneum, aut efficaciorem illo futurum putauit ſummus Pater. Quam Legationem ille, vt erat ſalutis animarum ardentiſſimus zelator, tametſi iam ſenio confectus, libenter ſuſcepit, in qua diuina illi gratia non defuit: ſiquidem ciuitatem inuenit aduentu ſuo mirificè lætatam, & ſui veniam commiſſi rogantem. Qua quidem benignè

Rauennæ Legatus Apoſtolicus res componit.

conceſſa, tantus fuit populi plauſus & exultatio, quantam non facile conſequi verbis quiſpiam queat. Peracta Legatione, Romam redibat; cùmque Fauentiam ad vrbem ſibi gratiſſimam perueniſſet, & ad Monaſterium Dei Genitricis, quod tunc extra muros vrbis erat, diuertiſſet, in ægritudinem, quæ illi vitæ fuit finis, incidit: qua quotidie magis ingraueſcente, octaui diei nocte, quam celebris Cathedræ beati Principis Apoſtolorum ſequebatur dies, intempeſtæ noctis ſilentio, circumſtantes lectum Monachos rogauit, vt nocturnum ſanctæ Cathedræ officium exequerentur: quo finito paruæ moræ ſpatio, felicem Deo ſpiritum reddidit; vt qua die in paſtorali Cathedra B. Petrum Eccleſia locauerat, eadem Petri diſcipulum in cæleſti Sede locaret. Publicato felici obitu, egreſſa eſt ad venerabile corpus ferè tota ciuitas, vt confluentis multitudinis ſacra ædes, in qua iacebat, capax non eſſet: & more vndarum, modò propius accedebat, modò repellebatur longius: vbi felicem ſe putabat, qui poſſet illius manus, vel pedes, vel linteamina oſculari. Et quia de vicinis venerant locis, quæ diu ipſe olim inhabitauerat; Monachi adhibiti ſunt à populo cuſtodes, ne ſacrum ab iis cadauer auferretur; quod demum in ſepulchro marmoreo locarunt, vbi vſque in hodiernum diem multis prodigiis ſanctum Antiſtitem ſuum Deus illuſtrem, ac venerabilem populis facit. Cuius ſpectata magnis documentis mira ſanctitate, atque facundia, quantum ſidus in Eccleſia Dei extiterit, qui ea, quæ de illo compendioſè deſcripſimus: quique luculentos, ac ſaluberrimos illius ſermones legerint, teſtari, ni fallor, abundè poterunt. Beatus autem Petrus circa annum Chriſti milleſimum, & octogeſimum diem ſuum obiit, magnus Fauentinæ vrbis protector, & cuſtos.

Fauentiæ moritur ſanctiſſimè.

Fit concurſus ad B. Viri corpus

B. PETRI DAMIANI VITA, EX
AVGVSTINO FORTVNIO MONACHO

Congregationis Camaldulenſis, Ordinis S. P. Benedicti, libro quinto Hiſtoriarum Camaldulenſium, & partis poſterioris, à capite vj. vſque ad xiv.

PETRVS Damianus Rauennæ ortus eſt, honeſtis quidem parentibus, ſed patris opibus, ac facultatibus prædiris, quem cùm mater poſtremum genuiſſet, accidit quadam die, vt grandiuſculus filius præ paupertate quereretur, & exclamaret: Ecce iam tanti ſumus, quod domus nos minimè capere poteſt. Quibus verbis mater ſe infeliciſſimam accuſans, quòd nimium fertilis eſſet, ex ea hora lac infantulo Petro negare cœpit: nulliſque eius ploratibus, ac eiulatibus commota illum frigoris algore ac fame perire nil curat. Id audiens quædam vicina pellex, illò accurrit, & matris crudelitatem acriter arguens, efferatum animum poſt multam adhortationem tandem leniit, ſeque illi ſociam multa iungens charitate, calidis aquis, pannis, aliiſque opportunis remediis adhibitis, ſeminecem infantem, qui vix palpitabat, nedum vocis ſonum emitteret, reuocandi ad vitam extitit auctrix. Exinde puer ablactatus vtroque orbatur parente, curæque commiſſus fratris maioris natu: qui vbi vxorem duxit, Petrum ſuperfluum fratrem acri ſeruituti premere, ac verberibus afficere numquam deſiit, donec illum porcorum quoque cuſtodem fecit. In eo vili magiſterio poſitus Petrus, reperto quadam die nummo argenteo, ſecum gratulabundus cogitabat quid ex eo emeret; tandem verò piiſſimæ mentis intra ſe dixit: Expedit hoc Sacerdoti tradere, qui rem ſacram pro anima patris mei faciat. Erat ei alius frater Damianus nomine, qui aliquot annos à patria abfuerat. Is rediens, & Petri fratris miſeratus ærumnas, patrio tactus amore, exemit mox illum de miſerabili ſeruitute, nouis induit veſtimentis, & ad ſcholam miſit in grammaticis ſtudiis erudiendum: quem cùm optimo præditum ingenio cognouiſſet, & ad amplexandas alias diſciplinas idoneum, Fauentiam primùm, deinde Parmam miſit, ac fouit; vt doctis viris operam dare commodiſſimè poſſet. Vbi cùm breui Petrus multum profeciſſet, nomen Damiani ab eius nomine ſic vſurpauit, vt ſe Petrum Damiani ſemper ſubſcriberet. Tantaque fuit in apprehendendis bonarum artium diſciplinis eius eruditio, tantum omnibus, ac famæ ſtudioſi iuuenis, ac diſerti ſibi comparauit; vt Rhetoricæ & eloquentiæ volumina in magna auditorum frequentia, explicare à condiſcipulis, & magnis viris ſit coactus.

Lac illi puero mater denegat.

Reperto nummo patri ſacrificium curat.

B. Vir cognomento Damiani dicitur à Damiano fratre.

Alios docet.

Cùm verò creſceret in dies fauoribus, gratiaque, diuitiis quoque, & auctoritate, repente diuino ſpiritu afflatus, ſeipſum increpat, dicens: Numquid ego his caducis, & interituris, perpetuò inhærere debeo? An non potius his reiectis, cæleſtia ſectabor, dum ætas viget, dum proſpera mulcent? Ex quo die quamuis exterioris cultus ſpecie tegere niteretur, quod animo conceperat, pedetentim tamen à mundanis ſtudiis ad ſacram reuocare ſtuduit philoſophiam, totoque mentis affectu cæleſtibus aſpirans bonis, ſubtus cilicium induit, ieiuniis, vigiliiſque & orationibus ſedulus incumbit. Dum verò carnis ſtimulis pro iuuentutis curſu ſe agitari acriter ſentit, vel mediis noctibus ſurgit, fluuialibus ſe immergit aquis: deinde regreſſus, non lectum repetit, ſed templa circumiens, Pſalterium ante matutinam horam complere ſtudet.

Cilicio corpus domat.

Frigida aqua carnis motus expellit.

Munificus item erga pauperes Chriſti factus, illos frequenter ad prandium vocat. Vnde cùm quadam die cum ſodali pranderet, nec aliud haberet quàm panem vnicum ex ſimilagine tritici, ſocioque ſecundarios panis famulorum fuiſſet appoſitus; Petrus mox ſecum loqui cœpit: Chriſtne ad menſam meam mihi inferior eſt? & quòd iniuriam ſocio feciſſet animaduertens, ſpinam piſcis in gutture ſibi inhæſiſſe perſenſit, qua ſtrangularetur: quòd propter diſſimilem ipſum panem ſocio aſſignatum, ſibi accidiſſe indicans, illico panem cum ſocio commutauit, primoque eius bolo ſe

conualuiſſe cognouit, lætiſſimuſque miraculum cunctis aperuit.

Sic ergo in biuio Pythagoræ poſitus, dextrum callem arripiendum ſtatnens, dum de abrenuntiando ſæculo ſecum cogitat, & quomodo extra patrios fines id præſter, accidit vt duo fratres ex ſolitudine Fontis Auellani cælitus inſpirati, ad illum fortè venerint, quos cùm interrogaſſet interloquendum de aliquorum conuerſione, ſimul vtrum ipſe quoque in Monaſterium ab Abbate reciperetur, & ipſi omnino recepturum reſpondiſſent; tunc voluit illis dare ſcyphum argenteum, quem ad Abbatem deferrent. Quod cùm illi facere recuſauiſſent, quòd nec Abbas in argento biberet, nec Monachos fas eſt aurum, vel argentum ſecum habere, qui paupertatis votum profeſſi ſunt. Laudauit Petrus eorum reſponſum, & conceptam de loci ſanctitate opinionem, magis; ac magis roborauit.

Statuit ſæcul terrenas deſpicere.

Ne autem rem tantam aggredi ſine fundamento videretur, vt prudentem, ac ſapientem virum decet, periculum ante omnia facere voluit, vtrum Monaſticæ vitæ laborem eſſet laturus, profectuſque ad Cœnobium S. Mariæ ad littus maris Adriani, vt edicit Dauthes, exercuit ſe ibi quadraginta diebus ad Eremitici rigoris ſimilitudinem, roboratuſque multum, ſubinde clam parentibus, & notis, ad Eremum Auellanam commigrauit. Ibi ergo gratanter ſuſceptus, & Monachus humilis, & abiectus factus, Magiſtrum, tyronum more, diſcretum habuit, qui eius virtuti multum ſemper tribuit.

Experitur ſi poſſit Eremiticam regulam ſeruare. Dauthes Cant. 21. Parad.

Iuſſus autem quadam die ſecum equitare, & pulchriorem veſtem accipere, rogauit illum Petrus ſuppliciter, ne id præciperet, quod non deceret; ſed denique coactus, oblata veſtimenta quidem induit; ſed præ pudore neminem in toto itinere aſpicere auſus eſt. Videbatur enim ſibi, quòd ab omnibus digito monſtraretur ſponſi nomine, non Monachi.

Pretioſas veſtes contemnit.

In reditu verò cùm ad Cœnobium S. Vincentij peruentum fuiſſet, idoneo excogitato colore ibi remorandi, Magiſtro abſcedente, & permittente, feſtinato pannoſiora, vilioraque veſtimenta petiit ſtamine concolora, eaque mox induit, omnibus Monachis exemplum relinquens, vt quiſque magis moribus, quam veſtibus ornari ſtudeat.

Loci ſacri inſtitutio tunc temporis talis erat. Bini fratres diuiſis in cellulis commanere, pſalmodiæ, orationis, lectionis, abſtinentiæ, obedientiæque armis accincti, aduerſus aëreas poteſtates dimicare: quatuor dies in hebdomada in pane & aqua traducere: tertia, & quinta feria parum leguminis ſinguli addere, paniſque non quantum quiſque vellet, ſed certa menſura diebus ieiunij præberi: vinum in ſacrificio Miſſæ tantum, atque ægrotantibus notum, nulli præterea: nudipedalia in omni tempore geſtare, reiectis caligis. In quo genere vitæ Petrus ſe ſtudioſiſſimè exercens, illud addebat, nam cùm ante matutinam ſynaxim ſinguli de more Pſalterium recitarent, ſigno temperiùs perſonante; ille ſigni tempus nimium præueniens, propter nimias vigilias in eum incidit morbum; vt beneficium ſomni læſo cerebro, amiſerit; ſed adhibitis medicamentis, Dei gratia, conualuit. Cúmque à docendo & ſcribendo vix vllam quietem accipere poſſet, tanta diuinarum Scripturarum ſcientia clarus haberi cœpit, quanta prius humanarum polluiſſet.

Laudabile vitæ inſtitutum Monaſterij Auellani.

Edidit autem primis ferè temporibus vitam S. P. Romualdi, circiter annum Domini milleſimum quadrageſimum, ſicut ex ore proprio diſcipulorum illius accepit, qui in Eremo vicina Sitriæ habitabant: ſicut etiam de tempore, in Chronicis maioribus, Venetiis in domo Franciſci Iuſtiniani, legimus. Qua fama impulſus Vuido Strambiatus Abbas Cœnobij Pompoſiani, legatos ad Abbatem Auellanum mittit, multiſque precibus Petrum dari ſuæ iuuentuti doctorem exorat. Vbi cùm biennium exegiſſet, multo Monachorum profectu, defuncto ſuo Abbate, eſt reuocatus ad ſuam dilectam ſolitudinem, illique Abbas ſubrogatus.

Abbas creatur.

Igitur inſignibus ſuſceptis, & adminiſtratione, Cœnobium in omnem in primis ſanctitatis meliorem formam emendare ſtuduit. Sed numero diſcipulorum creſcente, coactus eſt alia loca ſubinde inquirere, vbi illos conſtitueret. Igitur exurgens, comperto idoneo in primis loco; in Camerinenſi diœceſi, iuxta vicinam ſuam rupem, & Cœnobium ibi conſtruxit, & diſcipulorum poſuit collegium ſub Priore: deinde in Paruſinum profectus, aliud ad Montem Regium, ad cellam, quam S. P. Romualdus habitaſſe dicebatur: deinde aliud in Fauentino, in loco, qui dicitur Ganuinium, nunc Gauina: Deinde aliud illi vicinum, quod Acere nuncupatur: deinde Marcianum in Ariminenſi. Quæ dum conſtrueret loca, Monachoſque vbique ad ſanctitatem, ad veramque Dei ſeruitutem probè inſtitutos ordinare ſtuderet; numquam tamen dilecti Cœnobij Auellani familiam, & locum obliuiſci potuit. Quippè illos ſæpè reuiſere feſtinabat, & cæleſtis ſermonis pabulo, aut præſentia, aut literis, ſingulari patris, & charitatis affectu reficiebat. Quare Deo in dies plenus factus, miraculis quoque clarior eſſe cœpit.

multorum Monaſteriorũ ædificatione, religioſam diſciplinã dilatat.

Quadam die dum apud Ganuinium in cella conſiſteret, ac ſitiens, aquam ſibi ex fonte afferri imperaſſet, fecit quidem miniſter imperata feſtinus; ſed magiſtro guſtante, quod vinum attuliſſet, compertum eſt, qui ab illo increpatus cùm ſe aquam hauſiſſe affirmaret, remiſſus eſt alius ad fontem, qui cùm vinum itidem importaſſet, quod omnes Monachi guſtauerunt; cognito miraculo, imperauit cunctis Vir ſanctus, vt rem ſilentio tegerent, quod vſque ad eius obitum factum eſt.

Aqua in vinum mutatur.

Alio quoque tempore habebat Vir ſanctus dolium vini plenum apud quandam ſuam Capellam. Accidit autem, militum turba illinc tranſitum faciente, vt quidam Sacerdoti vim intulerint, vt ex ipſo dolio potum illis propinaret, qui cùm aſtrueret ſe nolle vinum Viri beati contingere, illi dolium inuadentes, omnia eius foramina aperuere, virgaſque intromittentes, vinum numquam haurire potuerunt. Quamobrem quodam interiori tremore perculſi, illico de loco ceſſere. Paulò poſt verò, tranſeunte quodam peregrino, qui inſtanter bibere poſtulabat, propter amorem Dei; Sacerdos dolium reuiſens, clauſa foramina videt, & vinum hauſit, miraculumque notans, peregrinum eſurientem, Deo gratias agens, refecit.

Milites ex eius dolio nihil liquoris haurire poſſunt.

Alio tempore vir nobilis numera piſcium ad B. Petrum mittere aliquando ſolitus, miſerat ad illum, ſeruum ſuum in vigilia natalis Domini: qui viam ingreſſus obſcura nocte, & niuibus altis cadentibus, lapſo pede in præceps, in quodam extremo viæ loco caſu ruit: qui cùm diſcerpi facilè non

Quidam B. viri meritis eximitur à

...æ periculo.

potuerit, meritis Viri ſancti euaſit incolumis, reſumptoque ceruicibus onere, cùm ad illum perueniſſet, & ei gratias ageret; reſpondit ille: Noli, fili mi, noli hoc peccatori homini deputare, quod Deus dignatus eſt ſua miſeratione tibi largiri; ei ex collatæ ſalutis munere gratias age, qui nuſquam ſibi famulantibus deeſt.

Alter in rectam viam perducitur.

Alio tempore direxit diſcipulum ad vnum de Abbatibus, qui cùm illum in Monaſterio non reperiſſet, & propter eius moram, ad magiſtrum remigrare volens, ducem viæ accepit; ſed vbi nonnihil proceſſum eſt, dux viæ ex oculis propter nimium obſcurum cælum euanuit; ipſe verò ignarus viæ, ad quoddam biuium perueniens, vtram teneret ambigens: denique in quam magis tritam iudicat, iumentum dirigit, & equus alteram tenere diutius ſemper voluit reſiſtens; cui cùm tandem victus laxaſſet habenas, mox albeſcente cælo, brutum animal diuino inſtinctu bonam viam tenuiſſe cognouit; & rectà ad magiſtrum delatus, Deo & beato Viro gratias agebat.

Quemdam conſolatur in timore nocturno, ac auctorem mali reprehēdit.

Alio etiam tempore deſtinauit nuntium ad quemdam Epiſcopum, cuius equus in tranſitu fluminis, cum in limo altè infixus exire non poſſet; ille ſanctum Virum inuocauit, & equus illico ex luto ſe extricauit. Perueniens verò ad Epiſcopum, abſente Epiſcopo, patruelis Epiſcopi hunc benignè quidem ſuſcepit; ſed ſolùm in grandi cubiculo illum noctu reliquit. Timebat nuntius à timore nocturno, nec propterea ſomnum vnquam capere valuit. Ecce autem B. Petrus ad hoſpitem apparens de media nocte, eum acriter increpat: qui manè ad eum ingreſſus, ſciſcitabatur ab illo, quidnam negligenter deliquiſſet, quod B. Petrus ad eum increpandum nocte veniſſet? occaſionemque laudandi Deum vniuerſæ familiæ præbuit.

Vexatos à diabolo pueros ſanat.

Nouiſſimo item tempore, in reformatione Monaſterij S. Benedicti; detegens Deſiderius Abbas, quod aliqui operarij dæmoniaci ibi adeſſent, roganſque B. Petrum, vt illos curare dignaretur. Se indignum reſpondit Petrus, qui in meſſem S. P. Benedicti manus mitteret; veruntamen ibi diutius moram trahens, obtinuit vt Deus illos, propter ipſius merita, liberauerit.

In Cardinalium numerum inuitus adſcribitur.

Per eos dies ſanctitatis Petri fama paſſim lateque perſonante, Stephanus Pont. Max. virum bonum ſacerdotio dignum iudicans cum ſacratiſſimo purpuratorum ordine, illum ad Epiſcopalem Cathedram ſuſcipiendam inuitauit; quod cùm renueret, arbitratus Pontifex illius virtutem Eccleſiæ corrigendæ eſſe apprimè neceſſariam, id illi ſub anathematis maledicto imperat, Romamque accitum & dextram accipiens, per annulum ſuum, & virgam, Oſtienſem illi copulauit Eccleſiam, ſacrique Collegij Cardinalium Decanum fecit, anno milleſimo quinquageſimo octauo, initio Quadrageſimæ, menſe Martio, Sabbato quatuor temporum. Coactus igitur Epiſcopatum rexit, bonuſque paſtor, quidquid prouentum ſuperetat, in pauperum Chriſti commodum cedere potiſſimum ſtudebat; duodecim quotidie pedes abluere, epulum præterea præbens; pupillorumque ac viduarum patrocinium ſedulò exercens: qui cùm pauperibus miniſtraret, in peluicula, qua pedes eorum abluebat, ſæpè ſumma auiditate comedere conſueuit, ſuper cratem nudam ſomni quietem capiens.

B. Damiani opera, Nicolaus II. ritè eligitur Pont. Max.

Defuncto Stephano Pontifice Florentiæ, interfuit Petrus electioni Benedicti X. ſucceſſoris; quem cùm ſtudio, & cura Comitum Tuſculanorum, pecuniarum largitione, & per vim reliqui Cardinales adorare cogerentur; reclamauit fortiter Petrus, vt Comites ipſos ab inſandis auſibus remoueret, effecitque vt Nicolaus II. iuxta electionem, paulò poſt, Stephano ſit ſubrogatus iij. Non. Ian. MLIX.

Iam verò videns, quomodo Sedes Petri à laïcis potentibus viris ſic opprimeretur; ex alio verò latere, quomodo ſacrati Viri omnium libidinum generi indulgerent, & plurimos vxorum loco meretrices haberent, nec cernens, quomodo eos quiſquam corrigere poſſet; tunc peroſus curiæ mores, ſatius eſſe duxit ad dilectam ſolitudinem redire, vbi ſibi liceret ſalitæ contemplationi liberè deſeruire, atque Rachelis venuſtati, Lyæ fœcunditatem comparare, quàm in tumultibus ſæculi vlterius manere, & Galero ſacro, & Epiſcopatu ſponte ſe abdicauit. Hic patet, quàm apertè decipiantur hi, qui B. Petrum Damianum ex Cardinale Eremitam factum eſſe exiſtimarunt; cum ipſemet cum ſuis diſcipulis, & Danthes, vt ſuprà, omnem dubitationem apertiſſimè de medio tollant.

Pertæſus Eccleſiaſticorum licentioſæ vitæ, dignitate ſe abdicat, & in ſuum Monaſterium recipit.

Sed Nicolaus Pontifex eius repudiationem admittere nolens, illum ad dignitatis inſignia reaſſumenda dum cogeret, nec illum exorare poſſe cerneret, aſſenſit tandem ipſius perſeuerantiæ; ſed centenariam pœnam illi propoſuit; nimirum, vt per centum annos Pſalmum quinquageſimum verberibus adiunctis, recitaret quotidie. Quod fecit pius ſummus Paſtor vt re maxima, & quaſi impoſſibili propoſita, & Petrus pertinaciam telloqueret & Pontificiæ maieſtati debitam reuerentiam exhiberet. Sed Petrus alacer pœnitentiam ſuſcipiens, eam mirabile dictu, anni ſpatio exhauſit, exarauitque ad Pontificem elegantiſſimas Epiſtolas, humilitatis, ac ſanctitatis plenas, quibus ſe illi egregiè purgare ſtuduit, Virorum ſanctorum id exemplo feciſſe commemorans. Inter ea hæc habentur verba; Poſtremo, vt omiſſis ceteris, ad domeſticum recurramus exemplum, Lambertus venerandæ memoriæ, qui ante nos Florentiæ Præſul Eccleſiæ tertius fuit, ſpreto principatus officio monaſticæ ſe diſciplinæ ſubiecit. Quæ verba, quod Petrus Damianus Epiſcopus Florentinus fuerit, aliquibus materiam cogitandi præbuerunt: ſeu Fauentinus, corruptis primis ſyllabis. Quod certè non ita eſt. Cùm enim Lambertus tenuiſſet Cathedram Eccleſiæ Florentinæ anno MXXVI. ad MXXXVII. cui ſucceſſit Atto, & ei Gerardus, qui poſtea ad Pontificatus apicem euectus, ipſe Nicolaus II. Papa extitit; manifeſtiſſimum eſt errorem cadere in verbo, nos, quod vos fortaſſe dicere debet. Voluit quippè Petrus cauſam ſuam defendere, ſumpto argumento ab anteceſſore ipſius Pontificis, vt pote propinquiore: nec conſtat, quod Florentia aliquem ea tempeſtate Petrum habuerit ante annum MLXIV. quo tempore ipſe Nicolaus defunctus iam vita fuerat; niſi fortè S. Petrus Dam. & Florentinam, & Oſtienſem Cathedram ſimul obtinuit, quod nullis aliis teſtimonijs comprobatur.

Danthes Parad. 21. Cant.

Nicolaus ſummus Pontif. eum ab hoc propoſito conatur abducere.

Falſo dicitur B. Dam. Eccleſiam Florentinā, aut Fauentinam gubernaſſe.

Ceſſit item adminiſtrationi duorum aliorum Cœnobiorum ſibi commendatorum, ſicut ex ea Epiſtola his verbis circa principium habetur; Quapropter ob remiſſionem omnium peccatorum meorum, quæ nequiter perpetraui, cedo iure Epiſcopatus per hunc anulum, virgam enim toliſtis,

desperata

deſperata omni repetendi querela, renuncio: vtrumque etiam Monaſterium reddo.

Sed Pontifex emendare volens Eccleſiam Mediolanenſem, à Romana diſcrepantem, necnon Simoniaca labe, & Nicolaitarum hæreſi infectam, Petrum rurſus ex Eremo abductum, Mediolanum Legatum de latere miſit; vt in rectam ſententiam ibi omnem clerum cum populo reuocaret. Qui obedire coactus, illuc perrexit, Anſelmo Epiſcopo Lucenſe collega aſſumpto. Ibi cùm pro dignitate receptus, cauſam legationis expoſuiſſet, rumor in ciuitate à factione clericorum excitatus eſt: Ambroſianam Eccleſiam antiquis Patrum inſtitutis liberam eſſe, neque Pontificem Romanum ius vllum in ea ordinanda habere, nec mora, concurrente populi multitudine ad prætorium Epiſcopi, mors magno impetu Petro Legato vndique intentatur, repenteque vrbis campanarum ſtrepitu, & tubarum clangore tota completur. Ad hæc ingeminant voces, iniuriam Vuidonis Archiepiſcopi vindicandam eſſe, qui conſtitutus pridie ad ſiniſtram, & non ad dexteram à Legato fuerat. Tunc B. Petrus in tanta calamitate conſtitutus, diuino fretus auxilio, populum ad templum conuocat, & in pulpitum conſcendens, facto ſilentio, huiuſmodi in totius ciuitatis conuentu fecit verba breuiſſima.

Ro. Pontifice Mediolanum mittitur ad reprimendam hæreſim Nicolaitarum & Simoniac.

Nicolaus Pont. Max. fratres chariſſimi, miſit me ad vos, non vt Eccleſiæ Romanæ honori, atque amplitudini ſeruirem; ſed vt veſtræ gloriæ, atque ſaluti conſulerem. Quid enim honore tenuiſſimi hominis Romana eget Eccleſia, quæ laudum præconia ex ipſius ore eſt Saluatoris adepta? Quæ autem prouincia in terris libera ab eius ditione reperitur, cuius arbitrium ipſum quoque cælum aperitur, & clauditur? Et quidem, ſi rectè attenderitis, reliquas Eccleſias ab hominibus inſtitutas eſſe reperietis; Eccleſiam verò Romanam à Deo ipſo eſſe fundatam, atque ab ea tum reliquas alias, tum maximè Mediolanenſem hanc veſtram ortus ſui primordia, & diſciplinæ rudimenta ſumpſiſſe. Quid enim Petrus, & Paulus, qui Romanam Eccleſiam ſuo ſanguine conſecrarunt, nonne hanc quoque per diſcipulos ſuos inſtituerunt? Nam Nazarius à Lino Petri diſcipulo ſacro fonte ablutus, ſacrum in hac vrbe Martyrium eſt perpeſſus: & Geruaſius ac Protaſius, quorum ſancta in hac vrbe corpora coluntur, non alium quàm Paulum habuere magiſtrum. Diuus denique, quo vos tantopere gloriamini, Ambroſius, cùm Nicolaïtarum hæreſim perſequendam coërcere non poſſet, à Romana Eccleſia auxilium implorauit; atque tres viri ad huius erroris expiationem à Siriaco tunc Pontifice miſſi, præſens ciuitati auxilium attulerunt. Quamobrem cùm & primi ſalutis veſtræ auctores, & poſt labentis diſciplinæ emendatores, ſub Eccleſia Romana prodierint, quid eſt quod eius decretis obtemperare intempeſtiua nunc contumacia recuſatis? Quibus verbis cùm proteruum populum, diuina agente gratia, inflexiſſet, mox erumpunt in conuentu voces, & per totam ciuitatem ingeminant vbique, Mediolanenſem populum obnoxium eſſe obedientiæ, atque poteſtati ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & tam clericos, quàm laïcos ad excipiendum mandata Legati Apoſtolici eſſe paratos. Igitur quæſtione clericorum coram Legato diſcuſſa, vix quiſquam vnus repertus eſt, qui vel non ordines ſacros emiſſet, aut muliebri conſuetudini vacaret. Sed Legatus miſericordiam amplexatus, omnibus ſe daturum veniam pollicitus eſt, ſi ſe iureiurando obſtringerent ab huiuſcemodi flagitiis temperaturos. Quod cùm primus Archiepiſcopus ſolemnibus verbis, deinde clerici omnes profeſſi fuiſſent, iniuncta ſingulis ſalutari pœnitentia, Petrus Legatus Mediolano diſceſſit. Ceterum, cùm Archiepiſcopus poſtmodum aculeis linguarum, ac conuitiis clericorum ſeductus, ad vomitum cum clero rediiſſet; B. Petrus poſtero anno, ad quoſdam, qui in ſententia perſiſtebant, hanc ſcripſit Epiſtolam. Gratias agimus Deo, &c. vt hab. lib. 5. epiſt. 84.

Adhortatio B. Petri apud Mediolanenſes. *Matth.16.*

Anno ab incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti MLXVIII. cùm geſtaret tergeminam ſancti Petri thiaram Alexander II. Henricus IV. Cæſar Moguntinum Epiſcopum ad indicendum Concilium Epiſcoporum vrgebat, quòd ipſe cum Berta Auguſta coniuge diuortium facere vellet, libertatemque Eccleſiæ acriter opprimebat, Monachis potiſſimum infeſtus. Quibus damnis Pontifex prouidere volens, B. Petrum Damiani Legatum in Germaniam mittit, quò delatus Petrus, Henrico Francofordiæ, vbi conuentus cogebatur, mandata Pontificis ſub his capitibus expoſuit intrepidus, vt ſcribit Sigonius.

Ab Alexandro II. ad Henricum IV. Legatus mittitur.

Rem peſſimam, & à nomine Chriſtiano, nedum Regio, alienam eſſe, quam ille moliretur, quod ſi humanis, ac diuinis legibus non terreretur; at famæ & exiſtimationis ſuæ rationem haberet, ne tam tetro veneno à Rege temperato totum populum Chriſtianum inficeret: & qui flagitia vlciſci deberet, iis ſe princeps obſtringeret. Quòd ſi non flecteretur conſiliis, pro certo haberet Pontificem vim Eccleſiaſticam adhibiturum; neque ſuis manibus eum aliquando Imperatorem ſacraturum. Ad hanc orationem cùm Principes, qui aderant, exclamaſſent æqua iubere Romanum Pontificem, dicerentque eum turbandæ Reip. occaſionem eum armis, parentibus Reginæ non præbere debere; Imperator nullis aliis rationibus locum relinquens, ſed in Pontificis auctoritate totum remiſit.

Oratio apud Henricum habita.

Imperator à Pontif. Romano ſubiicit.

In ea Legatione Petrus in regno Burgundiæ comitatorem habuit, ſicut ipſe in miraculis notat, Adraldum prudentem, & religioſum virum, qui Bremetenſi præeminebat Monaſterio, qui in itinere duo illi retulit miracula, quæ hic addere otioſum non erit.

Clericus quidam fluuium tranſiens, B. Seuerinum Epiſcopum obuium habuit: cui cùm rogatus ab illo manum dediſſet, eamque Epiſcopus fluctibus impreſſiſſet, tantus clericum ardor repente abſorbuit, vt vndique carnes totius manus diſſolutæ diffluerent, & oſſa vix hærentibus articulis remanerent. Tunc præ dolore exclamanti clerico: Vnde tu, cuius nomen in tanta benedictione eſt, tam peſtilenti voragine conſtringeris? Reſpondit Epiſcopus: Hac ego reſidua tantum vltione plector in Purgatorio; quia in aula regia negotiis ſæcularibus me implicare volui, canonicaque officia non per horarum ſpatia, ſed coaceruata negligenter perſolui. Tu verò Dei clementiam humiliter implora, vt manum tuam priſtinæ ſanitati reſtituat. Quod vbi factum eſt, rogauit eum vt preces Deo funderet, & ſacrificia offerre pro illo fratres faceret, indigentibuſque ſubſidium conferre, quibus proximè ſe expiandum ſperat à Deo gratiam obtinuiſſet.

Pœna Epiſcopi implicantis ſe negotiis ſæcularibus, & in recitando officio negligentis.

Habet item probæ mentis, & rectæ conuerſationis Cœnobij Cluniacenſis, per locum, vbi ipſi erant

Ex diuino officio indeuotè recitato, nihil fructus excipitur.

ſermocinantes, iter faciens, peregrinum crinitum, palmam in manu ferentem obuiom habuerat, qui pertranſiens dicebat: Completorium in lecto nec ſalus eſt, nec profectus; ſtatimque ex eius oculis euanuit. Vnde miratus frater improuiſum congreſſum, & quomodo ſic eum amiſiſſet, recordatus eſt quia pridiano veſpere laſſus de via, membra in lectum proiiciens, iacendo compleuerat horas canonicas, & crimen debita pœnitentia delere ſtuduit. Religioſis cunctis, & ſacris initiatis exemplum relinquens, quomodo ſingulos quiſque verba Prophetæ ſemper ob oculos habere debet: Septies in die laudem dixi tibi: & quanta reuerentia, ac deuotione ſit peragendum vbique diuinom opus, monente nos eodem Propheta: Pſallite Deo pſallite, pſallite ſapienter: & alibi: In conſpectu Angelorum pſallam tibi.

Pſal. 118.
Pſal. 46.
Pſal. 137.

Gregorij VII Pont. iuſſu, ieiunium ſextæ feriæ, B. que Mariæ Officiū celebrat.

Reuerſus Petrus a Legatione Germaniæ, ad Eremum ſuam Auellanam concitus redierat, exiſtimans optatæ quieti ex animi ſententia iam tandem poſſe incumbere; ſed reuocatus à Gregorio VII. Papa, qui anno MLXXIII. Cathedram Petri obtinuit, miſſus eſt Legatus de latere per totam Italiam, vt promulgaret decreta de dicendo Officio B. Mariæ Virginis, quod vbique ſiluerat: ſimul ieiunium ſextæ feriæ in honorem ſanctæ Crucis indiceret, quod obliteratum eſſe videbatur. Quod munus Petrus ardentiſſima charitate obiuit, multis ac multis difficultatibus, Deo iuuante, ſuperatis.

Porrò de ieiunio Crucis non eſt ſilentio prætereundum, quæ ad Eremum Auellanam contigerunt. Ægrotabat ibi loci in cubiculo ſenex, Leo nomine, hic precabatur aſſiduè Deum pro B. Petro, & pro Congregatione, & pro Eccleſia, quod cùm ardentiùs ſolito faceret, nocte, quæ diem præceſſit, quando decretum de ieiunio ſextæ feriæ à Petro promulgandum erat, ecce vidit mox in ſomnis frequentem Monachorum conuentum in templo, qui albis induti veſtibus, ſuauiſſimis vocibus, & dulci admodum concentu, illa hymni Crucis verba cantabant: Dulce lignum, dulces clauos, dulcis ferens pondera. Panes item in Refectorio eſſe appoſitos menſis nitidiſſimos, exſtareque inter Monachos virum venerabilem albis indutum, qui diceret: Hi ſunt panes, quibus filij Iſraël in deſerto aliti ſunt. Quibus prolatis verbis, menſam, quæ erat ad Occidentem, ad Orientem tranſtulit, vbi in pariete Chriſti Crucifixi imago poſita erat.

Exod. 16.

Alios item Monachus, Petrus nomine, ad Cœnobium die Iouis regreſſus, ignarus Inſtitutionis nouæ, per quietem à B. Petro ad prandium inuitatus cùm fuiſſet, poſtridie accipiens noui ritus diſciplinam, Monachis pateſecit arcanum. Quibus viſionibus Monachi commoti, mox omnes à B. Petro ſuppliciter depoſcunt, illum in omni reliquo victu, ac veſtitu, ea decernere, ea illis imperare, quæ magis expedire poſſe iudicaret. Ex quo die inſtituto iuxta viſionem Refectorio, ſuſceptóque ieiunio ſextæ feriæ pro inuiolabili, Cœnobium Auellanum nomen Crucis, & titolum obtinuit, quod ad hanc diem retinet; cùm antea ſolum titulum Eremi fontis Auellani, vt ex vitæ verbis à Diſcipulo ſcriptæ liquet; vel, vt interpretes Danthis volunt, cognomentum Columbæ, à B. Candulphi inſtitutione admiſiſſet.] Tunc itidem B. Petrus volens præſcribere loco certam vitæ degendæ formam, hæc in conuentu habuit verba & edidit decreta.

Cœnobium Fontis Auellani vnde nomen ſanctæ Crucis acceperit.

Cùm feruorem ſanctæ conuerſationis veſtræ, fratres chariſſimi, diligenter attendo, *& quæ ſequuntur, vt habes tom. 3. opuſc. 14.*

Quàm ſeuerè corpus ſuum tractauerit.

Beatus verò Petrus exemplo ſui ad obſeruantiam ſuorum præceptorum diſcipulos prouocare adhuc magis volens, & ad omne durum & aſperum perferendum, quantum Chriſtus gratiam præſtare dignaretur, animare, nulli labori parcens, occultè quoque lorica ferrea ad carnes veſtiebatur, duobus ferreis circulis cinctus in corpore, & duobus per armos brachiorum: nec vllo vmquam tempore à colloquiis diuinis, & orationibus ceſſabat. Vnde prodiderunt diſcipuli ſæpè accidiſſe, quòd cùm propter nimium ſermocinandi laborem, nocte deinde febri laboraſſet, nihilominus mane Miſſarum ſolemnibus expletis, eum ſermonem vſque in horam ſextam rurſus habere numquam neglexiſſe, magnum ſæpenumero de ſe præbendo miraculum, dum ſemper quaſi renouatus oculis omnium appareret, quando propemodum perituros eſſe crederetur. Sed maximum illud omnes vno ore prædicabant, quòd licet longos ſemper haberet ſermones, nulli tamen vmquam oneroſus eſt factus; quin etiam tanta ſingulos afficiebat delectatione, vt breuiſſimus omnibus videretur; relegentes ſcriptum eſſe: Non enim vos eſtis qui loquimini, ſed Spiritus Patris veſtri, qui loquitur in vobis. Illud quoque addebat boni fratribus exempli in Capitulo, quòd facta exhortatione conſurgens, de ſuis ſe exceſſibus publicè accuſabat, rurſoſque in locum ſuum rediens, compendioſiore ſermone ſingulos ad imitationem ſanctimoniæ obedientiæ, & ſanctæ charitatis Patrum, & ad conſiderandum attentè diuina myſteria cùm excitaſſet, protinus ad infirmorum, atque ſeniorum, qui non potuiſſent cum aliis conuenire, pergebat; nimirum, vt quod monendo loqueretur, liquidò exemplis confirmaret.

Non ſine miraculo ſermonibus, ac Miſſarum ſolemnius fortior fit.
Matth. 10.

Notauit Diſcipulus, qui primus ſuam vitam deſcripſit, illum Quadrageſimæ tempore nihil igne coctum vmquam comedere voluiſſe, pomis tantum abſque alio potu contentum, coctumque propter nimiam imbecillitatem, aliquid infuſi vix accepiſſe leguminis, ad imitationem S. P. Romualdi, quem ſemper pro viribus imitari ſtuduit, quòd eius vitam ſcripſiſſet, & maximè ſemper ſtando in diuinis officiis, vt paulò poſt robuſtior quaſi ad intermiſſum rediret opus.

Tota Quadrageſima nihil coctum ſumit.

Iam verò in ſenectutem vergens, & nimia vitæ auſteritate defatigatus, cùm de propinqua reſciſſione tabernaculi corporis ſui cogitare cœpiſſet attentiùs, rurſus à Gregorio Pontifice Legatus Apoſtolicus Rauennam mittitur; quòd populus ibi Archiepiſcopum damnauiſſet, & expiationis piaculo cum ipſo indigeret. Eò cùm ſe Vir Beatus contuliſſet, & omnia, habita concione, in bonum ſtatum, Pontificia auctoritate, repoſuiſſet: exinde Rauenna digreſſus, Monachos, quos Fauentiæ inſtituerat, viſitare voluit. Erat tunc Cœnobium extra vrbis portam, quod nunc intra vrbem receptum cernitur. Vbi febre correptus, & laboribus conſumptus, peregrinationem huius vitæ pariter cum Legatione abſoluit feliciſſimo, & Angelico ad cælos tranſitu, ad viij. Kal. Mar. nocte antecedente, MXXC.

Rauennates rumores iuſſu Rom. Pontificis componit.

Comperta eius morte, confluit ad eius corpus venerandum, & tumulandum omnis ciuitas, tanto concurſu multitudinis, vt alij aliis in acceſſu ad feretrum incredibili tumultu, & vndarum more,

Feliciſſimè diem obit.

eſſent impedimento: paratoque ſepulchro ex marmore candidiſſimo, ibi corpus cum hymnis & canticis locatum eſt.

Pius tumulatus ad ſacrum defuncti corpus.

In ſequenti menſe Auguſti apparuit B. Petrus Vrbano Abbati Cœnobij S. Gregorij Arimineoſis, infra multitudinem Epiſcoporum candidatorum, cum infula in capite, & virga paſtorali in manu, eoſque docens, quæ ad Deum pertinent, & increpans illum, quòd numquam ad illum veniſſet, quem cum multis aliis enutriuerat. Qui reſpondeos, ſe neſcire locum vbi eſſet, audiuit ab eo: Equidem in domo S. Mariæ habito, & eius Camerarium me eſſe profiteor. Deinde ſecunda vice eidem apparens, illum ſubtus auriculam ſiniſtram virga percuſſit; qua intumeſcente, cum magno dolore; tunc ille ad Deum orans, hæc habuit verba: Domine Deus, qui cælum, & terram, & cuncta, quæ in eis ſunt, condidiſti, ſi tibi ſeruitus Patris mei Petri complacuit, libera me per eius merita ab inſtanti, quem patior, dolore. Hæc precatus, ſentiens illico dolorem omnem abſceſſiſſe, ad ſacrum tumulum veniens, humique proſtratus Deo gratias agens, Monachis, & vniuerſæ ciuitati miraculum patefecit. Actaque ſunt ſumma celebritate Miſſarum ſolemnia, ſumma totius populi deuotione. Beatus verò Petrus exinde ab omni Eccleſia pro Sancto habitus, & inter Cælicolas receptus eſt.

Ingratitudinē Monachi B. Petrus queritur, & caſtigat.

Reliquit multa volumina à ſe edita, quorum notiora inſcribuntur huiuſmodi: Liber Sermonum, & Homiliarum.

Liber miraculorum ſuorum temporum. Duo libri ad Leonem Eremitam, vtrum in Miſſa dici debeat, Dominus vobiſcum. 3. ll. Apologiarum. l. de Continentia Sacerdotum. l. de Regula ſolitariæ vitæ. l. de Benè viuendi Monachorum. l. de Eorumdem profectu. l. Contra Iudæos. l. de Auaritia Prælatorum. l. de Terrore mortis. l. de Vita S. Romualdi. l. de Vita Odilnois Abbatis Clunij l. de S. Caſſiano Martyre. l. Sanctarum Floræ, & Lucillæ. l. Contra Epiſcopos Simoniacos. l. Contra alium Epiſcopum ſine nomine. l. de Inſolentia prauorum. l. Exclamatiunom Rhetoricarum. l. de Natura quorumdam animalium, cum multis aliis.

B. PETRI DAMIANI VITA,

EX LIBRO QVINTO HISTORIARVM

Rauennatum Hieronymi Rubei.

POST duos annos, Victore Secundo Pont. Max. mortuo, Stephanus Nonus ſubrogatus eſt: cuius ætate, cùm ſanctitate floreret, ac doctrina Petrus Damiani Rauennas, qui vitam Monaſticam profeſſus, in Eremo ad fontem Auellanum montis Catriæ, in Vmbria, agebat: quamquam in tanta duritoris vitæ ſeueritate obtrectatores illi apud Leonem Nonum Pontificem, & acerrimæ impiorum iniuriæ non defuiſſent: quibus ne faciles præberet aures, ſed cauſam accuratè cognoſceret, per litteras ipſe à Pontifice vehementer etiam atque etiam petierat; tamen celebriore in dies auctoritate famaque clarus, cùm eius operam Eccleſiæ conſtituendæ maximè idoneam arbitraretur Stephanus Pontifex, hoc anno milleſimo quinquageſimo octauo, initio Quadrageſimæ illum Cardinalem fecit; cùm ad galerum non vocaretur, ſed, vt ille ipſe ſcribit, traheretur: neque hoc ſatis Stephanus pro hominis probitate, ac doctrina eſſe putans, Epiſcopatum Oſtienſem addidit, factique Cardinalium Collegij Principem, Decanum appellant, creauit. Mortuo autem paulò poſt Stephano, cùm Tuſculani Comites, vt conſueuerant, Ioannem eorum propinquum, armatis ſtipati, ex Epiſcopo Velitetno, Pontificem, Cardinalibus repugnantibus, creaſſent; Petrum Damiani reclamantem, atque omnes diris grauibus deuouentem, vi ad eum colendum compellunt: deinde populum, diuiſa per vicos pecunia, ad adorandum inuitant. Is Benedictus X. eſt vocatus.

B. Petrus Dam. creatur S. R. E. Card. & Epiſc. Oſtien.

Inter hæc cùm poſtero anno Hildebrandus Monachus Benedictinus, vir planè ſingularis, Romam cum Gothofredo Duce veniſſet, Petro Damiani potiſſimum hortante, Gerardus Burgundio, Epiſcopus Florentinus, Pontifex Maximus, Nicolai Secundi aſſumpto nomine, renunciatus eſt; & Benedictus abdicauit ſe Pontificatu. Nicolaus Rempublicam compoſiturus, quæ maximis perturbata calamitatibus plurimum quatiebatur, Petrum Damiani Mediolanum miſit, vt eam Eccleſiam malè ſentientem, & à Romana abductam & diſcrepantem, Simoniacáque labe, & Nicolaïtarum hæreſi infectam, cum Romana conciliaret, & in rectam ſententiam dedoceret. Conniuentibus enim ob tumultus bellicos, & ſeditioſorum potentiam Pontificibus, nec ob id ſatis apertè prohibere valentibus, plerique principes, vſurpato iure, & diuina patrum religione moti, Eccleſias Epiſcopi, minores ordines, non hominum virtutibus, ſed mercede ducti, conferre inſtituerant. Clerici qui Eccleſias, ordineſque erant mercati, cùm ſemel verecundiæ fines tranſiliiſſent, ſeoſim longiùs etiam ad alia ſe prolabi flagitia paſſi erant vſque adeo, vt palam vxores, ac concubinas haberent: atque vtrumque probrum, honeſta quaſi conſuetudine permiſſum, pertinaci tueri ratione non dubitarent. Hinc facile in duo incidebant grauia hæreſeos crimina: alterum eorum, qui Simoniaci dicti ſunt, Nicolaïtarum alterum. Petrus Damiani, Anſelmo Epiſcopo Lucenſi collega ſibi accepto, Legatus Mediolanum abiit. Ibi a ciuibus cum dignitate exceptus, cùm poſtridie cauſam Legationis in concione expoſuiſſet, grauem tota vrbe tumultum ſenſit excitari, ſic vt ſacri æris campani ſonitu, ſigno dato, ad arma populus clericorum factione incitatus, accurrerit; Prætorium, in quo Petrus erat, iratus adierit, mortem Petro intentarit; aſſereretque Ambroſianam Eccleſiam, antiquis Patrum inſtitutis, eſſe liberam: neque vllum Romano Pontifici in ea conformanda ius eſſe. Petrus conuocato in templum populo ita prudenter, leniterque eorum animos tractauit,

Eius opera Benedictus X. iniuſto Pontificatu ſe abdicat, & Nicolaus II. ritè creatur.

Mediolani graſſatur hæreſis Simoniaca, & Nicolaïtarum.

Legatus mittitur Vir Apoſtolicus.

Tumultus Mediolanenſis cleri.

Efficax S. Doctoris oratio.

Vt tandem in eius omnes ſententiam deſcenderint, Apoſtolicæque Sedi parere nequaquam abnuerint. Se miſſum dicebat à Nicolao Pontifice, vt eorum conſuleret gloriæ, ac ſaluti, non vt multitudini inſeruiret, aut amplitudinem, dignitatemque amplificaret Romanæ Eccleſiæ, quæ cùm eſſet ipſius voce Saluatoris laudes, & omnium Eccleſiarum principatum adepta, adeò tenuis hominis, qualis ipſe erat, præconio non egebat. Primos eorum ſalutis auctores, & labentis diſciplinæ confirmatores, ab Eccleſia Romana prodiiſſe: idque D. Nazarium, quem D. Linus, D. Petri diſcipulus, ſacra Baptiſmatis vnda abluit; & Diuos Geruaſium, Protaſiumque qui D. Paulum Apoſtolum magiſtrum habuerunt, edocuiſſe: ipſumque quo tantoperè, & quidem meritò, gloriabantur, D. Ambroſium Nicolaitarum hæreſim per ſe conuellere cùm nequiret, a Romana Eccleſia

Res compoſitæ.

præſidium imploraſſe. His atque aliis in hanc ſententiam à Petro ad populum verbis factis, ſedatiſque ob id eorum quaſi fluctibus, cauſa mox cœpta eſt agitari. Vix autem quiſquam vnus repertus eſt, qui non aut ordines emiſſet, aut fœda fœminarum conſuetudine eſſet vſus. In tanta ſe temperatiùs agendum Petrus pro temporum conditione, & ex immoderato multitudine ratus, veniam eis pollicetur, ſi ſacramento confirment, in poſterum ab huiuſmodi flagitiis temperaturos. Pri-

Impoſita pœnitentia, Archiepiſcopus, & Clerus hæreſim abiurant.

mus ſolemnibus verbis Vuido Archiepiſcopus id profeſſus eſt, Simoniacamque & Nicolaitarum hæreſim coram omnibus deteſtatus, inde clerici omnes. Archiepiſcopus in terram proiectus, piaculum iniungi ſibi poſtulauit; centum annorum Petrus impoſuit, idque redimi poſſe certa pecunia in ſingulos annos ſoluta voluit; clerici diuerſis in vita ieiuniis obligati. Aſcendit deinde in concionem Archiepiſcopus, & clero, populoque præſentibus, iurare clericum ſuum iuſſit, ſe has duas hæreſes pro viribus extirpaturum: quo eodem ſacramento ſe populus deuinxit. Clericis hinc priſtina ornamenta, literatis etiam, & caſtis officium redditum, reliqui Eccleſiæ tantum aſſociati. Ad hæc Archiepiſcopus recepit eos, ſe religionis cauſa Romam, aut Turonum miſſurum: ſe verò ad D. Iacobum in Hiſpaniam iturum. Sed quamquam hæc adeo prolixè pollicitus eſt, tamen haud ita diu poſt, abeunte Petro, ſacris initiatorum aſſiduis ſtimulatus querimoniis, ac penè conuiciis, in priſtinum rediit. Itaque in ſequenti anno Petrus grauiter commotus, Rodulpho, Vitali, Arialdo, & Erlembaldo Cottæ hac de re ſcribens, qui permanſerant in ſententia, vbi laudauit illos, de ceteris ſermonem ingreditur, quod tamen, inquit, in Mediolanenſi Eccleſia non eſt nouum, quæ ſemper diuerſi dogmatis homines habuit, initio ab Auxentio, atque Ambroſio inchoato.

Cardinalitiæ dignitati valedicit.

Atque hæc ita à ſe Mediolani acta, Petrus ſcribit: qui vt ſe Deo totum traderet, & in rerum diuinarum meditatione, dies noctesque poneret, ſacro galero, & Epiſcopatu, duorumque præterea Cœnobiorum ſibi commendatorum adminiſtratione ſe abdicauit. Cùmque à Nicolao Pont. Max. qui eius Mediolanenſem Legationem maximè probauerat, ad eas iterum dignitates, & honorum inſignia cogeretur; ipſeque conſtanter, & aliquanto fortaſſe, quàm res ipſa, & Pontificis

Pœnitentia à Pontifice illi iniuncta 2.Reg.12.

maieſtas ferret, pertinaciùs renueret; aſſenſit quidem Pontifex eius perſeuerantiæ, ſed pœnam in eum centenariam conſtituit: qua pœna tenebatur ad recitandum per centum annos, quotidie, verberibus adiunctis, Pſalmum quinquageſimum, quo vſus eſt Dauid, cùm ſtuprum Berſabeæ, & mariti eius mortem obtuliſſet; illumque Nathan vehementer accuſaret, ac minaretur; Deum tam grauia ſcelera nequaquam impunita, atque inulta relicturum. Subiuit hanc pœnam libenter Petrus, tantoſque in eo flagrabat pœnitendi, vt annuo illam ſpatio exhauſerit: & vt ex Heliuando teſtatur in Speculo ſuo Vincentius. Dominici exemplum habetur, qui lorica ferrea ad carnem indutus, circulis ferreis duobus cinctus, totidemque per armos brachiorum, armata ſcopis vtraque

Diſciplinæ vſus.

manu, nudus, Pſalteria duodecim, totam noctem nihil dormiens, poſtridie perſoluit, & de tertiodecimo ad Beati quorum. Huius exemplo viri morem inoleuiſſe in ſuis regionibus tradit, vt non viri modò, ſed nobiles quoque mulieres id penè genus libenter ſubirent: ipſaque Cechaldi vxor magna mulier dignitate, marito mortuo, centenariam hanc abſoluit, dum tria verberum millia, diſciplinas appellant, pro anno vno numeraret. Itaque Petrus, poſtquam pœnam luit, elegantes

Purgat ſe apud Pontificem Nicolaum.

ad Nicolaum Pontificem, officiique ac pietatis plenas litteras dedit: quibus & purgauit ſe diligenter, & non minus rationibus, quàm ſanctorum virorum exemplo, id feciſſe teſtatus eſt.

Ceterùm an illi Nicolaus Pontifex aſſenſerit, quamquam plerique omnes affirmant, tamen aliquam facere dubitationem videtur diploma Alexandri ſecundi, cui ſubſcribit Petrus peccator Oſtienſis Epiſcopus, vt eſt in Chronico Caſinenſi. Ioannes quoque Trithemius dum in Hirſaugienſi item Chronico, Petri Damiani Legationem in Germaniam ſcribit ad Henricum Regem anno milleſimo nono, eum appellat Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum Cardinalem. Neque tamen cum iis ſenſerim, qui fuit à partu Virginis ſupra milleſimum ſeptuageſimus octauus, & Epiſcopatum depoſuiſſe, & litteras de illo deponendo, quas diximus, ad Gregorium tum Pontificem, dediſſe; cùm ille in omnibus, quos legerim, Codicibus, Nicolao inſcribantur: & grauiſſimorum auctorum teſtimonio conſtet, ab Alexandro ſecundo Pontifice, Gerardum Oſtienſem Epiſcopum factum. Illud etiam non omittendum duxi, Petrum, ſe perpetuo Monachum ſuis litteris appellaſſe, & ſe abdidiſſe in Catrianam ſolitudinem optatiſſimam.

Pro Alexandro II. PP. in Cadaloum Antipp. inuehitur.

Alexandrum Pontificem grauis interea fatigabat diſſenſio Cadaloi Parmenſis, quem Germani Pſeudopontificem cùm feciſſent, à Romanis etiam proceribus recipi ſtudebant. Is verò quamquam in Concilio Mantuæ anno 1064. habito, quò & Alexander ipſe venerat, eiectus, tamen inſignia Pontificia retinuit. Quamobrem Petrus Damiani, Eccleſiæ Dei tantam perturbationem magnoperè miſeratus, ad hominem ſcribit: tribus illum iam conuentibus eſſe damnatum, & ter, ſi non iudicio Sacerdotum, at ſaltem legum auctoritate abdicatum. Et quoniam inſtet Oſborienſe Concilium, ſe quæ dici pro vtroque poſſint, exponere, quaſi cuiuſdam præludij cauſa, velle: atque per hunc modum iuribus accurate perpenſis, Cadaloum vitio factum eſſe, planiſſimè oſtendit.

Legatio illius in Germaniam.

Eodem anno (1069.) Petrus Damiani, quem hoc loco, vti ſuprà docuimus, Ioannes Trithemius Epiſcopum Cardinalem appellat, in Germaniam ab Alexandro Pontifice Legatus eſt miſſus, ab

A eam cauſam, quòd Henricus Cæſar nullum omitteret auaritiæ genus in Deum, hominesque, plebi ſtuderet aduerſus nobilitatem, ac principes; omnia vi magis, quàm iure ageret; Epiſcopatus, & Abbatias palam venderet; opima Monachorum prædia ſectatoribus ſuis, turpi largitione tribueret. Ad hæc cum coniuge Bertha Othonis Marchionis filia, cuius haud ita diu antè ſibi deſponſæ, iam illum ſatietas cœperat, vt faceret diuortium, Moguntinum Antiſtitem, ad indicendum de ea re Moguntiæ conuentum impulerat. Itaque opportunè Petrus cum in Germaniam peruenisſet, confeſtim Moguntinum, intentato acrioris animaduerſionis periculo, ab habendo Concilio reuocauit. Mox acceſſit Francofordiam, vbi tum Henricus procerum ſuorum conuentum agebat, in conuentumque admiſſus, Pontificiis explicatis mandatis, & Principes, qui frequentes aderant, & Henricum ipſum grauiter increpauit: quam ille moliretur rem peſſimam, & à nomine Christiano, nedum Regio planè alienam eſſe. Si minus terreretur humanis, diuiniſue legibus: at ſaltem famæ ſuæ rationem, exiſtimationiſque haberet, nec pateretur tam tetro veneno à Rege temperato infici Chriſtianum populum, & qui deberet vlciſci flagitia, iis ſe princeps tantus obſtringeret. Quod ſi non flecteretur conſiliis, haberet pro certo Pontificem vim Eccleſiaſticam adhibiturum, neque fore vt illius vnquam manibus conſecraretur. Hanc orationem, maxima, vt inquit Trithemius, auctoritate, ac ſapientia habitam ſecutæ ſunt graues Principum qui aderant, voces, æquâ Romanum
B Pontificem iubere; nominis Regij maieſtatem tam turpis facti labe, ne commacularet, neu parentibus Reginæ cauſam defectionis præberet, & iuſtam turbandæ Reipublicæ occaſionem; qui ſi viri eſſent, cui plurimum poſſent, & militi, & armis, tam inſignem filiæ contumeliam præclaro aliquo facinore, dubio procul expiaturi, & acerrimè pro opibus vindicaturi viderentur. His fractus rationibus potius quàm inflexus Henricus, ſe in Pontificis auctoritate futurum affirmauit, atque hunc habuit exitum Germanica Petri Damiani Legatio. *Henricum à Bertha coniuge diuortio reuocat.*

Eo verò (*anno* 1080) qui inſecutus eſt, cùm (*Gregorius* 7. *Papa*) Vuibertum Archiepiſcopum Rauenna profectum audiſſet, Petrum Damiani, licet ætate confectum, Rauennam Legatum miſit. Profectus eſt magna voluntate Petrus, tum patriæ charitate impulſus, tum religionis ſtudio, quo ſemper flagrauerat mirum in modum incenſus. Accedentem ciues humaniter, & ſumma comitate exceperunt, omnibuſque officiis cultum benignè audierunt de Vuiberti impietate diſſerentem, qui peruerſo iudicio, neglectaque religione, Henrici partes ſecutus videretur. Itaque hortati eos magnopere, vt piè inita ſanctiſſimi Pontificis conſilia ſuſciperent, & iuſtæ cauſæ fauere vellent, ſalutarique decreto ab Vuiberti diſciplina pios, forteſque animos auocarent. His dictis, cùm magnam omnium demiſſionem intueretur, populum damnati Archiepiſcopi contagione corruptum, in gratiam Eccleſiæ recepit, ac contracto piaculo auctoritate Pontificia liberauit. *Rauennatem populum cum Ro. Eccleſia reconciliat.*
C

Rauenna tandem diſcedens, ad Pontificem aditurus, ne iter eſſet omnino inane, Monschos inuiſit, quos Fauentiæ conſtituerat, extra vrbis portam, in æde Diuæ Mariæ, quam nunc intra vrbem adductam conſpicimus. Ibi febre correptus, octauo, poſtquam ægrotare cœperat, die, ex hac vita migrauit, ea nocte, quæ diem octauum kal. Mart. anteceſſit, eodem anno ab ortu Chriſti 1080. Eius morte, ab iis, qui excubabant iuxta Cœnobium, ne ſanctum cadauer poſſet à ſuis Monachis, qui è propinquis locis aduenerant, furtim exportari, nuntiata, repente ciues omnes ad eius parentalia accurrunt, breuique templum tanta populi multitudine refertum eſt, vt vndatim ſeſe modo inuicem impellerent: planeque beatus ille diceretur, cui dabatur Viri ſancti loculum attingere, munera illi præbere, pedes oſculari. Sepulchrum interea ex candidiſſimo marmore, ſumma facilitate, ipſis qui adducebant, admirantibus, ex alio ſatis diſtante Cœnobio deuehitur: atque in eo è regione chori, iuxta gradus, quibus aſcenditur ad aram, locato, omnibus Hymnos, ac Pſalmos concinentibus, Deumque laudantibus, Viri ſancti corpus reponitur. *Mors illius ſanctiſſima. Concurſus ad funus.*
D

Ceterùm quoniam ampliſſimi huius Antiſtitis, ac Monachi ſuprà frequens habita mentio à nobis eſt, & in hunc annum eius incurrit interitus, nequaquam ingratum, vt puto, fuerit, nec omnino à noſtro inſtituto alienum, de illo quædam paulò accuratius ſcribere. Hic, vt memoriæ prodit Ioannes Monachus, qui eius aliquandu comes fuit, & vitam deſcripſit, Rauennæ, obſcuro, propter paupertatem, loco, ſed ingenuo natus; ſunt tamen qui ex nobili honeſtorum familia ortum putant, verùm falluntur, cùm id Petro peccatori conueniat; diligenter omnibus charitatis officiis à Damiano fratre natu maiore ſic nutritus, ac bonis litteris imbutus eſt, vt ab eo ſibi cognomentum adſcripſerit, vocarique voluerit, & ſcribi Petrus Damiani: quod contigiſſe in Euſebio Cæſarienſi legimus, qui à Pamphilo amico, Euſebius Pamphili & vocari, & eſſe perpetuò voluit: quamquam id obſeruari in Petro Damiani poteſt, quòd ipſe ſe tantùm Petrum appellat; reliqui, Damiani, adiungunt. Antequam cucullum ſumeret, bonas artes plurimos publicè docuit, ſtylo, vt illa ferebant barbariei pleniſſima tempora, ſatis eleganti: quod & ex illius Epiſtolis, quas ad multos miſit, & ex libris, quos ſcripſit, & ex iis, quas ad populum habuit, concionibus, cognoſcere difficillimum non eſt. Ab ineunte ætate agitari aduerſis cœpit. Cum enim mater, poſt plurimos filios, hunc genuiſſet poſtremum, quadamque die natu maior, patre demortuo, fratrum multitudinem, & hæreditatem paruam conquereretur; adeo mater, quam iamdiu egeſtatis dolor cruciabat, eſt indignata, ac dolore percita, vt ſe miſeram exclamans, atque amplius, vt viueret, indignam, Petro vix dum nato lac negauerit, & nihil aſſiduo infantis ploratu commota, expetere eius necem videretur: quæ planè erat conſecutura nequaquam ſero, niſi fame, ſimul & vi frigoris nigreſcentem, & voce ferè deſtitutum, Sacerdotis cuiuſdam pellex adueniens iuuiſſet. Hæc ſiquidem crudelitatem matris acriter arguens, & lacrymas infantis, calamitatemque deplorans, immanitate ſumma efferatum animum leniit, & ſociam ſe matri iungens, calentis aquæ beneficio, aliiſque remediis, ſemiuiuum infantem reuocauit ad vitam. *B. Viri patria & parentes. Matris in eum crudelitas. Semimortuus calentis aquæ beneficio ad vitam reuocatur infans.*
E

Haud ita diu poſt, mater diem ſuum obiit, & frater natu maior duxit vxorem. Hi coniuges cùm gerere pueri curam velle ſimularent, tam dura illum, acrique premebant ſeruitute, vt is non

modò pane, cibiſque ac vino vitioſis, & corruptis aleretur: ſed perpetuò nudatis pedibus, pannoſus incederet, & multis verberibus vapularet; pauloque grandior factus, alendis ſuibus præficeretur. A

Præficitur alendis ſuibus.

In quo vili famulatu, cùm die quadam argenteum nummum reperiſſet, & perinde ac diues repentè factus, gratulabundus quid eo poſſet aptius mercari, dulci appetitu, puerilem animum, ſuauium rerum omnium expertem, per mollia trahente, diutiùs cogitaret, tandem cælitus afflatus, Quid hæc, inquit, mente reuoluo? horum certè voluptas nequaquam fuerit diuturna. Præſtabit tradere hoc Sacerdoti, qui ſacra Deo faciat.

Inuentum nummum Sacerdoti tradit, vt Miſſas celebret.

Rediit alius intereà eius frater, cui erat nomen Damiano, Rauennaque aliquot annos abfuerat. Is fratris ærumnas miſeratus, eum in fidem & clientelam accipiens, amauit, ac paternè fouit, litteriſque inſtruendum curauit. Quod cùm Rauennæ aliquandiu feciſſet, optima cognita pueri indole, Fauentiam primò miſit, mox Parmam, vt doctos ibi viros audiret. Quod Petrus ſuis litteris teſtatur.

Litteras diſcit.

Breui autem liberales artes omnes edoctus, tantum nominis, ac famæ apud omnes adeptus eſt, vt ſumma vtilitate, atque auditorum frequentia eas ceteris deinde explicans, facile primus tota Italia haberetur. Cúmque in dies fauoribus, gratia Principum, diuitiis, & auctoritate creſceret, ſe ipſum increpans, Numquid, dicebat, his perpetuo caducis, atque interituris bonis inhæſerim? an non potius his valedicens, celeſtia conſecter? Quæ cùm repeteret ſæpiùs, tandem paulatim cœpit diuinis ſtudiis, & obſequiis nauare operam. Itaque ſub pretioſa veſte induit cilicium, inediæque & vigiliis, ac diuinis hymnis frequens ſtudium exhibet: cumque libidinis æſtu, pro ætatis natura iactaretur, mediis noctibus è cubili ſurgens, aquis ſe immergere: dum totus frigeſceret, indeque egreſſus, in lectum minimè regredi, ſed pſalmis, atque hymnis Deum venerari conſueuerat.

Dum diuinis ſtudiis vacat, corpus ſuum caſtigare non negligit.

Mirum fuerit dictu, quàm præſtiterit egentibus liberalitatem, & munificentiam, quamque benignè, & pè prandio illos exciperet. Quo loco illud nequaquam ſilentio videtur prætereundum, cùm quadam die vnà cum ſodali ſuo, cuius opera vtebatur, pranderet, neque extra vnicum ea ſimilagine tritici panem alium haberet, ſodalique, qui eodem cibo vti conſueuerat, cibarius, & ſecundarius panis eſſet appoſitus, ſecum loqui cœpiſſe: Chriſtus ad cœnam meam inferior mihi eſt. Iamque his, atque aliis animo repetitis, cùm panem cum illo commutare decreuiſſet, pudore tamen retractus eſt. Itaque comedentem pauor ſenſim arripit, & horror concutit viſcerum, tandemque piſcis, quæ tranſuerſa in gutture inhæſerat, ſpina, nullis cedens remediis, ſtrangulabat; cùm id ſibi ob panem ex ſimilagine ſodali minime tributum accidiſſe exiſtimans, commutato pane, primo eius bolo conualuit: quamobrem, ſupra quàm dici poteſt lætus, aperuit cunctis miraculum.

Pietas eius in pauperes.

Miraculum.

His atque aliis ad Dei famulatum indies magis accenſus, cùm omnino ab his caducis rebus abduci, Monachuſque fieri decreuiſſet, id tamen in patriis finibus ob affines, aliquotque alia impedimenta, minus tutum arbitraretur, hæc cogitantem, aſſiduiſque precibus contendentem à Deo, vt ad ſalutem ſempiternam aditum pararet; a ſolitudine ſanctæ Crucis Fontis Auellanæ, quæ eſt in Engubina diœceſi, Monachi duo, de quibus iam multa præclara acceperat, diuinitus impulſi, conueniunt. C His Petrus, poſtquam de Deo multa locutus cum illis fuit, aperit animi ſui ſenſum, petitque num ab eorum Abbate, ſi Monachus vellet fieri, reciperetur? Ipſis affirmantibus, lætus ſpondet ſe illuc quàm primum profecturum. Donat interea ſcyphum argenteum abeuntibus. Verum cùm inſtanter illud, nullo precibus loco relicto, tenuiſſent: atque ob id conceptam in animo Petri religionem, & opinionem eorum ſanctitatis, magis confirmaſſent, fecerunt vti maius adhuc caducarum harum rerum faſtidium Petrus incurrerit, nec quidquam aliud niſi cæleſtia cogitaret.

Conceptum Religionis votum manifeſtat.

Poſt Monachorum diſceſſum, vt vſu tractando cognoſceret verum eius eſſet laborem, aſperitatemque vitæ laturus, coniecit ſe in cellulam ſatis arctam, vbi per quadraginta dies, vitam iuxta leges Eremitarum ſanctæ Crucis traduxit. Quo genere viuendi plurimum roboratus, nihil iam difficultates, & durum vitæ illius modum timens, ſuis omnibus inſciis, clam ad eam montis Catriæ ſolitudinem profectus eſt. Excipit eum libenter Abbas, cucculloque indutum, vni ex Monachis in diſciplinam tyronum more tradit. D Quantum autem profecerit, quámque obedientiam magiſtro, reuerentiámque præſtiterit, ex eo facilè cognoſci poteſt, quòd iter cum præceptore eques ingreſſurus, iuſſuſque ab eo, vt indueret molliorem veſtem, ac pulchriorem, magiſtrum ſupplex obſecrauit, ne quod minus decere ipſe arbitrabatur præciperet. Cæterum magiſter, qui eum ob perſpectas virtutes vnicè diligebat, proptereaque ne in publicum prodiret adeò incultus optabat nequaquam aſſiduis, repetitiſque eius precibus aſſentiri. Igitur Petrus, ne nimis præfracte pertinax, obedientiæ repugnaret, quamquam maximo pudore, ac rubore ſuffuſus, quod, quæ reiecerat, ornamenta recepiſſe videretur, neminem intueri præ pudore auſus, pulchriore indutus cucullo, magiſtro comes abiit; cernere autem, quemadmodum ipſemet retulit, omnes eum digito commonſtrantes, & ſponſi nomine, non Monachi appellitantes, quacumque incederet, ſibi videbatur.

Fit Monachus.

Obedientia eius quanta.

Ad Cœnobium reuerſus, maiori in dies abſtinentia, ac vigiliis ad ſanctitatem, ſummumque bonum incumbere. Per id temporis Monachi illi, quatuor diebus hebdomadæ, pane & aqua traductis, tertia & quinta feriis, parum leguminis, à ſingulis, ſuis ſeorſum cubiculis, cocti, ſumebant: diebuſque ſacris inediæ, panis, non quantum quiſque vellet, ſed certa quadam menſura modóque præbebatur. Vinum rei tantum diuinæ faciendæ, & ægrotis notum, nemini prærerea. Cùm verò is eſſet in vigiliis mos, vt ſigno dato, matutinis expletis precibus, omnes hymnos Dauidis recitarent, B præueniens commune hoc ſignum Petrus, quidquid erat noctis reliquum, continentibus excubiis ducebat: vnde in eum incidit morbum, vt dies, nocteſque inſomnes ageret; ſed temperatior factus conualuit. Cumque breui in ſummam ſanctitatis famam creuiſſet, ſummis tandem precibus, Guidone Strambiato Rauennate, Abbate Pompoſiano, id ab ſanctæ Crucis Præfecto, impetrante, Pompoſiam mittitur; vt Monachos illos præceptis diuinis, ſacriſque litteris inſtrueret: ibi tranſegit biennium: quo elapſo, ab ſanctæ Crucis Præfecto, qui illuc eum miſerat, ſuiſque Monachis reuocatur. Ibidem Præfecto paulò poſt mortuo, renuens, ac diligenter recuſans, tandem Cœnobio præficitur. Quod cum inſtituiſſet, in Camertibus primum, mox ad montem Regium, qui eſt in Peruſino, vbi cellam reperit, quam Diuum Romualdum incoluiſſe ferebant: deinde in Fauentino,

Monachorum abſtinentia quanta olim fuerit.

Guido hic Abb. Sanctorum albo adſcriptus eſt.

Petrus creatur Monachorum præfectus.

A tum ad Aceretem, tum ad Gauiunium, nunc Cauinam appellari putant; poſteà in Ariminenſi ad Murcianum, Cœnobia excitauit.

Conſtruit Monaſteria.

Cùm verò eſſet in Gauiuniano Cœnobio, iubet die quadam, Monachum, qui miniſtrare ſibi conſueuerat, potum afferre ſibi ex fonte. Fecit imperata miniſter, ſed aqua in vinum mutata; alius denuò ab aſſidentibus Monachis mittitur, qui aquam afferat: qua itidem in vinum conuerſa, mandauit Petrus, id ne cuiquam patefacerent; quod & factum: ne id quiſquam niſi ab eius interitu vmquam reſciuit.

Aquam in vinum commutat.

Illud etiam fuit ſatis celebre, quòd cùm iuxta ſacellum ſuum, plenum vini dolium haberet, tranſeuntibus illac militibus, & à Sacerdote ſacelli cuſtode potum arroganter petentibus, cùm Sacerdos vegetem indicaſſet, & omnia eius foramina ipſi operuiſſent, vinum haudquaquam prodiit. Suſpicati ſunt primò ſe à Sacerdote deceptos. Itaque ſuperiori retecto foramine, cernunt parum deeſſe vini: ceterùm quamquam iniiciebant virgas in foramina, nihil tamen vini vſquam exiit, cùm alioqui virgæ ipſæ vino maderent. Quod miraculum eo etiam maius eſt viſum, quòd peregrino paucis poſt horis eadem tranſeunte, ac ſibi, Dei cauſa, atque nomine, præberi potum poſtulante, cùm ſermone Sacerdotis quæ militibus accidiſſent, narrantis, ipſe deterritus, magnum ſperare ſe beneficium affirmaret, ex eo
B quòd ab inſolentium rapina, incolume atque integrum ſeruatum fuerat, præſertim, quòd notus ſibi iamdudùm Petrus fuiſſet, & ſuum frequenter exhibuiſſet; Sacerdos, quanquam timens, & nihil ſe vini hauſturum exiſtimans, aſſiduis tamen hoſpitis egentis precibus incitatus, contulit ſe ad dolium, foraminéque recluſo, vinum hauſit.

Vinum militibus non effluit.

Nec minori fuit admirationi, cùm vir inſignis quidam, opibúſque ac copiis affluens, qui diebus feſtis ſolemnioribus Petro piſces dono mittere conſueuerat, nocte, quæ diem natalem Chriſti Dei proximè anteceſſit, quòd habere anteà piſces non poterat, ſeruum cum piſce grandi miſit. Erat fœdum ea nocte cælum, nullis aut lunæ, aut aliorum ſiderum radiis illuſtre, & ad perpetuam viæ difficultatem, nimes altæ accedebant. Itaque dum ſeruus ad excelſam ripam perueniſſet, eius extrema nimiùm perſequens, lapſo pede, præceps inferiùs agitur: & cùm his fuerit caſus, vt totus diſcerpi facilè, affligique potuiſſet, meritis tamen Viri ſancti, vi diuina, incolumis ac illæſus euaſit: validúſque & alacer excuſſum onus ceruice reſumpſit. Cúmque veniſſet ad Petrum, & domini manus obtuliſſet, quòd eius meritis euaſiſſet mortem, ingentes gratias egit. Cui Petrus, Ne, inquit, fili mi, erranti homini, ac criminum labe conſperſo, velis adſcribere, quòd præpotens Deus vna ſua miſericordia tibi elargiri non
C eſt dedignatus, gratiæ illi abs te agantur, qui nuſquam deeſt iis, qui in calamitatibus, periculiſque eius opem ſuppliciter implorant.

Seruum cuiuſdã ruentem præcipitem ſeruat illæſum.

Cùm item haud ita multos poſt dies, vnum ex ſuis Monachis ad Abbatem quemdam miſiſſet, Monacho autem diutiùs Abbatem, qui aberat, expectare, & tandem eo, quo aberat, adhibere ſuiſſet opus, intelligens, niſi iter noctu faceret, ad præſtitutam ſibi à Petro diem non eſſe reuerſurum, duce viæ capto, iter veſperi ingreditur: nec diu proceſſum eſt, cùm ſeſe diu ex oculis ſuorum ſubduxit. Itaque Monachus ignarus viæ vehementer anxius, & incertus, quò tenderet, petere à Deo vt præiret itineris dux, meritis eius, cui obedire ſatagebat: nec diu poſt peruenit, quò ſe via ſcindebat duas in partes: vbi dùm hæſiſſet paululùm, quam caperet ambigens, elegit tandem quam magis tritam vidit, aptioremque exiſtimauit. Ceterùm dum conatur in eam iumentum dirigere, illud non modò renuit, ſed aliam ingrediebatur. Veritus autem Monachus ne iumentum id faceret, quia aliàs eam ingredi viam conſueſſet, calcibus, ac verberibus in aliam urgebatur; iumento ne quidquam aſſentiente: ad extremum cùm irrito niſu diu decertaſſet, iam demùm ſuſpicans ne fortè brutum illud animal ſibi contra morem, diuino inſtinctu, reſiſteret, laxauit habenas, & quidem
D vano nequicquam euentu. Inalbeſcente enim cælo, recta ſe ingreſſum agnouit, pauló que poſt cùm perueniſſet ad Cœnobium, quæ contigiſſent omnia Petro narrat, Deóque atque illi gratias egit immortales.

Deuiantem Monachum in viam reduxit.

Pari meritorum virtute, dante Deo, adoleſcentulum, quem ad Epiſcopum quemdam in negotium mittebat, traiecto flumine, in limo altè hærentem, cùm illum adoleſcens inuocaſſet, incolumem eduxit. Cúmque adoleſcens inde longiùs ad vrbem prouectus non reperiſſet Epiſcopum, ab iuuene Epiſcopi patruele exceptus eſt. In hoc tamen defuiſſe patruelis Epiſcopi eſt viſus, quòd cunctis abeuntibus, adoleſcentulum in cubiculo grandi ſolum reliquit. Quamobrem is magno correptus timore, noctem illam totam inſomnem duxit. Itáque patruelis Epiſcopi dormienti Petrus Damiani adeſſe viſus eſt, qui acri vultu minitans, & obiurgans, quod agreſti negligentia nuntium ſuum adeò malè affecerit, perterruit eum quammaximè. Somno igitur ſolutus, expectare dùm illuceat, vt inuiſat hoſpitem, quæratque ea ſibi quid vellent, quod cùm eſſet factum, & ſuam itérque moleſtiam enarraſſet; Viri ſancti potentiam admirati, extollere Dei gloriam, qui ſit
E in iis, qui illi ex animo ſeruiunt, mirabilis. Adeò autem hac re adoleſcens, quem Petrus miſerat, eſt commotus; vt reuerſus ad Petrum, illi ſe totum commiſerit, breuique poſt ibidem cucullum induerit.

Aliud miraculum.

Adoleſcẽs quidã viſis eius miraculis, fit Monachus.

Gregorio deinde Septimo hortante, è Legatione Germanica reuerſus, per omnem Italiam, ſacram inediam, & ciborum ieiunitatem, die Veneris in honorem Crucis inſtituit: ac potius antiquitus inſtitutam, & iam ferè obliteratam, reuocauit: quod & de horariis precibus, quibus quotidie Diuæ Mariæ Virgini Chriſtiparæ debitus cultus exhibetur, factum eſt; iuſſitque Pontifex ab omnibus qui ſacris eſſent initiati, piè, ac ſanctè quotidie recitandas. Quòd autem ad ſacram diei Veneris, in honorem Crucis inſtitutam, ac potius reuocatam, inediam ſpectat, quædam de ipſa, quæ contigerunt, minimè omittenda duximus. In cubiculo ægrotis dicato, ſenex erat Monachus, Leo nomine, qui continentibus precibus, vigiliis, atque abſtinentia à cibo iuuenili penè ardore intentus, nocte, quæ diem præceſſit, quo die hæc honorem Crucis ſacra inedia inſtituenda erat, per quietem vidit frequentem Monachorum conuentum in templo, qui alba induti veſte, ſuauiſſimis vocibus, & prædulci concentu cantabant: Dulce lignum, dulces clauos, & quæ deinde ſequuntur. Quo etiam loco cùm comedere conſueſſent, panibus exſtructas eſſe menſas nitidiſſimis, dulciſſimis, & ſapidiſſimis;

Horas de Domina, ac feria 6 ieiunio ferè deſtituta, reſtaurat.

Viſio cuiuſdam Monachi.

e iiij

Exod 16.

atque inter Monachos vndique diſcumbentes, virum maximè ſpecioſum, ac venerabilem; qui vndenam eiuſmodi panes, nuſquam ad diem viſi veniſſent interrogatus: Hi ſunt, inquit, panes, quibus filij Iſraël manna percipientes è cælo, aliti ſunt in ſolitudine. Vir idem menſam Abbatis, quæ erat ad occidentem, tranſtulit ad orientem ſolem, vbi in pariente Chriſti Cruci ſubfixi imago picta aderat. Paulò etiam poſt, alius Monachus, cui Petro erat nomen, ad Cœnobium feria quinta regreſſus, cùm nihil adhuc noſſet de hac inedia, nocte per quietem Petrum Damiani vidit, illum ad prandium inuitantem, ſecúmque accumbentem. Itaque poſtridie accipiens noui ritus diſciplinam, lætus, atque alacer: En, inquit, diuina gratia, prandium, ad quod me Petrus Damiani vocauerat. A

Item alterius Monachi viſio.

His autem viſis, Monachi ſui omnes commoti, qui ob id cernere oculis planè diuinum inſtitutum illud eſſe videbantur, ab eo flagitant vt ſi quid prætereà in reliquo victu, ac veſtitu commutandum, corrigendum, detrahendum putet; detrahat, corrigat, commutet. Quamobrem magis adhuc vili, ac demiſſo veſtis atque habitus genere inſtituto, non minus ſermonibus aſſiduis, quàm vitæ exemplis, eos ad cæleſtis vitæ præmia euehebat.

Monachos ſuos vt vir Dei reformauerit.

Quo verò tempore Cardinalis fuit, & Oſtienſem Epiſcopatum tenuit, quidquid ſupererat, in egentes affluenter effundere, ex illis duodecim pedes perpetuo abluere, epulúmque præbere, & tota B vrbe pupillos, ac viduas perquirere, & iuuare. In Cœnobio per quadraginta quandoque dies comedebat nihil quòd eſſet igni coctum, ſed tantùm pomis crudis abſque vllo potu veſcebatur. Cuius rei Diſcipulus eius, is qui conſcripſit hanc vitam, teſtis eſt. Conſueuerat etiam diurnis horariis precibus, atque hymnis recitandis, nulli podio, ſubſelliòve hærere, & initio vtriuſque Quadrageſimæ, per triduum penitus abſtinere cibo. Ad quod inſtitutum, licet ipſe neminem verbis allexerit, quibuſdam tamen Cœnobiis, id eius exemplo deinde ſeruantibus, vehementer laudauit, quo diligentiùs toto eo triduo intra claustra Cœnobij ſilentium ſeruaretur: inſtituens vt ne quis, extra ſummam neceſſitatem, calceamenta indueret, antequam ſinguli diebus Dauidis omnes Pſalmos communiter abſoluiſſent. Sed de Petro Damiani hactenus ſatis.

Pietas eius in Chriſti pauperes.

QVÆDAM, QVÆ AD VITAM C LAVDEMQVE B. PETRI DAMIANI PERTINENT, EX GRAVIBVS Scriptoribus deprompta.

S. Leo IX. Papa ex Monacho Ord. S. Benedicti, in Epiſtola ad eum ſcripta; quæ hab. Opuſc. 7. tom. 3. Operum eiuſdem S. Doctoris.

I. S. Leo IX. PP. S. Doctori familiaris. Anno 1049.

LEO Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, dilecto in Chriſto filio Petro Eremitæ, æternæ beatitudinis gaudium. Ad ſplendidum nitentia pudicitiæ torum, fili chariſſime, pio certamine, intentionem tuæ mentis perueniſſe, libellus quem contra quadrimodam carnalis contaginis pollutionis honeſto quidem ſtylo, ſed honeſtiori ratione edidiſti, manifeſtis documentis commendat. Subegiſti quidem carnis barbariem, qui ſic erexiſti brachium ſpiritus aduerſus libidinum obſcœnitatem. Et poſt multa. Sed, fili chariſſime, inenarrabiliter gaudeo, quia exemplo conuerſationis inſtruis quidquid oratoria facultate docuiſti. Plus eſt enim opere docere, quàm voce. Quapropter, auctore Deo, palmam obtinebis victoriæ; Et cum Dei, & Virginis Filio lætaberis in cæleſti manſione: & tot mercedibus etis cumulatus, quot ereptis per te à diaboli laqueis fueris conſtipatus, & quodammodo coronatus. D

Alexander II. Papa, de religioſiſſima Patrum Benedictinorum familia optimè meritus, in quodam ſuo Diplomate. Ap. me MSS.

II. Alex. II. PP. S. Doctori familiaris. A. 1061.

ALexander Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, omnibus Eugubinis, clero, & populo, fidelibus videlicet S. Petri, & noſtri, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Non ignoret ſancta veſtra deuotio, dilectiſſimi fratres, & filij, quia Eccleſiam chariſſimi fratris, & Coepiſcopi noſtri Petri E Damiani, in B. Lucæ Euangeliſtæ nomine conſecratam, nos in B. Petri Apoſtolorum Principis, noſtræque tutela, ac defenſione ſuſcepimus, &c.

Deſiderius Abbas, ſacri Cœnobij S. Benedicti montis Caſini, S. R. E. Preſb. Card. tit. S. Cæciliæ, qui & B. Victor III. Papa, lib. 2. Dialogorum ſuorum. Ap. me MSS.

III. Deſid. Abb. Caſinen. S. Doctori familiaris. A. 1062.

MVltorum fratrum teſtimonio didici hæc, quæ noſtro curaui annotare libello, & licet Petrus venerabilis Oſtienſis Epiſcopus in ſermone, quem in vigiliis B. P. Benedicti legendum luculentiſſimè compoſuit, id eleganter, decentérque inſeruerit; tamen inter cætera miracula, quæ omnipotens Deus ad laudem ſui nominis, noſtra etiam memoria, &c.

Leo Marſicanus, Monachus, & Bibliothecarius ſacri Cœnobij Caſinenſis, S que. R. E. Card. Epiſc. Oſtienſ. cap. 101. lib. 2. Chronicorum Caſinenſium. Ap. me MSS. ex Autographo.

IV. Leo Card. Epiſ. Oſtie. vix. Anno 1088.

INterea Gregorius de Alberico Lateranenſis & Tuſculanenſis Comes, comperto Romano Pontificis obitu, ſociato ſibi Girardo de Galera, & Romanorum potentium aliquot, nocturno tempore cum armatorum turbis Eccleſiæ iura peruadunt: & Ioannem Veliternenſem Epiſcopum, Mincium poſtea cognominatum, Papam conſtituunt, Benedicti nomine illi impoſito. Quod cùm Petrus Damiani (vir valde religioſus, quem eo tempore Stephanus Papa diſtractum ab Eremo, in Oſtienſi Eccleſia Epiſcopum fecerat) comperiſſet, vnà cum Cardinalibus cœpit obſiſtere, reclamare, ac anathematizare. *Et lib. 3 hæc*: Porrò Domnus Petrus Damianus, cuius iam ſuprà meminimus, ad hoc Monaſterium (*Caſinenſe*) veniens, cùm verbo, pariter & exemplo ad Dei ſeruitium feruenti zelo, quoſcumque poſſet, accenderet: tandem conſenſu, & permiſſione domni (*Deſiderij S. R. E. Card. &c*) Abbatis à cuncta Congregatione voluntaria oblatione, in remiſſionem omnium peccatorum obtinuit; vt per totius anni ſextas ferias, quando tamen feſtiuæ non eſſent, pane tantum, & aqua contenti eſſent: ac per ſingulas ſinguli diſciplinas, data confeſſione, reciperent. Inſuper & triduanum ieiunium in caput Quadrageſimæ per annos ſingulos agerent.

B. Viri ſtudium erga monaſticū Ordinem.

Lambertus Schafnaburgenſis Monachus Hirſfeldenſis Ord. S. Benedicti, in Hiſtoria de rebus geſtis Germanorum, ad A. C. MLXIX.

V. Lambertus Schafnaburgen. vix. A. 1075.

IMMINENTE iam die, qui ſcindendo Regis (*Henrici III. poſt Imp.*) coniugio dictus fuerat; Rex Moguntiam concitus properabat. Et ecce inter eundum comperit Legatum Sedis Apoſtolicæ ſuum Moguntiæ aduentum præſtolari, qui diſſidium fieri prohibeat, & Epiſcopo Moguntino Apoſtolicæ animaduerſionis ſententiam minitetur, quòd tam nefariæ ſeparationis ſe auctorem promiſerit. Conſternatus illico, quòd rem diu exoptatam perdidiſſet è manibus, pariter quò venerat in Saxoniam redire volebat. Vix & ægrè tamen amicorum conſiliis ſuperatus, ne principes Regni fruſtraretur, quos ſumma frequentia ſibi Moguntiæ occurrere iuſſiſſet, Franconefurt abiit: ibique eos, qui Moguntiæ conuenerant, ſtatuto die adeſſe iuſſit. Quò dum frequentes veniſſent, Petrus Damianus (is Legatus erat Sedis Apoſtolicæ, vir ætate, & vitæ innocentia admodum reuerendus) mandata expoſuit Romani Pontificis, peſſimam rem, & ab nomine Chriſtiano, nedum ab regio multùm abhorrentem eſſe, quam moliatur. Si minus humanis legibus, vel canonum ſanctionibus terreretur, parceret ſaltem famæ, & exiſtimationi propriæ; ne ſcilicet tam fœdi exempli venenum, ab Rege ſumpto initio, totum commacularet populum Chriſtianum: & qui vltor eſſe debuiſſet criminum, ipſe auctor, & ſignifer fieret ad flagitium. Poſtremò ſi non flecteretur conſiliis; ſe neceſſario vim Eccleſiaſticam habiturum, & canonum lege ſcelus prohibiturum. Ad hæc ſuis manibus numquam Imperatorem conſecrandum fore, qui tam peſtilenti exemplo, quantum in ſe eſſet, Fidem Chriſtianam prodidiſſet. Tum verò in eum coorti omnes qui aderant, principes, aiebant, æqua cenſere Romanum Pontificem, & per Deum rogabant, ne crimen inferret gloriæ ſuæ, & regij nominis maieſtatem tam turpis facti colluuione macularet. Præterea ne parentibus Reginæ cauſam defectionis, & iuſtam turbandæ Reipublicæ occaſionem daret: qui ſi viri eſſent, cùm armis, & opibus plurimùm poſſent, tantam filiæ ſuæ contumeliam proculdubio inſigni aliquo facinore expiaturi eſſent. Hac oratione fractus magis, quàm inflexus, Si id, inquit, fixum obſtinatúmque eſt vobis, imperabo egomet mihi, ferámque vt potero onus, quod deponere non valeo. Ita efferato magis per ſtudium concordiæ odio, annuit quidem, vt in regni conſortium Regina reuocaretur.

S. Doctor Sedis Apoſt. Legatus Henricum Regem impedit, ne diuortium faciat cum Bertha coniuge.

Bertholdus Preſbyter Conſtantienſis, & Pœnitentiarius Apoſtolicus, in Auctario ad Hermannum Contractum, ſeb A. C. MLXI.

VI. Berthold. Conſtantien. vix. A. 1090.

HIs temporibus venerabilis Petrus Damiani, ex Eremita Cardinalis Epiſcopus, multa conſcripſit, & incontinentiam ſacerdotum ſatis rationabiliter in ſcriptis ſuis confutauit. *Rurſus ad annum MLXXII.* Petrus Domini piæ memoriæ Cardinalis Epiſcopus, iam dudum mundo crucifixus, migrauit ad Dominum viij. Kalend. Martij: cui Dominus * Geroldus reuera Monachus ſcientia ſcripturarum inſignis, & moribus ſuo prædeceſſori non impar, in Epiſcopatum ſucceſſit.

* Giraldus ord. S. Bene. Cluniac. Cœnobita;

Sigebertus Gallus, Monachus Gemblacenſis, Ord. S. Bened. lib. de viris illuſtribus, cap. 163.

VII. Sigebert. Gemblacen. vix. A. 1100.

PEtrus Damiani Rom. Eccleſiæ ſeptimus Leuita, ſcripſit vitam Odilonis quarti Cluniacenſium Abbatis. Inueniuntur etiam homiliæ ab eo luculento ſermone conſcriptæ.

Honorius Auguſtodunenſis Preſbyter, Monachus, & Abbas Ord. S. Bened. prope finem libri de Luminaribus Eccleſiæ.

VIII. Honor. Auguſtodun. vix. A. 1120. PEtrus cognomento Damiani, ex Monacho, & Eremita, Epiſcopus, ſcripſit librum contra illos, qui Simoniacos reordinare conſuerunt, & multa alia: ſub Henrico Pio floruit.

Helinandus Gallus, Monachus Frigidimontis Ord. S. Bened. in Hiſtoria ſua, cuius verba apud Vincentium Beluacenſem Ord. Præd. in Speculo hiſtoriali, lib. 25. cap. 52. hæc ſunt.

IX. Helinandus vix. Anno. 1200. HOc tempore Petrus Damianus ſcripſit ad Papam Hildebrandum, reddens rationem, quare Epiſcopatum dimiſerit. Erat enim vir religione, & ſapientia nominatiſſimus, qui quædam ibi narrat, quæ in hoc loco excerpenda decreui: Quia, inquit, refutaui Eccleſiaſticum regimen, centum annorum pœnitentia mihi iniuncta eſt, ſecundùm remedia Regulæ monaſticæ.

Franciſcus Petrarcha orator, & poëta clariſſ. cap. 17. Tract. 3. lib. 2. de Vita ſolitaria.

X. Franc. Petrarcha vix. A. 1370. PEtrus nunc occurrit ille, qui Damiani cognomen habet, quamuis & de hoc ipſo, & de vita, rebuſque Viri huius agentium, diſcordia multa ſit: quòd eum alij è ſolitudinis otio, ad Eccleſiaſtici negotij curas; contrà, alij ex ipſa curarum arce, ſtrepituque negotiorum, ad otioſi ſilentij pacem trahunt. Vtræque vitæ huius commendatio, ſeu tanto illum officio dignum fecit, ſeu ipſa digna viſa eſt, quæ tanto faſtigio præferretur. Alij rem permiſcent. Nam, cùm exactiùs verum quærens vſque ad Cœnobium, vbi is floruit, miſiſſem, qui mihi comperta omnia reportaret; Religioſorum loci illius aſſertione didici, fuiſſe eum primò quidem ſolitarium, inde altiùs euectum, damnum vltro ad ſolitudinem rediiſſe. Quod ſi ita eſt, & iudicium eius extremum patet, & in vnum aſemp'um ſolitudinis geminum decus coit: quæ tales viros ſæculo commodat, eoſdémque ſic recipit. Ita verò eſſe, vt credam, Epiſtolæ eius hortantur, quas nunc maximè, his auditis, ad memoriam reuoco; diuerſis illæ quidem temporibus, & alio atque alio vitæ ſtatu editæ: quarum in aliis, vt mihi videtur, occupatus amiſſi otij requiem ſuſpirat; in aliis otioſus tranſacti negotij inquietudinem recordatur. Harum mihi nunc certior memoria eſt. Cæteris igitur, quæ extra propoſitum ſunt, omiſſis, vtique, inquam, Petrus hic, quantum ex nouiſſimis eius ſcriptis elicio, Romanum Cardinalem non ſine laude poſſederat: Vir haud dignitate clarior, quàm lingua. Quid tamen & hic conſilij ceperit, iam audies. Siquidem ſtatum illum, pompaſque ſæculi contribulibus ſuis linquens, ipſe Italiæ medio, ad ſiniſtrum Apennini latus, quietiſſimam ſolitudinem, de qua multa conſcripſit, & quæ vetus adhuc Fontis Auellani nomen ſeruat, perituris honoribus præferendam duxit: vbi non minus glorioſè poſtmodum latuit, quàm innotuerat primum Romæ: nec dedecori illi fuit alti verticis rutilum decus, ſqualenti cilicio permutaſſe.

S. Antoninus, ex Ordine Prædicatorum, Archiepiſcopus Florentinus, Chronicorum ſuorum parte ij. Tit. 16. cap. 8.

XI. S. Ant. Archiep. Floren. vix. A. 1450. ANno Domini 1068. Petrus Damianus vita & ſcientia inſignis, habetur in Italia. Hic edidit multos ſermones eleganti ſtylo de diuerſis materiis. Epiſcopatui verò, quo infulatus fuerat, renuntiauit, vt Deo liberiùs vacaret. Scripſit & plura opuſcula, videlicet, lib. 1. de Perfectione Monachorum: item alium, qui intitulatur, Gratiſſimus, ſeu Probatiſſimus, & contra Simoniacos: item librum de Contemptu ſæculi: item libellum, qui intitulatur, Dominus vobiſcum, ad Leonem Papam, librum de Conſuetudinibus Eccleſiæ: item ſcripſit regulam Eremiticam, & de ordine vitæ Eremiticæ: item librum per modum Dialogi, contra Iudæos: item libellum Narrationum: item librum de Diremptione nuptiarum: item librum de Diſputatione de Canonicis horis: item Inuectiuam contra quemdam Epiſcopum, qui Monachos ad ſæculum reuocabat. Narrat etiam plura exempla eorum, quæ contigerunt temporibus ſuis in diuerſis locis multùm notabilia, de quibus in iſto cap. aliqua ponuntur. In Apologia, id eſt, excuſatione ſua ſuper Epiſcopatu dimiſſo, Helinandus ſic ait de eo: Hic Petrus ad Papam Hildebrandum, qui fuit Gregorius VII. ſcripſit, rationem reddens quare Epiſcopatum dimiſerat. Erat enim vir ſapientia, & religione nominatiſſimus.] *Et infrà*: Qui etiam deſcripſit vitam S. Romualdi, & Odilonis.

Anonymus Monachus Benedictinus Congreg. Vnitatis S. Iuſtinæ, nunc Caſinenſis, in Hiſtoria Monaſtica, apud me MS.

XII. Cœnobita Benedictinus vix. A. 1480.

SAnctus Petrus Damianus vita & ſcientia inſignis, in Italia floret. Dimiſſo Epiſcopatu, efficitur Mo-nachns in Monſterio S. Mariæ ſito Fauentiæ, Ordinis Monachorum Congregationis S. Crucis Auellanæ: & veſtiuntur albo, & cuculla alba; ibique multa pœnitentia peracta, moritur Monachus in præfato Monaſterio xj. Kal. Martij, & à populo veneratur, & adoratur, qui multa excellentiſſimè ſcripſit, ſecundùm Vincentium, & Archiepiſcopum, ad quos lectorem mitto.

Vuernerus Rolenuinx, Teutonicus, Carthuſianus, in Faſciculo temporum, ſub A. C. MLIV.

XIII. Auctor Faſcic. tēp. vix. A. 1494

PEtrus Damianus Doctor grauiſſimæ auctoritatis, & religioſus valdè, claret.

Ioannes Tritemius Abb. Ord. S. Bened Congreg. Burſfeldenſis, lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis.

XIV. Ioan. Trit. Ab. vix. A. 1497. Nazianzenum intellige.

PEtrus Damiani ex Monacho D. P. Benedicti, Epiſcopus Oſtienſis, & ſacroſanctæ Rom. Eccleſiæ Cardinalis, vir in diuinis Scripturis ſtudioſus, & eruditus, & ſæcularium litterarum non ignarus; ingenio mitis, & acutus; eloquio placidus, & compoſitus, & ad perſuadendum ſatis idoneus; non minus ſanctitate, quàm eruditione clarus, & inſignis effulſit, qui exemplo Magni Gregorij Antitiſtis, amore ſolitudinis, & quietis, Epiſcopatum ſuum deſerens, poſteaquam illum annis aliquot ſtrennè gubernauerat, ad Cœnobium ſuum reuerſus eſt, & vitam deinceps cum fratribus ſuis in tranquillitate animi exegit. Cùm autem à ſummo Pontifice charitatiua increpatione argueretur, cur Epiſcopatum, vt pote vir vtilis, & idoneus, dimiſiſſet amore ſalutis priuatæ, ad tres ſibi inuicem ſuccedentes, Nicolaum II. Alexandrum II. & Gregorium VII. Romanos Pontifices, Apologeticos edidit: in quibus auctoritate, ratione, & exemplo factum ſuum humiliter excuſans, animos eorum placauit. De cuius Opuſculis ſubiecta feruntur: ad Leonem Eremitam, vtrùm ſolitarius orans horas canonicas, debeat etiam dicere, Dominus vobiſcum, quando nemo ſit qui reſpondeat; Opuſculum inſtructum, quod prænotatur, Dominus vobiſcum, lib. 1. Domino Leoni amore. Antilogium contra Iudæos. l. 1. Contra quemdam Epiſcopum. l. 1. vnum de Naturis quorumdam animalium. lib. 1. Apologeticorum lib. 3. Domino ſuo Nicolao. De continentia Sacerdotum. l. 1. Nuper habens cum nonnullis. De vxoribus clericorum. lib. 1. Vos alloquor, ô lepôres. Regula ſolitariorum. lib. 1. Dum feruorem ſanctæ con. Exhortatorium ad Monachos. l. 1. Fratribus in Gangenſi. Miraculorum ſui temporis. l. 1. Dilectiſſimo Gerardo. De Profectu Monachorum. lib. 1. De auaritia Prælatorum. l. 1. Vita Odilonis Abbatis. l. 1. Hugo Cluniacenſis Abbas. Da terrore mortis. l. 1. Blancæ olim Comitiſſæ. De meditatione mortis. l. 1. Penſandum quippè eſt. Contra Epiſcopos Simoniacos. l. 1. De Inſolentia malignorum hominum. l. 1. Gratiſſimus, ſeu Probatiſſimus. l. 1. Domino H. Rauenaticæ. Declamationes Rhetoricæ. l. 1. De SS. Flora, & Lucilla. l. 1. Adhuc, dilectiſſimi. De S. Caſſiano Martyre. l. 1. Admirabilis, & glorioſa. De S. Bonifacio. l. 1. B. Bonifacij glorioſa. De S. Anaſtaſio. l. 1. Ad pulchrum, fratres chariſſimi. Sermonum, & Homiliarum. Et alia multa, quæ non vidi. Claruit ſub Henrico Rege IV. A. D. ML.

Idem Tritemius, lib. 2. cap. 93. De Viris Illuſtribus Ord. S. Benedicti.

PEtrus Damiani Monachus Viuarienſis Cœnobij, Epiſcopus Oſtienſis, & Cardinalis, vir in diuinis Scripturis eruditiſſimus, ingenio ſubtilis, & eloquio diſertus, & Gregorianæ eloquentiæ inſtar, dulcis, & ornatus, & ad perſuadendum ſatis: cùm per aliquot annos Pontificatum ſtrenuè rexiſſet, & vitia impiorum ſine delectu perſonarum corriperet, ſenio tandem confectus, & tædio ad conſulendum propriæ ſaluti, Epiſcopatum deſeruit: & exemplo Gregorij Magni, Nazianzeni quondam Epiſcopi, ad Monachorum ſtudia remeatur. Vnde ſuper hoc à tribus Romanis Pontificibus arguitur, quòd vir tam doctus, & vtilis Eccleſiæ, deſeruerit Epiſcopatum, & commodum priuatum vtilitati præpoſuerit communi; cùm ad regimen animarum verbo & exemplo eſſet idoneus. At Petrus humiliter ſe excuſans, ſcripſit pro ſuo facto Apologeticos, quibus ratione & exemplo Pontifices fecit tranquillos. Scripſit alia multa volumina, de quibus ego tantum reperi ſubiecta: Ad Nicolaum Papsm II. Apologeticum, lib. 1. Ad Alexandrum II. & Gregorium VII. lib. 2. de Profectu Monachorum. lib. 1. Antilogion contra Iudæos. l. 1. de Auaritia Prælatorum. lib. 1. Contra Epiſcopos Simoniacos. lib. 1. de Continentia Sacerdotum. lib. 1. de Vxoribus clericorum. lib. 1. Ad Leonem ſolitarium, an ſolitariè orans canonicas horas, debeat etiam Dominus vobiſcum dicere, cùm non habeat reſpondentem. lib. 1. Regulam Eremitarum, & incluſorum. lib. 1. Exhortatorium ad fratres. l. 1. De quibuſdam incredibilibus ſuo tempore factis. lib. 1. Vitsm S. Odilonis Abbatis Cluniacenſis. lib. 1. De terrore mortis. lib. 1. De meditatione mortis. lib. 1. De SS. Flora, & Lucilla. lib. 1. Alium, qui prænotatur Grauiſſimus, ſeu Probatiſſimus. lib. 1. Aduerſus quemdam Epiſcopum, qui Monachos ad ſæculum reuocabat. lib. 1. De inſolentia malignorum hominum. lib. 1. Declamationes Rhetoricæ. lib. 1. De natura quorumdam animalium. lib. 1. de S. Caſſiano Martyre tractatum 1. de S. Boniſacio tract. 1. De

ſitu, & fundatione Viuarienſis Cœnobij. l. 1. Sermones, & Homilias ſcripſit penè innumerabiles, Epiſtolas etiam plures ad diuerſos: & alia multa, quæ in manus noſtras adhuc minimè venerunt, Clatuit ſub Hentico III. A. D. 1060.

Eadem ferè ipſe Tritemius habet lib. 4. cap. 35. De Viris illoſtribus Ord. S. Bened. At in Chronico Hirſaugienſis Monaſterij ſub A.C. 1056. hæc.

PEtrus quoque Damianus ex Monacho noſtri Ordinis Epiſcopus Oſtienſis, & Sacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, his temporibus clarus habetur; vir certe inter doctos ſui temporis doctiſſimus & non minus ſanctitate, quàm eruditione venerabilis, qui multa ingenij ſui præclara volumina edidit, quorum titulos alibi plenè digeſſimus. Hic amore religionis ſanctæ, Epiſcopatum ſuum deſeruit, & ad Monaſterium reuerſus eſt.] *Et paulo poſt.* Igitur anno (C. 1069.) Vuilhelmi (*Abb. 12. Hirſaugienſis*) primo, Petrus Damianus ex Ordine noſtro Sacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ Epiſcopus Cardinalis, de quo longè ſuperiùs mentionem fecimus, à Papa Alexandro II. Legatus ad Regem Henricum in Germaniam mittitur: & apud Franckfordiam, in præſentia multorum Principum, Sedis Apoſtolicæ mandata Regi, cum auctoritate magna, & ſapientia, exponit.

Iacobus Philippus Bergomenſis, Frater Eremita Auguſtinianus lib. 12. Supplementi Chronicorum edit. primæ ad A. C. MLXX.

XV. Iac. Philip. Bergomen. ym. A. 1500. PEtrus Damianus Doctor, & Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Epiſcopus, in diuinis Scripturis eruditiſſimus, his temporibus eas ob res multo in pretio habitus eſt: qui & nonnulla laude digna edidit opuſcula. Erat, vt Vincentius Gallus libro 26. refert, vir religione & humilitate, ac ſapientia nominatiſſimus, qui cùm Cardinalis Epiſcopus eſſet, vt ſoli Deo in humilitate ſeruiret, Epiſcopatui ceſſit: & cùm à Gregorio Pontifice eam ob rem reprehenderetur, librum pulcherrimum ad eumdem ſcripſit, reddens rationem, quare Epiſcopatum dimiſerit.

Idem Iacobus Philippus Bergomen. loco citato, ſecundæ edit.

PEtrus Damianus ex Monacho, Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Epiſcopus, in diuinis Scripturis Doctor eruditiſſimus, his temporibus eas ob res magno in pretio habitus eſt. Erat, præter eruditionem maximam, & religione, & ſapientia vbique nominatiſſimus vir: eratque & ingenio mitiſſimus, & acutus, eloquio placidus, & compoſitus, & ad perſuadendum ſatis idoneus. Qui amore ſolitudinis, & quietis, Epiſcopatum, & dignitatem maximam deſeruit. Hic cùm eſſet Vir eminentiſſimi ingenij, hæc quæ ſubiecta ſunt, edidit librorum volumina: & primo Apologeticorum lib. 3. De Incontinentia Sacerdotum lib. 1. De Vxoribus Clericorum. lib. 1. De Profectu Monachorum. lib 1. Regula Solitariorum. lib. 1. Exhortatorium ad Monachos. lib. 1. Miraculorum ſui temporis. lib. 1. Antilogion contra Iudæos. lib. 1. De Auaritia Prælatorum. lib. 1. De Terrore mortis. lib. 1. de Meditatione mortis. lib. 1. De Inſolentia malignorum hominum. lib. 1. Contra Epiſcopos Simoniacos. lib. 1. Contra quemdam Epiſcopum. lib. 1. Declamationis Rhetoricæ. lib. 1. De Naturis quorumdam animalium. lib. 1. De SS. Flora, & Lucilla. lib. 1. De S. Caſſiano Martyre. lib. 1. De S. Bonifacio. lib. 1. Sermonum, & Homiliarum, lib. 1. Et alia multa.

Anonymus Monachus Cœnobij S. Crucis, ex Fonte Auellanæ, in tractatu quodam de eodem Monaſterio. Apud me MS.

XVI. Cœnobita S. Crucis Fontis Auella. vix. A. 1537. OLim à partu Virginis anno milleſimo, fuit quidam locus, qui dicitur Fons Auellanæ, in Monte Apennino, in radicibus montis Catriæ, Orientem verſus, quatuordecim millibus paſſuum diſtans à ciuitate Eugubina, in qua erat ædificata quædam domus cum paruo oratorio, quod erat beneficium cuiuſdam Ludolphi Geſſonis filij, paucis ibidem habitantibus. Poſtea verò A. 1047. venerabilis Eremita Petrus Damianus, cognomento Peccator, de Rauenna, Ordinis S. Benedicti, Doctor eximius, religione, moribus, & charitate præclariſſimus, qui ſuis virtutibus fuit Epiſcopus Oſtienſis, & S. R. E. Cardinalis, ob humilitatem inuitus tamen; & ſic paucos poſt annos Epiſcopatum renuntiauit, quod Gregorius VII. Pont. Max. ægro tulit animo, ad prædictum Fontis Auellanæ locum ſe contulit, & eumdem omnipotentis Dei ſeruitiis ſatis fore congruum adiudicauit, vbi domos, & oratorium auxit: & ab anno milleſimo quadrageſimo ſeptimo, vſque ad centeſimum, & vltra cum viginti Monachis, vel circa, Eremitis eiuſdem Ordinis ſibi ſociis, continuis orationibus, & pœnitentiis, ſoli Deo ſeruientibus, & quindecim Conuerſis ſimul cum famulis ferè ſemper commoratus eſt. Ipſe enim hanc ſacram Eremum ſanctis operibus, & diuino cultu primus illuſtrauit, ac eidem diuerſis in locis poſſeſſiones fidelium oblationibus acquiſiuit; Bibliothecam ferè omnium veteris & noui Teſtamenti voluminum reliquit; Clauſtrum iuxta Eccleſiam conſtruxit; Crucem argenteam ſatis idoneam procurauit; tintinnabula, diuerſaque diuinæ domus vtenſilia comparauit, calices quoque duos argenteos pulcherrimè deauratos prouidit, prout in ſuis voluminibus memoriæ latiùs proditum eſt. Qui tandem ſub anno milleſimo centeſimo, quarto Idus Aprilis,

diem

A diem ſuum clauſit extremum, & eius beatum corpus Eccleſiaſticæ traditum eſt ſepulturæ, in Abbatia S. Mariæ de Fauentia, de membris perpetuò vnitis prædictæ Eremo S. Crucis Fontis Auellanæ; cuius animam & ſociorum ſuorum precibus Virginis perducat Dominus ad locum æternæ beatitudinis. Præmiſſis igitur ſtantibus, quis dubitauerit Petrum Damianum, & huius ſacræ Eremi quaſi fundatorem, & Eremiticæ vitæ inſtructorem extitiſſe; præſertim cùm ante eius tempora, in prædicto Fontis Auellanæ loco ſub alicuius Regula quemquam metuiſſe memoriæ relictum non ſit?

Aloyſius Lipomanus, Epiſcopus Bergomenſis, mox Veronenſis, in Epiſtola quadam part. 4. Tomi 8. Vitarum Sanctorum præfixa.

DVm adhuc adoleſcens eſſem, audieram Petrum Damianum, Oſtienſem Epiſcopum, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem, qui circa annum Domini milleſimum quinquageſimum ſub Nicolao II. Alexandro item II. nec non Gregorio VII. Romanis Pontificibus, floruerat, virum fuiſſe doctiſſimum, atque in ſacris litteris exercitatiſſimum, multaque ingenij ſui, ac ea quidem præ- XVIII. Aloyſius Lipom. vix. A. 1550.
B clara monumenta reliquiſſe: quæ tamen non ita facile haberi poſſent præ manibus, vt ea, quæ numquam typis antea demandata eſſent. Ego autem poſtquam Sanctorum Patrum Vitas à viris dignis conſcriptas, in vnum corpus redigendi onus accepi, multa ſum vſus diligentia, vt aliqua huius Beati Patris in hoc genere ſcripta, audieram verò exſtare plurima, ſi poſſem, in lucem proferrem. Nec defuit, vt videbis, omnipotentis Dei benignitas, quæ piis ſemper deſideriis fauere ſolet. Nam & ex Capranicenſi illa, quæ Romæ exſtat, Franciſci Torres mei amantiſſimi, non minori pietate, quàm eruditione præſtantis viri, diligentia: & ex Caſinenſis Monaſterij clara Bibliotheca, ipſius Congregationis Patribus id benignè annuentibus: præterea ex illuſtri quodam Italiæ Cœnobio, cuius nomen in præſentia non temerè prætereo: demum & ex venerabilium Diui Petri Apoſtolorum Principis Eccleſiæ Canonicorum Bibliotheca, indicante doctiſſimo illo viro Guillelmo Sirleto, Protonotario Apoſtolico, multa ſanctiſſimi huius Patris in manus noſtras ad propoſitum opus ſpectantia, venerunt: quæ nunc apertis cordis viſceribus toti Eccleſiæ Dei, in fidelium omnium commodum & vtilitatem libentiſſimè euulgamus: inprimiſque ea, quæ ex vrbe Roma, ac Caſinenſi Monaſterio habuimus: deinde ea, quæ ex Cœnobio illo, dictaque Diui Petri Bibliothe-
C ca nacti ſumus. Lege igitur & hæc, benigne lector: nec enim minus in hoc ſanctiſſimo Viro eruditionis, elegantiæ, pietatis, ac deuotionis, quàm in præcedentibus Patribus inuenies.]

Quæ verò Lipomanus edidit, ex MSS. Codd. Caſinenſis, & Capranicæ Bibliothecarum, hæc ſunt. De S. Eleuchadio Epiſcopo. De S. Georgio Martyre. De S. Ruffino Martyre. De eodem Hymnus. De S. Marco Euangeliſta. De S. Apollinare Ep. & Mart. De eodem alius. De eodem adhuc tertius. De S. Fidele Martyre. De eodem Hymnus. De S. Barbatiano Confeſſore. De S. Vitale Martyre. In Translatione S. Hilarii Ep. Epiſtola de Vita S. Rodulphi Ep. Vita S. Dominici Loricati. Vita S. Romualdi Abbatis. Sermones, hymni, & vitæ.

Ex MS. Cœnobij cuiuſdam Italiæ & Bibliotheca Canonicorum Eccleſiæ S. Petri In Vigilia natalis Domini. In Natiuitate D. N. I. C. De S. Stephano Protomartyre. De S. Ioanne Euangeliſta. De eodem alius. De eodem Hymnus. In Epiphania Domini. De S. Benedicto Abbate. De S. Seuero Epiſcopo. In Dominica Palmarum. In Cœna Domini. In Reſurrectione Do. De S. Victore Confeſſore. In Inuentione S. Crucis. De S. Anthimo Mart. De S. Ioan. Bap. De S. Petro Apoſtolo. De SS. Petro, & Paulo App. De S. Maria Magdalena. In Aſſumptione B. Mariæ. De eadem Hymnus. De eadem Paracteticum
D Carmen. De eadem Rythmus. De eadem Verſus. De S. Bartholomæo Apoſt. In Natiuitate Virg. M. In eadem alius. In eadem Homilia. In Exaltatione S. Crucis. In eadem Paractericum Carmen. De S. Matthæo Apoſt. De S. Michaele Archangelo. De S. Luca Euangeliſta. In feſto Sanctorum omnium. In Dedicatione Eccleſiæ. In eadem alius. In eadem tertiò alius. De S. Martino Epiſcopo. De S. Andrea Apoſtolo. De eodem alius. De S. Nicolao Epiſcopo. De S. Caſſiano Martyre. Epiſtola, ni mauis, Tractatus, de quibuſdam miraculis. Apologeticum, de Contemptu ſæculi. Sermones, hymni, verſus, & tractatus.

Iſthæc omnia Lipomanus ipſe typis excudenda mandauit Romæ ab Antonio Blado Impreſſore Camerali A. C. M. D. L. X. in calce Tomi octaui Vitarum Sanctorum priſcorum Patrum: ex quo dehinc Surius, cæterique alij deſumpſere, vt mox dicemus.

Onuphrius Panuinius, Frater Eremita Auguſtinianus, in Chronico Eccleſiaſtico, ſub A. C. 1056.

E

PEtrus Damiani ex Monacho Epiſcopus Oſtienſis, Lanfrancus ex Abbate Codonienſi Archiepiſcopus Cantuarienſis, Anſelmus Monachus Remenſis, Viri doctiſſimi, & ſanctiſſimi.

XIX. Onuphrius Panuin. vix. A. 1560.

Ioannes Rioche, Frater Minorita Franciſcanus, cap. 5. lib. 4. Compendii temporum, & Hiſtoriarum Eccleſiaſticarum.

PEtrus Damiani ex Monacho S. Benedicti, effectus Epiſcopus Oſtien. & Card. S. R. E. Vir ſtudioſus, & eruditus, ſed & conuerſatione inſignis: exemplo tamen Gregorij Nazianzeni, amore ſolitudinis, Epiſcopatum deſeruit, ad Cœnobium reuerſus. Dumque à Nicolao II. Alexandro II. & Gregorio VII ſuper hoc taxaretur, Apologeticum ſatisfactorium ad eoſdem edidit, quo fuerunt pacati. Multa docta, & deuota compoſuit opuſcula, ſub Henrico III. circa milleſimum quinquageſimum. XX. Ioannes Rioche vix. A. 1565.

Carolus Sigonius Hiſtoriarum de Regno Italiæ, libro nono, ab A.C. MLVIII. ad MXXC. A

XXI. Carolus Sigonius. vix a 1570. Cæterum cùm multæ aliæ Eccleſiæ noua de Simoniacorum, atque Nicolaitarum hæreſi decreta repudiarunt, tum maximè Mediolanenſis; vt quæ iam pridem, Romanæ Eccleſiæ auctoritate relicta, præceptis eius haud quaquam obtemperaret, & tamen, ſi qua alia retro huiuſmodi veneno infecta eſſet. Hanc rem cùm per ſe grauem, tum Mediolanenſium clericorum nomini turpem eſſe Arialdus clericus Decumanus ratus, Landulfo Cottæ populi præfecto auctor fuit, vt eam palam oppugnandam aggrederetur. Id verò cùm facere ſecundis populi auribus, animiſque cœpiſſet, Vvido Archiepiſcopus contrariam partem ſuſcepit, fauore maximè nobilitatis innixus. Itaque res vſque eò Inſaniæ mutuis altercationibus, iurgiiſque deducta fuit, vt Sacerdotes qui vxores haberent, præ pudore ſeparatim à ceteris rem diuinam facere cogerentur in loco, qui Pataria dicitur. Vnde vulgo à pueris Patarini ad contumeliam dicebantur. Huic autem malo opportunum remedium Vvido cupiens adhibere, conuentum Epiſcoporum ſuorum apud Fontanetum in agro Nouarienſi oppidum conuocauit; atque ex eorum ſententia clericis vxores habere licere, iniquè tamen, conſtituit. Florebat eo tempora ſanctitate, doctrina, ac rerum gerendarum peritia Petrus Damiani Rauennas, qui vitam Eremiticam profeſſus in Eremo ad Fontem Auellanum agebat, cuius operam Eccleſiæ conſtituendæ Stephanus idoneam arbitratus, initio Quadrageſimæ, vrbe repetita, ipſum Oſtienſis Eccleſia decorauit.] B

Ad A.C. to. 10. 59. Cùm Landulfus Arialdum Romam miſiſſet, vt veſanam Eccleſiæ Mediolanenſis contumaciam deferret, ſimulque vt ad cauſam hæreſeos cognoſcendam iudices poſtularet; Pontifex Petrum Damiani Epiſcopum Oſtienſem ad eam rem Legatū decreuit.] Interim Petrus Damiani Anſelmo Epiſcopo Lucenſi aſſumpto, Legatus Mediolanum perrexit, ibi pro dignitate receptus, cauſam Legationis ad eos ſuæ in concione expoſuit. Ea cognita poſtridie tumor in ciuitate a factione clericorum excitatus increbuit; Ambroſianam Eccleſiam antiquis Patrum inſtitutis liberam, nec Romanis legibus obnoxiam eſſe, neque Pontificem Romanum ius vllum in ſua Eccleſia ordinanda, atque conſtituenda habere. Itaque ſublato clamore raptim vndique à tumultuantibus ad Epiſcopium concurritur, campanarum ſtrepitu, ac prægrandis tubæ clangore vrbs tota completur, ac mora Legato ab omnibus intentatur. Accenderat autem inuidiæ flammam, quòd Petrus pridie in conuentu præſidens, ad dextram ſibi Anſelmum Epiſcopum conſtituerat, à ſiniſtra verò Vvidonem Archiepiſcopum ſibi aſſidere mandarat. Perſpecta verò populi voluntate Legatus, poſtridie conuocato in templum populo, in concionem aſcendit, atque tumultu tandem ſedato, ita diſſeruit: Nicolaus Pont. Max. Fratres chariſſimi, miſit me ad vos, non vt Eccleſiæ Rom. honori, atque amplitudini ſeruirem, ſed vt veſtræ gloriæ, atque ſaluti conſulerem. Quid enim honore tenuiſſimi hominis Romana eget Eccleſia, quæ laudum præconia ex ipſius ore eſt Saluatoris adepta? quæ autem Prouinciæ in terris ab eius ditione libera reperitur, cuius arbitrio ipſum quoque cælum aperitur, & C

Matth. 16. clauditur? Et quidem, ſi rectè attenderitis, reliquas Eccleſias ab hominibus inſtitutas eſſe reperietis, Eccleſiam verò Romanam à Deo ipſo eſſe fundatam, atque ab ea cùm reliquas alias, tùm maximè Mediolanenſem ortus ſui primordia, & diſciplinæ rudimenta ſumpſiſſe. Quid enim? Petrus, & Paulus, qui Romanam Eccleſiam ſuo ſanguine conſecrarunt, nonne hanc quoque per Diſcipulos ſuos inſtituerunt? Nam Nazarius à Lino Petri diſcipulo ſacro fonte ablutus, ſacrum in hac vrbo Martyrium eſt perpeſſus: & Geruaſius, ac Protaſius, quorum ſancta in hac vrbe corpora coluntur, non alium, quàm Paulum habuere magiſtrum. Diuus denique, quo vos tantopere gloriamini, Ambroſius, cùm Nicolaïtarum hæreſim per ſe quondam coërcere non poſſet, à Romana Eccleſia præſidium implorauit, atque tres viri ad huius erroris expiationem à Syricio tum Pontifice miſſi, præſens ciuitati auxilium attulerunt. Quamobrem, cùm & primi ſalutis veſtræ Auctores, & poſt labentis diſciplinæ emendatores, ab Eccleſia Romana prodierint, quid eſt quòd eius decretis obtemperare, intempeſtiua nunc contumacia recuſetis? Quibus verbis proteruum populum adeo flexit, vt ſubito ſe ad omnia eius mandata paratum eſſe reſponderit. Quæſtione inde clericorum inſtituta, vix quiſquam vnus repertus eſt, qui non aut Ordines emiſſet, aut muliebris conſuetudinis particeps eſſet. Tum legatus, cùm ſe omnibus damnandis ſacra tollere è ciuitate, paucis abſoluendis, reliquis ſe iniuriam facere, cùm par omnium cauſa eſſet, animaduerteret, propterea omnibus ſe veniam daturum oſtendit, ſi ſe ſacramento, ac piaculo obſtrinxiſſent, ſe in poſterum ab eiuſmodi flagitiis temperaturos. Sacramentum autem fuit triplex. Primum Archiepiſcopus ita iurauit: Confiteor morem in Eccleſia Inoleuiſſe, vt quicumque clericales ordines acciperet, Subdiaconatus nomine nummos duodecim, Diaconatus octodecim, Preſbiteratus viginti quatuor penderet. Itaque præſentem D. Petro, Oſtienſi Epiſcopo, Legato Nicolai Pont. & D. Anſelmo, Lucenſi Epiſcopo, & omnibus vobis, damno, ac deteſtor omnem Simoniacam hæreſim, ac me, & clericos, & ſucceſſores meos, ſpondeo nihil In poſterum exacturos. Nicolaïtarum quoque hæreſim eadem ratione condemno, & Preſbyteros, Diaconos, Subdiaconoſque ab vxorum, & concubinatum ſocietate, quoad potero, propulſurum promitto. Inde ante altare coram Epiſcopo Lucenſi dixit: Si bis defecero, tum me Deus, & Diui piorum communione deiiciant. Poſtremò Arnulfus nepos eius, clericus cùm vna manu manum Archiepiſcopi teneret, altera ſacrum Euangelij codicem tāgeret, ita locutus eſt: Dominus Vvido Archiepiſcopus, quod promiſit de caſtitate clericorum, obſeruabit: neque conſecrabit aliquem præter Monachos, quem ſuperiore ſacramento non obliget. Eadem clerici iurarunt. His actis, Archiep. ſe proiecit in terram, atque piaculum ſibi iniungi iuſſit; quia quamuis ea ipſe in Eccleſiam probra non inuexiſſet, tamen cùm poſſet, ex ea non ſuſtuliſſet. Legatus centum annorum piaculum impoſuit, idque redimi poſſe, certa in ſingulos annos ſoluta pecunia, voluit. Clerici diuerſis in vita ieiuniis obligati. Archiepiſcopus inde concionem aſcendit ac præſente clero, & populo clericum ſuum iurare iuſſit, ſe has duas hæreſes pro viribus extirpaturum. Eodemque ſe iureiurando populus obligauit. Clericis poſtremo priſtina ornamenta, litteratis etiam, & caſtis officium redditum. Reliqui Eccleſiæ tantum aſſociati; Archiepiſcopus etiam, eos ſe religionis gratia, Romam, aut Turonum miſſuros: ſe verò ad S. Iacobum in Hiſpaniam

A itutum promiſit. Hæc Petrus ipſe ſe Mediolani Legatum egiſſe ſcripſit.

Profectò inde Legato, Archiepiſcopus aſperis Clericorum ſuorum conuiciis laceratus, quòd Mediolanenſis libertatem eccleſiæ prodidiſſet, in ſententia caſtitatis non perſtitit, ſed promiſcuos mulierum concubitus annuit. Itaque ſequenti anno, qui fuit milleſimus ſexageſimus, Erlembaldus Cotta in locum Landulfi fratris mortui ſublectus, eodem Arialdo impellente, cauſam interm ortuam excitauit: atque grauibus tumultibus in vrbe miſcendis, etiam ne Abbas S. Celſi ab Archiepiſcopo ſacraretur, inhibuit. Itaque Petrus Damiani ad eos hanc Epiſtolam miſit: Petrus Damiani, *&c. hab. eam. lib. 5. epiſt.* 84.

Idem (Henricus iiij. Imp.) malis iuuioribus, inprimiſque Adelberto, Bremenſi Archiepiſcopo, deditus, nullum erga homines, Deum que auaritiæ, libidinis, atque inſolentiæ genus omittere. Nàm & plebi contra nobiles, Principeſque ſtudere, atque omnia vi magis, quàm iure agere, & Epiſcopatus, Abbatiaſque palam vendere, & opima ipſa Monachorum prædia ſectatoribus ſuis turpi largitione tribuere. Quin etiam cum coniuge Bertha, Othonis Marchionis filia, cuius paulò ante ſibi deſponſæ iam ſatietas cœperat, diuortium facere cupiens, Moguntiuum Antiſtitem ad indicendum ſuper ea re Mogútiæ conuentum induxit. Quod vbi cognouit Alexander, Petrú Damiani Legatum in Germaniam, ad eam tem impediendam miſit. Is ſequenti anno profectus Moguntiaum, intentato acrioris animaduerſionis periculo, ab habendo concilio reuocauit. Henrico verò Francfordiæ, quò ille conuentú acciuerat, mandata Pontificis in hanc ſententiam edidit: Rem peſſimam, & à nomine Chriſtiano, nedum Regio, alienam eſſe, quam ille moliretur. Quod ſi humanis, aut diuinis legibus non terreretur, at ſaltem famæ, & exiſtimationis ſuæ rationem haberet; ne tam tetro veneno à Rege temperato, totum populum Chriſtianum inficeret: & qui flagitia vlciſci deberet, iis ſe princeps obſtringeret. Quòd ſi non flecteretur conſiliis, pro certo haberet Pontificem vim Eccleſiaſticam adhibiturum, neque cum ſuis manibus Imperatorem aliquando ſacraturum. Huius orationem ſubſecutæ ſunt inde graues Principum, qui aderant, voces, æquá iubere Romanum Pontificem. Ne per Deum nominis Regij maieſtatem tam turpis facti labe cômacularet, neue parentibus Reginæ cauſam defectionis, & iuſtam turbandæ Reip. occaſionem præberet, qui, ſi viri eſſent, cum armis, viriſque plurimum pollent; tam inſignem filiæ ſuæ contumeliam ſine dubio inſigni aliquo facinore expiaturi eſſent. Quibus rationibus fractus magis quàm inflexus Henricus, ſe in Pontificis auctoritate futurum dixit. A. C. 1069. Ad A. C. 1058.

Eo verò qui inſecutus eſt, nempe 1080. Gregorius, cùm Gilbertum Archiepiſcopum Rauenna profectum audiſſet, Petrum Damiani, licet ætate confectum, Rauennam Legatum miſit. Ille profectus, ac C comiter à ciuitate acceptus, populum damnati Archiepiſcopi contagione corruptum, eumque damnatum in gratiam Eccleſiæ recepit ac contracto piaculo auctoritate Pontificia liberauit. Mox Rauênâ digreſſus, cùm Fauentiam peruenisset, febri oppreſſus interiit. Vir & ſanctitate, & ſapientia per hæc tempora clarus. Poſt mortem miraculis inclytum, pro Diuo homines habuerunt. Gregorius vij Papa.

Petrus Ricordatus, Tuſcus Boianenſis, Monachus Congreg. Caſin. Diario 4. Hiſt. Monaſticæ.

DE Petro Damiano tum doctrina, tum ſanctitate inſigni, verba facientes, dicimus fuiſſe Rauennatem, & Monaſterij S. Mariæ a Fauentia Monachum: qui ob ſuas præclaras virtutes à Stephano ix. Epiſcopus Oſtienſis & S. R. E. Card. creatus, tali munere per multum temporis ſpatium digne functus eſt. Inter ea, quæ de ipſo ſcitu digna in Hirſaugia Tritemij inuenio, legitur, quòd miſſus ab Alexandro ij ad Henricú Legatus Francofurti, coram Magnatibus, & Principibus Imperij, ſumma auctoritate, & b ſcientia vniuerſa Legationis ſeriem Regi inſinuauit. Captus deinde amore ſolitudinis, talibus ſe negotiis extricauit: atque Epiſcopatu ſe abdicans, ad Monaſterium S. Crucis ab Auellana ſuprà memoratum ſe contulit. Iacet autem hoc Monaſteriú in Montibus ſtatus Vrbinatis, vbi noſter Poeta Danthes ſolitaria illa regione delectatus, diu commorauit, maximam ſuorum operum partem componens, cuius rei ſignum vſque ad hanc diem extat quoddá ſpelæum, quod Danthis cubile dicitur. Hunc locum Poeta in ſuo Paradiſo deſcripſit his verſibus, quos cantu xxi. dicentem ipſum Petrum inducit, videlicet: *Tradue liti d'Italia ſurgon ſaſſi,*] *E non molto diſtanti alla tua patria*] *Tanto chi Tuoni aſſai ſuonan piu baſſi; &c.* XXIII. Petrus Ricord vix. A. 1578.

Hoc Monaſterium ab Illuſtriſſimo, & Reuerédiſſimo Iulio Card. Vrbinate ad obſeruantiam regularem ſub Congregatione Camaldulenſi noſtris temporibus redactú eſt. Vt igitur ad inſtitutum redeamus: Petrus ad Monaſterium reuerſus, priuatum locum tenuit, poſtea à Nicolao Secundo, Alexandro Secundo, & Gregorio Septimo monitus, eo quòd eſſet inconueniens, virum a Deo optimo tanta ſcientia, & eloquentia ditatum, ad perſuadendum populis rectum viuendi genus maxime idoneum, propriam curantem vtilitatem, ceſſiſſe Epiſcopatui, cùm multis in tali dignitate adiumento eſſet; per Epiſtolam reſpondit, in qua tum optimas, tum congruentes ſui diſceſſus cauſas affert. Scripſit ad Leonem E Eremitam, an in officio diuino dicendum ſit, Dominus vobiſcum. lib. 1. Apologeticorú. lib. 3. De continentia Sacerdotum. lib. 1. De Regula ſolitariorú, lib. 1. De miraculis ſui temporis. lib. 1. Exhortationum Monaſticorum, lib. 1. De progreſſu Monachorum. lib. 1. Contra Iudæos. lib. 1. De Auaritia Prælatorum. lib. 1. De vita Odilonis Abbatis Cluniacenſis. lib. 1. De Terrore mortis. lib. 1. Contra Epiſcopos Simoniacos. lib. 1. Contra Epiſcopum, cuius nomen ſubticetur. lib. 1. De Inſolentia reproborum. lib. 1. De exclamationibus Rhetorum. lib. 1. De natura aliquorum animalium. lib. 1. De ſancto Caſſiano Martyre. lib. 1. Sermonum, & Homiliarum. lib. 1. De SS. Flora, & Lucilla, quarum corpora in noſtro Monaſterio Aretino quieſcunt. lib. 1. Multa alia ſcripſit, quæ numerare longum eſſet, obiit imperante Henrico III. circa A. D. 1050. & in numero Sanctorum eſt adſcriptus.

 A

Arnoldus Vuion, Belga, Monachus Caſinenſis Congregationis, lib. 2. & cap. 9.
Ligni Vitæ, tractans de Cardinalibus Ordinis S. Patris Benedicti,
hæc ſcribit de B. Petro Damiani.

XXII. Arnoldus Vuion vix. A. 1594.

SAnctus Petrus de Honeſtis, cognomento Damianus, & Peccator, nobilis Rauennas, Monachus Monaſterij S. Andreæ Eremi de Auellana, Ord. S. Benedicti, Congregationis Columbæ, S. R. E. Card. Epiſcopus Oſtienſis creatus A. D. 1058. menſe Martio, Sabbato quatuor temporum Quadrageſimæ. Qui tandem Cardinalitia dignitate abdicata, anno 1072. ad Monaſterium ſuum rediit, obiitque Fauentiæ in Cœnobio S. Mariæ, quod ipſe cum quinque aliis conſtruxerat, anno 1080. die 22. Februarij.

Annotatio ad Petrum Dam.

Inter profeſſores Regulæ Diui Auguſtini receoſerut hic noſter Damianus à Volaterrano lib. 21. Anthropologiæ, & nonnullis aliis. Falli autem eos multis demonſtramus. Et primùm Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 102. ex Eremo ad honorem Cardinalitium aſſumptum refert, ſic inquiens: Quod cùm Petrus Damianus vir valdè religioſus, quem eo tempore Stephanus Papa ab Eremo extractum, in Oſtienſi Eccleſia Epiſcopum fecerat, comperiſſet, vna cum Cardinalibus reſiſtere, ac reclamare cœpit. &c. Confirmat Bertholdus Conſtantienſis in Appendice ad Hermannum Contractum ad annum 1066. his verbis: His temporibus Venerabilis Petrus Damiani, ex Eremita Cardinalis Epiſcopus, multa conſcripſit, &c. Nullos autem Eremitas, eo tempore maximè, Regulam diui Auguſtini obſeruaſſe, ex hiſtoriis manifeſtum eſt. Sub diui verò Benedicti Regula multos huius profeſſionis militaſſe, Auctores ſunt Petrus Diaconus lib. de Sanctis Montis Caſin. c. 4. in vita S. Martini Eremitæ montis Marſici; Ioannes Dubrauius lib. 6. hiſtoriæ Boiemicæ, in vita Sanctorum quinque Monachorum Eremitarum Brouoouienſium; Martinus Cromerus in Hiſtoria Polonica de eiſdem agens: & alij Polonici Scriptores. Eremitæ verò nomen ideo habuit Damianus, quod, vt in eius vita legitur, refertque Auguſtinus Florentinus par. 2. hiſt. Camald. lib. 5. c. 7. Monachi Monaſterij S. Andreæ de Auellana, quod nunc S. Crucis titulum gerit, tunc temporis, bini, ac bini, diuiſia in cellulis commanebant, Pſalmodiæ, orationi, lectioni, abſtinentiæ, obedientiæ aliiſque huiuſmodi pietatis operibus, religioſiſque officiis operam dantes. Monachum autem fuiſſe probant, & Abbatem cum eius Vita per Hieronymum Rubeum l. 5. hiſt. Rauen. quæ eſt apud Moſandrum Tomo 7. Surij; tum etiam idem Auguſtinus lib. citato à c. 6. ad 15. & Iacobus Philippus in ſupplemento Chronicorum lib. 12. ſic dicens: Petrus Damianus ex Monacho Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Epiſcopus, in diuinis Scripturis doctor eruditiſſimus, his temporibus eas ob res magno in pretio C habitus eſt.) Honorius item de Scriptoribus Eccleſiaſticis; Panuinus in Chronico Pontificum Rom. & alij. Regulæ verò Diui Benedicti profeſſorem referunt, Tritemius l. 2. c. 93. & l. 4. c. 35. de Viris illuſtr. Ord. S. Bened. Libro autem de Scriptoribus Eccleſ. & in Chronico Hirſaugiæ. Panuinus in

Cur Monachus Caſinenſis.

Epitome in folio, cùm dicit: Petrus Damiani Monachus Caſinenſis, Ord. S. Bened. Card. Epiſc. Oſt. Monachus autem Caſinenſis dicitur, quòd in Cœnobiis illis vitam Monaſticam duxerit, quæ Caſinenſi Monaſterio ſubiiciebatur. Addam vt ceteros recentiores omittam, & ipſius Damiani teſtimonium in Sermone de S. Benedicto, vbi S. Benedictum Magiſtrum, & Patrem ſuum vocat, quem reperire licet apud Moſandrum Tomo 7. Surij, die 21. Martij, quod tale eſt: cui verò ſic ſpecialiter totus Euangelicæ lectionis excurſus aſſignari poteſt, quemadmodum Patri, & Magiſtro noſtro B. Benedicto? Item in Epiſtola ad quemdam Petrum Abbatem, quæ eſt in Appendice Margarini de la Bigne, ad Bibliothecam Sanctorum Patrum, clarius loquens, ſic inquit ſtatim in principio: Succenſetis enim, ac nos conquerentes arguitis quia non debuimus veſtros Monachos contra beati Patris noſtri Benedicti præcepta ſuſcipere. Et infrà, poſtquam verba P. N. Benedicti attulit, Hæc, inquit, D itaque noſtra non ſunt, ſed eiuſdem Patris noſtri verba, &c. In aliis etiam Epiſtolis, quæ ibidem reperiuntur, ſæpè ſæpius idem repetit, S. Benedictum Patrem, & Magiſtrum appellans. Ad extremum, Monaſteria, in quibus habitauit ipſe Damianus, Monachus, & nondum Abbas, vt S. Vincentij, Caſini, & Pompoſæ, clarè demonſtrant Diui Benedicti alumnum: illudque quod ipſi Monachi de Auellana ad hæc vſque noſtra tempora, quibus Congregationi Camaldulenſi vniti ſunt, à

Vnde illi cognomen Damiani.

primaria ipſius Cœnobij ſui inſtitutione Regulam D. P. N. Benedicti obſeruaſſe, ſe ingenuè profitentur. Cognomentum Damiani illi fuit, non, vt ait Panuinus, quòd Damiani filius fuerit; ſed quòd cùm à fratre ſuo, Damiano nomine, Fauentiam primùm, Parmam deinde miſſus fuiſſet, vt litteris operam daret, in ſui grati animi teſtimonium, nomen Damiani ab eius nomine ſic vſurpauit, vt ſe Petrum Damiani ſemper ſcriberet; vt rectè docet idem Auguſtinus cap. 6. De ordine Columbæ, ſic dicto propter Ludulphi primi Auellanæ inſtitutoris incredibilem columbæ ſimplicitatem; agunt ipſe Auguſtinus cap. 5. & Beneuenutus Imolenſis in Comment. Paradiſi Danthis cap. 21. Putatur hic à Tritemio lib. 2. cap. 93. Monachus Viuarienſis; à Volaterrano S. Mariæ Rauennatis, & à Bu-

Conciliantur opiniones de illius monachatu.

giano S. Mariæ Fauentiæ. Qui tres ſic conciliari poſſunt; vt dicamus cum Tritemio poſt profeſſionem emiſſam in Monaſterio S. Andreæ de Auellana aliquo tempore in Cœnobio Viuarienſi habitaſſe; exercuiſſe autem ſeſe ante profeſſionem per 40. dies, ad Eremitici rigoris ſimilitudinem in Cœnobio S. Mariæ Rauennatis, periculum facturus, vtrum Monaſticæ vitæ laborem laturus eſſet, vt aſſerit Auguſtinus cap. 6. & Danthes Aligerius, his verbis: E

In quel luogo fui io Pietro Damiano, Et Pietro peccator fui nella caſa
Di noſtra Donna in ſullito Adriano, &c.

Annus mortis, qui fuerit.

Mortuum tandem in Cœnobio S. Mariæ de Fauentia anno 1080. die octauo Kalen. Martij, vt & Auguſtinus lib. 5. cap. 14. & Rubeus in eius vita rectiſſimè prodiderunt. Bertholdus tamen Conſtantienſis in Appendice ad Contractum, anno Domini 1072. mortuum refert, ſic inquiens: MLXXII. Petrus Damiani piæ memoriæ Cardinalis Epiſcopus, iamdudum mundo crucifixus, migrauit ad Dominum viij Kalendas Martij. Quæ verba ſic exponenda mihi videntur, vt ſenſus ſit, non de morte temporali, ſed de morte officij & dignitatis, quando ſcilicet Cardinalitio honore repulſo, mundo, & eius pompis mortuus eſt. Nam, quod poſt annum 1072. vixerit, probant Legatio-

A nes eius, quas obiuit tempore Gregorii Papæ VII. qui nonniſi anno 1073. Pontifex renuntiatus eſt. Illud autem, quod dicit Trittemius, Damianum Magni Gregorij Antiſtitis exemplo amore quietis, & ſolitudinis, Epiſcopatum dimiſiſſe; & ad Cœnobium ſuum reuerſum fuiſſe; non ita venit intelligendum, vt putemus Trittemium de S. Gregorio Magno Papa loqui, ſed de Gregorio Epiſcopo Nazianzeno, qui eodem ſpiritu, quo Damianus, incenſus, Epiſcopatu abdicato, ad ſolitariam vitam redierat.

Idem Ligni Vitæ lib. 5. ſub octauo Kalendas Martij.

FAuentiæ, depoſitio S. Petri Damiani, cognomento Peccatoris, S. R. E. Cardinalis ſanctiſſimi: qui cùm arctioris vitæ deſiderio, Cardinalatui vale dixiſſet, nec minis, nec blandimentis à primo propoſito auelli potuit. Cuius facti cùm à ſummo Pontifice charitatiua increpatione argueretur, ad tres ſibi inuicem ſubſequentes Romanos Pontifices Apologeticos edidit, in quibus auctoritate, ratione, & exemplo factum ſuum humiliter excuſans, animos eorum placauit: & ſic in bonó opere perſeuerans, obdormiuit in Domino.] Petri Damiani.] Tabulæ Camaldulenſes ad me

Cardinalatu ſe abdicat.

B tranſmiſſæ, de eodem agunt hac die. Eius vitam ex lib. 5. Hieronymi Rubei hiſtoriæ Rauennatis affert Moſander Tom. 7. Vitæ Sanctorum Surij hac die, quam fuſius tractat domnus Auguſtinus Fortunius in 2. parte hiſtoriæ Camaldul. lib. 5. à cap. 6. ad 14. De eo item Leo Oſtienſis Epiſcopus in Chronico Caſinenſi lib. 2. cap. 112. Trittemius de Viris illuſtr. Ord. ſancti Bened. lib. 2. cap. 93. & lib. 4. cap. 35. & alij infiniti. Fuit autem primò Monachus S. Andreæ, quod nunc ſanctæ Crucis de Auellana nuncupatur, Ordinis ſancti Benedicti, vt ipſemet teſtatur in Sermone de ſancto Benedicto, qui extat in Tomo 7. Moſandri ad Surium, vbi eum Patrem, & Magiſtrum ſuum nominat. Obiit Fauentiæ anno 1080. De reliquis eius rebus geſtis vide ſuprà in ſecundi Rami huius Arboris deſcriptione, & in Tractatu de Cardinalibus.

Idem Ligni Vitæ lib. 5. Arboris ſuæ Ramum ſecundum declarans, eſtque huius caput xxxj.

SAnctus Petrus Damianus Mediolanenſium à ſchiſmate ad Eccleſiam Catholicam reductor Magnificus.] *Homini enim bono in conſpectu ſuo dedit Deus ſapientiam, & ſcientiam, & lætitiam. Eccl. 2.*] Mens hæret, penna diffluit, manus riget, cùm de ſancto Petro Damiano Monacho, & S. R. E. Card. Epiſc. Oſtien qui tertii ordinis præſentis Rami primum locum occupat, dicere exordior. Tantus enim fuit, ac talis, adeoque ſanctæ Eccleſiæ vtilis, & neceſſarius, vt à quo factorum ſuorum principium ſumam,

C ignorem. Eruditio eius, & facundia ex eius pluribus ſcriptis, quæ & hodie ſuperſunt, nota eſt. Sanctitas cuius inſigne fuit, quòd diu Cardinalis, & Epiſcopi Oſtienſis munere functus, denique pertæſus eius vitæ, Nazianzeni exemplo, ad priſtina ſe recepit Monachorum ſtudia: cuius etiam facti rationem luculento ſcripto reddidit, omnibus manifeſtam. Tacebimus ergo? Abſit. Reſtat enim & factum illud inſigne, pro quo hic Cardinalis habitu adpictus cernitur, arma Epiſcopatus Mediolanenſis in manibus ferens, ſunt autem illa, manus hominis flagellum ex reſticulis aureum tenens in ſanguineo æquore. Nicolaus namque Papa II. Rempublicam compoſiturus, quę maximis perturbata calamitatibus, plurimum quatiebatur, anno 1059. Petrum Damianum Mediolanum miſit, vt eam Eccleſiam malè ſentientem, & iam à ducentis annis à Romana abductam, & diſcrepantem, Simoniacaque labe, & Nicolaitarum hæreſi infectam, cum Romana conciliaret, & in rectam ſententiam deduceret. Petrus conuocato in templum populo, ita prudenter, leniterque eorum animos tractauit, vt tandem in eius ſententiam diſceſſerint, Apoſtolicæque Sedi parere nequaquam abnuerint. Primus ſolemnibus verbis Vuido Archiepiſcopus id profeſſus eſt, Simoniacamque & Nicolaitarum hæreſim coram omnibus deteſtatus: inde Clerici omnes. Archiepiſcopus in terram proiectus, piaculum iniungi ſibi poſtulauit. Centum annorum Petrus impoſuit, idque redimi poſſe certa pecunia in ſingulos annos ſoluta, voluit, Clerici diuerſis in vita ieiuniis obligati. Extant de hac re ipſius Petri, qui ſe Peccatorem vbique nominat, ad

Ab Epiſcopali cura recipit ſe in Monaſterium.

D Nicolaum Papam, & Nicolai ad ipſum Epiſtolæ in lib. 5. hiſtoriæ Rauennatis Hieronymi Rubei, ex quo hæc deſumpſimus. Hanc actionem à Petro Damiano factam cõfirmat & Paulus Morigia de orig. Relig. lib. 1. cap. 58. & alii recentiores, diuerſo tamen modo nonnulli. Gloriam enim omnem reiiciunt in Stephanum Papam X. dictum IX. quem huius reconciliationis auctorem faciunt. Sed eorum hanc ſententiam ſic accipiendam cenſeo, vt dicamus; Stephanum quidem hanc actionem incepiſſe, ſed ob vitæ breuitatem perficere non potuiſſe, quæ poſtmodum, eo mortuo, ſic iubente Nicolao II. eius ſucceſſore, à Petro Damiano ad perfectum reducta eſt; vt fuſiſſimè oſtendit ipſe Petrus in Tractatu, quem compoſuit de Reconciliatione Epiſcopi Mediolanenſis Vuidonis, qui eſt MS: in Bibliotheca Caſinenſi. Cùm autem eſſet vir in diuinis Scripturis ſtudioſus, & eruditus, & ſæcularium litterarum non ignarus, ingenio mitis & acutus, eloquio placidus & compoſitus, & ad perſuadendum idoneus, multa opera compoſuit piis mentibus valde vtilia, quorum nonnulla iam excuſa ſunt, alia verò extant ſuo tempore etiam excudenda. De excuſis ſubiecta vidi. De Eccleſiaſtica inſtitutione, & Simoniacæ hæreſeos confutatione, lib. 1. qui excuſus eſt Coloniæ apud Gymnicum, cum tribus Proſperi libris, in 8. & item in Flandria, ſed locus iam excidit, cum aliis eiuſdem argumenti. De excellentia

Cleri Mediolanenſis cum Romana Eccleſia reconciliatio.

E ſancti Ioannis Baptiſtæ Homilias duas, excuſas Coloniæ apud Gymnicum. Dominus vobiſcum, lib. 1, id eſt, vtrum ſolitarius orans horas canonicas, debeat etiam dicere, Dominus vobiſcum, quando nemo ſit, qui reſpondeat. Hic impreſſus eſt Venetiis apud Zilletum 1572. in 8. Speculo Miſſæ: & Romæ cum aliis Scriptoribus de diuinis officiis, anno 1591. in folio. De Epiphania Domini: Cùm natus eſſet. Vita ſancti Mauri Epiſcopi Cæſenæ: Cupientes. De tranſlatione ſancti Hilarii Epiſcopi: Gaudeamus, & exultemus. De Dominica Palmarum: Cùm appropinquaſſet. De ſancto Eleuchadio Epiſcopo: Hodierna feſtiuitas. De ſancto Seuero Epiſcopo: Audiſtis fratres. Citat & alium Molanus die 1. Feb. ſed nondum excuſus eſt. De S. P. N. Benedicto: Dixit Simon Petrus. De Cœna Domini: Hodie fratres chariſſimi. De Annuntiatione diuæ Mariæ. De Reſurrectione Domini: Poſtulani Patrem meum. De ſancto Georgio Martyre. Hodierna feſtiuitas. Epiſtola de Vita ſancti Rodulphi Epiſcopi Eugu-

bioſ: Domino Alexandro. De S.Petro Apoſtolo: Adoleſcentulæ dilexerunt. De SS.Petro, & Paulo: Ho- A dierna dies. De S Apollinare: Hodierna die, fratres. Alius de S.Apollinare: Apoſtolici Martyris. Alius de eodem: Audiuimus hodie. De ſancto Caſſiano Martyre: Admirabilis. De Aſſumptione B Mariæ: Hic totum decurrat. Sapphicus hymnus de eadem: item & alij verſus, & rythmi. De S. Bartholomæo Apoſtolo: Lætamur, & gloriamur. De S. Victore: Hic ille magnus. De S.Michaële Archangelo: Circa rerum cardinem verſamur. De S.Fidele Martyre, Sermo hiſtoricus, 28. Octobris: Noſtis, fratres chariſſimi. De eodem, hymnus. De S. Martino Epiſcopo: Nobilis ille Confeſſor. De S.Andrea Apoſtolo: Hodie, fratres chariſſimi. De S. Nicolao Epiſcopo: Nicolaus iſte meus. De S. Stephano Protomart. Adhuc Filium Virginis. De excellentia S.Ioannis Euangeliſtæ: Hodie, dilectiſſimi. De eodem: Gaudeamus, fratres. De Dedicatione Eccleſiæ, tres Sermones: 1. Poſt Crucem. 2. Immola Deo. 3. Fecit Deus duo magna. De quibuſdam miraculis tractatus: Cùm in meo, Apologeticum de contemptu ſæculi, capitibus 33. De Contemptu ſæculi huius. Vitam S. Odilonis Abbatis, 1. Ianuarij. De S. Vitale Martyre. Vitam S. Romualdi Abbatis, 19. Iunij. De S. Maria Magdalena. De S. Ruffino Martyre. Hymnum de eodem. Vitam S. Dominici Loricati, 14. Octobris. De omnibus ſanctis. De S.Andrea, alium ab illo, qui eſt in 7. Tomo. De eodem, Hymnus Sapphicus. De Vigilia Natiuitatis. De Natiuitate Domini. B De S.Barbatiano Confeſſore. Hi omnes Sermones excuſi ſunt Coloniæ in Vitis Sanctorum Surij. & Venetiis, in ſolio. Epiſtolas eiuſdem quindecim ad diuerſos, impreſſas vidi Pariſiis, in ſolio, in Tomo 7. Bibliothecæ SS. Patrum Margarini de la Pigne.

Sermones. De finali Iudicio: Non ignoro quia cum. De Doctrina nouitiorum: Rudis Tyro. Conſolatorios ad ægrotum: Rogaſti me. Ad Ambitioſum Monachum: Dignas Auctori bonorum. De Correctione, quàm ſit vtilis: exigis, fili. De Natiuitate Domini: Charitati veſtræ. De S. Ioanne Euangeliſta: Quantum autem. De Vigilia S. P. N. Benedicti: Vigiliam egregij. De Cœna Domini: Hodie ſacrum Chriſma. De S. Ioanne Baptiſta: Hodierna feſtiuitas. De S. Antimo Martyre: Cum beati Antimi. De SS. Flora, & Lucilla: Gaudeamus, fratres. De eiſdem: Adeſt, dilectiſſimi. De ſancto Stephano Papa, & Martyre: Audiſtis hodie. De ſancto Donato Epiſcopo, & Martyre. Adeſt, dilectiſſimi. De S.Bartholomæo Apoſtolo: Hodierna feſtiuitas. De ſancto Ruffino Martyre: Noſtis, fratres. De Natiuitate B.Mariæ Virginis: Natiuitas hodierna. De S. Luca Euangeliſta: Quia per Euangelium. De S. Fidele Martyre: Noſtis, fratres chariſſimi Fragmentum Sermonis de S. Vitale Martyre: Ecce liquido. Homiliam ſuper Euangelium in die S.Matthæi: Euangelica lectio. De ſilentio: Cùm pius exactor. De ſpiritali certamine: Si diligenter. De S.Anaſtaſio Martyre: Ad pulchrum conuenimus. C

Epiſtolæ. De diſciplina, & obſeruatione ſextæ feriæ: Sanctis Fratribus. Contra vini bibulos, & aquam ſtomachantes: Miror, dilectiſſime frater. Ad Fratres Gamugni, de Sabbato ieiunando: Penſualium conductores. Ad Blancam Comitiſſam ad Dominum conuerſam: Blancæ olim. Hi omnes Sermones, Homiliæ, & Epiſtolæ reperiuntur MSS. apud me, & apud D. Conſtantinum Caietanum Syracuſanum, Monachum, & magna etiam ex parte in Caſinenſi Bibliotheca, & alibi. De miraculis S. P. N. Benedicti lib. 1. De pœnitentia: Penſandum quippe; Sermo contra Simoniacos, Mundi turba turbulenta. De amœnitate, & gaudiis vitæ æternæ: Ad perennis vitæ fontem, De pœnis inferni: O quàm dira, quàm horrenda. Epiſtola de die Iudicij: Dilecto fratri Adæ, Petrus peccator. Sunt apud me MSS. & item in Bibliotheca noſtra ſancti Benedicti Mantuani.] In Bibliotheca Caſinenſi verò, in ſcamno ſexto ad ſiniſtram, hæc reperiuntur MSS. Sermo quidam, & Rythmi ad Cadaloum Epiſcopum. Diſceptatio Synodalis inter Regis Aduocatum, & Eccleſiæ Romanæ Defenſorem. Diſputatio ſuper quæſtione, Si Deus eſt. Epiſtolæ nonnullæ, & alij quidam parui tractatus. De proceſſione Spiritus ſancti à Patre, & Filio. Sermo de S. Marco Euangeliſta. De S. Alexio Confeſſore. De officiis Pontificis. Epiſtolæ eius multæ. De S. Matthæo, Sermones 3. De Monaſterio Caſinenſi, & quibuſdam miraculis, ad Deſiderium Abbatem. De D beſtiis quibuſdam, ſed principium deeſt. Sermo de ſancta Columba Virgine & Martyre. Sermo de Eleemoſyna, & Epiſtolæ eius plurimæ.]

Rythmi.

Ibidem, in alio quodam libro MS. in membranis ſubiecta ſunt,

Sermo de ſancto Bonifacio Martyre. De S.Ioanne Baptiſta, duo. De SS.Donato, & Hilarino. Hymnus de ſancto Antimo. Homilia ſuper Euangelium: Liber Generationis. Sermones duo de Natiuitate B. Mariæ. De S. Apollinare, Sermones tres. De S. Vitale, Sermones duo. De S. Ioanne Euangeliſta, Hymni tres. Epiſtolarum ſuarum liber vnus. De incontinentia Epiſcoporum. De Proprietate Clericorum. De ſancto Bartholomæo Sermones duo: & Collectæ de eodem. Hymnus de ſancto Viſicino. Miracula ſancti Ruffini. Epiſtola ad Agnetem Imperatricem. Tractatus pius ad Monachos. Alius de Perfectione Monachorum. Dialogus Iudæi, & Chriſtiani. Inuectio in Epiſcopum Monachos ad ſæculum reuocantem. Opuſculum ad Teuzonem Eremitam. De horis Canonicis diſputatio. Quòd nuptiæ poſſunt fieri ſine coitu. Sermo de Vigilia ſancti Iacobi. De Vigilia ſancti Bartholomæi: Epiſtolæ nonnullæ. De diſciplina Monachorum. De patientiæ gradibus, Diſputatio. De Priuilegio Eccleſiæ Romanæ, ad Hildebrandum Archidiaconum. De reconciliandis hæreticis. Epiſtola longa de dimittendo Epiſcopatu. Nonnulli Tractatus ad Monachos, & Quæſtiones aliquot. Epiſtolæ multæ ad Monachos Pompoſiacos, & alios. De diuerſis hiſtoriis Verſus, & Epiſtolæ. Sermo de promptitudine magis ad malum quàm ad bonum: & de octo vigiliis ieiunandis, ſic incipiens: Naturaliter autem hoc modo humana laborat infirmitas. Flebilis lamentatio ſuper anima ſordibus immunditiæ dedita, ſic: Ego, ego te, infelix anima, defleo. Contra Sodomitas, Sermones tres. Primus ſic incipit: Eos, qui irrationabiliter. Secundus: Clericus autem Domini. Tertius: Hoc ſanè vitium, Citantur & à Trithemio hæc ſequentia: De ſitu, & fundatione Viuarienſis Cœnobij, lib. 1. Apologeticorum, lib. 3. Domino ſuo Nicolao. De incontinentia Sacerdotum, lib. 1. Nuper habens. De vantibus Clericorum, lib. 1. Vos alloquor. Regula ſolitariorum, lib. 1. Dum feruorem ſanctæ Miraculorum ſui temporis, lib. 1. Dilectiſſimo Gerardo. Exhortatorium ad Monachos, lib. 1. Fratribus in Gangenſi. De Profectu Monachorum, lib. 1. De inſolentia malignorum hominum, lib. 1. De Auari-

A tia Prælatorum, lib. 1. Declamationes Rhetoricæ, lib. 1. Gratiſſimus, ſeu Probatiſſimus, lib. 1. Domino N. Rauennsticæ.

Eiuſdem Epiſtolæ de vniuerſa vita, & religione, in folio, in membranis MSS. exiſtant in Bibliotheca Imperatoris, Viennæ.

Excuſus eſt Argentinæ anno 1562. in folio, in Catalogo teſtium veritatis, vt ipſi loquuntur, quidam tractatus, ſeu libellus, ſub eius nomine de correptione Epiſcopi, ac Papæ: qui vtrum partus eius ſit neſcio; cauendus tamen mihi videtur, cum huiuſmodi ſuppoſititios fœtus multos nobis obtrudant hæretici, vt ſuas impoſturas, quaſi Sanctorum virorum, & Doctorum Eccleſiæ auctoritatibus tueantur, vt contigit etiam in Epiſtola illa ſuppoſititia Sancti Vdalrici Epiſcopi, & aliorum ſimilium.

B Auctoritatem præterea Illuſtriſſimi Domini Cardinalis Baronij hoc loco afferre ideo diſtuli; quia eius Annales Eccleſiaſticos facile quilibet conſulere poterit. Multa enim ille Tomo xi. ſcribit de ſanctitate, doctrina, ac rebus geſtis Beati Petri Damiani.

Add. poſt. teſtim. Iac. Philip. Bergomen.

Hartmannus Schedelius in Hiſtoria vniuerſali, Ad A. C. MLXVIII. XVI.

PEtrus Damiani, Cardinalis Legatus, fortiſſimè exequitur ſuam Legationem contra Imperatorem, volentem diuertere à Regina vxore ſua legitima.] *Et paulò poſt ſub Alexandro II. Papa.* Petrus Damianus Doctor, & Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Epiſcopus, in diuinis Scripturis erudiſſimus, his temporibus eas ob res multo in pretio habitus eſt in Italia, vita, & ſcientia inſignis, qui & nonnulla laude digna edidit opuſcula: Sermones quoque elegantes ſcripſit, & Regulam Eremiticam, & de Ordine vitæ Eremiticæ: item librum contra Iudæos: narrat & plura exempla, quæ ſuis temporibus contigerunt. Erat enim vir religione, & humilitate, ac ſapientia nominatiſſimus, qui cùm Cardinalis Epiſcopus eſſet, vt ſoli Deo humilitate ſeruiret, Epiſcopatui ceſſit, vt Deo liberiùs vacaret: & cùm à Gregorio Pontifice eam ob rem reprehenderetur, librum pulcherrimum ad eum ſcripſit, reddens rationem, C quare Epiſcopatum dimiſerit.

Hartmannus Schedel. vix. A. 1505.

Monitiuncula ad Lectorem.

HOC te latere noluimus, Amice Lector, eiuſdem B. Petri vitam, poſt præcedentis auctorem, qui σύγχρονος illius fuit atque diſcipulus, ſtylo etiam proſecutos eſſe Ioannem Antonium Flauinium Forcornelienſem, Auguſtinum Fortunium Camaodulenſem Monachum, & Hieronymum Rubeum: ex quorum lucubrationibus fuſius in Romana Epiſtolarum editione deductis, quia eaſdem Damiani res geſtas quas eius diſcipulus, quem ſecuti ſunt, eademque prorſus ſerie narrant, ea tantùm quæ in ſuperiori deeſſe D *videbantur, quæ ſanè perpauca ſunt, conſilio doctiorum diſcerpſimus; ne eiuſdem narrationis toties repetitæ prolixitas, legentibus ingereret faſtidium magis quàm legendi ſtudium. Quod & in veterum quoque de auctore teſtimoniis obſeruauimus, ex quibus breuitatis cauſa, ea tantùm ſelegimus, quæ teſtium commendat auctoritas, vel quæ ad auctoris ipſius commendationem magis faciunt. Hæc verò illa ſunt, quæ Appendicis vice gratanter accipies.*

Ex lib. V. Hiſtoriarum Camaldulenſium Auguſtini Fortunij eiuſdem Congregationis Monachi.

ERAT Petro alius frater, Damianus nomine, qui aliquot annos à patria abfuerat. Is rediens, & Petri fratris miſeratus ærumnas, patrio tactus amore, exemit mox illum de miſerabili ſeruitute qua maior natu frater, cuius curæ poſt vtriuſque parentis obitum vix dum ablactatus puer, commiſſus fuerat, eum crudeliter depreſſum tenebat; nouis induit veſtimentis, & ad ſcholam miſit in Grammaticis E ſtudiis erudiendum: quem cùm optimo præditum ingenio cognouiſſet, & ad amplexandas alias diſciplinas idoneum, Fauentiam primùm, deinde Parmam miſit, ac fouit, vt doctis viris operam dare commodiſſimè poſſet. Vbi eùm breui multum profeciſſet, nomen Damiani, ab eius nomine ſic vſurpauit, vt ſe Petrum Damiani ſemper ſubſcriberet, &c.

Vnde nomẽ Damiani acceperit.

Ex lib. V. Hiſtoriarum Rauennatum Hieronymi Rubei.

ALEXANDRVM Pontificem grauis interea fatigabat diſſenſio Cadaloï Parmenſis, quem Germani pſeudo-Pontificem cùm feciſſent, à Romanis etiam proceribus recipi ſtudebant. Is verò quamquam in Concilio Mantoæ, anno 1064. habito, quò & Alexander ipſe venerat, reiectus, tamen inſignia Pontificis retinuit. Quamobrem Petrus Damiani Eccleſiæ Dei tantam perturbationem miſeratus, ad hominem ſcribit tribus illum iam conuentibus eſſe damnatum: & ter, ſi non iudicio ſacerdotum, at ſaltem legum auctoritate abdicatum.

Damiani zelus pro Eccleſia in Cadaloum pſeudopontificem.

Annnymus Benedictinus in vita beati Ioannis Laudenſis, eiuſdem S. Doctnris diſcipuli & Epiſcopi Eugubini.

Anonymus Benedictinus vix. prope A. C. 1125.

ILLO namque tempore vir venerabilis, & Sacerdos Dei altiſſimi Domnus Petrus Damiani, virtutibus ornatus, & ſacris Scripturis eruditus, florebat ſanctitate, & ſcientia in Eremo vaſtiſſima S. Crucis Fontis Auellanæ. Et ipſe Petrus cùm eſſet S. R. E. Cardinalis, & Legatus fuiſſet tranſmiſſus à Domino Papa, & circuiret per Comitatum, & Epiſcopatum Eugubinum, & Nucerinum, & Callenſem, & per Romandiolam, & Marchiam, cùm de perfectione fratrum pauperum Fontis Auellanæ admiranda dicta, & opera percepiſſet, eorum colloquio, & Angelica conuerſatione attractus, Cardinalatus gloriam deſeruit, & cum licentia Domini Papæ in Eremo Fontis Auellanæ ſe reclusit, ſeruiens Deo die ac nocte. Ad cuius exemplum plurimi incitati, mundi gloriam ſpreuerunt, & ad ſeruiendum Deo ſe totaliter tradiderunt. Vir autem Dei Ioannes tanti viri fama comperta, exemplo eius animatus, confugit ad ipſum, & elongauit ſe à mundo fugiens: & de terra propria, & cognatione recedens, venit in terram, quam ei Dominus reuelauit, & venerabili Patri Petro Damiani Priori Eremi, & deuotorum fratrum Magiſtro, ſe obtulit humiliter, genibus flexis rogans inſtanter, vt ipſum ſub diſciplina ſacræ Regulæ Beatiſſimi Patris Benedicti ſuſciperet in diſcipulum, & fratrem, ad Regi Chriſto perpetuò ſeruiendum. At verò Reuerendus Dei Sacerdos Petrus Damiani videns Ioannis ſimplicem animi puritatem, feruorem ſpiritus, obedientiæ promptitudinem, & verum mundi contemptum in ipſo, ipſum benignè recepit.] *Et paulò poſt.* Duæ verò columnæ lucidæ fratrum Eremi Fontis Auellanæ, Reuerendus Prior Petrus, & Clericus Dei Ioannes, ſicut duo Seraphim diuina charitate inflammati, corde & ore iugiter Deum altiſſimum collaudabant, & fratrum mentes, & corda & ora ad Dei timorem, & fraternam charitatem accendebant. O quàm bonum, & quàm iucundum erat tales fratres habitare in vnum; in medio quorum Chriſtus Ieſus erat Dominus, & Magiſter. Cùm verò iam omnipotens Deus venerabilem Petrum remunerare de ſuis laboribus decreuiſſet, cùm abſens eſſet ab Eremo, & cum fratribus moraretur ad tempus in Monaſterio Fauentino, vitam eius Deus bono fine concluſit: & ipſe vir Dei feliciter migrans de ſæculo, ad cæleſtia euolauit, & viuit cum Chriſto in æternum. De cuius receſſu fratres omnes licet felicitati eius plurimum congauderent, tamen de ſua abſentia damna ſibi plurima euenire deplorabant. Sed non defuit eis diuina prouidentia. Nam inſpirati à Domino, concorditer & vnanimiter ſanctum virum Domnum Ioannem de Laudo in Priorem præcipuum elegerunt; vt ſicut ſancto Patri Petro Damiani in ſanctitate, & ſapientia conſimilis erat, ita ei in Prioratu ſuccederet. B C

Attendant hæc, dicentes B. Petrum Dam. fuiſſe Canonicum S. Auguſtini Regularem.

Antiquus Auctor Chronici Gualdenſis. MS.

Antiq. Auctor vixiſſe colligitur circa A. C. 1325.

VENERABILIS Cardinalis S. R. E. Dei ſeruus Petrus Damiani in feruore S. Spiritus ſibi dati à Deo, gloriam, & dignitatem Romanæ Curiæ dereliquit; & infra Apenninos montes Cathriæ venerabile Eremitorium S. Crucis iuxta fontem Auellanæ conſtruxit, & Conuentum ibidem pluribus ſanctis fratribus Monachis inſtituit in ſancta perfectione, & multum arcta vita, & ordinata, vbi & ipſe per plura tempora in magna vixit ſanctitate, & pluribus claruit miraculis. D

Franciſcus Petrarcha Orator & Poëta clariſſimus cap. 17. Tract. 3. lib. 2. de vita ſolitaria.

Hic vixit A. 1370.

PETRVS hic, quantum ex nouiſſimis eius ſcriptis elicio, Romanum Cardinem non ſine laude poſſederat: vir haud dignitate clarior, quàm lingua. Quid tamen & hic conſilij cœperit, iam audies. Siquidem ſtatum illum, pompaſque ſæculi contribulibus ſuis linquens, ipſe Italiæ medio, ad ſiniſtrum Apennini latus, quietiſſimam ſolitudinem, de qua multa conſcripſit, & quæ vetus adhuc Fontis Auellanæ nomen ſeruat, ſcripturis, honoribus præferendam duxit: vbi non minus glorioſè poſtmodum latuit quam innotuerat primum Romæ: nec dedecori illi fuit alti verticis rutilum decus ſqualenti cilicio permutaſſe. E

Card. Baronius Annal. Eccl. Tomo. XI. ad A. C. 1072.

SIc Deus hoc deploratiſſimo ſæculo, cùm excreuiſſet ad Eccleſiam obruendam diluuium carnis, dedit mundo tantum Virum, qui auſteriſſimæ vitæ exemplo; vbique prædicatione, & ſcriptis exſiccaret tantam putredinem; pariterque pugnaret aduerſus Simoniacam hæreſim, quæ vbique locorum graſſabatur impunè.

INDEX LOCORVM SACRÆ SCRIPTVRÆ QVI IN HIS TRIBVS B. PETRI, DAMIANI TOMIS CITANTVR ET EXPLICANTVR.

Numerus ad paginam remittit: littera locum denotat: numerus litteræ poſtpoſitus columnam ſecundam ſignat: Littera verò maiuſcula T. cum numero ſubſequenti Tomum demonſtrat.

GENES.

Cap. 1 FACIAMVS hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram. 56.e. & 92. b. to. 2.
Spiritus Dei ferebatur ſuper aquas. 95.c.2.t.1
Compleuit Deus die ſeptimo opus ſuum quod fecerat, & requieuit die ſeptimo ab vniuerſo opere quod patrarat. 27.d.2.tom.1.
2. Benedixit Deus diei ſeptimo: & ſanctificauit illũ quia in ipſo ceſſauerat ab vniuerſo opere ſuo. 29. d.tom.1.
Fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandam vniuerſam ſuperficiem terræ, qui inde diuiditur in quatuor capita. 23.c.2.tom.2.
Hoc nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea. 37.d.2.tom.2.
Circuit omnem terram Euilath, vbi naſcitur aurum, & aurum terræ illius optimũ eſt. 12.e.2.t. 2.
Tulit mulier de fructu & comedit, deditque viro ſuo, qui comedit 10. c.tom.1.
Vidit mulier, quòd bonum eſſet lignum ad veſcẽdum. 13. c.2.tom.1.
Eritis ſicut dij, ſcientes bonum & malum. ibid. 9. c. & 51.d.2.to.1.
In dolore paries filium. 109.a.2.to.2
4. Si rectè offeras, & rectè non diuidas, peccaſti. 49. a.2.tom 2.
Ecce vox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra. 58.e.tom.1.
Septuplum vltio dabitur de Cain, de Lamech verò ſeptuagies ſepties. 127. e. 1.tom.2.
Maior eſt iniquitas mea, quàm vt veniam merear. 158.c.2.tom.3.
5. Adam genuit Seth, Seth genuit Enos, Enos genuit Cainan, Cainan genuit Malalehel, Malalehel genuit Tareth. 84. d. to. 3.
6. Non permanebit ſpiritus meus in homine in æternum, quia caro eſt, eruntque dies illius centum viginti annorum. 24.a.tom.3.
8. Clamor Sodomorum & Gomorrhæorum multiplicatus eſt, & peccatum eorum aggrauatum eſt nimis, deſcendam & videbo, vtrùm clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint, &c. 31.d.t.1.
9. Cœpit Noë vir agricola exercere terram & plantauit vineam: bibénſque vinum inebriatus eſt, & nudatus eſt in tabernaculo ſuo. 97. b.2. to.1.
11. Venite, faciamus lateres, & coquamus eos igni, &c. 131.e.to.1.
14. Quoniam egreſſi filij Iſraël, venerunt ad fontem Iudicij, & interfecerunt omnes principes Amalech, & Amorrhæos, &c. 58. c.d. 2.to.2
15. Cùm Sol occumberet, ſopor irruit ſuper Abraham, & horror magnus, & tenebroſus inuaſit eum. 14 e.2.to.1.
Qui tollens inquit vniuerſa hæc, diuiſit ea per medium, & vtraſque partes contra ſe altrinſecus poſuit, aues autem non diuiſit. 15. b. to. 1.
18. Apparuit ei Dominus in conualle Mambre in ipſo feruore diei. 84.c.2.tom.1.
Loquar ad Dominum meum, cùm ſim puluis, & cinis. 172. c.2.to. 2.
19. Abraham conſurgens mane vbi ſteterat prius cũ Domino, intuitus eſt Sodomam & Gomorrham, & vniuerſam terram regionis illius, viditque aſcendentem fauillam de terra quaſi fornacis fumum. 170. a. to.3.
Sol ortus eſt ſuper terram, & Loth ingreſſus eſt Segor. 84. d.2.to.1.
Percuſſerunt eos, qui foris erant cæcitate. 66. a. t.1
Quæſo Domine mi, quia inuenit ſeruus tuus gratiam coram te, & magnificaſti miſericordiam tuam, quam feciſti mecum, vt ſaluares animam meam. 65. d.2.tom.3.
21. Non eſt hîc aliud, niſi domus Dei, & porta cæli. 143.c.to.1.
22. Expectate hic cum Aſino poſtquam autem adorauerimus, reuertemur ad vos. 42.e.2.to.2.
Veni in terram, quam monſtrauero tibi. 94.c.2.t.1.
In ſemine tuo benedicẽtur omnes gentes. 43. a.t.2.

Tolle filium tuum quem diligis, Iſaac, & offer illum mihi in holocauſtum. 74. d.e.to.2
15. In ſemine tuo benedicentur omnes tribus terræ. 104.a. 2 tom.2.
25. Dedit Abraham omnem hæreditatem filio ſuo Iſaac, filiis autem concubinarum dedit munera, & ſegregauit eos à filio ſuo Iſaac. 68. c.2. to. 1
Duæ gētes in vtero tuo ſunt, & duo populi ex vtero tuo diuidentur, populuſq; populum ſuperabit. & maior ſeruiet minori. 152. e.to.2.
Factus eſt Eſau vir gnarus venandi, & homo agricola, Iacob autem ſimplex habitabat in tabernaculis. 115.c.to.3
Dedit Abraham cuncta quæ poſſederat Iſaac, filiis autem concubinarum dedit munera. 170.e. d.tom.3.
26. Seuit Iſaac in Gerara, & inuenit in ipſo anno centuplum. 88. b.tom.3
27. Ecce odor filij mei ſicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. 81. tom.1
Accede ad me, fili, vt benedicat tibi anima mea. 70.e.2.tom.2.
Iſaac amabat Eſau, eo quòd de venationibus illius veſceretur. 115.e.2.to.3
28. Si fuerit Dominus mecum, & cuſtodierit me in via, per quam ego ambulo, & dederit mihi panē ad veſcendum, & veſtimentum ad induendum, reuerſuſque fuero proſpere in domū patris mei, erit mihi Dominus in Deum, & lapis iſte, quem erexi in titulum, vocabitur domus Dei, cunctorumque, quæ dederis mihi, decimas offeram tibi. 171. d. tom. 2.
Iuſti hominis (quantum ad conſcientiam pertinet) voluntas bona eſt, quantum autem ad præſcientiam, immunis eſt ab aduerſis. Deus enim ſolus eſt, qui de futuris iudicat. 41.c.2.to.3
35. Cùmque profecti eſſent, terror Domini inuaſit omnes per circuitum ciuitates, & non ſunt auſi perſequi recedentes. 120. b. 2. tom.2
36. Iſte eſt Ana, qui inuenit aquas calidas in ſolitudine, dum paſceret aſinos Sebeon patris ſui. 46.b tom 1.
38. Idcirco percuſſit eum Dominus, eo quòd rem deteſtabilem faceret. 87. a tom.1.
Sciens Onan non ſibi naſci filios, introiens ad vxorem fratris ſui, ſemen fundebat in terram, ne liberi fratris nomine naſcerentur: & idcirco percuſſit eum Dominus, eo quòd rem deteſtabilem faceret. 64. c.2.tom.3
41. Vertit nomen illius Pharao, & vocauit eum lingua Ægyptiaca Saluatorem mundi. 126.c.to.2
45. Ioſeph filius tuus viuit, & ipſe dominatur in tota terra Ægypti. 72.a.tom.1
47. Si inueni gratiam in conſpectu tuo, pone manū tuam ſub femore meo, & facies mihi miſericordiam, & veritatem, vt non ſepelias me in Ægypto: ſed dormiam cum patribus meis, & auferas me de terra hac, condáſque in ſepulchro maiorum meorum. 5.e.2.tom.2
48. Det tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ, abundantiam frumenti, vini, & olei. 71.a. tom.2.
Lauabit in vino ſtolam ſuam, & in ſanguine vuæ pallium ſuum. 45. c. tom 2
In concilio eorum non veniat anima mea, & in cœtu illorum non ſit gloria mea. 20. c. tom.1
Pulchriores ſunt oculi eius vino, & dentes eius lacte candidiores. 16.b. 2.tom.2
Non auferetur ſceptrum de Iuda, & dux de femore eius, donec veniat qui mittendus eſt. 24. b. tom 3.

EXODI.

2. Vidit virum Ægyptium percutientem quendam de fratribus ſuis, quem illico percuſſum abſcondit ſabulo. 172. b. 2.tom.3
3. Ego ſum qui ſum: hoc mihi nomen in æternum: 147.e.2.tom.2.
Obſecro Domine, mitte quem miſſurus es. 156. b.2.& 114 c 2.tom.2.
Proiice virgam quam in manu geſtas, in terram: & proiecit, & factus eſt ſerpens. 132. 22. 44. tom.1.& 43.d.tom.2
Obſecro Domine, non ſum eloquens ab heri & nudius tertius: & ex quo locutus es ad ſeruum tuum, impeditioris, & tardioris linguæ ſum. 122.e.tom. 1.& 51. b.2.tom. 2.
5. Videat Dominus, & iudicet, quoniam fœtere feciſtis odorem noſtrum coram Pharaone, & ſeruis eius. 3. c.tom.1
Vacatis otio. & idcirco dicitis, eamus, & ſacrificemus Domino. 83. c. 2.tom.1
8 Digitus Dei eſt hic. 40. e. 2.tom.3
14. Dominus pugnabit pro vobis, & vos tacebitis. 103.e.2.tom.3.
15. Cantemus Domino, glorioſè enim honorificatus eſt, equum & aſcenſorem deiecit in mare. 171. b.tom.2.
Perſequar & comprehendam, diuidam ſpolia, implebitur anima mea. 135.a.tom.2
Conſtituit populo ſuo Dominus legem, & iudicia, & tentauit eum. 43. c.2.tom.2
16. Imple Gomor ex eo, & cuſtodiatur in futuras retro generationes: vt nouerint panem quo alui eos in ſolitudine. 155. e.2.tom.2
Quod cùm vidiſſent filij Iſrael, dixerunt ad inuicem: Manhu? 83. d. 2.tom.1
17. Dum leuaret manus Moyſes, vincebat Iſrael, ſin autem paululum remiſiſſet, ſuperabat Amalech. 112. d.2.tom. 2.
20. Si quis hæc, vel illa fecerit, morte moriatur. 119. b.tom.3.
Honora patrem tuum, & matrem, vt ſis longæuus ſuper terram. 17.c.2.& 123.d.2.to.1
Non habebis deos alienos: Non aſſumes nomen Domini Dei tui in vanum. 27. c. 2.to.1
21. Oculus pro oculo, dens pro dente, percuſſura pro percuſſura, aduſtio pro aduſtione. 6.d.2 tom.1.
22. Viduæ & pupillo non nocebitis: ſi læſeritis eos, vociferabuntur ad me, & ego audiam clamorem eorum, & indignabitur furor meus, percutiamque vos gladio, &c. 120.b.to.1
23. Ecce ego mittam Angelum meum qui præcedat te, & cuſtodiat in via, & introducat in locum, quem paraui, &c. 27.b.2.to.1
25. Tolle cunctos principes populi, & ſuſpende eos contra ſolem in patibulis, vt auertatur furor meus ab Iſrael. 165. b.2 tom.3
Facies quatuor circulos aureos, quos pones per quatuor arcæ angulos: facieſque veſtes de lignis Sethim, & operies auro, induceſq; per circulos, qui ſunt in arcę lateribus, vt portetur in eis, qui ſemper erunt in circulis, & numquam extrahentur ab eis. 82.a.2.tom.2
Occidat vnuſquiſque proximos ſuos qui initiati ſunt Beelphegor. 165.b. 2.tom.3
27. Facies columnas quatuor, & baſes earum veſtitas argento. 117.b.2.tom.2
30. Tolles eum de oliuetis, mēſura hin: facieſq; vnctiones oleum ſanctum, vnguentum compoſitum opere vnguentarij, & vnges ex eo tabernaculū

teſtimonij, & arcam teſtamenti, menſamque cum baſibus ſuis, candelabrum, & vtẽſilia eius, altaria thymiamatis & holocauſti. 22.d.tom.1.
31. Ego Dominus qui ſanctifico vos. 43.e.2.tom.3.
Cuſtodite diem ſabbati. 27.a.2.tom.1
32. Obſecro Domine peccauit populus iſte peccatũ magnum, fecerunt ſibi deos aureos, aut dimitte eis hanc noxam, aut ſi non facias, dele me de libro tuo quẽ ſcripſiſti. 72.d.2.79. a.1. & 26.b.t.3
Si quis eſt Domini, iungatur mecum. 77.c. to.3.
Dimitte me, vt iraſcatur furor meus contra populum iſtum, & deleam eos, faciamque te in gentem magnam. 79.a.to.1.
Hæc dicit Dominus Deus Iſraël: Ponat vir gladium ſuper femur ſuum, ite, & redite de porta vſque in portam per medium caſtrorum. 14.c.tom.2.& 20.b.2.& 166.d.2.tom.3.
Cerno quòd populus iſte duræ ceruicis ſit. 102.b.2.tom.2.
33. Si inueni gratiam in conſpectu tuo, oſtende mihi faciem tuam, vt ſciam te. 136.d. tom.2
Ecce locus apud me, ſtabis ſupra petram: cumque tranſierit gloria mea, tunc videbis poſteriora mea. 179.c.tom.2
35. Separate apud vos primitias Domino: omnis voluntarios, & proni animi offerat eas Domino: aurum & argentum, & æs, hyacinthum, & purpuram, &c. 107.c. & 86.b.a.tom.3
36. Iuſſit ergo Moyſes præconis voce cantari: nec vir, nec mulier quidquam offerat vltra in opere ſanctuarij. 107.d.tom.2.
40. Operuit nubes tabernaculum teſtimonij, & gloria Domini impleuit illud. 156.e.tom.1.

LEVITICI.

1. Subtracta pelle, hoſtiæ artus in fruſta incidant. 116.e.tom.3.
2. Omnis oblatio quæ offertur Domino abſque fermento fiet, nec quidquam fermenti, ac mellis adolebitur in ſacrificio Domini. 167.b.tom.1.
6. Tolle ſacerdos pugillũ ſimilæ, quæ conſperſa eſt oleo, & totum thus quod ſuper ſimilam poſitum eſt, adolebiſque illud in altari, in monumẽtum odoris ſuauiſſimi Domino. 87.b.2.tom.3
8. Aarõ, & filios eius vnges, ſanctificabiſque eos vt ſacerdotio fungantur mihi. 22.b. tom. 2
Hoc oleum vnctionis ſanctum erit mihi in generationes veſtras. 22.c.tom.1.
Donec ritus ſacrificij compleantur, die ac nocte manebitis in tabernaculo obſeruantes cuſtodias Domini, ne moriamini. 176.c.tom.3
10. Vinum, & omne quod inebriare poteſt, non bibetis, tu, & filij tui: quoniam intrabitis tabernaculum teſtimonij, ne moriamini: quia præceptum eſt ſempiternum in generationes veſtras. 177.c.tom.3
Arreptis Nadab & Abiu filij Aarõ thuribulis ſuis poſuerunt ignem, & incenſum deſuper, offerentes coram Domino ignem alienum, quod eis præceptum non erat, egreſſuſque ignis à Domino deuorauit eos, & mortui ſunt coram Domino. 176.a.2.tom.3
15. Docebitis filios Iſrael vt caueant immunditiã, & non moriantur in ſordibus ſuis, cùm polluerint tabernaculũ meũ quod eſt inter eos. 176.b.a.t.3
19. Sabbata mea cuſtodite, & ſanctuarium meum metuite. 28.b.tom.1
20. Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. 123.e.2.tom.1.
Qui dormierit cũ maſculo coitu fœmineo, vterque operati ſunt nefas, morte moriantur, ſanguis eorum ſit ſuper eos. 64.c.1.to.2
21. Omnis qui habuerit maculam de ſemine Aaron ſacerdotis, non accedet offerre hoſtias Domino, nec panes Deo ſuo. 175.d.tom.3
Virginem ſacerdos ducet vxorem: viduam & repudiatam, & ſordidam, atque meretricem non accipiet, ſed puellam de populo ſuo: ne commiſceat ſtirpem generis ſui vulgo gẽtis ſuæ. 174.d.tom.3
22. Omne animal quod vel contritis, vel tunſis, vel ſectis, ablatiſque teſticulis eſt, non offeretis Domino. 174.a.2.tom.3
Omnis homo qui acceſſerit de ſtirpe veſtra ad ea, quæ conſecrata ſunt, & quæ obtulerunt filij Iſrael Domino, in quo eſt immunditia, peribit coram Domino. 175.d.2.tom.3
26. Ponam tabernaculum meum in medio veſtri, & non abiiciet vos vltra anima mea, & ambulabo inter vos, & ero veſter Deus, voſque eritis populus meus, &c. 31.c.tom.1
Comedetis vetuſtiſſima veterum, & vetera nouis ſuperuenientibus proiicietis. ibid.
27. Omne quod Domino conſecratur, ſiue homo, ſiue ager, non vendetur, nec redimi poterit. Quidquid ſemel erit conſecratum, ſanctum Sanctorum erit Domino. 9.e.tom.1
Præcipe filiis Iſrael, vt afferant tibi oleum de oliuis puriſſimum, ac lucidum, ad concinnandas, &c. 21.a.2.tom.2

NVMERI.

3. Ego tuli Leuitas à filiis Iſrael pro omni primogenito, qui aperit vuluam in filiis Iſrael, eruntque Leuitæ mei. 174.c.tom.3
Tolle Leuitas pro primogenitis filiorum Iſrael, & pecora Leuitarum pro pecoribus eorum, eruntque Leuitæ mei. 224.a.tom.3
5. Ingrediantur aquæ maledictæ in ventrem tuum, & vtero tumeſcente putreſcat femur. 179.d.t.3
Det te Deus in maledictionem, exemplumque cunctorum in populo ſuo, putreſcere faciat femur tuum, & tumens vterus tuus dirumpatur. ibidem.
6. Inuocabunt nomen meum ſuper filios Iſrael, & ego benedicam eis. 43.d.2.tom.3
Vos ponite nomen meum ſuper filios Iſrael, ego Dominus benedicam eis. 41.d.tom.3
Loquere Aaron, & filiis eius, ſic benedicetis filiis Iſrael, & dicetis eis: Benedicat tibi Dominus, & cuſtodiat te, oſtendat Dominus faciem ſuam tibi, & miſereatur tibi: conuertat Dominus vultum ſuum ad te, & det tibi pacem. 43.d.2.tom.3.
8. Applicabis Leuitas coram tabernaculo fœderis, conuocata omni multitudine filiorum Iſrael. Cùmque Leuitæ fuerint coram Domino, ponent filij Iſrael manus ſuas ſuper eos, & offeret Aaron Leuitas munus in conſpectu Domini. 174.a.tom.3.
10. Fac tibi duas tubas argenteas ductiles, quibus conuocare poſſis multitudinem, quando mouenda ſunt caſtra, cumque increpueris tubis cõgregabitur ad te omnis turba, ad oſtium tabernaculi fœderis. 134.e.tom.3.
Si quando habebitis epulum ad dies feſtos & Kalendas, canetis tubis ſuper holocauſtis, & pacificis victimis, vt ſint vobis in recordationem Dei veſtri. 134.c.a.tom.3
11. Quia circuibat populus, & colligẽs manna, frãgebat mola, ſiue terebat in mortario, coquens

in olla, & faciens ex eo tortulas ſaporis quaſi panis oleati. 21.c.tom. 2

Congrega mihi ſeptuaginta viros de ſenioribus Iſrael, quos tu noſti, quòd ſenes populi ſint, & magiſtri. & duces eos ad oſtium tabernaculi fœderis, facieſque ibi ſtare tecum, vt deſcendam, & loquar tibi, & auferam de ſpiritu tuo: tradamque eis. 44.e to.3 & 169. c.to.3.

12. Deſcendit Dominus per nubē, & locutus eſt ad eum, auferens de ſpiritu, qui erat in Moyſe, & dans ſeptuaginta viris. 44.a.2.tom.3.

Erat Moyſes vir mitiſſimus ſuper omnes homines, qui morabātur in terra. 72.b.t.1.& 86.c.t.3.

14. Implebitur gloria mea omnis terra. 101.d.to.2

Vociferans omnis turba fleuit nocte illa, & murmurati ſunt contra Moyſen, & Aaron cuncti filij Iſraël. 20. e. tom. 3.

Filii veſtri vagierunt quadraginta annis, & portabunt iniquitates Patrum, donec conſumantur cadauera veſtra. ibid.

20. Hæc mandat frater tuus Iſraël. 101.b.2.to.3.

Aperi Domine theſaurum tuum fontem aquæ viuæ, vt ſatiati, ceſſet murmuratio eorum. 113.b.t.2

21. Si tradideris populum iſtum in manū meam, delebo vrbes eius. 101.b.2.to.3.

Deeſt panis, non ſunt aquæ. 112.d.tom.2

Miſit Iſraël nuncios ad Seon, dicens: obſecro, vt tranſire mihi liceat per terram tuam: non declinabimus in agros & vineas, non bibemus aquas ex puteis; via regia gradiemur, donec tranſeamus terminos tuos. 76.c.tom. 2

Anima noſtra nauſeat ſuper cibo iſto leuiſſimo 13 c.tom.2.

22 Seniores Moab rogabant eum, habentes pretiū diuinationis in manibus. 39.d. 2.tom.3

Ne cuncteris venire ad me, paratum habeo honorare te, & quidquid volueris dabo tibi. ibid.

23. Ad benedicendum adductus ſum, benedictionē prohibere non valeo. 40. 2.tom.3

24. Dixit Balaam filius Beor, dixit homo, cuius obturatus eſt oculus, dixit auditor ſermonum Dei, qui nouit doctrinam Altiſſimi, & viſionem omnipotentis videt. 17.b.tom.3

Orietur ſtella ex Iacob, & exurget homo de Iſrael. 106.b.146.c.2.b.to.2.& 17.b.tom.3.

Quàm pulchra tabernacula tua Iacob, tentoria tua Iſrael, vt valles nemoroſæ, vt horti iuxta fluuios, &c. 105.a tom. 3.

25. Tolle cunctos principes populi, & ſuſpende eos in patibulis contra ſolem, vt auertatur furor meus ab Iſrael. 59.a.2.tom.1.

Ceſſauitque plaga à filiis Iſrael, & occiſi ſunt viginti tria millia hominum. 20.b.2.to.3

Ecce do ei pacem fœderis mei, & erit tam ipſi quā ſemini illius pactum ſacerdotii ſempiternū, quia zelatus eſt pro Deo ſuo, & expiauit ſcelus filiorum Iſrael. 172.b.2 to.3

29. Quintadecima die menſis ſeptimi, quæ vobis erit ſancta, ac venerabilis, omne opus ſeruile non facietis in ea, ſed celebrabitis ſolemnitatem Domino ſeptem diebus. 61.c.2to.t.

31. Armate ex vobis viros ad pugnam, qui poſſint vltionem Dñi expetere de Madianitis. 58.b.t.1

Balsam filium Beor interfecerūt gladio. 40.b.t.3

Cur fœminas reſeruaſtis? Nonne iſtæ ſunt quæ deceperunt filios Iſrael ad ſuggeſtionem Balsā, & præuaricari vos fecerunt in Domino ſuper peccato Phogor? 178. e.2.to.3

DEVTERONOMII.

1. Hæc ſunt verba, quæ locutus eſt ad omnē Iſrael trans Iordanem in ſolitudine campeſtri, contra mare rubrum inter Pharan & Tophel, & Labam, & Aſceroth, vbi auri eſt plurimū. 122. b.t.2

4. Quia dominatur Excelſus in regno hominū, & cui voluerit ipſe dat illud. 1 b.to.t

5. Honora patrem tuum, & matrem. 27.e.2.t.t

Omnia, quæ præceperit nobis Dominus, & audiemus & faciemus. 81.e.2.to.1.

Non concupiſces rem proximi tui 105.e. 2.to.t

7. Noli metuere, ſed recordare quæ fecerit Dominus Deus tuus Pharaoni, & cunctis Ægyptiis, plagas maximas quas viderunt oculi tui, & ſigna atque portenta, manumque robuſtam, & extentum brachium: vt educeret te Dominus Deus tuus, ſic facies cunctis populis, quos metuis. 677. a. b. 2.t.2

Non inibis cum eis fœdus, nec miſereberis eorum. 177.e.to.2.

Dedit tibi manna, vt oſtenderet, quòd non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo, quod egreditur ex ore Dei. 83.d.2.to.t

Poſtquam afflixit te Dominus, & probauit, ad extremū miſertus eſt tui, ne diceres in corde tuo: Fortitudo mea, & robur manus meæ, hæc omnia mihi præſtiterunt, ſed recorderis Domini Dei tui, quòd ipſe tibi vires præbuerit. 178. e tom. 2.

10 Et nunc Iſrael quid Dominus Deus tuus quærit abs te, niſi vt timeas Dominum Deum tuum, & ambules in viis eius, & diligas eum? 78. d.to.2

11. Non eſt terra ad quam ingredimini poſſidendā, ſimilis terræ Ægypti, de qua exiſtis, &c. 96.b. c.to.2.

14. Moyſes centum & viginti annorum erat, quādo mortuus eſt. non caligauit oculus eius, nec dentes illius moti ſunt. 138.b.t.3.

15. Si vnus de fratribus tuis, qui moratur intra portas ciuitatis tuæ in terra, quam Dominus Deus tuus daturus eſt tibi, ad paupertátem venerit, non obdurabis cor tuum, nec contrahes manum, ſed aperies eam pauperi. 88.d.2.to.3

18. Prophetam ſuſcitabit vobis Deus de fratribus veſtris, quem vt me ipſum audietis. 101.c.d.to. 1. & 4. d. tom.2.

20. Audi Iſrael, vos hodie contra inimicos veſtros pugnam committitis, non pertimeſcat cor veſtrum, nolite metuere, nolite cedere, ne formidetis eos quia Dñs Deus, &c. 7 d. & 83. d.i.t.2.

21. Quæ radet cæſariem, & circumcidet vngues, & deponet veſtem, in qua capta eſt, ſedens in domo tua flebit patrem, & matrem ſuam vno menſe, & poſtea intrabis ad eam, dormieſque cum illa, & erit vxor tua. 16.c.t.2.& 130.b. t. 3

Maledictus omnis qui pendet in ligno, &c. 45.a. tom.3.& 45.b.to.3.

23. Ammonites & Moabites etiam poſt decimam generationem non intrabunt in Eccleſiam Domini in æternum, quia noluerunt vobis occurere cum pane. 89. d.2.to.3

25. Non habebis in ſacculo diuerſa pondera, maius & minus, nec erit in domo tua modius maior & minor. Pondus habebis iuſtum, & modius æqualis & verus erit tibi. 84.2.to.2

Si eum qui peccauerit, iudices dignum viderint, proſternent, & corā ſe facient verberari, &c. 99.c.2.& 107.b.2 to.1.

Pro menſura peccati erit & plagarum modus, ita duntaxat, vt quadragenarium numerum non excedant, ne fœdè laceratus ante oculos tuos obeat frater tuus. 107.b.2 to.1

27. Qui ſtabūt in monte Garizim benedicebant factores legis.

tes legis. 126.e.tom.32.
33. Erit vita tua pendens in ligno,& videbis,& non cognoſces. 4.d.to.2.
Bos tuus immoletur coram te, & non comedes ex eo. 12.e.2.to.3.
Aſinus tuus rapiatur in conſpectu tuo, & non reddatur tibi. ibidem.
32. Exacuam velut fulgur gadium meum. 74.b.t.3.
Suxerunt mel de petra,& oleum de firma petra. 22.e.1.tom.2.
Vua eorum, vua fellis, & bottus amaritudinis ipſis. 73.e.2.tom.3.
33. Ferrum & æs calceamentum eis.75.e.2.tom.2.& 138.b.tom.3.
34. Mortuus eſt Moyſes famulus Domini in terra Moab iubente Domino, & ſepeliuit eum in valle terræ Moab contra Phogor. 5.b.2.& 156.c.tom.2.

IOSVE.

4. Elige duodecim viros ſingulos per ſingulas, tribus, & præcipe eis vt tollant de medio Iordanis alneo, vbi ſteterunt Sacerdotum pedes; duodecim duriſſimos lapides, quos ponetis in loco caſtrorum vbi fixeritis hac nocte tentoria. 94.a.2.& 154.c.to.2.
5. Hodie abſtuli opprobriũ Ægypti à vobis.ibid.b.2.
6. Maledictus vir coram Domino,qui ſuſcitauerit, & ædificauerit ciuitatem Iericho. 81.c.2.t.1.
Dixit Atherſata eis,vt non comederent de ſanctis Sanctorum, donec ſurgeret Sacerdos Dei doctus atque perfectus. 177.d.tom.3.
7. Anathema in medio tui eſt Iſraël,nõ poteris ſtare contra hoſtes tuos,donec deleatur ex te, qui hoc cõtaminatus eſt ſcelere.9.a.t.1.& 28.d.2.t.3.
10. Noli timere, nec paueatis, confortamini, & eſtote robuſti,diſperdet enim Dominus cunctos hoſtes veſtros, aduerſum quos dimicatis. 126.e.t.2.
13. Populus multus es, & magnæ fortitudinis, & habebis ſortem vnam,ſed tranſibis ad montẽ,& ſuccides tibi, atque purgabis ad habitandum ſpatia,& poteris vltra procedere. 126.d.1.to 3.
14. Hodie octoginta quinque annorum ſum ſic valens,vt eo valebam tempore,quando ad explorandum miſſus ſum: illius in me temporis fortitudo vſque hodie perſeuerat,tam ad bellandum,quàm ad gradiendum. 138.a.to.3.
17. Si populus multus es,aſcende in ſiluam,& ſuccide tibi ſpatia in terra Pherezæi,& Raphaim, quia anguſta eſt tibi poſſeſſio montis Ephraim. 104.c.2 & 125.c.2.to.3.
Non poterimus ad montana conſcendere, cùm ferreis curribus vtantur Chananæi, qui habitant in terra campeſtri. 105.a.104.e.2,to.1. & 126.2.tom.3.
Quare dediſti mihi poſſeſſionem ſortis & funiculi vnius, cùm ſim tantæ multitudinis, & benedixit mihi Dominus. 234.e.2.to.3.
18. Vſquequo marcetis ignauia, & non intratis ad poſſidendam terram, quam Dominus Deus Patrum veſtrorum dedit vobis? 125.b.to.3.
22. Nequando dicerent filij veſtri filiis noſtris, Quid vobis & Dño Deo Iſraël? Terminum poſuit Dominus inter nos, & vos Iordanem fluuium, & idcircò partem non habetis in Domino: & per hanc occaſionem auerterent filij veſtri filios noſtros à timore Domini. 100.a.1.to.3.
Fortiſſimus Deus, Dominus ipſe nouit ſi præuaricationis animo hoc altare conſtruximus. 165. e.1.tom.3.

IVDICVM.

1. Septuaginta reges amputatis ſummitatibus manuum & pedum, colligebant reliquias ciborum ſub menſa mea,ſicut feci aliis,ita reddidit mihi Dominus. 91.a.b.to.1.
3. Hæ ſunt gentes, quas Dominus dereliquit, vt erudiret in eis Iſraëlem. 178.d.2.to.1.
4. Tolle tecum decem millia pugnatorum,& vade in montem Thabor.Ego autem adducam ad te in locum torrentis Ciſon Siſaram Principem exercitus Iabin,& currus eius,omnẽq; multitudinem, tradamque eos in manu tua. 89.e.2.t.2.
8. Nonne melior eſt racemus Ephraim, vindemiis Abiezer? 120 b.to.2.
9. Abimelech audiens viros turris Sichimorum pariter conglobatos, aſcendit in montem Selmon cum omni populo ſuo, & arreptâ ſecuri præcidit arboris ramum,& cætera. 169.d.to.3.
11. Domine ſi tradiderit filios Ammon in manus meas quicumque primus egreſſus fuerit de foribus domus meæ, mihique occurrerit reuertenti cum pace à filiis Ammon, eum in holocauſtum offeram Domino. 171.e.tom.2.
13. Si Dominus nos vellet occidere,de manibus noſtris holocauſta, & libamenta non ſuſcepiſſet. 86.c.2.to.3.
18. Deos meos,quos feci,mihi tuliſtis, & Sacerdotem & omnia quæ habeo,& dicitis,Quid tibi eſt? 32.b.tom.1.

RVTH.

4. Cedo ad Booz iure propinquitatis. 87.b.to.1.

I. REGVM.

1. Viſitauit Dominus Annam, & concepit, & peperit tres filios,& duas filias. 49.b.to.3.
Non iam Anna,ſed Agnes, cur fles, & quare non comedis, & quamobrem affligitur cor tuum, numquid non ego melior ſum quam decem filij? 113.b.2 tom.1.
2. Erat peccatum puerorum grande nimis coram Domino, quia detrahebant homines à ſacrificio Dei. 103.a.to.1.
Orauit, & dedit mihi Dominus petitionem meã, quam poſtulaui eum: idcircò & ego commodaui eum Domino cunctis diebus,quibus fuerit commodatus Domino. 125.c.tom.1.
3. Prædixi ei quòd iudicaturus eſſem domũ eius in æternum,propter iniquitatem, eo quòd nouerat indignè agere filios ſuos, & non corripuit eos: idcircò iuraui domui Heli quòd non expietur iniquitas eius victimis,&c. 166.a.b.t.3.
8. Diſplicuit ſermo in oculis Samuelis,eo quòd dixiſſent: Da nobis Regem,vt iudicet nos. 72.b. tom.1.
Declinauerunt poſt auaritiam, acceperunt munera peruerterunt iudicium. 237 b.to.3.
11. Cõcede nobis ſeptem dies,vt mittamus nuncios in vniuerſos terminos Iſraël, & ſi non fuerit qui defendat nos,egrediemur adte. 84 b.to.1.
Sic dicetis viris qui ſunt in Iabes Galaad: cras erit vobis ſalus. 84.c.2.to.
12. Ecce præſto ſum,loquimini ad me coram Dño, & Chriſto eius,vtrum bouem cuiuſquam tulerim aut aſinum, ſi quemquam calumniatus ſum,ſi oppreſſi aliquem,ſi de manu cuiuſquam munus accepi, & contemnam illud hodie, re-

ſtituamque vobis. 7.d.2.tom.1.
13. Conuerſatus coram vobis ab adoleſcentia mea vſque ad diem hanc, ecce præſto ſum, loquimini de me coram Domino. 237.c.2.tom.3.
14. Maledictus vir qui comederit panẽ vſque adveſprã, donec vlciſcar me de inimicis meis. 29.b.t.3.
15. Numquid vult Dñs holocauſta, & victimas, & non potius, vt obediatur voci Domini? Melior eſt enim obedientia quàm victimæ.
Pœnitet me quod cõſtituerim Saul Regẽ. 29.b.t.3.
17. Impoſita galea ærea ſuper caput eius, & veſtitus lorica, accinctus etiam gladio ſuper veſtẽ ſuam, cœpit tentare ſi armatus poſſet incedere, non enim habebat conſuetudinem, & dixit: Non poſſum ſic incedere, &c. 178.b.c.2.to.2.
21. Non habeo panes laicos, ſed tantum panem ſanctum, ſi mundi ſunt pueri, maximè à mulieribus, manducent. 171.c.tom.3.
24. Hodie increuerunt ſerui qui fugiunt dominos ſuos. 108.b.2.t.1.
25. Quid mihi & vobis, filij Saruiæ? Dimittite eum vt maledicat mihi. Dominus præcepit ei vt maladiceret David: & quis eſt qui audeat dicere, quare ſic fecerit? 108.b.2.t.1.
27. Percutiebat Dauid omnem terram, nec relinquebat viuentem virum, & mulierem, &c. 129.c.2.tom.2.

II. REGUM.

2. Num vſque ad internecionem tuus mucro deſæuiet? viuit Dominus, ſi locutus fuiſſes manè, receſſiſſet populus perſequi fratrem ſuum. 4.c.2.tom.1.
Num aſcendã in vnã de ciuitatibus Iudæ? 22.d.t.1.
3. Mundus ego ſum, & regnum meum vſque in ſempiternum à ſanguine Abner filij Ner: & veniat ſuper caput Ioab, & ſuper omnem domum patris eius: nec deficiat de domo Ioab Gomorrhiam ſuſtinens. 72.c.to.3.
6. Benedixit Dominus Obededom, & omnem domum eius. 235.b.2.tom.3.
Viuit Dominus, quia ludam, & vilior fiam pluſquam factus ſum, & ero humilis in oculis meis. 114.b.tom.3.
Quàm glorioſus fuit hodie Rex Iſraël, diſcooperiens ſe ante oculos ſeruorum ſuorum, & nudatus eſt quaſi nudetur vnus ex ſcurris. 114.b.to.2.e.& 114.b.tom.3.
7. Fidelis erit domus eius, & regnum eius, vſque in ſempiternum coram me. 14.b.tom.3.
Cùm dormieris cum patribus tuis, ſuſcitabo ſemen tuum, quod egredietur de lumbis tuis: & ipſe erit mihi in filium, & ego ero ei in Patrem. 104.c.2.tom.2.& 14.b.tom.3.
12. Tranſtulit Dominus peccatum à te & non morieris. 134.c.2.to.2.
16. Egredere, egredere, vir ſanguinum, & vir Belial. 108.c.tom.1.
19. Decem partibus maior ego ſum apud Regem, & primogenitus ego ſum, magiſque ad me pertinet Dauid, quàm ad te: cur mihi feciſti iniuriam, & non mihi nunciatum eſt priori, vt reducerem regem meum? 101.b.to.3.
Obſecro, vt reuertar ſeruus tuus, & moriar in ciuitate mea & ſepeliar iuxta, &c. 85.d.to.1.
Quot ſunt dies annorum vitæ meæ, vt aſcendam cum Rege in Hieruſalem? Numquid vigent, &c. 38.b.2.t.1.
Cur ſeruus tuus ſit oneri dño meo Regi? 38.a.t.2.
Veni vt requieſcas ſecurè mecum in Hieruſalem. 138.c.tom.3.
23. Hæc ſunt verba nouiſſima, quæ dixit Dauid filius Iſai: dixit, vir cui conſtitutum eſt de Chriſto Iacob. 13.c.2.tom.3.

III. REGUM.

2. Tu noſti quæ fecerit mihi Ioab filius Saruiæ: quæ fecerit duobus principibus exercitus Iſraël, Abner filio Ner & Amaſæ filio Iether, quos occidit, & effudit ſanguinem belli in pace. 183.e.2.tom.3.
3. Sed & hæc, quæ non poſtulaſti, dedi tibi, diuitias ſcilicet, & gloriam, vt nemo fuerit ſimilis tui in regibus, cunctis retro diebus. 79.a.2.tom.1.
4. Malleus & ſecuris & omne ferramentum non ſunt audita in domo, cùm ædificaretur. 210.c.2.tom.2.
7. Quia in campeſtri regione Iordanis fuit ex ea Rex in argilloſa terra inter Sochot, & Sarthan. 11.c.2.tom.1.
Omnia vaſa quæ fecit Hiram Regi Salomonis, in domo Domini, de aurichalco erant, &c. 172.e.2.tom.3.
8. Factum eſt, cùm exiſſent Sacerdotes de ſanctuario, impleuit nebula domum Domini, & non poterant Sacerdotes ſtare prope propter nebulam. 101.c.2.tom.2.
10. Nõ ſunt allata vltra aromata, tã optima, quã ea, quæ dedit Regina Saba Salomoni. 67.c.2.t.2.
13. Angelus locutus eſt mihi in ſermone Domini, dicens: Reduc eum tecum in domum tuam, vt comedat panem, & bibat aquam. 84.c.2.t.3.
17. Vade in Sareptam Sidoniorum, ibi præcepi mulieri viduæ, vt paſcat te. 42.a.2.tom.1.
19. Sufficit mihi Domine; tolle animam meam. Neque enim melior ſum quàm patres mei. 39.b.2.tom.2.
Altaria tua Domine deſtruxerunt, & Prophetas tuos occiderunt gladio, & relictus ſum ego ſolus. 15.d.t.1.
20. Qui dimiſiſti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima eius, & populus tuus pro populo eius. 115.c.2.tom.2.
Tranſtulit Dominus peccatum tuum, non morieris. 7.e.tom.1.
21. Da mihi vineam tuam, vt faciam mihi hortum oleorum, quia vicina eſt, & prope domum meam. 56.b.2.tom.1.& 96.c.2.tom.2.
Propitius ſit mihi Dominus, ne dem hæreditatem patrum meorum tibi. Ibid.
Vidiſtis hominem inſanum, quare adduxiſtis eũ ad me? An deſunt nobis furioſi quòd introduxiſtis iſtum, vt fureret me præſente. 161.e.2.t.2.
Nonne vidiſti humiliatum Achab coram me. Quia igitur humiliatus eſt mei cauſa, non inducam malum in diebus eius. 75.b.t.3.
Scidit veſtem ſuã & operuit cilicio carnem ſuam, ieiunauitque & dormiuit in ſacco & ambulabat demiſſo capite, &c. 231.d.& 2.2.to.3.

IV. REGUM.

1. Vir piloſus, & zona pellicea accinctus renibus. 228.b.2.tom.3.
2. Peto vt fiat duplex ſpiritus tuus in me. 44.b.to.3.
Afferte mihi vas nouum, & mittite in illud ſal. Qui cùm attuliſſent, egreſſus ad fontes aquarum, miſit in eum ſal, & ait: Hæc dicit Dominus: Sanaui aquas has, & non erit in eis vltra mors, neque ſterilitas. 171.c.2.tom.2.
Viuit Dominus exercituum, in cuius conſpectu

ſto, quòd ſi non vultum Ioſaphat Regis Iudæ erubeſcerem, nec attendiſſem quidem te, nec reſpexiſſem. 115.b.2.t.1.
Aſcende calue, aſcende calue. 88.d.s.t.2.
4. Viuit Dominus, viuit anima mea, non dimittam te. 118.d.a.tom.3.
Nonne cor meum in præſenti erat, quando reuerſus eſt homo de curru ſuo in occurſum tibi. 104.d.tom.1.& 238.b.s.t.3.
Accepiſti argentum & veſtes, vt emas olueta, & vineas, oues, & boues, ſeruos, & ancillas; ſed & lepra Naaman adhærebit tibi, & ſemini tuo in ſempiternum. 238.b.s.tom.3.
17. Gentes quas tranſtuliſti, & habitare feciſti in ciuitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei terræ. 30.d.tom.1.
Non enim faciet vltra ſeruus tuus holocauſtum & victimam diis alienis, niſi Domino. 30. e. 2. to.1.
22. Pro eo quod audiſti verba voluminis, & perterritum eſt cor tuum, & humiliatus es corã Domino auditis ſermonibus contra locum iſtum & habitatores eius, &c. 63. b.2.t.1.& 23.c.t.3.
23. Aſcendit Pharao Nechao Rex Ægypti contra regem Aſſyriorum ad flumen Euphratem, & abiit Ioſias Rex in occurſum eius, & occiſus eſt in Mageddo, cùm vidiſſet eum. 63.b.2. tom.1.e.23.d.2.tom.1.

I. PARALIPOMENON.

9. Hi ſunt Choritæ ſuper opera miniſterij cuſtodes veſtibulorum tabernaculi, & familiæ eorum, per vices caſtrorum Domini cuſtodientis introitum. Phinees autem filius Eleazar, erat dux eorum coram Domino. 165. d. 2. tom. 2. 3.

II. PARALIPOMENON.

15. Dominus vobiſcum, quia fuiſtis cum Domino. 97. d. tom. 3.
19. Impio præbes auxilium, & his qui oderunt Dominum amicitia iungeris, idcircò iram Domini merebaris, ſed bona opera inuenta ſunt in te, eo quòd abſtuleris Lucos de terra Iuda, & præparaueris cor tuum vt requireres Dominum Deum Patrum tuorum. 115.b.c.2.tom.1. & 122. a. 2.t.3.
26. Cùm reſpexiſſet eũ Azarias Pontifex, & omnes reliqui Sacerdotes, viderunt lepram in fronte eius, & feſtinato expulerunt eum. 72.e.t.3.
36. Tibi dicitur Nabuchodonoſor Rex; Regnum tranſiit à te; & ab hominibus te eiicient & cum beſtiis atque feris erit habitatio tua. 259.b.t.3.

I. ESDRÆ.

2. Quæſierunt ſcripturam genealogiæ ſuæ; & non inuenerũt, ideóque eiecti ſunt de ſacerdotio. 221.a.2.tom.3.

II. ESDRÆ.

4. Ædificent; ſi aſcenderit vulpes, tranſiliet murum eorum lapideum. 125.c.2.tom.1.

TOBIÆ.

2. Verè vana facta eſt ſpes tua, & eleemoſynæ tuæ modò apparuerunt. 9.b.2.tom.2.
4. Eleemoſyna ab omni peccato, & à morte liberat, non patietur animam ire in tenebras. 131.a.b.t.1.
Quod tibi fieri non vis, alij ne feceris. 31.e.2.t.2.
Ex ſubſtantia tua fac eleemoſynam, & noli auertere faciem tuã ab vllo paupere; ita enim fiet vt nec à te auertatur facies Domini. 89.a.t.3.
Quomodo potueris, ita eſto miſericors. ibid.
Fiducia magna erit coram ſummo Deo eleemoſyna, omnibus facientibus eam. ibid.

IUDITH.

6. Dominus tecum virorum fortiſſime. 97.c.t.3.
8. Erat eleganti aſpectu nimis, cui vir ſuus reliquerat diuitias multas, & familiam copioſam; ac poſſeſſiones armentis boum; & gregibus ouiũ plenas, & quod his omnibus eſt longe præſtantius, dicitur etiam, quia erat in omnibus famoſiſſima, &c. 136.b.tom.1.
Non eſt iſte ſermo qui miſericordiam prouocet, ſed potius qui iram excitet, & furorem accendat. 220.c.2.tom.1.
9. Domine Deus patris mei Simeon. qui dediſti ei gladium in defenſionem alienigenarum, qui violatores extiterunt in coinquinatione ſua, & denudauerunt femur virginis in confuſionem, & cætera. 2.d.tom.1.
10. Abſtulit à ſe Iudith cilicium, & exuit ſe veſtimentis viduitatis ſuæ, & lauit corpus ſuum, & vnxit ſe myrrho optimo, & diſcriminauit crinem capitis ſui, & impoſuit mitram ſuper caput ſuum, &c. 114.b.2.t.3

ESTHER.

14. Tu ſcis Domine neceſſitatem meam, quòd abominer ſignum ſuperbiæ, & gloriæ meæ quod eſt ſuper caput meum in diebus oſtentationis meæ, & deteſter illud quaſi pannum menſtruatæ, & non portem in diebus ſilentij mei. 114.a.2.t.3

IOB.

2. Adhuc permanes in ſimplicitate tua? Benedic Deo, & morere. 10.b.t.2.
3. Non videat ortum ſurgentis auroræ. 92.d.t.2.
4. Conceptum ſermonẽ tenere quis poſſit. 29.d.t.3.
5. Sicut in nocte, ita palpabunt in meridie. 66.b.t.3.
6. Qui cœpit, ipſe me cõterat, ſoluat manum ſuam, & ſuccidat me. Et hæc mihi ſit conſolatio, vt affligens me dolore non parcat. 127.b.c.t.1.
9. Qui facit magna, & incomprehenſibilia, & mirabilia, quorum non eſt numerus. 140.a.2.t.2.
10. Terram tenebroſam, & opertam mortis caligine, terram miſeriæ & tenebrarum, vbi vmbra mortis, & nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat. 159.e.t.1.
11. Cùm te conſumptum putaueris, quaſi Lucifer orieris. 19.c.t.2.
13. Veſtigia pedum meorum dinumeraſti. 133.b.t.2.
15. Non credat fruſtra errore deceptus quòd aliquo pretio redimendus ſit. 172.b.c.t.2.
16. Rugæ meæ teſtimonium dicunt contra me; & ſuſcitatur falſiloquus aduerſum faciem meam contradicens mihi: collegit etiam furorem ſuum in me & comminans mihi, infremuit contra me dentibus ſuis. 17. b. tom. 3.
21. Ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt. 132.d.2.tom.1.
22. Virga tua, & baculus tuus, ipſa me conſolata

ſunt. 92.e.2.tom.2.

24. Ad oimium ealorem tranſeat ab aquis niuium, & vſque ad ioferos peccatum illius obliuiſcatur eius miſericordia. 87.e.2.t.3.

27. Diues cùm dormierit, nihil ſecum auferet; apetiet oculos ſuos, & nihil inueniet; appreheodet eum quaſi aqua inopia, noctè oppiimet eum tempeſtas. 88.a.to.3.

28. Non adæquabitur el aurum, vel vitrum: oon commutabuntur pro ea vaſa excelſa & eminentia: non adæquabitur ei aurum de Æthiopia, oec tincturæ mundiſſimæ componetur. 35.a.t.2.

29. Oculus fui cæco, & pes claudo; pater eram pauperum, &c. 68.e.a.to.a.

Benedictio perituri ſuper me veoiebat, & cor viduæ conſolatus ſum; oculus fui cæco. 87.b.t.3.

31. Si contempſi ſubire iudicium cum ſeruo meo. 7.c.2.tom.1.

Per ſingulos gradus meos pronunciabo illum. 64.d.tom.2.

Ab iofantia mea creuit mecum miſeratio, & de vtero matris meæ egreſſa eſt mecum. 187.b.to.3.

36. Simulatores & callidi prouocant iram Dei. 58.a.2.tom.1.

38. Numquid immites fulgura, & ibunt, & reuertentia dicent tibi, adſumus? 119.c.2.tom.2.

Quis concluſit oſtiis mare, quando erumpebat, quaſi de vulua procedens. 28.b.tom.2.

Circumdedi illud terminis meis, & poſui vectem & oſtia, & dixi: Vſque huc venies, & oon procedes amplius, & hic confrioges tumentes fluctus tuos. ibid.

40. Sub vmbra dormit, io ſecreto calami, & locis humentibus. 66.c.2.to.1.& 172.c.a.to.3.

Numquid armilla perforabis maxillam Leuiathan? 38.d.2.to.1.

Abſorbebit fluuium, & non mirabitur: & habet fiduciam, quòd influat Iordanis in os eius. 90.a.tom.1.& 172.c.d.2.tom.3.

Numquid capies Leuiathan hamo. 105.b.a.to.2.

Protegunt vmbræ vmbram eius, circumdant eū ſalices torrentis. 172.c.2.tom.3.

Vos eſtis vaſa iræ, & furoris Domini repoſita in diem vltionis, 179.b.tom.3.

PSALMORVM.

1. Non ſic impij, non ſic; ſed tanqoam puluis, quem proiicit veotus à facie terræ. 173.d.to.3.

2. Tacui, ſemper ſilui, patiens fui, ſicut parturiens loquar. 47.a.2.tom.1.

Dominus dixit ad me, Filius meus es tu: ego hodie genui te; poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ. 14.a.to.3.

3. Tu percuſſiſti omoes aduerſantes mihi ſine cauſa dentes peccatorom contriuiſti. 132.b.2.to.1.

4. Signatum eſt ſuper nos lumeo vultus tui Domine. 90.d.tom.2.

Filij hominum vſquequo graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & quæritis meodacium? 141.b.2.tom.2.

5. Odiſti omnes qui operantur iniquitatem, perdes eos qui loquuntur mendacium. 186.a.t.2.

7. Deieciſti eos dum alleuarentur. 132.e.a.to.1.

8. Quis eſt homo, quòd memor es eius, aut filius hominis, quoniam viſitas eum? 138.b.2.to.2.

9. Deſideria cordis eorum exaudiuit auris tua. 87.a.2.t.2.

Dum ſuperbit impius, incéditur pauper. 2.a.2.t.1.

Iudica Domine nocentes me, expugna impugnantes me; apprehende arma & ſcutum, & exurge in adiutorium mihi. 179.2.tom.2.

11. Eloquia Domini, eloquia caſta, argentum igne examinatum, probatum terræ. 117.b.2.tom.2.

13. Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt io voluptatibus ſuis. 66.e.2.t.1.& 172.e.a.

Dixit inſipiens in corde ſuo; Nō eſt Deus. 68.a.t.1.

Linguis ſuis doloſè agebant, venom aſpidum ſub labiis eorum. 76.b.2.tom.2.

17. Torrentes iniquitatis conturbauerunt me. 143.c.2.to.2.

Populus, qué nō cognoui ſeruiuit mihi. 59.c.2.t.a.

18. Io omnem terram exiuit ſonus eorum, & io fines orbis terræ verba eorum. 119.b.c.a.t.2.

In ſole poſuit taberoaculom ſuum. 2.b.to.2.156.a.a.tom.2.19.b.tom.3.

Non eſt qui ſe abſcondat à calore eius. 6.c.2.to.2.

19. Memor ſit Dominus omnis ſacrificij tui, & holocauſtum tuum pingue fiat. 132.a.tom.3.

21. Dederunt in eſcam meam fel, & in ſiti mea potauerunt me aceto. 19.e.2.to.3.

Sperauit in Domino, eripiat eum, ſaluum faciat eum, quoniam vult eum. 12.c.2.tom.3.

Manducauerunt, & adorauerunt omnes pingues terræ. 170.b.2.tom.2.

Ego ſum vermis, & non homo. 15.e.2.& 109.d.t.2.

Reminiſcentur, & conuertentur ad Dominum vniuerſi fines terræ, & adorabunt in conſpectu eius vniuerſæ familiæ Gentium. 91.e.2.tom.1.& 43.a.b.tom.2.

Foderunt manus meas, & pedes meos. 43.a.110.d.tom.2.& 12.d.2.tom.3.

23. Attollite portas principes veſtras. 91.c.a.168.c.2.tom.1.

28. Adorate Dominum in aula ſancta eius. 3.a.2.tom.2.

29. Conuertiſti planctum meum io gaudium mihi, conſcidiſti ſaccum meum, &c. 43.e.a.to.2.& 115.b.2.tom.2.

30. Viriliter agite, & confortetur cor veſtrum, omoes qui ſperatis io Domino. 133.b.2.to.1.

31. Sicut iurauit Domioo, votum vouit Deo Iacob. 171.a.2.tom.2.

Beati, quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorū tecta ſunt peccata. 29.c.38.c.125.b.tom.2.

Beatus vir cui non imputauit Dominus peccatum. 125.b.2.tom.2.

Dixi, Confitebor aduerſum me iniuſtitiam meam Domioo. 139.d.t.2.

Iotellectum tibi dabo, & inſtruam te in via hac qua gradieris, firmabo ſuper te oculos meos. 198.2.tom.3.

33. Guſtate, & videte, quooiam ſuauis eſt Dominus. 38.c.2.tom.1.

Benedicam Dominum io omni tempore, ſemper laus eius in ore meo. 98.c.to.3.

34. Iudica Domine oocentes me, expugna impugnantes me; apprehende arma & ſcutum, & exurge in adiutorium mihi. 136.a.to.3.

35. Placebo Domino in regione viuorum. 24.b.t.a.

Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ, & torreote voluptatis tuæ potabis eos, quoniam apud te eſt fons vitæ. 66.b.96.a.2.131.b.tom.2.

36. Expecta Dominū, & cuſtodi viam eius, & exaltabit te, vt hæreditate capias terram. 132.d.t.2.

Tanquam fœnum velociter areſcent, & ſicut olera herbarum cito cadent. 96.c.t.a.

38. Exaudi orationem meam Domine, & deprecationem meam, auribus percipe lacrymas meas. 131.a.2.to.2.

Dixi, Cuſtodiam vias meas, vt non delinquam

in lingua mea. 142.c.2.to.2.

39. Sacrificium, & oblationem noluiſti, holocauſta etiam pro delicto non poſtulaſti, tunc dixi: Ecce venio. 103.2.tom.2

40. Etenim homo pacis meæ, in quo ſperabam, magnificauit aduerſum me ſupplantationem. 37.d.2.tom.1.& 19. b. tom. 1.

41. Quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me? 131.c.tom.2.

Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum, quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? 11.c 1.28.d.to.2.& 28.a.to.2.

Memor ero tui Domine, de terra Iordanis, & Hermonij a monte modico. 186.d.2.to.2.

44. Eructauit cor meum verbum bonum, dico ego opera mea Regi. 15.b.to.3.

Vnxit te Dominus Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis. 22.e.75.d.2.to.2. & 58.d.to.3.

Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiſcere populum tuum, & domum patris tui. 23. b.2.to.2.

Eructauit cor meum verbũ bonũ, &c. 151.d.2.t.2.

48. Sicut oues in inferno poſiti ſunt, & mors depaſcet eos. 76 2.2. & 132.c.2.t.1.

49. Sacrificium laudis honorificabit me. 170.b 2 t.2

Inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me. 148.2.2.tõ.2.

Ignis ante eum præibit, & in circuitu eius tempeſtas valida. 170.b.to.2.

50. Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea. 102.d.2.to 2.

Peccatum meum coram me eſt ſemper. 171.a.t.2.

Libera me de ſanguinibus, Deus Deus ſalutis meæ. 72.e 2.tom.3.

54. Iacta cogitatum tuum in Domino, & ipſe te enutriet. 151.b.to.3.

Si inimicus meus maledixiſſet mihi, ſupportaſſem vtique: & ſi is qui oderat me, ſuper me magna locutus, &c. 19.2.2 to.3.

56. Filij hominum dentes eorum arma, & ſagittæ, & lingua eorum machæra acuta. 73.d.2.to.1.

Paratum cor meum Deus, paratum cor meum. 120. c. 2. tom. 2.

58. Non miſerearis omnibus qui operantur iniquitatem. 131.c.2.to.2.

Deus meus oſtende mihi bona inter inimicos meos, ne occidas eos, ne quando obliuiſcantur legis tuæ. 58.b.to.1.

59. Meus eſt Galaad, & meus eſt Manaſſes. 93. b. 2. tom. 1.

61. Diuitiæ ſi affluant, nolite cor apponere. 85.c.2 t.2

62. Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea. 170.2.2.tom.2.

Obſtructum eſt os loquentium iniqua. 162.b.2.t.3.

64. Valles abundabunt frumento. 20.2.to.1.

66. Deus miſereatur noſtri, & benedicat nobis. 109. b tom. 3.

67. Aſcendens in altum, captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus. 20.b.to.3.

Exurgat Deus, & diſſipentur inimici eius: & fugiant à facie eius, qui oderunt eum. Sicut deficit fumus, deficiant, &c. 137.b.2.t.1.

Deus conquaſſabit, capita inimicorum ſuorum verticem capilli perambulantium in delictis ſuis. 53.a.2.to.2.

68. Saluum me fac Domine, quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam meam. 28.e.114.c.t.2.

69. Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me feſtina. 100.b.to.3.

Adiutor meus, & liberator meus es tu, Domine ne tardaueris. 147.c.2.tu.3.

80. Quia non cognoui negotiatorem, introibo in potentias Domini. 141.d.2.to.2.

71. Deus iudicium tuum regi da, & iuſtitiam tuam filio Regis. 14.c.to 3.

72. Poſuerunt in cælum os ſuum, & lingua eorum tranſiuit ſuper terram. 63.c.2.to.1.

Deiecisti eos, dum alleuarentur. 17.d.2.to.1.

Tenuiſti manum dexteram meã, & in voluntate tua deduxiſti me, & cum gloria ſuſcepiſti me. 91. d.2.to.1.

75. Notus in Iudæa Deus, in Iſraël magnum nomen eius. 37.d.2.to.1.

Vouete, & reddite Domino Deo veſtro. 171. b.t.2.

Terra tremuit, & quieuit dum exurgeret in iudicio Deus. 177.d.to.3.

76. Exercitatus ſum, & defecit paulisper ſpiritus meus. 64.c.to.2.

77. Filij Ephrem intendentes arcum, & mittentes ſagittas ſuas conuerſi ſunt in die belli. 7.a.2. 83. c. 2.to. 2.

Non cuſtodierunt teſtamentum Dei, & in lege eius noluerunt ambulare. 7.a.2.to.2.

79. Qui ſedes ſuper Cherubim, manifeſtare. 142 d.2.to.2.

80. Exultate Deo adiutori noſtro, iubilate Deo Iacob. 98.d.2.to.3.

82. Deus meus pone illos vt rotam. 66.c.to.3.

83. Beati qui habitant in domo tua, Domine. 131. b. to. 2.

84. Terra noſtra dedit fructum ſuum. 4.2.to.2.

85. Inclina Domine aurem tuam, & exaudi me: quoniam egenus & pauper ſum ego. 98.c.to.3.

Cuſtodi animam meam, quoniam ſanctus ſum. 397.b.2.132.2.t.1.

86. Glorioſa dicta ſunt de te, ciuitas Dei. 83.a.2.3.

Mater Siõ dicet; Homo, & homo factus eſt in ea, & ipſe fũdauit eam Altiſſimus. 106.c.d.1.2.15.a.to.3.

Beati qui habitant in domo tua Domine, in ſæcula ſæculorum laudabunt te. 142.a.to.2.

88. Inueni Dauid ſeruum meum, oleo ſancto meo vnxi eum. 67.c.2.t.2.

Aquilonem & mare tu creaſti. 70.d.to.2.

Tu repuliſti, & deſpexiſti, diſtuliſti Chriſtum tuum. 142.c.2.to.2.

91. Iuſtus vt palma florebit, 200.a.to.2.

94. Venite adoremus & procidamus ante Deum. 3. a. 2.to.2.

95. Omnes dij Gentium dæmonia. 30.e.to.1.

Dominus regnauit à ligno, &c. 20.d.to.3.

100. Non habitabit in medio domus meæ, qui facit ſuperbiam. 52.a.2.to.3.

103. Iucundum ſit ei eloquium meum; ego verò delectabor in Domino. 166.d.2.to.2.

Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox. 92.c.to.2.

Suauis ſit ei laudatio mea, ego verò delectabor in Domino. 12.c.to.1.

105. Beati qui cuſtodiunt iudicium, & faciunt iuſtitiam in omni tempore. 123.c.to.1.

108. Conſtitue ſuper eum peccatorem. 22.b.2.to.1.

109. Tu es ſacerdos in æternum, ſecundùm ordinem Melchiſedech. 108 c.2.to.2.

Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion. 109.d.2.to 2.

Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis. 14. c. to. 3.

110. Virtutem operum ſuorum annunciabit populo ſuo, vt det illis hæreditatẽ gentium. 88e..2.to.2.

111. Generatio rectorum benedicetur. 64.a.to.2.

114. Credo videre bona Domini in terra viuentium. 24.b.2.to. 2.

115. Dirupiſti Domine vincula mea, tibi ſacrificabo

hoſtiam laudis. 59.d.2.tom.3.

Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem ſalutaris accipiam, &c. 162.c.38.d.88.b.& 103.e.& a.2.t.2.

Vota mea Domino reddam in conſpectu omnis populi eius. 171.c.to.2.

Pretioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum eius. 219.c.b.to.2.

116. Laudate Dominum omnes gentes, & collaudate eum omnes populi. 2.a.to.2.

117. Caſtigans caſtigauit me Dominus, & morti non tradidit me. 91.a.2.to.1.

Circumdederunt me ſicut apes, & exarſerunt ſicut ignis in ſpinis. 33.b.2.t.1.

Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo. 120.b.to.2.

118. Maledicti qui declinant à mandatis tuis. 30. a.2.tom.1.& 44.b.tom.2.

Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi. 94. b.2.tom.3.

Lucerna pedibus meis verbum tuum Domine, & lumen ſemitis meis. 89.b.2.tom.2.

Tabeſcere me fecit zelus meus, quia obliti ſunt verba tua inimici mei. 131.b.2.tom.2.

Diſcedite a me maligni, & ſcrutabor mandata Dei mei. 135.d.tom.2.

Fiat manus tua, vt ſaluet me. 162.b.tom.2.

Bonum mihi lex oris tui ſuper millia auri & argenti. 3.b.tom.2.

Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas in omni tempore. 111.3.tom.e.2.

121. Lætatus ſum in his quæ dicta ſũt mihi. 117.a.t.1.

131. Hæc requies mea in ſæculum ſæculi: hic habitabo, quoniam prælegi eam. 104.c.2.tom.3.

Iurauit Dominus Dauid veritatem, & non fruſtrabitur eum, de fructu ventris tui ponam ſuper ſedem meam. 14.d.tom.3.

Sacerdotes tui induantur iuſtitiam. 85.a.tom.3.

136. Adhæreat lingua mea faucibus meis, ſi non meminero tui. 114.b.2 tom.3.

137. Humilia reſpicit, & alta à longe cognoſcit. 114. b.2.& 8. d. 2. tomo 2.

138. Sicut tenebræ eius, ita & lumen eius. 136.c.t.1.

Nimis honorati ſunt amici tui Deus 156.d.2.t.2.

140 Non declines cor meum in verba malitiæ, ad excuſandas excuſationes in peccatis. 149.c.2.t.2.

Oleum peccatoris non impinguet caput meum. 283. e.

Eleuatio manuum mearum, ſacrificium veſpertinum. 60.a.2.tomo 2.

Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu Domini. 3.b 2.tomo.2.

142 Anima ſicut terra ſine aqua tibi. 11.c.2.t.1.

Non intret in iudicium cum ſeruo tuo. 148 b.t.2.

144. Miſerationes eius ſuper omnia opera eius. 139. e.2.tomo 2.

Memoriam abundantiæ ſuauitatis tuæ eructabunt, & iuſtitia tua exultabunt. 96. d. t. 2.

145. Dominus ſoluit compeditos, Dominus illuminat cæcos. 25.a.to.2.

147. Qui emittit eloquium ſuum terræ, velociter currit ſermo eius. 15.b.32.2.t.2.

PROVERBIORVM.

1. Si ſederis cœnare ad menſam potentis, conſiderans intellige, quæ apponuntur tibi, & ſic mitte manum tuam, ſciens quoniam talia oportet te præparare. 163.b.tomo 2.

Vocaui & renuiſtis, extendi manum meam, & non fuit qui aſpiceret: deſpexiſtis omne conſilium meum, & increpationes meas neglexiſtis. 150. a. b. tomo 2.

3. Lignum vitæ eſt his, qui apprehenderint eam, & qui tenuerit eam beatus. 29. a.2.tom.1.

Miſericordia & veritas non te deſerant, circumda eas gutturi tuo, & deſcribe in tabulis cordis tui, & inuenias gratiam, & diſciplinam bonam coram Deo, & hominibus. 87.d.t.3.

Ne dicas amico tuo, vade & reuertere, & cras dabo tibi, cùm ſtatim poſſis dare. ibid.

7. Irretiuit eum multis ſermonibus, & blanditiis labiorum protraxit illum: ſtatim eam ſequitur quaſi bos ductus ad victimam, & quaſi agnus laſciuiens, & ignorans, & neſcit quod ad vincula ſtultus trahatur. 93.e.tom.1.

9. Sapientia ædificauit ſibi domum, excidit columnas ſeptem. 100.2.e.tom.2.

Sapientia immolauit victimas ſuas, miſcuit vinũ, & propoſuit menſam ſuam, &c. 38.e.2.t.1.

10. Filius ſapiens lætificat patrem, filius verò ſtultus mœſtitia eſt matris ſuæ. 102.c.2.tomo. 1 & 96. e. 2. tomo 2.

Subſtantia diuitis vrbs fortitudinis; pauor pauperum egeſtas eorum. 87.c.to.3.

13. Diuitiæ hominis redemptio eius. 56. c. 2. tomo 1. & 86. 2. tom. 3.

Qui cuſtodit os ſuum, cuſtodit animam ſuam; qui autem inconſideratus eſt ad loquendum, ſentiet malum. 175. a.tomo 2.

14 Theſaurus deſiderabilis requieſcit in ore ſapientis. 122.a.to.2.

Miſericordia & veritas præparant bona; in omni opere bono erit abundantia. 87.d.tomo 3.

Qui deſpicit proximum ſuum, peccat, qui autem miſeratur pauperi, beatus erit. 87.b.2.to.3.

Qui credit in Domino, miſericordiam diligit, &c. ibid.

16. De ore prudentis procedit mel. 33.c.2.to.1.

Anima laborantis laborat ſibi, quia compellit eum os ſuum. 24.b.1.to.1.

17. Plus proficit correptio apud prudentem, quàm centum plagæ apud ſtultum. 50.a.to.1.

18. Qui mollis & diſſolutus eſt in opere ſuo, frater eſt ſua opera diſſipantis. 115.a.2.to.1.& 157. d.t.2.

Peccator cùm venerit in profundum malorum, contemnit. 133.e.to.2.

19. Honora Dominum de tua ſubſtantia. 87.c. to.3.

Qui dat pauperi, Domino fœneratur. 182.a.2.to.2.

Auris quæ audit increpationes vitæ, in medio ſapientium commorabitur. 50 a.to.1.

20. Abominatio eſt Domino pondus duplex: & ſtatera doloſa. 84.b.7.c.2 to.2.

Luxurioſa res vinum, & tumultuoſa ebrietas: quicumque his delectatur, non erit ſapiens. 97. c. 2. tom. 1.

Quis poteſt dicere, mundum eſt cor meum, purus ſum à peccato? 88.b.to.3.

Hæreditas ad quam in principio feſtinatur, benedictione carebit. 107.c.2.t.3.

21. Theſaurus deſiderabilis in ore ſapientis. 6.2.2. to. 2.

Melius eſt habitare in terra deſerta quàm cum muliere rixoſa & iracunda. 34.d.2.to.1.

22. Noli eſſe amicus homini iracundo, neque ambules cum viro furioſo; ne fortè diſcas ſemitas eius, & ſumas ſcandalum animæ tuæ. 34.d. 2.tom.1.

Non tranſgredieris terminos, quos tibi Patres tui conſtituerunt. 3.d.2.t.2.

23. Noli ſubtrahere à puero diſciplinam. Si enim percuſſeris eum virga, non morietur. Tu virga

perductis eum, & animam eius de inferno liberabis. 34. d. 2. t. 1.
24. Præpara foris opus tuum, & diligenter exerce agrum tuum, vt poſtea ædifices domum tuam. 6. c. t. 1.
Cum detractoribus ne commiſceatis colloquiū, quoniam repentè veniet perditio eorum, & ruinam vtrorumque quis nouit? 135. c. d. t. 3.
25. Iuſtus quaſi Leo confidens, abſque terrore erit. 73. a. t. 2.
Sicut qui nimium comedit mel, euomit illud, ſic qui ſcrutator eſt maieſtatis, opprimetur à gloria. 24. a. tom. 2.
Iaculum & gladius, & ſagitta acuta homo, qui loquitur contra proximum ſuum teſtimonium falſum. 73. c. 2. to. 1.
Sicut acetum in nitro, ita qui cantat carmina cordi peruerſo. 12. d. 2. tom. 1.
26. Sicut noxius eſt qui mittit lanceas, & ſagittas in mortem, ſic vir qui fraudulenter nocet amico ſuo, & cùm fuerit deprehenſus, dicit: Ludens feci. 31. c. 2. tom. 1.
27. Melior eſt manifeſta correctio quàm amor abſconditus. 34. b. 2. 106. e. 2. to. 1.
28. Qui abſcondit ſcelera ſua non dirigetur: qui autem confeſſus fuerit, & reliquerit ea, miſericordiam conſequetur. ibid. c. 2.
Beatus homo qui ſemper eſt pauidus; qui verò mentis eſt duræ, corruet in malum. 130. b. 2. t. 1.
29. Pauper & creditor obuiauerunt ſibi, vtriuſque illuminator eſt Dominus. 87. d. 2. to 3.
Viro qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus ſuperueniet interitus, & eum ſanitas non ſequetur. 34. c. 2. 36. c. 2. 106. e. 2. tom. 1.
30. Sanguiſugæ duæ ſunt filiæ, dicentes: Affer, affer. 13. a. 2. tom. 1.
31. Fortitudo & decor eſt indumētū eius. 144. b. 2. t. 3.
Multæ filiæ congregauerunt diuitias, & tu ſupergreſſa es vniuerſas. 144. d. 2. tom. 3.
Manum ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pauperem. 87. d. 2. tom. 3.
Non timebit domui ſuæ à frigore niuis; omnes enim domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus. ib.
Nobilis in portis vir eius, cùm ſederit cum ſenatoribus terræ, 107. b 2. tom. 3.

ECCLESIASTES.

1. Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat; ad locum vnde exeunt flumina, reuertuntur, vt iterum fluant. 37. b. c. to. 3.
6. Sunt iuſti & ſapientes, quorum opera in manu Domini, & tamen neſcit homo, vtrum amore, an odio dignus ſit; ſed omnia in futurum ſeruantur incerta. 51. a. 2. to. 1.
11. Si centum annis vixerit homo, & in his omnibus lætus fuerit, reminiſcere debet tēporis tenebroſi, & dierum malorum, &c. 118. c. tom. 1.
Mitte panem tuum ſuper tranſeuntes aquas, quia poſt multa tempora recipies illum, & cætera. 88. b. t. 3.

CANTIC. CANTICOR.

1. Nigra ſum, ſed formoſa filiæ Hieruſalem: nolite me conſiderare quòd fuſca ſim, quia decolorauit me ſol. 52. b. tom. 1. & 29. d. 2. t. 2.
Sicut malus inter ligna ſiluarum, ſic dilectus meus inter filios. 163. d. tom. 2.
Introduxit me rex in cellam vinariam; exultabimus, & lætabimur in te. 154. d. 2. & 47. a. t. 2.
Dilectus meus inter vbera mea commorabitur. 143. a. 2. tom. 1.
Vnguentum effuſum nomen tuum. 133. 10. 1. & 22. e. 2. tom. 3.
Faſciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur. 80. c. t. 2.
2. Surge amica mea, ſponſa mea, & veni columba mea in foraminibus petræ, in cauernis maceriæ. 122. d. 2. tom. 2.
Capite nobis vulpeculas, quæ demoliuntur vineam Domini. 2. b. 2. t. 2.
Adiuro vos, filiæ Hieruſalem, ne ſuſcitetis, neque euigilare faciatis dilectam, donec ipſa velit. 216. e. tom. 3.
3. Quæ eſt iſta, quæ aſcendit per deſertum, ſicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuerſi pulueris pigmentarij. 3. c. d. 92. a. t. 2.
Iſta eſt ſpecioſa inter filias Hieruſalē. 92. c. 2. t. 2.
En lectulum Salomonis, ſexaginta fortes ambiunt illū ex fortiſſimis Iſraël: omnes tenentes gladios & ad bella doctiſſimi. 98. e. & 133. b. 2. to. 1.
4. Coronaberis de vertice Sanir, de capite Amana, & Hermon, de cubilibus leonum. 78. d. 2. t. 2.
Dentes tui ſicut grex tonſarum quæ aſcenderunt de lauacro. 39. c. to. 2.
Sicut vitta coccinea labia tua, & eloquium tuum dulce. 46. d to. 2.
Sicut turris Dauid collum tuum: quæ ædificata eſt cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. 98. a. 2. to.
Oculi tui columbarum abſque eo quod intrinſecus latet. 35. e. 2. t. 2.
Tota pulchra eſt amica mea, & macula non eſt in te. 91. a. 2. t. 2.
Fauus diſtillans labia tua ſponſa; mel & lac ſub lingua tua. 31. c. 2. tom. 1.
5. Guttur eius dulcedo, & totus concupiſcentia. 33. c. 2. tom. 1.
Comedite amici mei, & bibite, & inebriamini chariſſimi. 163. b. to. 2.
Expoliaui me tunica mea; quomodo induar illam. 79. a. 2. to. 2. & 116. c. t. 3.
Dilectus meus miſit manū ſuam per foramen, & vēter meus intremuit ad tactū eius. 79. b. 2. t. 2.
Venter eius eburneus diſtinctus ſapphyris. 151. b. 2. tom. 2.
Oculi tui ſicut columbæ ſuper riuos aquarum, quæ lacte ſunt lotæ, & reſident iuxta fluenta pleniſſima. 279. e. to. 2.
6. Deſcendi ad hortum meum, vt viderem poma conuallium, & inſpicerem ſi floruiſſet vinea, &c. 107. a. 2. to. 2.
Quæ eſt iſta, quæ aſcendit de deſerto deliciis affluens. 25. a. tom. 2.
Vna eſt columba mea; vna genitricis ſuæ. 52. b. 2. tom. 2.
Neſciui, anima mea conturbauit me propter quadrigas Aminadab. 32. d. tom. 2.
7. Quàm pulchra es & decora, chariſſima in deliciis, ſtatura tua aſſimilata eſt palmæ. 162. c. 2. to. 2.
Comæ capitis tui, vt purpura Regia iuncta canalibus. 162. e. 2. t. 2.
Dixi, aſcendam in palmam, apprehendam fructus eius; & erunt vbera tua ſicut botri vineæ, &c. 43. e. 2. tom. 2.
Mane ſurgamus ad vineam, videamus ſi floruit vinea, ſi flores fructus parturiunt. 107. b. 2. t. 2.
8. Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſignaculum ſuper brachium tuum. 90. b. 2. 163. e. tom. 2.
Quæ eſt iſta, quæ aſcendit de deſerto deliciis

affluens, innixa ſuper dilectum ſuum. 90.a.t.2.

SAPIENTIÆ.

1.Spiritus ſanctus diſciplinæ effugiet fictum, & auferet ſe a cogitationibus, quæ ſunt ſine intellectu. 59.c.tom.1. & 46.c.t.3

Benignus eſt ſpiritus ſapientię, & non liberabit maledictum à labiis ſuis. 27.b.2.t.3.

2.Opprimamus virum iuſtum, quia contrarius eſt operibus noſtris. 20.e.t.1.

Vnguentis nos impleamus, & non prætereat nos flos temporis, coronemus nos roſis, antequam marceſcant. ibidem.

Tanquam nugaces æſtimati ſumus ab illo, & abſtinet ſe à vitiis noſtris tanquam ab immunditiis. 16.b.2.t.3.

4.Conſummatus in breui expleuit tempora multa. 210.b.2.t.2.

Senectus venerabilis eſt, nõ diuturna, nec numero annorum computata Cani ſunt autem ſenſus hominis & ætas ſenectutis vita immaculata placens Deo. ibid.c.2.

Spuria vitulamina non dabunt radices altas. 124.a.2.tom.3.

5.Errauimus à via veritatis, & iuſtitiæ lumen non luxit nobis, & ſol intelligentiæ non eſt ortus nobis, laſſati ſumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulauimus vias difficiles, viam autem Domini ignorauimus, &c. 47.2. 130.d.t.1. & 1.b.t.2.

11.Cùm ſis iuſtus, & omnia iuſtè diſponas, ipſum quoque, qui non debet puniri, condemnas. 27.b.2.t.3.

12.Tu autem dominator virtutis, cum tranquillitate iudicas, & cum magna reuerentia diſponis nos. 124.a.2.t.1.

16.Panem de cœlo dediſti eis, Domine, habentem omne delectamentum. 155.d.2.to.2.

ECCLESIASTICI.

1.Hanc occupationem peſſimam dedit Deus filiis hominum, vt occuparentur in ea. 13.a.t.1.

2.Cùmque me conuertiſſem ad vniuerſa opera quæ fecerunt manus meæ, & ad labores, in quibus fruſtra ſudaueram, vidi in omnibus vanitatem, & afflictionem animi. 13.b.t.1.

3.Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemoſyna reſiſtit peccatis. 88.c.t.3.

Fili ſuſcipe ſenectam patris tui, & ne contriſtes eum in vita illius, & ſi defecerit, veniam da. 124.c.tom.1.

Qui honorat patrem ſuum, vitam viuit longiorem, & qui obedit patri refrigerabit patrem. 123.d.2 tom.1.

Benedictio patris firmat domos filiorum, maledictio autem matris eradicat fundamenta. 123.e.2.tom.1.

5.Auarus non impletur pecunia, & qui amat pecunias, fructus non capiet ex eis. 103.d.2.t.1.

Vbi ſũt opes multæ, multi & qui comedũt eas. ib.

7.Honora patrem tuum, & gemitum matris tuæ non obliuiſcaris, memento quoniam niſi per illos natus non fuiſſes. & retribue illis, quomodo & illi tibi. 124.b.to.1.

10.In cogitatione tua Regi ne detrahas, & in ſecreto cubiculi tui, ne maledixeris diuiti, quia auis cæli portabit vocem tuam. 111.c.2.t.1.

11.Qui obſeruat ventum, nunquam ſeminat, & qui conſiderat nubes nunquam metit. 118.c.2.t.1.

12.Quis medebitur incantatori à ſerpente percuſſo? 12.d.2.t.1.

19.Vinum apoſtatare facit etiam ſapientes. 97.e.2.tom.1.

20.Qui operatur terram ſuam, exaltabit aceruum frugum: & qui operatur iuſtitiam, ipſe exaltabitur. 61.e.t.1.

21.Labia imprudentium ſtolta narrabunt, verba autem prudentium ſtatera ponderabuntur. 99.a.2.t.1.

22.Muſica in luctu, importuna narratio eſt. 32.b.t.1.

24.Poſuit Dauid puero ſuo excitare Regem ex ipſo fortiſſimum, & in throno honoris ſedentem in ſempiternum, &c. 129.b.c.2. 119.d.t.2. & 15.a.t.3.

Legem mandauit Moyſes in præceptis iuſtitiarum & hereditate domui Iacob, & Iraël promiſſionis. 119.d.t.2. & 15.a.t.3.

28.Flagelli plaga liuorem facit, plaga autem linguæ comminuet oſſa. 15.c.2.to.1.

Multi ceciderunt in ore gladij, ſed non ſic, quaſi qui interierunt per linguam ſuam. 14.d.2.t.2.

Sepi aures tuas ſpinis, & noli audire linguã nequã & ori tuo facito oſtia, & ſeras auribus tuis, aurum tuũ, & argentum tuum conſla, &c. 15.a.t.2.

31.Beatus ſiquidem vir qui potuit tranſgredi, & non eſt tranſgreſſus: facere mala, & non fecit: ideo ſtabilita ſunt bona illius in Domino. 9.e.t.2.

32.Ducem te conſtituerunt noli extolli, ſed eſto in illis, quaſi vnus ex illis. 7.d.2.to.1.

33.Iugum, & lorum curuãt collum durum, & ſeruum inclinant operationes aſſiduæ. 33.d.t.1.

34.Dona iniquorum non probat Altiſſimus, nec reſpicit in oblationibus iniquorum. 103.c.2.to.1.

Immolantis ex iniquo oblatio eſt maculata, & non ſunt beneplacitæ ſubſannationes iniquorum. ibid.

Qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit illum, quid prodeſt lauatio eius? tom.1.38.b.t.2.

35.Qui conſeruat legem, multiplicat orationem, & ſacrificium ſalutare, attendere mandatis. 123.c.tom.1.

43.In ſermone eius ſiluit ventus, cogitatione ſua placauit abyſſum, & plantauit illum Dominus Ieſus: propter ipſum conſummatus eſt itineris finis, & in ſermone eius conſummata ſunt omnia. 15.b.t.3.

47.Dominus purgauit peccata ipſius, & exaltauit in æternum cornu ipſius, & dedit illi teſtamentum regum, & ſedem gloriæ in Iſraël. 15.c.2.tom.3.

ISAIÆ.

1.Venite & arguite me. 4.c.e.2.7.c.2.& 111.c.2.t.1.

Iudicate pupillo, defendite viduam. 7.c.2.t.1.

Filios genui, & exaltaui, ipſi autem ſpreuerunt me. 37.c.2.t.1.& 83.d.2.t.1.

Quò mihi multitudinem victimarum veſtrarum, dicit Dominus? 72.c.2.t.3.

2.Exaltabitur autem Dominus ſolus in die illa, quia dies Domini exercituum ſuper omnem ſuperbum, & excelſum, & ſuper omnem arrogantem, &c. 47.d.e.& 119.d.2.t.1.

3.Pro eo quòd eleuatæ ſunt filiæ Sion, & ambulauerunt extento collo, & nutibus oculorum ibãt, & plaudebant, ambulabant pedibus ſuis, & compoſito gradu incedebant, decaluabit Dominus verticem filiarum Sion ait Dominus. 180.b.t.3.

4.Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius, quaſi flos ſœni. 153.c.tom.3.

5. Væ qui potentes eſtis ad bibendom vinum, & viri fortes ad miſericordem ebrietatem. 97. d.2.to.1.& 120.e.to.2.

Vinea Domini Sabaoth, domus Iſraël eſt. 120.2. to. 2.

Generationem eius quis enarrabit? 24.b.& 106. e. 2. to.2.

6. Væ mihi quia tacui, quia vir pollutus labiis ego ſom. 73.d.to.1.

Duabus velabant faciem,& duabus velabant pedes, & duabus volabant. 51.d.to.1.

Excæca cor populi huius, & aures eius aggraua, & oculos eius claude,ne forte videat oculis,& auribus ſuis audiat, & corde ſuo intelligat, & conuertatur, & ſanem eum. 12. a. 2.tomo 3.

7. Ecce virgo in vtero concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel,butyrum & mel comedet, vt ſciat reprobare malum, & eligere bonom. 4.d.& 48.d.to.2.

9. Habiteotibus in regione vmbræ mortis,lux orta eſt eis. 34.b.a.to.2.

Lateres ceciderunt, ſed quadris lapidibus ædificabimus: ſycomotos ſucciderunt, ſed cedros immutabimus. 133.a.a.to.1.

Vocabitur Deus fortis, pater futuri ſæculi,princeps pacis. 37.d.a.tom.1.147.b.2.to.2.

10. Computreſcit iugum à facie olei. 22.a. tom. 2.

11. In die ille erit radix Ieſſe, qui ſtat ln ſignom populorum, ipſum gentes deprecabuntur,&c. 399.14.2.to.3.

Spiritu labiorum ſuorum interficiet impium. 91. d.1.to.1.

Egredietur virga de radiee Ieſſe. 133.e.43.d.to.1. 4.d.106.b.2.to.& 13.e.tom.3.

Requieſcet ſoper eum ſpiritus ſapientiæ & intellectus,ſpiritus conſilij, & fortitudinis, ſpiritus ſcientiæ & pietatis. 127.d.to.2.

Percutiet Dominus fluuium Ægypti in ſeptem riuis, ita vt tranſeant per eum calceati. 143. b. 2.to. 2.

Habitabit lupus cum agno,& pardum cum hœdo accubabit, vitulos, & leo,& ouis ſimul morabuntur, & puer paruulus minabit eos. 19. tom. 3.

12. Conflabont gladios ſuos io vomeres,& lanceas ſuas in falces. 4.b.2.to.2.

13. Ecce dies Domini veniet inſaoabilis: dies furoris & iræ, vt ponat orbem terræ deſertum,& peccatores perdat ee eo. 46.c.2.& 129.a.to.1.

14. In cœlum conſcendam, ſuper aſtra cæli exaltabo ſolium meum. ſedebo in monte teſtamenti, iu lateribus Aquilonis, aſcendam ſuper altitudinem nubiom, & ſimilis ero Altiſſimo. 87.b.2.110.a.a to.1.& 29.d.to.3.

16. Ponam ſuper his qui fugerunt de Moab, leonē & reliquias terræ. Emitte agnum Domine, dominatorem terræ de petra deſerti ad mōtem filiæ Sion. 15.d.2.tom.3.

18. Omnis qui credit in illom, non confuodetur. 138. d 2.to.3.

19. Cor Ægypti tabeſcet in medio eius,& concurrere faciam Ægyptios aduerſus Ægyptios,& pugnabit vir contra fratrem ſuum,& ciuiras aduerſus ciuitatem, regnum aduerſus regnum, &c. 137.e.to.2

Ecce Dominus aſcendet ſuper nubē leuē.109 e.t.2

Io illa die erit altare Domini in medio terræ Ægypti, & titulos iuxta terminum eius Domini. 30.2.to.1.

20. Locutus eſt Dominus in manu Iſaiæ filij Amos, dicens: Vade,& ſolue ſaccum de lumbis tuis,& calceamenta tolle de pedibus tuis. 113.b 2.t.3.

21. Super ſpeculam Domini ego ſum, ſtans iūgiter per diem & ſuper cuſtodiam meam ego ſum, ſtans totis noctibus. 135.d.to.2.

23. Non parturiui, & non peperi, & non enutriui iuuenes, nec ad incremeotum perduxi virgines. 137.e.a.to 3.

27. In illa die vinee meri caotabit ei, ego Domioos qui ſeruo eam. 120.d.to.2.

28. Ecce ego mittam in fundamento Sion lapidem, lapidem probatom, angularem, pretioſum, in fundamento fundatum. 13.d.2.to.3.

29. Populus hic labiis me hoootat, cor autem eorum longè eſt à me. 170.b.2.to.3.

Et erit vobis viſio omnium, ſicut verba libri ſiguati, quem cùm dederint ſcienti literas, dicens Lege iſtum, & reſpondebit: Non poſſum, &c. 128.e.tom.2.

Et erit deſertum in Chermel, & Chermel io ſaltum repuiabitur. 121.a 2.10.2.

30. Populus enim ed iracundiam prouocans eſt, & filij mendaces, filij noleutes audire legem Dei, qui dicunt videntibus: Nolite videre,& aſpicientibus: Nolite aſpicere 1 ea, quæ recta ſunt, loquimini, oobis placeotia, &c. 36.c.2.to.1.

33. Diuitiæ ſalutis ſapientia, & ſcientia, timor Domini ipſe eſt theſaurus eius. 16.b.t.2.

Qui obrurat aures ſuas oe audiat ſanguinem, & claudit oculos ne videat malum, iſte in excelſis habitabit. 58.a.to.1.

Qui excutit manos ſues ab omni munere. 25.d. tom. 1.

Ponam ergo circulūm in naribus tuis, & frænum io labiis tuis, & reducam te in via, per quam veniſti. 20.b.2.to.1.

34. Dies vltioois Domioi, annus retributionis iudicij Sion, & conuertentur torrentes eius in picem ardentem, die ac nocte oon extinguentur iu ſempiternum. 129.d.e.to.1.

35. Sciſſæ ſunt in deſerto aquæ, & torrentes in ſolitudioe, & quæ erat arida in ſtagnum, &c. 128.c.2.tom.2.

37. Io multitudine quadrigarum mearum ego eſcendam altitudinem mootium, iuga Libani. 2.a.to.1.

38. Dum adhue ordirer, ſuccidit me. 30.b.2.to.1.

40. Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te. 129. e. 2. to. 2.

Qui confidunt in Domino, mutabunt fortitodinem. 133.b.2.to.1.

Vox clamantis in deſerto: Parate viam Domini. 58.e.2.to.2.

Ecce gentes quaſi non ſint, ſic ſunt coram eo: quaſi nihilom & inane reputatæ ſunt ei. 143.a.t.e

41. Priora annuociate mihi, & nouiſſima quæ futura ſunt, & dicam, quia dij eſtis. 51.e.to.1.

Primus ad Sion dicit: Ecce adſum, & Hieruſalem Euangeliſtam dabo. 32.d.2.127.e.2.to.2.

44. Effundam ſpiritum meum ſuper ſemen tuum, & benedictionem meam ſuper ſtirpem tuam, &c. 29.c.a.to.1.

Effundam aquam ſuper ſitieotem, & fluenta ſuper aridam. 84.d.121.e.to.1.& 20.d.to.3.

45. Rorate cæli deſuper, & nubes pluant iuſtum, aperiatur terra, & germinet Saloatorem. 94.d. 2.tom.2.

Ego ſoſcitaui eum ad iuſtitiam, & omnes vias eius dirigam. 13.c.to.3.

49.Redite præuaricatores ad cor. 18.b. & 83. a.t.2.
Vtinam diſrumperes cælos, & deſcenderes. 143. a.t.2.
47.Deſcende, ſede in puluere, virgo filia Babylonis, ſede in terra, non eſt ſolium filiæ Chaldæorum. 316. e t. 3.
49.Viuo ego, dicit Dominus, niſi hos omnes induam ſicut veſtimentum. 43.e.t.2.
Parum eſt vt ſis mihi ſeruus ad ſuſcitandas tribus Iacob, & fæces Iſraël conuertendas. 12.d 2.t.3.
Dedi te in lucem gentium, vt ſis ſalus mea vſque ad extremum terræ. ibidem.
50.Ite in lumine ignis veſtri, & in flamma, quam accendiſtis. 60.c. 2.t. 2.
51.Humiliauerunt te, & dixerunt animæ tuæ, incuruare, vt tranſeamus. 162. d. 2. t.2.
52.Beati pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona. 65. c.2.tom.2.
53.Et nos putauimus eum quaſi leproſum, & percuſſum à Deo, & humiliatum. 162.c. t.2.
Generationem eius quis enarrabit? 145. e.2. t.2.
54.Dilata locum tentorij tui, & pelles tabernaculorum tuorum extende: ne parcas: longos fac funiculos tuos, & clauos tuos conſolida. 77. c.2.t. 2.
55.Ecce gentem quam neſciebas vocabis; & gentes quæ te non cognouerunt, ad te current. 59. c. 2. t. 2.
56.Hæc dicit Dominus Eunuchis, qui cuſtodierint ſabbata mea, & legerint quod volui, & tenuerint fœdus meum, dabo eis in domo mea, & in muris meis locum. 75. a. t.3.
58.Ecce ad lites & contentiones ieiunatis. 136.d.2.
Implebit Dominus ſplendoribus animam tuam, & oſſa tua liberabit, &c. 36.d.e.2.
Erit anima tua ſicut hortus irriguus, & ſicut fons, cui non deficiunt aquæ. 29.c. & 12. d.t.2.
Super quem, requieſcet ſpiritus meus, niſi ſuper humilem, & quietum, & trementem ſermones meos? 40.d.2.t.3.
Orietur in tenebris lux tua, & tenebræ tuæ erunt. &c. 133. e. t.3.
61.Vide humilitatem meam, & laborem meum, 20.c.t. 2.
Induit me Dominus veſtimento ſalutis, & indumento lætitiæ circumdedit me, quaſi ſponſus decoratus corona, & quaſi ſponſa ornata monilibus ſuis. 113. b. 2. to. 1.
Ædificabunt deſerta ſæculorum, & ruinas antiquas erigent, & inſtaurabunt ciuitates deſertas, & diſſipatas. 126. b.tom. 1.
62.Quis eſt iſte qui venit de Edom tinctis veſtibus de Boſra? 91.e.2.& 107.c.2.t.2.
63.Quare ergo rubrum eſt indumentum tuum, & veſtimentum tuum ſicut calcantium in torculari? 107. c. 2.t.2.
65.Maledictus puer centum annorum. 89. a. t.2.
Et habitabunt, & plantabunt vineas, & comedent fructus eorum. 77.c.2. t. 2.
66.Super quem requieſcet ſpiritus meus, niſi ſuper humilem, & manſuetum, & trementem ſermones meos? 29. a. t.1.
Cælum mihi ſedes eſt, terra autem ſcabellum pedum meorum. ibid.
Egredientur, & videbunt cadauera virorum, qui præuaricati ſunt in me, vermes eorum non morientur, & ignis eorum non extinguetur. 329.c. t.1.& 113.e. t. 2.
Numquid ego, qui alios parere facio, ipſe non pariam, dicit Dominus? 173.d.2.to.3.

IEREMIÆ.

2.Filij Mempheos, & Taphnes conſtuprauerunt te vſque ad verticem. 18.a.t.1.
4. Docuerunt linguam ſuam loqui mendacium, vt inique agerent laborauerunt. 175.a.t.2.
Senſus cordis mei diſſipati ſunt. 79 c.2.t.2.
Nouate vobis nouale, & nolite ſerere ſuper ſpinas, 61.c.& 135.a.t.t.
Laua Hieruſalem à malitia cor tuum, vſquequo morabuntur in te cogitationes noxiæ? 59.c.& 134. c. 2. t.1.
5. Saturaui eos, & mœchati ſunt, & in domo meretricis luxuriabantur, equi amatores in fœminas emiſſarij facti ſunt, &c. 22. a. 2. t.2.
Vnuſquiſque ad vxorem proximi ſui hinniebat. 176. c.2.t. 3.
6. Vt quid mihi thus de Saba offertis, & calamum ſuaue olentem de terra longinqua? Holocauſta veſtra non ſunt accepta, & victimæ veſtræ non placuerunt mihi. 176.e.2 .t.3.
8.Attendi, & auſcultaui, nemo quod bonum eſt loquitur. 59. c. t.1.
Expectauimus pacem, & non eſt bonum, tempus curationis, & ecce turbatio. 11.a.2. t.1.
9. Ecce ego cibabo eos abſinthio, & potabo eos felle. 18.b.t. 1.
Mors intrauit per feneſtras noſtras. 182. d. 2.t.2.
Docuerunt linguas ſuas loqui mendacium, vt iniquè agerent, laborauerunt 186.a.& 189.b. t 2.
Frater iniquus ſupplantauit me, & omnis amicus fraudulenter incedit in me. 135. a. t.2.
Audite mulieres verbum Domini, & aſſumant aures veſtræ ſermonem oris mei, docete filias veſtras lamentum, & vnaquæque proximam ſuam planctum. quia aſcendit mors per feneſtras veſtras, ingreſſa eſt domos veſtras diſpergere paruulos de foris, iuuenes de plateis. 179. b. t. 3.
10.Non eſt in homine via eius. 185. c. t.2.
Paſtores multi demoliti ſunt vineam meam, conculcauerunt partem meam, &c. 19.d.2.t.1.
11.Domine, demonſtraſti mihi, & cognoui, tu oſtendiſti mihi ſtudia eorum, & ego quaſi agnus manſuetus, qui portatur ad victimam. 19. d. 2. t. 3.
13.Si mutare poteſt Æthiops pellem ſuam, aut Pardus varietatem ſuam, & vos poteritis benefacere, cùm didiceritis malum. 19. d.2.t.t.
13.Propter multitudinem iniquitatis tuæ reuelata ſunt verecundiora tua, pollutæ ſunt plantæ tuæ. 19. d. 2. t.1.
Surge, vade ad Euphratem, & tolle inde lumbare. Et abij. & tuli lumbare de loco, vbi abſconderam illud, &c. 271. c.tom.3.
15. Væ mihi mater mea! quare me genuiſti virum rixæ, virum diſcordiæ in vniuerſa terra? 17.b. 2. to.1.
17.Perdix fouit, quæ non peperit: fecit diuitias, & non in iudicio: in dimidio dierum ſuorum relinquet eas; & in nouiſſimo ſuo erit inſipiens. 91. c. 2. to.1.
Bonas facite vias veſtras & ſtudia veſtra, & audite vocem Domini Dei veſtri, & pœnitebit Dominum mali, quod locutus eſt aduerſum vos. 24.a.tom.3.
20.Maledicta dies in qua natus ſum. 17.c. 2.t.5.
22.Sepultura aſini ſepelietur, putrefactus & projectus extra portas Hieruſalem.

178. c. tom. 3.
Si fuerit annulus dexter in manu mea, inde euellam eum. 90.d.2.& 163.a.tom.2.
Terra, terra, terra, audi ſermonem Domini: Hæc dicit Dominus: Scribe virum iſtum ſterilem, virum, qui in diebus ſuis non proſperabitur. 17. b. 2. tom. 1.
23. Contritum eſt cor meum in medio mei: & contremuerunt omnia oſſa mea. ibid.d.2.
Quia adulteriis plena eſt terra, quia à facie maledictionis luxit terra, areſacta ſunt arua deſerti. ibid. c. 2.
Numquid non verba mea ſunt quaſi ignis, dicit Dominus & quaſi malleus conterens petrã? 170. c.
25. Seruient omnes gentes iſtæ Regi Babylonis ſeptuaginta annis: cúmque impleti fuerint anni ſeptuaginta, viſitabo ſuper Regem Babylonis. 20. d. tom. 3.
29. Ecce mittam in eos gladium & famem, & peſtem, & erunt in maledictionem, & ſtuporem, & in ſibilum, &c. 65.d. 2.tom.1.
31 Ecce venient dies, dicit Dominus, & feriam domui Iſraël, & domui Iuda fœdus nouum, &c. 20. a. tom. 3.
Faciet Dominus nouum ſuper terram, & ecce mulier circumdabit virum. 107.a.2.143. a.tom. 2.& 19.tom.3.404.b.
32. Eme tibi agrum meum, qui eſt in Anathoth, tibi enim competit ex propinquitate, vt emas eum, 56. d. tom. 1.
35. Vade ad domum & Rechabitarum, loquere eis: & introduces eos in domum Domini in vnam exedram theſaurorum, & dabis eis bibere vinum. 97. c.tom.1.27.c.2.tom.3.
Pro eo quòd obediſtis præcepto Ionadab patris veſtri, & cuſtodiſtis omnia mandata eius, &c. 98.a.b.tom.1.
50. Ecce ego ad te ſuperbe, dicit Dñs, quia veniet dies tuus, tẽpus viſitationis tuæ: & cadet ſuperbus, & corruet, & nõ erit qui ſuſcitet eũ. 20.c.t.1.
51. Ecce ego ad te mons peſtifer, ait Dominus, qui corrumpis vniuerſam terram, vt extendam manum meam ſuper te, & euellam te de petris, &c. ibid.

T H R E N.

1. Manum miſit hoſtis ad omnia deſiderabilia eius: quia vidit gentes ingreſſas Sanctuarium ſuum, de quibus præceperas, ne intrarent in Eccleſiam tuam. 71.c.to.3.
Vide Domine quoniam tribulor, venter meus conturbatus eſt, ſubuerſum eſt cor meum in memetipſa, quoniam plena ſum amaritudine, foris interficit gladius, & domi mors ſimilis eſt. 71. d.to.3.
2. Defecerunt præ lacrymis oculi mei, conturbata ſunt viſcera mea, effuſum eſt in terra iecur meum ſuper contritione filiæ populi mei. 71. c.2.tom.3.
3. Oppoſuiſti nubem, ne tranſeat oratio. 63.b.2.t.2.
In tenebroſis collocauit me quaſi mortuos ſempiternos, circumædificauit aduerſum me, vt non egrediar. 111.d.tom.3.
Bonum eſt paſtorali cum ſilentio ſalutare Domini. 113.b.to.1 104.a.2.& 111. b.2.to.3.
Leuate corda veſtra cum manibus ad Deum. 116 c.tom.1.
Cecidit in lacum miſeriæ vita mea, perempta eſt iniquitatibus meis anima mea. 64.b.2.t.1.
4. Maior effecta eſt iniquitas filiæ populi mei peccato Sodomorum quæ ſubuerſa eſt in momento. 71.b.t.3.
Spiritus oris noſtri Chriſtus Dominus captus eſt in peccatis noſtris, cui diximus; In vmbra tua viuemus in gentibus. 17.b.tom.3.
Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. 96.d.2.to.2.
Adhæſit cutis eorum oſſibus, aruit, & facta eſt quaſi lignum. 166.b.2.to.2.

B A R V C H.

3. Inquire pacem, & perſequere eam. 20.d.to.2.
O Iſraël, quàm magna eſt domus Dei, & ingens locus poſſeſſionis eius: magnus, & non habet conſummationem, excelſus & immenſus. 122. b. tom. 3.

E Z E C H I E L I S.

1. Similitudo vultus eorũ facies hominis, & facies leonis à dextris ipſorum quatuor, & facies bouis à ſiniſtris ipſorum quatuor, & facies aquilæ deſuper ipſorum quatuor. 29. d. 2. & 17. d. 2. tom. 2.
Vbi erat impetus, illuc gradiebantur. 119.c.2. tom. 2.
Duabus alis volabant, & duæ pennæ ſingulorum iungebantur, & duæ tegebant eorum corpora. 134.d.tom. 2.
3. Ecce dedi faciem tuam valentiorem faciebus, & frontem tuam duriorem frontibus eorum, vt adamantem, & vt ſilicem dedi faciem tuam. 152.b.2.to.2.
7. Argentum eorum foras proiicietur, & aurum eorum in ſterquilinium erit: argentum eorum & aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini, &c. 22.c.tom.1.
Venit tempus, prope eſt dies occiſionis, & non gloriæ montium. 22.c.2.to.1.
9. Signa Thau ſuper frontes virorum gementium, & dolentium ſuper cunctis abominationibus. 113. b.
Tranſite per ciuitatem, & percutite, non parcat oculus veſter, nec miſereamini; ſenem & adoleſcentem, & virginem, paruulos & mulieres interficite; vſque ad internecionẽ autem ſuper quem videritis Thau, ne occidatis. 115.c.2.to.2.
23. Ego dedi eis præcepta non bona, & iudicia in quibus non viuent. 43.c.2.to.2.
16. Omnibus meretricibus dantur mercedes; tu autem dediſti mercedes cunctis amatoribus tuis. 18.d.tom.1.
18. Filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem filij. Iuſtitia iuſti ſuper eum erit, & impietas impij ſuper eum erit. 64.b.tom.2.& 53.c.tom.3.
Anima quæ peccauerit ipſa morietur. 53.c.2.t.3.
Quacumque hora peccator conuerſus fuerit, vita viuet, & non morietur. 158.c.tom.3.
Nolo mortem peccatoris, ſed vt conuertatur, & viuat. ibidem.
20. Viuo ego, dicit Dominus Deus, quoniam in manu forti, & brachio extento, & in furore effuſo regnabo ſuper vos, & educam vos de populis, & congregabo vos de terris, &c. 177. d.2.tom.3.
21. Vt cædat victimas exacutus eſt, vt ſplendeat limatus eſt. 18.b.2.to.1.

Mucro, mucro euaginate ad occidendum, lima te vt jnficias, & fulgeas. Ibid.c.2.
22. Verſa eſt mihi domus Iſraël in ſcoriã. 88.b.t.1.
23. Nouiſſimum tuum deuorabitur igni, & denudabunt te veſtimentis tuis, & tollent vaſa gloriæ tuæ: & requieſcere faciam ſcelus tuum à te, & fornicationem tuam de terra Ægypti, &c. 23. c. d. tom. 1.
30. Brachia Pharaonis Regis Ægypti contriui, & non eſt deprecatus, vt daretur in eo ſanitas, & redderetur ei virtus ad comprehendendum gladium. 75.a.tom.3.
32. Deſcenderunt ad infernum cum armis ſuis. 129. e. & a. 2. tom. 1. & 85.a.tom.2.
33. Si videris fratrem tuom iniquè agentem; & non corripueris eum, ſanguinem eius de manu tua requiram. 76.c.tom.3.
36. Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omoibus inquinamentis veſtris, & ab vniuerſis idolis veſtris mũdabo vos. 20.c.t.3.
Polluebant nomen Dei ſui. 41.b.2.t.3.
44. Conuerti me ad viam portæ Sanctuarij exterioris, quæ reſpiciebat ad Orientem, & hæc erat clauſa. Et dixit Domious ad me: Porta hæc quam vides, clauſa erit, & non aperietur, & vir non tranſiet per eam, & ſemper erit clauſa. 2.e.& 106.e.2.tom.2.
47. Menſus eſt cubitos mille, & tranſduxit me per aquam vſque ad talos; rurſumque menſus eſt mille, & tranſduxit me per aquam vſque ad genua: & menſus eſt mille, & tranſduxit me per aquam vſque ad renes: & menſus eſt mille, torrentem quem non potui pertranſire; quoniam intumuerant aquæ profundæ torrentis, qui non poterat tranſuadri 65.c.d. & e.2.tom.2.

DANIELIS.

3. Sicut in holocauſto arietum & taurorum, & ſicut in millibus agnorum pinguium, ſic fiat ſacrificium noſtrum. 170.c.2.tom.2.
Ecce video viros quatuor ſolutos deambulantes in medio ignis, & nihil corruptionis eſt in eis, & ſpecies quarti ſimilis eſt filio Dei. 52.c. tom.1.& 16.a.tom 3.
4. Nonne hæc eſt Babylon magna, quam ego ædificaui in domo regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei? 87.a.2.tom.1.
Dominatur Excelſus ſuper regnom hominum, & cuicumque voluerit, dat illud. 110. e.2. tom. 1.
Quamobrem Rex conſilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemoſynis redime, & iniquitates tuas miſericordiis pauperum, ſi forſitan ignoſcat Deus delictis tuis. 86.d.2.tom.3.
5. Diuiſum eſt regnum tuum, & datum eſt Medis & Perſis. 110.c.2.tom.1.
6. Noli timere vir deſideriorum, pax tibi, confortare, & eſto robuſtus. 98.a.tom.3.
7. Aſpiciebam in viſione noctis, & ecce cum nubibus cæli quaſi Filius hominis veniebat, & vſque ad dierum antiquum peruenit, & in conſpectu eius obtulerunt eum. 16.a.tom.3.
Et ecce videbam, & throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedebat, & indumentum eius ſicut nix candidum, & capilli capitis eius ſicut lana munda. 46.e.2.& 129.c.
Et vidi in viſu noctis; & ecce in nubibus cæli Filius hominis veniebat, & vſque ad vetuſtum dierum peruenit, & in conſpectu eius oblatus eſt, & ipſi datus eſt principatus, & honor, & regnum, &c, 46.e.2. & 129.c.tom.1.
8. Elangui, & ægrotaui per dies plurimos. 193. d. tom. 2.
9. Septuaginta hebdomades abbreuiatæ ſunt ſuper populum tuum, & ſuper vrbem ſanctam tuam, vt conſummetur præuaricatio, & finem accipiat peccatum. 16.c.to.3.
Cùm venerit Sanctus Sanctorum ceſſabit vnctio, 4 2.& 59.b.tom.2.
Scito, & planta autem, & animaduerte ab exitu ſermonis, vt iterum ædificetur Hieruſalem vſque ad Chriſtum ducem hebdomadas ſeptem, & muri in anguſtia temporum & poſt hebdomadas ſexaginta occidetur Chriſtus: & non erit eius populus qui eum negaturus eſt. 16.b.tom.3.
10. Viſio eſt in dies & in tempora longa. 143. a.tom.2.
12. Qui docti fuerint, fulgebunt quaſi ſplendor firmamenti; & qui ad iuſtitiam erudiunt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. 122. c. tom. 1.
13. Quia egreſſa eſt iniquitas de Babylone à ſenibus iudicibus, qui videbãtur regere populum. 18.c.2.tom.1.

OSEE.

11. Sicut mane tranſit, pertranſiet Rex Iſraël, quia puer Iſraël, & dilexi eum, & ex Ægypto vocaui filium meum. 19.e.tom.3.
13. De manu mortis liberabo eos; de morte redimam eos, & ero mors tua, ô mors: ero morſus tuus inferne. 20.a.tom.3.
Venite, & reuertamur ad Dominum, quia ipſe cepit, & ſanabit nos, percutiet, & curabit nos, viuificabit nos poſt duos dies, in die tertia ſuſcitabit nos, & viuemus in conſpectu eius, ſciemus, ſequemurque, vt cognoſcamus Dominum; quaſi diluculum præparatus eſt egreſſus eius, &c. 20.a.tom.3.
14. Ero quaſi ros. Iſraël germinabit quaſi lilium, & erumpet radix eius vt Libani: ibunt rami eius, & erit quaſi oliua gloria eius, & odor eius vt Libani, &c. 29.c.2.tom.1.

IOEL.

1. Computruerunt iumenta in ſtercore ſuo. 66, d.2.132.c.2.tom.1.& 172.d.2.tom.3.
2. Et erit poſt hæc; effundam ſpiritum meum ſuper omnem carnem, & prophetabont filij veſtri, & filiæ veſtræ: ſeniores veſtri ſomnia ſomniabunt, & iuuenes veſtri viſiones videbunt. 20.c.tom.3.

AMOS.

2. Super tribus ſceleribus Iſraël, & ſuper quatuor non conuertam eum, pro eo quòd vendiderit pro argento iuſtum. 19.c.2.tom.3.
6. Non compatiebantur ſuper contritione Ioſeph. 169. c. tom. 2.

ABDIÆ.

9. Superbia cordis tui extulit te habitantem in ſciſſuris petrarum, exaltantem ſolium tuum. Qui dicis in corde tuo: Quis detrahet me in terram? 32.c.to.1.

Si exaltatus fueris vt aquila, & ſi inter ſidera poſueris nidom tuum, inde detraham te, dicit Dominus. ibid. d

Quo modo bibiſtis ſuper mõtem ſanctum meum, bibent omnes gentes iugiter: & bibent, & abſorbebunt, & erunt quaſi non ſint: & in monte Sion erit ſaluatio, & erit ſanctus, & poſſidebit domus Iacob eos, qui ſe poſſederant, &c. 53. b. c. 2. to. 3.

IONÆ.

2. Proieciſti me in profundum in corde maris, & flumen circumdedit me: omnes gurgites tui, & fluctus tui ſuper me tranſierunt. 28. e

Ego dixi: Abiectus ſum à conſpectu oculorum tuorum, verumtamen rurſus videbo templum ſanctum tuum. 76. a. to. 3

3. Adhuc quadraginta dies, & Niniue ſubuertetur. 105. b. to. 2. & 24. a. 2. to. 3.

MICHÆÆ.

7. Inimici hominis domeſtici eius. 20. a. to. 2

NAHVM.

1. Deus æmulator & vlciſcens Dominus, & habens furorem: vlciſcens Dominus in hoſtes ſuos, & iraſcens ipſe inimicis ſuis. 21. b. 2. to. 1

Non iudicat Dominus bis in idipſum. 127. e. to. 1

HABACVC.

2. Scribe viſum in buxu apertè, vt aſſequatur qui legit ea, quia adhuc viſio ad tempus: & orietur in fine, & non in vacuum: ſi tardauerit, ſuſtine eum, quia veniens veniet, & non morabitur. 13. c. 2. to. 2

3. Cornua ſunt in manibus eius. 4. e. & 43. a. to. 2

Dum conturbatus fueris in ira, miſericordiæ memor eris. 42. b. 2. tom. 1

SOPHONIÆ.

1. Iuxta eſt dies Domini magnus, iuxta & velox nimis. 46. d. & 128. b. 2. to. 1

In igne zeli Dei deuorabitur omnis terra, & in gladio eius omnis caro. 130. 2. to. 1. & 74. b. to. 3

3. Vltra flumina Æthiopiæ, inde ſupplices mei. to. 3 29. d. 2. to. 2

AGGÆI.

1. Qui habuit pecuniam, & miſit eam in ſacculum pertuſum. 115. e. to. 1

Suſcitauit Dominus ſpiritum Zorobabel, filij Salathiel, ducis Iuda, & ſpiritum Ieſu filij Ioſedech ſacerdotis magni, &c. 126. a. to. 1

2. Hæc dicit Dominus Deus exercituum: Interroga ſacerdotes legem, dicens: Si tulerit homo carnem ſanctificatam in ora veſtimenti ſui, &c. 9. a. b. to. 1

Ecce veniet deſideratus cunctis gentibus. 19. a. t. 1. & 173. b. 2. to. 2

In illa die ſuſcipiam te Zorobabel, fili Salathiel, ſerue meus, & ponam te ſicut ſignaculum in conſpectu meo. 90. d. 2. & 163. e. to. 2.

ZACHARIÆ.

1. Domine exercituum vſquequo non miſereberis Hieruſalem, & vrbium Iuda, quibus iratus es? Iſte ſeptuageſimus annus eſt. Et reſpondit, &c. 20. d. 2. to. 3

3. Erat Ieſus indutus veſtibus ſordidis, & ſtabat ante faciem Angeli; qui reſpondit, &c. 43. d. 2. to. 1

Ecce lapis quem dedi coram Ieſu, &c. 17. e. 25. b. to. 2. & 14. d. 2. to. 2.

4. Vidi, & ecce candelabrum aureum totum, & lampas eius ſuper caput ipſius, & ſeptem lucernæ ſuper illud. 17. a. 2. & 25. c. to. 1

Iſti ſunt duo filij olei ſplendoris, qui aſſiſtunt dominatori vniuerſæ terræ. 163. a. to. 2

6. Ecce vir, Oriens nomen eius, & ſubter eum orietur, & ædificabit templum Domino, & ipſe extruet templum, & portabit gloriam, & ſedebit, & dominabitur ſuper ſolium ſuum, & erit ſacerdos ſuper ſolio ſuo. 25 d. t. 1. & 107. a. t. 2. 14. d. 2. to. 3

Exulta ſatis filia Sion, iubila filia Hieruſalem, &c. 19. e. & a. 2. to. 3.

11. Appenderunt mercedem meam triginta argenteis, &c. 19. d. 2. to. 3

12. Aſpicient me in quem confixerunt, & plangent planctum, quaſi ſuper vnigenitum, & dolebunt, vt doleri ſolet in morte primogeniti. ibid.

13. In illa die erit fons patens domus Dauid habitantibus Hieruſalem in ablutione peccatoris, & menſtruatæ. 122. c. to. 2

Dicetur ei; Quid ſunt plagæ iſtæ in medio manuũ tuarum? Et dicet his: Plagatus ſum in domo eorum qui diligebant me. 19. d. e. 2. to. 3

14. In die illa erit quod ſuper frænum equi eſt, ſanctum Domino vocabitur. 95. c. 2. to. 1

MALACHIÆ.

1. O Sacerdotes qui deſpicitis nomen meum, & dixiſtis; In quo deſpeximus nomen tuum? Offertis ſuper altare meum panem pollutum. 176. e. 2. tom. 3

2. Ecce ego proiiciam vobis brachium, & diſpergam ſuper voltum veſtrum ſtercus ſolemnitatum veſtrarum. 177. a. to. 3

Labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirunt ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum eſt. 122. b. to. 1

3. Ego ſum Deus, & non mutor. 2. c. 2. to. 1

Ecce veniet Dominus omnipotens, & quis ſuſtinebit diem aduentus eius? aut quis portabit conſpectum eius, &c. 46. d. 2. & 129. b to. 1

Reuertimini ad me, & ego reuertar ad vos, dicit Dominus. 106. d. 2. to. 1

Ecce ego mitto Angelum meum, qui præparabit viam ante faciem tuam. 58. b. 2. to. 1. 207. a. to. 2. & 18. e. 2. to. 3

Et dixiſtis; In quo configimus te? In decimis, & in primitiis; & in penuria vos maledicti eſtis, & vos me configitis. 85. d. 2. to. 2

Quis poterit cogitare diem aduentus eius? 146. b. 2. to. 2.

I. MACHABÆORVM.

2. Ecce do ei pacem fœderis mei, & erit tam ipſi, quàm ſemini illius pactum ſacerdotij ſempiternum, quia zelatus eſt pro Deo ſuo, & ex-

piauit ſcelus filiorum Iſraël. 165. c. a. t. 3

II. MACHABÆORVM.

1. Sacrificia quæ impoſita erant, iuſſit ſacerdos Nehemias aſpergi aqua ipſa, & ligna quæ erant ſuperpoſita. 132. c. tom. 3

Cùm in Perſidem ducerentur Patres noſtri; ſacerdotes qui tunc Dei cultores erant, acceptum ignem de altari occultè abſconderunt in valle, vbi erat puteus altus & ſiccus, & in eo contutati ſunt eum: ita vt omnibus ignotus eſſet locus, &c. 231. d. a. tom. 3

2. Stultum eſt ante hiſtoriam effluere, in ipſa autem hiſtoria ſuccingi. 186. b. tom. 2

INDEX LOCORVM
SACRÆ SCRIPTVRÆ
NOVI TESTAMENTI.

MATTH.

Cap. I. LIBER generationis Ieſu Chriſti filij Dauid. 30. a. t. 1. 104. e. t. 2.
2. Vbi eſt, qui natus eſt Rex Iudæorum? 3. a. & 4. c. tom. 2.
Nunc dimittis ſeruum tuum Domine, ſecundùm verbum tuum in pace. 4. b. t. 2
Vidimus ſtellam eius in Oriente, & venimus adorare eum. 2. b. t. 3
3. Hæc omnia tibi dabo, ſi procidens adoraueris me. 160. a. t. 2
Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. 29. c. t. 3
Ne cœperitis dicere, Patrem habemus Abraham: dico enim vobis quia potens eſt Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahæ. 60. b. t. 2
Genimina viperarum, quis oſtendit vobis fugere ab ira ventura? 59. c. 2. t. 2
Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? 53. d. 2. t. 2
Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi complacui. 28. a. t. 1
4. Venite poſt me, & faciam vos fieri piſcatores hominum. 121. d. 2. t. 2
5. Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, &c. 103. b. t. 3
Si ſal infatuatum fuerit, in quo condietur? 167. d. 2. t. 2.
Non veni ſoluere legem, ſed adimplere. 44. c. t. 2
Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur. 64. d. 2. t. 1
Audiſtis, quia dictum eſt antiquis: Non mœchaberis: Ego autem, &c. 59. b. t. 1
Melius eſt cum vno oculo, vel debilem ad vitam ingredi, quàm, &c. 58. b. 2. t. 1
Si percuſſerit tibi maxillam, præbe ei & alteram. 52. b. t. 1. & 27. d. 2. t. 3
Qui ſoluerit vnum de mandatis iſtis minimis, & docuerit ſic homines, minimus vocabitur in regno cælorum. 52. b. t. 1
Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videntes opera veſtra, &c. 2. b. 2. t. 2
Vos eſtis ſal terræ. Si ſal euanuerit in quo condietur? 26. d. t. 1
6. Nemo poteſt duobus dominis ſeruire. 30. e. t. 1
Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra. 137. c. 2. t. 2. & 107. t. 3
Exterminant facies ſuas, vt appareant hominibus ieiunantes. 159. a. 1
Neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera tua, vt ſit eleemoſyna tua in abſcondito, & Pater tuus qui videt in abſcondito, reddet tibi. 159. e. 2. t. 2
Vbi eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum. 107. e. 2. & 108. e. a. 2. t. 3
Primum quærite regnum Dei, & omnia adiicientur vobis. 105. e. 2
7. Qui audit verba mea hæc, & non facit ea, ſimilis erit viro ſtulto. 173. d. t. 3
A fructibus eorum cognoſcetis eos. 112. e. 2. t. 3
Diſcedite à me operarij iniquitatis. 42. e. 2. t. 3
Multi dicent mihi in illa die, Domine Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus? nonne in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis: Quia non noui vos. 158. d. 2. t. 2
Qui audit verba mea, & facit ea, ſimilabo eum viro prudenti, qui ædificauit domum ſuam ſupra petram. Venerunt flumina, flauerunt venti, &c. 28. d. 2. t. 2
Veniunt ad vos in veſtimentis ouium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces. 11. e. 2. t. 2
Quid exiſtis videre? hominem mollibus veſtitum? Ecce qui in domibus regum ſunt, mollibus veſtiuntur. 113. b. t. 3
Anguſta eſt via quæ ducit ad vitam: & pauci ſunt qui ingrediuntur per eam. 74. a. 2. t. 2
Hypocrita eiice primùm trabem de oculo tuo, & tunc perſpicies, vt educas feſtucam de oculo fratris tui. 67. a. t. 3
8. Væ vobis diuites, qui habetis hic conſolationem veſtram. 135. e. t. 2
9. Euntes diſcite, quid eſt, miſericordiam volo, & non ſacrificium. 123. b. t. 2
Et cùm eiecta eſſet turba, intrauit, & tenuit manum eius, & ſurrexit puella. 30. b. 2. t. 1
Diſcumbente Ieſu in domo, ecce multi publicani, & peccatores, venientes diſcumbebant cum Ieſu, & diſcipulis eius. 119. a. t. 2
Quare cum publicanis & peccatoribus manducat Magiſter veſter? 121. d. 2. t. 2
Non eſt opus valentibus medicus, ſed male habentibus. 122. a. 2. t. 2
Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores. 123. c. t. 2
10. Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, &c. 2. b. 2. & 162. d. t. 2
Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet. 129. a. 2
Nolite putare quia veni mittere pacem in terram: Non enim veni pacem mittere, ſed gladium. 77. a. 2. tom. 2.

Veni ſeparare hominem aduerſus patrem ſuum, & filiam aduerſus matrem ſuam, & nurum aduerſus ſocrum ſuam, &c. 77.a. 2. tom. 2
Non vos eſtis qui loquimini, ſed ſpiritus Patris veſtri, qui loquitur in vobis. 72. c. 73. c. & 162. b. 2. tom. 2
Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere. 26. e. to. 2
Cùm ſteteritis ante Reges, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. 11. e. tom. 2
Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non eſt me dignus. 6. e. 2. tom. 1
Nulli liceat ignorare, quia omne, quod Domino conſecratur, ſiue fuerit homo, ſiue animal, ſiue ager, vel quidquid ſemel fuerit conſecratum, ſanctum erit Domino, & ad ius pertinet Sacerdotum. 9. a. 2. tom. 1
Si vos perſecuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam. 52. d. tom. 2
11. Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde. 111. b. & 125. d. 2. tom. 2
Lex & Prophetæ vſque ad Ioannem. 101. a. to. 1
Venite ergo qui laboratis, & onerati eſtis, &c. 3. e. & 20. a. tom. 2
Nemo nouit Filium, niſi Pater, neque Patrem quis nouit niſi Filius, & cui voluerit Filius reuelare. 24. b. tom. 2
Inter natos mulierum non ſurrexit maior Ioanne Baptiſta. 40. a. 53. b. to. 2
Quid exiſtis videre? Prophetam? dico vobis, & pluſquàm Prophetam. 58. a. 2. to. 2
12. Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis eſt, ipſe meus frater, ſoror, & mater eſt. 103. e. 2. tom. 2
Omne verbum otioſum, quod locuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die iudicij. 64. e. 2. tom. 1. & 144. e. tom. 2
13. Domine, nonne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo, vnde ergo habet zizania? 77. a. tom. 1
Sinite vtraque creſcere vſque ad meſſem, & in tempore meſſis dicam meſſoribus: Colligite primum zizania, & alligate faſciculos ad comburendum; triticum autem congregate in horreum meum. 84. d. 2. tom. 2
Hic eſt qui baptizat in Spiritu ſancto, & igne. 53. b. tom. 3
14. Domine, ſi tu es, iube me venire ad te ſuper aquas. 61. c. & 70. d. to. 2
Modicæ fidei quare dubitaſti? 70. d. to. 2
15. Si cæcus cæcum duxerit, ambo in foueam cadunt. 67. a. tom. 3
Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè eſt à me. 129. d. 2. tom. 3
16. Abſit à me, Domine, propitius mihi eſto Domine, ne fiat hoc. 70. d. tom. 2
Tu es Chriſtus Filius Dei viui. Beatus es Simon Bariona, quia caro, & ſanguis non reuelauit tibi, ſed Pater meus qui in cælis eſt. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, &c. 31. b. to. 2
Theſaurizate vobis theſauros in cælo, vbi neque ærugo, neque tinea demolitur, &c. 86. e. 2. to. 3
Tibi dabo claues regni cælorum, & quodcumque ligaueris, ſiue ſolueris ſuper terram, ligabitur & ſoluetur in cælis. 57. a. 61. c. & 152. b. to. 2
Vade poſt me Satana, ſcandalum es mihi. 57. a. to. 1. & 61. c. 2
Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. 25. b. tom. 1. & 172. c. d. 2. to. 3.
17. Vt non ſcandalizemus eos, vade ad mare, mitte hamum, & eum piſcem qui prius aſcenderit, tolle; & aperto ore eius inuenies ſtaterem, illum ſumens, da eis pro me, & te. 25. d. 2. to. 3
Si habueritis fidem ſicut granum ſinapis, dicetis huic monti: tranſi hinc, & tranſibit. 135. e. 2. t. 2
18. Domine quoties peccauerit in me frater meus, & dimittam ei? vſque ſepties? Non dico tibi vſque ſepties, ſed vſque ſeptuagies ſepties. 52. e. to. 2. 105. e. tom. 2.
Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum inter te, & ipſum ſolum: ſi te audierit, lucratus es fratrem tuum: ſi te non audierit, adhibe tecum duos vel tres teſtes: vt in ore duorum vel trium teſtium ſtet omne verbum; ſin autem eos non audierit, dic Eccleſiæ. 7. c. 2. to. 1. & 36. b. e. 2
Væ illi, per quem ſcandalum venit. 64. b
19. Omnis qui reliquerit domum, aut patrem, aut matrem, aut fratrem, aut vxorem, aut agros, aut filios propter nomen meum; centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit. 21. a. & 3. tom. 2
Difficile qui diuitias habent, intrabunt in regnum cælorum. 108. b. tom. 3
Amen dico vobis, quòd vos qui reliquiſtis omnia, & ſecuti eſtis me; in regeneratione cùm ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos iudicantes. 20. e. tom. 2. & 107. a. 2. tom. 3
20. Calicem quidem meum bibetis, ſedere autem ad dexteram, & ad ſiniſtram, non eſt meum dare vobis. 155. e. 2. tom. 2
Multi ſunt vocati, pauci verò electi. 133. d. to. 1
21. Cùm appropinquaſſet Ieſus Hieroſolymis, & veniſſet Bethphage ad montem Oliueti, tunc miſit duos de diſcipulis ſuis dicens eis: Ite in caſtellum, quod contra vos eſt, &c. 17. c. 2. tom. 2
Hoſanna in excelſis: Benedictus, qui venit in nomine Domini. 106. c. tom. 2
22. In reſurrectione neque nubent, neque nubentur, ſed erunt ſicut Angeli Dei in cælo. 183. b. 2. tom. 3
Ligatis pedibus & manibus, mittite eos in tenebras exteriores: ibi erit fletus & ſtridor dentium. 129. c. d. 2. to. 1
Simile eſt regnum cælorum homini Regi, qui fecit nuptias filio ſuo. 118. b. to. 2
23. Super cathedram Moyſi ſederunt Scribæ, & Phariſæi, omnia quæcumque dixerint vobis, ſeruate & facite: ſecundùm vero opera eorum nolite facere. 44. b. & 53. b. to. 3
Væ vobis Scribæ, & Phariſæi, qui ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quæ foris apparent hominibus ſpecioſa, intus autem plena ſunt oſſibus. 173. c. tom. 3
24. O ſtulti, & tardi corde ad credendum. 28. d. t. 3
Qui in tecto eſt, non deſcendat tollere tunicam ſuam. 79. a. 2. tom. 2
Quia ſol obſcurabitur, & Luna non dabit lumen ſuum, & ſtellæ cadent de cælo, virtuteſque cælorum mouebuntur. 46. e. & 128. e. 2. tom. 2
25. Oriri facit ſolem ſuum ſuper bonos & malos, & pluit ſuper iuſtos, & iniuſtos. 39. c. to. 3
Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. 91. e. tom. 3
Ite maledicti in ignem æternum. 133. c. 2. tom. 2. & 26. b. 87. a. 112. a. tom. 3
Cùm ſederit Filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ congregabuntur ante eum omnes gentes: & tunc dicet Rex his qui à dextris ſunt, &c. 118. b. t. 2
Venite benedicti Patris mei, percipite regnū, &c. 46. a. tom. 3.

Enge ſerue bone, & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium domini tui. 158. e.
Attendite ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis. 86.e.2. tom.2
26. Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem. 20. d. tom. 2
Animam meam pono pro te. 62.b.to.2
Cœperunt conſpuere in eum, & percutere faciem eius, & illudere ei, dicentes: Prophetiza quis eſt qui te percuſſit. 110.b.2.tom.2
28. Ite, docete omnes gentes, &c. 71.c.2.tom. 2. & 47. b. 2. 58. d. tom.2. & 37. tom. 3
Dicite, quia diſcipoli eius nocte venerunt, & furati ſunt eum, vobis dormientibus; & ſi auditum fuerit à Præſide, nos ſuadebimus ei, & ſecuros vos faciemus. 130. d. to.2. & 150.e.t. 3
Ecce ego vobiſcum ſum. 97. c. 2. tom.3
Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo, & io terra. 128. b. tom. 2
68. b. 2. tom. 2
Euotes baptizate omnes Gentes, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. 167.e. 2. tom. 2

MARCI.

1. Initinm Euangelij Ieſu Chriſti Filij Dei. 19. e. 2. tom. 2
Obmuteſce, & exi ab homine. 30. d. t. 2
Et ſtatim ſpiritus expulit eum in deſertum, & erat in deſerto quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, & tentabatur à Satana, eratque cum beſtiis. 145. a. to. 3
3. Et cùm vidiſſent ſui, exierunt tenere eum, dicebant enim: Quoniam in furorem verſus eſt: Et Scribæ qui ab Heroſolymis deſcenderant, dicebant, Quoniam Beelzebub habet: & quia in principe dæmoniorum eiicit dæmonia. 161. e. tom. 2
4. Sic eſt regnum Dei, quemadmodum ſi iactet homo ſemen io terram, & dormiat, & exurgat nocte, & die, & ſemen germinet, & creſcat dum neſcit ille. 65 a. 2. tom. 2
Et cùm ſe prodoxerit fructus, ſtatim mittit falcem, quia venit tempus meſſis. ibid.
6. Non poterat ibi virtutem vllam facere, niſi quòd paucos infirmos impoſitis manibus curauit; & mirabatur propter incredulitatem illorum. 159. a. 2. tom. 2
8. Tu es Chriſtus. Et comminatus eſt eis, ne cui dicerent de illo. 31.d. to.2
Vade retrò me Satana, quoniam non ſapis ea quæ Dei ſunt, ſed quæ hominum. ibid.
10. Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem, & adhærebit vxori ſuæ, & erunt duo in carne vna. 169. e. tom. 2
11. Cùm ſtabitis ad orandum, dimittite ſi quid habetis aduerſus aliquem, vt & Pater veſter, qui in cœlis eſt, dimittat vobis peccata veſtra. 103. b. tom. 3.
13. Vnde huic hæc omnia? Et quæ eſt ſapientia, quæ eſt illi, & virtutes tales, quæ per manus eius efficiuntur? Nonne hic eſt fabri filius, & Mariæ; frater Iacobi & Ioſeph, & Iudæ & Simonis? Nonne & ſorores eius nobiſcum ſunt? 158. a. 2. tom. 2
Hæc quæ videtis, venient dies, In quibus non relinquetur lapis ſuper lapidem, qui non deſtruatur 18. d. 2. tom. 3
14. Prioſquam gallus cantet bis, &c. 32.b. tom.2
16. Cœpit anathematizare, & iurare quia neſcio hominem, quem dicis. 31. b. tom. 2
Maria Magdalene, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata, vt venientes vngerent Ieſum.

LVCÆ.

1. Ipſe præcedet ante illum in ſpiritu, & virtute Eliæ. 39.e.2.to.2
Erit tibi gaudium & exultatio, & multi in natiuitate eius gaudebunt. 60. c. tom. 2
Aue gratia plena, Dominus tecum. 3. d. tom. 2
Et factum eſt, vt impleti ſunt dies officij eius, abiit in domum ſuam: poſt hos autem dies concepit Elizabeth vxor eius. 61.d.2. tom. 1
2. Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. 1. a.4.a. 2.106.c. 2. tom 1.& 75. b. 2. 106. b. 146. c. 158. c. tom. 2.
Nolite timere: ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo; quia natus eſt vobis hodie Saluator, qui eſt Chriſtus Dominus in ciuitate Dauid. 122.a.& 4.a.t 2
Quia venit cum parentibus Nazareth, & erat ſubditus illis. 106. d. to. 2
Ecce poſitus eſt hic in ruinam, & in reſurrectionem multorum in Iſraël, & in ſignum cui contradicetur. 111. a. 2. tom. 2
3. Qui habet duas tunicas, det non habenti; & qui habet eſcas, ſimiliter faciat. 101.a.to. 1
Cogitantibus omnibus in cordibus ſuis de Ioanne, ne forte ipſe eſſet Chriſtus. 61.b. 2.to.2
6. Si quis tibi quod tuum eſt, tulerit, ne repetas. 52. a
Væ vobis qui ridetis, quoniam flebitis. 64.d. 2
Benefacite his qui oderunt vos. 111.c. tom.2
7. Remittuntur tibi peccata, &c. 67. d. 2. & 68. c. & 108. e. 2. to.2.
9. Qui me erubuerit, & meos ſermones, hunc Filius hominis erubeſcet coram Angelis Dei. 138.e. 2. tom. 2
Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me. 93. d. 2. tom. 1 & 113. b.
Domine, vis dicimus, vt ignis deſcendat de cœlo, & conſumat illos, ſicut Elias fecit? 52 d. to. 1.
Neſcitis cuius ſpiritus eſtis: Filius hominis non venit animas perdere, ſed ſaluare. ibid.
Reuerſi Apoſtoli narrauerunt illi quæcumque fecerunt. 137. c. 2. tom.3
Nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens retrò, aptus eſt regno Dei. 66.d 2.tom.1.& 172. d. tom. 2
10. Domine, etiam dæmonia ſubiiciuntur nobis in nomine tuo. 87. d. 2. tom. 1
Ecce ego mitto vos, ſicut agnos inter lupos. 12. a. tom. 2
Miſit binos ante faciem ſuam in omnem ciuitatem, & locum quò erat ipſe venturus. 46. d. tom. 2
Nolite portare ſacculum, neque peram, neque calceamenta. 65. c. 2. tom. 2
Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſupra ſerpentes, & ſcorpiones, & ſuper omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit. 77.e.& 94.a. tom. 2
11. Date eleemoſynam: & ecce omnia munda ſunt vobis. 131. d. 2. tom. 1
Beatus venter, qui te portauit; & vbera quæ ſuxiſti: Quinimo beati qui audiunt verbum Dei, & cuſtodiunt illud. 103. c. d. tom 2
Omne regnum in ſeipſum diuiſum deſolabitur, & domus ſupra domum cadet; & ſi ſatanas in ſe-

ipſum diuiſus eſt, quomodo ſtabit doctrina ipſius? 68. b. 3. to. 3

12. Ignem veni mittere in terram; & quid volo niſi vt accendatur? 6. c. 2. & 13. c. 2. tom. 3

Deſtruam horrea mea, & maiora faciam, & illuc congregabo omnia, quæ nata ſunt mihi, & bona mea, & dicam animæ meæ: Anima habes multa bona repoſita in annos plurimos, requieſce, comede, bibe, &c. 85. c. 2. tom. 2.

Stulte, hac nocte animam tuam repetent à te: quæ autem paraſti, cuius erunt? ibid.

Sint lumbi veſtri præcincti & lucernæ ardentes in manibus veſtris. 2. a. 2. tom. 2

14. Quia hic homo cœpit ædificare, & non potuit conſummare. 125. c. 2. to. 1

Rogo te habe me excuſatum. 58. a. 2. to. 1

15. Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam, & ait ſeruis ſuis. Negociamini dum venio. 141. d. to. 2

Gaudium eſt Angelis Dei ſuper vno peccatore pœnitentiam agente, quam ſupra nonaginta nouem iuſtis, qui non indigent pœnitentia. 108. e. 2. tom. 2

16. Væ vobis, diuites, qui recepiſtis conſolationem veſtram. 107. c. 2. tom. 3

17. Erunt duo in agro; vnus aſſumetur, & alter relinquetur. 86. b. 2. to. 2

18. Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur, & qui ſe humiliat, exaltabitur. 8. d. 1. to. 2

20. Reddite quæ ſunt Cæſaris, Cæſari; & quæ ſunt Dei, Deo. 39. d. tom. 2

In reſurrectione neque nubent, neque ducent vxores; ſed erunt, &c. 183. e 2. to. 3

21. Reſpicite & leuate capita veſtra, quoniam appropinquat redemptio veſtra. 122. c. to. 3

Ego dabo vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere, & contradicere omnes aduerſarij veſtri. 73. c. tom. 2

Cauete, ne grauentur corda veſtra crapula, & ebrietate. 58. a. tom. 1. & 110. c. tom. 3

22. Ego pro te rogaui, Petre, vt non deficiat fides tua. 63. d. tom. 2

Ecce duo gladij hic. 53. b. 2. to. 1

23. Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt. 108. c. 2. tom. 2

Memento mei Domine, dum veneris in regnum tuum. 114. b. tom. 2

Hodie mecum eris in Paradiſo. 114. c. tom. 2

24. Oportebat Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis die tertia, & prædicari in nomine eius pœnitentiam, & remiſſionem peccatorum in omnes gentes, incipiendo ab Hieruſalem. 59. b. 2. tom. 2

Ipſi adorantes regreſſi ſunt Hieruſalem, & erant quotidie in templo laudantes Deum, & benedicentes Dominum. 118. d. & 128. c. tom. 2

IOANN.

1. Et audierunt duo diſcipuli loquentem, & ſecuti ſunt Ieſum. 90. a. tom. 1

Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te. 20. a. tom. 2

Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. 59. d. tom. 2.

Vidi ſpiritum deſcendentem tamquam columbam de cœlo, & manſit ſuper eum, & ego neſciebam eum. 59. d. e. to. 2

In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. 117. e. 2. & 2. tom. 2

Qui me miſit baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum deſcendentem & manentem ſuper eum, hic eſt qui baptizat. 59. d. e. tom. 2. & 37. c. tom. 3

2. Soluite templum hoc, & poſt triduum reædificabo illud. 114. c. 2. tom. 2

Quadraginta & ſex annis ædificatum eſt templum hoc, & tu in triduo reædificas illud? 114. b. 2. tom. 2

3. Neſcis vnde ſpiritus veniat, aut quò vadat. 41. e. 2. tom. 3

Qui de terra eſt, de terra loquitur, qui de cœlo venit ſuper omnes eſt. 60. a. 1. tom. 2

Qui credit in Filium Dei, habet vitam æternam. 59. d. 2. tom. 2

Sicut Moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet Filium hominis. 162. d. tom. 2

Qui non credit, iam iudicatus eſt. 165. d. 2. to. 2

Spiritus vbi vult, ſpirat. 40. c. 2. to. 3

4. Qui biberit aquam, quam ego do, fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam. 13. d. & 113. 2. tom. 2.

5. Omnia quæ facit Pater, facit & Filius, &c. 25. e. tom. 2

Non poteſt Filius facere, niſi quod viderit Patrem facientem. 13. d. 2. to. 2

Si crederetis Moyſi, crederetis vtique & mihi: de me enim ille ſcripſit. 110. e. 2. to. 1

6. Niſi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis. 63. c. to. 1. 150. c. 2. & 161. e. 2. to. 2

Patres veſtri manducauerunt manna in deſerto, & mortui ſunt. 13. a. 1. to. 1

Ego ſum panis viuus, qui de cœlo deſcendi; ſi quis ex hoc pane manducauerit, viuet in æternum. 102. d. tom. 2

Qui manducat carnem meam, & bibit ſanguinem meum, in me manet, & ego in eo. 98. a. 2. to. 2

7. Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat: & de ventre eius fluent aquæ viuæ. 13. d. & 44. b. t. 2

8. Non quæro gloriam meam; eſt qui quærat & iudicet. 26. b. to. 2

10. Qui non intrat per oſtium, ſed ingreditur aliunde, ille fur eſt, & latro, 41. d. to. 3

Non vos eſtis qui loquimini, ſed ſpiritus Patris veſtri, qui loquitur in vobis. 153. a to. 2

Poteſtatem habeo ponendi animam meam, & poteſtatem habeo iterum ſumendi. 70. a. tom. 2

Ego & Pater vnum ſumus, 24. a. 2. to. 2

Oues meæ vocem meam audiunt, & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quiſquam de manu mea. 133. a. 2. to. 1

Fur non venit niſi vt furetur, & mactet & perdat. 18. e. tom. 1

11. Nonne duodecim horæ ſunt diei? 29 b. to. 1

Omnis qui viuit, & credit in me, non morietur in æternum. 51. c. 1. tom. 2

Ego credidi, quia tu es Chriſtus Filius Dei viui, qui in hunc mundum veniſti. ibid.

Pater gratias ago tibi, quoniam audiſti me; ego autem ſciebam, quia ſemper me audis. 43. c. c. tom. 3

Qui credit in me, etiam ſi mortuus fuerit, viuet. 74. d. e. tom. 3

12. Ego ſi exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipſum. 114. c. tom. 2

Nunc iudicium eſt mundi, nunc princeps huius mundi eiicietur foras. 115. d. to. 2.

Ambulate dum lucem habetis. 63. d. 2. to. 1

Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum

fuerit, nullum fructum affert. 82. a. 2.tom. 5. & 64. b. tom. 2
Mundus in maligno poſitus eſt. 76.c.5.to.2
Volo, vt vbi ego ſum, illic ſit & miniſter meus. 128. d. 2. tom. 2
13. Qui lotus eſt, non indiget, niſi vt pedes lauet, ſed eſt mundus totus. 46.d.to.3
Amen amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me. 155. d. to. 2
Aſpiciebant ergo adinuicem diſcipuli hæſitantes de quo diceret. ibid.
Domine non tantum pedes meos, ſed & manus & caput. 21.c.to.2.& 91.a.2.to.3
Amice ad quid veniſti? 27.b. tom.3
Iam non dicam vos ſeruos, ſed amicos: quia ſeruus neſcit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos, quia omnia quæ audiui à Patre meo, nota feci vobis. 26.a.tom.2
Sciens Ieſus, quia venit eius hora, vt tranſeat ex hoc mundo ad Patrem. 45. a. 2. to. 2
14. Si quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit, & Pater meus diliget eum. 137. e. 2.to.2. & 40.d.2. tom 3
Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipſe faciet; & maiora horum faciet, quia ad Patrem vado. 94.a.& 152.e.2.tom.2
15. Ego ſum vitis; vos autem palmites, qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum. 108.a. tom. 2
Sicut dilexit me Pater, & ego diligo vos. 70. a. 5. tom. 2
Neque ſcio, neque noui quid dicas. 62. b. to. 2.
Maiorem charitatem nemo habet, quàm vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. 26. a. t.2
Si mundus vos odit, ſcitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuiſſetis, mundus quod ſuum erat diligeret: quia verò de mundo non eſtis, &c. 17.c.2.to.2
16. Quia hæc locutus ſum vobis triſtitia impleuit cor veſtrum: ſed ego veritatem dico vobis. Expedit vobis, vt ego vadam. Si enim non abiero Paracletus non veniet ad vos: Si autem abiero, mittam eum ad vos. 112. e.2.tom.1
Spiritus ſanctus arguet mundum de peccato, & de iuſtitia, & de iudicio. 95.a.2.to.1
Ille teſtimonium perhibebit de me, & vos teſtimonium perhibebitis, quia ab initio mecū eſtis. 70. c. 2. tom. 2
Vado ad eum qui miſit me. 88. e. 2
Mulier cùm parit triſtitiam habet, quia venit hora eius: cùm autem pepererit, &c. 124.c.2.to.3
17. Non pro his autem rogo tantum, ſed & pro eis, qui credituri ſunt in me per verbum ipſorum, vt omnes vnum ſint; ſicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipſi in nobis vnum ſint. 28.b.to.3. 98.b. c. 2. tom. 3
18. Si malè locutus ſum, perhibe de malo; ſin autem benè cur me cædis? 27.d.2.to.3
Tu dicis; quia Rex ſum ego? 77. b.tom.2
20. Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt. 93.e.2. to. 2.& 45.b.to.3
Dominus meus & Deus meus 93.d. 2.tom 2
Domine, ſi tu ſuſtuliſti eum, dicito mihi, & ego eum tollam. 69.c.tom.2
21. Et non dixit Ieſus: Non moritur. 156.b. to.2
Petre diligis me? Paſce oues meas. 31.c.2. & 70.a. 2. tom. 2
Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? Tu me ſequere. 155. b. & 156. c. 2 tom.2

ACT. APOSTOL.

1. Cùm cognouiſſent Deum, non ſicut Deum glorificauerunt aut gratias egerunt. 6.b.2.tom.2
Macta, & manduca. 14. b.2. to.2
Oportet ex his viris qui nobiſcum congregati ſunt in omni tempore, quo intrauit, & exiuit inter nos Dominus Ieſus, teſtem reſurrectionis eius nobiſcum fieri vnum ex iſtis. 70. b 2. tom. 2.
Eritis mihi teſtes in Hieruſalem, & in omni Iudæa, & Samaria. 4.c.d. tom.2
2. Frangebant circa domos panes, & ſumebant cibum cum exultatione, &c. 89. b.tom.3
3. Pœnitemini igitur, & conuertimini, vt deleantur veſtra peccata. 65.b. tom.1
In nomine Ieſu Chriſti ſurge, & ambula. 148. c.t.2
4. Si iuſtum eſt in conſpectu Dei, vos potius audire quàm Deum, iudicate. 4.d.2. tom.1
Quotquot poſſeſſores agrorum, aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apoſtolorum. 58. b. tom. 1
5. Obedire magis oportet Deo quàm hominibus. 4. d. 2. tom. 1. & 26. e. tom. 2
6. Stephanus plenus gratia & fortitudine faciebat prodigia, & ſigna magna in populo. 148. e. a. tom. 2
7. Altiſſimus non in manufactis habitat. 156. b. to.3
8. Pecunia tua tecum ſit in perditione, qui donum Dei exiſtimaſti pecunia poſſideri. 39. c. 58. a. 2. tom. 3
Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Abbas per pecuniam, hanc obtinuerit dignitatem; deiiciantur ipſe, & ordinator eius. 9. c. 2. tom. 1
Miſſi Samariam, imponentes manus iis, qui baptizati fuerant, orauerunt pro ipſis, & illi acceperunt Spiritum ſanctum. 37.b. 2. tom.3
9. Durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare. 81.b. tom. 1
Nonne hic eſt qui expugnabat in Hieruſalem omnes qui inuocabant nomen iſtud? 164. a. to.3
10. Hunc Deus ſuſcitauit tertia die, & dedit eum manifeſtum fieri non omni populo, ſed teſtibus, &c. 70.b. 2. tom.2
Non eſt perſonarum acceptor Deus, ſed in omni gente, qui timet illum, & operatus iuſtitiam, acceptus eſt illi. 11. b. 2. to. 2
Orationes tuæ & eleemoſynæ tuæ aſcenderunt in memoriam in conſpectu Domini; & nunc mitte viros in Ioppen, &c. 49. a tom. 2. 90.b.2 tom. 3
12. Herodes poſtquam occidit Iacobum fratrem Ioannis gladio, videns quia placeret Iudæis, appoſuit apprehendere & Petrum. 102. a. t. 2
15. Fide mundans corda eorum. 46. e. tom. 3
Vobis oportebat primùm loqui verbum Dei: ſed quia repellitis illud, & indignos vos iudicatis æternæ vitæ, ecce conuertimus ad Gentes. 11. e. tom. 3
14. Dij ſimiles facti hominibus deſcenderunt ad nos. 72.d. tom. 1
Viri, quid hæc facitis? & nos mortales ſumus ſimiles vobis homines. ibid.
16. Perambulabat Paulus Syriam, & Ciliciam confirmans Eccleſias, peruenitque in Derben & Lyſtram: Et ecce diſcipulus quidam, &c. 25. d. tom. 3
20. De ſecta autem hac ſcimus, quia vbique ei contradicitur. 112. b.2. tom. 2
Mundus ego ſum à ſanguine omnium veſtrûm. 49. d. 2. tom. 1

Ecce alligatus ſpiritu vado in Hieruſalem, quæ in ea ventura ſunt mihi ignotans, niſi quod ſpiritus per omnes ciuitates proteſtatur mihi dicens: quoniam vincula & tribulationes me manent. 36. d. a. tom. a

Conteſtor vos hodierna die, quia mundus ſum à ſanguine omnium: non enim ſubterfugi, quo minus annunciarem omne conſilium Dei vobis. 76. e. tom. 3

21. Paulus aſſumptis viris poſteriori die purificatus cum illis intrauit in templum, annuncians expletionem dierum purificationis, donec offerretur pro vnoquoque eorum oblatio. 25. a. a

23. Neſciui, fratres, quia princeps eſſet ſacerdotum. a8. e. tom. 3

ROMANOR.

1. Tradidit illos Deus in deſideria cordis eorum, In immunditiam, vt contumeliis afficiant corpora ſua in ſemetipſis. 61.b.2. to.3

2. Qui legem præterit, Deum inhonorat. 176. b.

Qui ergo alium doces, teipſum non doces; qui prædicas non furandum, furaris: qui dicis non mœchandum, mœcharis: qui abominaris idola, ſacrilegium facis: qui in lege gloriaris, per præuaricationem legis, Deum inhonoras. 52. a, b.a. tom. 1

Circumciſio quidem prodeſt, ſi Legem obſerues; ſi autem præuaricator Legis ſis, circumciſio tua præputium facta eſt. 121.b.2.tom.a

3. An Iudæorum tantùm Deus? nonne & Gentium? imo & Gentium; quoniam quidem vnus Deus, qui iuſtificat circumciſionem ex fide, & præputium per fidem. 17. e. 2.to. a

Reddite omnibus debita. Nemini quidquam debeatis, niſi vt inuicem diligatis. 85. d. 2.to. a

Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei. 102. d.a. & 113. c. tom. a

4. Qui mortuus eſt propter peccata noſtra, & reſurrexit propter iuſtificationem noſtram. 103.d.a. & 127.

5. Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris, &c. c. 2. tom. a. 98. b. a. tom. 3

Vbi abundauit iniquitas, ſuperabundauit gratia. 120. a. tom. a

Gloriamur in tribulationibus, ſcientes quòd tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò ſpem, ſpes autem nó cófundit: quia charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris, per Spiritum ſanctum, qui datus eſt nobis. 127. e. 2. tom. 1

6. Si complantati facti ſumus ſimilitudini mortis eius, ſimul & reſurrectionis erimus. 251.b.2.18. d. 73. e. 2. & 103. b. tom. a

7. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ eſt in membris meis. 26.d.to.a

8. Qui ſpiritum Chriſti non habet, hic non eſt eius. 45. tom. 3

Nos ſicut oportet orare neſcimus, ſed ipſe ſpiritus orat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. 199.a

Qui proprio Filio non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum. 100. b. to.1

Aſſiſtit vultui Patris, & interpellat pro nobis. 123. b. tom. 2.

Qui autem in carne ſunt, Deo placere non poſſunt. 30. a. a.tom.1

Quis me ſeparabit à charitate Chriſti? tribulatio? an anguſtia? an perſecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius? 90. e. tom. a

9. Miſit Deus Filium ſuum in ſimilitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne. 105. e. 127. c. tom. a

Quia ſi fuerit numerus filiorum Iſraël ſicut arena maris, reliquiæ ſaluæ erunt. 181.c. tom.2

Veritatem dico in Chriſto, non mentior, teſtimonium mihi perhibente conſcientia mea in Spiritu ſancto; quoniam triſtitia eſt mihi magna, & continuus dolor cordi meo: optabam enim ipſe anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis, &c. 26. a. tom. 3

10. Finis legis Chriſtus ad iuſtitiam omni credenti. ibidem c.

11. Quoniam ex ipſo, & per ipſum, & in ipſo ſunt omnia. 24. 2.tom. a

Quamdiu ſum Apoſtolus Gentium, miniſterium meum honorificabo. 119.d. to. 3

12. Obſecro vos, fratres, vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuentem, ſanctam, Deo placentem, rationabile obſequium veſtrum. 3. a. 2. tom. a

Quia cùm cognouiſſent Deum, non ſicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, ſed euanuerunt in cogitationibus ſuis, & obſcuratum eſt inſipiens cor eorum: dicentes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt, &c. 14.d.tom.a

14. Nemo noſtrûm ſibi viuit, & nemo ſibi moritur. 161. b. 2. tom. a

Non eſt regnum Dei eſca & potus. 135. & a. 2. tom. a

Siue viuimus, Domino viuimus; ſiue morimur, Domino morimur; ſiue ergo viuimus, ſiue morimur, Domini ſumus. 75. a

15. Quæcumque ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt, vt per patientiam, & conſolationem ſcripturarum, ſpem habeamus. 71. b.2.to.1.& 25. e. 2. tom. 3

16. Deus pacis conterat Satanam ſub pedibus veſtris. 77.e.to. 2

I. CORINTH.

1. Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti. 28.d.2. tom. 1

Quia non cognouit mundus per ſapientiam Deũ, placuit Deo per ſtultitiam prædicationis ſaluos facere credentes. 73.e.to.1. & 97. 7.tom. a

Verbum Crucis pereuntibus quidem ſtultitia eſt; his autem qui ſalui fiunt, virtus Dei eſt. 44. d. 2. tom. a

Nos prædicamus Chriſtum crucifixum, Iudæis quidem ſcandalum, Gentibus autem ſtultitiam. 260. b. tom. a

2. Ecce eruditus es de omnibus, quæ fecit Ieſus. 24. b. tom. a

Quis ſcit hominum, quæ ſunt hominis, niſi ſpiritus hominis, qui in ipſo eſt? 50.d.tom.a

Nihil me iudicaui ſcire inter vos, niſi Chriſtum Ieſum & hunc crucifixum. 122. a. to. a

3. Fundamentum aliud nemo poteſt ponere, præter id, quod poſitum eſt, Chriſtum Ieſum. 60.d.2.& 113. c. & 175. e. a. tom. a

Neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat; ſed qui incrementum dat Deus. 41.c.2. tom.2

Si quis templum Dei violauerit, diſperdet illum Deus. 175.c. tom.2

Ego plantaui, Apollo rigauit, ſed Deus incrementum dedit. 53. e. to. 3

Omnia veſtra ſunt. ſiue Paulus, ſiue Apollo, ſiue

Cephas, ſiue mundus, ſiue vita, ſiue mors, ſiue præſentia, ſiue futura. Omnia enim veſtra ſunt, vos autem Chriſti, Chriſtus autem Dei. 102. b. tom. 3
4. Spectaculum facti ſumus Angelis & hominibus. 69. d. 2. tom. 2
Quid habes quod non accepiſti? 170. d. 2. to. 2
Habemus theſaurum iſtum in vaſis fictilibus. 37.
5. Os noſtrum patet ad vos, ô Corinthij, cor noſtrum dilatatum eſt. Non anguſtamini in nobis. 50. d. 2. & 126. d. tom. 2
Expurgate vetus fermentum, vt ſitis noua conſperſio. 105. a. 2. to. 2
Modicum fermentum totam maſſam corrumpit. 108. b. 2. tom. 3
Si is qui frater nominatur, eſt fornicator, aut immundus, aut ebrioſus, aut rapax, cum huiuſmodi nec cibum ſumere. 111. d. 2. to. 3
An neſcitis, quoniam ſancti de hoc mundo iudicabunt? 102. e. tom. 3
De collectis quæ fiunt in ſanctos, ſicut ordinaui Eccleſiis Galatiæ, ita & vos facite per vnam Sabbati: vnuſquiſque veſtrûm apud ſe ponat, recondens quod ei bene placuerit, &c. 9. b. tom. 3
Si quis non amat Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ſit anathema maranatha. 105. d. to. 1
Eſca ventri, & venter eſcis: Deus autem hunc, & illum deſtruet. 135. d. to. 3
Qui adhæret Domino, vnus ſpiritus eſt. 60. e. 2. t. 1
Neque maledici regnũ Dei poſſidebunt. 144. c. t. 2
Neſcitis quia Angelos iudicabimus? quanto magis ſæcularia. 102. c. to. 3
7. Vnuſquiſque vxorem accipiat, & vnaquæque virum ſuum habeat. 92. c. to. 1
Vir vxori debitum reddat, & vxor viro. ibid.
Vir non habet poteſtatem corporis ſui, ſed mulier. 9. d. tom. 2
Mulier alligata eſt legi, quamdiu vir eius viuit: cùm autem obierit vir eius, ſoluta eſt à lege viri. 37. d. 2. to. 2. & 100. e. 2. tom. 3
Volo omnes homines eſſe ſicut me ipſum; ſed vnuſquiſque proprium donum habet ex Deo, alius quidem ſic, alius verò ſic. 127. e. 2. & 148. d. 2. tom. 3
Qui cum vxore eſt, ſollicitus eſt, quæ ſunt mundi: quomodo placeat vxori, & diuiſus eſt. 140. a. to. 3
8. Scientia inflat, charitas ædificat. 159. a. 2. tom. 2
Num ſum Apoſtolus? 126. b. 2. to. 2
9. Si volens hoc facio, mercedem habeo; ſi autem inuitus, diſpenſatio mihi credita eſt. 46. c. to. 3
Hilarem datorem diligit Deus. 157. c. 2. to. 3
Debet enim in ſpe qui arat, arare; & qui triturat, in ſpe fructus percipiendi. 81. e. to. 1
Ego autem ſic curro, non quaſi in incertum, ſic pugno non quaſi aërem verberans. 98. d. to. 2
Ne cùm aliis prædicauerim, ipſe reprobus efficiar. 52. a. 2. tom. 1
10. Sicut Angelum Dei excepiſtis me, teſtimonium enim vobis perhibeo, quia ſi fieri poſſet, oculos veſtros eruiſſetis, & dediſſetis mihi. 72. tom. 1
Epiſtolæ graues ſunt & fortes, præſentia autem corporis infirma, & ſermo cõtẽptibilis. 72. b. 2. t. 1
Quæcumque facitis, fratres, ſiue in verbo, ſiue in facto, omnia in gloria Domini facite. 85. d. to. 2
Vnum corpus, vnus panis multi ſumus. 99. a. 2. t. 3
11. Si noſmetipſos iudicaremus, non vtique iudicaremus. 69. a. 2. tom. 1
Bibebant autem de ſpiritali conſequente eos petra: petra autem erat Chriſtus. 44. b. to. 2
Qui manducat, & bibit indignè, iudicium ſibi manducat, & bibit. 41. c. 2. tom. 3
Deſpondi vos vni viro virginem caſtam exhibere Chriſto. 98. d. tom. 3
12. Diuiſiones gratiarum ſunt, idem autem Dominus: & diuiſiones miniſtrationum ſunt, idem autem Dominus: & diuiſiones operationum ſunt, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus. 37. e. tom. 3
Operatur vnus, atque idem ſpiritus, diuidens ſingulis prout vult. 37. b. tom. 3
Poſuit Deus membra, vnumquodque eorum in corpore ſicut voluit. 45. 2. b. 2. tom. 3
Etenim in vno ſpiritu omnes nos vnum corpus baptizati ſumus, ſiue Iudæi, ſiue Gentiles, ſiue ſerui, ſiue liberi, & omnes vno ſpiritu potati ſumus. 94. e. 2. tom. 2. & 45. d. to. 3
13. Charitas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur. 172. b. tom. 2
Nam etſi crucifixus eſt Chriſtus ex infirmitate, ſed viuit ex virtute Dei. Nam etſi nos infirmi ſumus in illo, ſed viuimus cum eo ex virtute Dei. 161. b. 2. tom. 2
Ex parte cognoſcimus, & ex parte prophetamus; cùm autem venerit quod perfectum eſt, euacuabitur quod ex parte eſt. 170. e. 2. t. 2
14. Volo in Eccleſia quinque verba ſenſu meo loqui, vt & alios inſtruam; quàm decem millia in lingua. 122. e. 2. tom. 2
Linguæ in ſignum ſunt non fidelibus, ſed infidelibus. 158. e. tom. 2
Quid ergo fratres? cùm conuenitis, vnuſquiſque veſtrûm Pſalmum habet, doctrinam habet, Apocalypſim habet, linguam habet, interpretationem habet. 175. b. 2. tom. 2
Orabo ſpiritu, orabo, & mente; pſallam ſpiritu, pſallam & mente. 3. b. 2. tom. 2
Cæterum ſi benedixeris ſpiritu, quis ſupplet locum idiotæ? 101. e. to. 3
15. Si autem Chriſtus non reſurrexit, inanis ergo eſt prædicatio noſtra, vana eſt fides veſtra, inuenimur autem & falſi teſtes Dei, quoniam teſtimonium diximus aduerſus Deum, &c. 185. e. 2. to. 2
Cùm tradiderit regnum Deo Patri, cùm euacuauerit omnem principatum, & omnem poteſtatem, & virtutem, nouiſſima deſtruetur mors. 115 a. 2. & 136. d. tom. 2
Gratia Dei ſum id quod ſum. 113. d. to. 2
Canet tuba, & mortui qui in Chriſto ſunt, reſurgent. 81. c. & 88. c. tom. 2.
Non ſum dignus vocari Apoſtolus, quia perſecutus ſum Eccleſiam. 172. e. tom. 2
Ego ſum minimus Apoſtolorum, qui non ſum dignus vocari Apoſtolus, quoniam perſecutus ſum Eccleſiam. 127. e. tom. 3
16. Qui non amat Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ſit anathema maranatha. 45. e. 50. a.

II. CORINTH.

1. Spiritualis autem iudicat omnia, ipſe autem à nemine iudicatur. 28. e. 2. tom. 1
Sapientiam loquimur, inter perfectos. 63. c. to. 2.
Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ. 159. c. 2. to. 2.
Non multi ſapientes ſecundùm carnem, non multi potentes, non multi nobiles; ſed quæ ſtulta ſunt mundi elegit Deus, vt confundat ſapientes; & infirma mundi elegit Deus, vt confundat fortia, &c. 165. d. to. 2
Benedictus Deus & Pater Domini noſtri Ieſu

Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. 271.c.d.tom.2
4. Licet exterior homo noster corrũpatur, is tamen qui intus eſt, renouatur de die in diẽ. 69 b. 2.t.2
Quæ enim videntur temporalia ſunt: quæ autem non videntur, æterna ſunt. 13.b.2.& 39. c.t.1
Semper mortificationem Ieſu in corpore noſtro circumferentes. 163. e. & 85. e. tom. 1
Id quod in præſenti eſt momentaneum, ac leue tribulationis noſtræ, ſupra modum in ſublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis. 127. e. 2.to.1
5. Deus erat in Chriſto mundum reconcilians ſibi. 6. c. tom. 2
Omnes nos oportet manifeſtari ante tribunal Chriſti, vt referat vnuſquiſque propria corporis, prout geſſit, ſiue bonũ ſiue malũ. 81. a.t.2
Vetera tranſierunt, & ecce facta ſunt omnia noua. 126. b
6. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis. 63. d. 1. tom. 1
Inambulabo in illis, & inhabitabo, & ero illorum Deus. 174. a. tom. 2
Quis conſenſus templo Dei cum idolis? 30. a.2.t.1
7. Propter fornicationem vnuſquiſque ſuam vxorem habeat: vxori vir debitum reddat, & vxor viro. 74. e.2. & 75.a.tom.1
Triſtitia ſecundùm Deum ſalutem ſtabilem operatur. 49.c. tom. 2
9. Qui parcè ſeminat, parcè & metet. 85 d.tom. 2
10. Arma militiæ noſtræ non carnalia; ſed potentia Deo ſunt ad deſtructionem munitionum, conſilia corporis deſtruentes, & omnem altitudinem extollentem ſe aduerſus ſcientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obſequium Chriſti. 76.a. to.2
11. Quis infirmatur, & ego non infirmor? 68.e.2.t.1
Siue in corpore, ſiue extra corpus, neſcio, Deus ſcit. 149. d. 2
Si is qui venit, & aliũ Chriſtum prædicat, quem nõ prædicauimus; aut alium ſpiritum accepit, quem non accepiſtis, aut aliud Euangelium, quod non accepiſtis recte pateremini. 38. e. 2. to. 3
12. Ego me non arbitror comprehendiſſe. 24. b

AD GALATAS.

1. Licet Angelus de cælo euangelizet vobis præter quàm quod euangelizaui, anathema ſit. 77.c.d.t.1
Ego ſi hominibus placere vellem, Chriſti ſeruus non eſſem. 31.d. 2. to.2
Notum vobis facio, fratres, Euangelium quod euangelizatum eſt à me, quia non eſt ſecundùm hominem; neque enim ego ab homine accepi, &c. 126. b. 2. to. 2
2. Qui operatus eſt Petro in Apoſtolatu circumciſionis, operatus eſt & mihi inter Gentes. 30.c. 2. to. 1. & 126. a. 2. to. 2
In faciem ei reſtiti, quia reprehenſibilis erat. 25. b. tom. 3
Qui dilexit me, & tradidit ſeipſum pro me. 100. b. to. 1. & 27. b. 2. 43. d. tom. 3
3. Non dixit in ſeminibus, quaſi in multis; ſed in ſemine tuo vno, quod eſt Chriſtus. 104. a.2.to.2
Chriſtus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum. 45. a.to.2. & 43.a.b. to.2
4 Cùm autem venit plenitudo temporis, miſit Deus filium ſuum factum ex muliere, factum ſub lege. 107. a. 2. tom. 2
5. Crucifige carnem tuam cum vitiis, & concupiſcentiis. 41. e.2. & 71.c. tom. 2
Fructus autem ſpiritus eſt, charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benignitas, manſuetudo, fides, modeſtia, continentia, caſtitas. 61. d. tom. 1
Dico vobis, quia ſi circumcidamini, Chriſtus nihil vobis proderit. 25.b.2.tom.3
6. Qui ſeminat in ſpiritu, de ſpiritu metet vitam æternam. 62.d. tom. 1. & 108 d. 2.to.3
Ego ſtigmata Ieſu in corpore meo porto. tom.1.& 163. e. 45. d. 2. 80. d. to.2
Mihi autem abſit gloriari, niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti. 42. d. to.2
Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui ſpirituales eſtis, inſtruite huiuſmodi in ſpiritu lenitatis. 63. d. to.2
In Chriſto Ieſu neque circumciſio aliquid valet, neque præputium: ſed noua creatura. 156. h.t.3
Eruit nos de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum filij dilectionis ſuæ; ſeruitutẽmque peccati illius à nobis cruor abſterſit. 218. 1. 2. tom. 3

AD EPHESIOS.

1. Propoſuit Deus in diſpenſatione plenitudinis tẽporum inſtaurare omnia in Chriſto, quæ in cælis, & in terris ſunt in ipſo. 114.e. 2.tom.2
Qui benedixit nos omni benedictione ſpirituali in cæleſtibus. 37.e 1. tom.3
2. Quicumque ex operibus legis ſunt, ſub maledicto ſunt. 77.d. 2. to. 2
Ipſe eſt pax noſtra, qui fecit vtraque vnum. 28. a.1. tom. 1
Iam non eſtis hoſpites, & aduenæ, ſed eſtis ciues ſanctorum, & domeſtici Dei. 37. b.1.& 71. b. 2. tom. 2
Qui nos conreſuſcitauit, & conſedere fecit ſecum in cæleſtibus. 127.e.2. to.2
3. Nolite deficere in tribulationibus meis pro vobis, quæ eſt gloria veſtra: non enim cõdignæ ſunt paſſiones huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. 166.a. b.2. tom. 2
Habitare Chriſtum per fidem in cordibus veſtris. 138. e. 2. tom. 2
Vt det vobis ſecundùm diuitias gloriæ ſuæ virtutem, corroborari per ſpiritum eius in interiorem hominem. 50. b. tom. 2
4. Nolite contriſtare Spiritum ſanctum in vobis, in quo ſignati eſtis. 176. d. tom. 3
Vnus Deus, vna fides, vnum baptiſma. 38. e. 1.t.3
Quòd autem aſcendit, quid eſt, niſi quia deſcendit primùm in inferiores partes terræ? 104. e. 2. & 105. a. tom. 2
Ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas; alios verò Euangeliſtas, alios autem Paſtores, & Doctores ad conſummationem Sanctorum, in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti. 74.a. 2. to.2
Vnicuique noſtrûm data eſt gratia ſecundùm menſuram donationis Chriſti. 75.d. 2. to. 2
Turpis ſermo de ore veſtro non procedat. 144.c.t.2
Omnis ſermo malus ex ore veſtro non procedat, ſed ſi quid bonum eſt, ad ædificationem opportunitatis fidei vt det gratiam audientibus. 174.a.2. tom. 2
Vnum corpus, vnus ſpiritus, ſicut vocati eſtis in vna ſpe vocationis veſtræ. 99. d.t.3
5. Omnis fornicator non habet hæreditatem in regno Chriſti & Dei. 157.e.tom. 3

Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram. 2. b. tom. 2
Vt exhiberet ſibi glorioſam Eccleſiam, non habentem maculam, aut rugam. 220. b. tom. 2
Imitatores Dei eſtote, & ambulate in dilectione, ſicut & Chriſtus dilexit nos, & tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem, & hoſtiam Deo in odorem ſuauitatis. 103. d. e. to. 2
Fuiſtis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. 34. c. 2. to 2
Exurge qui dormis, & exurge à mortuis, & exſuſcitabit te Chriſtus. 74. b. 2. to 3
Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria. 97. d. 2. tom. 1
Eſtote imitatores Dei ſicut filij chariſſimi, & ambulate in dilectione, ſicut & Chriſtus dilexit nos. 28. d. 2. to. 1
Relinquet homo patrem, & matrem ſuam, & adhærebit vxori ſuæ, & erunt duo in carne vna. 161. d. tom. 2
Sacramentum hoc magnum eſt. ibid.
Fornicatio, & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in vobis, ſicut decet ſanctos, aut turpitudo, aut ſtultiloquium, aut ſcurrilitas, quæ ad rem non pertinet. 174. b. 2. tom. 2.
Hoc autem ſcitote intelligentes quod omnis fornicator, aut immundus, aut auarus non habet hæreditatem in Regno Chriſti & Dei. 65. c. to. 3
6. Calceati pedes in prædicatione Euangelij pacis. 95. e. 2. tom. 2.
Quia gladius ſpiritus eſt verbum Dei. 12. d. to. 1. & 165. e. 2. tom. 2
State ſuccincti lumbos veſtros in veritate, & induti lorica iuſtitiæ, & calceati pedes in præparatione Euangelij pacis, in omnibus ſumentes ſcutum fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere, & galeam ſalutis accipite, & gladium ſpiritus quod eſt verbum Dei. 98. d. e. & 113. d. tom. 1.
Induite vos armaturam Dei. 135. d. to. 2

AD PHILIPPENSES.

1. Scio quòd hoc mihi proueniet in ſalutem per veſtram orationem. 287. c. to. 3
Siue occaſione, ſiue Chriſtus veritate annuncietur; & in hoc gaudeo, ſed gaudebo. 150. d. to. 3
Mihi viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum. 227. 2. 2. tom. 3
Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto. 248. 2. 2. to. 3
2. Excipite illum cum omni gaudio in Domino: & eiuſmodi cum honore haberote. 72. c. 2. t. 1
Gaudete in Domino ſemper, iterum dico, gaudete. 160. d. 2 tom. 2
Inter quos lucetis, quaſi luminaria fixa in firmamento. 2. b. 2. tom. 2
Quid? dum omnimodo ſiue per occaſionem, ſiue per charitatem Chriſtus annuncietur; & in hoc gaudeo, ſed & gaudebo. 43. e. 2. to. 3
Cùm in forma Dei eſſet non rapinam arbitratus eſt, ſe eſſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens in ſimilitudine hominum factus, & habitu inuentus vt homo. 119. d. 2. tom. 3
Spero in Dominum Ieſum, Timotheum cito me mittere ad vos, vt ex bono animo ſim, cognitis quæ circa vos ſunt. 266. 2. 2. to. 3
3. Multi ambulant, quos ſæpe dicebam vobis (nunc autem & flens dico) inimicos Crucis Chriſti, quorum finis interitus, quorum Deus venter eſt: & gloria in confuſione eorum, qui terrena ſapiunt. 45. d. tom. 3
Noſtra conuerſatio in cælis eſt.
Quæ mihi fuerunt lucra, facta ſunt detrimenta, & propter Chriſtum arbitror velut ſtercora 25. b. 2. & 218. d. tom. 3
4. Itaque, fratres mei chariſſimi, gaudium meum, & corona mea ſic ſtate in Domino. 241. b. tom. 3
Ego enim habeo omnia & abundo. 44. e. 2. tom. 1
Ego didici, in quibus ſum ſufficiens eſſe, ſcio & humiliari, ſcio & abundare vbique, &c. 45. a. tom. 2

AD COLOSSENSES.

1. Adimpleo ea quæ deſunt paſſionum Chriſti in carne mea, pro corpore eius, quod eſt Eccleſia. 75. d. 2. tom. 1
In ipſo conſtant omnia. 272. b. 2. tom. 3
2 In quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ abſconditi. 113. c. 2. tom. 2. & 37. b. tom. 3
Nemo diiudicet vos in cibo, aut potu, aut in parte diei feſti, aut Neomenia, aut in Sabbato, quæ ſunt vmbra futurorum. 60. e. 2. to. 1
Et vos cùm mortui eſſetis in delictis, & præputio carnis veſtræ, conuiuificauit cum illo, donans vobis omnia delicta; delens quod aduerſum nos erat, chirographum decreti. 111. e. 2. tom. 2
3. Viri diligite vxores veſtras, & nolite amari eſſe ad illas. 9. d. tom. 2
Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram, fornicationem, immunditiam, luxuriam, concupiſcentiam malam, & auaritiam, quæ eſt idolorum ſeruitus. 6. e. 2. & 14. c. 2. tom. 2
In Chriſto habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. 106. 2. tom. 2
Charitatem habentes, quod eſt vinculum perfectionis. 172. e. 2. & 173. 2 to. 2
Auaritia, quæ eſt idolorum ſeruitus. 238. c. tom. 3
Cùm Chriſtus apparuerit vita noſtra, tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria. 269. 2. 2. tom. 3
4. In ſapientia ambulate ad eos qui foris ſunt, tempus redimentes. Sermo veſter ſemper in gratia ſale ſit conditus, vt ſciatis quomodo oporteat vos vnicuique reſpondere. 167. d. tom. 2

AD THESSALONICENSES I.

4. Sciat vas ſuum poſſidere in ſanctificatione, & honore, non in paſſione deſiderij: ſicut & Gentes quæ ignorant Deum. 75. e. 2. tom. 3
Ipſe Dominus in iuſſu, & in voce Archangeli, & in tuba Dei deſcendet de cælo; canet enim tuba, & mortui reſurgent incorrupti. 18. a. 2. tom. 3
5. Spiritum nolite extinguere. 176. b 2. to. 3
Rogamus autem vos fratres, cùm noueritis eos, qui laborant in vos, & præſunt vobis in Domino, & commonent vos, vt abundantius habeatis illos in charitate propter opus illorum. 72. c. 2. tom. 1
Vt integer ſpiritus veſter, & anima & corpus in diem Domini ſine querela ſeruetur. 150. b. tom. 3

AD THESSALONICENSES II.

1. In reuelatione Domini noſtri Ieſu Chriſti de cælo cum Angelis virtutis eius, in flamma ignis dantis vindictam iis, qui non nouerunt Deum, & qui non obediunt Euangelio. 129. a. 2. tom. 1
2. Dominus Ieſus interficiet ſpiritu oris ſui, & deſtruet illuſtratione aduentus ſui. 91. d. 2. tom. 1
Qui in fine mundi veniens, aduerſatur, & extollitur ſupra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur. 29. d. tom. 3
Tunc reuelabitur ille iniquus, quem Dominus Ieſus interficiet, &c. 287. e. 2. tom. 3
3. Denuncio vobis in nomine Domini Ieſu, vt ſubtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non ſecundùm traditionem, quam tradidimus vobis. 113. a. tom. 3

AD TIMOTHEVM I.

1. Qui priùs fui blaſphemus & perſecutor, & iniurioſus: ſed ideo miſericordiam conſecutus ſum, quia ignorans feci. 158. b. 2. tom. 2
Iuſto lex non eſt poſita, ſed iniuſtis, impiis, & peccatoribus, ſceleratis & contaminatis, patricidis & matricidis, &c. 65. d. tom. 3
2. Obſecro primùm omnium fieri obſecrationes, poſtulationes, gratiarum actiones, pro omnibus hominibus, pro Regibus, & omnibus qui in ſublimitate ſunt conſtituti. 111. b. 2. to. 1
Docere autem mulierem non permitto. 9. d. 2. tom. 2
3. Vt ſcias quomodo oporteat in domo Dei conuerſari, quæ eſt Eccleſia Dei viui, columna, & firmamentum veritatis. 78. a. to. 1
Oportet Epiſcopum teſtimonium habere bonum ab his, qui foris ſunt, vt non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli. 44. b. 2. to. 1
Qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat. 25. b. 2. to. 1
4. Corporalis exercitatio ad modicum vtilis eſt. pietas autem ad omnia vtilis eſt. 156. c. to. 3
6. Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium quia nec auferre quid poſſumus. 239. d. to. 3
Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſimus. 231. c. 2. tom. 3
Beatus, & ſolus potens Rex Regum, & Dominus dominantium, qui ſolus habet immortalitatem, & lucem habitat inacceſſibilem, &c. 271. b. c. tom. 3
Quia radix omnium malorum eſt auaritia. tom. 1.
Qui volunt diuites fieri, incidunt in laqueos diaboli, & tentationes, ac deſideria multa inutilia, & nociua, quæ mergunt hominem in interitum, & perditionem. 103. b. c. 2. to. 1

AD TIMOTHEVM II.

2. Laboro in Euangelio Chriſti vſque ad vincula. 99. d. 2. tom. 3
Verbum Dei non eſt alligatum. ibidem
Non coronabitur, niſi qui legitimè certauerit. 42. b. tom. 2. & 74. a. tom. 2.
Si commorimur, & conuiuemus; ſi compatimur, & conregnabimus. 18. d. to. 1
Stultas autem & ſine diſciplina quæſtiones deuita, ſciens quia generant lites, &c. 78. b. 2. to. 1
Nemo militans Deo, implicat ſe negotiis ſæcularibus, vt ei placeat cui ſe probauit. 30. a. 2. to. 1. & 110. c. tom. 3
3. Hoc autem ſcito, quòd in nouiſſimus diebus erunt tempora periculoſa: & erunt homines ſeipſos amantes, cupidi, ſuperbi, &c. 24. b. 2. tom. 1. & 121. tom. 3.
4. Erunt nonnulli qui ſanam doctrinam non ſuſtinebunt, ſed ad ſua deſideria conceruabunt ſibi magiſtros prurientes auribus, &c. 172. b. c. 2. tom. 3
Bonum certamen certaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui; de reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iuſtus iudex. 171. e. to. 1

AD TITVM.

1. Confitentur ſe noſſe Deum, factis autem negant. 211. a. tom. 3

AD PHILEMONEM.

3. Obſecro te pro filio meo, quem genui in vinculis, Oneſimo. 81. a. 2. to. 1

AD HEBRÆOS.

1. Sunt adminiſtratorij ſpiritus in miniſterium miſſi propter eos, qui hæreditatem capiunt ſalutis. 210. b. c. tom. 3
4. Viuus eſt ſermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingens vſque ad diuiſionem animæ, ac ſpiritus, compagum quoque & medullarum, & diſcretor cogitationum, & intentionum cordis. 77. a. 1. to. 2
5. Facti eſtis, quibus lacte opus ſit, non ſolido cibo. 63. c. tom. 2
6. Vbi præcurſor pro nobis introiuit ſecundùm ordinem Melchiſedech, Pontifex factus in æternum. 58. a. 1. to. 3
7. Reprobatio fit præcedentis mandati propter infirmitatem eius, & inutilitatem, &c. 174. d. tom. 3
Talis enim decebat, vt nobis eſſet Pontifex, ſanctus, innocens, impollutus, ſegregatus à peccatoribus, & excelſior cælis factus, qui non habet quotidie neceſſitatem quemadmodum ſacerdotes, priùs pro ſuis delictis hoſtias offerre, &c. 102. c. tom. 2
Nihil ad perfectum adducit Lex. 102. b. 2 to. 2. 219. c. 2. & 174. a. 2. tom. 3
Plures facti ſunt Sacerdotes ſecundùm legem, eo quòd morte prohiberentur permanere, Ieſus autem eo quòd maneat in æternum, ſempiternum habet ſacerdotium. 67. d. 2. to. 1
8. Neceſſe eſt ſacerdotem aliquid habere quod afferat. 103. a. tom. 2
Nunc Chriſtus tanto melius ſortitus eſt miniſterium, quanto & melioris teſtamenti mediator eſt. 174. d. tom. 3
9. Si ſanguis taurorum aut vitulorum, aut cinis vitulæ aſperſus inquinatos ſanctificat ad emundationem carnis; quanto magis ſanguis Chriſti qui per Spiritum ſanctum ſe obtulit immaculatum Deo, emundabit conſcientiam noſtram ad ſeruiendum Deo viuenti? 102. b. c. 2 tom. 2
Non in manufacta Sancta Ieſus introiuit exemplaria verorum, ſed in ipſum cælum, vt appareat nunc vultui Dei pro nobis. 128. e. 2. tom. 2.
10. Nunc ignis aduerſarios conſumit, & iuſti qui fide viuunt, incendium damnationis euadunt.

133. c. tom. 1. & 176. b. 2. tom. 3.
Terribilis quædam expectatio iudicij; & ignis æmulatio, quæ conſumptura eſt aduerſarios. 129. a. 2. tom. 1.
Terribile eſt incidere in manus Dei viuentis. 74. b. tom. 3.
11. Sancti ludibria, & verbera experti. 100. a. to. 1.
Circuierunt in melotis, & in pellibus caprinis. 28. a. 2. tom. 3.
12. Omnis diſciplina in præſenti quidem non videtur eſſe gaudij, ſed mœroris: poſt autem fructum pacatiſſimum exercitatis per eam reddet iuſtitiæ. 246. b. tom. 3.
Remiſſas manus, & diſſoluta genua erigite, & greſſus rectos facite pedibus veſtris; ne claudicans quis erret, magis autem ſanetur. 81. e. 2. to. 1. & 65. e. 112. e. 2. 178. c. d. tom. 2.
Non acceſſiſtis ad montem fumantem, ſed ad montem Sion, ad Hieruſalem ciuitatem Dei viuentis, ad multorum millium Angelorum frequentiam, ad Eccleſiam primitiuorum ſcriptam in cælis. 24. e. 2. to. 2
13. Honorabile connubium in omnibus, & torus immaculatus. 140. a. tom. 3
Non habemus hic manentem ciuitatem, ſed futuram inquirimus. 11. d. 2. 3. 14. d tom. 1. & 51. a. 2. tom. 2
Obedite præpoſitis veſtris; & ſubiacete eis, ipſi enim peruigilant quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri; vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes. 85. e. 2. tom. 2
Charitas fraternitatis maneat in vobis, & hoſpitalitatem nolite obliuiſci. 89. c. tom. 3

B. IACOBI APOST.

1. Omne gaudium exiſtimate fratres cùm in tentationes varias incideritis. 127. d. 134. d. 1. tom. 1
Peccatum cùm conſummatum fuerit, generat mortem. 246. d. tom. 3
2. Si introierit in conuentum veſtrum vir aureum annulum habens in veſte candida: introierit autem & pauper in ſordido habitu, & intendatis in eum, qui indutus eſt veſte præclara & dixeritis ei: Tu ſede hic bene; pauperi autem dicatis: Tu ſta illic, &c. 11. b. tom. 2
3. Si quis in verbo non offendit, hic perfectus eſt vir. 214. d. 2. tom 2
Qui amicus eſt huius ſeculi, inimicus Dei conſtituitur. 45. d. tom. 2. & 159. e. tom. 3
5. Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, vngentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſaluabit infirmum, & ſi in peccatis eſt, dimittentur ei. 168. b. tom. 2
5. Epulati eſtis ſuper terram, & in luxuriis enutriſtis corda veſtra. 130. c. tom. 1
Qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ ſuæ, ſaluabit animam eius à morte. 159 b. tom. 3
Agite nunc diuites, & plorate vlulantes in miſeriis, quæ aduenient vobis. Diuitiæ veſtræ putrefactæ ſunt, & veſtimenta veſtra à tineis comeſta ſunt. &c. 47. b. c. 2. tom. 1. & 107. d. tom. 3

B. PETRI APOST. I.

1. Non corruptibilibus auro vel argento redempti eſtis de vana veſtra conuerſatione paternæ traditionis; ſed pretioſo ſanguine. 103. a. 2. tom. 2
Regenerauit nos Deus in ſpem viuam per reſurrectionem Ieſu Chriſti in hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & immarceſcibilem conſeruatam in cælis. 230. c. tom. 3
2. Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. 103. d. tom. 2.
Conuerſationem veſtram inter gentes habentes bonam, vt in eo quòd detractant de vobis tamquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos conſiderantes, glorificent Deum in die viſitationis. 44. b. 2. tom 1
Nos baptiſma ſaluos facit, non carnis depoſitio ſordium. 46. e. tom. 3
Vos genus electum, regale ſacerdotium, gens ſancta, populus acquiſitionis; vt virtutes annuncietis eius qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen ſuum. 121. b. tom. 1. & 37. b. 63. c. 71. b. 2. tom. 2
Peccata noſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum. 54. e. 2. tom. 2
3. Parati ſemper ad ſatisfactionem omni poſcenti vos rationem de ea, quæ in vobis eſt, ſpe. 32. d. 2. tom. 2.
In hoc vocati eſtis, vt benedictionem hæreditate poſſideatis. 126. b. c. tom. 3
4. Nemo veſtrûm patiatur quaſi homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor. 134. d. tom. 1
5. Deus ſuperbis reſiſtit. 11. b. 2. tom. 2

B. PETRI APOST. II.

1. Certus ſum, quòd velox eſt depoſitio tabernaculi mei. 11. d. 2. tom. 1
Gens ſancta, populus acquiſitionis, vt virtutes annuncietis eius qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen ſuum. 68. a. 2. to. 1
Cui benefacitis, attendentes tamquam lucernæ lucenti in caliginoſo loco. 26 e. 2. tom. 2
Habemus firmiorem propheticum ſermonem, cui bene facitis intendentes, quaſi lucernæ relucentes in caliginoſo loco. 95. c. 2. to. 2
2. Nouit Dominus pios de tentatione eripere: iniquos verò in die iudicij cruciandos reſeruare: magis autem qui poſt carnem in concupiſcentia immunditiæ ambulant. 74. c. tom. 3
3. Sicut chariſſimus frater noſter Paulus ſecundùm datam ſibi ſapientiam ſcripſit vobis. 14. b. tom. 2
Adueniet autem dies ſicut fur, in quo cæli magno impetu tranſient, elementa verò calore ſoluentur. 46. e. tom. 1. & 118 e. 2
Cæli autem qui nunc ſunt, & terra, eodem verbo repoſiti ſunt, igne reſeruati in diem iudicij. 46. e. & a. 2. tom. 1. & 338. a. 2. tom. 3

B. IOANNIS APOST. I.

1. Si dixerimus, quia peccatum non habemus, noſmetipſos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt. 56. a. 2. tom. 1. & 218. e. 2. tom. 2
2. Si quis peccauerit, aduocatum habemus apud Patrem Dominum Ieſum Chriſtum: ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris. 25. e. 2 tom. 2.
Nolite diligere mundum, nec ea quæ in mundo ſunt. Si quis diligit mundum, non eſt charitas Patris in eo. 122. c. to. 3
Qui odit fratrem ſuum in tenebris eſt, & in tene-

bria ambulant, & neſcit quò eat, quoniam tenebræ obcæcauerunt oculos eius. 218. a. t. 3

4. Chariſſimi, nunc filij Dei ſumus, & nondum apparuit quid erimus, ſcimus quoniam cùm apparuerit, ſimiles ei erimus. 587. e. t. 3

In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam Filium ſuum miſit in mundum vt viuamus per eum. 8. 2

5. Tres ſunt qui teſtimonium dant in terra, ſpiritus, aqua & ſanguis. 97. c. d. to. 2

B. IOANNIS APOST. II.

1. Omne quod eſt in mundo, concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ. 13. b. 2. to. 1

Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domo, nec Aue ei dixeritis: qui enim dicit illi Aue, communicat operibus eius malignis. 113. b. to. 3

B. IVDÆ APOSTOLI.

1. Ecce veniet Dominus in ſanctis millibus facere iudicium contra omnes, redarguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt, & de omnibus duris, quæ locuti ſunt contra eum peccatores impij. 46. a. 2. to. 1. & 188. e. 2. to. 2. & 338. b. c. to. 3

Angelos qui non obſeruauerunt ſuum principatum, ſed dereliquerunt ſuum domicilium, in iudicium magni diei, vinculis æternis ſub caligine ſeruauit, &c. 74. e to. 3

Cùm Michaël Archangelus cum diabolo diſputans altercaretur de Moyſi corpore, non eſt auſus iudicium inferre blaſphemiæ, ſed dixit: Imperet tibi Dominus. 235. e. d. to. 3

APOCALYPSIS.

1. Non ceſſabunt nocte ac die clamare, dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth. 49. e. 2. to. 3

Myſterium ſeptem ſtellarum, quas vidiſti in dextera mea, & ſeptem candelabra aurea. Septem ſtellæ, Angeli ſunt ſeptem Eccleſiarum, & candelabra ſeptem, ſeptem Eccleſiæ ſunt. 25. e. t. 1

Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt, & plangent ſe ſuper omnes tribus terræ. 46. a. 2 & 118. d. a. t. 1

Qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo: & fecit nos regnum, & Sacerdotes Domino, & Patri ſuo. 121. b. to. 1. & 207. e. t 3.

2. Memor eſto vnde excideris, & age pœnitentiam. 17. a. 2. to. 1.

Habeo aduerſum te pauca, quòd permittis mulierem Iezabel, quæ ſe dicit propheta, docere, & ſeducit ſeruos meos fornicari. 179. e. t. 3

Qui dicunt ſe Iudæos eſſe, & non ſunt, ſed ſunt ſynagoga Sathanæ. 206. d. 2. to. 3

3. Eſto vigilans, & confirma cætera, quæ mortura erant: non enim inueni opera tua plena coram Deo meo. 124. b. a. to. 3

Ego ſto ad oſtium, & pulſo, ſi quis aperuerit mihi, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipſe mecum. 104. a. to. 2

Ambulabunt mecum in albis, quia digni ſunt, & non delebo nomina eorum de libro vitæ. 75. e. 2. to. 3.

Teneant qui habent, & nemo accipiat coronam eorum. 118. d. 2. to. 1

Hi ſunt, qui cum mulieribus non ſunt coinquinati, virgines enim ſunt qui ſequuntur Agnum quocumque ierit. 75. c. 2. to. 3

4. Et animal primum ſimile leoni, & ſecundum animal ſimile vitulo, & tertium animal habens faciem quaſi hominis, & quartum animal ſimile aquilæ volanti. 52. e. to. 2

Dignus es Domine Deus noſter accipere gloriam & honorem, & virtutem, quia tu creaſti omnia, & propter voluntatem tuam erant, & creata ſunt. 270. a. to. 3

5. Vidi in dextera ſedentis ſuprà thronum librum ſcriptum intus, & foris, ſignatum ſigillis ſeptem. 131. d. to. 1. & 128. a. 2. to. 2.

Seniores habebant phialas aureas plenas odoramentorum, quæ ſunt orationes Sanctorum. 80. c. to. 1. & 87. d. 2. to. 2.

Ecce vicit leo de tribu Iuda, radix Dauid, aperire librum, & ſoluere ſeptem ſignacula eius. 131. d. to. 1. & 128. a. 2. to. 2

Vicit leo de tribu Iuda. 118. a. to. 2

6. Erat equus pallidus, & qui ſedebat ſuper eum, nomen illi Mors. 76. a. 2. & 133. e. 2. tom. 2

Quouſque non vindicas ſanguinem noſtrum de iis qui habitant in terra? 51. c. tom. 2

7. Abſterget Deus omnem lacrymam ab oculis ſanctorum. 127. e. a. to. 2

Millia millium miniſtrabant ei, & decies millies centena millia aſſiſtebant ei. 124. d. to. 2

In conſpectu Agni amicti ſunt ſtolis albis, & palmæ in manibus eorum. 120. a. to. 2

12. Factum eſt prælium magnum in cælo: Michaël & Angeli eius præliabantur cum dracone. 31. c. 2. to. 1. & 125. d. to. 2.

Et proiectus eſt in terram draco ille magnus, ſerpens antiquus, qui vocatur diabolus, & ſatanas. ibidem.

13. Faciet omnes puſillos & magnos habere characterem beſtiæ in dextera manu, aut in frontibus ſuis. 178. e. to. 3

14. Hi qui erant ſupra montem Sion cum Agno, habebant nomen eius, & nomen Patris eius, ſcriptum in frontibus ſuis. 178. e. to. 3.

Hi ſunt qui cum mulieribus non ſunt coinquinati. 108. b. 2. to. 3

16. Hi qui miſſi ſunt in ſtagnum ignis ardentis, commanducauerunt linguas ſuas præ dolore, & blaſphemauerunt Deum cæli & terræ. 179. d. t. 3

18. Quantum ſe exaltauit, & in deliciis fuit, tantum date ei tormenta, & luctus. 73. c. to. 3

19. Habebat in veſtimento, & in femore ſuo ſcriptum: Rex Regum, & Dominus dominantium. 107. d. 2. to. 2

21. Non intrabit in illam aliquis coinquinatus, & faciens abominationem. 74. b. 2. to. 3

Templum non vidi in ea. 29. a. to. 1

Abſterget Deus omnem lacrymam ab oculis ſanctorum. 6. c. to. 1

22. Qui nocet, noceat adhuc, & qui in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc. 77. d. to. 1

Qui iuſtus eſt, iuſtificetur adhuc, & qui ſanctus eſt, ſanctificetur adhuc. ibid. & 51. b. 2. to. 2

Vide ne feceris, conſeruus enim tuus ſum, & fratrum tuorum habentium teſtimonium Ieſu. 253. e. 2. to. 2

Si quis appoſuerit ad hæc, apponet Deus ſuper illum plagas ſcriptas in libro iſto: & ſi quis diminuerit de verbis libri prophetiæ huius, auferet Deus partem eius de libro vitæ, & de ciuitate ſancta, & de his, quæ ſcripta ſunt in libro iſto. 275. e. to. 2

INDEX EPISTOLARVM
B. Petri Damiani, quæ continentur
Tomo primo, in octo Libros diſtincto.

Hic nomina eorum, ad quos ſcriptæ ſunt Epiſtolæ, per ordinem cuiuſque libri afferuntur.

INDEX LIBRI I.

Ad Pontifices Romanos, & Cadaloum Antipapam.

Epiſt. 1. GREGORIO VI. pag. 1
2. Eidem. 2
3. Clementi II. 2
4. Leoni IX. 3
5. Victori II. 3
6. Nicolao II. 4
7. Eidem. 4
8. Eidem, & Hildebrando Archid. Card. 5
9. Eidem. 5
10. Alexandro II. & Hildebrando Archid. Card. 5
11. Eidem. 5
12. Eidem. 6
13. Eidem. 8
14. Eidem. 10
15. Eidem. 11
16. Eidem, & Hildebrando Archidiac, Cardin. 15
17. Eidem. 16
18 Eidem. 16
19. Eidem. 16
20. Cadaloo Antipp. 16
21. Eidem. 21

INDEX LIBRI II.

Ad S. R. E. Cardinales.

22. EPiſcopis Card. 24
23. Eiſdem. 26
24. Bonifacio Epiſc. Albanen. 26
25. Eidem, & Stephano Preſbyt. 26
26. Hildebrando Archidiacono & Stephano Preſbyt. 27
27. Eiſdem. 31
28. Hildebrando Archid. 32
29. Eidem. 32
30. Eidem. 33
31. Petro Archipreſbyt. Lateranen. 34
32. Deſiderio Abb. Caſinen. 34
33. Eidem. 35
34. Eidem. 37
35. Eidem. 39
36. Eidem Eiuſque Monachis. 39
37. Eiſdem. 39
38. Eiſdem. 39
39. Eiſdem. 39
40. Petro Diac. & Cancell. 39
41. Alberico Diac. 39
42. Eidem. 39

INDEX LIBRI III.

Ad Patriarcham, & Archiepiſcopos.

43. L. Patriarchæ. 40
44. L. Gebehardo Rauennaten. 40
45. Eidem. 41
46. Henrico Rauennaten. 41
47. Vuiberto Rauennaten. 42
48. Annoni Colonien. 42
49. Vidoni Mediolanen. 43
50. V. Biſuntino. 44
51. A..... 44
52. A..... 44

INDEX LIBRI IV.

Ad Epiſcopos.

53. ALberto Epiſcopo. 44
54. AB..... Epiſcopo. 45
55. Cuniberto Taurinen. 45
56. G. Auximano Epiſcopo. 45
57. G..... Epiſcopo. 46
58. Ioanni Epiſcopo. 48
59...... 48
60. Mainardo Eugubino Epiſcopo. 49
61. Olderico Firmano. 50
62. R. 54
63. Theodoſio Senogallien. & Rodulpho Eugubino. 55
64. V. 55
65. V. Sarſinaten. 57
66. V. 57
67. V. 57
68. V. 60
69. V. 62

INDEX LIBRI V.

Ad Archipreſbyteros, Archidiaconos, Preſbyteros, & Clericos.

70. ANdreæ, V. & C. 62
71. Damiano Fratri. 64
72. P. 65
73. P. 66
74. Almerico. 67
75. Clero, & populo Auximano. 67
76. Clero, & populo Mediolanen. 68
77. Clericis Florentinis. 68
78. Clericis Fauentibus. 70
79. Clerico, & populo Fauentino. 70
80. V. & P. Clericis Fauentinis. 70
81. G. Theſaurario Rauennaten. 70
82. Capellanis Gothofredi Ducis. 73
83. Rodulpho, Vitali, aliiſque. 76
84. Eiſdem. 77
85. Laodulpho Mediolanen. 77
86. S. 77
87. Vberto. 77
88. Clericis, & Canonicis. 78.

INDEX LIBRI VI.

Ad Abbates, & Monachos.

89. MOnachis Montis Caſini, monaſterij S. Benedicti. 79
90. Hugoni Abb. Cluniacen. 79
91. Eidem. 80
91. Eidem, eiuſque Monachis. 80
93. Monachis Cluniacen. 82
94. Monachis Pompoſianis. 85
95. Altizoni Abb. 86
96. B. Abb. 86
97. Gebizoni Abb. 86
98. Gebizoni, Theobaldo, & Ioanni Abbat. 88
99. Ioanni Laudenſi. 88
100. I. Abb. 88
101. M. Abb. Conſtantinop. 90
102. Mainardo Abb. 91
103. P. Abb. Cluſen. 91
104. Adam. 92
105. Ariprando. 92
106. Eidem. 92
107. Rodulpho, & Arripando. 92
108. B. 93
109. Damiano nepoti. 94
110. Eidem. 94
111. Guillelmo. 96
112. Honeſto. 98
113. Ioanni. 98
114. Marino Patrueli. 98
115. Petro Cerebroſo. 69
116. Eidem. 100
117. Stephano. 101
118. Theuzoni. 102
119. Dominico Loricato, eiuſque Eremitis. 102
120. Eremitis Gamugnen. 102
121. Eiſdem. 107
122. Suis Eremitis. 107
123. Eiſdem. 107
124. Eiſdem. 107.

INDEX LIBRI VII.

Ad Sæculares Principes.

125. HEnrico II. Imper. 108
126. Eidem. 109
127. Henrico Rom. Regi. 109
128. Agneti Imper. 112
129 Eidem. 112
130. Eidem. 112
131. Eidem. 113
132. Eidem. 113
133. Reginæ Galliæ. 114
134. Gothofred Duci Tuſciæ. 115
135. Eidem. 116
136. Eidem. 116
137. Eidem, eiuſque vxori Beatrici. 116
138. Eidem Beatrici. 116
139. B. Duci. 118
140. Adelaidi Duciſſæ Sabaudiæ. 118
141. Rainerio Marchioni. 118
142. Guillæ Comitiſſæ. 119
143. Blanchæ Comitiſſæ. 120

INDEX LIBRI VIII. ET VLT.

Ad Viros illuſtres, & alios priuatas perſonas.

144. CInthio Vrbis Præfecto. 121
145. Eidem. 123
146. Alberto Viro clariſſ. 123
147. Alberico, & Erminilæ vxori. 124
148. Petro Senatori. 125
149. G. Viro nobiliſſ. 126
150. Attoni II. D. 128
151. Bonohomini II. D. 128
152. Bonifacio II. D. 130
153. Morico II. D. 130
154. Ciuibus Florentinis. 132
155. Hermiſindi Sanctimoniali. 132
156. Sorori ſuæ. 132
157. Rodelindæ, & Sufficiæ ſororibus ſuis. 132
158. Cuidam Ægroto. 137.

Indicem eorum, quæ duobus aliis tomis comprehenduntur, habes ad ſingulos tomos.

B. PETRI DAMIANI
S. R. E. CARDINALIS, EPISCOPI
Oſtienſis, Ordinis Sancti Benedicti,

Epiſtolarum Libri Octo.

LIBER I. AD SVMMOS CHRISTIANÆ Reipublicæ Paſtores; & Cadaloum Antipapam.

EPISTOLA PRIMA,

Ad Gregorium VI. Romanum Pontificem.

ARGVMENTVM.

GREGORIO VI. ſacrorum, & Reipublicæ Chriſtianæ cura commiſſa, magnoperè ſe exhilaratum oſtendit, & ſperare in poſterum omnia meliùs adminiſtratum iri; & ſceleſtis negotiationibus, & largitionibus ſummotis, virtuti tantummodò locum fore. Hortatur præcipuè, vt Caſtellanæ, Fanenſis, & Piſaurenſis Eccleſiæ ſtatum componat: ab his initio facto, facili negotio cæteras corrigi poſſe.

DOMNO Gregorio ſanctiſſimo Papæ, Petrus peccator Monachus debitæ ſeruitutis obſequium.

REVERENDISSIME Domine, Regi Regum Chriſto gratias refero, quia de Apoſtolica Sede bona ſemper audire aridis deſiderij mei faucibus ſitiens largum præconij veſtri poculum, multis iam propinantibus, bibo. qui videlicet hauſtus tanta ſuauitatis dulcedine mentis meæ ſtomachum recreat, vt dum mens interiùs iubilat, lingua protinus in hanc vocem laudis erumpat: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Verè enim ipſe, ſicut ſcriptum eſt, mutat tépora, & transfert regna. Verè, quod per Prophetam ſuum multò ante prædixit, nunc teſte mundo mirabiliter adimpleuit: *Quia dominatur Excelſus in regno hominum, & cui voluerit ipſe dat illud.* Lætentur ergo cæli, & exultet terra, & antiquum ſui iuris priuilegium ſe recepiſſe ſancta gratuletur Eccleſia. Conteratur iam milleforme caput venenati ſerpentis; ceſſet commercium peruerſæ negotiationis; nullam iam monetam falſarius Simon in Eccleſia fabricet; nulla Giezi, præſente prouidi Doctoris abſentia, furtiua dona reportet. Iam colomba reuertatur ad arcam, & virentibus oliuæ foliis, pacem nuntiet redditam terris. Reparetur nunc aureum Apoſtolorum ſæculum, & præſidente veſtra prudentia, Eccleſiaſtica refloreat diſciplina. Reprimatur auaritia ad Epiſcopales infulas anhelantium; euertantur cathedræ columbas vendentium nummulariorum. Verumtamen vtrum iſta, quæ ſcribimus, mundo ſperare ſit licitum: primò Piſaurenſis Eccleſia bonæ ſpei clarum dabit indicium. Niſi enim prædicta Eccleſia de manu illius adulteri, inceſtuoſi, periuri, atque raptoris auferatur, omnis populorum ſpes, quæ de reparatione mundi erecta fuerat, funditus eneruatur. Omnes ſiquidem ad hunc finem oculos tendunt, omnes ad hanc vnam vocem aures erigunt. Et ſi ille tot criminibus obuolutus ad Epiſcopatus arcem reſtituitur, ab Apoſtolica Sede boni aliquid vlterius poſſe fieri, penitus denegatur. Tres equidem ſunt, quæ teſtimonium dabunt; Caſtellana ſedes, Fanenſis, & Piſaurenſis; vt in ore duorum, vel trium teſtium ſtet omne verbum. In his tribus patenter oſtenditur quid ſpei de cætero relinquatur.

Omnipotens Deus te, ſumme Pater, ad conſeruanda Eccleſiæ ſuæ iura cuſtodiat, & populum ſuum non immeritò ſub tanto Pontifice gaudere permittat.

Margin notes: Luc. 2. — Dan. 2. — Dan. 4. — Act. 8. — 4. Reg. 5. — Gen. 8. — Matth. 21. Marc. 11. Ioan. 2. — Tacitè hortatur, vt Piſaurenſem pſeudoepiſcopum abdicet. — Deut. 19. Matth. 18.

EPISTOLA II.

Ad eundem Gregorium VI. Romanum Pontificem.

ARGVMENTVM.

Scribit, quemdam, qui Epiſcopus à ſuis electus, Romam, vt à Pontifice confirmaretur, accedebat, ſibi non vſquequaque probari; ſi tamen cum aliis conferatur, non indignum videri ea dignitate. Petit, vt ſi illum reiecerit, vſque ad ſuum aduentum hanc rem differat.

Domno Gregorio ſanctiſſimo Papæ, Petrus peccator Monachus deuotiſſimæ ſeruitutis obſequium.

NOVERIT Beatitudo veſtra, piiſſime Domine, quia pro peccatis noſtris Clerici digni Epiſcopatus officio in noſtris partibus non inueniuntur. Omnes enim quærunt quæ ſua ſunt, & non quæ Ieſu Chriſti. Auaritiæ quippe, & elationis igne ſuccenſi, ambiunt quidem ad ſacerdotium promoueri, ſed non ſtudent digni ſacerdotio fieri. Præeſſe inhiant, prodeſſe non curant. Veromtamen pro qualitate temporis, & penuria perſonarum, videtur mihi hic Archipreſbyter poſſe ad Epiſcopatus apicem prouehi, ſi veſtræ ſanctitatis id decernat auctoritas. Excepto, quòd auaritia honoris æſtuat; conſcendere ad paſtoralis officij culmen anhelat. Hoc autem veſtro relinquatur iudicio. Sed ſi hoc non obſit, cùm Sempronienſis Eccleſiæ clericalis ordo in mea mente reuoluitur, hic aliquanto cæteris quaſi melioſculus inuenitur. Quapropter ſi prudentiſſimæ veſtræ Sanctitati placere poteſt, poſtquam à Clero, & populo eſt electus, poſtquam ad hoc officium à pluribus vtcumque iudicatur idoneus, de ambitione ſua pœnitentiam agat, & benedictionem conſecrationis accipiat. Veruntamen omnipotens Deus, quid vobis ſuper hac re faciendum ſit, per ſui ſpiritus gratiam doceat, & in templo pectoris veſtri manifeſta voluntatis ſuæ iura decernat. Vnum autem eſt, vnde pietatis veſtræ depoſco clementiam, vt ſi hunc non conſecraueritis, donec me ſeruum veſtrum videritis, nulli prædicti Epiſcopatus cathedram tribuatis.

Philip. 2.

Clericorum mores illius temporis.

EPISTOLA III.

Ad Clementem II. Romanum Pontificem.

ARGVMENTVM.

Iuſſus ab Imperatore Pontificem adire, vt illum de quarumdam Eccleſiarum peſſimo ſtatu certiorem faceret, cùm iam eſſet in itinere, litteras eiuſdem Imperatoris, quas Pontifici traderet, accepit. Has in præſentia ad eumdem mittit, rogatque, vt ad ſe ſcribat, vtrum iter ſemel ſuſceptum ſibi proſequendum cenſeat, necne; ſimul etiam munus, quod ſibi demandatum fuerat, diligenter exequitur, Eccleſiarumque calamitates, & perturbationes, propter Antiſtitum ſcelera, & flagitia, vir pius, non ſine magno dolore deplorat. Obteſtatur ergo Pontificem, vt ipſe, cui vniuerſa ſacrorum cura commiſſa eſt, ſacris Eccleſiis ab improbis hominibus labefactatis opē ferat, illaſque in priſtinam tranquillitatem reſtituere conetur.

Domno Clementi ſummæ Sedis Antiſtiti, Petrus peccator Monachus humillimæ deuotionis obſequium.

NOVERIT Beatitudo veſtra, excellentiſſime Domine, quia Dominus inuictiſſimus Imperator non ſemel, ſed ſæpe mihi præcepit: &, ſi dicere audeo, rogare dignatus eſt, vt ad vos venirem, & quæ in Eccleſiis noſtrarum partium agerentur, quæque mihi neceſſaria à vobis fieri viderentur, veſtris auribus intimarem. Cúmque ego & difficultatem itineris perhorreſcerem, & ad vos venire penitus recuſarem, ille à ſua intentione non deſtitit; ſed, vt iter arriperem, abſoluta definitione præcepit. Poſtquam autem itinere dierum trium ad eremum regreſſus ſum, ecce iſtæ eius litteræ ſacris veſtris manibus offerendæ, nobis allatæ ſunt, quas nos vſque ad aſpectum veſtrum non præſumimus temerare, quas, ſi placet, vos priùs inſpicite, & cum his ſimul per veſtras quoque litteras, vtrum ad vos venire debeam, necne, mihi iubere dignemini. Ego enim inter vtromque poſitus, & dies meos huc illocque diſcurrendo, perdere timeo, & tamen Eccleſiæ Dei, quæ in noſtris partibus per malos Epiſcopos, & Abbates omnino confuſæ ſunt, compatiendo mœrore nimio, & triſtitia contabeſco. Et quid prodeſt, Domine mi, quod Apoſtolicam Sedem de tenebris ad lucem remeaſſe dicimus, ſi nos adhuc in eiſdem tenebris remanemus? Quid iuuat, ſi ſub ſera quilibet vitalis alimenti copiam claudat, ipſe tamen fame depereat? Quid iuuat, cùm quis limati mucronis ferro ſuccingitur, ſi circumfuſis hoſtium cuneis non vibratur? Te enim omnipotens Deus vice ſui in populo quodammodo cibum poſuit; ea te contra omnes aduerſariorum impetus Eccleſiæ ſuæ latus armauit; quatenus & Deo reſiſtentium pectus ſtudeas cœleſti virtute confodere, & famelicum noſtræ humilitatis ſtomachum ſacri verbi dapibus ſatiare: Sed cùm videamus Fanenſem latronem ab his etiam, qui non erant, ſed dicebantur Apoſtolici, maledictum, & excommunicatum; Auximanum quoque tot, & tantis inauditis criminibus inuolutum, alioſque ſimili ſententia condemnandos, à vobis cum tanta arrogantia, & exultatione reuerti, cogitur in luctum ſpei noſtræ gaudium commutari. Nos enim ſperabamus, quod tu eſſes redempturus Iſraël. Quapropter, beatiſſime Domine, ſic conculcatam, & abiectam ſtude releuare iuſtitiam: ſic Eccleſiaſtici vigoris exhibe diſciplinam, vt & pars iniqua à ſtatu ſuperbiæ corruat, & mens humilium ad ſperanda bona fiducialius conualeſcat.

Henrici II. Imp. in Eccleſias prouidentia.

Conſulit Pontificem.

Nota, quàm ſit pernicioſa Monachis inconſtantia.

Charitas Damiani, & zelus.

Dignitas Pontificis, & officium.

Luc. 14.

EPISTOLA IV.

Ad Leonem IX. Romanum Pontificem.

ARGVMENTVM.

Hac Epiſtola totus in eo verſatur, vt oſtendat falsò ſe fuiſſe de quibuſdam criminibus accuſatum. Leonem verò Pontificem Max. ad ea credenda nimis procliuem leuiter excuſat. Facilè enim fuiſſe, ait, homini tantis occupationibus impedito à calumniatoribus paulisper imponi, quod etiam exemplo Dauidis comprobat. Deinde rationibus ex ſacris litteris petitis demonſtrat, quàm cautè ſit alienis criminationibus fides adhibenda. Poſtremò Deum ſuæ innocentiæ teſtem aduocat, additque ſe (ſi eidem ſummo Rectori ita placuerit) quoduis ſupplicium, quamuis innocentem, perpeti paratum eſſe.

Domno Leoni beatiſſimo Papæ, Petrus peccator Monachus deuotiſſimæ ſeruitutis obſequium.

HOc ſaltem dicam accuſatoribus meis, quod plebs Iſraëlitica dixit prædicatoribus ſuis: *Videat Dominus, & iudicet, quoniam fætere feciſtis odorem noſtrum coram Pharaone, & ſeruis eius.* Antiquus namque hoſtis timens, ne ego poſſem vobis ſuggerendo deſtruere, quod ille in iſtis partibus non deſinit quotidie nouis adinuentionibus fabricare, malignantium aduerſum me linguas exacuit, complices ſuos ad componenda mendacia, quoddam ſibi velut organum fecit, per vaſcula ſua crepuit, & malitiæ ſuæ virus ſacris auribus inſtillauit. Et quid mirum, ſi Domino meo tantis oppreſſo negotiis verſuta calliditas hominum ſubrepere potuit; cùm & Dauid, qui prophetico plenus erat ſpiritu, dum Sibæ inconſultiùs credidit, innocentem protinus Miphiboſeth ſententiæ proſcriptionis addixit? Tantúmque apud eum falſæ accuſationis ſermo præualuit, vt plectibilem ſeruum in herilis conſortium hæreditatis aſciſceret, & infidelitatis reum libertatis dignum præmio iudicaret. Verumtamen ſi Creatoris noſtri facta vigilanter attendimus, ad credenda cuiuſlibet mala fidem adhibere facile non debemus. Ipſe enim, cuius oculis nuda, & aperta ſunt omnia, non dedignatus eſt dicere: *Clamor Sodomorum, & Gomorrhæorum multiplicatus eſt, & peccatum eorum aggrauatum eſt nimis; deſcendam, & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint, an non eſt, ita vt ſciam.* Quod profectò ad nil aliud dictum videtur, niſi vt humana doceatur ignorantia ſine experimentis audita non credere, incognita non leuiter adiudicare, nec ante ſententiam promere, quàm rem dubiam teſtimoniis approbarit. Quam profectò cautelam dum vos prudentem habere in aliis liquidò nouimus, quia nobis obſeruata non eſt, non vobis adſcribimus, ſed noſtris proculdubio meritis imputamus. Verumtamen in his ad conſcientiam redeo, ad mentis meæ ſecreta tecurro, certus, quia niſi pro amore Chriſti, cuius ego malus ſeruus ſum, nullius mortalis hominis gratiam quæro, nullius iracundiam pertimeſco. Quapropter ipſum conſcientiæ meæ teſtem inuoco, & humiliter peto, quem in ſacrario veſtri pectoris habitare pium eſt credere, vt ſi ſaluti meæ congruere iudicat, vos mihi miteſcere ſua protinus auctoritate præcipiat, & ſerenitatis veſtræ vultum mihi placabilem reddat, quatenus ipſe me in veſtra reconciliatione conſœderet, qui me ad quærendam clementiæ veſtræ gratiam, ne ſtem rigidus, terret. Alioquin ſi adhuc durilſimo auerſionis veſtræ flagello me verberandum eſſe decreuit, liuentes ſcapulas humiliter ſubdo, ori meo digitum ſuperpono, nil conqueror, ſed ad ipſum ſpei meæ oculos leuo, cuius hæc erga me fieri iuſta occulti examinis diſpoſitione perpendo. Non ergo vos, ſed ipſum rogo, ſine cuius nutu nec folium arboris credo defluere, vt cor veſtrum, quod in manu tenet, ſi mihi ſalus eſt, in meam dignetur beneuolentiam inclinare.

Exod. 15. — Purgat ſe de quibuſdam criminibus ſibi obiectis. — Excuſat credulitatē Pontificis. — 2. Reg. 16. — Criminationibus nō eſt fides facile adhibenda. — Hebr. 4. — Gen. 18. — Cautela in iudicando. — Damiani modeſtia. — Inuictraminis robur. — Conſcientiam teſtem aduocat. — Cor Principum in manu eſt Dei.

EPISTOLA V.

Ad Victorem II. Romanum Pontificem.

ARGVMENTVM.

Expoſtulat cum Pontifice Maximo, quod Henricum quendam illuſtrem virum, qui ſpretis rebus humanis ad Chriſti militiam confugerat, à quibuſdam iniuſtè vexari, & opprimi ſineret, pro quo etiam Chriſtum grauiſſimis verbis loquentem inducit: monetque Pontificem, vt videat etiam atque etiam ne illi de ſe conquerenti, quid poſſit reſpondere, non habeat. Ad extremum arrogantiæ à ſe ſuſpicionem auertit, oſtēditque eiuſdem Chriſti exemplo non debere iraſci eos, qui in aliqua ſublimi poteſtate conſtituti ſunt, ſi ab inferioribus dignitate, ſui officij admoneantur.

Domno Victori ſummæ Sedis Antiſtiti, Petrus peccator Monachus debitam ſeruitutem in Chriſto.

MIRATVR mundus, piiſſime Domine, cur huic miſero clementia veſtra tanto tempore non compatitur; & ad vlciſcendum tam cruentæ rapinæ facinus zelo iuſtitiæ non mouetur. Quamdiu enim terreno ſæculo militauit, ſua omnia bona * ſuauiter, & quietè poſſedit; poſtquam verò ſub alas Chriſti confugium petit, poſtquam Petri ſecutus exemplum, dimiſſis omnibus, ad ſectanda Redemptoris veſtigia properauit, protinus eum crudelis prædo ſuis poſſeſſionibus expulit, & quaſi ſub inualidi defenſoris patrocinium fugientem bonis omnibus ſpoliauit. Hoc itaque modo non iam Henricus iniuriam videtur ſuſtinere, ſed Chriſtus; Chriſtus, inquam, veſtri præſulatus tempore præiudicium patitur: qui facit iudicium omnibus iniuriam patientibus, ipſe ſibimet in veſtræ diſtrictionis examine iuſtitiam non meretur. Quid enim ſi ipſe te Saluator ſuis conueniat verbis, & has effundat improperando querelas?

* ſuauiter — Matth. 19. — Pſal. 145.

Pontifex pater Imperatoris.

Ego te, inquit, vt non à principio repetam, *de communi Clericorum grege ad ſacerdotale faſtigium extuli, & de clientela Epiſcopij ad obtinenda Epiſcopalis officij iura promoui: ego te quaſi patrem Imperatoris eſſe conſtitui, & cor illius ad gratiam tui præ cunctis penè mortalibus inclinaui: ego claues totius vniuerſalis Eccleſiæ meæ tuis manibus tradidi, & ſuper eam te mihi Vicarium poſui, quam proprij ſanguinis effuſione redemi. Et ſi pauca ſunt iſta, etiam Monarchias addidi: immo ſublato Rege de medio, totius Romani Imperij vacantis tibi iura permiſi.* Ego itaque, qui tibi tanta, & talia præſtiti, legem, ſiue iuſtitiam in tuo examine non inuenio: atque à tuis tribunalibus deſpectus, & incultus abſcedo. Si ergo te, piiſſime Domine, is, qui iudicaturus eſt viuos, & mortuos, his verbis impeteret, quid ad hæc tua Sanctitas excuſationis opponeret? B Quid allegationis, quid defenſionis ad purgandum ſe coram eo, qui argumentatione non fallitur, inueniret? Iam itaque zelus faciendæ iuſtitiæ ſacratiſſimum veſtræ Clementiæ pectus accendat, iam vigor Eccleſiaſticæ diſciplinæ in vltionem ſe plectendi criminis erigat; & in expoliato homine Chriſtum ſuo iuri, contempta impiorum hominum tergiuerſatione, reſtituat. Exhibeatur miſero cum ſacerdotali pietate iuſtitia, prodeat in peruerſum cum regiæ animaduerſionis ſeueritate cenſura; quatenus qui tibi tradidit in hominibus poteſtatem, in ſemetipſo experiatur legalis iuſtitiæ defenſorem.

C Parce ori meo, venerabilis Pater, nec homo hominis humiliter ſuggerentis verba faſtidi; cùm & omnipotens Deus hominibus dicat: *Venite, & arguite me.* *Iſa. 1.*

EPISTOLA VI.

Ad Nicolaum II. Romanum Pontificem, habetur tom. 3. eſt que opuſculum 17.

EPISTOLA VII.

Ad eundem Nicolaum II. Romanum Pontificem.

D

ARGVMENTVM.

Gratulatur primò Nicolao Pontifici Maximo, quòd illo totius orbis habenas moderante, Eccleſia Dei magna tranquillitate, & fœlicitate frueretur. Deinde miſericordia commotus, deprecatur pro Anconitanis, quia à Catholica communione ſummoti fuerant. Orat igitur Pontificem, vt cum illis mitius agat: & grauiſſimis viris in E conſilium adhibitis, tandem conſtituat, quo pacto infœlices homines à ſempiternæ mortis periculo ſubtrahat. Demùm ſuæ audaciæ veniam petit, vſus exemplo Chriſti, qui cùm Deus eſſet, ab hominibus argui non recuſauit.

Domno Nicolao beatiſſimo ſummæ Sedis Antiſtiti, Petrus peccator Monachus deuotiſſimæ ſeruitutis obſequium.

QVon in partibus noſtris proſperitatis veſtræ celebris fama percrebuit, magna cor noA ſtrum lætitiæ iucunditate perfunditur; totiſque in Domino, qui iſtorum auctor eſt munerum, viſceribus gratulamur, ita, vt dum meus intrinſecus iubilat, lingua etiam in hanc vocem diuinæ laudis erumpat: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* *Luc. 2.*

De Anconitanis autem, venerabilis Domine, quotidie pereuntibus nimis doleo, & de confuſo, atque commixto peccatorum, innocentiumq; periculo medullitus contremiſco. Ecce enim per conditionem carnis eorum quotidie corpora moriuntur, & per ſententiam veſtram Petri gladius in animarum eorum morte graſſatur. Et nos quidem dormimus, ſed euaginatus Sedis Apoſtolicæ mucro non dormit, qui tot hominum millia vna cruentæ mortis ſtrage proſternit, non quidem in corporibus aliquando morituris; ſed, heu! proh dolor, quod intolerabile eſt, in animabus ſine fine victuris. Enimuero audenter dicam, quia poſtquam Dominus meus ad Apoſtolatus culmen aſcendit, numquam aliquid fecit, quod à nobis, qui in eius debemus vigilare cuſtodia, tantopere debeat formidari. Vobis enim ſubijci, vobis vrbem tradere, vobis ſe, & ſua voluerunt humiliter ſubiugare; ſed eorum culpis obſtantibus, non modò iſtis ianua miſericordiæ veſtræ non patuit; quin etiam, prolata ſententia, à Regno Dei, & à liminibus Eccleſiæ tanquam è diuerſo rebelles, & contumaces excluſit. Abſit autem à Domino meo, vt cum vibrata tyranni cuiuſpiam dextera poſt cædem duorum, vel trium hominum mox timore compeſcitur; illius, qui totius Chriſtianæ magiſter eſt pietatis, gladius paſſim in tot animarum internecione graſſetur. Nam & Abner cùm in ipſo belli certamine diceret ad Ioab: *Num vſque ad internecionem tuus mucro deſæuiet?* Protinus ille reſpondit: *Viuit Dominus, ſi locutus fuiſſes mane, receſſiſſet populus perſequi fratrem ſuum.* Abſit, inquam, vt dum vnius hominis placere vult oculo, tanta eorum, pro quibus Chriſti fuſus eſt ſanguis, pereat multitudo. Vicem quippe illius tenes, qui adhuc pauper, & tenuis ſummis principibus, & magiſtratibus libera voce non timuit dicere: *Obedire magis oportet Deo, quàm hominibus.* Et rurſus: *Si iuſtum eſt in conſpectu Dei, vos potius audire, quàm Deum, iudicate.* Quapropter ſi placet Domino meo, adſcitis domno Hildebrando ſanctiſſimi, ac puriſſimi conſilij viro, reuerendiſſimis etiam Humberto, & Bonifacio Epiſcopis, qui veſtri videlicet acutiſſimi, & perſpicaces ſunt oculi, cum his conſilij veſtri communicate myſterium, ſimúlque tractate quo medicamine mors, atque perditio tot pereuntium deſinat animarum. Moderetur itaque ſolito more Sedis Apoſtolicæ prolata ſententia, ſeſéque Eccleſiaſtici vigoris temperet diſciplina; vt quos hoſtilis diſpergere crudelitas nititur, in ſacerdotalis miſericordiæ gremio colligantur. Parce ori meo, clementiſſime Pater, & non procacis linguæ ſtrepitum, ſed deuoti conſidera cordis arcanum: nec à ſeruo tuo te pigeat humiliter argui, cùm ipſe omnipotens Deus hominibus dicat: *Venite, & arguite me.*

Excommunicatio mors animæ.

2. Reg. 2.

Act. 5.

Act. 4.

Hildebrandus, Humbertus, & Bonifacius S.R.E. Cardinales.

EPISTOLA VIII.

Ad eundem Nicolaum II. Romanum Pontificem, & Hildeprandum S. R. E. Cardinalem Archidiaconum.

ARGVMENTVM.

Epiſcopatus non modo fructibus, & prouentibus, ſed etiam omni ſupellectile, & ſacerdotij ornatu ſpoliatus, tantam occaſionem nactus, ſcribit ad Nicolaum Papam, & Hildeprandum Archidiaconum, qui principem ferè tunc temporis apud Pontificem locum obtinebat gratiæ, & dignitatis, vt ſe Epiſcopatus onere vacare, & immunem eſſe patiantur.

Beatiſſimo Papæ Nicolao, & Hildeprando venerabili Archidiacono, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

BENEDICTVS Omnipotens Deus, quia dum quidquid mihi pro beneficio datum fuerat, tollitur; dum ipſe quoque ſacerdotalis ornatus auffertur, certa mihi ſigna clareſcunt, quòd Epiſcopalis in proximo dignitas mihi funditus adimatur. Nam & filij Iacob cùm fratrem ſuum Ioſeph perdere decreuiſſent, prius eum talari, atque polimita tunica nudauerunt. Dominus etiam cùm Aaron ſacerdotem obire præciperet, ait Moyſi: *Pergat Aaron ad populum ſuum*; & paulò poſt: *Cùm nudaueris*, inquit, *patrem veſte ſua, indues eam Eleazaro filio eius, & Aaron colligetur, & morietur ibi.* Nimirum quem à ſacerdotali iam officio quieſcere voluit, ſacra priùs veſte nudauit, eaque filium induens, pro patre miniſtrare conſtituit. In ablatione igitur veſtis claret amiſſio dignitatis. In Tripartita quoque repetitur hiſtoria, quia cùm fames Hieroſolymorum Prouinciam occupaſſet, in Cyrillum, qui tunc Hieroſolymis præerat, reuera tamquam in Epiſcopum, neceſſitate ciborum turba reſpiciebat egentium, cúmque pecuniæ ad conſulendum deeſſent, vaſa ille ſacra, ac vela diſtraxit. Sicque populo, qui laborabat inopia, ſubſidia miniſtrauit. Qua de re Conſtantius Imperator ad iracundiam prouocatus eſt, ob id maximè, quòd Acacius Cæſareæ Paleſtinæ Epiſcopus contra Cyrillum noſcitur machinatus. Sacram namque veſtem, quam famoſiſſimus Imperator Conſtantinus ad honorem Hieroſolymorum Eccleſiæ dederat Macario illius Pontifici ciuitatis, auro ſcilicet, ſericoque contextam, vt ea circumamictus miniſterium ſacri Baptiſmatis adimpleret, Cyrillum aſſeruit vendidiſſe, eamque tunc emiſſe quemdam Thymelicum ſaltatorem. Dumque indutus ea ſolito more ſaltaret, vt ille teſtabatur, protinus cecidit, & contritus, ac diuina vltione percuſſus, ſpiritum exhalauit. Hoc igitur Acacius Cyrillo crimen obiecit, ſicque illum Epiſcopali dignitate depoſuit. Si ergo ſummi illi Pontifices, Aaron videlicet, & Cyrillus poſt amiſſionem veſtium, perdiderunt etiam conſequenter ſacerdotalium infulas dignitatum; quid mihi paruulo, & indigno aliud datur intelligi, niſi quia dum ornamentis ſacerdotalibus exuor, ſacerdotali proculdubio dignitate deponor?

Cyrilli miſericordia in pauperes.

Hiſt. tripart. l. 5. c. 17.

Prætereà Monaſterium hoſpitando, & confiſcando muneribus abſtuliſtis; de Epiſcopatu quoque quidquid prouentus inueniri poterat, conſumpſiſtis. Quid ergo reſtat, niſi vt miles emeritus abjiciat cum chlamyde cingulum, qui militaris ſtipendij perdidit donatiuum? Cedant igitur iam in vſus veſtros Epiſcopatus, ſimul & Monaſteria, nec mihi quiſpiam de cætero inane beneficij nomen objiciat, ſed veſtris * luce clarius innoteſcat. Nouerit itaque veſtra vtriuſque benignitas, quia hæc vobis ita irreuocabiliter reddo, quod donec vita comes fuerit, vlterius non tenebo.

* Videtur hoc loco aliquid deſiderari.

EPISTOLA IX.

Ad eundem Nicolaum II. Romanum Pontificem, habetur tom. 3. eſtque opuſculum 19.

EPISTOLA X.

Ad Alexandrum II. Romanum Pontificem & Hildeprandum S. R. E. Cardinalem Archidiaconum, habetur, tom. 3. eſtque opuſculum 20.

EPISTOLA XI.

Ad eundem Alexandrum II. Romanum Pontificem.

ARGVMENTVM.

Aurelianenſem Epiſcopum, cuius Eccleſia ab improbis vexata multis calamitatum procellis, & turbinibus agitabatur, Pontifici Maximo accuratè commendat: vt eius auxilio ex fluctibus emerſa, & ſubleuata, in tranquillitatis tandem portu, & ſecuritatis conquieſceret,

Domno ſuo Alexandro ſummæ Sedis Antiſtiti, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

NOVERIT beatitudo veſtra, venerabilis Pater, quoniam Epiſcopus hic Aurelianenſis Eccleſiæ per me venit, méque decumbentem in grabato reperiens, quia ſperabat me apud vos aliquid poſſe, meæ interceſſionis auxilium poſtulauit. Ex multis quippe calamitatibus, atque preſſuris, quæ non modò ſibi, ſed & Eccleſiæ ſuæ à prauis, atque peruerſis hominibus inferuntur, ſe tandem non ſine magna tribulatione præripiens, optimum duxit, vt ſpreto mundi fallacis auxilio, ſolum Sedis Apoſtolicæ remedium peteret, ad ſancta veſtigia veſtra corrueret; & tanquam ad tutiſſimi portus ſinum de multis procellis fluctiuagi maris, ſcopulis, atque turbinibus, ſub ſanctæ Romanæ Eccleſiæ vmbraculum conuolaret. Scilicet, vt quæ per diuini muneris priuilegium omnibus in tribulatione ſuccurrit, ſe quoque materna pietate ſuſcipiat, & eius Eccleſiam à violentorum, iniquorúmque hominum peruaſione defendat. Quapropter ſanctam clementiam veſtram humiliter obſecro, hoſtilis etiam amici mei Domini Archidiaconi, cæterorúmque ſanctorum Collateralium veſtrorum fraternitatem humiliter peto; vt fratri iſti qui meum depoſcit auxilium, pro noſtro amore digne-

Hildeprandum intelligis.

mini ſubuenire, rigoremque iuſtitiæ circa illum ſtudeatis, in quantum tamen Deo non diſpliceat, temperare.

Morbus grauiſſimus B. Petri Damiani.

Vt autem ſcire dignemini quæ circa me ſunt, ſeptuaginta ferme dies ſunt, ex quibus via iacere, vel ſedere, quantò minus ſtare, niſi cum difficultate poſſum. Quid autem dicam, quia vinum, ſtomacho nauſeante, faſtidio: qui diuerſa quoque mellitæ, ac pigmentatæ potionis genera perhorreſco? Sed hæc vberiùs non exaggero, quia dum gemitum, & compaſſionem ex fraterna cæterorum ſodalium meorum charitate requiro, à ſummo amicorum meorum Domino videlicet Archidiacono, riſum extorquendum eſſe non ambigo.

De præfato autem Epiſcopo ſic, rogo, decernite; B vt & omnipotens Deus iudicio veſtræ diſcretionis adgaudeat, & ille ſuſis ſuper ſe Sedis Apoſtolicæ tanquam maternæ pietatis viſceribus, hilareſcat. Quia ſigillum noſtrum ad præſens non habeo, nepoti meo Damiano, vt ſigilli certitudine potiatur, iniungo.

Damianus nepos B. Petri Damiani.

EPISTOLA XII.

Ad eundem Alexandrum II. Romanum Pontificem.

ARGVMENTVM.

Duas quæ tunc temporis inoleuerant in Eccleſia, prauas conſuetudines accuſat: atque vt aboleantur, poſtulat. Et primùm quidem periculoſum eſſe oſtendit, & aleæ plenum (vt ita dicam) opus, quibuſcumque Decretis anathematis pœnam in fine apponi. Ad hanc enim pœnam tanquam ad ſcopulum leuiſſimis de cauſis offendentes homines ſæpiſſimè naufragium facturos. Alteram conſuetudinem (quod ſcilicet Epiſcopi à Presbyteris apud Archiepiſcopum, & Primatem accuſari non poſſent) efficaciter redarguit. Dari enim hoc modo criminum impunitatem, & liberiùs in quouis flagitij genere debacchandi licentiam.

Domno ſuo Alexandro Papæ, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

SCRIPSISTIS, vt ſcriberem, præcepiſtis, vt E ſæpè vobis, licet incultas, ineptiæ meæ ſchedulas deſtinarem: verùm me magis libet flere, quàm ſcribere; immo hinc grauiùs fleo, quia flere non valeo. Ita nimirum à Synodo, cui veſtræ Sanctitatis auctoritas præfuit, contritus nuper, & areſfactus abſceſſi, vt mens mea tot oppreſſa negotiis, more ſilicis obdurata, nec per imbrem ſe compunctionis emolliat, nec ſe quantumlibet ſuper ſe gratiâ intimæ contemplationis attollat. Hoc itaque mihi datur ad pœnam, quod promiſſum eſt ſanctis dudum eſſe per gratiam. *Abſterget*, inquit, *Deus omnem lacrymam ab oculis Sanctorum.* Et in Pſalmo dicitur: *Qui eripuit animam meam de morte, oculos meos à lacrymis.* Quod ergo ſanctis viris prærogatur ad præmium, hoc meis meritis infligitur ad tormentum.

Apoc. 21.
Pſal. 114.

A Quapropter hæc apud me definita ſententia eſt, quia de cætero, niſi me neceſſitas ineuitanda compellat, donec aduixero Romanis me Conſiliis funditus abſentabo.

Duæ prauæ conſuetudines.

Præterea duo quædam apud Apoſtolicam Sedem frequens vſus obtinuit, quæ ſi ſancta prudentia veſtra iudicat, vt nobis videtur, omnino digna ſunt corrigi. Vnum, quia cunctis ferè Decretalibus paginis anathema ſubiungitur; alterum, quia cuiuſlibet Eccleſiæ filius, ſiue clericus ſit, ſiue laicus, exponere proprij exceſſus Antiſtitis prohibetur, quantum primum quàm ſit humanæ ſalutis immane periculum, & infinitè patens vorago labentium, ac pernicies animarum, clementiæ veſtræ B pietas non ignorat. Dicitur enim quiſquis hæc, vel illa non fecerit; ſiue certè quiſquis hoc, quod ſuperius ſtatutum eſt, irritum duxerit, vel in aliquo violauerit, anathema ſit. Vbi notandum quàm lubrica, quàm præceps ſubitò ruendi illic procuretur occaſio, vt ante quis in æternæ mortis barathrum corruat, quàm ſe vel leuiter impegiſſe cognoſcat: & ſubſtratæ quodammodo tendiculæ iam pes eius innectitur, dum ſe liberis adhuc incedere greſſibus arbitratur. Delinquit itaque quiſquis ille eſt, in illud Apoſtolicæ conſtitutionis edictum, & aliquando leui quadam, ac perexiguâ offenſione tranſgreditur: & continuò velut hæreticus, & tanquam cunctis criminibus teneatur obnoxius, ana-C thematis ſententiâ condemnatur. Et cùm, dictante iuſtitia, aliâ ſit vltione plectendus, qui plus delinquit, aliâ qui minus excedit: hic grauiter, leuiterque peccantibus æqua cunctis, & indifferens pœna ſolius ſcilicet anathematis, irrogatur. Non tribunalium more, vel forenſis examinis, aut libertas cæditur, aut poſſeſſio confiſcatur, nec pecuniariæ mulctæ reus addicitur, ſed Deo potiùs, omnium ſcilicet bonorum auctore, priuatur. Hanc itaque homo de homine pœnam ſumit, quam de ſui tranſgreſſione mandati ipſe quoque Deus omnipotens non præſumit. *Qui amat*, inquit, *patrem, aut matrem pluſquàm me*, non continuo addidit, ſit anathematizatus, vel maledictus, ſed tantum ait: D *non eſt me dignus.* Et in lege, *Oculus pro oculo, dens pro dente, percuſſura pro percuſſura, aduſtio pro aduſtione*, dumtaxat exigitur, nec continuò qui reus eſt, de ſynagoga proiicitur, vel maledictione damnatur. Non enim, ſecundùm Stoicos, omnia peccata ſunt paria, atque idcircò indifferenti ſunt vltione plectenda, ſed iuxta modum culpæ temperanda ſemper eſt menſura vindictæ. Porrò nec beatus Papa Gregorius, vel cæteri Patres qui diuerſis temporibus in Apoſtolicæ Sedis regimine floruerunt, hunc morem in ſuis reperiuntur obſeruaſſe Decretis, & vix eorum aliquando ſtatutis anathema ſubnectitur, niſi cùm Catholicæ fidei E clauſula terminatur. Quamobrem ſi ſanctæ prudentiæ veſtræ placet, hunc morem de cætero à Decretalibus paginis amoueri præcipiat, & vel damni pecuniæ, vel alterius cuiuſlibet vltionis calculum in earum tranſgreſſione præfigat, ne quod aliis eſt ad tuitionis munimenta prouiſum, aliis ad perniciem proueniat animarum.

Contra primam, anathematis ſcilicet, frequentius Decretis apponendi.

Clauſula ſolita apponi in Decretis tunc temporis. Anathematis pœna nimis inculcata, dat occaſionem peccandi.

Matth. 10.

Exod. 21.

Stoicorum opinio. Cic. Parad. 3.

Anathema raro ſubnectitur, niſi in cauſa fidei.

Illud etiam, quod dicitur: *Non licere cuiuſlibet Eccleſiæ filium ad maiorem Eccleſiam proprij reatus Epiſcopi, & quæque ſunt corrigenda, deferre*, nimis abſonum, & prorſus Eccleſiaſticæ diſciplinæ probatur aduerſum. Nam cui melius dicitur, quod delinquit Epiſcopus, quàm illi, qui magiſtri officio fungitur? Et ideò inter fratres reliquos præeminet, vt quod aliis non licet, ipſe ſolus per propriæ ſedis priuilegium errata corrigat ſacerdotum.

Contra alteram conſuetudinem.

A Quis eſt enim hic arrogantiæ tumor? quis elationis faſtus? quæ denique tanta ſuperbia, vt liceat Epiſcopum per fas & nefas ad propriæ voluntatis arbitrium viuere; & quod inſolenter exceſſum eſt à ſubiectis ſuis dedignetur audire? Præſertim cùm illi non adierint tribunalia Præſidum, non forenſium pulſauerint examina cognitorum: ſed Eccleſiam potius adeant, & ſacerdotibus iudicabilia ſui ſacerdotis exponant: vt quod ſæcularibus venire poterat in deriſum, grauiter & honeſtè per ſacerdotale corrigatur officium. Vbi profectò dignum eſt, vt is qui impetitur, vel ea ratione ſe exhibeat innocentem, vel confiteatur humiliter peccatorem. Nec his allegationibus* viuendum eſt, vt dicat ſe non debere ab his, qui ſibi ſubjecti ſunt, accuſari, ne videatur exceſſibus ſuis velamen obtendere, & iudicium ſubterfugere, dum conatur in alium motæ quæſtionis iniuriam retorquere. Quis enim neſciat quòd Princeps Apoſtolorum Petrus poteſtatem regni cæleſtis accepit? Virtutem ligandi, ſiue ſoluendi quod vellet in cælis, ac terris obtinuit? Supra mare pedibus ambulauit? Solâ ſui corporis vmbrâ ægrotantes erexit? Mentientes iaculo nudi ſermonis occidit? Oratione mortuos ſuſcitauit? Hic itaque tam ſublimis meriti vir cùm ex admonitione ſancti Spiritus ad Cornelium, Gentilem videlicet hominem, fuiſſet ingreſſus, aduerſus eum quæſtio facta eſt ab his, qui erant ex circumciſione, fidelibus, quòd ad alienigenas introiſſet, atque cum eis comedere præſumpſiſſet, (C) inſuper & in baptiſmate recepiſſet. Hic, inquam, tot donorum cæleſtium incomparabili virtute ſuffultus, tot miraculorum oſtenſione conſpicuus, querelæ ſubiectorum non ex poteſtate reſtitit; ſed rationem reddendo humiliter ſatisfecit, cauſamq; per ordinem veridicus relator expoſuit; quomodo videlicet vas quoddam velut linteum in quo quadrupedia terræ, reptilia, atque volatilia inerant, de cælo ſubmitti viderit, vocem audierit: *Surge, Petre, macta, & manduca.* Qualiter etiam tres viri venientes eum ad Cornelium vocauerunt: qualiter poſtremò Spiritus S. eum cum illis ire præceperit, & quemadmodum idem Spiritus ſanctus, qui ſuperuenire iam baptizatis in Iudæa conſueuerat, in (D) Gentiles & ante baptiſmum venit. Si igitur iſte cùm à Diſcipulis culparetur, auctoritatem, quam in ſancta fuerat ſortitus Eccleſia, voluiſſet obtendere, reſpondere potuerat, vt Paſtorem ſuum oues quæ ſibi commiſſæ fuerant, reprehendere non auderent. Sed ſi in querela fidelium poteſtatis ſuæ titulum objeciſſet, Doctor profectò manſuetudinis non fuiſſet. Non ergo eos priuilegij ſui auctoritate repreſſit, ſed humili prius ſatisfactione placauit; & tamquam ſolus ipſe ad faciendam fidem non ſufficeret, etiam teſtes adhibuit: *Venerunt,* inquit, *mecum & ſex fratres iſti.* Diſcat ergo cùm de ſuis actibus conuenitur Epiſcopus, rationem humiliter reddere, non de ſui primatus eminentia ſuperbire; nec fieri ſibi credat iniuriam, cùm à minori corripitur, ſed conſulentem potius, vel medicum (E) ſui vulneris arbitretur. Numquid enim Nathan Propheta cùm Dauid tam auſteræ ſeueritatis inuectione corripuit, indignationem regij motus incurrit? Numquid ille regalis excellentiæ culmen oppoſuit, ac velut illatam à ſubiecto ſuo contumeliam propulſauit? Sed mox vt ſe cognouit ægrotum, ſuſcepit libenter antidotum: deteſit vulnus, & ſectionis ſuæ non exhorruit ferramentum. Vide humilem languidum: *Peccaui,* inquit, *Domino.* Audi etiam velox medicinæ remedium: *Tranſtulit Dominus peccatum tuum, non morieris.* E contrà Rex

*viuendũ ſ. *Matth.* 16. *Matth.* 24. *Act.* 5. *Act.* 9. *Act.* 10. & 11.

Ab exẽplis probat ſuperiores ab inferiorib. poſſe accuſari.

Ibid. v. 7

2. *Reg.* 12.

Ibid. v. 13.

3. *Reg.* 20.

A Achab, qui corripientem ſe Prophetam audire deſpexit, vltionis gladium, quem ille minatus eſt, non euaſit. *Quia dimiſiſti,* inquit, *virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima eius, & populus tuus pro populo eius.* Dauid ergo culpâ ſuâ æquanimiter audiens, ſententiam mortis, quam merebatur, euaſit. Achab autem correptionis impatiens, impiæ pietatis, quam indigno Regi contulerat, veniam non inuenit. Numquid & mulieres illæ, hoſpitæ videlicet Saluatoris, inuicem inter ſe litigauerunt, dum altera quereretur aduerſus alteram, quia ſolâ ſe miniſtrare compelleret? Poterat enim Maria dicere, noſtrorum more Pontificum, Accuſaſti me, & corporis ac negligentiæ condemnaſti. Non ſanè omnis querela protinus accuſatio dicenda (B) eſt. Nam aliud querela compaſſionis, aliud accuſatio ſimultatis & odij. Iſta nimirum fit, vt offenſio corrigatur; illa verò vt is qui offenderat, condemnetur. Petrum planè in faciem reſiſtens Paulus objurgat, & coram omnib. reprehenſibilem iudicat. Quod ille non in accuſationis tulit iniuriam, ſed benignè & patienter accepit, quòd non ex liuore, ſed ex charitate procedere perſpicuè recognouit. Sed ecce dicitur: Ego ſum Epiſcopus, ego ſum Paſtor Eccleſiæ, non debeo à commiſſis ouibus accuſationum pati molestiis; etenim in cauſa fidei dignus ſum etiam in prauis moribus æquanimiter ferri. Sed dic mihi quiſquis es, numquid non legiſti quod in Euangelio ſcriptum eſt: *Si peccauerit in* (C) *te frater tuus, corripe eum inter te & ipſũ ſolum: ſi te audierit, lucratus es fratrem tuum; ſi te non audierit, adhibe tecum duos, vel tres teſtes; vt in ore duorum, vel trium teſtium ſtet omne verbum, ſin autem eos non audierit, dic Eccleſiæ?* Si Eccleſiæ ergo referenda eſt cauſa quorumlibet fratrum, quomodo non etiam ſacerdotum? Porro ſi ſacerdos qui in Eccleſia peccat, dedignatur in Eccleſia diſcuti, quis iam ferat Eccleſiæ ſe legibus coërceri? Porro ſi Eccleſiæ tuæ filiis, vt aſſeris, aduerſum te mutire non liceat, numquid aliunde producendi ſunt teſtes, qui te, & tua per abſentiam domeſticæ cohabitationis ignorant? B. Iob dicit: *Si contempſi ſubire iudicium cum ſeruo meo;* & tu dicis: Abſit, vt digner ad examen venire cum (D) Clerico meo. Deus omnipotens per Eſaiam clamat: *Iudicate pupillo, defẽdite viduam, & venite, arguite me.* Si is qui iudicat omnia, non dedignatur à ſeruis argui; tu ſeruus vtique cum conſeruo in iudicium venire faſtidis? Et cùm ſis terra & cinis, vermis ac puluis, humiliare te deſpicis ad imaginem Conditoris? Præſertim cùm Scriptura dicat: *Ducem te cõſtituerũt: noli extolli, ſed eſto in illis quaſi vnus ex illis.* Quis planè neſciat, quia Samuëli Iſraëlitica plebs præiudicium intulit, eumque de principatu iniuſtè dejecit? Et cùm eos arguere meritò potuiſſet, vltrò ſe arguendum nullis accuſantibus obtulit; & vtrum eos in aliquo violenter oppreſſerit, inquiſiuit: *Ecce præſto ſum,* inquit, *loquimini de me co-* (E) *ram Domino & Chriſto eius, vtrum bouem cuiuſquam tulerim, aut aſinum: ſi quempiam calumniatus ſum, ſi oppreſſi aliquem, ſi de manu cuiuſpiam munus accepi: & contemnam illud hodie, reſtituamque vobis.* Cùm ergo tam incomparabiles, tam eminentes, atque ſublimes viri ſubiectis ſuis rationem reddere de propriis actibus non deſpiciant, quis arrogantiæ typus, quis eſt iſte tantæ ſuperbiæ faſtus, quòd ſacerdos huius temporis intumeſcens, titulum ſui Præſulatus opponat; & Eccleſiæ ſuæ filiis, qui ſe grauatos aſſerunt, ex æquo in iudicio non reſpondeat?

Excludatur ergo ab Eccleſiaſtica diſciplina pernicioſæ conſuetudinis regula, tollatur hæc ſubterfugij verſuta calliditas: vt is qui tam peruerſis auda-

Luc. 10.

Galat. 2.

Matth. 18

Iob. 31.

Eſa 1.

Eccl. 32.

1. *Reg.* 12.

cis ſuperbiæ allegationibus vtitur, immunitatem commiſſi piaculi non luctetur. Iuſtis ergo querelis liber pateat aditus, liceat apud primatem Eccleſiam conqueri, quæ ſe à ſuo Pontifice viderit prægrauari, ne de ſublimis prærogatiuæ ſingularitate ſuperbiat, qui ſe per arrogantiæ faſtum fratribus non coæquat. Et qui cenſoriam ſuper alios concutit virgam, ipſe quoque ſuper ſe vigoris Eccleſiaſtici ſentiat diſciplinam. Quique non humanum ſonat, ſed ſuper alios quaſi fulgur terribiliter intonat, aliquando ſe hominem recognoſcens, humana verba formare per humilitatem diſcat, quatenus dum Prælatus quilibet arrogans à tumore elationis deprimitur, ſubiectis autem per auctoritatem ſuperioris Eccleſiæ ſubuenitur, ſopitis vndique iurgiis, & ſynodalis examinis concepta formidine, omnia ſimul Eccleſiæ membra confœderentur in pace.

EPISTOLA XIII.
Ad eundem Alexandrum II. Romanum Pontificem.

ARGVMENTVM.

Ioannes, & Tudetchinus; ille Venetus, hic barbarus natione, vterque apud Gothfredum Ducem ſacerdotis munere fungentes, auſi aliquando fuerãt pertinaciter aſſerere, præſente B. Petro Dam. eos, qui à Regibus, aut Principibus Epiſcopatus mercarentur, in ſimoniacæ hęreſis crimen non incidere; quoniam ſcilicet per illã coëmptionem Eccleſiæ tantummodo bonorum, & prædiorum poſſeſſionem nanciſcerentur: per manuum verò impoſitionẽ, quæ à ſacerdotibus fiebat, integrum ius Epiſcopatus acquirerẽt. Hanc iſtorum non minus impiam, quàm ineptam, & ridiculam opinionẽ poſtquam præclarè redarguit, orat Alexandrum Pont. Max. vt priuſquam in hominum animis latius ſerpat, ſacroſanctæ poteſtatis imperio opprimere, & exterminare contendat. Hoc etiam eidem vehementer commendat, ne quem pecunia, aut aulici obſequij miniſterio ad Epiſcopatum perduci, aut perductum in eo permanere patiatur.

Domno Alexandro ſummæ Sedis Antiſtiti, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

SICVT ad patremfamilias quælibet domeſticæ facultatis iactura refertur, ſic etiam dignum eſt, vt ſummo Pontifici patientis Eccleſiæ læſio nuntietur. Vt ſicut ab illo, prout vires ſuppetunt, ingruentibus domui ſuæ malis occurritur; ita nihilominus & ab iſto nutantis fidei fundamentum, vel etiam ordo religionis, qui confundi cœperat, inſtauretur. Noua, proh dolor! noſtro tempore hæreſis orta eſt, cui niſi quantocyus auctoritatis veſtræ ſe vigor obiiciat, timendum eſt ne ad Religionis Chriſtianæ perniciem, animarumque periculum, velut cancer feraliter ſerpat. Nonnulli planè Clericorum vitam per exterioris habitus ſpeciem mentientes, prorſus * adeo frigidi, ambitionis Eccleſiaſticæ facibus inflammati, hoc pertinaciter dogmatizant: Non ad ſimoniacam hæreſim pertinere, ſi quis Epiſcopatus à Rege, vel quolibet mundi Principe per interuentum coëmptionis acquirat, ſi tantummodo conſecrationem gratis accipiat. Vnde cùm nuper in excellentiſſ. ducis Gothfredi verſaremur alloquio, duo quidam ex Capellanis eius, vnus vt erat barbarus, barbarico nomine Tuderehinus; alter verò natione Venetus, Ioannes vocabatur. Hi nimirum tamquam Hymenæus, & Philetus in prædicatione Pauli; vel certè tamquam Iamnes, & Mambres tempore Moyſi, reſiſtentes veritati, hanc non ceſſabant diſſeminare doctrinam, hanc catholicam atque canonicam fatebantur eſſe ſententiam: videlicet vt iure ſimoniacus non dicatur quiſquis abſque manus impoſitione Epiſcopatum comparaſſe conuincitur. Dicebant enim, quia cùm hoc fit, non diſtrahitur Eccleſia, ſed facultas; nec emitur ſacerdotium, ſed poſſeſſio prædiorum. Sub hac enim præſtatione pecuniæ, opes tantum, non honoris vel Eccleſiæ redimitur ſacramentum. Venalia ſiquidem ſunt, ſicut aiunt, vnde ſint diuites: gratis accipiunt, vnde fieri debeant ſacerdotes.

* Deo.

Ridicula hæreſis.

Gothfredus Dux Tuſciæ.

2. Tim. 2.

2. Tim. 3. Exod. 7.

O nouum ſchiſmaticorum genus, & os ſacrilegum æterni ſilentij cenſura damnandum! In vna ſiquidem hominis perſona duos eſſe conſtituunt: vt vnus ſit ſacerdos ſub peccato venundatus, alter autem diues ſub taxatione pecuniæ comparatus. Ipſe velut alter Sardanapalus inter delicias eructet conuiuantium; ille tamquam Apoſtolus in regimine præſideat animarum. Hoc ergo modo qui comparat agrum, puluerem terræ tantum, non ſegetum dicendus eſt comparaſſe prouentum. Plagiarius etiam qui diſtrahit hominem, non animam iudicandus eſt vendidiſſe, ſed carnem. Imo cùm legamus, quia corpus hominis quadrageſimo ſexto die poſt maternæ conceptionis initium, plena formetur diſtinctione membrorum, atque mox diuinitus animetur; quoniam non anima, ſed caro dumtaxat ex paterno ſemine prodiit; ergo pater carnem tantummodo dicendus eſt genuiſſe, non prolem, quæ ex anima conſtat, & corpore. Quod cùm penitus abſurdum ſit, & meritò pater ille dicatur, ex cuius femore ſola caro ſit egreſſa, non anima: ſic ille proculdubio dicendus eſt mercator Eccleſiæ, qui per terrena, quæ redemit, ad honoris culmen aſcendit, & per corporalis commercium lucri, emptor efficitur nihilominus ſacramenti. Dic itaque quiſquis es, qui te iactas terrenæ tantummodo facultatis emptorem, per quam tamen aſpiras ad Epiſcopalis excellentiæ conſcendere dignitatem; & dum te dicis à Principe terrena dumtaxat Eccleſiæ commoda percepiſſe, aſſeris te quodammodo villicum, non vt ſacerdotali fungaris officio, conſtitutum. Dic, inquam, cuius erat figuræ, quam ſanè habebat ſpeciem inueſtitura hæc, quam in manibus tuis Princeps ille depoſuit? Porro ſi ſurculus, ſi ſimplex baculus, meritò tibi lætus applaude; quia ſicut aſſeris, non ad ſacerdotis officium, ſed ad procuratoris initiatus es villicatum, atque ideo neceſſe iam non eſt vt Epiſcopo, qui tibi præferendus eſt, ſis ſubiectus. At ſi ſæcularis ille Princeps accepta, vel promiſſa pecunia, paſtoralem tibi tradidit baculum, qua fronte poteris Epiſcopalis ordinis excuſare commercium? Enimverò niſi per hanc inueſtituram ille ſecuturi ſacerdotij tibi prius imprimeret titulum, futurus ordinator nequaquam per manus impoſitionem, ſacerdotij tibi traderet ſacramentum. Per hoc enim quod venaliter accepiſti, conſequenter ad ſacer-

dotium promoueris; atque ideo licet illa manus A impoſitio non vænalis ſit, ſed gratuita, nequaquam tamen quantum ad te ſpectat, à vænalitatis eſt ſordibus aliena. Vænalitas enim ſi ſibi nota eſt, contaminat conſecrantem, gratuita conſecratio mundare non valet emptorem. Obſcœnitas immundi fœda commercij ſordidat mundum, gratuita manus impoſitio non poteſt emaculare pollutum.

Mendacij forſitan arguor, ſi quod loquor, ſacri eloquij teſtimonio non affirmo. Per Aggæum namque Prophetam dicitur: *Hæc dicit Dominus Deus exercituum: Interroga ſacerdotes legem, dicẽs: Si tulerit homo carnem ſanctificatam in ora veſtimenti ſui, & tetigerit de ſummitate eius panem, aut pulmentum, aut* B *vinum, aut oleum, aut omnem cibum, nunquid ſanctificabitur? Reſpondentes autem ſacerdotes, dixerunt: Non. Et dixit Aggæus. Si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his, num quid contaminabitur? Et reſpondentes ſacerdotes dixerunt: Contaminabitur. Et reſpondit Aggæus, & dixit: Sic populus iſte, & ſic gens iſta ante faciem meam, dicit Dominus; & ſic omne opus manuum eorum, & omnia quæ obtulerunt ibi, contaminata erunt.* In his ergo propheticis, imo diuinis verbis euidenter oſtenditur, quoniam emptor iſte videlicet, qui eſt pollutus in anima, ſuſcepti polluit ordinis dignitatem. Dignitas verò licet per manus impoſitionem gratuitò ſit accepta, nequaquam tamen mundat emptorem.

Aggæi. 2.

C Adhuc autem ad inueſtituram redeo, & à te, qui non Eccleſiam, ſed Eccleſiæ prædia te comparaſſe gloriaris, inquiro. Sanè cùm baculum ille tuis manibus tradidit, dixitne: *Accipe terras, atque diuitias illius Eccleſiæ:* an potius, quod certum eſt: *accipe Eccleſiam?* Quod ſi bona Eccleſiæ ſine Eccleſia ſuſcepiſti, ſchiſmaticus es, atque ſacrilegus; qui bona Eccleſiæ ab Eccleſia diuidis; & quod alienum eſt, violenter in tui vſus iura conuertis. Quod ſi Eccleſiam ſuſcepiſti, quod omnino negare non potes, proculdubio factus es ſimoniacus: & prius te vænalitas fecit hæreticum, quàm manus impoſitio redderet conſecratum. Tunc enim conſecrationem euidentiſſimè coëmiſti, cùm id, propter quod D ad conſecrationem promouendus eras, vænaliter accepiſti. Sic enim vnum pende ex altero, vt qui terrena Eccleſiæ bona ſuſcipit, ad gratiam conſecrationis aſpiret; & qui conſecratione perficitur, bona Eccleſiæ in vſus egentium, & cætera pietatis opera diſpenſanda conſernet. Hoc itaque modo licet Eccleſiaſticæ facultatis mentio in ipſa manus impoſitione non fiat, is tamen qui conſecratur, bonorum Eccleſiæ diſpenſator efficitur; & cùm Eccleſiam ſuſcipit, quamuis nil tunc de conſecratione dicatur, ad hoc tamen vt conſecratur, eligitor.

Act. 4.

E Ab ipſo planè principio naſcentis Eccleſiæ ſalubris hæc cœpit conſuetudo fidelium, vt ſua quæq; vendentes, ad pedes Apoſtolorum, Apoſtolicorumque virorum pecunias ponerent, quibus illi neceſſitatibus pauperum ſubſidia miniſtrarent. Poſt autem viſum eſt ſanctis Patribus, qui ſcilicet illis in ſacri regiminis ordine ſucceſſerunt, vt ij qui conuerterentur ad Dominum, nequaquam diſtraherent prædia, ſed ea ſanctis Eccleſiis traderent, non iam tranſitoriè, ſed iure perpetuo neceſſitatibus indigentium profutura. Et certè per Moyſen in lege præcipitur: *Omne*, inquit, *quod Domino conſecratur, ſiue homo, ſiue ager, non vẽdetur, nec redimi poterit. Quidquid ſemel fuerit conſecratum, Sanctũ Sanctorũ erit Domino* Ecce hic manifeſtiſſimè prohibetur ea, quæ Domino conſecrantur, vel vendi debere, vel redi-

Leuit. 27.

mi; ſed iuſſum eſt ea Sancta Sanctorum iugiter permanere. Cur ergo gloriaris Sancta Sanctorum te pretio redemiſſe, & rem Dei contra legem Dei, quæ gratis accipienda, gratis danda eſt, vænaliter percepiſſe? Tanquam non ſit peccatum quia ſine conſecratione fit tale commercium? Sed icirco fortaſſe non times, quia lex illa vetus prohibet quidem culpam, ſed non irrogat pœnam. Accipe igitur, quid ſuper hoc Romanæ præſul Eccleſiæ Bonifacius in Decretali ſcribat epiſtola: *Nulli*, inquit, *liceat ignorare, quia omne, quod Domino conſecratur, ſiue fuerit homo, ſiue animal, ſiue ager, vel quidquid ſemel fuerit conſecratum, Sanctum Sanctorum erit Domino, & ad ius pertinet ſacerdotum.* Propter quod, quia inexcuſabilis erit omnis, qui a Domino, & Eccleſia cui competunt, auſert, vaſtat, inuadit, vel eripit; vſque ad emendationem, Eccleſiæque ſatisfactionem, vt ſacrilegus diiudicetur; & ſi emendare noluerit, excommunicetur. Anacletus autem Papa longè ante inter alia multa ſubinſert: *Qui enim res Eccleſiæ abſtulerit, ſacrilegium facit, & ſacrilegus deputandus eſt.*

Matth. 10
Bonifacij Papæ Decretum.
Anacleti.

Papa quoque Lucius in decreto ſuo ſic ait: *Rerum Eccleſiaſticarum, & facultatũ raptores à liminibus ſãctæ Eccleſiæ anathematizãtes, Apoſtolica auctoritate pellimus & damnamus, atque ſacrilegos eſſe iudicamus.* Poſſemus & alia quam plurima catholicorum Patrum exempla congerere, niſi perſpicuè cognoſceremus nequaquam hoc epiſtolari compendio conuenire.

Lucij.

His itaque ſanctorum Pontificum, aliiſque ſententiis manifeſtè conuinceris, quoniam aut Eccleſiæ bona ſine Eccleſia ſuſcepiſti, & icirco tamquam raptor atque ſacrilegus anathematizari, & ab Eccleſiæ liminibus debes expelli; aut certè, quod perſpicuum eſt, & negare non potes, Eccleſiam ſimul cum bonis Eccleſiæ pretio redemiſti, ideóque dignum eſt te, vt reuera ſimoniacum, & hæreticum canonici vigoris examine condemnari. Canonica nimirum ſententia eſt illa, qua dicitur: *Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Abbas per pecuniam hãc obtinuerit dignitatẽ, deiiciãtur ipſe & ordinator eius, & à communione ſãcta modis omnibus abſcindatur, & ſit anathema, ſicut Simon magus à Petro.*

Act. 8.

Vbi notandum, quod non ait: Si quis hanc obtinuerit conſecrationem, ſiue manus impoſitionem; ſed potius: Si quis, inquit, per pecuniam hanc obtinuerit dignitatem. Canonicum & illud aſſeritur, quod promulgatum à ſanctis Patribus in Concilio reperitur: Cauendum, & ſummoperè præcauendum, ac per virtutem Chriſti ſanguinis interdicendum Epiſcopis, & Regibus, & omnibus ſublimioribus poteſtatibus, atque cunctis fautoribus & electoribus quorumcumque, atque conſenſoribus, ſeu ordinatoribus in gradu Eccleſiaſtico; vt nemo per ſimoniacam hæreſim regiminis locum obtineat, quacumque factione, calliditate, promiſſione, ſeu commoditate, aut donatione per ſe, aut per emiſſam perſonam.

Hic quoque notandum, quod cùm præmiſiſſet, Epiſcopis, illico ſubdidit, Regibus, & omnibus ſublimioribus poteſtatibus; vt non modò cauenda ſit hæreſis illa ſolis dumtaxat Epiſcopis, qui conſecrandis manus imponunt: ſed & ſæcularib. quoque Principibus, qui licet iniuſtè, aliquo modo tamen Eccleſias futuris Rectoribus tradunt. Nam cùm aliquid ſub vænalitate ſuſcipitur, & illud proculdubio comparatur, quod ex neceſſitate ſubſequitur. Ad hoc enim Paſtoralis Eccleſia cuique committitur, vt ad eius regimen obtinendum conſecratione ſitinetur; & ad hoc ſine dubio collatæ pecuniæ commercium ſpectat, ad quod is qui eſt

Simoniæ hæreſis attingit etiam principes & ſæculares, non tantum clericos.

Simonia etiam in minimis beneficiis Eccleſiaſticis cõmittitur.

promouendus, expirat. Hoc eſt planè, quòd non A ſolùm qui maioribus præferuntur Eccleſiis, ſed & illis quoque qui vel plebes egrorum, vel canonicales præbendas per interuentum pecuniæ peſtilenter accipiunt, ſimoniacæ hæreſeos rendiculas non euadunt. Per id enim quod venaliter aſſequuntur, ad ſacrorum graduum ordines tendunt; & tunc iam deſtinantur ad ordines, cùm illa ſuſcipiunt, per quæ ſcilicet ad obtinenda ſacrorum graduum incrementa pertingunt. Initiatur enim ad dignitatis ordinem, qui ad obtinendam ordinis conſtituitur dignitatem.

Hæc me breuiter aduerſus eos dictaſſe ſufficiet, qui ſine manus impoſitione venaliter Eccleſiam acquiſiſſe, non eſſe ſimoniacum dogmatizant. B Qui nimirum ſi hoc ſimpliciter, prout ſibi videretur exprimerent, ſtulti vel hebetes meritò dicerentur: ſed quoniam nonnulli eorum id procaciter aſtruunt, & quibuſdam cauillationum, argumentorúmque verſutiis peruicaciter allegare contendunt, non immeritò, quod inuiti dicimus, hæreticorum nomen incurrunt. Non enim error, hæreticum, ſed peruicax obſtinatio facit. Nec omnes hæretici dicendi ſunt qui opinantur errorem, ſed qui pertinaciter, & audacter prædicant falſitatem.

Hæreticus quis ſit.

His itaque Prædicatoribus Satanæ, & Apoſtolis Antichriſti; tu, venerabilis Pater, cæleſtis eloquij gladio præcinctus occurre, & tamquam alter Ioſue, Amalechitas oppugnantes Iſraël, euaginato C canonici vigoris mucrone proſterne. Tollatur è medio quantocyus tetterææ amaritudinis aconitum, ne quod abſit, ferale venenum faucibus influat populorum. Tuis præterea manibus talis aromatici pigmenti quibuſque languentibus propinetur antidotus, qui & venenati erroris tollat illuuiem, & ſanæ atque ſinceræ fidei reſtituat puritatem. Vnum in calce huius epiſtolæ ſeeris clementiæ veſtræ auribus ſuggero; vt in quantum facultas ſuppetit, numquam vel fieri, vel eſſe permittat Epiſcopum, quem ad honoris culmen conſtiterit aſcendiſſe per præmium: vel etiam, quod damnabilius eſt, per curialis obſequij famulatum. D Abſit enim vt qui prælationis ambitu ſæcularem coluit principem, ſpiritalem Eccleſiaſtici culminis obtineat dignitatem.

Leuit. 17.

EPISTOLA XIV.

Ad eundem Alexandrum II. Romanum Pontificem.

ARGVMENTVM.

Iniuria quadam affectus ab Alexandro ſummo Pontifice, & Eccleſia Eugubina, cui ipſe præerat, magnoperè perturbata, leniter potius, quàm acerbè E expoſtulat exprobrans ei ſua merita, & labores pro Sede Apoſtolica exantlatos, quibus imparem gratiam relatam conqueritur. Poſtulat ergo, vt ſibi aliquo modo ſatisfiat, ne ſuam indignationem, & iuſtum dolorem, quem hactenus occultauerat, cogatur aliis palam facere. Deprecatur quoq; pro Rauennatum Epiſcopo, vt ab anathematis vinculis ſoluatur, ne propter vnius culpam, vniuerſa ciuitas pericli- A tetur. Plura ſe ad eum mandata dediſſe ſcribit homini, qui has litteras laturus erat.

Domno Alexandro ſummæ Sedis Antiſtiti, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

QVOD Eugubina Eccleſia, quæ mihi dudum à veſtris deceſſoribus eſt commiſſa, nunc, proh dolor! eſt omnino confuſa, & velut aree quæ pedibus conculcatur, abjecta, peccatis meis id exigentibus deputo, non vitio, quod abſit, veſtræ * paruitatis adſcribo. Multitudo quippe meorum * paternitatis f. ſcelerum exigit, vt is etiam propriis manibus meo pectori vulnus infligat, pro quo non enerviter B ſtans aduerſus totum mundum certamen aſſumpſi; neque gladiis, ac ſagittis totius ferè humani generis doctus, & inſuperabilis colluctator obieci. Hoccine mihi, venerabilis Pater, meritum reddidiſti, quòd cauſæ tuæ perorator in ſanctorum Pontificum Conciliis toties extiti: quòd in legationis tuæ curis atque negotiis, frequenter in ſæcularium, laicorumque conuentu, quaſi quidam cauſidicus declamaui? Hæccine, inquam, mihi munera redhibentur, quòd in hoſtes tuos violenter inuectus, eos mordaciſſimè loquendo, & ſcribendo deſtruxi, teque per multimodæ ſcriptionis articulos extuli, tuamque memoriam, & egregiæ laudis * quantum in me fuit, etiam apud poſteros * præconia add. f. C propagaui? Quid itaque fecerim, quidve pertulerim, examinis veſtri cenſura diſcutiat, ne coactus digna querela compellar effluere, quod adhuc ſilentio ſupprimens, vix poſſum vlterius occultare. Hoc enim necdum Roma me referentem, vel ſcribentem cognouit, necdum aliis per me res iſta, quæ Sanctitatis veſtræ famam laceraret, innotuit. Agat ergo qui læſit, ſicut dignum eſt, pœnitentiam: vt is qui læſus eſt, non compellatur dignam exaggerare querelam. Mitiget olei ſuauitas aceti mordentis acrorem, & tumefactis aſperrima verberatione vibicibus mitis, ac blandus beneficiorum liquor influat lenitatem; alioquin neceſſe iam erit tot ictuum verbera perferenti, vt ipſe quoque. D Sed iam frænum libertati, procacitate linguæ repreſſa, adhibeo, labiis digitum ſuperpono, & qui miſeriam paſſus ſum, miſericordiam verſa vice depoſco. Aposiopesis

Præterea de infœliciſſimo Rauennate Epiſcopo clementiam veſtræ Sanctitatis imploro, atque vt eum, ſicut olim decreuiſtis, ſoluere dignemini, ſuppliciter obſecro. Indignum quippe eſt, vt propter vnius homuncionis offenſam, tam innumerabilis multitudo hominum depereat; & tantum Chriſti laborem, pro quo pretioſum ſanguinem fudit, ac tot innocentum animas miſerandæ vnius perſonæ culpa ſubuertat.

Deprecatio pro Rauennate Antiſtite.

E Nolumus autem ſanctos oculos veſtros onerare pluribus litteris, ſed omnia quæ dicenda ſunt, committimus experientiæ portitoris. Hunc igitur ſancta clementia veſtra, quaſi me loquentem diligenter intendat, ſicque duobus petitionibus noſtris, quas hic tranſcurſim, celeritérque perſtrinximus, annuat: vt & nos nuntios ac vehicula miſiſſe per tot terrarum ſpatia non pœniteat, & mens noſtra, quæ circa vos, non dicam tepeſcere, ſed potius frigeſcere cœperat, in antiquæ dilectionis veſtræ deſiderium recaleſcat.

EPISTOLA XV.

Ad eundem Alexandrum II. Romanum Pontificem.

ARGVMENTVM.

Reſpondet Pontifici Maximo, qui eum rogauerat per litteras, ne tanto contemplationis ſtudio teneretur, vt ad ſe ſcribere obliuiſceretur; ſed adeo curis & negotiis profanis impediri, vt contemplandi tempus non habeat: præterea ſe non poſſe tranquillo, & ſecuro animo rebus diuinis operam dare in iis locis, vbi latrociniis, rapinis, & direptionibus omnia infeſta ſint. Hac occaſione digreditur ad dinumeranda ſcelera & flagitia, quæ ab hominibus illius tempeſtatis aſſiduè committebantur. Erant ſanè calamitoſa ea tempora, quibus armis, & audaciæ omnia licebant; legibus verò nullus, aut exiguus locus erat. Hæc iccircò recenſet B. Petrus Damianus, vt Pontifex ea, pro vt tempus, locuſque poſtularent, tollere, & coërcere conaretur. Inter hæc mala non mediocri, ait, ſe voluptate perfuſum, quòd certior factus eſſet comitatus Oſtienſis curam à ſe ſublatam, & alij demandatam eſſe. Rogat quin etiam, vt Epiſcopatus quoque onus à ſe remoueatur. Subdit poſtremò nõnullos verſiculos, qui Põtifici loco oraculi eſſe poſſont.

Domno Alexandro, ſummæ Sedis Antiſtiti, Petrus peccatar Monachus ſeruitutem.

REDDITAS mihi Sanctitatis veſtræ litteras, diſcolo quodam deferente Preſbytero, lætus arripui, oſculatos expIicui, celeri ſub auiditate perlegi. Sed cùm tantùm auctoritatis veſtræ ſit pondus; vt ſatis ſit etiam ſi ſub paucis apicibus cuiquam veſtræ ſanctionis dirigatur indiculus; illàc tot ſunt eloquentiæ flores, tot non dicam herilis, ſed paternæ potius gratiæ ſuauitates, vt quod pauperculo miſſum eſt homini, regiæ ſufficeret dignitati. Verumtamen duo illic inſerta reperi, quæ me, fateor, erubeſcere compulerunt. Dixiſtis enim, & ſi non his verbis, quia propter contemplationis ſtudium, cui vigilanter inhæreo, non deberem prorſus omittere quin vos aliquando dictaminibus viſitarem. Ego ſiquidem quantum ad te, venerabilis Pater, qui de ponderis Epiſcopalis abjectu mecum vnanimiter concordaſti, contemplandi quidem, atque dictandi perfruor otio, ſed moleſtis aduentantium, cauſarumque negotiis ingruentibus non reſpiro. Porro autem dum intra cellulæ me ſepta concludo, velut in portus ſinu, vel in littorea ſtatione conſiſto. Sed quid prodeſt? Nam dum illic iam quaſi ſecurus quieſcentis otij potiri tranquillitate deſidero, ecce ſæuientis mundi me flabra concutiunt, cauſarum inundantium fluctus ferrentius intumeſcunt; illatis iniuriarum procellis illidor, violentâ prædictum, vel quorumcumque prouentuum diminutione perturbor, dicens cum Propheta; *Expecta-*

Inquietudo B. Pet. Dam.

Hierem. 8.

A *uimus pacem, & non eſt bonum; tempus curationis, & ecce turbatio.* Interea non deſunt, qui de animarum quoque ſuarum exigant ſalute conſilium; & inſuper, quod durius eſt, à non Pontifice pontificale nituntur extorquere iudicium. Et hoc modo, qui Epiſcopatum fugio, Epiſcopum non euado, & ſub ſacerdotali fatigor onere, qui ſacerdotalis ſolij dethronizatus ſum dignitate. His itaque vallatus anguſtiis oiror, moxque collabor; tento, ſed præſto deficio; contemplationis ſumma non penetro, in compunctionis lacrymas non erumpo. Mens enim terrenis obtenebrata negotiis, fruſtra ſe in contemplationis culmen attollere nititur, dum actionum ſæcularium merito, quaſi congeſtis lapidum rudeſibus aggrauatur. Sicut enim B aluta calcei poſtquam per limoſa luti fluenta tranſierit, non admittit aruinam: ſic mens humana niſi ab humore fuerit curæ ſæcularis exuta, non percipit ſupernæ pinguedinis gratiam. Pellis enim ſicca pinguedinem combibit, humefacta repellit. Et humanum cor, donec curarum ſæcularium madore turgeſcit, ſaginas internæ gratiæ non admittit. Vnde & lex in monte Horeb data legitur, quod videlicet ſiccitas interpretatur. Illa denique mens, quæ per amorem ſpiritus à terrenis in alta ſuſtollitur, mons eſt, in quo lex Domini irreprehenſibilis, quæ procul dubio charitas eſt, diuinitus promulgatur. Et hic mons veraciter eſt Horeb, qui ſiccitas dicitur; in quo videlicet omnium vitiorum humor exequitur, & ad radios ſolis iuſtitiæ cunctum libidinis atque carnalis illecebræ rheuma ſiccatur. C Hinc eſt quòd vaſa templi argilloſa terra, quæ videlicet aquam ſitienter imbibit, Hiram ad Salomonis imperium fabricauit. Ex quibus nimirum vaſis & illud eſt, quòd imbre cæleſti concupiſcit impleri, cùm dicit: *Anima ſicut terra ſine aqua tibi;* atque ideo æſtuans clamat: *Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum, quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* De his igitur vaſis tertio Regum libro dicitur: *Quia in campeſtri regione Iordanis fudit ex ea Rex in argilloſa terra inter Sochot, & Sarthan.* Sochot enim tabernacula vertitur; Sarthan verò interpretatur, tribulatio eorum, ſiue demolitorũ, aut coanguſtantium. Quid itaque per Sochot; quod interpretari tabernacula diximus, niſi ſanctos viros D accipimus, qui videlicet dicunt: *Non habemus hîc manentem ciuitatem, ſed futuram inquirimus?* Vnde & Petrus: *Certus ſum,* inquit, *quòd velox eſt depoſitio tabernaculi mei.* Quid verò per Sarthan, quæ tribulatio eorum dicitur, niſi reproborum tribulantium nos perſecutio deſignatur? Ii nimirum & demolitorea, & coanguſtantes ſunt; quia dum demoliri, atque deſtruere fidei noſtræ, vel boni operis ædificium tentant, duris iniuriarum, ac preſſurarum nos calamitatibus coanguſtant. Vaſa ergo templi, id eſt, omnes electi funduntur in campeſtri regione Iordanis, id eſt, in humilitate baptiſmi: inter Sochot, & Sarthan, id eſt, inter iuſtos, at- E que peruerſos; vt & bonorum forma proponatur illis ad imitandum rectæ conuerſationis exemplum, & prauorum perſecutio ad cumulum illis proficiat meritorum. Vaſa ſiquidem figuli probat fornax, & homines iuſtos tentatio tribulationis. In arida ergo terra templi vaſa funduntur, quia mens hominis ad ſuſcipiendum ſupernæ gratiæ munus non eſt congrua, niſi prius ab omni carnalis illecebræ fuerit humore ſiccata. Sicca quippe chorda clarum harmoniæ ſonitum, humida reddit obtuſum. Tympanum quoque ſurdum ſonat, ſi quilibet eum liquor humectat. Sic neceſſe eſt, vt mens hominis

Negotia terrena impediunt contemplationem.

Exod. 20.

Lex Domini charitas eſt.

Pſal. 18.

3. Reg. 7.

Pſal. 142.

Pſal. 41.

3. Reg. 7.

Hebr. vlt.

2. Pet. 1.

Quid per Sochot, & Sarthan, ac terram argilloſam ſignetur.

Eccl. 27.

Quo pacto quis diuinã ſibi gratiam acquiret.

A

à carnis voluptate ſit arida, quatenus io Dei omnipotentis auribus eius oratio ſit arguta. Enimvero, ſicut oculus dum ſolis ſe radiis obiicit, videre fruſtrà contendit, & cauos quidem orbes, ac vacuas pupillis palpebras pandere nititur, ſed ſplendorem, quo perſunditur, oullatenus intuetur; ſic ad conſpiciendam contamplationis lucem ſeſe ioaniter erigit, qui per ſæcularis vitæ meritum aciem cordis amiſit. Nam ſi quilibet ignotus cubiculum Regis irrumpat, eique præſens táquam familiaris aſſiſtat, Regis tamen alloquio non perſruitur; quia charus ei per anterioris notitiæ gratiam non habetur. Ita nos infœlices, & miſeri, quod quidem de mei ſimilibus loquor, ſæpe ſoli in anguſtæ cellulæ remotione conſiſtimus, ſolis diuinæ maieſtatis obtutibus trementes aſtamus; peccatis tamen obſtantibus, vel iotimi ſplendoris igniculum, vel compunctionis gratiam noo meremur. Sic itaque velut ante Regis videmur aſtare præſentiam, ſed quia per vitæ rectitudinem ſibi noti non ſumus, collocutionis internæ dulcedinam non guſtamus. Sed, ô dulcedo melliflua, cùm Dominus io ſeruo, & ſeruus delectatur io domino! Vnde Pſalmiſta, *Suauis ſit*, inquit, *ei laudatio mea, ego verò delectabor in Domino*. Mihi autem miſero velle quidem adiacet, perficere autem non inuenio. Non enim inuenio io carne mea bonum. Et hæc quidem deſidero, ad hæc toto corde ſuſpiro, ſed ad hæc cooſequenda meritis prohibentibus, non aſſurgo. Quem videlicet, & reprehenſibilis vitæ reatus impediunt, & exteriora oegotia ſulgorem lucis intimæ conſpicere oon permittuot. Et hæc eadem terrena turbatio, quæ videlicet à contemplationis intuitu mentis obruit aciem, ſcribeodi quoq. mihi nihilominùs adimit facultatem. Huc accedit, quoniam licet ego dictare fortè quid valeam, deeſt Antiquarius qui tranſcribat. Sed cur ego negatæ tranſcriptionis queror incuriam, cùm non modo quiſpiam, quæ ſcribo, transferre, ſed ne celeri quidem vacet lectione percurrere? Eccleſiarum planè quoque rectores, quibus potiſſimum huius rei cura debuiſſet incumbere, tanto mundanæ vertiginis quotidie rotantur impulſu, vt eos à ſæcularibus barbiraſium quidem diuidat, ſed actio noo diſcernat, nec ſacrarum meditantur eloquia Scripturarum, ſed ſcita legum, & forenſe litigium. Multitudini ſacerdotum non ſufficiunt tribunalia iudicum & aulæ regiæ, dum Clericorum, ac Monachorum euonium turbas, breuitatis ſuæ conqueruntur anguſtias. Clauſtra vacant, Euangelium clauditur, & per ora Eccleſiaſtici ordinis forenſia iura decurrunt. Sed vtinam legalis edicti dumtaxat eſſemus lite contenti. Arma potius, arma corripimus, vibrantia telis tela conſerimus, & non verbo, ſed ferro contra noſtri ordinis regulam dimicamus. Quibus oimirum dicit Apoſtolus: *Quia gladius Spiritus eſt verbum Dei*; & reuera tam immanis preſſuræ calamitas incumbit Eccleſiis, vt tanquam Babylonicæ legionis acies circumfuſa, & Hieruſalem cum ciuibus ſuis videatur obſeſſa. Sæculares enim quilibet Eccleſiaſtica iura corradunt, ſalaria ſubtrahunt, poſſeſſiones inuadunt, & ſic ſtipeodia pauperum, velut hoſtium ſe reportare manubias gloriantur. Ipſi quoque ſæculares nihilominus inter ſe proprij iuris bona diripiunt, alter alteri ſupergredientes impingunt, & in communi mundo concluſi, quia ſoli eſſe nequeunt, mutua ſe peruaſione collidunt. Mox arundineas ruſticorum tegetes aggrediuntur exurere, & fel atrociſſimi liuoris, quod ſuis vtique oequeunt ioimicis iouomere, imbellibus non erubeſcunt ruſticis propinare. Et

Dulcedo contemplationis.

Pſal. 103.
Rom. 7.

Clericorum & Epiſcoporum illius temporis ſcandala.

Epheſ. 6.
Eccleſiæ calamitas.

B C D E

tunc fit ad litteram, quod canitur per Prophetam: *Dum ſuperbit impius, incenditur pauper*. In quo oimirum nobilior eſt ſerpentina virulentia, quàm humana crudelitas. Serpens enim fugit hominem nudum, aggreditur eum morſibus, quem cernit indutum. Et fortis, ac ingenuus quiſque bellator vitat inermem, impetit aduerſum ſe tela vibrantem. Accipiter etiam vbi nidificat, io amplo quodam circuitu nullam dignatur exercere rapinam; vt quæ facilia ſunt, & in promptu nobiliter tranſeat: In quibus verò maior victoriæ labor eſt, longinqua perquirat. Iſti verò aduerſus inermes arma corripiunt; & dum fiunt hoſtes, vapulant innócentes. Porrò autem dum hic prior lædit, protinus alter inſurgit; & non oculum pro oculo, iuxta legem, ſed refert cum fœnore læſionem. Talio quippe, quæ Tulliana lege decernitur, noſtris temporibus ignoratur, & diſciplina vindictæ, quæ ſub Gentili dudum ſeruabatur imperio, nunc Euangelio veniam terribiliter intonante, neſcitur. Ideoque pro virga ſcuream, pro ſcutica clauem, pro verbo ferrum, pro vecte redhibent gladium. Erubeſcunt non excedentem iniuriæ vicem, dedignantur illati diſcriminis æquitatem. Videri victores, atque terribiles ambiunt, triumphalis gloriæ titulos concupiſcuot. Sic itaque, dum vous iraſcitur, alter ad inſaniam prouocatur; & rabies rabiem generat, ac furorem furor inflammat. Sic & hoc experimento dignoſcitur, quia ſi rabidus canis hominem fortè momorderit, tanta vi rabies eius in viſcera protinus humana trâſfunditur, vt mox ipſo vrinæ conceptaculo catuli generentur. Quod nimirùm hoc euidenti comprobatur indicio, quia ſi is, qui canino morſu correptus eſt, Cantalenas, quod muſcarum genus eſt, in aqua tritos ebiberit, mox cum vrina ſimul noo ſine magni doloris gemitu catulos fundit. Et certè noo contemnendo res digna ſpectaculo, qualiter ex ſicco dentium oſſe ſoboles gignitur, in quo videlicet humor ſeminis non habetur; & quod per genitale membrum facilè natura non poterat, per traducem dentium ſimilem in diuerſo genera ſpeciem formar. Et fortè oon ſine myſterio fit, vt per hoc animal, quod Cantaleoa dicitur, virus, quod ex canina rabie conceptum eſt, egeratur. Incantator enim, Prædicator in diuino perhibetur eloquio, vnde & in Pſalmo dicitur: *Sicut aſpidis ſurdæ, & obturantis aures ſuas, quæ non exaudit voces incantantium, & veneficia, quæ incantantur à ſapiente*. Et de Prædicatore intrinſecus ſauciato alibi legitur: *Quis medebitur incantatori à ſerpente percuſſo?* Et in Prouerbiis: *Sicut acetum in nitro, ita qui cantat carmina cordi peruerſo*. Sicut ergo per Cantalenas rabidi furoris virus egeritur; ita per exhortationem ſancti Prædicatoris concepti liuoris iracandia mitigatur.

Pſalm. 9.

Serpentis natura.

Accipitris.

Exod. 21.

Canis rabidi.

Quid intelligatur per incantatorem in ſacris literis.
Pſalm. 57.

Eccl. 12.
Prou. 25.

Vt igitur ad ea, quæ cœpit ſermo, recurrat. His, & huiuſmodi mundus furiis inflammatus, & compugnantibus vndique membris alterutra concertatione diuolſus, nos etiam, & quibus libello repudij donatus eſt, concutit; & à dictaminis, vel intimæ contemplatioois intuitu mentis acumen obtundit. Adde, quod etiam ſi ſit fortè, qui ſcribat, ſicut iam diximus, deeſt omninò qui transferat; deeſt poſtremò qui celeri ſaltem lectione percurrat.

Enim verò cùm ſurentibus ventis tempeſtas oboritur, & procellarum turbo fluctiuagus in cumulos aleuatur; tunc mare in ipſa ſui pelagi profunditate mitius æſtuat; circa littus autem tanto ſe feruentius erigit, vt nauas quoque, ſi appulerint, frangat. Vnde fit, vt remiges tunc littoribus loca contigua tanquam Syrtium diſcrimen aufugiant, & quietioris

Allegoria de conſummatione mundi.

quietioris tunc pelagi profunda conſcendant. Sic A nimirum, cùm iam huius ſæculi terminus appropinquat, quaſi circa littus ſuum mundanus feruor ebullit, ſeſeque in perturbationis, atque ſuperbiæ cumulos erigit. Et qui in præteritis ſæculis, velut in pelagi profunditate quodammodo tranquillus extiterat, nunc circa finis ſui littus peſtilenter exæſtuat, vt applicantes quoque diſcrimen naufragii iure euadant. Et hæc quaſſatio, ac perturbatio de luxuria naſcitur; & quod naturæ contrarium eſt, de voluptate afflictio generatur. Vnde & Salomon: *Hanc*, inquit, *occupationem peſſimam dedit Deus filiis hominum, vt occuparentur in ea*. Vidi quæ fiunt cuncta ſub ſole, & ecce vniuerſa vanitas, & afflictio ſpiritus. Omnes enim dum anhelsnt ea, in quibus delectantur, acquirere, & neceſſariò compellantur afflictione ſpiritus laborare; & dum in eo quod iſte quærit, alter obnicitur ad id quod oblectat, non ſine laboris tædio peruenitur. Hinc rurſus ait: *Cumque me conuertiſſem ad vniuerſa opera, quæ fecerunt manus meæ; & ad labores, in quibus fruſtrà ſudaueram vidi in omnibus vanitatem, & afflictionem animi*. Quæ tamen afflictio duras ac reprobas mentes & ipſa delectat, dum non modò deliciarum ſuauitate, ſed & laboris oblectantur acredine. Hinc eſt, quod Iſraëlitæ ſtimulo gulæ prurientes illecti, non modò ſibi deeſſe carnium ollas, piſciumque delicias; ſed & porros ac cepas conqueruntur, & allia. Quæ nimirum ſpecies, dum vi naturalis acredinis mordent ſaucium guſtum, lacrymas prouocant oculorum. An non ceparum & alliorum eſuriunt acrimoniam, qui videlicet eſculentiora domeſtici apparatus edulia deſerunt, qui iuris adipoſi, quas opiparos vltroneus obtulit, delicias paruipendunt; & per horreſcentia dumeta, montiumque prærupta, feras agreſtes venabulis inſectantur; cellariis deprompta faſtidiunt, & vaga per aërem miſſis accipitribus aucupantur? Cùm tranquilla plerumque valeant pace quieſcere, iucundum deputant & amœnum equitandi, vel litigandi laborib. inſudare. Flaccidum iudicant quietis otium, hebes, ignobile fatentur & diſſolutum. Sic & populus ille dicebat: *Anima noſtra arida eſt. Nihil aliud reſpiciunt oculi noſtri niſi manna*. Alibi quoque murmurantes dicunt: *Deeſt panis, non ſunt aquæ. Anima noſtra nauſeat ſuper cibo iſto leuiſſimo*. Leuiſſimum quippe deputant cibum, ſi pondus atque duritiam contingat deeſſe laborum. Nam laboribus reſoluuntur, otio fatigantur.

Origo perturbationũ.

Eccl. 1.

Eccl. 2.

Num. 11.

Ibid. v. 6.

Num. 21.

Planè libet diligẽter inſpicere quam breuis pars corporis ſit, cui ſubſtantia mundi tota non ſufficit, quæ cuncta terrenæ facultatis impendia concupiſcit. Nam cùm cætera corporis membra quodammodo bruta videantur, & ſtolida, vix cubitus ſemis reperitur in corpore, quem rerum omnium vniuerſitas nequeat ſatiare. Ab oculis ſiquidem vſque ad genitalia regnat omnis humana concupiſcentia. Et hoc quidem anguſto compẽdio naturali neceſſitate concluditur, ſed naturalis metæ legibus non tenetur. Nam per exteriora cuncta diffunditur; & quæ de modica radice procedit, non modicis, paucisq; contenta omnibus inhiat: ad omnia vt eis perfruatur, ac ſaginetur, anhelat. Oculi ſiquidem paſcuntur pulchritudine rerum, mulcentur aures riuulis harmoniæ ſonitibus, vel lenocinantium aſſentatione verborum; nares odoramenta concipiunt, fauces epularum ſaporibus oblectantur, cor cogitationum verſat arcanum, lingua profundit eloquium, & quod cor meditatur, oris ad medium interpretatione producitur. Ex abundantia ſcilicet cordis os loquitur. Iam verò genitalia tanto ardentius ad coitum prouocantur, quanto magis ſtomachus vel ciborum copia, vel potus ingurgitatione repletur. Edacitas quippe quædam ſanguiſuga eſt, cui duæ ſunt filiæ, ebrietas ſcilicet, atque luxuria; de quibus vtique Salomon: *Sanguiſugæ*, inquit, *duæ ſunt filiæ, dicentes: Affer, affer*. Nam quo quiſque immoderatius veſcitur, eo neceſſe eſt vt ad potum æſtuantius accendatur. Et dum congeſta cibi moles ferueſcente ſtomachi lebete decoquitur, crebris neceſſe eſt hauſtibus irrigetur. Sed cùm cibis venter ac potibus intumeſcat, conſequens eſt, vt alteruis vtrinque meatibus, & fæces per podicem in cuniculos egerat, & humorem de genitali conceptaculo per pudenda profundat. Sicut enim in torcularibus vinarium à vino; ſic in ilibus ſtercus ſeparatur à vitu. Sanguiſugæ ergo, quæ edscitas eſt, duæ ſunt filiæ; ebrietas, & libido: quia dum vna peſtis delectabiliter concipit, geminam neceſſariò ſobolem parit. Quæ nimirum dicunt, *Affer, affer*: quia cùm ſint inſatiabiles, violentæ quoque ſunt exactrices. Hæc itaque pars coporis, à pudendis videlicet vſq; ad oculos, totum perimit hominem, ac prorſus in eo naturalis excellentiæ ſubruit dignitatem. Per hæc enim ſpiramina ſenſuum, infœlix humana conditio, & quod ſalutis eſt, efflat; & quod eſt perditionis, admittit. Hæc omnia breuiter Ioãnes comprehendit Apoſtolus, cùm ait: *Omne quod eſt in mundo concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorũ, & ſuperbia vitæ*. Concupiſcẽtia ſcilicet carnis ad corporis voluptatem, concupiſcentia oculorum ad viſibilium rerum pertinet pulchritudinem: ſuperbia verò vitæ, terreni honoris atque faſtigii exprimit ſublimitatem. Per hæc enim primus homo tentatus agnoſcitur, ſicut Scriptura teſtatur: *Vidit*, inquit, *mulier quòd bonum eſſet lignum ad veſcendum*: ecce concupiſcentia carnis; deinde ſequitur: *Et pulchrum oculis, aſpectuque delectabile*: ecce ſuperbia oculorum. Per oculos enim ſuperbire conuincitur, quiſquis in his quæ Deus prohibet, delectatur. Superbia verò vitæ fuit, cùm mulier eadem ex ore ſerpentis libenter audiuit: *Eritis ſicut dii, ſcientes bonum & malum*.

Inſatiabilitas hominum.

Matt. 12.

B

Nimij cibi & potus effectus.

Prou. 30.

C

1. Ioan. 2.

Gen. 3.

Ibid. v. 5.

Totus itaque mundus hoc tempore nihil eſt D aliud niſi gula, auaritia, atque libido. Et ſicut olim trifariam diuiſus eſt orbis, vt tribus ſimul principibus ſubiaceret; ita nunc genus humanum, heu proh dolor! his tribus vitiis ſeruilia colla ſubſternit, eorumque quaſi totidem tyrannorum legibus obtemperanter obedit. *Omnes enim*, ſicut Scriptura dicit, *auaritiæ ſtudent, à minimo vſque ad maximum*. De gula verò quid dicam, cùm opulenti quique neſciant famem, numquam præſtolentur eſuriem? Tumentes ventres, niſi citius per vtrumque ſpiramen effolleant, crepitum ilibus reformidant, & ſic in manibus fiſtulæ conſiſtit incolumitas vitæ. Ora flammantia crapulantur, nec tamen dicendi ſunt, faſtidio prohibente, comedere, ſed E potius ligurire. Atque ideo dum afflictio carnis à cunctis pœnitentibus penè reſpuitur, in præfigendis pœnitudinum iudiciis vigor Canonum funditus eneruatur. Quamobrem aut liber omnino claudendus eſt Canonum, aut à delegandæ pœnitentiæ taxatione ceſſandum. Quis enim ſæcularium ferat, ſi vel triduo per hebdomadam ieiunare præcipias? Modò ſtomachi læſionem ſimulant, modò ſplenis, ſiue veſicæ lamentantur exitium, modò marcidi pulmonis vitio intercludi ſibimet anhelitum conqueruntur. Hinc multiplices rei familiaris curas obiiciunt, illinc herilis famulatus obſequia laborioſa prætendunt. Quid

Execrata vitia quibus mundus inſeruit.

Hier. 6.

Iſa. 56.

Carnis rationes, vt excuſentur à ieiunio.

plura dicam? Labyrintheas argumentorum ſcenas (A) ſtruunt, Protheum induunt, & in diuerſa ſe formarum monſtra conuertunt, cuncta languorum genera ſimulant, vt quod potiſſimum metuunt, languorem ieiunii non incurrant. Sed cùm tantopere non exigenti naturæ, ſed impatienti gulæ deſeruiunt, velint, nolint, libera libidinis fræna laxantur. Venter enim, atque pudenda contigua ſibi ſunt affinitate contermina, & cùm ille ſine temperantiæ diſcretione reficitur, illa protinus ad contumelias excitantur. Cibi ſcilicet ilices ſunt libidinum, & immoderatè percepti proprii humoris exuberantiam mox ad pudenda tranſmittunt. Qui videlicet humores dum congeſti prutiunt, & titillant, importunius expetunt, vt per coitum profluant. Hinc eſt quòd plurimi dum lege permiſſam (B) ineundi coniugij nouere licentiam, nullam reddendi coniugalis debiti exhibent diſciplinam; nec vſu e miſſionis vxoriæ temperanter vtuntur, dum non gignendæ proli, ſed ingenitæ deſeruiunt voluptati. Ii planè, non dicam mariti, ſed proleſtarij; non coniuges, ſed potius amatores: ſic ad intemperantiam coitus tempus omne continuant, vt vxoribus ſuis, quod turpe dictu eſt, nec prægnantibus parcant, & caſtitatis regulam violare nequaquam homines erubeſcunt, quam circa prægnantes ſuas & animalia muta cuſtodiunt. Vide, o homo, canem, ſi caniculam, poſtquam concepit, aggreditur; aſpice buculam, vel certe equam, ſi poſt conceptum à ſuis maribus inſectantur. Ignorant quippe coëundi libidinem, cùm deeſſe ſibi gignendi (C) conſpiciunt facultatem. Cùm ergo tauri, canes, & cetera beſtiarum genera fœtibus ſuis reuerentiam præbeant, ſoli homines, quorum Doctor de Virgine natus eſt, vt vota ſua libidinis expleant, paruulos ſuos, qui ad Dei formantur imaginem, occantes obterere non formidant. Hinc eſt quòd nonnullæ mulieres ante pariendi tempus abortiunt, aut certè mutilata, vel læſa eorumdem paruulorum tenera adhuc membella reperiunt. Et hoc modo dum ad libidinis feruntur incentiua præcipites, antè parricidæ ſunt quàm parentes; & quod valde periculoſum eſt, dum hæc vitio naturæ peccantis ad- (D) ſcribunt, ſeſe tam flagitioſi reatus obnoxios non agnoſcunt. Vetumtamen & hoc aliquando non ignorant; ſed dum lucrantur ignorantiam populi, diſſimulant hoc ſacerdotibus confiteri. Barrus, qui & Elephas dicitur, vnicè diligere caſtitatis munditiam perhibetur, & catenus execratur obſcœna libidinum, vt cum ad propagandum genus coire compellitur, vultum poſt terga retorqueat; & ita quodammodo naturæ coactus imperio, nolle ſe, atque erubeſcere quod agit, oſtendat. Beſtia ergo quælibet ad hoc ſolummodo coit, vt gignat; homo ſolus ad hoc gignit, vt coëat. Pecoribus itaque ſumma concumbendi partus, hominibus verò ſumma gignendi concubitus. Vultures pariunt, (E) cùm ſe per coitum non corrumpant. Apes ſobolem ſucceſſiuræ poſteritatis enutriunt, vt virgines perſeuerent. Itaque rationis expertia filium Virginis imitantur; & homines, quibus vtique natus eſt, luxuriæ volutabro delectantur. Quis enim ſeminibus ſemina ſuperiactat? quis agrum vernantium ſcilicet ſegetum decore veſtitum, ſulcandum vomeribus iudicat? Mittit prius falcem, vt cùm ager vacat, ſatio mox ſegetes germinatura ſuccedat; alioquin ſi ſemini ſemen ingeritur, fortè continget, vt non dicam ex vtroque, ſed nec de vtrolibet quidem prouentus copia colligatur. Attende itaque vir æneruis, imo vir euirate, quid ambias, & ſcito quia puluis, & cinis eſt, ad quem luxuriæ

S. Hier.

Ciborum copia, nutrix libidinis.

Incontinentia coniugalis in quo conſiſtat.

Quorū animalium naturas homo imitari debet.

Abortuum cauſa.

Pudor Elephantis in coitu.

facibus inflammatus anhelas; videlicet, vt cùm muliebres artus amplecteris, vermes, ſaniem, intolerabilemque fœtorem, quod paulo poſt futura eſt, contempleris, vt conſideratio futuræ putredinis fucos cauta deſpiciat ſcenicæ venuſtatis. Sapientis quippe iudicio non modò ſubiacet, quod lenocinatur oculis: ſed quod latet etiam in materia veritatis. Vetumtamen omnes illas delicias, quas nunc vxorculæ de ſuis coniugibus exhibent, aliis quoque viris neceſſe eſt præbeant, ſi eas poſt eorum obitum biuiras, vt aſſolent, vt etiam triuiras eſſe contingat. Non eſt eis fides vlla poſt mortem, ſed dum placere viris poſterioribus concupiſcibiliter appetunt: audire quoque nomen priorum ſuffuſæ rubore vultum, impudenter erubeſcunt.

Noui planè virum, dum illatam vxori vlciſci conaretur iniuriam, gladiis interemptum, quæ tamen ad ſecundas migraſſe nuptias dicitur, antequam anni circulus impleretur. Eant ergo viri, & relicto Deo, ſpem in vxoribus ponant, quas vtique dum intemperantius diligunt, ſæpè per eas non modò extraneis viris, ſed & hoſtibus ſuis propria bona tranſmittunt. Huc accedit, quia ſi mulier thalamum violat, cùm fama iam conuicaneorum omnium ora peruolitet, vir tamen adhuc ſolus ignorat, & qui ſuæ domus opprobrium pertulit primus, vix deprehendit extremus. Igitur incentiua libidinis fomitea ſunt auaritiæ, & materia cupiditatis. Nam cùm luxuria multis ſumptuum indigere non ambigatur expenſis, niſi multiplicibus exuberent commodis, fluere nequeunt in oblectationibus voluptatis. Sed ſicut ij, qui mundi huius probantur eſſe vernaculi, terrenis ſe rebus ambiunt onerare; ſic verſa vice mens cæleſtibus hians ſe gloriatur exuere.

Luxuria eſt fomes auaritiæ.

O quàm iucundum, quàm ſuaue nuntium, quàm denique dulcis ad aures meas nuper fama deuenit, quæ vos Oſtienſem Comitatum mihi ſubtraxiſſe, & alij tradidiſſe perhibuit! Romanus enim quidam velut accuſans te apud me, & tamquam mihi conſulens, atque compatiens, quod factum erat, innotuit; ſed quem accuſare ſe credidit, neſciens commendauit. Ego quidem primò quaſi grauiter tuli, ſed erumpentibus quibuſdam lætitiæ ſignis, vel ſuperficietenus quidem mœrorem ſimulare non potui. Vltro etiam diuinam imploro clementiam, vt Epiſcopatum quantocyus ordinare non differas, & ſterile arenoſi littoris aratrum mihi de manibus tollas. Non enim eſt huius temporis, vt qui puritatis & innocentiæ tramitem tenere deſiderat, Eccleſiæ baiulare regimē acquieſcat: cùm videlicet omnes penè per vitiorū abrupta præcipites, & tāquam furentes equi per voluptatum ſuarum campos ferantur effræne. Et quid aliud inter hæc tot flagitiorum mala perpēdimus, niſi quia venturo citius Antichriſto via iam ſternitur, per quam inoffenſis nequitiæ ſuæ veſtigiis gradiatur? Nam ſicut dicit Apoſtolus: *Myſterium iam operatur iniquitatis*. Mundus ſiquidem lucem tenebris mutuat, cùm eius iam terminus appropinquat. Et velut inter diem & noctem videtur nutare crepuſculum, dum occumbente luce virtutum, nox oritur vitiorum. Quod nimirum illud Abrahæ portendebat, quod Scriptura pronuntiat: *Cùm ſol*, inquit, *occumberet, ſopor irruit ſuper Abraham, & horror magnus, & tenebroſus inuaſit eum*. Nam ſolis occubitus mundi deſignat occaſum; horror verò magnus & tenebroſus vitiorum figurat, criminumque caliginem, quæ quotidie peſtilenter inhorreſcunt per æſtuantem reproborum hominū prauitatem.

Comitatu Oſtienſi priuatus B. Petrus Damianus, vt ſe Epiſcopatu etiam abdicare poſſit enixè rogat.

2. Theſ. 2.

Gen. 15.

Ibid. v.17. Vnde & illic paulò poſt additur: *Cùm ergo occubuiſſet Sol, facta eſt caligo tenebroſa, & apparuit clibanus fumans.* Sicut enim fumus ex igne clibani vaporantis egreditur; ita vitiorum omnium, flagitiorumque caligo de camino æſtuantis auaritiæ generatur, ſicut dicit Apoſtolus: *Quia radix omnium malorum auaritia eſt.* Et hoc circa finem diei, hoc eſt, circa termioum mundi. Fumans ergo clibanus tenebroſam caliginem generat, quia caminus auaritiæ, qui in prauorum hominum pectoribus æſtuat, multis peruerſitatum tenebris mundum peſtilenter obſcurat. An non mentes infœlicium cæcat, quæ ſcilicet & fidem tollit, & omnium virtutum in eorum cordibus lumen extinguit? Vnde cùm illud præmiſiſſet Apoſtolus, præſtò ſubintulit: *Quam,* videlicet auaritiam, *quidam appetentes errauerunt à fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis.* Multis quippe ſe doloribus inſerunt, dum propter temporalis lucra infœderabili à ſe inuicem ſimultate reſiliunt. Et plerumq; dum pro corporalibus in arma cócurrunt, è corporibus animas exeunt. Qui verò ſolis cœleſtibus inardeſcunt, pro doloribus, oblectationibus potiuntur; quia in fraternæ charitatis dulcedine vnanimiter viuunt. Hinc eſt, quòd in illo ſacrificio veſpertino, quod tunc Abraham obtulit, pecora quidem terrena ab inuicem ſequeſtrata compoſuit, ſed volatilia non abiunxit. Vnde Scriptura: *Qui tollens,* inquit, *vniuerſa hæc, diuiſit ea per medium, & vtraſque partes contra ſe altrinſecus poſuit, aues autem non diuiſit.* Terrena quidem animalia contra ſe, & altrinſecus opponuntur, quia terreni quique contra proximos iurgiis, & contentionibus ſæuiunt, vel certè occultis aduerſus eos odiorum fomitibus inardeſcunt. At contrà qui ſeſe in altum cœleſtis deſiderij pluma ſuſtollunt, dum ſacrificium Deo ſemetipſos offerunt, à mutuæ dilectionis glutino non recedunt.

1. Tim. 6. Auaritia radix omnium malorum.

Ibid. v.10.

Gen. 15.

Hæc apud te, venerabilis Pater, de mundi furentis inſanis conqueror, quem & tolerare quotidie, & odire compellor. Nec accuſatoris vereor notam, dum illi delinquentium expono flagitium, qui corrigendi primatum præ cæteris obtinet principatum. Non enim detractor ille dicendus eſt, qui ei curat errantium reatus exponere: qui valet ea, quæ temerè præſumpta ſunt, emendare. Hæc porrò Eliæ verba ſunt: *Altaria tua, Domine, deſtruxerunt, & Prophetas tuos occiderunt gladio, & relictus ſum ego ſolus.* Cui Dominus, *Dereliqui,* inquit, *mihi ſeptem millia in Iſrael, quorum genua non ſunt curuata Baal.* Cùm ergo Propheta ſolùm ſe remanſiſſe dicat, Dominus è diuerſo ſeptem millia ſuperaſſe reſpondeat; Elias tamen mendacij non arguitur, quia zeli cœleſtis igne ſuccenſus, eſſe, quod perhibet, opinatur. Si Elias itaque non peccauit, quia non odio, ſed zelo modum accuſationis exceſſit: non ego debeo præſumptionis argui, qui pauca de plurimis ei potiſſimum, qui ius corrigendi principaliter poſſidet, intimaui? Meum itaque fuit ſacris auribus hæc vtcumque ſuggerere; tuum eſt, prout facultas attulerit, coërcere. Satagendum eſt igitur, & inſtanter elaborandum, vt in tremendo ſummi Paſtoris examine, vel cum Elia te intimus zeli feruor excuſet; vel cum Petro, quod glorioſius eſt, multiplex commiſſi gregis fructus exornet. Ne, quæſo, miremini, ſi tenor huius Epiſtolæ ſtylo currat inculto, quia dum manus ad iaciendos apices properat, hinc Cadalous, draco videlicet teterrimus, ſufflat, illinc virulenta ſerpentium turma de cauernis ſuis egreſſa conſibilat. Quos, quia non poſſumus incantationibus frangere, paramus ſquamea colla gladiis obtruncare. Sed quia Synodus imminet, pedeſtres etiam verſiculos ſubdo.

3. Reg. 19.

Sedis Apoſtolicæ qui vult retinere vigorem,
Æqua libret rigidę pondera iuſtitiæ.
Iuris enim pariles neſcit ſuſpendere lances,
Quem fauor inflectit, ſpes vel auara trahit.
Muneribus plenæ cui laxant ora crumenæ,
Iuſtitia vacuam perdit inops animam.
Cæli Roma feras tenet, & regit orbis habenas:
His, ſi plura velit, tartara ſola petit.

EPISTOLA XVI.

Ad eundem Alexandrum II. Romanum Pontificem, & Hildebrandum S. R. E. Cardinalem Archidiaconum.

ARGVMENTVM.

Reprehenſus ab Alexandro Pontifice, & Hildebrando Archidiacono, quòd Epiſtolam quamdam ſcripſiſſet Colonienſi Antiſtiti, exemplar illius Epiſtolæ ad eoſdem mittit. Deinde, quia rogatus fuerat ab iiſdem, vt Romam, & inde Mantuam, vbi conuentus Epiſcoporum habendus erat, ſecum proficiſceretur: Romanum quidem iter, tanquam minus neceſſarium, & ſuæ ſenectuti nimis incommodum deprecatur; Mantuanæ verò perfectionis laborem, quòd è re Chriſtianæ Reipublicæ eſſe videretur, omnino non recuſat. Sed vſque ad aduentum vtriuſque, qui Mantuam illac tranſituri erant, tantæ rei deliberationem reiicit.

Patri, & filio Papæ & Archidiacono, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

EPISTOLAM, de qua me inſuggillaſtis, ad vos mitto, vt videatis, & quid in ea aduerſum vos egerim, liquidò comprobetis. Quòd ſi aliam in illas partes Epiſtolam miſi, vel in hac ipſa aliquid vſque ad vnam litteram, me ſciente, auctum eſt, vel imminutum, aut aliquo modo tranſmutatum, & non ad vos eſt ſimpliciter miſſa, ſicut tunc Domino Colonienſi Pontifici eſt directa; Naaman Syri me lepra perfundat, vel Barieu cæcitas oculos meæ frontis obducat. Ieſum teſtor, & ſanctos Angelos eius, quia in hac ego ſatisfactione non mentior. Si pro hac itaque Epiſtola mori debeo, tendo ceruicem., imprimite pugionem. De cætero ſanctum Satanam meum humiliter obſecro, vt non aduerſum me tãtopere ſæuiat, nec eius veneráda ſuperbia tam longis me verberibus atterat; ſed iamjam circa ſeruum ſuum vel ſatiata miteſcat. Liuentes quippe ſcapulæ iam deficiunt, & ſolcata tot plagis, totque terga vibicibus tumeſcentia non ſubſiſtunt. Vnde vir Sapiens: *flagelli,* inquit, *plaga liuorem facit, plaga autem linguæ comminuit oſſa.* Age igitur, tempus eſt enim, vt ego iam. Sed adhuc ſpiritum reprimo, labiis

4. Reg. 5. Act. 13.

Hildebrandum S. R. E. Archidiaconum.

Eccl. 28. Apo. apecis.

A digitum ſuperpono : & licet ſeram, tamen adhuc miſericordiam quæro. Quod autem me ad vos Romam venire, deinde vobiſcum ire Mantuam præcepiſtis; vtriuſque mihi labor itineris valde difficilis viſus eſt, & meæ ſenectuti nimiùm grauis. Vnde Romam venire, quod vobis minùs prodeſſet, omiſi : expeditionem verò Mantuani itineris magis vobis neceſſariam iudicaui. Sed in deſtinando mihi ſanctæ veſtræ legationis oraculo, ſatis vterque inter vos inæqualiter diuiſiſtis. Nimirum, vt vnus mihi videatur paterni fauoris affabilitate blanditus, alter hoſtilibus iurgiis terribiliter comminatus. Vnus veſtrûm me tamquam ſol coruſco feruidi ſplendoris irradiat, alter velut

Apologus facetus.

B furens Aquilo violentis impetus ſui flabris exſufflat. Vnde illud ad mentem redit, quod refertur in fabulis. Dicitur enim, quia dum quidam indutus chlamyde viator incederet, Sol, & Eurus eum quaſi materiam ſibi propoſuere certaminis, quia videlicet è duobus ei chlamydem potuiſſet auferre. Hoc itaque inter eos fœdere conſtituto, vt eum qui victor exiſteret, virens laurea coronaret: cœpit Eurus violenter infremere, nubium volumina commouere; è contra, viator chlamidem ſtringere, ſeſeque, ne veſtem perderet, vndique conſtipare. Cùmque diſcipulus Æoli caſſo labore deficeret, ſeſeque cœptum poſſe perficere funditus deſperaret, illico Sol aurea cœpit ora detegere, micantibus terram feruoribus illuſtrare. Mox viator cùm iam æſtibus nimij feruoris areſceret, C vberque ſudor humefactis viſceribus ebulliret,

Leniter plus egit quàm violentia.

proiecit chlamydem, vt nimij caumatis temperaret ardorem. Ille ergo condicti certaminis promeruit palmam, qui leniter egit, non qui vincere furendo, & violentiam irrogando tentauit.

3. Reg. 12. 2. Paral. 10

Sed vt è Scripturis ſacris honeſtius proferatur exemplum : ſi Roboam ſenum conſiliis acquieſcens, populo mitia reſpondiſſet, totum Iſraël ſui iuris imperio ſubdidiſſet : ſed quia coæuorum ſuorum ſuperbiæ credidit, diuiſis à ſe decem tribubus, ſublimem regni potentiam humilem fecit.

** Monoceros, ſiue Vnicornis.*

* Rhinoceros etiam, qui rabida perſequentium canum ora celerrima pernicitate contemnit, capi ſe gremio blandæ virginis non paueſcit. Sed qui D cuncta, quæ veſtra ſunt, reddidi, cur adhuc perſecutionem patior? Naturarum certè perhibent rimatores, neſcio vtrum adſtipulentur etiam venatores :

Plin. lib. 32. cap. 1. Caſtoris ingenium.

quia Caſtor dum natiuo perpendat ingenio ſe non ob aliud inſectari, niſi pro teſticulis, vt medicinali ſeruentur induſtriæ præcidendis, ad ſtipitis truncum repente procurrit, ſeſeque violenter impingens, teſticulos proiicit. Mox itaque longius prouolans, verſus ad venatorem in duobus ſe pedibus erigit, nec ſe iam habere, pro quo quæratur, oſtendit. Numquid ergo durior ſatisfactio quæritur ab homine, quàm exigatur ab animalibus brutis? Sed ne modum excedat epiſtolæ compendium, ad hæc expoſtu- E landa veſtrum in noſtras partes præſtolemur aduentum.

EPISTOLA XVII.

Ad eundem Alexandrum II. Romanum Pontificem, habetur tom. 3. eſtque opuſculum 23.

EPISTOLA XVIII.

Ad eundem Alexandrum II. Romanum Pontificem, habetur tom. 3. eſtque opuſcum 24.

EPISTOLA XIX.

Ad eundem Alexandrum II. Romanum Pontificem habetur tom. 2. eſtque vita SS. Rodulphi Epiſcopi, Eugubini, & Dominici Loricati.

EPISTOLA XX.

Ad Cadaloum Epiſcopum Parmenſem, qui & Honorius II. Antipapa.

ARGVMENTVM.

Cadalous Parmenſis Epiſcopus, præter alia vitia, quæ in eo complura inerant magnis ambitionis facibus inflammatus, ingentes in Romana Eccleſia turbas concitauit. Alexandro enim legitimo Pontifice reiecto, largitionibus, & peſſimis quibuſque artibus effecit, vt ipſe à quibuſdam Ciſalpinis Epiſcopis ſui ſimilibus, (ad quos tamen electionis ius minimè pertinebat) tamquam verus, & germanus Pontifex promulgaretur. Igitur ſceleſtæ cupiditatis compos effectus, ſcelera, quæ antea occultius patrabat, publicè iam, & in conſpectu omnium edere cœpit. Rapinis namque, cædibus, & direptionibus omnia fœdabat : bona Eccleſiaſtica militibus ſuis, & ſatellitibus diripienda concedebat: denique, vt vno verbo abſoluam, humana, & diuina permiſcebat. Leniter primò admonitus; & deinde cùm hac ratione nihil proficeretur, ter in Patrum Conuentibus publicè damnatus, & à Catholica communione ſummotus, ab amentia, & furore non deſtitit. Ad hunc hominem tam impium, tamque obfirmato animo ſalutaria conſilia reſpuentem, ſcribit B. Petrus Damianus. Et quidem poſtquam illi ſceleris, quod admiſerat, magnitudinem ante oculos poſuit, poſtquam quibuſcumque potuit rationibus, ad ſanitatem reuocare conatus eſt, triſti demum eius mortis vaticinio epiſtolam concludit.

Radolo dicto Epiſcopo, Petrus peccator Monachus quod dignum, & iuſtum eſt.

QVI non corripit puerum oua furantem, magnum poſtea latronem patitur, equorum ſtabula perfringentem. Si à * cotyneris ſuis matrona potens negligit arcere petulcum, quid mirum ſi in eam quoque ille poſtmodum væſaniæ ſuæ porrigat appetitum? Vtque de Scripturis aliquid inferam: Dauid Rex, qui in Abſalon fratricidium non vlciſcitur, ab ipſo deinceps eiectus, regalis ſolij dignitate priuatur. Adonias filius Aggith, dum in ſuperbiæ faſtum proteruus erigitur, dum conniuente patre, paratis equis, & curribus regnum ſibimet pollicetur, ad hoc quandoq; progreditur, vt Abiſag Sunamitidé in coniugium quærat, ac paternos inceſtare thalamos concupiſcat. In multis tibi, frater, Romana pepercit Eccleſia, frequenter à te legitimi rigoris cohibuit diſciplinam, adeò vt aſſerant, qui ſe interfuiſſe fatentur, quòd in tribus iam Conciliis Synodalibus, Papienſi ſcilicet, Mantuano, & Florentino, perſpicua damnationis in te ſententia claruit; vbique tamen ſedes Apoſtolica maternæ pietatis affectu tibi clementer indulſit. Sed dum illa ſtuduerit Canonum circa te coërcere vigorem, tu non vereris aduerſus eam hoſtilem redhibere tyrannidem. Porrò autem ſi Scripturæ ſeries diligenter attenditur, ter vnctus in Regem Dauid fuiſſe reperitur. Prius ſcilicet à Samuële in Bethlcem, ſecundò à viris Iuda in Hebron, tertiò coram vniuerſis tribubus Iſraël rurſus in Hebron. Et vt de Piſcatore noſtro, cui tantoperè vis ſuccedere, ſimile quid perhibeam; tres Petrus ſedes obtinuit; Antiochenam ſcilicet, vbi poſtquam ipſe ſe fidei poſuit fundamentum, * Ignatium vice ſua mox ordinauit Epiſcopum. Alexandrinam quoque, vbi ſanctus Euangeliſta Marcus, poſtquam nouæ fidei ſemen ſparſit, eam B. magiſtri ſui Petri glorioſo nomini fideliter dedicauit. Poſtremò Romanæ vrbi per quinque annorum luſtra præſedit, quam etiam cum Coapoſtolo ſuo Paulo pretioſo triumphalis victoriæ ſanguine purpurauit. Sed cur nos vel illum ter vnctum, vel iſtum ter præſidentem in allegationem huius diſputationis adducimus, niſi vt tu interim ad conſcientiam redeas, teque totidem vicibus, & ſi non iudicio ſacerdotum, ſed Canonum auctoritate depoſitum, quam procul à ſanctis viris ſis, & ipſe perpendas? Licet enim illorum vtriuſque trina promotio tanquam vna dumtaxat, nullum vel regni, vel ſacerdotij fuerit incrementum, quodammodo tamen plenioris fuit ſanctitatis indicium. Sicut enim ille pietate vel iuſtitia Reges, ſic & iſte tranſcendit omnes priuilegio Sacerdotes. Hinc eſt quòd cum reliquis Sanctis hoc non impendimus, ſolius B. Petri feſtiuè cathedram celebramus. Cùm itaque ſacerdotium tuum tanta laboret infamia, quo pacto præſumpſiſti, vel, vt mitius loquar, acquieſcere potuiſti, ignorante Romana Eccleſia, Romanum te Epiſcopum eligi? Taceamus interim de Senatu, de inferioris ordinis clero, de populo. Quid tibi de Cardinalibus videtur Epiſcopis? qui videlicet & Romanum Pontificem principaliter eligunt, & quibuſdam aliis prærogatiuis, non modò quorumlibet Epiſcoporum, ſed & Patriarcharum, atque Primatum iura tranſcendunt? Saluo quippe vniuerſalis Eccleſiæ ſacramento, iſti ſunt oculi vnius lapidis, id eſt, Romanæ Eccleſiæ. De quibus per Zachariam dicitur: *Ecce,* inquit, *lapis quem dedi coram Ieſu. Super lapidem vnum ſeptem oculi ſunt.* Ipſi

* ſtimulab. ſtudid.

1. Reg. 13.

3. Reg. 1.

1. Reg. 16.

2. Reg. 2.

2. Reg. 5.

* Imò Euodium, vt Ignatius ipſe in Epiſt. & alij teſtantur.

S. R. E. Epiſcopi Card. dignitate antecellunt Patriarchas & Archiepiſcopos.

Zach. 3.

A lucernæ vnius candelabri, de quibus ipſe poſtmodum loquitur dicens: *Vidi, & ecce candelabrum aureum totum, & lampas eius ſuper caput ipſius, & ſeptem lucernæ ſuper illud.* Ipſi ſunt & candelabra, in quorũ medio Ieſus, iuxta beati Ioannis verba diſcurrit, & hunc ſermonem, qui illic præſto ſubiungitur, in te quodammodo ſpecialiter dirigi: *Memor eſto,* inquit, *vnde excideris, & age pœnitentiam.* Planè ſi pœnitentia iure plectẽdus eſt, quiſquis cuilibet irrogat iniuriam ſacerdoti, qua tu ſententia dignus es, qui illis præiudicium ſacerdotibus intuliſti, quorum conſilio, & iudicio ſtatus, ac diſciplina debet totius Eccleſiæ Catholicæ gubernari? Et cùm Canonica decernat auctoritas, vt vel humilis cuiuſcumque Eccleſiæ Clero liceat liberum de illo, B qui ſibi præferendus eſt, habere iudicium, qua tumoris audacia tu præſumpſiſti te violenter illis ingerere, qui præter communem Eccleſiæ regulam, ſuper ipſos quoque Pontifices authenticam præualent promulgare cenſuram? Cur per ambitionem adipiſcendi culminis, inacceſſibiliſque faſtigij, totum ferè mundum in condemnationis tuæ iurgium concitaſti? Vt illud Hieremiæ Prophetæ quodammodo vociferantes exclament: *Terra, terra, terra, audi ſermonem Domini: Hæc dicit Dominus: Scribe virum iſtum ſterilem, virum qui in diebus ſuis non proſperabitur.* Et tu è contra eiuſdem Prophetæ verbis aptè valeas reſpondere: *Vah mihi mater mea; quare me genuiſti virum rixæ, virum diſcordiæ in vni-* C *uerſa terra? Non fœneraui, nec fœnerauit mihi quiſquam, omnes maledicunt mihi.* Rurſus illud æquè propheticum; *Maledicta dies, in qua natus ſum; dies,* in qua peperit me mater mea, non ſit benedicta; vbi præſto ſubiungit: *Maledictus vir qui annuntiauit patri meo, dicens: Natus eſt tibi puer maſculus, & quaſi gaudio lætificauit eum. Sit homo ille, vt ſunt ciuitates, quas ſubuertit Dominus, & non pœnituit eum. Audiat clamorem manè, & vlulatum in tempore meridiano, qui non me interfecit à vulua, vt fieret mihi mater mea ſepulchrum, & vulua eius conceptus æternus.* Non hic, dies illa, in qua natus eſt homo, maledicitur; ſed proſperitas potius, qua lenocinante in peccatum lapſus eſt, condemnatur. In qua videlicet die tu quodammodo morereris in vulua, ſi ab ea, quam D cœperas, imò in qua malè naſcebaris, deſiſteres culpa. Cùm te videlicet alieni, & non filij Apoſtolicæ Sedis eligerent, & ab ea potius, quam tenebras, Sede deponerent, quàm ad aliam, non per iudicium, ſed per ſtrepitum promouerent, ſicut ſcriptum eſt: *Deiecisti eos dum alleuarentur.* Sæculares à liminibus Eccleſiæ coërcemus, qui dimiſſis vxoribus propriis, extraneis fœderantur, ſed quanto deterius adulterium ille committit, qui abſque Synodali ſententia, relicta ſua, alieni iuris Eccleſiam more prædonis inuadit? Hoc adulterium deplorat Propheta, cùm dicit: *Contritum eſt cor meum in medio mei, & contremuerunt omnia oſſa mea: Factus* E *ſum quaſi vir ebrius, & quaſi homo madidus à vino à facie Domini, & à facie verborum ſanctorum eius.* Cur autem tanto doloris tædio contabeſcat, protinus aperit, cùm ſubiungit: *Quia adulteris plena eſt terra, quia à facie maledictionis luxit terra, areſacta ſunt arua deſerti.* Quòd autem genus hominum hoc perpetret adulterium, vnde & terra lugeat, & corda hominum velut arua deſerti ab inundatione prædicationis areſcant, aperit illicò, cùm conſequenter adiungit: *Propheta namque & ſacerdos polluti ſunt, & in domo mea inueni malũ eorum, dicit Dominus.* Sed quid eiſdem adulteris Sacerdotibus & Prophetis immineat, mox ſubſequendo declarat: *Idcircò via eorum erit quaſi lubricum in tenebris; impellentur enim,*

Zach. 4.

Apoc. 1.

Apoc. 2.

Hier. 22.

Hier. 15.

Hier. 20.

Psal. 72.

Hier. 23.

Ibid. v. 10.

Ibid. v. 11.

Ibid. v. 12. *& corruent in eâ: Afferam enim ſuper eos mala, annū viſitationis eorum. Prophetabant in Baal, & decipiebant populum meum Iſraël, & in Prophetis Hieruſalem vidi ſimilitudinem adulterantium, & iter mendacij.* Audis ſimilitudinem adulterantium, audis iter mendacij? Alterum ſcilicet pēdet ex altero. A tramite quippe veritatis aberrat, qui per luxuriantis concupiſcentiæ ambitum caſtitatis Eccleſiaſticæ munditiam fœdat. Nunc Eccleſiam, proh dolor! vſque ad verticem conſtupratam dolemus, quod Hieruſalem dudum Hieremias cōrigiſſe conqueritur. *Filij,* inquit, *Mempheos & Taphnes, conſtuprauerūt te vſque ad verticem.* Hieruſalem namque vſque ad verticem conſtupratur, quando à minimis quibuſq; Eccleſiis vſque ad Apoſtolicam ſedem, quæ omnium caput eſt Eccleſiarum, luxuria vænalitatis extenditur. Sed huius adulterij dulcedo in quantam vertatur amaritudinem, illico vox diuina ſubiungit: *Ecce,* inquit, *ego cibabo eos abſinthio, & potabo eos felle.*

Hier. 2.

Apoſtolica Sedes eſt caput omnium Eccleſiarum.

Hier. 9. 21. Fac itaque, frater, iuxta vocem Prophetæ dicentis:
Eſa. 46. *Redite præuaricatores ad cor.* Diſcute, obſecro, conſcientiā tuā, & prudenter examina, qua quiete, quo refrigerio potitus es, poſtquam te huic perículoſo negotio, tāquam Scyllææ voraginis fluctibus immerſiſti. Dilapidantur æra cupidinis, exhauriuntur folles diuerſi generis metallo turgentes; profligātur in cuneos militum eroganda pauperibus Eccleſiæ facultates. Cunctiſque ſubiectus obtemperas, vt cunctis in dignitate præcellas, & ambitio dominationis iuri te mancipat ſeruitutis. Vnum te non lateat, quia quiſquis Eccleſiæ per vænalitatē ſemel irrepſerit, donec illi prætierit, redimere non ceſſabit. Iuſto quippe Dei iudicio agitur, vt quiſquis regimen Eccleſiæ nūdinatus aggreditur, quietis vel opulentiæ commodum, quod ſperauerat, de ſuo commercio non lucretur; ſed ſedens in cathedra peſtilentiæ fabriles ſemper malleos verſat, & immundæ prælationis ſinus per ſordida conueſſa decurrens, vnde funeſtus oboritur, ſuo ſemper fonti reſpondeat. Enimvero cùm religioſus quiſque vir ſubire tam laborioſæ Sedis onus abhorreat, illicque conſtitui via vllis hominum precibus acquieſcat, cur tu onus onerum, vt ſanctus Leo Papa dicebat, non modò non paras aufugere, ſed vltro etiam preces, & pretium offerendo anſiē te conaris intrudere? Vt liquido videatur tibi ſententia illa congruere, quam per Ezechielem aduerſus Hieruſalem diuinus ſermo pronuntiat:

Eſt onus onerum. S. Leo Papa.

Ezech. 16. *Omnibus,* ait, *meretricibus dātur mercedes; tu autem dediſti mercedes cūctis amatoribus tuis. In eo enim quòd dediſti mercedes, & mercedes non accepiſti, factū eſt in te contrarium.* Præterea, ſi eos ſacri Canones hæreticos notant, qui cum Romana Eccleſia non concordant, quā tu iudicaberis dignus eſſe ſententia, qui ſibi reſiſtenti, & obſtinatiſſimè reluctanti, non paſtor, ſed tyrannus ingereris; eamque quam ſupra petram fidei Petrus prædicator erexit, tu cum ſatellitibus Satanæ nouus præliator euertis? & vt immeritum paſtoris nomen obtineas, ipſam confundere, ac dilacerare paſtuam cum ſuis gregibus nō formidas? Sed audi quid tibi tuiſq; ſimilibus Dominus per Prophetam dicat:

Hier. 23. *Væ paſtoribus qui diſperdunt, & dilacerant gregē paſcuæ meæ, dicit Dominus, Ideo hæc dicit Dominus Deus Iſraël ad paſtores qui paſcunt populum meum: Vos diſperſiſtis gregem meum, & eieciſtis eos, & non viſitaſtis eos; ecce ego viſitabo ſuper vos malitiam ſtudiorum veſtrorum.* Hoc autem quod tu nunc molitis, non eſt gregem Domini viſitare, ſed potius inſtar prædonis ac furis perdere, & mactare. Sicut in Euangelio Dominus dicit:

Ioan. 10. *Fur non venit niſi vt furetur, & mactet, & perdat.*

A Numquid ad hoc natus es, vt mundum in bellas concutias, Apoſtolorum labores, & opera deſtruas, totamque Chriſti Eccleſiam, tua, vnius videlicet hominis, ambitione confundas? & hæc fortaſſe turbatio tui hominis eſt intentata præſagio. Cadalous quippe vocaris. Et prima quidem pars huius nominis manifeſtè denuntiat caſum, ſecunda populum: λαὸς ſiquidem Græcè, Latinè populum ſonat. Et quid aliud in hoc exprimitur nomine, niſi quod Scriptura dicit: *Quia videlicet ruina populi ſunt ſacerdotes mali?* Hoc itaque modo, qui ſanctæ Eccleſiæ fueras filius, aduerſus eam factus es gladius. Et fortè tu ille es gladius, de quo Ezechiel Propheta dicit: *Gladius, gladius exacutus eſt & limatus.* Cur autem duo hæc iſte gladius habeat,

Cadaloi nominis interpretatio. Conſule Schol.

Ezech. 21.

B hoc eſt, vt limatus ſit, & acutus, ſecutus exponit: *Vt cadat,* inquit, *victimas exacutus eſt, vt ſplendeat limatus eſt.* Nonne in te videntur iſta congruere, qui videlicet vt ſolus valeas dignitate ſplēdere, totum regnum laboras in prælium, velut occiſionis victimas congregare? Sed adhuc audi quod præſto ſubiungit: *Qui moues ſceptrum filij mei, ſuccidiſti omne lignum; & dedi eum ad læuigandum, vt teneatur manu.* Deinde ſequitur: *Iſte exacutus eſt gladius, & iſte limatus eſt, vt ſit in manu interficientis.* Tu profectò, tu ille es gladius, qui filii Dei moues ſceptrum: hoc eſt; qui eum, in quo ille regnat, & imperat, commoues populum. Sceptrū filii Dei eſt Eccleſia Catholica, hæc regnum, hæc eſt & noſtri Redemptoris imperium, quam tu mouere meritò diceris,

Ibid. v. 10.

Sceptrum filii Dei eſt Eccleſia Catholica.

C dum eam vexare, & conturbare contendis. Non eſt mihi propoſitum Prophetæ verba more commentantis exponere, vt debeam de lignis quoque, vnde poſt arcam Noë nunc fabricatur Eccleſia, diſputare: ſufficiat mihi dumtaxat illa perſtringere, quæ tuæ videantur væſaniæ conuenire. Porro autem, quia conſilius tuus iſte nunquam perueniet ad effectum, ſed infauſtum poſtremò concludetur in exitum; & qui Romanis arcibus ſuperbus inueheris, ad ſolum proprium cum ignominia reuerteris. Audi quod ſequitur. Nam poſtquam diuina vox ait: *Mucro, mucro, euagina te ad occidendum; lima te vt interficias, & fulgeas.* paulò poſt ſequitur: *Reuertere ad vaginam tuam, in locum, in*

Ibid. v. 28.

Ibid. v. 25.

D *quo creatus es: In terra natiuitatis tuæ iudicabo te, & effundam ſuper te indignationem meam, & ignem furoris mei ſufflabo in te.* Habes nunc forſitan mitram, habes iuxta morem Romani Pontificis, rubeam cappam; caue ne hanc aduerſum te ſententiam diuinus per eumdem Prophetam ſermo decernat: *Tu autem prophane, impie dux Iſraël, cuius venit dies in tempore iniquitatis præfinita; hæc dicit Dominus Deus: Aufer cidarim, tolle coronam: nōne hæc eſt, quæ humilem ſubleuauit, & ſublimem humiliauit?* Ac ſi patenter enonciet, quia quiſquis ad hanc cidarim; vel ſacerdotalem coronam arroganter anhelat, iure deprimitur: qui autem indignum ſe vociferans renuit, meritò ſublimatur. Multum ſanè lætificat,

E quòd huiuſmodi te Pontifices elegerunt, Placentinus videlicet, & Vercellinus, qui nimirum multum petulci, ac proletarii, ſicut norunt diſputare de ſpecie fœminarum, ſic vtinam potuiſſent in eligendo Pontifice perſpicax habere iudicium. Ecce iterum duo ſenes illi, de quibus locutus eſt Dominus: *Quia egreſſa eſt iniquitas de Babylone à ſenibus iudicibus, qui videbantur regere populum.* Ecce iterum Suſanna in iudiciū accuſata producitur: Ecce falſum innocenti crimen intenditur, & ſanguis innoxius condemnatur. Sed numquid deerit etiam Daniel, cuius repente ſpiritus ſuſcitetur, falſorumque teſtium nequitias vlciſcatur? Aderit

Placentinus & Vercellinus Epiſcopi Cadaloū in Antipapam elegēre.

Dan. 13.

vtique, aderit verus ille vir deſideriorum, de quo A
Aggæi 2. dicit Propheta: *Ecce veniet deſideratus cunctis gentibus.* Aderit, inquam, potentior ille Daniel, qui
& impios ſenes perperam iudicaſſe conuincat,
& Saſannam noſtram ab iniuſtæ ſententia damnationis abſoluat. De cuius repentino iudicio alius
Hier. 23. Propheta dicit: *Ecce turbo Dominicæ indignationis egredietur, & tempeſtas erumpens ſuper caput impiorum veniet: non reuertetur furor Domini vſque dum faciat,*
Conſule Schol. *& vſque dum compleat cogitationem cordis ſui.* Salua
planè digna reuerentia Regibus noſtris, quibus
vtique ſiue pro ſexu, ſiue pro ætatis infirmitate
ſubripi potuit: præter illos, quicumque te ad hoc
flagitium impulerunt, filij Cayphæ, primogeniti B
dicendi ſunt Satanæ, adiutores Antichriſti, aduerſarij Veritatis. Itaque libet exclamare: O cœlum!
ô terra! cum quibus ſcilicet & omnia turbanda
ſunt elementa. O tragœdia omnibus ante nos ſæculis inaudita! vt alienus Epiſcopus, propria Sede contempta, ignorante Deo, neſciente Petro,
neſciente Romana Eccleſia ſuper Romanam conſtituatur Eccleſiam? & quod non fert Eccleſia
cuiuſlibet infimæ dignitatis, perferat illa, quæ mater eſt, & magiſtra totius Chriſtianæ Religionis?
Sed quiſpiā fortaſſis obiiciat, inordinatæ huic ordinationi aliquem interfuiſſe Romanum. Erubeſcat ad hæc lingua phrenetica, & quæ neſcit eſſe
facunda, diſcat eſſe vel muta: neſcit aliquid vtiliter dicere, ſciat ſaltem ſine damno tacere. Nimi- C
rum cùm electio illa per Epiſcoporum Cardinalium fieri debeat principale iudicium, ſecundo loco iure præbeat Clerus aſſenſum, tertio popularis
fauor attollat applauſum: ſicque ſuſpendenda eſt
cauſa, vſque dum regiæ celſitudinis conſulatur
auctoritas: niſi, ſicut nuper contigit, periculum
fortaſſis immineat, quòd rem quantocyus accelerare compellat. Porrò autem ſicut diabolus diuino nomini pluralem numerum indidit, vt diceret
Gen. 3. mulieri: *Eritis ſicut Dij ſcientes bonum, & malum*; ita
tu Grammaticorum regulis nouum aliquid addidiſti, vt in declinatione iam pueri dicant Papæ Paparum. Per te itaque ſenex iam mundus addiſcit, D
Hebr. 9. quod hactenus ignorauit. Et ſicut iuxta Pauli vocem, ſummus Pontifex in ſancta per annos ſingulos ingrediebatur in ſanguine alieno; ſic & tu nunc
miſerorum hominum, velut porcorum ſuccidium
facis, & ſanguinem fundis, vt ad B. Petri ſanctuarium cruentus ingrediaris. Caue, frater, caue, ne
velut hoſtis inſurgas tam præcipitanter in Petrum,
Act. 5. qui certè & Ananiam cum coniuge verbi ſui telo
confudit: & Simonem arroganter aſtra petentem,
in gehennæ profunda demerſit.

Diuina vltio in Pontificem S. Petri poſſeſſionem alienantem. Quod mihi à ſenioribus intimatum eſt, refero:
In Babyloniæ partibus poſſeſſionem Apoſtolica
Sedes habebat, vnde tantum balſami reditum per
annos ſingulos capiebat, quod in deficienti ſomite ſufficeret lampadi, quæ videlicet ante altare E
beati Apoſtolorum Principis rutilabat appenſa.
Quam poſſeſſionem, accepta pecunia, Papa diſtraxit. Canonémque aromatis, quem recipere ſolebat, amiſit. Aliquanto poſt, cùm idem Papa prædicto ſacroſancto altari, quaſi deuotus aſſiſteret, &
oraret, ecce quidam terribilis, & grandæuus ſenex,
in cuius etiam facie barbitium videbatur, elato
brachio colaphum ſibi vehementer incuſſit, & ait:
Tu extinxiſti lucernam meam ante me, & ego extinguam lucernam tuam ante Deum: moxque diſparuit. Ille
verò protinus corruit, & paulò pòſt diem clauſit
extremum. Sic ſe nimirum meretur corripi, qui
illi ſe præbet aduerſum, qui cæli, terræque primus
Paſtor obtinet principatum. Quis, oro, duorum
A Paparum duriori tibi videtur auſteritate plectendus? Vtrum ille, qui ſacri altaris lucernam præſumpſit extinguere; an tu, qui totam vniuerſalem
Eccleſiam præ furtiuæ promotionis exordium niteris obſcurare? Qui enim iuxta Veritatis vocem, Ioan. 10.
intrat per oſtium, Paſtor eſt ouium; qui autem intrat aliunde, fur eſt, & latro. Sed ſicut per Paſtoria
oſtium qui iam vtique præſidet, domui lumen infunditur; ita per tuum aliunde, nihil aliud, niſi fumus, atque caligo; chaos, & horror ingeritur tenebrarum. Huc accedit, quia dum in imis eſt quiſpiam, eius quodammodo vitia deliteſcunt; cùm
verò ad dignitatis culmen aſcendit, in ſuperficiem
B moa erumpunt: & quæ fuerant eatenus inaudita,
iam per ora rumigeruli populi trita vulgantur.
Quot hominum millia nunc tua facta dinumerant, qui vſque ad hoc tempus ea funditus ignorabant? Nam præbendarum Eccleſiæ tuæ, vel Eccleſiarum damnanda commercia, aliaque longè
turpiora, quæ nos erubeſcimus dicere, hactenus in
tuo tantùm narrabantur oppidulo: nunc alter ad
alterum vbique regni huius, & mercatores loquuntur in foro, & foſſores in agro. Pueri, qui
rhetoricantur in ſcholis; ciues, qui glomerantur
in triuiis, omnes penè te lacerant, teque diiudicant. Hoc ſiquidem tibi contigiſſe comprobatur,
quod tranſgreſſori cuilibet per Hieremiam dicitur: *Propter multitudinem iniquitatis tuæ reuelata ſunt* Hier. 13.
C *verecundiora tua, pollutæ ſunt plantæ tuæ.* Cui paulò Ibid. v. 25.
pòſt etiam dicitur: *Hæc ſors tua, parſque menſuræ tuæ
apud me, dicit Dominus, quia oblita es mei, & confiſa es
in mendacio. Vnde & ego nudaui femora tua contra faciem tuam, & apparuit ignominia tua, & adulteria tua,
& hinnitus tuus, ſcelus fornicationis tuæ.* Verumtamen
ſi ego te conueniendum eſſe decernerem, hiſque
in os ſermonibus obiurgarem: nonne tu, quæ gratis offerenda ſunt in Eccleſia diſtraxiſti? Nonne
hæc, & illa cælo, terraque teſtibus commiſiſti?
Quæ videlicet ſi ego tibi dicerem, non me latet,
quoniam dum negare hæc, mundo teſte, non poſſes, protinus ad futuræ correctionis patrocinium
conuolares. Quilibet enim culminis appetitor Culmen
D dum de tranſacta vita, conſcientia remordente celſitudinis
confunditur, emendationem ſibimet in poſterum occaſio eſt
pollicetur; ſed dum culmen celſitudinis occaſio peccandi.
ſit peccandi, quomodo per ſcopuloſi montis præ- Ibid. v. 23.
rupta non offendet, qui per plana gradiens impingebat? Poſſem præterea reſpondere, quod per
Prophetam Dominus tibi, tuiſque ſimilibus dicit:
Si mutare poteſt Æthiops pellem ſuam, aut Pardus va- Hier. 12.
*rietatem ſuam & vos poteritis benefacere, cùm didiceritis
malum.* De qua varietate & alibi dicit: *Numquid* Ibid. v. 20.
*auis diſcolor hæreditas mea? Numquid auis tincta per
totum?* Sed culpæ varietas præſto ſubinſert ſententiam vltionis: *Venite,* inquit, *congregamini omnes*
E *beſtiæ terræ, properate ad deuorandum.* Quibus autem huius animaduerſio deuorationis immineat,
illicò ſubdendo, manifeſtat: *Paſtores multi demoliti* Hier. 12.
ſunt vineam meam, conculcauerunt partem meam, dederunt portionem meam deſiderabilem in deſertum ſolitudinis, poſuerunt eam in diſſipationem. Quæ videlicet
omnia nihil aliud vtique deſignantia, niſi Eccleſiam à malis Paſtoribus diſſipatam, quorum & te
hoc noſſe credo, dum verbis pluribus non indigeant, non expono. Hoc tantum te latere non
patior, quia & tu, & quicumque tibi ſimiliter, per
ambitionem Eccleſiæ culmen appetitis, Deum
proculdubiò neſcientes, Eccleſiam laceratis. Vnde
& per eundem Prophetam dicitur: *Quia ſtultè egerunt paſtores, & Dominum non quæſierunt: propterea
non intellexerunt, & omnis grex eorum diſperſus eſt.*

Spondes itaque nunc emendationem, vt concupi-
tam obtineas dignitatem. Humilirer loqueris, vt
ad celſitudinem proueharis. Humilitas hęc, quia de
radice ſuperbiæ naſcitur, ad ſatisfaciendum idonea
non videtur, illud interim ad memoriam redit,
Gen. 34. quod in libri Geneſeos reperitur hiſtoria. Quia
Dinam Liæ filiam cùm vidiſſet Sichen; filius
Hemor Heuæi princeps terræ illius, adamauit, &
rapuit, & dormiuit cum ea, vi opprimens virgi-
nem: & conglutinata eſt anima eius cum ea, tri-
ſtémque blanditiis deliniuit: cùmq; tam impatien-
ter amauit, vt non modò ſe, ſed & omnes ſuæ ciui-
tatis maſculos circumcideret, vt eius dumtaxat po-
tuiſſet coniugium obtinere. Sed hæc ſatisfactio non
Deo placuit, nnu fratrum illius corda placauit:
quia non ob religionem, ſed ad potiendam carnis
facta eſt voluptatem. Fratres enim illius ſæuientes
ob ſtuprum, omnes, qui circumciſi fuerant, gla-
diis peremerunt. Tu ergo, tu nouus es Sichen,
corruptor Dinæ, violator Eccleſiæ. Circumcidis
carnem, vt caruis valeas explere libidinem. Pra-
uos te polliceris mores abſcindere, vt in prauitate
poſtmodum impunè te liceat permanere. Sed ecce
Simeon & Leui, Sichen gladiis imperunt, quia ve-
tus, & nouum Teſtamentum dum ſuis te ſententiis
damnant, quaſi totidem te gladiis armati fratres
obtruneant. Siue vt vindices propius acquitantur;
Petrus, & Paulus, qui mundi ſunt Iudices, ipſi
quoque fiant tuæ tranſgreſſionis vltores. Fœdam
enim rem operatus es in Iſraël. Sed ne quis mihi
fortaſſis obiiciat, quòd interfectores illi Sichen,
Simeon videlicet, & Leui, ob eune Patriarcha Ia-
Gen. 34. cob, reprobationis meruere ſententiam; ſciat illic
à prophetico ſpiritu futuram potius mortem Sal-
uatoris attendi, quàm peractam digne ſtragem lu-
xurioſi hominis condemnari. De Simeon enim
Scribæ ſunt Iudæorum; de Leui verò tribu, Prin-
cipes Sacerdotum. De quibus vtique ſcriptum eſt:
Matth. 26. *Quia conciliũ fecerunt vt Ieſum dolo tenerent, & occi-*
Gen. 49. *derent.* De quo concilio dicitur: *In concilio eorum non*
veniat anima mea: & in cœtu illorum non ſit gloria
mea. Quia, inquit, *in furore ſuo occiderunt virum, &*
Sap. 2. *in voluntate ſua ſuffoderunt murum*; Virum ſcilicet
illum, de quo Sapientia ait: *Opprimamus virum iu-*
ſtum, quia contrarius eſt operibus noſtris. Murum autem
ſuffoderunt, hoc eſt, illud fortiſſimum, ac ſpiritale
propugnaculum, quod cuſtodit Iſraël. Vt igitur ex-
poſitoribus cætera relinquamus, ſufficiat hic intel-
ligi non vindictam ſtupri, ſed peremptorũ Chriſti
ſacrilegia condemnari. Quam plane vindictam
Iudith 9. Iudith quoque Deo placitam docuit, dicens: *Do-*
mine Deus patris mei Simeon, qui dediſti illi gladium in
defenſionem alienigenarum, qui violatores extiterunt in
coinquinatione ſua, & denudauerunt femur virginis in
confuſionem, & dediſti mulieres illorum in prædam, &
filias eorum in captiuitatem, & omnem prædam in diui-
ſionem ſeruis tuis, qui zelauerunt zelum tuum. Porrò
autem non es contentus menſura hominis, ſed in
humano genere mons videri appetis, & quaſi pro-
montorium ſuperbiæ in faſtigij te culmen attollis.
Pſal. 64. Non vis eſſe de vallibus, de quibus dicitur: *Valles*
Hier. 51. *abundabunt frumento.* Sed audi, quod tibi Dominus
per Prophetam dicat: *Ecce ego ad te, mons peſtifer,*
ait Dominus, qui corrumpis vniuerſam terram, vt ex-
tendam manum meam ſuper te, & auellam te de petris,
& dabo te in montem combuſtionis, & non tollent de te
lapidem in angulum, & lapidem in fundamenta, ſed per-
Hier. 50. *ditus in æternum eris.* Et iterum: *Ecce ego ad te, ſuper-*
be, dicit Dominus, quia veniet dies tuus, tempus viſitatio-
nis tuæ: & cadet ſuperbus, & corruet, & non erit qui
ſuſcitet eum. Tantúmne in te damnationis ardor in-
ferbuit? Huccine te ſuperbiæ faſtus, & celſitudi-
nis ambitio prouocauit, vt reginam Eccleſiarum,
ſiue, vt ita fatear, regnorum omnium temerares Eſai. 37.
imperium? Sed deſpexit te, ſubſannauit te virgo
filia Sion; poſt te caput mouit filia Hieruſalem.
Cui exprobraſti, & quem blaſphemaſti? Super
quem exaltaſti vocem, & leuaſti altitudinem
oculorum tuorum? Ad ſanctum Iſraël? *In mul-* Ibid. v. 24.
titudine, inquiens, *quadrigarum mearum ego aſcen-*
dam altitudinem montium, iuga Libani, Romanam
videlicet Eccleſiam, in mundi totius culmine
conſtitutam, & nitore virginalis pudicitiæ can-
didatam. Sed audi quid tibi per eumdem Pro-
phetam diuina vox dicat: *Habitationem tuam, &* Ibid. v. 28.
egreſſum tuum, & introitum tuum cognoui, & inſaniam
tuam contra me; cùm fureres aduerſum me ſuperbia
tua aſcendit in aures meas. Moxque ſententiam in
concluſione ſubnectit: *Ponam ergo circulum in mani-*
bus tuis, & frænum in labiis tuis, & reducam te in via,
per quam veniſti.

Sed ecce nos multa adhuc plura, dictante mate-
ria, necdum expleuimus votum; & iam excedimus
epiſtolare compendium. Rogandus eſt ergo dum-
taxat omnipotens Deus, vt & ad te humilitatis
reuocet ſpiritum; & ſopitis erroribus ſimultatum
in Eccleſia ſua pacis, atque concordiæ, quæ per te
ſciſſa eſt, ſtabiliat fundamentum: in fine libet hæc
plangere:

Heu Sedes Apoſtolica — Rythmus de Eccleſia Rom. ab Antip. inuaſa.
Orbis olim gloria,
Nunc, proh dolor! efficeris
Officina Simonis,
Terunt incudem mallei,
Nummi ſunt tartarei,
Iuſto Dei iudicio
Fit iſta conditio.
Vt quiſquis Apoſtolicam
Sedem ſemel comparat,
Redimere non deſinat,
Donec malè pereat.
Cathedram peſtilentiæ,
Preſſus anathemate
Tenet cum ſacerdotibus
Chriſti peremptoribus.
Fit ſibi terra ferrea,
Cæli ſedes ænea.

Diligenter igitur intende, quid dico:

Fumea vita volat, mors improuiſa propinquat; — Triſte Triſtichon Cadaloo.
Imminet expleti præpes tibi terminus æui.
Non ego te fallo, cœpto morieris in anno.

SCHOLIA.

CAdaloo dicto Epiſcopo, Petrus peccator Monachus, &c.] Quibus parentibus, & patria exortus
ſit Cadalous, quem recentiores nonnulli Cadalum
vocant, vel Cadaleum, optimè me docuerunt ve-
tera Monumenta archiui Veronenſis Monaſterij
S. Georgij ex Braida. Fuit enim filius Dom. Ingo-
ni, Dom. Guizardi Comitis de Sabulono, quod
Caſtrum ab eadem Ciuitate non multum diſtat.
Cadalous itaque patre, & auo vita defunctis, vnà
cum fratribus Veronam habitaturus acceſſit: vixit-
que in regione S. Fauſtini in curte Ducis. Anno ve-
rò Chriſti 1042. Clericali ordine inſignitus; neque
longè poſt circiter annum, videlicet 1045. Epiſco-
pus Parmenſis Eccleſiæ creatus, nil antiquius ha-
buit, quàm ſub S. Benedicti regula militantibus
Monaſterium erigeret; quod & fœliciter præſtitit,
ſibi prius à Vualtero Veronenſi Epiſcopo, ſuper
ripam Atheſis fluminis prope eamdem Ciuitatem,

conceſſo loco cognomento Braida, quem paternis A bonis dotatum ſanctiſſimo Martyri Georgio conſecrauit. Ex his facilè eſt recentiores diuerſa ab his ſcribentes corrigere. De Cadaloi in Antipapatum euectione, plura habentur *diſt. 23. cap. In nomine Domini.*

Habes nunc forſitan mitram, habes iuxta morem Romani Pontificis rubram cappam.] Hæc cappa rubra merito à maximis Eccleſiæ Pontificibus ſumpta eſt tamquam inſigne regiæ poteſtatis: & eo maximè quod hic color in veſte Pontificia Hebræorum, iuſſu Dei adhibitus eſt: *Facient autem* (habet *Exod. 28.*) *ſuperhumerale de auro, & hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, & byſſo retorta, opere polymito.* Et etiam: *Ipſa quoque purpura, & cuncta operis varietas erit ex auro, & hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, & byſſo retorta.* De huius coloris ſignificatione B videndus eſt Philo *lib. 2. Allegor.* & S. Hieron. *in Epiſt. ad Marcell.* Sanè & Pontifices Ethnici in vrbe Roma, ſtola etiam purpurea vſi ſunt cuius meminerunt Aurelius Prudentius *in Periſteph. carm de S. Stephano Martyre*, & recentiores, in annot. ad Tacitum, prope princ. l. 2 vbi hæc leguntur: *Non eadem lætam Germanico quietem tulit, viditque ſe operantem, & ſanguine ſacro reſperſa prætexta pulchriorem aliam manibus auiæ Auguſtæ accepiſſe.* Et Zozimus Comes *lib. 4.* dum delatæ ad Gratianum Chriſtianum Principem, prætextæ Pontificiæ, & ſpretæ meminit: *Cùm ergo,* inquit, *Pontifices ex more Gratiano talem amictum attuliſſent, auerſatus eſt id, quod* C *petebant, ratus non eſſe fas illiuſmodi habitu Chriſtianorum vti.* Cæterum de cappa iſta rubea, quam Pontifices Romani geſtabāt, habes clara teſtimonia apud Doctores noſtros. Petrus Diaconus de

Pet. Diacon. li. 3. Chron. Caſ. c. 65. Victore III ſcribit: *Vno igitur animo, parique cōſenſu captum, inuitum licet ac renitentem ad Eccleſiam Chriſti Martyris Luciæ perducunt: ibique iuxta morem Eccleſiæ, electo Victoris nomen imponunt. Sed quoniam hæc omnia, vti diximus, contra eius animum fiebant, cappam quidem rubeam induit, alba verò eum induere numquam potuerunt.* Et cap. 67. *Victus precibus, ac rationibus ceſſit, electionemque præteritam, crucem, ac purpuram reſumendo, firmauit.* lib. 4. cap. 2. de Vrbano II. hæc ait: *Ab omnibus rapitur, & lanea exutus veſte, purpuream induit cappam.* Otto Friſingenſis de D

Ott. Friſ. Chr. lib. 6. c. 33. Leone IX. *Ad ſedem B. Petri,* ait, *deſtinatus fuerat, cumque aſſumpta purpura Pontificali per Gallias iter ageret,* &c. Carolus Sigonius de Calixto XI. ſcribens

Car. Sigon. de Reg. Ital. li. 10. ad an. 119. in rem noſtram ait: *Ille verò veritus, ne electio ſua à Romanis antiquaretur, reſtitit; nec ſe chlamyde coccinea ornari, niſi litteris, nuntiiſque Roma ſuper hac re acceptis.* Poſtremum de hac purpura mentio fit in *cap. Conſtantinus*, apud Gratianum *96. diſt.* in hæc verba: *Veruntamen chlamydem purpuream, atque tunicam coccineam,* &c. Intellige, Imperator ſummo Pontifici, quemadmodum & ipſe Pontifex S. R. E. Cardinalibus etiam vtenda conceſſit.

E

EPISTOLA XXI.

Ad eumdem Cadaloum Epiſcopum Parmenſem, qui & Honorius II. & Antipapa.

ARGVMENTVM.

Scribit iterum ad eundem ſceleſtiſſimum Cadaloum, qui ſuperiori Epiſtola accepta, non modò nihil de impietate remiſerat, verùm etiam peiora audens, Romam cum exercitu violenter ingreſſus, pugna cum aduerſariis commiſſa cruentiſſimæ ſtragis auctor extiterat. Non autem nunc, vt antea fecerat, cum eo leniter agit: ſed ea, qua meretur, ſeueritate accuſat: & niſi tandem aliquando reſipiſcat, propinquum diuinæ vltionis fulmen minitatur.

Petrus peccator Monachus, Cadaloo pſeudo-Epiſcopo, quod meretur.

SI Niniue poſt prædicationem Ionæ ita conſtanter à ſua ſe prauitate corrigeret, vt ſpretis ſemel vitiis, denuò ſe nullatenus implicaſſet; Propheta Nahum aduerſus eam nequaquam onus hoc leuaret, vt in ipſo libri ſui principio protinus in hæc verba prorumperet: *Deus æmulator & vlciſcēs Dominus, & habens furorem: vlciſcens Dominus in hoſtes ſuos, & iraſcens ipſe inimicis ſuis.* (Nahum 1.) Scripſi tibi nuper antequam Romam cum ſatellitibus Satanæ fuiſſet aggreſſus, denuntians, & conteſtans; vt te à tam cruenti molitionis intentione compeſceres, vt intra menſuræ ſuæ te ſepta reprimeres, & nec motum diuini furoris aduerſum te, nec mundum aduerſus Eccleſiam in bella nefaria concitares. Verùm tu tamquam * Veſeuus gehennæ flammas (* Veſuuius) eructans, non quieſcis; pecuniæ fauillas, vt ita loquar, per populum ſpargis, & per æſtum cupidinis miſerorum hominum corda corrumpis. Tuam profligas Eccleſiam, vt obtineas alienam. Illinc aurum, argentumque ſtateris appenditur; hinc ſtipulationes, rata, & ſigna procedunt, ſub hypothecario iure monimenta fiunt; ſicque prolabantis Eccleſiæ prædia diſtrahuntur. Ducis poſt te caſtra, auro potiùs armata, quàm ferro, & ſic nummi proferuntur è loculis, tamquam gladii vibrentur è thecis. Phalangas planè, quæ te ſequuntur, ad tuæ ſigna militiæ non tam litui, buccinæ, vel tubæ clangor excitat, quàm vena metalli vibrantis inuitat. Habens enim, vt aiunt ruſtici, pugillum aureum; frangis murum ferreum. Sed ſunt *diuitiæ*, vt Salomon ait, *conſeruatæ in malum domini ſui.* (Eccl. 5.) Quid enim profuit aurum Ptolomæo, Regi ſcilicet Ægypti, (Eutrop. hiſt. Rom. lib. 6. in fin.) qui poſt nauale bellum, quod Iulio Cæſari perfidus, ac ſuperbus intulerat, enecatus fluctibus, neglectus, atque deſpectus in littore ſine cuſtode iacebat, nec aliter eſt inter cæteros agnitus, niſi quia aurea erat lorica præcinctus? Melius ei fuerat ſub pannoſo tegmine viuere, quàm in purpura, vel auro perire. Imperator Nero retibus aureis piſcabatur, (Eutrop. Hiſt. Rom. lib. 7.) eaque, vt hiſtoriæ tradunt, blatteinis è gurgite funibus extrahebat, ſed eum nullatenus potuerunt ab imminenti diſcrimine, neque diuitiæ, neque deliciæ liberare. Nam cùm à Romanis pro incomparabilis enormitate flagitii, ad ſupplicium quæreretur, pauefactus è palatio fugiens, ipſe ſibimet in ſuburbio conſciuit interitum. Iuſtinus Imperator tantam theſauri copiam poſſidebat, vt ad (Paul. Diac. de geſt. Longob. l. 3. c. 11.) opum cuſtodiam vxor eius arcas ferreas fabricaret; ſed poſtmodum impos mentis effectus, dum ſe perdidit, etiam poſſeſſa quælibet cum ipſis quoque regalibus ſceptris amiſit. Vnde bene per Prophetam dicitur: *Argentum eorum foras proiicietur, & aurum eorum in ſterquilinium erit. argentum eorum,* (Ezech. 7.)

& aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini; animam ſuam non ſaturabunt, & ventres eorum non implebuntur; quia ſcandalum iniquitatis eorum factum eſt, & ornamenta monilium ſuorum in ſuperbiam poſuerunt. Gothorum Dux Alaricus, vt authentica teſtatur hiſtoria, dum inopinatas ſe poſſidere diuitias gloriatur, apud Conſentiæ regionem ſubita morte defungitur. Gothi verò protinus Barentum amnem à ſuo alueo per alium tramitem captiuorum labore deflectunt; ſicque Alaricum cum multis opibus in eodem alueo aqua deficiente ſepeliunt, moxque fluuium proprio meatui iuxta conſuetudinem reddunt; ac ne quis addiſcere locum poſſet, captiuos omnes, qui interfuerant, extinxerunt.

Iornandes de Goth. orig. c. 30.

B

Et, ô vtinam ſic tuam tibi pecuniam tuus etiam miles infoderet, ne per eam, ſicut iam cœpit, ſtatus Eccleſiæ deperiret! vt quod magiſtro tuo dictum legitur, tibi quoque meritò diceretur: *Pecunia tua tecum ſit in perditione.* Habuit porrò mater Michæ, ſicut in libro Iudicum legitur, argentum, vnde conflatum eſt Idolum, ſed abſit, vt tantum ea illa, quantum de tua pecunia, prodierit ſacrilegium. Ea illa quippe ſumma in vna tantum tribu Iſraël factum eſt ſcandalum; tua verò pecunia Chriſtianæ Fidei, & totius ſanctæ Eccleſiæ nititur euertere fundamentum. Et, ô ſcelus inauditum! Pilati milites inconſutilem Domini non præſumunt ſcindere tunicam; & tu in duos Papas Catholicam partiris Eccleſiam? Illi pendentis in cruce Saluatoris oſſa non frangunt; & tu ſectis Eccleſiæ membris, quæ proculdubiò corpus eius eſt, ſacramentum violas vnitatis? Captam bello Arcam Dei Iſraël, Philiſthinorum Principes temerare non audent, ſed clauſam vndique, illibatámque conſeruant; tu Chriſtianæ pietatis arcanum, & non lapidearum tabularum, ſed verbi Dei viui, & permanentis cæleſte myſterium vexare, ac ſoluere niteris frementium cuneis bellatorum. Si Oza moritur, quia humerum ſuppoſuit, ne Arca Domini corruat; quid illi meritò fiet, qui ſe ſuper Eccleſiam Chriſti, vt in eius ruina ipſe ſublimis videatur, exaltat? Audi quid tibi per Abdiam diuina vox dicat: *Superbia cordis tui extulit te habitantem in ſciſſuris petrarum, exaltantem ſolium tuum. Qui dicis in corde tuo: Quis detrahet me in terram?* Vbi mox ſequitur: *Si exaltatus fueris vt aquila, & ſi inter ſidera poſueris nidum tuum, inde detraham te, dicit Dominus.* Luce clarius conſtat, quia Dauid in Regem per Samuelis miniſterium vngitur, Saul verò diuini iudicij ſententia reprobatur. Sed donec Saul aduixit, nec per exiguam quidem regni particulam Dauid ſibimet vſurpare præſumpſit. Sed quid dicimus, quod Dauid, viuente Saul, regij culminis apicem non aſcendit? cùm & eo etiam iam defuncto, nequaquam mox ad obtinenda regalia ſceptra ſe contulit; ſed verum ius ſaltem habitandi in qualibet regni vrbe mereretur, humiliter inquiſiuit, dicens: *Num aſcendam in vnam de ciuitatibus Iuda?* Cui cùm diuinitus diceretur: *Aſcende:* Non mox, in quam ſibi melius videretur, credidit aſcendendum; ſed geminat inquiſitioné, vt capiat certitudinem. Inquirit adhuc quò potiſſimum aſcendere debeat, ne iudicium ſe diſponentis in aliquo vel minimo, quod abſit, offendat. *Quò*, inquit, *aſcendam?* Ait Dominus: *In Hebron.* Dauid ergo Rex in regno ſibi diuinitus tradito, non modò regnare, ſed ne quidem habitare præſumit, niſi diuinæ iuſſionis adhuc renouetur imperium, & nos, qui ſacerdotes dicimur, alienas Eccleſias prædonum, atque raptorum more peruadimus, eaſque mundo ſtupente, Deo prohibente, contra decreta legum, contra ſententias Canonum, vænali commercio redimere feſtinamus.

Act. 8.

Iudic. 17.

Ioan. 19.

C

1. Reg. 5.

2. Reg. 6.

D

Abdiæ cap. vnic.

E

2. Reg. 2.

A

De quibus ſub adulterorum ſpecie per Hieremiam dicitur: *Saturaui eos, & mœchati ſunt, & in domo meretricis luxuriabantur, equi amatores in fœminas emiſſarij facti ſunt, vnuſquiſque ad vxorē proximi ſui hinniebat.* Vnde & ſequitur: *Numquid ſuper his non viſitabo, dicit Dominus? & in gentem talem non vlciſcetur anima mea?* Enimuerò ſicut per auxeſin dicitur Sancta Sanctorum, & Cantica Canticorum; ſic Romanam Eccleſiam vænaliter diſtrahi, peccatum eſt vtique peccatorum. Quamlibet quippe Eccleſiam redimens, ſimoniacus eſt; qui autem Romanam Eccleſiam ad taxationem pecuniæ redigit, quid aliud, quàm omnes per orbem terrarum Eccleſias, quibus illa prælata eſt, vænaliter vſurpare contendit? Sane ſicut triginta denariis Iudas Iſcarioth Dominum vendidit; ita triginta nihilominus maledictiones eius reperiuntur in Pſalmo, quem aduerſus eum Propheta deſcripſit. Quæ ſcilicet maledictiones ab eo verſiculo incipiunt, vbi dictum eſt: *Conſtitue ſuper eum peccatorem*; illic autem deſinunt, vbi ſubiunctum eſt: *Operiantur ſicut diploide confuſione ſua:* Si ergo iuxta peccati modum, maledictionis, ſiue damnationis ponderatur elogium, quantæ perditioni Romanæ Eccleſiæ mercator erit obnoxius, qui dum vnam negotiatur, omnes ſimul Eccleſias comparare conuincitur? Quamobrem non ſubdis hanc in te redundare ſententiam, quam per Ezechielem Dominus intentat, dicens: *Venit tempus, prope eſt dies occiſionis, & non gloria montium. Nunc de propinquo effundam iram meam ſuper te, & complebo furorem meum in te, & iudicabo te iuxta vias tuas, & imponam tibi omnia ſcelera tua; & non parcet oculus meus, neque miſerebor, ſed vias tuas imponam tibi, & abominationes tuæ in medio tui erunt: & ſcies, quia ego ſum Dominus percutiens te.* Defuncto Cæſare Auguſto, quo videlicet imperante Saluator mundi naſci dignatus eſt, mœrens Romanus populus lugubrè clamitabat: *Vtinam aut non naſceretur, aut non moreretur.* De te autem, Cadaloe, meritò dicimus: Vtinam aut non naſcereris, aut illico moreretis. Fuiſſet vtique, iuxta Scripturam, *conceptus tuus, conceptus æternus*: abortiſſet mater tua, non peperiſſet; & abortum potiùs funderet, quàm ſubolem genuiſſet. Narrat Eutropius, quia paulò antequam Saguntini ab Hannibale famis inopia caperentur, ac vltimis cogerentur interire ſuppliciis; cùm mulier quædam iam penè fuiſſet enixa, infans repente regreſſus in vterum, illius ciuitatis portendit exitium. Optaremus etiam, vt tu quoque in viſcera materna regreſſus, ſuper vrbem vnam potiùs triſte prodigium intentares, quàm ad ætatis incrementa perueniens, totam Eccleſiam Catholicam nō iam ſignificatione, ſed viua potius operatione deſtrueres. Ad hoc enim te furioſa dominandi libido, & non appetendæ ſublimitatis præcipitauit inſania, vt vnius Epiſcopatus non ſis menſura contentus, ſed ſuper vniuerſalem Eccleſiam, generalem ambias principatum: & vt ſolus emineas, totum orbem in præcipitium mergere non formidas. Planè Diocletianus Imperator, ſicut Hiſtoriarum tradit antiquitas, regalis faſtigij inſigne depoſuit, & non procul à Salonis per nouem ferè annos vſque ad obitum, priuatus in amœna virentis hortuli cultura permanſit. Qui dum ab Herculio, atque Galerio ad recipiendum obnoxiè rogaretur imperium, tamquam peſtem aliquam perhorreſcens, hoc fertur dediſſe reſponſum: *Vtinam Salonæ poſſetis olera viſere noſtris manibus inſtituta, profectò nunquam indi-*

Hier. 5.

Ibid. v. 9.

Peccatum peccatorum quid ſit.

Pſal. 108.

Ezech. 7.

Martyrol. Rom. ad 8. Kal. Ian. & ibi Card. Baron.

Eutrop. hiſt. lib. 7.

Hier. 20.

Eutrop. hiſt. lib. 4.

Eutrop. hiſt. lib. 9.

Præclarum Diocletiani reſponſum.

Eutrop. hiſt. lib. 10.

cæteris hanc ſarcinam noſtris iterum ceruicibus imponendam. Cùm paret magni Conſtantini Conſtantius, atque Galerius crearentur Auguſti, Romanis inter eos ita diuiſus eſt orbis, vt Gallias, Italiam, Africamque Conſtantius; Illyricum, Aſiam ſimul & Orientem Galerius obtineret. At Conſtantius Auguſti dumtaxat eam Galliis dignitate contentus, Italiæ ſimul & Africæ adminiſtrandæ ſollicitudinem recuſauit. Vir etiam ille egregius, & præſtantiſſimæ ciuilitatis, diuo priuatorum, atque prouincialium diuitiis ſtuduit, Fiſci commoda non admodum affectauit: meliùs iudicans publicas opes à priuatis haberi, quàm intra ærarij vnius anguſtias reſeruari. Reges ergo gentium propter curarum ingruentium tædium amplioris regiminis iura contemnunt, Imperialium dignitatum apices B fugiunt; & Sacerdotes Dei, qui hoc ſpecialiter prædicare debuerant, in ſuperbiæ ſe cornibus eleuant, & non ſacerdotalem, ſed regalem, imò tyrannicam ferulam arripere ſuper humanum genua anhelant. Illi conceſſa ordini ſuo arma deponunt, vt quietis otio perfruantur: iſti conſtipati legionibus armatorum, velut hoſtium caſtra, Chriſti Eccleſias impetunt, & gladio corruentium ſanguine, tamquam brutorum animalium pinguedine ſaginantur.

Ouid. lib. 6. Faſt.

Strix malefica etiam ſi alienum ſanguinem fugit, ſuis tamen pignoribus parcit. Saturnus dum proprium deuorare filium nititur, in ſuis ſe dentibus * Abbadir inuenire miratur. Romanos certè tuos eſſe filios aſſerebas, quos tamen in ore gladij deuorare non vt pater, ſed tanquam crudelis vi- C tricus decreuiſti. In fortibus quidem velut lapideam reperiſti duritiam, ſed ex miſeris, atque debilibus gauiſus es triumphalem reportare victoriam. In quo planè certamine & tu Regis Totilæ iudicaris ſuperare tyrannidem, & tuus miles Gothorum excedit immanitatem.

* Abaddir Lat. tenuis, minutus.

Paul. Diac. hiſt. Rom. ad Eutrop. lib. 17. in fin. Ex Procopio de bello Goth. lib. 3.

Ille namque, ſicut nota narrat hiſtoria, cùm Romam circumfuſis militibus obſideret, & incluſus populus tanta laboraret inedia, vt iam pignorum ſuorum matres decreuiſſent artus abſumere, tandem per Oſtienſem ingreſſus eſt portam: qui parcere Romanis ciuibus cupiens, per totam noctem clangere tubam iuſſit, vt dum irrupiſſe hoſtem, buccina diutius intonante, pernoſcerent, à Gothorum ſe gladiis quibuſlibet interim latibulis occultarent. Tu autem, mileſque tuus tantam plebis inualidæ, atque imperi- D tæ bellorum ſtragem dediſtis, vt cæſorum numerus ignoretur.

Eutrop. hiſt. lib. 6.

Certè dum Pompeius aduerſus Cæſarem ciuili prælio dimicaret, inter horrendum, cuſque tantum aiebat: *Parce ciuibus.* Cùm Cæſar è contrariò inſiſteret, inquiens: *Miles, faciem feri.* Tu itaque Cæſareæ crudelitatis inſtinctu, dum accendis animoſa corda ſatellitum, retuliſti manubias, & ſpolia de cadaueribus peremptorum, vt de te per ſimilitudinem illud dici poſſit: Et de præliis

1. Macth. 3.

Iudæ narrabant omnes gentes; & in his omnibus nil aliud niteris, niſi vt Præſulem Apoſtolicæ Sedis eiicias, & cathedram non vacantem alieni iuris inuaſor obtineas. Sed vt noueris, quia molimen A hoc nequaquam tibi fauſtum concedet in exitum, de proxima tibi, atque contiguâ regione præbeamus exemplum.

Ioan. Ep. Pl. Antipp. de quo Card. Bar. An. Eccl. 10.

Conuicanea autem tibi regio Placentia eſt, cuius Epiſcopus non diu ante noſtram ætatem ſubdolæ calliditatis artifex extitit, & ad inſtar tui, ſublimitatis, & gloriæ ſatis ſupérque ambitione flagrauit, adeo vt prius ante ſe geſtandam, ſicut & tu nunc agere diceris, Crucem argenteam impetraret; qui etiam cum Imperatrice, quæ tunc erat obſcœni negotij, dicebatur habere myſterium, deinde ſenſim ad maiora proſiliens tandem Apoſtolicam Sedem familiaris tibi pecuniæ patrocinio violentus inuaderet. Eiecto itaque Gregorio, Imperatoris Ottonis vtique conſanguineo, Romanæ B Eccleſiæ cathedram, non vt ſacerdos magnus, ſed vt fur, atque tyrannus obtinuit, ſed paulò pòſt, reſipiſcente Quiritum populo, atque in zelum dignæ vltionis vnanimiter exardeſcente, irruentes in eum manus iniiciunt, oculos eruunt, aures, nareſque præcidunt.

Quàm malè habitus ſchiſmaticus Papa.

Expertus eſt itaque, quod & nunc tibi, & nunc tibi per Ezechielem Prophetam Dominus comminatur dicens: *Venient ſuper te inſtructi curru, & rota populorum multitudo; lorica, & clypeo, & galea armabuntur contra te vndique, & dabo coram eis iudicium, & iudicabunt te iudiciis ſuis, & ponam zelum meum in te, quem exercebunt tecum in furore, naſum tuum, & aures tuas præcident, & quæ remanſerint, gladio concident.*

Ezech. 23.

Et vt attentione tua condignam vſque ad finem proſequamur hiſtoriam, poſtquam C Romani ita, vt dictum eſt, * reſpondiſſent Pontifici; mox ante retro conuerſum in aſello glorioſum equitem poſuerunt, tenentémque ſui vectoris in manibus caudam per publicam totius Vrbis viam, hæc, vt canerent, impulerunt: *Tale*, inquit, *ſupplicium patiatur, qui Romanum Papam de ſua Sede pellere nititur.*

* rependiſſent f.

Exemplum notabile diuinæ iuſtitiæ in Antipapam.

Audiat igitur hoc quilibet Eccleſiæ fornicator exemplum. Expaueſcat idipſum hodieque ſuper ſe diuinæ ſeueritatis inuigilare iudicium. Audiat quid per eumdem Prophetam ſibi diuina vox dicat: *Nouiſſimum*, inquit, *tuum deuorabitur igni, & denudabunt te veſtimentis tuis, & tollent vaſa gloriæ tuæ: & requieſcere faciam ſcelus tuum à te, & fornicationem tuam de terrâ Ægypti; quia hæc dicit Dominus: Ecce ego tradam te in manus eorum, quos odiſti: in manus, de quibus ſatiata eſt anima tua: Et* D *agent tecum in odio, & tollent omnes labores tuos, & dimittent te nudum, & ignominia plenum, & reuelabitur ignominia fornicationum tuarum. Scelus tuum, & fornicationes tuæ fecerunt hæc tibi.*

Ezech. 23.

Propriam quippe dimittere, & aliam Eccleſiam ſimoniacis contaminationibus prophanare, per extremæ fornicationis genus agnoſcitur. Porrò autem ſi tu culmen Apoſtolicæ Sedis fueris, Deo mundum negligente, ſortitus, gliſcunt, & exultant omnes reprobi, omnes Chriſtianæ religionis tripudiant inimici: è contrà, quicumque Dei iuſtitiam eſurientes ſitiunt, qui pietatis opera cernere concupiſcunt, te rerum culmen adeptum, totius Eccleſiæ præcipitium credunt.

Finis libri primi.

B. PETRI DAMIANI
S. R. E. CARDINALIS, EPISCOPI
Oſtienſis, Ordinis Sancti Benedicti,

Epiſtolarum Liber ſecundus.

Ad S. R. E. Cardinales.

EPISTOLA PRIMA.

Ad S. R. E. Epiſcopos Cardinales.

ARGVMENTVM.

Cardinales Epiſcopos, ad quos ſcribit, hortatur; vt in tam corrupto ſæculo & tanta omnium viuendi licentia, ita vitam inſtituant, vt eos cæteri omnes tanquam morum exemplar intueantur, & imitandos ſibi proponant: Breuitérque oſtendit, quanta ſit ſacerdotibus, & præſertim Epiſcopis, neceſſitas indicta probitatis, vtpote cùm eorum munus ſit peccatorum, & culparum veniam pro reliquis hominibus à Deo deprecari: quam ſi volunt impetrare, neceſſe eſt vt ipſi ab omni prorſus crimine, ſi fieri poteſt, integros ſe immunéſque cuſtodiant.

Venerabilibus in Chriſto ſanctis Epiſcopis Lateranenſis Eccleſiæ Cardinalibus, Petrus indignus intimæ deuotionis affectum.

CASTRENSIVM ſpecularum, turriúmve cuſtodes, vtſe promptius exhibeant, intempeſta noctepervigiles, clamoſas, ſibimet inuicem ſæpè dirigunt voces: ſic itaque dùm alios excitant, ſemetipſos vtique ad peragendas excubias vigilantiores ſeruant. Ego quoque, qui pro caſtris Eccleſiaſticæ militiæ ſtantium vtcumque particeps eſſe coactus ſum, ad vos, venerabiles Patres, iſta conſcribo, & impolito ſtylo quaſi raucis vocibus perſtrepo: non vt vos ſopor deſerat, vt pote ſtrenuè vigilantes, ſed vt me potius excitem, ſub torpore deſidiæ ignorabiliter oſcitantem. Sæpe namque melius ipſi diſcimus, dum docemus, & quaſi proprio ore cõpellimus exequi, quod
Prou. 16. aliis inculcamus, Salomone atteſtante, qui ait: *Anima laborantis laborat ſibi, quia compellit eum os ſuum.*

Deplorat ſui ſæculi prauos mores. Videtis itaque, dilectiſſimi, quia totus mundus pronus in malum per lubrica vitiorum in præceps ruit: & quantò fini ſuo iamiam vicinus appropinquat, tantò grauiorum ſuper ſe quotidie criminum

A moles exaggeret. Eccleſiaſtici ſiquidẽ genij vbique penè diſciplina negligitur, debita ſacerdotibus reuerentia non præbetur, Canonicæ ſanctionis inſtituta calcantur, & ſoli terrenæ* inhianter explẽdæ digna Deo cura ſeruitur. In fœderatodis porrò coniugiis legitimus ordo confunditur: &, ô nefas! ab eis in veritate Iudaicè viuitur, qui ſuperficietenus Chriſtiano vocabulo palliantur: Enimuerò vbi rapinæ deſunt? vbi furta cauentur? qui periuria? qui lenocinia? qui ſacrilega metuunt? qui denique perpetrare quælibet atrociſſima crimina perhorreſcũt? Iamdudum planè virtutũ ſtudiis repudiũ dedimus,
B omniúmq; peruerſitatũ peſtes, velut impetu facto, feraliter emerſerunt. Sed ne tanquã coturnati tragœdiam videamur attollere, ſufficiat nobis Apoſtolica dumtaxat ſuper his verba referre. Nam velut Prophetiæ depromit oraculũ, dicens: *Hoc autẽ ſcito, quòd in nouiſſimis diebus erunt tẽpora periculoſa: & erũt homines ſeipſos amantes, cupidi, ſuperbi, blaſphemi, parẽtibus nõ obedientes, ingrati, ſceleſti, ſine affectione, ſine pace criminatores, incõtinentes, immites, ſine benignitate, proditores, proterui, tumidi, voluptatũ amatores magis, quã Dei;* 2. Tim. 3.
habentes

* Subſtantiæ f. vel cupiditati, vel quid ſimile addid.

habentes quidem ſpeciem ſanctitatis, virtutem autem eius abnegantes. Inter hæc ergo tam profunda periclitantis mundi naufragia, ac diſcrimina, inter tot immanes patentes perditionis humanæ voragines, vnicus, ac ſingularis portus Romana patet Eccleſia: &, vt ita dicam, pauperculi Piſcatoris eſt parata ſagena, quæ omnes ad ſe fideliter confugientes de procelloſi huius mundi fluctibus eripit, & in littore tranquillitatis quietis exponit. Hinc eſt quod ipſa Eccleſia excellentioribus præ cæteris totius orbis Eccleſiis meruit priuilegiis, ideo & myſticis etiam inſtituta atque inſignita non ambigitur Sacramentis. Nam, vt de pluribus pauca perſtringam,

Lateranenſis Eccleſiæ excellentia.

Lateranenſis Eccleſia, ſicut Saluatoris eſt inſignita vocabulo, quæ nimirum omnium caput eſt Eccleſiarum, ita mater, & quidam apex, & vertex eſt omnium per orbem Eccleſiarum. Hæc ſeptem Cardinales habet Epiſcopos, quibus ſolis poſt Apoſtolicum, ſacroſanctum illud altare licet accedere, ac diuini cultus myſteria celebrare. In quo nimirum illud Zachariæ continetur euidenter oraculum: *Ecce, inquit, lapis, quem dedi coram Ieſu: ſuper lapidem vnum ſeptem oculi ſunt.* Lapis autem iſte illa procul dubiò petra eſt, de qua veritas ipſa Petro pollicebatur, dicens: *Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Septem igitur oculos habet hæc petra, quia totidem ſancti Spiritus donis ſancta præfulget Eccleſia, quibus luminum velut candelabrum aureum cæli gratia feliciter rutilans, ignorantiæ tenebras effugat, & ad contemplandum iuſtitiæ ſolem hominum mentes illuſtrat. De quo idem Propheta. *Vidi, ait, & ecce candelabrum aureum totum, & lampas eius ſuper caput ipſius. & ſeptem lucernæ eius ſuper illud.* Quod vt quoque ſacramentum & B. Ioannes in Apocalypſi ſe vidiſſe non tacuit, cui dictū eſt: *Myſterium ſeptem ſtellarum, quas vidiſti in dextera mea, & ſeptem candelabra aurea. Septem ſtellæ, Angeli ſunt ſeptem Eccleſiarum; & candelabra ſeptem, ſeptem Eccleſiæ ſunt.*

Zach. 8. — Matth. 16. — Zach. 3. — Apoc. 1.

Eccleſia Lateranenſis eſt Princeps Eccleſiarū.

Hæc igitur ad honorem condita S. Salomonis Eccleſia culmine, ac ſummitas totius Chriſtianæ religionis effecta, vt ita dixerim, Eccleſia eſt Eccleſiarum, & Sancta Sanctorum. Habet autem altrinſecus beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli diuerſis quidem locis conſtitutas Eccleſias, ſed ſui compagi Sacramenti, quia videlicet in quodam meditullio poſita, quaſi caput membris ſupereminet, in differenti vnitas. His itaque tamquam expanſis diuinæ miſericordiæ brachiis ſumma illa, & vniuerſalis Eccleſia omnem ambitum totius orbis amplectitur. Omnes, qui ſaluari appetunt, in maternæ pietatis gremio confouet, & tuetur. Hac Ieſus, ſummus videlicet Pontifex, arce ſublimis, totam in orbe terrarum Eccleſiam ſuam in Sacramenti vnitate confœderat, vt vnus ſacerdos, vna meritò creatur Eccleſia. Vnde per Prophetam dicitur: *Ecce vir Oriens nomen eius, & ſubter eum orietur, & ædificabit templum Domini, & ipſe extruet templum, & portabit gloriam, & ſedebit, & dominabitur ſuper ſolium ſuum, & erit ſacerdos ſuper ſolio ſuo.* Sed quia nobis non eſt propoſitum cunctorum ſignatarum myſteria illius comprehendere, hæc aliis conſideranda relinquimus; ad exhortationis verò ſeriem, ſicut inſtituimus, articulum reflectamus.

Zach. 6.

Hinc colligitur B. P. Dam. fuiſſe Epiſcopū Card.

Nos itaque, fratres mei, vt & me vobis audenter interſeram: nos, inquam, qui tamquam ſeptem ſumus oculi ſuper lapidem vnum, qui ſtellarum portamus inſignium, qui Angelorum tenemus per annuntiationis officium dignitatem, videamus, ſplendeamus, & verba vitæ populis non ſolùm vocibus, ſed & moribus nuntiemus. Sermonem ſiquidem prædicantium lingua quidem nuntiat, ſed vita commendat. Porrò quia ad Lateranenſe palatium à diuerſis populis de toto terrarum orbe confluitur, neceſſe eſt, vt nos præ cæteris vſpiam locis, ſectatores per viuendi formam ſanctitatis teneamur. Aſſiduè ſub honeſtis moribus exerceamur. Et tamquam ſi iugiter iaceat in fornace moneta, quæ aliis nummis reformet imaginem; ſic in ſacerdotali domo omnem deprauatæ vitæ ſuæ debent homines corrigere fœditatem. Quod ſi ipſius monetæ obliterata vel deſtructa ſit regula, poſtquam metallis imprimitur, non nummus, ſed * paracaraximus inuenitur. Non ergo quorumlibet hominum tam noxia eſt quam prauitas ſacerdotum, dum proponitur ad exemplum. Nam qui dux itineris conſtituitur, ſi ipſe in præcipitium labitur, neceſſe eſt vt quiſquis eius veſtigia ſequitur, in eiuſdem ruinæ profundo mergatur.

* id eſt falſa nota.

Conſideremus interea quid ſuper hac ſententia Prædicator egregius dicat: *Qui Epiſcopatum, inquit, deſiderat, bonum opus deſiderat.* Hic euidenter oſtenditur nihil aliud eſſe Pontificem, quàm boni operis ſectatorem. Non enim dixit: bonam dignitatem, vel bonum honorem deſiderat; ſed, *qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat.* Ac ſi dicat: Qui ad Epiſcopatum anhelat poſſidendum ſine bono opere, inane vult nomen habere ſine rei ipſius veritate. Non ergo conſtat Epiſcopatus in turritis Gebellinorum, tranſmarinarum vel ſericarum pellibus, non in flammantibus Martiorum ſubmentalibus rotis, non in bractearum circumfluentium phaleris, nō denique in glomeratis conſtipatorum militum cuneis, neque in frementibus, ac ſpumantia fræna mandētibus equis; ſed in honeſtate morum, & ſanctarum exercitatione virtutum. Moxque ſubiungit: *Oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe.* Hic tantæ vult eſſe perfectionis Epiſcopum, vt pene extra naturam loquatur Apoſtolus. Quis enim in carne conſtitutus tam cautè viuat, tam ſe ſollicitè vndique circumſpiciat, vt reprehendi aliquando nequeat? Væ his, qui & reprehenſibiliter viuunt, & locum irreprehenſibiliter viuendi adhuc reprehenſibilius concupiſcunt! Et his nimirum ſunt, qui obliuiſcentes affectum cognationis, & patriæ, ſequuntur caſtra Regum per ignota, & barbara regna terrarum. Et ad hoc eos impellit pereuntium ambitio dignitatum, quod extorquere non potuit cæleſtium promiſſio præmiorum, vt enim non ſint domeſtica facultate contenti, fiunt apud extraneos peregrini: vtq; ſuper alios valeant arripiant ferulam, ultā ipſi propoſitis exhibent clientelā. Enimuerò facilioris exitus fuerat, ſi pro honoribus vænaliter acquirendis pecunias ſemel appenderent, quā tot laborum, tot preſſurarum moleſtias ſuſtinerēt. Nam cū Propheta de viro iuſto dicat: *Qui excutit manus ſuas ab omni munere,* quis eum a munerum præſtatione defendat, qui & ſemet ipſum alienæ ſeruituti imperio ſubiungat, & inſuper in diuturnæ expeditionis impenſis facultatum ſuarum lucra profligat?

1. Tim. 3. — Qualis debeat eſſe Epiſcopus. — Ibid. v. 2. — Eſaiæ 33.

Plane Prophetica illa ſententia ſic exponitur, vt tria dicantur munerum genera, ſcilicet munus à manu, munus ab obſequio, munus a lingua. Siquidem munus à manu pecunia: munus ab obſequio obedientia ſubiectionis; munus a lingua fauor adulationis. Et cùm ab vnoquoque horum manus excutiendas Propheta denuntiet, omnibus his manus implicaſſe conuincitur, qui naciſcendæ dignitatis ambitu poteſtatum ſublimium caſtra ſectatur. Nam dum in vehiculis acquirendis diuerſorūmque ſumptuum apparatibus non modica ſumma profunditur, hic proculdubiò datæ pecuniæ obnoxius

Tria ſunt munerum genera. Vide Epiſt. 3. lib. 2.

inuenitur: qui etiam nulli dubium quin ei & obſequium præbeat, cui factus aſſecla ſub tanto laboris, & itineris faſce deſudat. Poſtremò dum domino ſuo blandiri, eiuſque voluntati congruere per omnia nititur, ſæpe ſibi quibuſdam adulatoris fauoribus aſſentatur. Porrò autem quiſquis in dãdis, accipiendisve dignitatibus Eccleſiaſticis vna dumtaxat earum, quæ prædictæ ſunt, peſte corrumpitur, ſimoniacæ hæreſeos teneri crimine indicatur. Quam ergo ſui afferent excuſationem, qui licet verbis non contraxerint vænalis pacta commercij, operatione tamen non vno, ſed omnibus his probantur laqueis irretitij? Verumtamen iactant ſe, & eo glorientur innoxios, quia nullam talenti ſummam pro ſuſcipiendis honoribus ſe pepigere daturos. Sed dic mihi, ô Clerice! quiſquis es, ſi redempto quolibet aureo vaſe, vel prædio, diſtractor exigeret, vt retenti apud te vice pretij huiuſmodi ſibi ſedulitatis impendium exhiberes, numquid non poſtmodum conſtanter aſſerere, te quod acceptum eſt, iuſto pretio comparaſſe? non videlicet quia pecuniam perſolniſti, ſed quia ſeruitium præbuiſti. Diceres enim, & non fortaſſis impudenter aſtrueres, charius emi, dum tanto me labore vexarem, dum toties facultatum mearum ſumptus expenderem, quàm ſi ſemel præfixæ quantitatis pecuniam numerarem. Nequaquam ergo ſibi innocentiam ſpondeant, & à ſimoniacæ hæreſeos maculis ſe mundos eſſe confidant, qui licet metalla vibrantia non appendunt, pretium tamen pro ſuſcipiendis honoribus per ſubiectionis, & obſequij quædam quaſi talenta perſoluunt. Hæc aduerſus eos dicta ſufficiant, qui negant ſe vænalis reos eſſe commercij, dum tamen fuerint pro dominationis ambitu dura diu ſeruitute grauati.

S. R. E. Cardinalium auctoritas.

Vos autem, dilectiſſimi, quibus hæc, & alia praua datum eſt ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate corrigere, voſmetipſos cæteris non modò fidelibus, ſed & ſacerdotibus quamdam viuendi regulam exhibete. In vita noſtra legatur quid agi, quid vitari conueniat; ex labiis noſtris verba otioſa non effluant, ſacerdotalem linguam diſcreti ſilentij cenſura compeſcat, non ioci ſoluant, non pectus noſtrum lætitia immoderata concutiat. Puerilis ludus abſcedat, mordax eloquentia, vrbana dicacitas euaneſcat. Caueantur ſcurrilia verba, nec aliquando miſceantur fabuloſa colloquia. Quomodo enim ex ore ſacerdotis oratio ad Deum munda dirigitur, quod videlicet parui ſermonis ſordibus inquinatur? aut quomodo inter Deum, & homines lingua mediatrix efficitur, quæ iram Iudicis ex proprio reatu & ipſa meretur? In cauſſam quippe reus ſupplicationibus vtitur, non interceſſor ipſe culpabilis inuenitur. Mementote quod ſacerdotibus dicitur: *Vos eſtis ſal terræ.* Sed ſicut Veritas dicit: *Si ſal euanuerit, in quo condietur?* Exiguo quippe ſale multa dulceſcunt, & paruo ſacerdotum numero totius Chriſtianæ plebis eruditur, & inſtituitur multitudo. Sicut enim Epiſcopi duodecim Apoſtolorum noſcuntur obtinere primatum; ita & ſacerdotes Eccleſiæ ſeptuaginta Diſcipulorum ordinem repræſentant. Quod profectò manſio illa Iſraëlitici populi in Helim figuratè deſignat. Ibi nimirum duodecim profluebant Apoſtolici fontes, qui diuini verbi imbribus arentia hominum corda perfunderent: ibi ſeptuaginta virebant palmæ, totidem videlicet Diſcipuli, qui mundo diabolicæ tyrannidis ſeruiture depreſſo, victoriæ Chriſti palmas inferrent. Illi ſiquidem fontes palmarum arbores irrigant; quia

Matth. 5. Epiſcoporũ, & ſacerdotum dignitas.

Exod. 15. *Num. 33.*

A ſacri Pontifices verbis affluunt, vnde cæteri ſacerdotes Eccleſiæ in ſpem cæleſtium præmiorum ſine ceſſatione vireſcunt. Qui nimirum decuplato ſeptenario numero hoc ſignificare videntur, vt per ſeptiformis gratiæ Spiritum legis decalogus impleatur.

S. R. E. Cardinales ſacerdotum magiſtri.

Quia igitur, dilectiſſimi, non modò ſacerdotes, ſed & ſacerdotum vos decet eſſe magiſtros; neceſſe eſt, vt vita veſtra quædam ſit linea, & velut adamantis ſignaculum, quod viuendi cæteris adhibeat formam. Adamantinum quippe ſigillum ſuam cæteris imprimit, à nullis verò metallis imaginem ſumit. Cùm igitur ex diuerſis mundi partibus aduentantium vobis ingruit mul-
B titudo, cùm multimodæ conſperſionis homines obſtrepunt, cùm morigerari ſibi quiſque vos importunè compellunt, vultus veſter ſemper idem, ſic feſtiua quadam ſerenitate reſplendeat, ne, quod abſit, in aliquo leuitas puerilis erumpat: ſic ſacerdotalem vultum grauitas matura componat, ne rigorem nimium intuentium infirmitas perhorreſcat. Sic alios hilaritatis noſtræ dulcedo demulceat, vt ſeueritas noſtra ſeſe in petulantiam, vel laſciuiam non reſoluat. Ridere quis, vel leuiter loqui incipiens, ſi nos repente conſpexerit, verbum ſupprimat, ori digitum ſuperponat, territus obmuteſcat. Sic ſic videlicet cum Petro claues Eccleſiæ meritò facti participes, obtinemus: dum
C noſmetipſos certam viuendi formam, atque ſignaculum, cæteris fidelibus exhibemus.

EPISTOLA II.

Ad S.R.E. Epiſcopos Cardinales, habetur tom. 3. eſtque opuſculum 31.

EPISTOLA III.

Ad Bonifacium S. R. E. Cardinalem
D Epiſcopum Albanenſem, habetur tom. 3. eſtque opuſculum. 22.

EPISTOLA IV.

Ad S. R. E. Cardinales, Bonifacium Epiſcopum Albanenſem, & Stephanum Presbyterum.

ARGVMENTVM.

Hanc Epiſtolam ſcribit pro quodam
E ſãcti Apollinaris Monaſterij Abbate, orans Bonifacium, & Stephanum S.R.E. Cardinales, vt illi humanitatẽ, & clementiam exhibeant. Quamobrem autem, aut qua in re humanitatem ei præſtari velit; quia ipſe indicat, haud ſanè licet diuinare.

Sedis Apoſtolicæ ſanctis, ac reuerendiſſimis ſacerdotibus Bonifacio, & Stephano, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

NOLO vos lateat, dilectiſſimi mihi fratres, & domini, quia moderatus iſte Iacob,

Rector videlicet Monaſterij ſancti Apollinaris, noſtri montis cacumen irrepſit; imò, qui in planis, ac inoffenſis ſolitus eſt conuallibus repere, timoris calcaribus concitatus, velut alatum remigio præruptis montium coactus eſt perniciter inuolare: & qui per plana vix claudicans repeat, ſcopuloſa montium iuga ſubſiliendo perluſtrat.
Act. 3. Quapropter obſecro fraternitatis veſtræ clementiam, vt qui duo tamquam Petrus & Ioannes claudum, compellitis currere, non aurum ſibi, vel argentum, quod vobiſcum fortaſſe non eſt: ſed miſericordiam, quam habetis, & abundanter affluitis, clementer exhibete. Conſolidentur itaque eius baſes, & plantæ, vt de ruina ſui loci, vel habitationis excidio non neceſſe ſit trepidare. Proſit igitur illi tam ardui montis ſubiiſſe faſtigium, & ſit vnde Deo gratias referat adhuc ſuum ingreſſurus in templum, ambulans, & exiliens, & laudans Deum.

B

EPISTOLA V.

Ad S. R. E. Cardinales, Hildebrandum Archidiac. & Stephanum Presb.

ARGVMENTVM.

Arcana totius mundi creationis myſteria, & præcipuè Sabbatum, quo die rerum omnium Conditor ab omni opere ceſſauit, interpretatur. Per Sabbatum autem Chriſtum intelligi docet, in quo huius mundi voluptatibus poſthabitis, & terrenarum rerum amore depoſito, humana mens quaſi feriata feliciſſimè conquieſcit: neceſſarium tamen eſſe, vt hanc requiem adipiſcamur, animum noſtrum à prophanis cogitationibus, & mundi illecebris tamquam ab iniuſtis poſſeſſoribus vindicare, & Chriſto vero Domino ſincerum, illibatumque reſeruare. Ita enim verè Sabbatiſmus implebitur, dum ſcilicet & nos in eo, & ille in nobis æternum domicilium ſtatuemus.

Gemino Sedis Apoſtolicæ Hildebrando, Petrus peccator Monachus indiſſolubile vinculum charitatis.

VVLGARE eſt, dilectiſſimi, quia locupletes quilibet vberibus diuitiarum copiis non affluerent, ſi pauperes ſibi vilia ſaltem munuſcula, vel exenia de ſuis reculis non offerrent. Et ſæpè delicioſum quemque tenue pauperis delectat oluſculum, atque hoc protinus iacentem ſtomachum recreat, cui ſcilicet eatenus quaſi languens adipatioris edulium nauſeabat. Vt quid igitur ego, licet incircumciſus eloquio, pauper ingenio, claros, & eruditos viros verear alloqui; cùm iidem ipſi nobiſcum non philoſophorum, ſed diſcipuli ſint vtique Piſcatorum? Præſertim cùm & Paulus dicat: *Sapientibus, & inſipientibus debitor ſum.* Sed

A quoniam ego nuper à vobis carne, non corde, quietis amore disiunctus, ſpiritualeproposui Sabbatum colere: libet ſuper hoc Sabbato cum ſancta veſtra prudentia ſuccincte quid diſputare. Itaque qui Sabbatum celebro, quid mihi de illo videatur, expono. Rom. 1.

Nullum namque præceptum in tota veteris inſtrumenti lege reperio tam diſtrictè propoſitum, tam frequenter indictum, tot admonitionibus inculcatum. Hoc enim non modò ſæpiſſimè inter ſanctiones, & ceremonias legis, ſed etiam in Prophetarum frequentatur oraculis. *Cuſtodite*, inquit, *diem Sabbati. Omnis homo qui non obſeruauerit diem Sabbati, peribit anima illa de populo ſuo.* Quid ergo per Sabbatum Exod. 31. Per Sabbatum Chriſtus intelligitur.
B debemus intelligere, niſi Chriſtum? In iſto quippe Sabbato requieſcimus, cùm in illo ſolo ſpem ponimus, cùm hunc toto cordis amore diligimus: ac rerum temporalium concupiſcentiam poſtponentes, à ſeruilium operum labore ceſſamus. Vnum ſcilicet, idemque legis præceptum eſt, & Sabbatum colere, & præcedentis Angeli vocibus obedire. *Ecce*, inquit, *ego mittam Angelum meum, qui præcedat te, & cuſtodiat in via, & introducat in locum, quem paraui. Obſerua eum, & audi vocem eius, nec contemnendum putes, quia non dimittet cùm peccaueris, & eſt nomen meum in illo. Quòd ſi audieris vocem eius, & feceris omnia, quæ loquor, inimicus ero inimicis tuis, & affligam affligentes te, præcedetque te Angelus meus.* Vnde eſt, quod in Exod. 23.
C prima earum tabula, quæ Moyſi datæ ſunt, vbi non ſunt niſi tria dumtaxat mandata conſcripta, hoc tertium inuenitur: Nam poſtquam illic ſcriptum eſt. *Non habebis Deos alienos*; &, *Non aſſumes nomen Domini Dei tui in vanum*; protinus additur: *Memento vt diem Sabbati ſanctifices.* In alia verò tabula, vbi non iam ad diuinam ſubſtantiam pertinentia, ſed exteriora ſeptem videtur ineſſe mandata, ſic incipit: *Honora patrem tuum, & matrem*; de quo idcircò dicit Apoſtolus, quòd ſit primum mandatum in promiſſione, quoniam primum in ſecundæ tabulæ ponitur ordine, alioquin quartum potius deberet dici, quàm primum, in promiſſione ſcilicet longæuitatis. Dicit enim alibi: Exod. 20. Deut. 5. Ephes. 6.
D *Honora patrem tuum, & matrem, vt ſis longæuus ſuper terram.* Quia ergo per Sabbatum Chriſtus innuitur, rectè in illa tabula Sabbati mandatum ponitur, vbi ſola Dei fides habetur. Nam & in ipſo mundi naſcentis exordio, cùm vnumquemque diem Scriptura mane præfigat, & veſpere; iam cùm ad Sabbatum peruenit, neutrum horum nominat: vt illud quaſi ſine initio eſſe, vel fine prorſus oſtendat. Nam ſtylus hiſtoriæ hunc ordinem tenet: *Factum eſt*, inquit, *veſpere, & mane dies ſextus. Igitur perfecti ſunt cæli, & terra, & omnis ornatus eorum*; ſtatimque ſubiungit: *Compleuitque Deus die ſeptimo opus ſuum quod fecerat: & requieuit die ſeptimo ab vniuerſo opere, quod patrarat.* Non enim Exod. 20. Gen. 2.
E ad inſtar aliorum dierum, de creatione Sabbati prius aliquid dixerat, ſed ſic ad illud quaſi iam notum repente prorupit: & dum nec mane eius, nec veſperam dixit, quodammodo nec initium, nec finem habere monſtrauit. Ad ſimilitudinem quippe Melchiſedech Sacerdotis, etiam Sabbatum Moyſes introducit, de quo ad Hebræos dicit Apoſtolus: *Rex Salem, quod eſt Rex pacis, ſine patre, ſine matre, ſine genealogia, nec initium dierum, neque finem habens: aſſimilatus autem filio Dei manet ſacerdos in perpetuum.* Et rectè quæ vnum ſub allegorica figura ſignificant, in ipſo quoque ſcriptionis ordine Hebr. 7. Comparatio Melchiſedech cum Sabbato.

non diſcordant. Illud quoque ab vtroque non diſ-
crepat, quia ſicut Melchiſedech Rex Salem, Rex
pacis dicitur; ita nihilominus Sabbatum requies
interpretatur. Igitur hæc duo, quæ pacem, ſiue
requiem ſuis nominibus exprimunt, congruenter
in hunc, qui ſumma pax eſt, typica ſignificatione
Epheſ. 2. concurrunt. *Ipſe eſt* enim *pax noſtra, qui fecit vtraque
vnum.* Et rectè in hoc Sabbato rerum Conditor
requieuit, quia in Chriſto Ieſu mediatore Dei,
& hominum, Pater omnipotens, quod ſe poſſet
offendere, penitus non inuenit. In eo denique
meritò requieuit, de quo Diſcipulis audientibus
Matth. 3. intonuit, dicens: *Hic eſt filius meus dilectus, in quo
mihi complacui.* In illo ſiquidem ſuauiter requie-
uit, & nos requieſcere præcipit. Vnde & in Leui-
B
Leuit. 19. tico dicit: *Sabbata mea cuſtodite, & Sanctuarium
meum metuite.* Qui enim Sabbatum, ipſe eſt & San-
Coloſſ. 2. ctuarium. *In quo* videlicet *habitat omnis plenitu-
do diuinitatis corporaliter*, & de quo idem dicit
2. Cor. 5. Apoſtolus: *Deus erat in Chriſto, mundum reconcilians
Ioan. 17. ſibi.* Sed & eadem in Euangelio Veritas dicit: *Non
pro his autem rogo tantum, ſed & pro eis, qui credituri
ſunt in me per verbum ipſorum, vt & omnes vnum ſint,
Ibid. v. 23. ſicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipſi in nobis
vnum ſint.* Et iterum: *Ego in eis, & tu in me, vt ſint
conſummati in vnum.*

Sed qualiter homo valeat conſummari, quo-
modo debeat perfici, libet ſuccinctè perſtringere,
prout in ipſo mundanæ creationis datur ordine
reperiri. Nam quia homo, μικρόκοσμος hoc eſt, mi-
C
nor mundus aſſeritur, neceſſe eſt vt ad ſuæ pleni-
tudinis incrementa contendens, ipſam mundanæ
conditionis ſpeciem imitetur, vt ſicut viſibilis, at-
que corporeus hic mundus per ſuarum molem, ac
multitudinem conſummatus eſt partium; ſic & ho-
mo noſter interior paulatim ad ſui plenitudinem
Homo ritè perfici poterit, ſi mundi creati ordinem contempletur.
veniat per augmenta virtutum. De qua nimirum
plenitudine ſpirituali dicit Apoſtolus: *Donec oc-
curramus omnes in virum perfectum, in menſuram æta-
tis plenitudinis Chriſti.* Age igitur, dicit Deus: *Fiat
lux.* Tunc autem in homine dicitur, vt lux
Epheſ. 4. fiat, cùm datur, vt illuminatio ſibi credulitatis
Gen. 1. infulgeat. Prima quippe mentis lux fides eſt.
Fides eſt primus dies in homine.
Vnde iam fidelibus dicit Apoſtolus: *Fuiſtis ali-
D
quando tenebræ, nunc autem lux in Domino:* & hoc
Epheſ. 5. eſt primum in lege præceptum. *Audi Iſraël: Domi-
Deut. 6. nus Deus tuus, Deus vnus eſt.* Tunc itaque in ho-
mine primus dies fit, cùm nouus ad fidem ve-
nit.

Secundo die fecit Deus firmamentum, quod eſt
cælum, fecitque diuiſiones aquarum, vt aliæ per
inferiora defluerent, aliæ in ſuperioribus remane-
rent. Quid autem firmamentum, niſi robur eſt
Iſaiæ 34. ſcripturarum? Vnde legitur, quia cælum in die iu-
dicij plicabitur ſicut liber. Quid autem aquæ in-
feriores, niſi multitudines hominum? Quid ſu-
periores, niſi chori ſunt Angelorum? Angeli enim
ſcripturarum cælum non habent ſuper ſe, ſed ſub
E
ſe: quia non egent, vt verbum Dei legentes au-
diant, quia ipſum Deum præſentem manifeſtè
conſpiciunt, & in eius ſemper amore flammeſcunt.
Cùm igitur homo per firmamentum, hoc eſt, per
cæleſtis eloquij documentum iam incipit infe-
riores aquas, ſuperioréſque diuidere, id eſt, car-
nalia à ſpiritualibus, terrena à cæleſtibus ſeparare;
iam in eo ſecundus fit dies, quia non modò fidei
lucem, ſed & rerum incipit habere diſcretio-
nem.

Secundus dies, rerum diſcretio.
Deinde dixit Deus: *Congregentur aquæ, quæ ſub
cælo ſunt, in locum vnum, & appareat arida.* Facta igi-
tur diuiſione inter terrena, ſicut dictum eſt, at-

A
que cæleſtia, neceſſe eſt vt humana mens hæc ea-
dem terrena adhuc inter ſe minutius diuidat: & ſic
reprobos homines huius terrenæ ſapientiæ ſalſu-
gine prurientes, a iuſtis fontem fidei ſitientibus,
tamquam ab arida mare decernat. Infideles enim,
ſiue carnales quilibet amaris tentationum fluctibus
quatiuntur, & tamquam procelloſis cupidi-
tatum, vel arrogantiæ tempeſtatibus intumeſcunt.
Sancti verò quique, ac iuſti velut arida Deum ſi-
tiunt, & tamquam feraa terra virentea bonorum
operum fructus germinare contendunt. Ideo-
que præcipit Deus, vt eodem die germinaret terra
herbam virentem, facientem ſemen, & lignum
pomiferum faciens fructum. Quiſquis ergo hæc Tertius dies, ſanctorum operum exercitium.
ſolerter exequitur, quiſquis hæc ſubtiliter medi-
B
tatur, huic procul dubiò tertius iam dies exori-
tur. Vnuſquiſque ergo ſe ab amara carnaliter ſa-
pientium ſalſugine diuidat; fontem vitæ Deum,
factus arida, medullitus ſitiat, bonorum fru-
ctuum germina proferat; vt ſibi dies tertius illu-
ceſcat.

His enim ita compoſitis, & ſalubriter ordina-
tis, anima hominis quaſi dimoſſa, atque ſopitia te-
nebris vitiorum, incipit radiare nitore virtutum.
Atque ideò dicitur, quia quarto die facta ſunt lu- Quartus dies, ſplendor virtutum.
minaria in firmamento cæli. Quid eſt enim quia
prius germinat terra, & protinus luminaria ſunt
creata, niſi quia prodeunte germine boni operis,
lux in anima copioſior oritur, vt imitari valeat ſui
veſtigia Redemptoris? Acceleret ergo terra mentis
C
humanæ ſpiritualium ſegetum germinare prouen-
tum, vt rutilantibus intimæ lucis radiis illuſtretur;
quatenus dum quarti diei luce perfruitur, etiam
ad contemplanda cæleſtia more ſpiritualium vo-
lucrum rapiatur.

Vnde eſt, quòd in quinto die creati ſunt piſces,
per quos deſignantur ij, qui baptiſmatis ſacramen-
ta ſuſcipiunt; volucres etiam, qui ſignificant eos,
qui virtutum pennis ad cæleſtia ſe contemplanda
ſuſpendunt. Quintum ergo diem cum volucribus Quintus dies, deſiderium rerum cæleſtium.
habet quiſquis ſæculi huius amore contempto,
quaſi dedignantur cænum calcare terrenum, ac
per contemplationis gratiam ad cæleſtis gloriæ ſe
prouehit appetitum. Hic itaque non iam in terra
D
graditur, ſed per aërem volat: quia terrena quæ-
que deſpiciens, ad cæleſtia ſitibundus anhelat.
Sitiuit, inquiens, *anima mea ad Deum fontem viuum,* Pſal. 41.
quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Hic ergo
quaſi vir perfectus ad ſui Conditoris meritò for-
matur imaginem, nimirum qui tantam ſpiritua-
lium chariſmatum poſſidet dignitatem; vt non
iam ſolummodò quorumlibet normam præcipia-
tur tenere Sanctorum, ſed & ipſum Dei, in quan-
tum fas eſt, imitari conetur exemplum. Sicut
dicit Apoſtolus: *Eſtote imitatores Dei ſicut filij chariſ-* Epheſ. 5.
*ſimi, & ambulate in dilectione, ſicut & Chriſtus di-
lexit nos.* Differentia quippe erat inter Paulum qui
imitabatur Chriſtum; & eos, quos prouocabat
E
ad imitandum ſeipſum: *Imitatores*, inquit, *mei eſto-* 1. Cor. 11.
te, ſicut & ego Chriſti.

Vnde ſexta die creatus eſt homo ad ſui ſimilitu-
dinem Creatoris. Quod vtique ſicut tunc factum
eſt per humanæ conditionis exordium, ita nunc
agitur per inſtaurationis intimæ ſacramentum. Hic Sextus dies de ſingulis rectum profert iudicium.
prætereà inter omnia terræ, aquæ, ſimul & aëris
animantia quaſi Monarchiam accipit, & quendam
ſublimioris excellentiæ principatum; quia vir
quiſque perfectus, ac virtutibus conſummatus
nouit de ſingulis rectum proferre iudicium. Sic- 1. Cor. 2.
ut Apoſtolus ait: *Spiritualis autem iudicat omnia,
ipſe autem à nemine iudicatur.* Hic itaque Deus

Vir ſanctus eſt Dei thronus.

omnipotens virum mundo ſeilicat mortuum, ſibique viuentam, ſuum conſtituit thronum, ac per eum ſæpe iuſtitiæ ſuæ promulgat edictum. Hinc aſt etiam, quòd ordo illa Angelicus per quem frequentius iudicia ſua decernit omnipotens Deus, thronus vocatur; quia in ais ſummus arbitee præſidet, cùm iudicia per eos æquitatis exereet. Parfectum itaque virum Deus ſuum conſtituit ſolium, vt in eo ſuauiter raquiaſcat. Vnda per Prophetam, *Super quem*, inquit, *requieſcet Spiritus meus, niſi ſuper humilem, & manſuetum, & trementem ſermones meos?*

Eſaiæ 66.

Quid per veſpere, & mane.

Et notandum, quòd per vnumquemque diem dicitur: Factum eſt veſpare, & mane: vaſpera ſcillicet ipſa boni operis aſt perfectio, mane verò lux mentis. Nam cùm bonum opus peruanit ad perfectionem, tunc in operantis mente lux gratiæ ſpiritualis exoritur; vt dum lucidum opus foris exequitur, intcinſacus ipſe gratis Spiritus illuſtretur.

vij dies & Sabbatum quo Deus in homine, & homo in Deo quieſcit.

Sic itaqua petuanitur ad Sabbatum, in quo Deus & ipſa aonſummatis operibus requieſcit, & hominem requiaſcara præcipit. Hoc itaque modo & homo fit Sabbatum Dai, & Daus Sabbatum hominis; cùm & ipſe in Deo, & Daus raquieſcit in ao. *Manete*, inquit, *in me, & ego in vobis.* Ipſa quippa nobis & intemporale tempus, & illocalis eſt locus. Illocalis ſeilicet, quia non circumſcribitur; intemporalis, quia numquam finitur. Tempus itaqua nobis eſt, dum dicit: *Nonne duodecim horæ ſunt diei?* C Sa ſcilicet diam, duodecim antem horas totidam didiait Apoſtolos. Locus verò illic indubitantar exprimitur, vbi Propheta cùm præmiſiſſet; *Tu autem idem ipſe es, & anni tui non deficient*; protinus addidit; *Filij ſeruorum tuorum habitabunt ibi*, haud dubium quin in te. Facit itaqua Deus cælum, & terram, & requieuiſſe non dicitur; facit germinantia terræ, & luminaria cæli, & requieuiſſe non dicitur: fecit omnia, quæ paſcuntur in terris, val quæ mouentur in aquis, & in omnibus his nuſquam legitur raquieuiſſe; ſed plaſmato ad imaginem ſuam homine, Sabbatum protinus quietis illuxit, & ſic vniuerſitatis Conditor requieuit; & cùm ipſa per D Prophetam dicat; *Cælum mihi ſedes eſt, terra autem ſcabellum pedum meorum*; quod in illorum conditione non dicitur, in ſola hominis conditione quiauiſſe perhibetur; & vt magis ac magis inſignem huius diei ſtupeas dignitatem, dicit Scriptura: *Quia benedixit Deus diei ſeptimo, & ſanctificauit illum, quia in ipſo ceſſauerat ab vniuerſo opere ſuo*: quod in cætaris diebus fecisſa nullo modo reperitur. Quid eſt enim Deo Sabbatum ſanctificara, niſi tamplum ſibimet in ſancti atqua perfecti viri menta conſtruera? Sicut & Apoſtolus, *Templum*, ſit, *Dei, quod eſtis vos, & Spiritus ſanctus habitat in vobis.*

Ioan. 15.
Ioan. 11.
Pſal. 101.
Eſaiæ 66.
Gen. 2.

Mens viri perfecti eſt templũ Dei.

1. Cor. 3.

Porrò antam ſicut de Sabbato diximus, ita quoq; ratio axigit, vt da tẽplo dicamus; quia & Deus templum hominis, & homo eſt templum Dai; ſicut in E Apocalypſi Ioannis dicitur: *Templum non vidi in ea. Dominus enim Deus omnipotens templum illius eſt, & agnus.* Tamplum itaque hominis Daus, templum Dei fit homo. Hoc hominis tamplum ſpiritualis eſt paradiſus, mens ſeilicet ſancta, mens perfecta, mens munda, atqua ad ſui Conditoris imaginem ſignantar expraſſa. Hæc, inquam, mens, ſiue rationalis anima, iure dicitur paradiſus, quæ & cæleſtium chariſmatum eſt fluentis irrigua, & tanquã fertilium arborum, val herbarum, ſic virentibus ſanctarum virtutum vernat germinibus adornata. Fons anim ille, ſiue fluuios, qui illic dicitur egradi de loco voluptatis ad irrigandum paradiſum, quique diuiditur in quatuor capita, ratio mentis eſt,

Apoc. 21.

Viri ſancti anima eſt paradiſus, & quomodo.

A ax qua valut originali fonte, quatuor virtutas, Iuſtitia vidalicat, Fortitudo, Prudentia, & Temperantia, quaſi totidem ſalutiferi gurgites profluunt, qui terram noſtri cordis fartilam reddunt. Lignum varò vitæ in ſi bonorum eſt ſapientia, de qua & Salomon ait, *Lignum vitæ eſt his, qui apprehenderunt eã, & qui tenuerit eam beatus.* Lignũ verò ſciantiæ boni, & mali, tranſgreſſio aſt legis indictæ, axperimantumque miſeriæ. Sad quia nobis propoſitum non eſt axponera cuncta per ordinem, ſufficiat hæc ſuccinctè, quæ huic nagotio competunt, prælibaſſe.

Prou. 3.

Notandum verò, quia & reproba cuiuſlibet anima fit confuſio tartari: & ſancta, munda, atqua B perfecta, ſpecies paradiſi. Mẽs anim odioſa, cupida, curis tantummodo ſæcularibus dedita, libidinis igne ſuccanſa, nonne tibi videtur infarnus, in quo videlicet & diabolus habitat, & concupiſcantiarum ignes æſtuara non ceſſant? Illic enim de luxuria ſulphureus fœtor obolitur, & da cogitationum crabreſcentium tanebroſa caligina, tamquam tetarrimi fumi volumina genarantur. Nam dum hoc amat, illud timet; in alus gaudet, hoc odit; illud auidè concupiſcit; fit infœlix mens, ſuſpecta ſempar, & vaga, curioſa, anxia, ſimul atqua ſollicita, quæ curis impallentibus in multa diuiditur, diuerſarúmqua paſſionum morſibus laceratur. Hæc Iaque flebilis anima gehenna facta eſt, tartarus, & infernus, quam & cruciant tormanta curarum, & vi- C tiorum vaſtat incendium. At illa, quæ Craatoris ſui luce parfruitur, quæ vernantibus virtutum ſpiritualium germinibus decoratur, quam denique fons ſapiantiæ profluentibus ex ſe quatuor gurgitibus irrigat, atqua ad proſcieudos bonorum oparum fructus cælaſtis gratiæ madore fœcundat. Hæc procul dubiò paradiſus, hæc eſt hortus daliciarum, de qua Dominus per Eſaiam dicit: *Effundam ſpiritum meum ſuper ſemen tuum, & benedictionẽ meam ſuper ſtirpem tuã, & germinabunt inter herbas quaſi ſalices iuxta praterfluentes aquas.* Tunc illi, quod par Oſee Prophetam promittitur, efficaciter adimpletur: *Ero quaſi ros. Iſraël germinabit quaſi lilium, & erumpet radix eius vt Libani; ibunt rami eius, & erit quaſi oliua* D *gloria eius, & odor eius vt Libani. Conuertentur ſedentes in vmbra eius; viuent tritico, & germinabunt quaſi vinea; memoriale eius ſicut vinum Libani.* Hanc igitur animam ſicut de Sabbato legitur, Daus omnipotens ſanctificat, & benedicit, & in aa dalectabiliter requiaſcit. Hæc ſiquidem verè Sabbatum, hæc templum, hæc ſui Creatoris eſt ſanctuarium.

Viri reprobi anima eſt infernus.

Eſaiæ 44.
Oſee vlt.

Porrò autem ſicut Ægyptum percuſſit plaga muſcarum, Iſraëliticus autam populus accepit in munere Sabbatũ, ita ſemper & reproba mens auidà per mundi huius nagotia inquieta diffunditur, & anima ſancta in ſola ſui Rademptoris quietudina delectatur. Hinc eſt, quòd non alibi, ſad in E Reblatha Rex Babylonis Sedechiæ filios trucidauit, & poſt aiuſdẽ oculos eruit. Planè dum Scriptura ſacra Sedechiæ captiuitatam narrat, ordinẽ captiuitatis internæ denuntiat. Rex quippe Babylonis eſt antiquus hoſtis, poſſeſſor intimæ confuſionis, qui prius filios ante intuentis oculos trucidat, quia ſæpe ſic bona opera Intarficit, vt hæc ſe amittera ipſe, qui captus eſt, dolans cernat. Nam gemit plarumque animus, & tamen carnis ſuæ dalectationibus victus, bona quæ genuit, amans pardit aa, quæ patitur, damna conſiderat, nec tamen virtutis brachium contra Regem Babylonis leuat; ſed dum videns nequitiæ perpetratione percutitur, ad hoc quandoque peccando perducitur, vt ipſe quoque rationis lumine priuetur. Vnde Babylonis Rax

Exod. 8.

4. Reg. 25.
Sedechiæ captiuitas myſticè declaratur.

excæcatis prius filiis, Sedechiæ oculos eruit, quia malignus ſpiritus ſubmouetis prius bonis operibus, poſt intelligentiæ lumen tollit. Quod rectè Sedechias in Reblatha patitur. Reblatha quippe, multa hæc, interpretatur. Ei namque rationis lumen meritò clauditur, qui ſanctæ quietis rigore poſtpoſito, per negotia mundana raptatur. Iure in Reblatha cæcus efficitur, cùm contempto vno, per multa vagus, & impatiens animus diſſipatur. Iſraëlitica igitur anima ſabbatizat, dum remota à negotiorum ſæcularium ſtrepitu, lectionibus, & orationibus vacat; Ægyptiaca verò muſcarum ingruentium infeſtatione percellitur, dum terrenorum actuum inquietudine delectatur. Quid eſt enim in hac vita laborioſius, quàm terrenis deſideriis æſtuare? Quid quietius, atque ſuauius, quàm huius ſæculi nihil

Eccl. 10. prorſus appetere? ait Salomon: *Muſcæ morientes perdunt ſuauitatem vnguenti*; quia cogitationes ſuperfluæ quæ aſſiduè in animo carnalia cogitante naſcuntur, atque deficiunt, eam ſuauitatem, qua vnuſquiſque intrinſecus per Spiritum vnctus eſt, perdunt. Vnde cùm miro pietatis opere ad cor veritas venit, prius ab eo cogitationum carnalium æſtus eiicit, & poſt in eo virtutum dona diſponit. Quod bene nobis ſacra Euangelij hiſtoria innuit, in qua dum ad reſuſcitandam filiam Principis Dominus inuitatus dicitur, protinus additur: *Et cùm*

Matth. 9. *eiecta eſſet turba, intrauit, & tenuit manum eius, & ſurrexit puella.* Foras ergo turba eiicitur, vt puella ſuſcitetur, quia ſi non prius a ſecretioribus cordis expellitur importuna ſæcularium multitudo curarū, anima quæ intrinſecus iacet mortua, non reſurgit. Nam dum ſe per innumeras terrenorum deſideriorum cogitationes ſpargit, ad conſiderationem ſui ſeſe nullatenus colligit. Nullus quippe ſapientiam, quæ Deus eſt, plenè percipit, niſi qui ab omni ſe abſtrahere actionum carnalium fluctuatione

Eccli 38. contendit. Vnde aliàs dicitur: *Sapientiam ſcribere in tempore otij, & qui minoratur actu, ipſe percipiet eum.* Quia ergo ſine cultu, & obſeruatione Sabbati eſſe Iſraëlitæ non poſſumus, celebremus ſpiritualis otij Sabbatum, vt non ſicut Ægyptij perturbemur ab ingruentium importunitate muſcarum. Nam quia, donante diuina clementia, iam preſſuri peruenimus in Iſraëliticam terram, non eſt fas Iſraëlitarum ignorare culturam; ne ſi eorum ceremonias non addiſcimus, cruentis leonum inuiſibilium dentibus exponamur. Sicut enim ſacra Regum teſtatur hiſtoria, nuntiatum eſt Regi Aſſyriorum: *Gentes*, inquit, *quas tranſtuliſti, & habitare feciſti in*

4. Reg. 17. *ciuitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei terræ.* Et immiſit in eos Dominus leones, & ecce interficiunt eos, eo quòd ignorent ritum Dei terræ. Quiſquis autem, qui in ſpirituali conſtitutus eſt ordine, ſic Deo deſeruit per exterioris habitus ſpeciem, vt tamen ſæcularis vitæ non deſerat vetuſtatem: hic quodammodo vnius Dei cultum, ac ceremonias ignorare perpenditur, & quaſi diis pluribus deſeruire conatur. Vnde & de illis quo-

Ibid. v. 33. que dicitur: *Quia cùm Dominum colerent, diis quoque ſuis deſeruiebant, iuxta conſuetudinem Gentium.* Dominum quippe, & deos Gentium quodammodo colere quiſque conuincitur, ſi ſic ſacri ordinis in quo eſt officium adminiſtrat, vt tamen à negotiis ſecularibus, & carnalis vitæ conſuetudi-

Matth. 6. ne non recedat. *Nemo*, inquit Dominus, *poteſt duobus dominis ſeruire.* An quia tolerabilius videtur quempiam carnaliter viuere, vel obſequia mundo ſeruitutis impendere, quàm iuxta ritum Gentium dæmonibus immolare? Sed idem Pro-

Pſal. 95. pheta, qui dicit: *Omnes dij Gentium dæmonia*, dicit

A etiam: *Maledicti qui declinant à mandatis tuis.* Idem Pſal. 118.

Apoſtolus, qui dicit: *Quis conſenſus templo Dei cum* 1. Cor. 6.

idolis? dicit etiam: *Qui autem in carne ſunt, Deo pla-* Rom. 8.

cere non poſſunt. Et iterum: *Nemo militans Deo, im-* 2. Tim. 2.

plicat ſe negotiis ſæcularibus; vt ei placeat, cui ſe probauit. Malignus etiam ſpiritus, qui auctor eſt idoli, dicitur princeps mundi. Et Iacobus: *Quiſquis,*

ait, *amicus eſt huius mundi, inimicus Dei conſtituitur.* Iacob. 4.

Quid ergo differt, vtrum per ſacrilegas hoſtias, ſiue per reprobam vitam ad Dei inimicitias prauus quiſque prorumpat? Sicut ergo iam diximus, nil prodeſt, quod terram Iſraël inhabitare iam cœpimus, niſi vnum, & ſolum Deum Iſraël ſine Gentilium Deorum admiſtione colamus. Quæ autem eſt terra, quam dicimus, niſi illa, quam ſignificabat Naaman Syrus, cùm dice-

B ret Eliſæo, *Obſecro*, inquit, *concede mihi ſeruo tuo, vt* 4. Reg. 5.

tollam onus duorum burdonum de terra? Quid autem per allegoriam Naaman Syrus, niſi genus deſignat humanum? Sicut enim Naaman ante leproſus, mox vt ſepties aqua Iordanis abluitur, ab omni lepræ ſqualore purgatur: ita mundanus populus ſeptem chariſmata illius columbæ percipiens, quæ ſupra Dominum in Iordane deſcendit, per ſacri Baptiſmatis lauacrum contagia depoſuit peccatorum. Quid verò terra, quam Naaman poſtulat, niſi incarnationem ſignificat Redemptoris? Hæc eſt per myſterium illa repromiſſionis terra, quæ lac, & mel fluere dicitur. Lac enim de carne fluit, mel de

Quid per terram Naaman Syri deſignetur. Matth. 3. Mar. 1. Luc 3. Ioan. 1. Incarnatio Domini per terram repromiſſionis ſignificata.

C ſuperioribus venit. Quia igitur in vno mediatore Dei & hominum, & humanitatis lac, & mel diuinitatis ineſſe cognoſcitur; rectè per terram lacte, & melle manantem, incarnationis eius myſterium figuratur. Quod autem ex hac terra onus duorum burdonum petit, quid aliud, quàm duorum Apoſtolorum, Petri ſcilicet, & Pauli documenta depoſcit? vnde & vnus eorum dicit: *Qui operatus eſt*

Galat. 2. *Petro in Apoſtolatum circumciſionis, operatus eſt & mihi*

Matth. 10. *inter gentes.* Et quia non modò Apoſtolos, ſed etiam

Luc. 10. omnes prædicatores ſcientiam, & operationem habere neceſſe eſt: duos in caſtellum, quod contra ſe erat, Dominus diſcipulos miſit, atque, ſicut Lucas teſtatur, in omnem ciuitatem, & locum, quò

D erat ipſe venturus, geminos deſtinauit. Quod ergo Naaman de terra ſancta duorum burdonum expetit ſarcinam, ſuper Incarnatione Dominica genus humanum Apoſtolicam videtur efflagitare doctrinam; vt hi ſagmarij mundo terram inuehant, ex quo ad offerenda ſacrificia altare in conſpectu Conditoris fiat. Vnde filiis Iſraël præcipit, di-

cens: *Altare de terra facietis mihi.* Altare ſcilicet de Exod. 20.

terra Deo facere, eſt in noſtri Redemptoris Incarnatione ſperare. Tunc quippe à Deo noſtro munus accipitur, quando in hoc altari noſtra humilitas, id eſt, ſuper Dominicæ Incarnationis fidem poſuerit, quidquid operatur. Altari ergo de terra oblatum munus imponimus, ſi actus noſtros Do-

E minicæ Incarnationis fide ſolidamus. De quo altari per Eſaiam dicitur: *In die illa erit altare Domini in*

medio terræ Ægypti, & titulus iuxta terminum eius Do- Eſai. 19.

mini. Et erit in ſignum, & in teſtimonium Domino exercituum in terra Ægypti. Quod autem Naaman non

ob aliud terram Prophetæ popoſciſſet, niſi vt ex 4. Reg. 5.

ea Domino altare conſtrueret, in ſuis ipſe verbis oſtendit, cùm illic prædicto ſubiungit: *Non enim*

faciet vltra ſeruus tuus holocauſtum, & victimam diis 4. Reg. 17.

alienis, niſi Domino. In hac ergo terra & nos colamus Deum, non ſecundùm noſtram, ſed ſecundùm legem ſuam; ne ſicut de illis dicebatur, & de nobis valeat dici: *Ignorant legitima Dei terræ.* Secundùm propriam quippe legem Deum colere cernitur,

A qui ſpecietenus quidem eius mandatis obtemperat; ſed in iis, quæ facit ad propriæ vtilitatis commodum principaliter ſpectat, & dum exteriorem Chriſtianitatis exhibet regulam, ſub honeſtatis quidem colore ſe palliat; ſed ad hoc intrinſecus vt in hac vita proſperetur, anhelat. Tunc autem Deum ſecundùm eius legem, ac ceremonias colimus, ſi quidquid eum velle cognoſcimus, neglectis omnino, quæ noſtra ſunt, votis omnibus adimplemus. Si non magnoperè perpendamus, quàm circa nos ſit ampla ſubſtantia, ſed quàm ſimplex, quàm munda, quam denique ſincera ſit intrinſecus conſcientia. Si non curamus quomodo ſublimes equi nobis inſidentibus glomerent greſſus, quomodo per auratam videantur inſanire ceruicem; ſed quomodo non ipſi Deum mereamur habere ſeſſorem.

Diuinæ legis obſeruantia qualis eſſe debet.

B Si non amplectamur mortuum quodcumque metallum, ſed in capſidili noſtri pectoris recondamus lapidem viuum. Si non in veſtibus ornamenta gemmarum, ſed in mentibus rutilent margaritæ virtutum. Si in cordibus noſtris & puritatis vitrum, & ſapientiæ ſalutaris reſplendeat aurum; vt illam iam imitetur ciuitatem, de qua in Apocalypſi per Ioannem dicitur: *Structura muri eius ex lapide iaſpide, ipſa verò ciuitas ex auro mundo, ſimul & vitro mundo; fundamenta muri ciuitatis omni lapide pretioſo adornata.* Hæc igitur anima, quæ talis eſt, proculdubio paradiſus eſt; hæc ille deliciarũ hortus eſt, cuius inhabitator eſt Deus.

Apoc. 21.

Anima ſancta deliciarum hortus eſt.

C Quæ dum ſui conditoris contemplatione perfruitur, ad illam dignitatem, in qua primus homo conditus fuerat, reformatur. Vnde Dominus in Leuitico cùm dicturus eſſet: *Ponam tabernaculum meũ in medio veſtri, & non abiiciet vos vltra anima mea, & ambulabo inter vos, & ero veſter Deus, voſq; eritis populus meus* præmiſit dicens: *Comedetis vetuſtiſſima veterum, & vetera nouis ſuperuenientibus proiicietis.* Vetuſtiſſimũ quippe nobis eſt, primos hominem Deũ in paradiſo conſpicere. Vetus autem Iſraëliticum populum circumciſionis, ac ſacrificiorum ritum, diuerſarumque cæremoniarum mandata ſeruare. Tunc itaque vetuſtiſſima veterum mentis ore comedimus, cùm ad inſtar primi parentis, Dei ſpeciem contemplamur; vetera verò nouis ſuperuenientibus procul abiicimus, dum Euangelij gratia coruſcante, Moſaicæ legis obſeruantiam non curamus.

Leuit. 26.

Ibid.

D Qui ergo poſſidere cum Deo paradiſi gloriam quærimus, hic neceſſe eſt vt ei noſmetipſos priùs habitaculum præbeamus; quatenus dum ipſe in nobis habitat, & nos in eo, ſic ſtudeamus non ignobilis otii, ſed laborioſæ quietis Sabbatum colere; vt ex hoc mereamur in diem Dominicum, qui nullo clauditur fine, tranſire.

Deus omnipotens dilectiſſimi, qui vos coram hominibus fecit inſignes, tribuat etiam in ſuis obtutibus legis ſuæ veraciter eſſe cultores.

EPISTOLA VI.

Ad eoſdem Hildebrandum, & Stephanum S. R. E. Cardinales.

ARGVMENTVM.

Librum ſibi, quem multis laboribus, vigiliiſque proximè confecerat, ab Alexandro II. Romano Pontifice ſubreptum fraude vehementer quæritur; & vt ſibi reſtitui operam dent, Hildebrandum, & Stephanum Cardinales efflagitat.

Inexpugnabilibus Romanæ Eccleſiæ clypeis Domno ſuo Hildebrando, & dulciſſimo fratri Stephano, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

QVÆRELAM omnipotenti Deo, & vobis, qui eius eſtis membra, depono de Domino noſtro Papa, qui cor meum tam crebro mœrore conturbat, & grandæui iam ſenis animam ad amaritudinem prouocat. Tulit enim librum noſtrum, quem videlicet de paupertatula inopis ingenioli

B cum magno labore decerpſerat, & velut vnicum filium vlnis vterinæ dulcedinis amplectebar; & hunc qualiter tulerit, operæpretium eſt agnoſcatis. Sciebat enim hoc ſe à me aliter impetrare non poſſe, domno Abbati S. Saluatoris me præſente tradidit, præcipiens vt tranſcriberet. Nocte verò, me neſciente, tulit, ſuiſque ſcriniis infarciuit. Et reuera hoc eſt munditiæ ſacerdotalis ingenium, imo hoc Papalis puritatis eſt argumentum. Ex his tamen cùm expoſtulatur, arridet, caputque meum tamquam oleo iocoſæ vrbanitatis ſuauitate demulcet: ſacerdotem ſcilicet depingit hiſtrionem, dum me rebus impugnat, verbis obdulcat. Manus incutit colaphum, os excitatur ad riſum.

Abbas Papienſis S. Saluatoris.

C Cui ſimile Salomon in Prouerbiis. *Sicut noxius eſt,* inquit, *qui mittit lãceas, & ſagittas in mortem; ſic vir, qui fraudulenter nocet amico ſuo, & cùm fuerit deprehenſus dicit: Ludens feci.* Romana porro tradit hiſtoria: quia Tiberio Cæſari, quoniã multo ſe vino ſæpius ingurgitabat, dum vocaretur. Claudius Tiberius Nero, dicebant hiſtriones: Caldius Biberius Nero. Ego quoque quia neſcio ſaltare, ſed ſcribere: ſcribam fortaſſis aliquando non quod ſacerdotem, ſed quod deceat hiſtrionẽ. Nam & ego Domini mei nomen facile poſſem iocoſo ſale conſpergere, niſi hoc mihi tantæ dignitatis excellentia prohiberet. Alexander quippe, leuans anguſtias tenebrarum interpretatur, ſicut in Hebraicorũ nominum interpretationibus inuenitur.

Prou. 26.

Suet. c. 42.

Nominis Alexandri interpretatio.

D Quibus nimirum tenebrarum anguſtiis quid aliud deſignatur, quàm tot laboris & calamitatis ærumnæ, quas frenetica rabies, ac furor nobis Cadaloicus intulit? Cadalous planè tenebrarum excitauit anguſtias, quas iuxta ſui nominis etymologiam, Alexander Papa leuauit; quia dum ille ſulphureo, vt ita loquar, Æthnææ cupidinis fumo lumen Apoſtolicæ ſedis eſt aggreſſus extinguere, omnes nos tenebrarum compulit anguſtias tolerare. Quamobrem non modò Dominus noſter Papa, ſed omnes nos in conſpectu Cadaloi, dici poſſumus Alexandri; quia dum ille tenebrarum nobis imponit anguſtias, cuius ſumus participes in labore, merito cenſemur & nomine.

Cadalous Antipapa.

E Sed cùm hoc nomen habeat, leuare, illud exprimat, cadere, per hoc, inter leuantem, & cadentem prælium, illum quem Ioannes narrat, ad memoriam cogimur reuocare conflictum. *Factum eſt,* inquit, *prælium in cælo: Michaël, & Angeli eius præliabantur cum dracone.* De quo etiam paulo poſt additur: *Et proiectus eſt in terram draco ille magnus, ſerpens antiquus, qui vocatur diabolus, & Satanas.* Ad cuius exemplum & Cadalous de cælo in tartarum cecidit, cùm de Sedis Apoſtolicæ culmine, quod ſpectabat, in anathematis voraginem corruit.

Apoc. 12.

Ibid. v. 9.

Præterea numquam huius nominis Pontifex Apoſtolicæ Sedi præſediſſe legitur, niſi ſolus ille

B. Alexander Papa, & Martyr.

Martyr inſignis, quem quinto loco à B. Petro in eius cathedra conſtiturum, per omnia nouimus fuiſſe membra transfixum. Et quia compellor ad ludum, hoc in Apoſtolica Sede vocabulum omnia ſibi vindicat genera tormentorum; & ab antiqua non degenerat conſuetudine, dum hæreditate poſſidet tribulationem. Imò iuxta nominis huius interpretationem, totus mundus factus eſt Alexandria, dum vbique terrarum tota vniuerſalis Eccleſia ſub diuerſis preſſurarum gemit anguſtiis conſtituta. Reproborum ſcilicet hominum paret hinc inde rapinis, laceratur iniuriis, calamitatum faſce deprimitur, ſublatis quotidie poſſeſſionibus anguſtatur; & dum ambages atque tumultus peruerſa loquentium patitur, titionum quodammodo tenebris denigratur, dicens per Salomonem: *Nigra ſum, ſed formoſa, filia Hieruſalem: nolite me conſiderare quòd fuſca ſim, quia decolorauit me ſol.*

Deplorat calamitates Eccleſiæ S. Doctor.

Cant. 1.

Sed cùm hæc verba præfatus Dominus noſter audierit, fortaſſis, vt ſolet, illicò reſpondebit. Durè loqueris, & quid ego commerui? quid in te graue commiſi? Cui non diſſimile fuit quod filij Dan dicebant ad Michan, cui omniſum, quæ poſſidebat, cuncta rapuerant: *Quid*, inquiunt *tibi vis? cur clamas?* Quibus ille reſpondit: *Deos meos, quos feci, mihi tuliſtis, & ſacerdotem, & omnia quæ habeo, & dicitis, quid tibi eſt?* Sed quoniam ſicut vir ſapiens ait: *Muſica in luctu, importuna narratio*; licet hiſtrio ſim, non libet ludere, dum compellar corde lugere: nec citharam criſpare delectat, quem amici codicis iactura perturbat. Reddat ergo librum, ſi vult poſſidere librificum. Et propter breuem vilia articuli ſeriem, paupereulum eiuſdem ſtyli non amittat auctorem. Hoc ſcilicet merentur impendia tot laborum, tot pericula mortium; cùm illud Prophetæ lugubri cogeremur voce cantare: *Quoniam propter te morte afficimur tota die, æſtimati ſumus vt oues occiſionis?*

Iudic. 18.

Eccl. 22.

Quæ & quanta pro Sede Apoſtolica pertulerit.

Pſal. 43.

Rom. 8.

Planè ſicut octo beatitudines enumerat Euangelium; ſic in legibus ſuis Tullius octo nihilominus genera deſcribit eſſe pœnarum. Et quia beatitudines illæ ſicut nobis ſunt in cognitione, ſic vtinam haberentur in opere; nos hîc, iuxta Tullianum ordinem, ſola pœnarum genera numeremus: Damnum videlicet, vincula, verbera, talionem, ignominiam, exilium, mortem, ſeruitutem. Cùm igitur hæc omnia ferè pro Sedis Apoſtolicæ ſeruitio pertulerimus, dignum, quæſo, eſt, vt quaſi ſoluto pœnarum debito, nunc eidem Sedi potiſſimum etiam fœnus iniuriæ perſoluamus? Quamquam & beatitudinum Euangelij pro eiuſdem Papæ ſeruitio non omninò videamur expertes. Habemus enim primam, & vltimam, paupertatem ſcilicet, & perſecutionem; harum ſcilicet beatitudinum copiis abundamus. Romani quippe nolunt Alexandrum, ſed ærarium. Hunc ſcilicet, quem Apoſtolos reprobat; non eum, qui per Apoſtolorum, Apoſtolicorumque Pontificum tramitem currat. Nolunt, inquam, Alexandrum Euangelicam Eccleſiaſticæ menſæ pecuniam proponentem, ſed ſordentis auaritiæ potius æra librantem. Petri reſpuunt ſucceſſorem, & alumnum Simonie amplectuntur pro venalitate Spiritus pecunias offerentem. Proinde Dominus noſter, quia ſua nobis præbere non vacat, non ſaltem quæ noſtra ſunt, tollat. Apoſtolica quippe ſententia eſt: *Non debent filij theſaurizare parentibus, ſed parentes filiis.* Sed dum tanto Patri præſumentes obloquimus, quia menſuram noſtram inſimulantes exceſſimus, à vobis, dilectiſſimi, procacibus labiis pœnitentiam

Matth. 5.

Octo genera diuerſa pœnarum per Tullio.

Alludit ad illud Apoſt. 2. ad Tim. 4.

Act. 8.

2. Cor. 12.

poſtulamus. Inter ſerui ſcilicet Dominique litigium debetur & ſatisfactio delinquenti, & pœnitentia vapulanti.

EPISTOLA VII.

Ad Hildebrandum S. R. E. Archidiaconum Cardinalem, habetur tom. 3. eſtque opuſc. 32.

EPISTOLA VIII.

Ad eundem Hildebrandum S. R. E. Archidiaconum Card.

ARGVMENTVM.

Conqueritur cum Hildebrando, quòd parum ſe ab eo diligi comperiſſet. Primùm, quòd numquam ad ſe ſcriberet: deinde, quòd in ſermonibus ſiniſtram de ſe mentionem faceret. Quàm immeritò id ſibi accidat oſtendit, qui illi pro viribus obtemperare ſemper ſtuduerit, & maximo amore proſequatur. Ad extremum, Epiſcopatu ſe abdicat. Quam rem, ſcilicet cauſam, cur ſe ei Hildebrandus ſubiratum præberet, fuiſſe credibile eſt: nolebat enim in illa temporum neceſſitate, & bonorum ſacerdotum penuria, tam ſancto Antiſtite Eccleſiam orbari.

Domno Hildebrando Archidiacono, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

MIROR, venerabilis frater, cur ſancta mens tua nulla circa me valeat occaſione miteſcere, vt ne vnum quidem verbum, præſertim quando abſens ſum, vel ad me, vel de me proferas, quod ad charitatis videatur officium pertinere; ſed quandocumque vel ad me legatio deſtinatur, vel te præſente, ſermo quilibet ex me fortaſſis oboritus, mox paruitatis meæ nomen exploditur, fama conſpuitur, leuitas irridetur; ac de me talia proferuntur, quæ & inimicis meis iucunda ſit fabula, & mihi confuſio luctuoſa. Planè poſtquam Romanæ ſum alligatus Eccleſiæ, vtinam tam Deo, vel Petro, quàm tuis cœptis, tuiſque conatibus ſemper obtemperare contendi: & in omnibus tuis certaminibus atque victoriis, ego me non commilitonem, ſiue pediſſequum, ſed quaſi fulmen inieci. Quod enim certamen vmquam cœpiſti, vbi protinus ego non eſſem & litigator, & iudex? Vbi ſcilicet non aliam auctoritatem Canonum, niſi ſolùm tuæ voluntatis ſequebar arbitrium, & mera tua voluntas mihi Canonum erat auctoritas. Nec vmquam iudicaui, quod viſum eſt mihi, ſed quod placuit tibi. Præterea, nomen tuum in quanta benedictione fuerit apud labia mea, ſaltem Domnum Cluniacenſem, qui tibi non eſt ignotus, inquire. Nam dum ſuper te aliquando diſputarem: *Neſcit*, inquit ille, *tantam tibi ſui amoris ineſſe dulcedinem*,

Cardinalatum, vt ita dicam, intelligit.

B. P. Dam. obſequium in Hildebrandum.

Abbatem Cluniacenſem teſtem aduocat.

quàm profectò, ſi noſſet, inſeparabili penes te amore flagraret. Sed cur ego ſcriptionis huius articulum protraho, quam te lecturum eſſe non ſpero? Certe nemo viuit in carne, cui libentius ſcriberem, ſi tu dignareris oculum adhibere. Sed quia ſpes iſta non eſt, vide quam accuratus, & limatus ſit ſtylus, qui flores eloquij, quæ reſplendeat vrbanitas dictionis. Sed ſiue videas, ſiue non videas, ego tibi Epiſcopatum, quem dediſti, per has litteras reddo, omneque ius, & poteſtatem à me, quæ mihi ſuper eum competere videbatur, abſcindo.

Renuntiare vult Epiſcopatui.

EPISTOLA IX,

Ad eundem Hildebrandum S. R. E. Archidiaconum Card.

ARGVMENTVM.

Iterum cum eodem Hildebrando expoſtulat, habitam ab eo eſſe fidem maleuolis quorumdam ſermonibus: qui beatum virum in alieno ſolo Monaſterium ædificaſſe per calumniam aſſeuerabant. Quod eſſe falſum manifeſtè oſtendit.

Immobili columnæ Sedis Apoſtolicæ domno Hildebrando Archidiacono, Petrus peccator Monachus ſalutem.

VBERRIMAS ago gratias, venerande frater, quia cùm ad regalis aulæ contenderem apicem, æſtuantem circa me vaporare perſenſi de ſacrario
Deut. 4. Heb. 12. tui pectoris charitatem. Nec mirum, cùm Deus ignis dicatur eſſe conſumens, ſi ſancti Spiritus habitaculum quibuſdam ſcintillis erumpentibus videatur ignitum. Nam vbicumque illius itineris mentio mei nominis incidit, memoria mea penes te in benedictione fuit. Quod factum & amicorum meorum mentes erexit, & detrahentium labia dignæ reſponſionis obicibus oppilauit. Verumtamen * Florentiæ mens tua, quæ contra vaniloquos, ac mendaces cauta conſueuit eſſe ſemper, & rigida, delinifica quorumdam obtrectatorum eſſe perſuaſione mollita. Comitis quippe Guidonis aſſeclæ cum grege ſeruili calumniabantur me conſtruxiſſe cœnobium, ex his vtique prædiis, quæ in clientelæ ſuæ ſtipendium ex herili dudum liberalitate conceſſerant. Cur, quæſo, illius tunc ſententiæ recordatus non es, qua dicitur: *Cibaria & virga, & onus aſino; panis, & diſciplina, & opus ſeruo?* Vbi mox ſequitur: *Laxa manus illi, & quærit libertatem.* Cur & illæ tibi verſiculos
Eccli. 33. excidit: *Iugum & lorum curuant collum durum, & ſeruum inclinant operationes aſſiduæ?* Cur etiam illud tua memoria non recoluit: *Seruo maleuolo tortura,*
Ibid. v. 26. *& compedes. Mitte illum in operationem, ne vacet?* Sed
Ibid. v. 28. quid mirum, ſi te licet prudentem, & ſanctum virum potuit artifex ſeruitus, & verſuta decipere, cùm & prophetico plenum ſpiritu Dauid, Siba
2. Reg. 19. ſeruus Saul callidè mentiens, compulit à iuſtitia declinare? *Tu, inquit, & Siba diuidite poſſeſſiones.* Ille ſiquidem innocentem Miphiboſeth mentitus eſt contra regiam agere maieſtatem; iſti me conditionem perhibent proſcripſiſſe ſeruilem. Sed quæſo, frater, numquid Tethgrimus Guidonis hu-

* ferrea f. vel aliquid ſimile.

Falſa crimina in B. Petrum Dam.

Tethgrimus Guidonis Comitis patruus.

A iusi patruos, qui ſine liberis obiit; de tot agris ac villis perexigua ſaltem, quæ videbantur eſſe contermina Monaſterio legare non potuit? an adhuc obſequentur cuneis iudicabitur indignus, cui cùm ex hac ipſe vita deceſſerit, poſteritas et nulla ſuccedit? Huic etiam, qui adiuuit, quia clientes omnia poſſident; aliquid Deo conferre, de ſui iuris allodio non licebit? Cenſebis, vt ij, qui totadia ad ignem verubus, vel abluendis ſunt lebetibus deputandi; ſic herilia bona poſſideant, vt eorum domini recedentes è ſæculo, ſanctis Eccleſiis ſui iuris impendia non relinquant? Dignum ne perhibes, vt mancipia noſtra gerant ora ſtammantia, vt pretioſi cultus induant ornamenta, nos æ-
B ſtuantis auerni tolerare ſupplicia? Proh pudor, vt illi fluant, & nos inopia coarctemur! Illi ructent pridiana conuiuia, nos quæramus apud ſuperos micam? Meritò perdit hæreditatem, qui ſeruum relinquit hæredem. Excludi meretur à numero filiorum, qui propria ſalute contempta, ſibi ſubſtituit ſecurè mancipium. Obſtruatur igitur os iniqua loquentium; & iuxta Prophetam, ſepiantur aures ſpinis à verſipellium mendacijs detractorum: Qui ad faciem quidem blanda prætendunt, ſed intrinſecus virus malitiæ contegunt: & velut apes ore mella ferunt, ſed aculeis pungunt. Et quid mirum, ſi nos, qui ad terram melle manantem contendimus, apum circumuolantium ſtimu-
C lis laceramur? Ad quam profectò terram feſtinabat ille, qui dicebat, *Circumdederunt me ſicut apes, & exarſerunt ſicut ignis in ſpinis.*

Eccl. 28.

Pſal. 117.

Huc accedit, quia cùm ad mel terræ viuentium properare contendimus, diuini quoque verbi dulcedinem propinantes, etiam fauos mellis in ore portamus. Scriptum eſt enim: *De ore prudentis procedit mel.* Et dilectus ad Sponſam, *Fauus,* inquit, *diſtillans labia tua, ſponſa; mel, & lac ſub lingua tua.* Quæ rurſus de Sponſo: *Guttur eius dulcedo, & totus concupiſcentia.* Quid ergo mirum, ſi nos & ad mel properantes, & mel in ore portantes, examen apum hinc inde circumvolant, vt obtrectationum nos aculeis pungant? Hinc eſt, quòd Iſraëliticus ille
D populus dum iret per deſertum ad terram repromiſſionis properans, primò caſtrametati ſunt, ſicut vetus habet editio, in Gai, deinde veniunt in Dibongad. Gai nimirum interpretatur Chaos. Et quia per Chaos, niſi cor intelligitur hominum peruerſorum, obſcurum ſcilicet, tetrum atque profundum? Prauum eſt enim cor hominis, ſicut Scriptura dicit, & inſcrutabile, & quis hominum cognoſcit illud? Dibongad autem ſignificat apiarium tentationum. Poſt Chaos itaque ad apiarium peruenitur; quia poſtquam cor obſcurum, doloſum, atque profundum, more gai caligo malitiæ, ac fraudis obtenebrat, ad hoc etiam quandoque per iniquitatis augmenta progredi-
E tur; vt proximos quoſque velut apes, & præſentes aſſentationis melle demulceant, & abſentes obtrectationum aculeis pungant. De Gai ergo in Dibongad, de Chao venitur ad apiarium; quia de fraudulenta malitia tenebroſi cordis prauus quiſque progreditur ad infligenda ſpicula detractionis. Quid itaque de te dicam, qui quamquam primò fœderatæ concordiæ circa me iura ſeruaueris, quandoque tamen & oblatrantium canum neglexiſti rictos infringere, & fidem nō horruiſti detrahentibus adhibere? *Vituli multi, & tauri pingues obſederunt me; & tu patienter audiſti.* Dicam itaque de ſummæ Sedis Archidiacono, quod de Iacobo tunc dicebatur Apoſtolo: *O, & iuſtus errauit.* Sed quoniam & pro fauentibus, & pro lædentibus indiffe-

Prou. 16.
Cant. 4.
Cant. 5.

Num. 11.

Hier. 17.

Pſalm. 21.
Ex Egeſippo Euſeb. hiſt. Eccl. lib. 2. c. 22.

rantes orandum eſt, deprehſitæ querelæ calumniam orationis fine concludam.

Deus omnipotens, venerabilis frater, & ex impenſæ charitatis officio multiplex tibi præmium reddat; & quod detractoribus conſenſiſti, clementer indulgeat.

EPISTOLA X.

Ad Petrum S. R. E. Cardinalem Archipresbyterum Lateranenſem, habetur tom. 3. eſtque opuſculum 18.

EPISTOLA XI.

Ad Deſiderium Abbatem ſacri Monaſterij Caſinenſis, S. Q. R. E. Presbyterum Cardinalem Tit. S. Ceciliæ.

ARGVMENTVM.

Deſiderium Caſinenſem Abbatem ſaluberrimis monitis inſtituit. Ea ſunt, primùm vt ſua ipſius errata ſemper ob oculos habeat, virtutes poſt ter- C gum; vt aliorum increpationes non moleſtè ferat, ſed amplectatur; vt pro officio ſuo ſubditorum culpas non negligat, ſed corrigat: abſentibus non detrahat, ſed in faciem obiurget; ieiunium amet; vt denique ſacrificium Chriſti paſſionis aſſiduè celebret.

Reuerendiſſimo Abbati Deſiderio, Petrus D *peccator Monachus ſalutem in Domino.*

2. Reg. 14. SACRA teſtatur hiſtoria, quoniam Abſalon Ioab militiæ principem, vt ad ſe veniret nuntio diſcurrente, popoſcit; qui tamen venire contempſit. Cumque ad ipſum denuò peteret, ſed ille obſtinatus, ac rigidus funditus abnuiſſet, ad agrum illius Abſalon protinus miſit, meſſemque hordei, qua plenus erat, ignibus conflagrauit. Præſto Ioab Abſalon expoſtulaturus aggreditur, ille gaudet, quòd eius acceſſum talibus beneficiis promeretur: nimirum quod petitionibus non obtinuit, læſionibus impetrauit. Ego autem tibi, venerabilis fra- E ter, non bis, ſed ſæpius ſcripſi: verumtamen vſque hodie ne vnum quidem iota, vt reſcribere dignareris, extorſi. Ipſe quoque pollicitus es, quia mihi Notarium mitteres, qui ſaltem ea, quæ in te ſpecialiter ſcripſeram, in tui ſumptus pergamena transferret. Sed ſuperſediſti penitus vel ſcribenti reſcribere, vel Notarium vt ſpoponderas, deſtinate; quorum videlicet vnum charitas exigit, alterum veritas, quaſi pro debito perſoluatur impellit. Quid igitur faciam? Nam quia dormientem te impingens, & vellicans excitare non valeo, púgam: & ſic ſaltem, vt euigiles præualebo. Ferulam igitur in te doctrinæ tanquam magiſter arripiam, & velut ſupparam, vel clientem hæc, quæ

Exſcripſiſſe Deſiderium Notarij manu B. Doctoris opuſcula ex iis quæ vt Scholiis dicemus, clarum fiet.

A tibi fortè, quam mihi notiora ſunt, admonere præſumam. Et hoc ſit meum pungere, doctiorem velle docere. Ad hanc fortaſſis iniuriam expergefactus euigilabis, vt qui charitati denegaueras vicem, lædenti ſaltem redhibeas talionem: verumtamen quem tu tibi vides hæc hilariter ſuggerentem, iuniores fratres ſibi proculdubiò deputent ſerio conſulentem.

Age igitur, noli frater, quod plerique faciunt, tantummodò ſi quid eſt in te virtutis attendere, vt vitia quaſi poſt tergum poſita negligas iudicare. Imitare naturalis in Pauone diuerſitatis exemplum. Qui nimirum pullinos, & velut ignobiles pedes præ oculis ſemper habet, inſignem verò caudæ pulchritudinem poſt ſe ſpectabilem præbet. B Videt in pedibus ruſticum aliquid quod deſpiciat, ignorat in cauda quod eum mirabilem reddat. In promptu eſt, vnde ſe debeat in humilitate deprimere; poſt tergum gerit vnde valeat, quaſi præ cæteris auibus ſuperbire. Tu quoque quodammodo quod in te virtutis eſt, lateat; ſi quid verò vitioſum, & correctionis eſt indignum, ab aſpectus tui iudicio non recedat. Fraternæ correctionis zelum noli moleſtè ferre, ſed gratulabundus amplectere, ac velut certę curationis antidotum in animæ languentis interiora diffunde. Memento itaque quod per Salomonem dicitur: *Melior eſt manifeſta correctio, quàm amor abſconditus. Meliora ſunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta oſcula odientis.* Et alibi: *Viro,* inquit, *qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus ſuperueniet interitus, & eum ſanitas non ſequetur.* Illud etiam attende, quod ait: *Qui abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur; qui autem confeſſus fuerit, & reliquerit ea, miſericordiam conſequetur.* Et iterum: *Qui diligit diſciplinam, diliget ſapientiam; qui autē odit increpationes, inſipiens eſt.* Vitrum nempe, quia viſus acumen admittit & quidquid in ſe latet, exponit, præſtantius videretur omnibus eſſe metallis, niſi percuſſum facilè frangeretur; ſed quoniam ad primum ferientis ictum illico diſſilit, talentum vitri vix dodrantem æquat argenti. Roſa purpurea rutilantior videtur eſſe vermiculo, ſed quia nullam fert laboris iniuriam, inter quiſquiliarum ſtipulas deputatur.

Virtutes poſt tergū, vitia ob oculos habenda. Pauonis exemplum.

Fraterna correctio amplectenda.

Prou. 17. Prou. 29. Prou. 28. Prou. 12.

Porrò autem quia ſancti Conuentus Rector es conſtitutus, noli diſſimulare culpam; ſed mox vt emerſerit, adhibe diſciplinam, vt cum Phinees te zelus ad æterni ſacerdotij iura promoueat, non cum Heli ſub torpore deſidiæ ignobiliter oſcitantem vltio repentina percellat. Vnde per Salomonem dicitur: *Noli ſubtrahere à puero diſciplinam. Si enim percuſſeris eum virgâ, non morietur. Tu virgâ percutis eum, & animam eius de inferno liberabis.* Verumtamen caue ne nimius diſciplinæ rigor duritiam contrahat, & immoderatus zeli feruor vertatur in iram, ne videlicet dum culpæ rubigo detergitur, vas tenerum confringatur. Vnde & Salomon ait: *Noli eſſe amicus homini iracūdo, neque ambules cum viro furioſo, ne fortè diſcas ſemitas eius & ſumas ſcandalum animæ tuæ.* Aliter: *Melius eſt habitare in terra deſerta, quàm cum muliere rixoſa, & iracunda.* Nonnulli planè cùm per impatientiæ fomitem à fratrum charitate reſiliunt, hoc, quod Paulus & Barnabas propter Marcum diſcipulum ab inuicem diſceſſerunt, in defenſionis ſuæ teſtimonium vertunt. Quod vtique conſtat non diſcordiæ vitio, ſed diuinæ diſpenſationis factum eſſe iudicio, vt nimirum ſancti Apoſtoli tamquam grana tritici eò ſpargendæ fidei vberiorem meſſem redderēt, quò procul eos ab inuicem diſſenſionis aura perflaret. Abſentibus nunquam detrahas, ſed eos in faciem,

Num. 15. 1. Reg. 4. Prou. 23. Prou. 22. Prou. 21. Act. 15.

Abſentibus non deprehendi, ſed in faciem ſunt obiurgandi.

prout res dictauerit, competenter obiurga. Hinc eſt quod in Prouerbiis legitur: *Remoue à te os prauũ, & detrahẽtia labia ſint procul à te.* Et in Eccleſiaſte: *Si mordeat,* inquit, *ſerpens in ſilentio, nihil eo minus habet, qui occultè detrahit.* Vir etiam ſapiens ait: *Suſurro, & bilinguis maledictus eſt, multos conturbauit pacem habẽtes;* Alodicmi verò dicit: *Sepi aures tuas ſpinis, & noli audire linguam nequam; & ori tuo facito oſtia, & ſeras auribus eius.* Aduerſus linguam nequam aures noſtras ſpinis ſepire præcipimur, vt detrahẽtes quoſque ſpinoſæ reſponſionis aculeo retundamus.

Prou. 4. Eccl. 10. Eccl. 28. Ibid. v. 28.

Ieiunij vis. Gen. 8.

Ama ieiunium, vt dum inedia corpus atteritur, anima cæleſtis gratiæ pinguedine ſaginetur. Et ſerpens ille, qui comedentem hominem cibi telo proſtrauerat, ieiunanti nunc per ſobrietatis arma ſuccumbat. Serpens enim, ſicut perhibent qui ſcrutandis rerum naturis ſubtiliter inſudarunt, ſi ieiuni hominis ſputum guſtet, protinus moritur. Cùm ergo tanta ſit ieiunij virtus in hanc beſtiam, quæ corporaliter repit: quanto vehementior in illum draconem vigere credenda eſt, qui inuiſibiliter ſerpit? Sed vt colubrum hunc valeas efficacius rumpere, ſacrificij ſalutaris hoſtiam ſatage frequenter offerre. vt dum ora tua Chriſti perſpexerit cruore rubentia, territus contremiſcat, præſto diffugiat; & ſacramento quo captiuatus eſt, propius accedere non præſumat. Sic effœtis continuò viribus corruat, & in ſcrobe ſuæ malitiæ quantum ad te perpetuò conditus deliteſcat. Sed iam calamo ſilentium impero, quia ipſe me in huius præſumptionis audacia reprehendo, & quaſi miſſo in meſſem igne protinus fugio, ne deprehendar vberis agri prouentus exurere, qui ſpinas tantum, & arbuſta debueram ſiluestria conflagrare.

Plin. l. 28. cap. 4. Serpentis natura.

Sacroſanctum Miſſæ ſacrificium ſæpius offerendum.

EPISTOLA XII.

Ad eumdem Deſiderium Abbatem, & Cardinalem.

ARGVMENTVM.

Hæc epiſtola, vt prior tota parænetica eſt. Adhortatur enim eumdem Deſiderium, vt Monaſterij ſibi commiſſi curam indefeſsè gerat, aſſentationes fugiat, de ſe abiectè ſentiat; Monachos, eoſque præſertim, qui ſimpliciores ſunt, ad viam perfectionis dirigat, & denique ſeipſum ad contemplationis culmen erigat.

Domno Deſiderio venerabili Abbati, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

LICET ignis circumpoſita quæque corripiat, ſe tamen ſuper ſe natum alter erigit, ac ſemper in ſuperiora contendit: & fraternus amor, qui in meis circa te viſceribus æſtuat, nequaquam te ſolo contentus, in te conſtituit finem, ſed per te quoque in communem transfertur Auctorem. Eſt enim amor inutilis, aridus, & inſulſus, qui ſic ſe occupat circa proximum, vt non etiam porrigatur in Deum. Et quamquam principalis ſit amor Dei, per amorem tamen proximi, quem conſpicimus, peruenimus ad amorem Dei, quem non

Amor inutilis quis ſit.

videmus. Interim itaque dum te cominus attendo, quem diligo, ad illum ſemper oculos leuo, ad quem tecum ſimul attingere concupiſco. Confere igitur, & innecte manus; atque vt laborem alleuiemus itineris, mutuis nos adhortationibus incitemus. Tu autem, quia regendi præſtantiſſimi Monaſterij nexibus obligaris, caue ne in huius viæ laboribus, vel puſillanimis te laſſitudo retardet, vel aſſentantium delenifica verba robur animi malè conſentientis eneruent. Illud itaque ad memoriam reuoco, quod de Tobia viro iuſto Scriptura teſtatur: *Contigit,* inquiens, *vt quadam die fatigatus à ſepultura veniens domum, iactaſſet ſe iuxta parietem, & obdormiſſet, atque ex nido hirundinum dormienti illi calida ſtercora inſiſterent ſuper oculos eius, fieretq; cæcus.* Fatigatus a ſepultura, dum ſe vel effractis viribus proiicit, lumẽ amittit. Illæſũ quippe cordis oculum ſeruat, quiſquis in bonis operibus infatigabilis perſeuerat; cùm verò puſillanimiter frangitur, non immeritò luce priuatur. Hinc enim ſcriptum eſt: *Væ iis, qui perdiderunt ſuſtinentiam!* Hinc Paulus ait: *Vigilate ſtate in fide, viriliter agite.* Quid verò leuiter volitantes hirundines, niſi leues adulantium, & blanda loquentium ſignificant mores? Qui dum blandiloquij ſui ſuauitate demulcent, dum adulationis oleo caput audientis impinguant, interiores oculos, ne ſolita luce perfruantur, excæcant: *Corripiet me iuſtus,* inquit, *in miſericordia, & increpabit me; oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.* Et tãquam ſtercus oculis ingerunt, dum lenocinantis eloquij quemlibet blanda verboſitate perungunt. A quibus ſcilicet hæc ſæpe dicuntur: *Viue dum viuis, recrea corpus edulius, ne ſi ſe diſtrictius atteras, tot oppreſſa laboribus caro fragilis mox ſuccumbat.* Perſona tua elementioribus excolatur induuiis, vt eius quam tenes, fruetur genium dignitatis. Agglomeretur lateribus tuis in modum cunei turba clientium, vt dum te commeantium multitudo condecorat, tam ſublimis honor officij non vileſcat. Sed ſi nobis hæc diabolicæ malignitatis amaritudo detegitur, tentationis ingeſtæ caligines funditus euaneſcunt. Vnde & illic dicitur: *Tunc ſumens Tobias de felle piſcis, liniuit oculos patri ſuo; moxq; cœpit albugo ex oculis eius, quaſi membranam oui egredi, ſtatimque viſum recepit.* Fel etenim piſcis eſt malitia Beethmoth, qui caput eſt, & initium totius iniquitatis. Cæcus itaque felle piſcis oblinitur, & protinus cæcitas effugatur: quia cùm amaritudo diabolicæ verſutiæ noſtris oculis oſtenſa proponitur, tenebrarum mox caligo propellitur; & lux interior, quæ velut eclipſim paſſa fuerat, reformatur.

1. Ioan. 4.

Per amorem proximi peruenimus ad amorem Dei.

Tob. 2.

Eccl. 8.

1. Cor. 16.

Adulationes excæcant oculos interiores.

Pſal. 140.

Eccleſiarum ſuperioribus congruunt ornatæ veſtes, & tenorũ copia.

Tob. 11.

Diabolus caput eſt, & initium totius iniquitatis.

Et notandum quod dicitur, quia prius albugo de oculis eſt illius egreſſa, & ſic lux illico reparata. Ille quippe in oculis gerit albuginem, qui de ſe ſanctitatis habet opinionem. Quiſquis ergo recuperare vult lucem, amputet à ſe prius affectatæ æſtimationis albuginem, vt ſe non abneget peccatorem, qui peccati vult euadere cæcitatem. *Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt.* Illi ſunt oculi, de quibus in Canticis dicitur: *Oculi tui columbarum, abſque eo quod intrinſecus latet.* Quia licet ſancti nunc Creatorem ſuum per gratiam contemplationis aſpiciant, latet tamen adhuc magnum aliquid, ad quod in hac corruptibili carne humanæ mentis acies non aſpirat. Vbi mox ſequitur: *Capilli tui ſicut greges caprarum, quę aſcenderunt de Galaad.* Sicut enim per oculos Eccleſiæ Doctores intelliguntur, qui ad videnda inferioribus membris ſumma ac ſpiritualia ſunt prælati, ſic etiam per capillos, gregeſque caprarum deſignantur ſimplic

Quid ſit in oculis gerere albuginem.

Matt. 5.

Cant. 4.

Expoſitio. Oculi tui columbarum, &c.

Ibid. v. 1.

ces, & ſubiecti. Qui nimirum & ſi præ ſimplicitate myſtica quæque, ac ſumma penetrant, multitudine tamen, & compoſitione ſua ſanctam Eccleſiam, velut capilli caput, exornant. Capra, quia plerúmque cum peccato offertur, figura peccati: *Galaad aceruus eſt teſtimonij*. Per Galaad ergo Chriſtum, cui ſanctorum omnium multitudo perhibet teſtimonium; per capillos verò, vel caprarum greges, multitudinem intelligimus ſubiectorum. Greges ergo caprarum aſcendunt de monte Galaad; quia ſanctorum omnium multitudo de Chriſto, quem ſibimet faciunt fundamentum, conſcendere ſatagunt excelſa virtutum. Sed cur hoc exemplum oratio deduxit ad medium, niſi vt tu intelligas, quia quantum diſtat inter oculos, & capillos, tantum ferè in contemplationis ſtudio inter prælatos diſtare debeat, & ſubiectos? quatenus tu eorum, qui tibi commiſſi ſunt, oculus, tu ſpiritualibus ſtudiis ſis intentus, & videas non modò tibi, ſed & ſibi. Hinc frequenter exoritur inundatio fletuum, ſalubris compunctio lacrymarum. Hinc eſt quod in Geneſi legitur: *Iſte eſt*, inquit, *Ona, qui inuenit aquas calidas in ſolitudine, dũ paſceret aſinos Sebeon patris ſui*. Hoc planè quantum ad litteram, vanum videtur, & friuolum. Quid enim ad ſacram Scripturam pertinet, vt referat, quia cuſtos aſinorum aquas reperit in deſerto? Sed vbi in litteris nulla videtur vtilitas, ad ſpiritualem intelligentiam neceſſe eſt mens recurrat. Quid eſt enim per figuram, Ana in ſolitudine patris ſui aſinos paſcere, niſi ſpiritualem quempiam virum, cui Deus pater eſt, ſimplices fratres ſub diſciplinæ remotioris ſtudio cuſtodire? Et quid eſt aquas calidas inuenire, niſi in compunctionis lacrymas, quæ de feruore ſancti Spiritus eliciuntur, erumpere? Nam & ipſa interpretatio nominum huius figuræ non refugit intellectum. Onam ſiquidem dolor, vel triſtitia eorum, ſiue etiam muſſitatio, vel murmuratio interpretatur. Quiſquis enim compunctionis dolore triſtatur, quaſi ſub quadam querula muſſitatione aduerſum prauitatem vitæ ſuæ murmurare compellitur. Sebeon autem interpretatur, ſtans in æquitate, quod Deo congruere nemo prorſus ignorat. Ipſe quippe in æquitate principaliter ſtat, qui à iuſtitiæ rectitudine nulla neceſſitate coactus exorbitat. Onam ergo dum patris ſui Sebeon aſinos in ſolitudine paſcit, aquas calidas reperit, quia quiſquis ſe per vitæ rectitudinem Deo filium exhibet, ac de peccatis ſuis medullitus dolet, dum ſe reddit in peruigili fratrum cura ſollicitum, diuino munere percipit gratiam lacrymarum. Nam & beata illa Peccatrix prius pedes Domini vnguento perunxit, poſtmodum etiam alabaſtrum vnguenti pretioſi ſuper caput recumbentis effudit. Caput Chriſti Deus, pedes Chriſti ſerui Dei. Sicut enim illa dum humanitati Chriſti dependit obſequium, ad diuinitatis attingere meruit intellectum; ſic nimirum, ſic Doctor Eccleſiæ dum Chriſti membra cuſtodit, contemplandæ diuinitatis gratiam percipit. Prætetea nonnulli ſunt ſimplices fratres, qui quid ſit contemplatio neſciunt, atque ideo in ſpiritualibus ſtudiis ſe exercere nullatenus poſſunt; ſed dũ ſe funditus ab hoc mundo mortificant, dum fatigare ſe diuerſis per obedientiam laboribus ſatagunt, ac in omnibus obtemperare ſuis prioribus inardeſcunt, apud omnipotentem Deum locum familiaritatis obtinent, itavt per eos aliquando etiam ſigna virtutum fiant.

Quàntum inter prælatos & ſubiectos intereſſe debeat. — B

Gen. 30.

Vbi in ſenſu litterali ſacræ Scripturæ nulla eſt vtilitas, ad ſpiritualem confugiẽdum eſt. — C

Effectus veræ compunctionis.

D

Matth. 26. Mar 14. Ioan. 11. 12. 1. Cor. 11.

Maria Magdalena dum Chriſti humanitatem veneretur, ad diuinitatis cognitionem meruit peruenire. — E

Pridie certè dum iam ſol occaſum vergeret, frater quidam, Ioannes nomine, ad me venit, & A miraculum celebri memoria dignum ſibi dudum contigiſſe narrauit. Cùm, inquit, in Claſſenſe Monaſterio degerem, & commiſſam mihi ſacrorum exedram cuſtodirem, quadam die poſt Completorium libros Eccleſiæ in archiuo congeſſi, deinde clauem imprimens, vt quotidie conſueueram, obſeraui: ſed, vt poſt liquidò patuit, de cereo quem ferebam, neſciente me, vapor emicuit; & linteum quo liber operiebatur, afflauit. Mane autem facto cùm arcam aperirem, vt libros tollerem, repente mihi in vultum fumos, & igneus vapor occurrit. Stupefactus illicò atque perterritus, ſi fortè de libris adhuc aliquid ſupereſſet, cœpi curioſè perquirere; ſed, ò incomprehenſibilis diuinæ virtutis effectus! cùm omnes lintei viginti circiter exuſti B eſſent, in cineremque redacti, quibus nimirum codices fuerant inuoluti, ipſi codices omnino ſeruabantur illæſi. Porrò arcam ignis penetrauerat, & largum combuſtionis orbem in eius fundo reliquerat. Hoc itaque comperto fratres diuinam laudauere potentiam, quoniam in Chaldaico camino Hebræos cuſtodierat pueros, nunc in arcæ flagrantis incẽdio ſuos etiam ſeruauerat libros. Eſt autem frater ille qui mihi iſta narrauit, idiota quidem, ſed tam feruentis obedientiæ, tam piæ vitæ, vt nequaquam videatur indignum, quod Deus per eum dignaretur exhibere prodigium.

Obedientiæ virtus quàd debeat æſtimari in Monacho, miracula manifeſtant.

Dan. 3.

Tu autem, venerabilis frater, ſic domum Dei cũ commiſſo grege cuſtodias, vt te tamen per incuriam non relinquas: ſic fœcunditatem Liæ gignendis fœtibus excolas, vt à venuſtæ Rachel amplexibus non recedas. Noli te in aſſentantium blandimenta proiicere, ne dum te leuium hominum vana verba delectant, ad inſtar Tobiæ mentis oculos hirundinum ſtercus obducat. Si quis eſt qui te amicabiliter corripit, huic aures æquanimiter adhibe; ab illis autem velut excreans & nauſeatus auerte, ne tibi congruat quod Salomon ait. *Viro, qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus ſuper ueniet interitus, & eum ſanitas non ſequetur.* De talibus & per Eſaiam dicitur: *Populus enim ad iracundiam prouocans eſt, & filij mendaces, filij nolentes audire legem Dei; qui dicũt videntibus: Nolite videre; & aſpicientibus: Nolite aſpicere nobis ea quæ recta ſunt. Loquimini nobis placẽtia, D videte nobis errores, auferte à me viã, declinate à me ſemitã, ceſſet à facie mea ſanctus Iſraël.* Igitur, ſicut iam ſuperius diximus, adeamus, cum fiducia ad thronũ gratiæ: deſeramus tenebras ſæculi, ab oculis noſtris terrenæ concupiſcentiæ ſe caligo dimoueat, vt elapſis paſſionum carnalium tenebris, veri Solis nobis ſplendor erumpat. Anhelemus ad eum, qui lucem habitat inacceſſibilem, & intimo cordis acceſſu properemus ad eum, qui nos expectat veræ lucis Auctorem. Si curioſè quærimus in ſolitudine aquas calidas, poſſumus inuenire; vt dum remouemur à ſæculo, & S. Spiritus nos feruor accendat, & ſalutiferæ compunctionis mador à cõtagiis abluat, ſicut per Eſaïam dicitur: *Implebit Dominus ſplendoribus* E *animam tuam, & oſſa tua liberabit; & eris quaſi hortus irriguus, & ſicut fons aquarum, cuius non deficient aquæ.* Cùm hoc itaque ſit, tunc hominis anima facta eſt paradiſus, & quaſi verè ſit hortus deliciarum. Tunc amor mundi huius in amaritudinem vertitur, mens carnalis affectus vinculis expedita in alta ſuſtollitur, & in ſolo ſui Creatoris ineffabili contubernio delectatur, ſicut per eumdem Prophetam dicitur: *Tũ delectaberis ſuper Domino, & ſuſtollã te ſuper altitudinem terræ, & cibabo te hæreditate Iacob patris tui.* Ad hoc enitamur, dulciſſime frater, Intimæ refectionis epulum tendere, has nunquam deſinamus dapum cæleſtium delicias eſurire, quatenus

Gen. 29.

Aſſentatores fugiẽdi.

Tob. 2.

Prou. 29.

Iſa. 30.

Hebr. 4.

1. Tim. 6.

Eſaia 58.

Ibid. v. 14.

tenus dum hoc quaſi paruo ientaculo, ne deficiamus in via, deficimus, ad illud plenum, quod in cælo eſt, nuptialis conuiuij ferculum nutriamur. Et quamquam diuerſis te negotiis cura regiminis opprimat, ad ſinum tamen quietis intimæ, cùm poterit mens recurrat. Imitatus ſcilicet Moyſem, qui tabernaculum fœderis frequenter intrabat, & exibat. Quid eſt enim quòd ille crebro tabernaculum ingreditur & egreditur, niſi vt exemplum præbeat, quod is, qui intus in contemplationem rapitur, foris infirmantium negotiis frequenter vrgetur, intus Dei arcana conſiderat, foris onera carnalium portat. Qui de rebus quoque dubiis ſemper ad tabernaculum recurrit, ac coram teſtamenti arca Dñm conſulit, formam proculdubio rectoribus præbens, vt cùm foris ambigunt quid diſponant, ad mentem ſemper quaſi ad tabernaculum redeant, & velut coram teſtamenti arca Dñm conſulant, ſi de iis, in quibus dubitant apud ſemetipſos intus ſacri eloquij paginas requirunt. Vnde & ipſa Veritas per ſuſceptionem nobis noſtræ humilitatis oſtenſa noctibus in monte orationibus vacat, die verò in vrbibus per miraculorum ſigna coruſcat, imitationis videlicet viam bonis rectoribus ſternens, vt ſi iam ſumma contemplanda appetunt, neceſſitatibus tamen infirmantium compatiendo miſceantur, quia tunc ad alta charitas mirabiliter ſurgit, cùm ad ima proximorum ſe miſericorditer attrahit; & quo benignè deſcendit ad infima, valenter recurrit ad ſumma.

Exod. 33.

Quid ſit tabernaculum ingredi, & egredi.

Rectores dum incerti quid faciant, ad orationē confugere debent

Luc. 21.

Charitas tunc extollitur, cùm propter neceſſitates proximorum ſe deprimat.

EPISTOLA XIII.
Ad eundem Deſiderium Abbatem & Cardinalem.

ARGVMENTVM.

In huius epiſtolæ fragmentis, in quibus, vt inſcriptio teſtatur, de dignitatibus abiiciendis diſſerebat, nonnulla ſacræ Scripturæ loca ex libris Regum myſticè interpretatur.

Domno Deſiderio Abbati.... Petrus peccator Monachus,

QVem non ædificet, atque ad perfectionem charitatis excitet; quem, inquam, non ſolum ad officioſum piæ humanitatis ſtudium exercendum, verometiam ad bona pro malis redhibēdum non prouocet hoc, quod de Phitoniſſa illa magnæ profectò laudis digna præconio legitur? Quæ videlicet ad imitationem Dei, Saül tam benè tractauit, non modò regio iam culmine deſperatum, ſed & in craſtino Philiſthinorum gladiis perimendum; & tamquam prudens, iuxta Euangelium, ſerpens illi præſtitit beneficium, à quo nullum ſe conſequi poſſe ſperabat emolumentum. Ille præterea, ſicut ipſa conqueritur, omnes ariolos de terra Iſraël, & magos eraſit; ac per hoc eidem mulierculæ omnem quæſtum ſolitæ diuinationis ademit. Illa vitulum paſcualem, qui ſibi de conſumpta vix paupertate ſupererat, coxit, & azymos panes de perexigua farina commiſcens, illi, vt veſceretur, appoſuit. Quod cùm ille lugubris, & contigua morte perterritus ſperneret, ac cibum capere funditus recuſaret; è contrario illa precibus obuiais, & quibuſdam velut argumētationibus inceſſabiliter inſtebat, vt roganti talionem redderet. Et ſicut illa iubenti paruerat, ſic iſte ſupplicantis precibus annueret: *Ecce*, inquit, *obedinit ancilla tua voci tuæ, &*

1. Reg. 28.

Phitoniſſæ charitas admiratione digna.

Matth. 10.

1. Reg. 21.

A *poſui animā meam in manu tuā, & audiui ſermones tuos, quos locutus es ad me; nunc ergo audi & tu vocem ancillæ tuæ, & ponā corā te bucellam panis, vt comedens conualeſcas, & poſſis iter facere.* Quis enim hoc coruſcante face iet Euāgelio, quod hæc mulier ſub vmbra legis egiſſe deſcribitur? præſertim cùm vetus edicat inſtrumentū: *Diliges amicum tuum, & odio habebis inimicum tuum*; Euangelica verò tuba terribiliter intonet: *Quia nec Pater veſter dimittet vobis peccata veſtra, ſi non remiſeritis vnuſquiſque fratri ſuo de cordibus veſtris?* Saül enim ita diuinantibus & ariolis inimicus extitit, vt paſſim omnes interficeret, & vix eorum quiſpiam, niſi hæc dumtaxat paupercula

Leuit. 19.

Matth. 6.

Mar. 11.

B mulier, remanſiſſet: hæc etiam quæ ſupererat, tanta regiæ perſecutionis erat immanitate conſtricta, vt diuinatione nullatenus vti diuinatione præſumeret, conſuetum propriæ artis quæſtum funditus amiſiſſet. Hæc tamen idipſum quod remanſerat, reddens bona pro malis alacriter obtulit; & inimicum ſuum, velut Apoſtolo iam hæc præcipiente, cibauit. Et hæc eo tempore laudabilis mulier fecit, cùm illum noſſet illico moriturum; atque ideo nec ſperaret iam placidum, nec paueret iratum. Argumentis vtuntur homines, vt è propriis domibus hoſpitari noſcentes eiiciant, vt ad tabernas, vel emporia vicinari tranſmittant. Siquidem locus iſte depretiatur, ille præfertur. Hic per inclementiam annotinæ tempeſtatis ægra ſeges negare fertur agricolis victum, illic feracium frugum dicitur ex-

Rom. 12.

Prou. 25.

C uberaſſe prouentus. Modò breuitas commendatur itineris, modò ſol altiora cæli tenere ſpatia perhibetur. Hac igitur accuratione verborum nihil aliud agitur, quàm vt ſuperuenientes, aliud ſibi prouidere compellantur hoſpitium. Hæc autem prudens & ingenua mulier rhetoricatur, vt ita loquar, & oratorum orationibus vtitur, vt inimicus eius, dum reſpuit, ac reſultat, ad edulium prouocetur.

Abſalon ſiquidem interpretatur, patris pax, per quem deſignatur populus Iudæorum, qui vſque ad mortem perſecutus eſt Chriſtum. De quo populo per Eſaiam dicit: *Filios genui, & exaltaui; ipſi autem ſpreuerunt me.* Qui patris pax iure dicitur,

2. Reg. 13. per totum.

Eſa. 1.

D quoniam in illo ſpecialiter populo per legem datam, per victimarum ſacrificia, per tabernaculum denique, ſiue templum Deus quieuiſſe videtur. Sicut Dauid: *Notus*, inquit, *in Iudæa Deus, in Iſraël magnum nomen eius.* Atque vt iſte populus patris pax eſſe videatur, audi quod ſequitur: *Et factus eſt in pace locus eius.* Siue per Abſalon, Iudas traditor deſignatur, qui & ipſe patris pax non immeritò dicitur, ſicut ipſe de illo Chriſtus in Pſalmo conqueritur, dicens: *Etenim homo pacis meæ, in quo ſperabam, magnificauit aduerſum me ſupplantationem.* Nam & Chriſtus non incongruè pater aſſeritur, ſicut Propheta teſtatur: *Vocabitur*, inquit, *Deus fortis, pater futuri ſæculi, princeps pacis.* Iſte ergo dicitur princeps pacis, & ille pax patris. Cui etiam, Iudæ videlicet, in ipſo perſecutionis articulo pacis oſculum non negauit.

Pſal. 75.

Iudæ traditoris ſpeciē Abſalon tenuit.

Pſal. 40.

Eſa. 9.

E Nec mirum ſi Iudę traditoris ſpeciē Abſalon tenuit, quem non ſolùm in perſecutione Dauid, ſed ipſo quoque genere ſuæ mortis expreſſit. Ille ſiquidem quercui, dum tranſire vellet, inhæſit; iſte laqueo ſe, Scriptura teſtante, ſuſpendit: Vt quoniam vterque redundans vipereæ felle nequitiæ, & terra indignus erat, & cælo, inter vtrumque libratus, & terram perderet, & ad cælum nullatenus aſpiraret. Nam & Achitofel, qui Dauid perſequi non diſſimiliter voluit, exigentibus meritis, idipſum genus mortis elegit. Hic enim Abſalon perſequenti Dauid, conſilium dedit vt concubi-

Matth. 26.

2. Reg. 18.

Matth. 27.

2. Reg. 17.

2. Reg. 16.

D

A nas patris, quas dimiſerat ad cuſtodiendum domum, ſacrilega permixtione pollueret, atque ad fœdandum patrem nouercas ſuas turpiter inceſtaret. Quid autem per decem concubinas Dauid, niſi pars illa Iudaïcæ plebis exprimitur, quæ Chriſtum verum, vtique Dauid fugientem, in Gentilitatis deſerta non ſequitur, quia legis ſe habere decalogum gloriatur. Per numerum namque concubinarum, numerus exprimitur mandatorum. Concubinæ ergo, quæ non ſequentes Dauid, domum ſeruant, hi ſunt qui in veteris legis cuſtodia perſeuerant. Abſalon igitur ad has concubinas Dauid ingreditur; quia diabolus, qui in Abſalon erat, per exceſſus diuerſorum ſcelerum cum talibus fornicatur. Et benè dicitur, quia Dauid eas dimiſerat ad cuſtodiendam domum. Prouida quippe Redemptoris noſtri diſpenſatione diuinitus agitur,

B vt quaſi ad ſeruandam legis domum Iudæorum reliquiæ ſeruentur; vt ipſi quodammodo noſtri ſint ſcriniarij, & libros cæleſtis eloquij, in eadem, in qua conditi ſunt, lingua, vbique terrarum ferant; quatenus ipſi, qui nobis inimici ſunt, ſi quando ſcrupulus dubietatis emerſerit, omne nobis ambiguum tollant. Vnde per Pſalmiſtã dicitur: *Deus meus, oſtende mihi bona inter inimicos meos, ne occidas eos, ne quando obliuiſcantur legis tuæ.* Hebraica quippe lingua quæ toto orbe diſpergitur, multum Chriſtianæ fidei auctoritas adiuuatur. Nam niſi illud accederet teſtimonium, quod apud nos ſcribitur, quodammodo putari poſſet eſſe figmentum: ſed cùm illud teſtimonium adhibetur, illico dubietas

C tollitur. Vnde & illic apertè ſubiungitur: *Diſperge illos in virtute tua*; ac ſi dicat Filius ad Patrem: Diſperge, atque diſſemina per totum mundum eos qui ſuperfuerint de populo Iudæorum, vt ipſi de veteribus libris teſtimonium perhibeant nouę fidei veritati.

Quid per decem concubinas Dauid deſignetur.

Iudæorum gens diuinâ prouidentiâ ad maiorẽ Chriſtianæ fidei confirmationem ſeruata eſt.

Pſal. 58.

Ibid. v. 12.

Cumque veniſſet Dauid in caſtra Madian, Sobi filius Naas, & Machil filius Amihil, & Berzellai Galaadites obtulerunt ei ſtratoria, & tapetia, ac vaſa fictilia, &c. Madianitæ verò qui præbuere regi Dauid ſtratoria, & tapetia, quid aliud ſignificant quàm Gentiles conuerſos ad fidem? Qui dum piis actibus inceſſanter inſiſtunt, quaſi textrini

D operis linteamina præparant, in quibus vtique Dominus ſuauiter requieſcat. Hæc enim ſunt Euangelica illa veſtimenta, quæ Apoſtoli ſuper aſinum ponunt, & Ieſum ſedere deſuper faciunt. Quod autem ſequitur, Quia dederunt Dauid etiam vaſa fictilia, frumentum & hordeum, farinam & fabam, & lentem, & frixum cicer, & mel, & butyrum, oues etiam, & pingues vitulos, plurimæ ciborum ſpecies diuerſi ſunt ſanctorum hominum mores. Quibus nimirum Dauid cum ſuis commilitonibus paſcitur; quia Redemptor noſter

E cum ſanctis ſuis rectis iuſtorum operibus velut eſuriens epulatur.

2. Reg. 17.

Quid per Madianitas intelligatur.

Matth. 21.

Mar. 11.

Luc. 19.

Berzellai Galaadites ſenex valde, id eſt, octogenarius, vt ſacra teſtatur hiſtoria, deſcendens de Rogelim, traduxit regem Dauid Iordanem. Cui rex: *Veni*, inquit, *vt requieſcas mecum in Hieruſalem.* Ille autem renuens excuſationem ſenectutis obtendit, & relicto rege mox ad propria repedauit. Sunt namque nonnulli qui regem Dauid, hoc eſt, Saluatorem noſtrum ſequentes, Iordanis fluenta tranſmittunt, hoc eſt, vel Baptiſmi ſuſcipiunt ſacramentum, vel quod, ſecundum eſt lauacrum, arripiunt ſpirituale propoſitum. Nam quia in Iordane auctor baptiſmi Chriſtus eſt baptizatus, rectè per eum intelligitur baptiſmus. Sed hi veſte variata, non mente, habitum mutando, non animum,

2. Reg. 19.

Quid item per Berzellai Galaaditem.

Matth. 3.

Luc. 3.

A ad priſtinos redeunt mores, & ſæculares repetunt actiones; & quia nequeunt à negotiorum ſæcularium perturbatione quieſcere, nolunt in Hieruſalem, hoc eſt, in viſione pacis habitare cum rege: Senes enim ſunt, & inueterati, atque ideo nequeunt in nouam de vetuſta conuerſatione mutari. Nam & Iordanem tranſeunt, & octogenarij ſunt; quia & baptizati ſunt, & reſurrectionem futuram, quæ per octonarium deſignatur numerum, credunt. Sed hi quamquam regi humiliter & blandè loquantur, regem tamen deſerunt, & ad ſolitæ conuerſationis conſuetudinem reuertuntur. Quid eſt enim regi blanda verba proferre, niſi ſicut in Euangelio dicitur, ſe callidè potius, quàm humiliter excuſare? *Rogo*, inquit, *te, habe me excuſatum.* Dicebat enim Berzellai regi: *Cur ſeruus*

B *tuus ſit oneri domino meo regi? Paululum procedam famulus tuus ab Iordane tecum, nec indigeo hac viciſſitudine.* Cuius figuram tenent, qui ſpirituali cuiquam viro, ſeſeque ad altiora prouocanti, quaſi humiliter decantant: Peccatores quidem ſumus, tibique Pater, obtemperamus, ſed diſtrictioris inſtituti regulam ſeruare non poſſumus. Infirmi ſumus, & fragiles, atque ideo melius iudicamus ſub leui nos faſce ingloriosvtcumque viuere, quàm ſub grauis ſarcinæ pondere quaſi fortes funditus interire. Nam & quod idem Berzellai ſuperius dixerat, ab iſtorum interioris hominis ſenio non diſcordat. *Quot ſunt*, inquit, *dies annorum vitæ meę vt aſcendam cum Rege in Hieruſalem?* Et adiecit: *Numquid vigent ſenſus mei ad diſcernendum ſuaue, & amarum? aut dele-*

C *ctare poteſt ſeruum tuum cibus & potus? vel audire poſſũ vocem cantorum & cantatricum?* Veraciter enim talium hominum ſenſus intrinſecus obtuſi ſunt, quia ſpiritualia mentis edulia, vel intimæ iubilationis organa non diſcernunt. Non enim eis ſapit cibus ille cæleſtis, ad quem Propheta ſpirituales conuiuas inuitat: *Guſtate*, inquit, *& videte, quoniam ſuauis eſt Dominus.* Nec illa fauces eorum mella diſcernunt, de quibus aiebat: *Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua, Domine, ſuper mel & fauum ori meo!* Necdum ad illud Sapientiæ diſcubuere conuiuium, de quo in libro Prouerb. dicitur: *Quia ſapientia immo-*

D *lauit victimas ſua, miſcuit vinum, & poſuit menſam ſuam*; vbi & ſequitur: *Miſit ancillas ſuas vt vocarent ad arcem, & ad mœnia ciuitatis: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui vobis.* Hi voces etiam cantorum & cantatricum non audiunt; quia quę ſanctorum Martyrum, quæ ſanctarum Virginum ante Deum iubilet modulatio, nullatenus comprehendunt. Nam quia carnaliter conuerſantes, ad Dominum contemplationis corda non eleuant, cęleſtis harmoniæ modulos, & melliflua Angelici concentus ſuauitatẽ ignorant. Vnde non immeritò ſenex ille Berzellai fuiſſe dicitur de Ro-

E gelim, quod interpretari dicitur pedes. Pedeſtres enim tales ambulant; & quoniam à terrenæ conuerſationis itinere ſe ſuſpendere neſciunt, ad comprehendenda cæleſtis melodiæ cantica non aſſurgunt. Nolunt enim niſi pedites ſemper incedere, atque ideo nequeunt alta iubilationis intimæ gaudia penetrare. Et quoniam terreni actus, in quibus ſparſi ſunt, duros eos atque inſenſibiles reddunt, ſpiritualis lætitiæ contemplari ſubtilia nequeunt. Hinc eſt etiam quod iſte Berzellai Galaadites aſſeritur, quod aceruus teſtimonij interpretatur. Et quoniam aceruus ille teſtimonij, qui Galaad dicitur, à Laban & Iacob de lapidibus factus agnoſcitur: benè per hunc Galaaditem, duri ac lapidei homines deſignantur, qui dum ad amorem ſpiritualis vitæ cor non emolliunt, tamquam lapides

Luc. 14.

2. Reg. 19.

Ibid. v. 34.

35.

Pſal. 33.

Pſal. 118.

Prou. 9.

Ibid. v. 3.

5.

Rogelim etymon.

Galaaditis.

Gen. 31.

A faƈti, in pertinaci ſæcularium negotiorum rigore dureſcunt. Ad quam duritiam pertinet quod idem quoque Berzellai, ferrum meu interpretari dicitur. (Berzellai.) Quid eſt durius ferro? & quid obſtinatius corde peruerſo? (Sap. 1.) *In maleuolam enim animam numquam introibit ſapientia.* Et congruè, ferrum meum, quaſi de ſe quilibet homo durus, & obſtinatus dicit: quia dum ſtatuit in propria perſeuerare duritia, in conſilia ſe numquam proiicit aliena. Et quia rigidus, & inflexibilis ad cæleſtem Hieruſalem cum Dauid rege non graditur: de via quam cœperat cum Berzellai, ad terram Madian, hoc eſt, ad vitæ veteris primordia reuocatur.

(2. Reg. 20.) Cumque veniſſet rex Dauid in Hieruſalem, tulit decem concubinas ſuas, quas reliquerat ad cuſtodiendam domum, & tradidit eas in cuſtodiam, nec B eſt ingreſſus ad eas, ſed erant clauſæ vſque in diem mortis ſuæ, in viduitate viuentes. Concubinæ, quæ non ſequentes Dauid, domum ſeruant, hi ſunt qui in veteris legis cuſtodia perſeuerant. (Per Dauid concubinas deſignantur Iudæi.) De quibus profeƈto concubinis dicitur: *Quia de cætero non eſt Dauid ingreſſus ad eas, ſed erant clauſæ vſque in diẽ mortis ſuæ, in viduitate viuentes.* Iudæi planè nunc clauſi ſunt, & in viduitate viuunt, quoniam ad viſũ ſanƈtæ Eccleſiæ non accedunt. Nec ad eos cæleſtis ille Sponſus ingreditur; quia tamquam mulierculis à diabolo proſtitutis, ſuum præbere contubernium dedignatur, eiſque, quia polluti ſunt per adulterium, repudij dat libellum. C Et hæ quæ non ſequuntur virum, meritò concubinæ, nec vocantur vxores: quia dotali fœdere, ac nuptiali copula prorſus indignæ, non illam pariunt ſobolem quæ paternæ benediƈtionis poſſideat hæreditatem. (1. Petr. 3.) Nobis autem è contrario dicitur: *In hoc vocati eſtis, vt benediƈtionem hereditate poſſideatis.* Nam & item (Galat. 3.) dicit Apoſtolus: *Igitur qui ex fide ſunt, benedicentur cum fideli Abraham. Quicumque autem ex operibus legis ſunt, ſub maledicto ſunt.*

EPISTOLA XIV.

Ad eundem Deſiderium Abbatem & Cardinalem, habetur to. 3. eſtque opuſc. 33.

EPISTOLA XV.

Ad eundem Deſiderium Abb. & Card. eiuſque Monaſterij Monachos, habetur to. 3. eſtq; opuſc. 34.

EPISTOLA XVI.

E Ad eundem Deſiderium Abb. & Card. eiuſque Monaſterij Monachos, habetur to. 3. eſtq; opuſc. 35.

EPISTOLA XVII.

Ad eundem Deſiderium Abb. & Card. eiuſque Monaſterij Monachos, habetur to. 3. eſtq; opuſc. 36.

EPISTOLA XVIII.

Ad eundem Deſiderium Abb. & Card. eiuſque Monaſterij Monachos, habetur to. 3. eſtq: opuſc. 37.

EPISTOLA XIX.

Ad Petrum S. R. E. Diaconum Cardinalem, & Cancellarium.

ARGVMENTVM.

Petrum S. R. E. Cardinalem, & Cancellarium magnoperè laudat, & ſe eum eo familiaritate iungi cupere ait, ſimulque illi ſanƈtæ Eccleſiæ ſtatum commendat.

Domno Petro ſacri Palatij Cancellario, Petrus Crucis Chriſti ſeruorum famulus, ſeruentiſſimæ deuotionis obſequium.

(Cant. 2.) DIleƈtiſſime, cùm non ignorem, quid hoc tempore Roma ſit, necnon & frequenter audiam (Petri Card. Cancellarij eximia virtus.) qui ſis, ad hoc vnum mente recurro, quia qui valet candens lilium inter ſpinarum denſa producere, ipſe etiam te talem voluit Romanis * artibus exhibere. (* arcibus f.) Quapropter noueris proculdubio, quia charitatem tuam habere deſidero, & ſpeciali tecum familiaritate, & vnanimi concordiæ vinculo tecum conneƈti non mediocriter concupiſco. Neque enim huic meo deſiderio locorum valet obeſſe longinquitas. Nam & ipſum mei capitis oculum non video, per quem video, vtilitate tamen miniſterij eius nihilominus fruor; & quia oculus mihi in proferendis exempli verbis occurrit, tu mihi hac in parte ſis oculus, tu ſis magiſter, quatenus per te mihi liceat cernere, ſi quidquam apud aures Beatiſſimi huius Apoſtolici valeam laborare. Niſi enim ad reƈtitudinis ſtatum Sedes Romana redeat, certum eſt, quia totus mundus in ſuo lapſus errore perdurat. (Ex Apoſtolica Sede totus orbis pendet.) Et neceſſe eſt iam vt eadem ſit renouandæ principium, quæ naſcentis humanæ D ſalutis extiterat fundamentum. Sed quia tantæ prudentiæ viro pauca ſufficiunt, vrbanitatem ruſticitas non offendat, legenti reſcribere rogo non pigeat. Per breuiſſimam verò huius ſtyli membranulam, prolixam mei peƈtoris intellige bibliothecam.

EPISTOLA XX.

Ad Albericum S. R. E. Diaconum Cardinalem, habetur to. 3. eſtque opuſc. 37.

EPISTOLA XXI.

Ad eundem Albericum S. R. E. Card. habetur to. 3. eſtque opuſc. 37.

Finis Libri Secundi.

B. PETRI DAMIANI
S.R.E. CARDINALIS, EPISCOPI
Oſtienſis, Ordinis Sancti Benedicti,
Epiſtolarum Liber Tertius.
Ad L. Patriarcham, & ad Archiepiſcopos.

EPISTOLA PRIMA.
Ad L... Patriarcham, habetur tom. 3. eſtque opuſc. 38.

EPISTOLA SECVNDA.
Ad Gebehardum Archiepiſcopum Rauennatem.

ARGVMENTVM.

Reuocatus in patriam ab Archiepiſcopo Rauennate, excuſat ſe, quòd adhuc Monachorum, qui ſuæ curæ commiſſi erant, neceſſitatibus detentus non paruerit. Laudat deinde eumdem, & adhortatur. Poſtremò orat, vt profectionis labor, ſi fieri poteſt, interim ſibi remittatur.

DOMNO G. *ſecundæ per Italiam Sedis Antiſtiti, Petrus vltimus Eremitarum ſeruus deuotiſſimæ ſeruitutis obſequium.*

B. P. Dam. Prior Monaſterij Fontis Auellani.

PRAECEPISTI mihi, dilectiſſime Pater, & Domine, & præcipiendo mandaſti vt ad te venirem; ſed ego pauperculum locum ad regendum ſuſcipiens, qui prius per memetipſum ſolummodo pauper extiti, nunc per tot pauper effectus ſum, quot regendos accepi. Perpendo igitur & quale ſit plurimos regere, & præbendæ neceſſitaris ſtipendia non habere. Quapropter dum fratrum neceſſitati conſului, ad vos facile venire non potui: verumtamen dum & hoc ipſum ſtudioſè pertracto, quodammodo ſacrilegium deputo, ſi ſanctitati tuæ parere qualibet occaſione poſtpono. Quis enim illi
Laus Archiepiſcopi Rauen.
tutò inobediens fiat, quem Deo ſanctis operibus obedire non dubitat? Tibi enim, cui, Deo auctore, præſides, Sedes Rauennatica, tibi omnia in Christo grates ſancta reddidit Eccleſia: nimirum qui eo tempore quo ſimoniacus dracn miſerabilium negotiatorum brachia perplexis concupiſcentiæ ſpiris virus infundit: tu ſolus penè ex A omnibus inuictus Chriſti miles incolumis permanens, Petri iaculo nequiſſimę beſtiæ guttur infigis, & Eccleſiam tuam mundam ab omni eius peſtifera contagione cuſtodis, & quod Paſtorum, immò latronum culpa magiſtri ſedes amiſit, nobilis alumni cathedra inuiolata ſeruauit. Sed inter hæc omnia veſtræ ſanctitatis ſtudia, illud mihi multò eſt charius, quòd ſaluti Monachorum paſtoralis oculus veſter inuigilat, & occulta diu vulnera in lucem producere, & diſciplinæ * Cyſurgio ſecare non ceſſat. Eia miles Chriſti, fortiter te in vires B collige, & circumducto prudentiæ tuæ oculo, contra cunctas diaboli machinas viriliter præliare. Auaritiam iugula, ſuperbiam calca, lapſos erige, vacillantibus ſanctę exhortationis dexteram prębe, quatenus & temetipſum ſanctarum virtutum ſcuto cuſtodias, & alios ab omni antiqui hoſtis impugnatione defendas. Obſecro autem te, dilectiſſime, ſi cum tua licentia poteſt fieri, non me hoc temporis inquietari permittas: ſin autem, quidquid volueris, cum omni auctoritate pręcipias.

EPISTOLA III.

Ad eundem Gebebardum Archiepiſcopum Rauennatem.

ARGVMENTVM.

Oſtendit ſe tanto Gebebardi Archiepiſcopi amore teneri, vt illius abſentis deſiderium ferre vix poſſit. Hortatur mox, vt Piſaurenſis, & Fanenſis Eccleſiarum, amotis eorumdem flagitioſis Rectoribus, ſtatum componat. Poſtremò commendat ei Abbatem Claſſenſem.

Domno G. Reuerendiſſimo Archiepiſcopo, Petrus deuotiſſimæ ſeruitutis obſequium.

DIlectiſſime mihi, Pater & Domine, quo circa te deſiderio ferueam, quæ tuæ dilectionis flamma meum pectus exurat, teſtis eſt lingua, quæ tam crebro te abeſſe conqueritur: teſtis eſt conſcientia quæ ſereniſſimam Angelici tui vultus ſpeciem tam perſpicuè contemplatur. In illo quippe pectoris receptaculo, non vbi pater, aut mater, ſed vbi ipſe ſum, te alterum reconditum gero. Quapropter humiliter peto, vt mihi mutui amoris vicem redhibeas, & gratia quæ ſimplex egreditur, ad me duplicata recurrat. Hoc autem mihi perſuadere facile poterunt, qui ad vos de noſtris partibus venientes, aliquod negotium in pręſentia ſanctiſſimi Apoſtolici Domini mei exercere contendunt. Talem te ergo, chariſſime Pater, in cauſa reproborum Epiſcoporum Fanenſis & Piſaurenſis exhibe, vt te in veritate comperiam Dei iudicium pertimeſcere, contra miniſtros diaboli viriliter decertare, arida diabolicæ plantationis arbuſta conuellere, Eccleſiam Chriſti ad lumen velle de tenebris reuocare. Vnum autem nolo te lateat, quia ſi infames illi, & criminoſi in Epiſcopatus arce perſtiterint, non modicum, ſplendidiſſime Domine, Papæ opinio laborabit; & tu, qui Conſiliarius eius es, & tanta omnigenæ eruditionis ſapientia polles, notam procul dubio reprehenſionis incurres.

Epiſcopi Fanenſis, & Piſaurenſis vita criminoſa.

Rogo autem, & humiliter obſecro, vt chariſſimum Patrem meum Abbatem Claſſenſem in mea perſona ſuſcipias: & quidquid illi beneficij, quidquid charitatis impenderis, mihi propriè te exhibere cognoſcas.

EPISTOLA IV.

Ad Henricum Archiepiſcopum Rauennatem.

ARGVMENTVM.

Conſultus ab Henrico Archiepiſcopo de Cadaloo Antipapa, & Alexandro ſecundo, quid ſibi videretur, vternam legitimus eſſet Pontifex iudicandus, Alexandrum, prout æquum erat, pro vero Pontifice habendum reſpondet: Cadaloum verò tanquam ſimoniacum, & ſchiſmaticum ab omnibus damnandum eſſe, & reiiciendum; quod etiam ex moribus vtriuſque facile dignoſci poſſit. Conſilium autem, quod ſibi idem Archiepiſcopus dederat, vt ſcilicet occultè, non palam Cadaloi electionem improbaret, tamquam ſibi minus honeſtum reiicit. Non enim clam, ſed in conſpectu hominum pro Eccleſia Dei ait eſſe belligerandum.

Domno H. Reuerendiſſimo Archiepiſcopo, Petrus peccator Monachus debitæ ſubiectionis obſequium.

LItteras ſigillo veſtræ ſanctitatis impreſſas, venerabilis Pater, mox vt aſpexi, promptus arripui, lætus explicui, curioſè perlegi. In quibus nimirum liquido comperi, & primum circa me veſtræ pietatis affectum, & certum de ea quam vobis antè ſuggeſſeram, mea petitione promiſſum. Illud autem quod in calce ſubiecitis epiſtolæ, vt vobis ſcriberem quid mihi de eo, qui in Apoſtolica ſede nunc præſidet; vel eo qui eiuſdem ſedis electus eſſe videtur: quamquam per nonnullos Eccleſiæ veſtræ filios iam potuiſſetis audire quæ ſit noſtra ſuper horum duorum hominum diuerſitate ſententia, tamen quia præcipitis, etiam apicibus adnotamus. Ille nimirum, inquantum mihi videtur, abſque vlla excuſatione ſimoniacus eſt, quia nobis omnibus eiuſdem vrbis Cardinalibus Epiſcopis reclamantibus, obſiſtentibus, & terribiliter anathematizantibus, nocturno tempore cum armatorum turbis vndique tumultuantibus, & furentibus inthronizatus eſt. Dehinc ad marſupiorum patrocinia funeſta concurrit, pecunia per regiones, andronas, vel angiportus in populos erogatur, B. Petri venerabilis arca peruaditur, ſicque per totam vrbem velut officinam malè fabricantis Simonis factam, vix aliud quàm, vt ita loquar, malleorum atque * incudinum tinnitus auditur. Et, ô ſcelus, & ferale prodigium! Petrus cogitur nundinas Simonis ex ſua quantitate perſoluere, qui Simonem cum omni ſuo commercio cognoſcitur perpetua maledictione damnaſſe. Quod autem ille crimen hoc palliat, & tractum ſe, vique coactum, quibus poteſt verbis excuſat, hoc ego licet ad liquidum neſciam, tamen & ipſe non vſquequaque diffiteor, Ita quippe eſt homo ſtolidus, deſes, ac nullius ingenij, vt credi poſſit neſciſſe per ſe talia machinari. Verumtamen in hoc reus eſt quia in cœni voragine, in quam ſemel eſt violenter iniectus, volutatur vltroneus, & in adulterium quod nolens ante commiſerat, delectabiliter perſeuerat.

Conſulitur B. Doctor ab Archiep. Rauennate de legitimo Rom. ſedis Antiſtite.

Eius prudẽs reſponſio in Cadaloũ Antip cuius & vitã turpiſſimã deſcribit.

** incudum.*

Vt autem & de ipſa eius promotione lacrymoſa, vt aiunt, verba non protraham, nobis Epiſcopis per diuerſa latibula fugientibus, Presbyter Oſtienſis Eccleſiæ, qui vtinam ſyllabatim noſſet vel vnã paginam ritè percurrere, vt eum ad Apoſtolatus culmen proueheret, raptus à ſatellitibus Satanæ & violenter attractus eſt. Et ecce, vt vos canonicæ ſanctionis decreta non latent, ſi cuncta etiam quæ ſibi opponi poſſunt, obiectionum capitula ſupprimantur, hoc ſolum tale eſt, vt ex eo ſe nullatenus valeat expedire. Nam ſi Presbyter procul dubio deponendus eſt, quia ſui ſibimet priuilegium Pontificis vſurpauit, quo pacto poterit is qui ordinatus eſt, ſtare, propter quem ſolum ordinator eius iudicatus eſt à ſua dignitate corruere? Huc accedit quia piæ memoriæ Stephanus Papa congregatis intra Eccleſiam Epiſcopis, ciuibuſque Romanis, Clero & populo, hoc ſub diſtricti anathematis excommunicatione ſtatuerat, vt ſi eum de hoc ſeculo

Stephan. X. Papæ decretum de eligendo Rom. Põ.

A migrare contingeret antequam Hildeprandus Romanæ Eccleſiæ Subdiaconus, qui cum communi omnium conſilio mittebatur, ab Imperatrice rediret. Papam nullus eligeret, ſed Sedes Apoſtolica vſque ad illius reditum intacta vacaret. De his porro plura ſunt quæ dicantur. Sed ne ſanctitas veſtra pluribus intenta negotiis prolixa, quod abſit, verba faſtidiat, & regulæ ſuæ limitem epiſtolare compendium non excedat, nunc iſta ſufficiant.

Alexandrũ Papã commendat B. Doctor. Cadalous litterarum imperitus.

Vt autem percunctationi veſtræ in hoc etiam noſtra reſponſio ſatisfaciat, de Electo hoc mihi videtur, quia benè litteratus eſt, & viuacis ingenij, ſine ſuſpicione caſtus, in erogandis eleemoſynis pius. His vltra non addo, ne non videar vniuerſitatis B amator, ſed ſingularitatis aſſertor. Iſte autem econtrà, ſi vnum, non dicam pſalmi, ſed vel homiliæ quidem verſiculum plenè mihi valeat exponere, multum aduerſus eum vltra non facio, manus do, plantas oſculor, & non modò iam Apoſtolicum, ſed etiam Apoſtolum, ſi iubetis, appello.

Mira B. Doctoris animi conſtantia.

Quod autem ſcripſiſtis vt mitterem vobis litteras taciturnitate ſignatas, quaſi paterno mihi conſulentes affectu, ne aduerſa fortaſſis incurrerem, ſi ſenſa cordis cum libertate proferrem; abſit à me vt in tali negotio dura prorſus & aſpera perpeti ſubterfugiam, & negligendo tam ingenuæ matris inceſtum, ſub vmbra degener filius deliteſcam. Immo peto, vt epiſtola hæc in publicum veniat, ſicque per vos quid ſuper hoc totius mundi periculo ſentiendum ſit, omnibus innoteſcat. De be- C nedictione autem veſtra, quam petij, venerande Pater, nihil aliud dico, niſi quia quidquid ei, qui miſſus eſt, datur, eius proculdubio manibus qui miſit, immittitur.

EPISTOLA V.

Ad Vvibertum Archiepiſcopum Rauennatem.

ARGVMENTVM.

Vvibertum Archiepiſcopum rogat, qui ſuum Monaſterium viſitaturus aduentabat, vt habita ratione illius ino- D piæ & neceſſitatis, eidem pecuniam, ſicut cogitarat, non auferret: contentum enim debere eſſe iis rebus, quas antè abſtuliſſet.

Domno VV. Reuerentiſsimo Archiepiſcopo, Petrus ſalutem.

GRatias Regi Regum Deo referimus, quia dum totum orbem propinquus iam dies Dominicæ Natiuitatis irradiat, vrbem noſtram etiam clariſſimus veſter aduentus illuſtrat. Itaque libet exclamare: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonę voluntatis.* Verumtamen ſatis miror, venerabilis Pater, quia poſtquam ad te veni, poſtquam ab alio reuocatus itinere, veſtris iuſſionibus parui, E nullum legationis verbum, nullum ſuſcipere merui veſtræ familiaritatis indicium. Certè nonnulli teſtes ſunt huius rei quam loquor, quia ſi bonæ memoriæ deceſſori veſtro hic habitandi ob tempora de ſalute ſuæ animæ, & de ſpiritualium rerum ordinationib. rata promiſſione firmaret; vos autem è diuerſo me quotidie flagellatis, quotidie acres verberum plagas infligitis, & qui audire non meretur linguam, grauem de ſacris manibus ſuſcipit diſciplinam. Nempe dum hoc ſollicitè ipſe conſidero, ſæpè intra ſecretũ mei pectoris hæc mecum

Luc. 2.

Archiepiſc. Rauẽnnas aſperior in B. P. Dam.

A tacitus verba reuoluo. Hoc mihi, inquam, facit dominus meus, quod Eliæ feciſſe legitur omnipotens Deus: *Vade*, inquit, *in Sareptam Sidoniorum, ibi præcepi mulieri viduæ, vt paſcat te.* Quæ videlicet vidua poſtquam Prophetam ex diuina iuſſione ſuſcepit, fœlicem ſe, & domum ſuam fore tanti hoſpitis contubernio iudicauit. Cui tamen dũ ſedula famulatur, dum deuotis miniſtrat obſequiis, eius filius repentina morte corripitur: & per quẽ ſuum ſperabat filium diu in hac vita florere, eum iã cœpit velut auctorẽ mortis impetere, dicens: *Quid mihi, & tibi, vir Dei? ingreſſus es ad me, vt rememorarentur iniquitates meæ, & interficeres filium meum?* Ecce, cle- B mentiſſime Domine, cætera Monaſteria ſub alia miſericordiæ veſtræ illæſa perſiſtunt, & cum ſecuritate, & immunitate Deo deſeruiunt. Hoc autem ſolum, ex quo me in illud ingredi præcepiſtis, tot patet inuaſionibus, & rapinis obnoxium, vt niſi mẽs veſtra vel nunc flectatur ad miſericordiam, iam videatur funditus deſolatum. Sic itaque domus Dei per me videtur in infima deiici, per quem ſperabatur, Deo vobis cooperante, cœlotenus exaltari. Quapropter, glorioſiſſime Domine, fuſis lacrymis ad veſtigia veſtra corruo, ſanctę viſcera pietatis imploro, vt ſecundùm grauitatis veſtræ prudentiam, iam memineritis retinere flagellum, iam ponatis tot perſecutionibus modum, dicente Domino per Prophetam: *Dum conturbatus fueris, in ira miſericordiæ memor eris.* Nec graueris ſanctorum locum adhuc au- C ferendo pecuniam, quem tantam Eccleſiaſticarum rerum noſtis iam pertuliſſe iacturam.

3. Reg. 17.

Ibid.

Tob. 3.

Abac. 8.

EPISTOLA VI.

Ad Annonem Archiepiſcopum Colonienſem.

ARGVMENTVM.

Laudat Archiepiſcopum Colonienſem, quòd Imperatoris filium pupillum ſuæ fidei commiſſum egregiè tutatus eſſet, & eidem, cùm adoleuiſſet, pa- D ternum imperium reſtituiſſet. Deinde quòd Cadaloum Pſeudopontificem perſecutus eſſet, & quantum in ipſo fuit, Eccleſiaſtico mucrone iugulaſſet. Hortatur vt extremam operi manum imponat: Adhuc enim eiuſdem Cadaloi rabiem pernicioſius in Chriſtianam rempublicam graſſari, poſſe tamen coërceri, ſi eiuſdem Archiepiſcopi opera generalis Patrum conuentus cogeretur.

Domno Annoni Reuerendiſsimo Archiepiſcopo, Petrus peccator Monachus digną deuotionis obſequium.

E IN expeditionis exercitio conſtituti, dignè non poſſumus eiſdem manibus & ſtyli currentis articulum regere, & frænia equorum fluitantibus, vt dignum eſt, deſeruire; ſed licet melius ſit luculenter eloqui, quam mutire, verumtamen cùm neceſſitas imminet, melius eſt vtcumque mutire, quàm penitus obmureſcere. Cùm nobis ad memoriam, venerabilis Pater, labor tuus, & ſtudium venit, nobilis illa fides atque prudentia Ioiadæ ſacerdotis menti noſtræ ſubſequenter occurrit. Sicut enim ſacra, vt optimè noſti, teſtatur hiſtoria, Athalia vxor Ioram, cùm Ochoziam filium ſuum, regem

Annonis Archiepiſcopi virtutes.

4. Reg. 11.

2. Par. 22.

videlicet Iſraël, videret extinctum, cœpit in omne A ſemen regium immaniter fremere, poſteritatemque Dauid crudelis Bellona tentauit funditus abolere. Sed inſignis ille ſacerdos Ioas filium Ochoziæ, pia & multis laudibus efferenda fraude ſurripuit, & occultè vſque ſeptennium intra templi ſepta ſeruauit, cui poſtmodum regalis ſceptri iura contradidit; eumque ad præſidendum Iſraëlitico populo iuxta proauorum ſuorum conſuetudinem roborauit: mox verò tamquam hoc egregio non ſufficeret Sacerdoti, confirmato Regis imperio,

Regnum, & Sacerdotiũ inuicẽ ſunt annexa.

ad vtilitatẽ Sacerdotij, ſiue templi, ſuam porrexit induſtriam, & cum præfato Rege ad ordinandam, & diſponendã conſacerdotum ſuorum ſe contulit B diſciplinã. Nam & ſacra tecta templi, vt inſtaurarentur, inſtituit, & nonnulla, quæ Sacerdotibus competebant edicta deprõpſit. Sciebat enim quoniam vtraq; dignitas alternæ inuicem vtilitatis eſt indiga, dum & Sacerdotium Regni tuitione protegitur, & Regnum Sacerdotalis officij ſanctitate fulcitur. Sed quid mihi per ſacræ lectionis ſeriem currere, niſi quia in te video eiuſdem operis ſimi-

Cadaloum intelligat, qui Parmẽſis Eccleſiæ præerat.

litudinem noſtro tempore conuenire? Seruaſti, venerabilis Pater, relictum tuis manibus puerum, firmaſti regnum, reſtituiſti pupillo paterni iuris imperium: ad Sacerdotium quoque manum tuæ prudentiæ protinus extendiſti, dum & Parmenſis be- C ſtiæ ſquamea colla Euangelici mucronis vigore præcidere, & Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem in ſuæ

* ſolium.

dignitatis elaboraſti * ſolium reformare: ſed cœpto operi niſi poſtrema manus accedat, niſi adhibeantur adhuc illa, quæ reſtant; ſanctum veſtri operis

Cadaloi vitiorum catalogus.

ædificium minatur, vt corruat. Cadalous enim ille ſanctæ perturbator Eccleſiæ, euerſor Apoſtolicæ diſciplinæ, inimicus ſalutis humanæ; ille, inquam, radix peccati, præco diaboli, Apoſtolus Antichriſti, ſagitta nimirum producta de pharetra Satanæ, vir-

2. Theſſ. 2.

ga Aſſur, filius Belial, filius perditionis, qui aduerſatur, & extollitur ſupra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, velut draco teterrimus adhuc ſufflat, adhuc fœtore venenatæ pecuniæ nares ho-

Apollo Biblioth. l. 2.

minum fœdat, fidemque multorum vento perfidiæ vacillantem nouus hæreſiarcha perturbat. Sicut D enim Iouem in Dianæ gremium per aureum imbrem deſcendiſſe fabularum commenta confingunt; ſic iſte per aurum de ſuæ Eccleſiæ ſacrilega deiectione quæſitum, adulterium Sedis Apoſtolicæ concubitumque quærit, & tamquam petolcus adulter ſuam explere libidinem in Romanæ Eccleſiæ violatione medullitus inardeſcit.

Quamobrem, venerabilis Pater, vt ſanctus ſtudii tui labor ad effectũ omninò perueniat, & per caudam titionis huius, immò per virum putridum diaboli membrum, apud opinionem hominum Romana Eccleſia non vileſcat, & hac occaſione, quod abſit, Chriſtianus populus in errore permaneat, neceſſe eſt vt veſtra prudentia totis viribus elabo- E ret, quatenus generale Concilium quantocyus fiat, & perniciosi huius erroris ſpinas, in quo miſer mũdus verſatur, euellat. Præterea libenter ad veſtræ ſanctitatis alloquium, ſi occaſio daretur, attingerem, vt communicandum conſilium, quod abſentia prohibet, viua conſerti ſermonis verba conſerrent. Sed quoniam id fortaſſe non mereor, peto, quæſo, & humiliter ſuggero, vt ſancta veſtra prudentia Cadaloïeam rabiẽ, quæ latrare non deſinit, omninò conetur extinguere; quatenus Chriſtiana religio pacifica per vos valeat tranquillitate gaudere, vt dum Regnum, ac Sacerdotium optata per vos pace perfruitur, is, qui vtriuſque dignitatis auctor eſt, pacis æternæ digna vobis præmia largiatur.

A Sed dum equus offertur, dum ſocii omnes iter arripiunt: Ecce breuem ſperno, ſtreui veſtigia ſterno.

EPISTOLA VII.

Ad Vidonem Archiepiſcopum Mediolanenſem.

ARGVMENTVM.

B Tacitè gratias agit Vidoni Archiepiſcopo quòd ſe, dum apud illum verſaretur, ſacris veſtibus liberaliter donaſſet. Oſtendit ſe memorem huius beneficij, aſſiduas pro eo ad Deum preces fundere: itemque curare, vt idem ſui Monachi, & amici facerent.

Domno V. Reuerendiſsimo Archiepiſcopo, Petrus peccator Monachus deuotiſsima ſeruitutis obſequium.

NOuerit ſanctitas veſtra, venerabilis Pater, quia me nimis pœnituit, atque, vt ita loquar, C cor meum me valdè percuſſit in eo, quòd liberalitati veſtræ tam largæ tamque munificæ non peperci. Ad inſtar enim futuræ reſurrectionis, binis me ſtolis induere decreuiſtis. Ego autẽ veſtra oppreſſus auctoritate nil reſtiti, nil manum retraxi; ſed ſeruorum Dei genuini rigoris oblitus, facilè cuncta ſuſcepi. Quod planè cùm recolo, conſcientia me mordente redarguor, rubore perfundor, ſicque ſub propriis tamquã ſub alienis reprehenſionibus erubeſco. Neq; hoc fruſtra. Si enim Regem Dauid cor 1. Reg. 24. ſuum Scriptura teſte, percuſſit, quia dumtaxat oram chlamydis Saul ſilenter abſcidit; quid ego, qui non veſti particulam, ſed integras vltrò, etiam pretioſas à Domno meo veſtes extorſi: & ſub non impendendæ, ſed percipiendæ charitatis obtẽtu, dum me

Integritas B. Petri Dam.

indui, alterum ſpoliaui? Qui profectò ſi verè Sacer- D dos eſſem, iuſtitia magis indui, quàm textilibus ornamẽtis ambirem. Inter hæc tamen dum tribunalibus meæ mentis examinãdus aſſiſto, meque ipſe diſtricta prorſus animaduerſione diſcutio, hoc mihi defenſionis eſt, & pro me ſtat, quia nonnulla mihi tunc temporis munera ſunt oblata, quæ tamẽ apud nos ſuſceptionis aditu non reperto, ad eos, qui miſerant, ſub omni ſunt celeritate remiſſa. Vnde poſſum fortè colligere, quia charitas quæ Dominum meum, vt benedictionem conferret, admonuit: eadem in ſeruo ſuo, vt collatam ſuſciperet, acquieuit. Sed dum beneficij veſtri recolimus modum, ad illud Zachariæ mens redit oraculum. *Erat*, inquit, Zachar. 1. E *Ieſus indutus veſtibus ſordidis, & ſtabat ante faciẽ Angeli*: Qui reſpondit, & ait ad eos, qui ſtabant coram ſe dicẽtes, *auferte veſtimenta ſordida ab eo*: deinde, vt Scriptura proſequitur, indutus eſt mutatoriis. Felix ille dies, in quo veſtium iſta permutatio celebrabitur: & corpus Ieſu, quod eſt Eccleſia, omni luctus, atq; triſtitiæ ſqualore depoſito, beatæ immortalitatis ſplendore veſtietur; ſicut in illo dedicationis Pſalmo iam gratulabunda præcinit, dicens: *Conuer-* Pſal. 15. *tiſti planctum meum in gaudium mihi, conſcidiſti ſaccum meum, & præcinxiſti me lætitia, vt cantem tibi, gloria mea.* Sed cui ego de talibus loquor? Sufficiat mihi tãtummodo dicere, quia tu, venerabilis Pater, Angelus Domini mihi factus es, qui pro amore Ieſu mihi ſordida detrahens, eumdem ipſum in me infulis ſacerdotalibus adornaſti. Quibus tamen ego

Gratitudo B. Petr. Dam. in Archiep. Mediol.

muoeribus non prorſus ingratus hanc viciſſitudinem compenſaui, vt in pluribus non modò noſtris, ſed & extraneis, atque longinqois & eremis, & Monaſteriis veſtrum nomen adſcriberem, fratrumque vos orationibus humili deuotionis ſtudio commendarem. A

EPISTOLA VIII.

Ad V. Archiepiſcopum Bizuntinum, habetur tom. 3. eſtque opuſc. 39.

EPISTOLA IX.

Ad A. Archiepiſcopum, habetur tom. 3. eſtque opuſ. 25.

EPISTOLA X.

Ad A. Archiepiſcopum, habetur tom. 3. eſtque in opuſcul. 34.

Finis libri tertij.

B. PETRI DAMIANI S.R.E. CARDINALIS, EPISCOPI

Oſtienſis, Ordinis Sancti Benedicti,

Epiſtolarum Liber Quartus.

Ad Epiſcopos.

EPISTOLA PRIMA.

Ad Albertum Epiſcopum.

ARGVMENTVM.

Hunc, ad quem ſcribit, Albertum, Epiſcopum fuiſſe, & Damiani ipſius ante Epiſcopatum diſcipulum, facilè mihi perſuadeo. Magna enim auctoritate illum non modò admonet, ſed etiam præcipit, vt in adminiſtratione animarum ſibi commiſſa, nihil auarè, nihil cupidè agat: ſed ita ſe innocenter gerere ſtudeat, vt ex eius vita, & moribus non infamia, ſed gloria ad ipſum Magiſtrum ſanctiſſimum redundet.

DOMNO *Alberto Epiſcopo....* *Petrus peccator* Monachus.....

Prælati ſubditorũ animas mira ſollicitudine debent cuſtodire.

PRECOR experieotiam tuam, venerabilis frater Alberte, & paterni vigoris auctoritate præcipio, vt non adeò rebos temporalibus ſis intenta, quo minus ſufficias in animarum, quæ nobis commiſſæ ſunt, vigilate cuſtodia. Nobis inquam animæ ſunt commiſſæ, quæ ſicut à Deo mihi, ſic à me commendatæ ſunt tibi: Deo tamen ſoli rationem ſumus vterque proculdubio reddituri. Studeat ergo fraternitas tua & religioſam ducere vitam, & honeſtam habere famam. Vitam pro te, famam pro te & me: immò non tam pro nobis, quàm pro his etiam, qui commiſſi ſuot nobis. Nam ſi nomen tuum, quod abſit, fœda laboret infamia, & in meum protinus redundat opprobrium: & his, quos ad virtutes informare ſtuduimus, velot cancer perniciosè pullulat in exemplum. Vnde Petrus poſtquam præmiſit dicens: *Conuerſationem veſtram inter gentes habentes bonam, vt in eo, quod* 1. Pet. 2. B *detractant de vobis tamquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos conſiderantes, glorificent Deum in die viſitationis*; paulò poſt addidit: *Cum modeſtia, & timore habentes conſcientiam bonam, vt in eo, quod detrahũt vobis, confundantur, qui calumniantur veſtram bonam in Chriſto conuerſationem.* 1. Pet. 3. Paulus etiam ad Timotheum, *Oportet*, inquit, *Epiſcopum teſtimonium habere bonum ab his, qui foris ſunt, vt non in opprobrium incidat, & laqueum diaboli.* 1. Tim. 3.

Clericorum prouentus non debent in vſũ proprium conuerti.

Illud præterea, frater chariſſime, ſollicitè præcaue, diligenter attende: ne cùm decimas, vel quælibet oblata fidelium per Eccleſias diuidis, de conſacerdotum meorum præſumas aliquid ratione minuere; vnde videlicet id, quod mihi competit, quaſi fideliter conſuleos, poſſis augere. Abſit enim, vt quod alieni iuris eſt, in mea lucra proficiat: & quod ex offerentium merito ſacrum eſt, in ſacerdotum manibus ſacrilegium fiat. *Ego enim*, ſicut Apoſtolus ait, *habeo omnia, & abundo*; nec volo fratres Philip. vlt.

meos in his rebus, quæ nobis in communes vſus à Deo conceſſæ ſunt, per potẽtiam, vel aſtutiam ſupplantare, quos in Chriſti ſimplicitate & humanitate præcedere, & in quorum oculis debeo mihi ſtigmata paupertatis Chriſti euidenter imprimere, abſit, vt eorum pauperiem in mea patiar lucra trãſire, quatenus cum eodẽ Apoſtolo libera fronte etiam eis valeam humiliter gloriari: *Ego, inquit, didici, in quibus ſum ſufficiens eſſe, ſcio & humiliari, ſcio & abundare vbique, & in omnibus inſtitutus ſũ, & ſatiari, & eſurire; & abundare, & penuriam pati. Omnia poſſum in eo, qui me confortat.*

Ibid. v. 11.

Eleemoſynas ſuæ diœceſis pauperibus in primis diſtribuat.

Volo præterea, vt in eiſdẽ diœceſanis Eccleſiis, in quibus oblati ſunt per celebriora ſolemnia panes, & ſi qua sũt alia, quę ad cibum videntur pertinere, vel potum, pauperibus erogentur, ne dum aliis pauperibus offerenda congerimus, detractionis materiam populo relinquentes, infarcire ſacculis per auaritiam iudicemur. Et certe dignum eſt, vt pauperes Chriſti refrigerium ſentiant de ſtipe potiſſimum illius Eccleſiæ, quam frequentant.

Caueant, ne pecuniæ ambitu alicui culpam opponant.

Caue etiam, ne more quorumdam, non dicam paſtorum, ſed ſutorum, cuiquam Sacerdotum ſub pecuniæ titulum cuiuſlibet reatus opponas: eumque ab adminiſtratione ſuſpendens, poſtmodum per terreni lucri commodum in ſui gradus iura reſtituas. Giezi ſemper meretur lepram, qui ſuam mutat pro pecuniæ cupiditate ſententiam. Qui commodum tollit, & miniſterium reddit, ex ore Petri vibratum in Simonem ſpiculum non euadit. Simoniacæ lepræ compellitur.*

4. Reg. 5. Act. 8.

* Finis huius Epiſt. deſid in MSS.

EPISTOLA II.

Ad B. Epiſcopum.

ARGVMENTVM.

Gratias agit B. Epiſcopo pro eleemóſynis in ſe ſuũque Monaſteriũ collatis. Admonet tamen, vt miſericordiæ, & in pauperes beneficẽtię cæteras quoque virtutes adiungat; ne, quod abſit, eleemoſynæ meritum per obnoxiam culpis vitã oblitteretur. Ad extremum rogat, vt duos Clericos ad Diaconatus ordinem promoueat.

Domno B. Epiſcopo, Petrus fidelem orationem in Chriſto.

Dilectiſſime, dum collata mihi tuæ liberalitatis beneficia recolo, in amorem tuum totum, fateor, ad rependenda quotidianæ orationis dona recurro. Quę videlicet oratio, & ſi vt cuiquã proſit, peccatis meis obſtantibus impeditur, tua tamen deuotio, vt tibi prodeſſe valeat, promeretur. Caue ergo, dilectiſſime, ne bonum, quod eleemoſynarũ tibi largitas conferre poterat, vitiorum incentiua conſumant, & ædificium quod miſericordiæ manu conſtruitur, impacto libidinis ariete deſtruatur. Sic igitur bona fiant, vt eis ſe mala non miſceant. Ad hoc dantur bona temporalia, quatenus per hæc acquirantur æterna, ne, quod abſit, in ſtatera diſtricti Iudicis dum * præponderat, pondus boni operis innoceſcat. Quid enim prodeſt Deo temporalia bona conferre, animam autem pretioſiſſimam, videlicet pecuniam denegare? Cuncta nimirum condita omnipotens Deus vſibus hominum tradidit, ſolas autẽ animas ſuo vſui reſeruauit. Sic ergo, dilectiſſime Pater, ſatage tua impendere, vt temet-

Eleemoſynæ magẽda ſunt bona opera.

Cur bona temporalia dentur hominibus.

* malum & auaritia.

ipſum quoque ſtudeas exhibere. Tibi enim Epiſcopalis officij dignitate collatum eſt, vt nos iuniores ſanctæ prædicationis vberibus paſcas, & lacteolæ teneritudini viſcera maternæ pietatis impendas. Rogamus itaque ſanctitatem tuam, vt hos duos Clericos, qui ſe a ſuo Epiſcopo licentiam accepiſſe fatentur, ad ordinem Diaconatus promoueas: & debitam huius officij conſecrationem gratis, vt dignum eſt, habere decernat.

EPISTOLA III.

Ad Cunibertum Epiſcopum Taurinenſem, habetur tom. 3. eſtque in opuſc. 18.

EPISTOLA IV.

Ad G. Epiſcopum Auximanum.

ARGVMENTVM.

Ab Epiſcopo Auximano, cui vt mundi huius vanitatibus nuntium remitteret, perſuaſerat, recenter digreſſus, & ad ſuos reuerſus, multos ibi ex iis quos ipſe nouerat, mortuos inuenit. Hinc igitur ſumpta occaſione hortatur eũdem Epiſcopum, vt vlterius conuerſionem ſuam non differat, nec ſe tamdin malè blandientis Oceani procellis, & fluctibus iactari patiatur, ſed ad Monaſterij portum feſtinus accurrat. Quod ſi fecerit, omne illi ſuũ ſtudiũ, obſequium, beneuolentiamque pollicetur; ſin minus habere eum ſibi res ſuas iubet, nec quidquam ſibi poſthac cum illo negotij fore denuntiat.

Domno G. Reuerendiſſimo Auximano Epiſcopo, Petrus quidquid ſeruus, & filius.

Dilectiſſime, poſtquam à vobis diſceſſi, quamplures homines defunctos eſſe in noſtris partibus reperi. Vnde ad vos quoque mentis oculum reflectens, valde perterritus ſum, ne vobis, quod abſit, ſimile quid contingeret, & me tot per inducias ſuper inducias protelantem, diuina ſententia ex aliena morte damnaret. Quapropter obſecro te, chariſſime Pater, per omnipotentem Ieſum, per ſanctos Angelos eius, per thronum maieſtatis eius igneum, in quo iudicaturus eſt viuos, & mortuos, ne temetipſum decipias, ne vlterius differas, ne ſalutis tuæ remedium de die in diem procraſtinando animam tuam ſeducas: ſed intra citò dum licet in portum conuerſionis, ne te tardantem repentini opprimant caſus, ne te inopinatæ mortis abſorbeat fluctus, & æſtuantis gehennæ deglutiat barathrum. Heu, heu! Pater mi, quare non poſſum impetrare apud Deum, vt tibi oculos cordis aperiat, & lectum calamitatis tuæ, in quo ſecurus iaces, videre permittat? Certè ſi manifeſtè conſpiceres, quàm propinqua eſt mors, quæ nunc tibi poſt tergum in inſidiis latitat, abſque mora relinqueres quidquid tibi mundus arridet; quidquid tibi deceptrix hæc vita demulcet. Sed imprudenter ago, ſi doctiorem me docere præſumo. Vnum dico, Pater mi, nec iraſcaris, ſi conuerti volueris, me ſeruum, me filium, me viliſſimum famulum, quamdiu vixeris, ſub pedibus tuis ſemper habeto: ſin autem, ne-

In conuertendo ſe ad Deum non eſt procraſtinandum.

quamquam tecum vlterius colligam; ne quod abſit, a Deo meo diſſentiens ſpargam; nec vnquam volo alicui in amore eſſe coniunctus, qui à diuina fuerit ſocietate diuiſus.

EPISTOLA V.

Ad G. Epiſcopum.....

ARGVMENTVM.

Terribilem illum, & formidandum mortalibus diem, quo vniuerſum genus humanum ante ſupremi Iudicis tribunal, vt exactiſſimam vitæ in hac miſeriarum valle tranſactæ rationem reddat, quaſi arena maris congregabitur, luculenter deſcribit: & velut in pictura G. Epiſcopi ob oculos ponit. Hortatur, vt eiuſdem ſpeciem, & imaginem mentis oculis tamquam præſens intueatur, & ſuo animo inſidentem nullo vmquam fucatæ huius mundi fœlicitatis aſpectu dimoueri, aut diuelli patiatur.

Domno G. Reuerendiſſimo Epiſcopo, Petrus debitæ ſeruitutis obſequium.

In proſperitatibus mens ad futura conſideranda dirigenda eſt.

DIlectiſſime Pater, & Domine. Nunc dum tibi mundus arridet, dum carnis ſanitas feruet, dum proſperitas terrena demulcet, quæ poſt iſta ſequuntur, excogita; & iam quaſi tranſactis, quæ præſto ſunt, illud prudentia veſtra ſolerter examinet, quę præſentibus futura ſuccedant. Quæcumq; ergo tranſitoria ſunt, altiori conſilio iam tranſiſſe decernite & velut ludifactorię illuſionis ſomnium deputate. Illuc mens veſtra recurrat, illuc ſollicitos acuminis ſui oculos dirigat, quod poſtquam contigerit tranſire non nouit. Terribilem quoque vltimi iudicij diem iam in conſpectus veſtri præſentia ponite, & repentinum tantæ maieſtatis aduentum tremefactis viſceribus retractate, nec illum diem putetis eſſe longinquum, quem Propheta tanto ante nos ſæculo vicinum, & velut iam eſſet in limine, prædicabat, dicens: *Iuxta eſt dies Domini magnus; iuxta, & velox nimis.* Vox diei Domini amara, tribulabitur ibi fortis. Dies iræ, dies illa, dies tribulationis, & anguſtiæ, dies calamitatis, & miſeriæ, dies tenebrarũ & caliginis; dies nebulæ, & turbinis, dies tubæ, & clangoris. Penſa, dilectiſſime, extremum diem iudicij ſuper corda reproborum, qua aſperitate Propheta vidit amareſcere, quem tot appellationibus non valuit explicare. Enimuerò, vt taceamus nunc de illis numquam finiendis damnationis æternæ ſupplicijs, tantummodo ſi ſolus ille vltimi terror, & horror, vt dignum eſt, ſtudioſè diſcutitur, tota mundi huius deceptrix, & falſa fœlicitas, ac ſi lutum velut infructuoſa alga ſentētis iudicatur. Quem enim vox illa non terreat, quis non medullitus contremiſcat, cùm audiat ipſum Dominum dicentem in Euangelio: *Quia ſicut fulgur exit ab Oriente, & apparet in Occidente, ita erit aduentus Filij hominis:* Quis, inquam, nõ expaueſcat, cùm eadem Veritas dicat: *Quia ſol obſcurabitur, & luna non dabit lumen ſuum, & ſtellæ cadēt de cœlo, virtuteſque cœlorũ mouebũtur:* De quo etiam Petrus ait: *Adueniet autē dies ſicut fur, in quo cœli magno impetu tranſiēt, elementa verò calore ſoluētur;* & iterum dicit: *Cęli autem, qui nũc ſunt, & terra eodem verbo repoſiti sũt, igne reſeruati in diem iudicij, & perditionis impiorum hominum.* Hinc & Iudas Apoſtolus ait: *Ecce*, inquit, *veniet Dominus in ſanctis millibus facere iudiciũ contra omnes, redarguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt, & de omnibus duris, quæ locuti ſunt cōtra eum peccatores impij.* O ſi in palato cordis noſtri ſapere poſſit quantæ amaritudinis eſt, quod per Ioannem dicitur: *Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt, & plangent ſe ſuper omnes tribus terræ.* Tunc diſſoluentur renes eorum formidine qui modò non timent; tunc replebuntur viſcera eorũ amaritudine, qui modò in carnalis illecebræ voluptatibus molliter iacent. Tunc enim ſanguineas lacrymas effundentes incipient dicere montibus: *Cadite ſuper nos; & collibus: Operite nos.* Tunc enim non eſt quoquam confugere, non eſt latibulum, vbi ſe quiſquam valeat occultare. Nimirum cùm & inferni portæ panduntur, mors inimica deſtruitur, puluis qui putruerat, id eſt, humana caro, audiens vocem tubæ viuificatur. Iam quos in gremio ſuo terra ſuſceperat, quos aqua ſorbuerat, quos edax flamma conſumpſerat, omnes quaſi commiſſum ſibi depoſitum reddunt, & vitæ abſque vlla ſui diminutione reſtituunt. Tunc enim terra concutitur, aër teterrima tempeſtate turbatur, tonitrua perſtrepunt, coruſcationes, & fulgura humana pectora terrore confundunt. Deus enim manifeſtè veniet, Deus noſter, & non ſilebit. Ignis in conſpectu eius ardebit, & in circuitu eius tempeſtas valida. Aduocauit cœlum deſurſum, & terram, vt diſcernat populum meum. In die ſcilicet illa tremenda cùm Angelis & Archãgelis, cũ Thronis, & Dominationibus, cum Principatibus, & Poteſtatibus apparebit; cœlis coruſcantibus, terris ardentibus, cunctis etiam elementis in ſui obſequij terrore commotis. Quem diem benè ille eximius Prophetarum Eſaias denuntiat, dicens: *Ecce dies Domini veniet inſanabilis: dies furoris, & iræ, vt ponat orbem terræ deſertũ, & peccatores perdat ex eo.* Stellæ enim cæli lumen ſuum non dabunt, & obſcurabitur ſol in ortu ſuo, luna verò non dabit lumen ſuum, & mandabo vniuerſo orbi mala, & impiis peccatorum, & perdam contumeliam iniquorum, & arrogantiam ſuperborum humiliabo, & erunt qui relicti fuerint pretioſi magis quàm aurum ab igne purgatum, & homo pretioſior quàm lapis ſapphirus. Cælum enim quatietur, & terra mouebitur à fundamentis ſuis propter furorem iræ Domini Sabaoth; in die, qua ſuperuenerit furor eius. Sed & Malachias Propheta conſona his loquitur, dicens: *Ecce venit Dominus omnipotens, & quis ſuſtinebit diem aduentus eius? Aut quis portabit conſpectum eius, quoniam ipſe ingredietur ignem conflatorum, & ſicut paleam * velantium, & ſedebit conflans, & purgans ſicut aurum,* & ſicut argētum. Et iterum dicit: Ecce dies Domini veniet ardens vt clibanus * vt vrat eos, & erunt omnes alieni, & omnes qui faciunt iniquitatem vt ſtipulam incendet eos dies illa, qua veniet, dicit Dominus omnipotens; non relinquetur radix, neque palmes. Alius verò vir deſideriorum ita dicit: *Et ecce videbam, & throni poſiti ſunt, & antiquus dierũ ſedebat, & indumentum eius ſicut nix candidum, & capilli capitis eius ſicut lana munda.* Thronus eius ignis ardens, fluuius ignis currebat ante ipſum, iudicium conſtituit, & libri aperti ſunt; & paulò poſt, *Et vidi* inquit, *in viſu noctis, & ecce in nubibus cæli Filius hominis veniebat, & vſque ad vetuſtũ dierũ peruenit, & in conſpectu eius oblatus eſt, & ipſi datus eſt principatus, & honor, & regnum; & omnes populi, tribus & linguæ ipſi ſeruient: & poteſtas eius poteſtas æterna, quæ*

Dies iudicij tanquam in conſpectu mentis præ oculis habenda eſt.

Sophon. 1.

Qui extremum iudicij diem ſerio meditatur, huius mundi felicitates tamquam ſomnia putat.

Matth. 24.

Ibid. v. 29.

2. Pet. 3.

Ibid. v. 7.

Iud. in Ep. Cathol.

Apoc. 1.

Apoc. 6.

Luc. 23.

Pſal. 49.

Eſai. 13.

Malach. 3.

* ventilantium. f.

* & vret. f.

Malach. 4.

Dan. 7.

non tranſibit, & regnum eius non corrumpetur. Inhorruit ſpiritus meus. Ego Daniel, hebetudo mea, & viſiones capitis mei conturbabant me. Cùm ergo hæc agi cœperint, pandentur ſine dubio cœli portæ, immò potius ipſum cœlum auferetur è medio tamquam ſi tabernaculi velamina colligantur, ſcilicet vt reparetur, & transformetur in melius. Tunc ergo omnia metus habebit timorque, ac tremor implebit vniuerſa; nimirum cùm ille iudicet, qui teſte non egeat, qui augmenta non quærat, qui oratorem cauſæ non poſtulet. Sed his omnibus procul amotis, ipſe & geſta & verba, & cogitationes diiudicat, atque in medium collocat, & cuncta velut in tabulis quibuſdam depicta, oculis eorum, qui commiſerunt ea, atque omnibus, qui aſſiſtere videntur, oſtendet. Quomodo ergo tunc commouebitur, & in metu erit vniuerſa creatura? Age ergo cùm ad illud ſingulare iudicium venerimus ab eo Iudice iudicandi, qui nec falli occultatione criminum poteſt, nec ad impunitatem promerendam alicuius oblatione corrumpi. Cùm cœperint omnia ſecreta reuelari, & non ſolum actus, ac verba, ſed etiam ipſæ cogitationes oſtẽdi. Quid faciemus ſub tanti Iudicis maieſtate? Quid excuſationis oſtẽdere poterimus? Qua nos defenſionis arte purgabimus? Quæ nobis ſubuentura eſt pœnitentia, quam in hac carne contempſimus? Quæ nos defenſura ſunt opera bona, quæ in hac vita non fecimus? Ad quos Apoſtolos, aut quos alios ſanctos confugituri ſumus, quorum exempla, ſimul ac verba deſpeximus? An fortè aliqua ſe fragilitas corporis excuſabit? ſed excuſationi eorum reclamabunt omnium exempla Sanctorum, qui fragilitatem carnis in carne vincentes, quod fecerunt, vtique facere nos poſſe docuerunt. Maximè quia nec ipſi peccato ſua virtute, ſed Dei miſerantis auxilio reſtiterunt. Qui ſe & non quærentibus vt quæreretur: atque, vt in eum credatur, oſtendit: credentes in ſe ne à peccato vincantur, inuicta protectione defendit. Quid ergo reſponſuri ſunt, ſi eis Dominus dicat; Si potuiſtis, quare non reſtitiſtis deſideriis peccatorum? Si non potuiſtis, quare meum contra peccatum non quæſiſtis auxilium? Aut vulnerati, quare pœnitendo non adhibuiſtis vulneri veſtro remedium? Numquid non ad hæc obmuteſcent? Quid autem excuſationi reſpondeant; non habentibus dicit; *Ligatis manibus, & pedibus mittite eos in tenebras exteriores, ibi erit fletus, & ſtridor dẽtiũ. Vbi vermis eorum non morietur, & Ignis eorum non extinguetur.* Penſandum ergo eſt, & ſummo ſtudio reuoluendum, quis in illo diè terror erit, cùm in pœna iam remedium non erit. Quæ illic confuſio, cui reatu ſuo exigente, continget in conuentu omnium hominum, Angelorumque erubeſcere. Quis pauor eum, quem & tranquillum mens humana non valet capere, etiam iratum videre? De quo die bene per Eſaiam dicitur: *Exaltabitur autem Dominus ſolus in die illa; quia dies Domini exercituũ ſuper omnẽ ſuperbum, & excelſum, & ſuper omnem arrogantẽ, & humiliabitur, & ſuper omnes cedros Libani ſublimes & erectas, & ſuper omnes quercus Baſã. & ſuper mõtes excelſos, & ſuper colles eleuatos, & ſuper omnem turrim excelsã, & ſuper omnem murũ munitum, & ſuper omnes naues Tharſis, & ſuper omne quod viſu pulchrũ eſt & incuruabitur ſublimitas hominũ, & humiliabitur altitudo virorũ, & eleuabitur Dominus ſolus in die illa, & idola penitus conterentur, & introibũt in ſpeluncas petrarũ, & in voragines terræ à facie formidinis Domini, & gloriã maieſtatis eius, cũ ſurrexerit percutere terram.* Nũc peccata delinquentium Dominus videt, & tacet: tunc autem loquetur ad eos in ira ſua, & in furore ſuo

In die iudicij cœlũ auferetur è medio, vt in melius reparetur.

Metus, quo affecti erũt homines tempore iudicij deſcribitur.

Matth. 22.

Eſa. vlt.

Eſa. 2.

A conturbabit eos, ſicut ipſe per Prophetam dicit: *Tacui, inquit, ſemper ſilui, patiens fui, ſicut parturiens loquar.* Quiſquis enim terrenis commodis nunc inhiat, quiſquis laſciuæ carnis voluptatibus paſcitur, tunc æternæ combuſtionis igne conſumetur, & diuini furoris gladio deuorabitur. Vt enim Propheta dicit: *Inigne zeli Domini deuorabitur omnis terra, & in gladio eius omnis caro.* Illic iam à Domino nõ poteſt mereri, quæ petit, qui hic noluit audire, quæ iuſſit. A quibus enim diuina vox in hac vita deſpicitur, tunc falſa eorum humilitas cum precibus ante ianuam veniens non auditur, ſed dicitur illi: *Neſcio vos: ite maledicti in ignem æternũ, qui paratus eſt diabolo & angelis eius.* Et verè Dominus per Salomonẽ dicit: *Vocaui, & renuiſtis: extendi manum meã, & non fuit qui aſpiceret. deſpexiſtis omne conſiliũ meum, & increpationes meas neglexiſtis. Ego quoque in interitu veſtro ridebo, & ſubſãnabo vos, cũ vobis id quod timebatis, aduenerit.* B *Cũ irruerit repentina calamitas, & interitus quaſi tẽpeſtas ingruerit. Quãdo venerit ſuper vos tribulatio, & anguſtia, tũc inuocabũt me, & nõ exaudiã. Mane cõſurgẽt & non inuenient me.* In quo ergo confidemus? Vbi ſpẽ adipiſcendæ ſalutis habebimus? Nũquid in pecuniarum theſauris, quos in arca recondimus? Numquid in diuitiarum affluentia, quas intrinſecus vacui malè exterius poſſidemus? Sed audi Apoſtolum Iacobum, quanti diuitias hominum faciat, quod meritum in terrenæ ſubſtantiæ poſſeſſione conſtituat: *Agite,* inquit, *nunc diuites, & plorate vlulantes in miſeriis, quæ aduenient vobis. Diuitiæ veſtræ putrefactæ ſunt, & veſtimẽta veſtra à tineis comeſta ſunt. Aurũ & argentum veſtrum æruginauit, & ærugo eorum in teſtimonium vobis erit, & manducabit carnes veſtras ſicut ignis. Theſaurizaſtis enim vobis iram in nouiſſimis diebus.* Et paulo poſt: *Epulati eſtis ſuper terram, & in luxuriis* C *enutriſtis corda veſtra, in die occiſionis adduxiſtis.*

Heheu, quid tunc dicent miſeri, cùm ſe viderint & bona temporalia irrecupabiliter amiſiſſe, & mala ſibi perpetua ineuitabiliter imminere? Quæ tunc illis mens erit, cum viderint tempus acceptabile, & diem ſalutis penitus effluxiſſe; & illud tempus adeſſe, in quo nihil boni facere, nullam perditionis ſuæ remedium valeant inuenire? Quàm amara eorum conſcientia, quàm flebilis eorum poterit eſſe querela! Tunc enim, ſicut Salomon fatetur, flentes, & præ anguſtia ſpiritus gementes dicent: *Errauimus,* inquiunt *à via veritatis, & iuſtitiæ lumẽ non luxit nobis, & ſol intelligentiæ nõ eſt ortus nobis: laſſati ſumus in via iniquitatis & perditionis; & ambulauimus vias difficiles, viã autẽ Dñi ignorauimus.* D *Quid profuit nobis ſuperbia, aut quid diuitiarũ iactãtia contulit nobis? Trãſierunt omnia illa tamquam vmbra, & tamquam nuntius præcurrens, & tamquam nauis, quæ pertranſit fluctuantem aquam, cuius, cum præterierit, non eſt veſtigium inuenire, neque ſemitam carinæ illius in fluctibus. Aut tãquam auis, quæ tranſuolat in aëre, nullum inuenitur argumentum itineris illius, ſed tantum ſonitus eſt alarum verberans leuem ventum: & ſcindens per vim itineris aërẽ cõmotis alis tranſuolauit, & poſt hoc nullum ſignum inuenitur itineris eius. Aut tamquã ſagitta emiſſa in locum deſtinatum, diuiſus aër continuo in ſe reclusus eſt, & ignoratur tranſitus illius. Sic & nos nati continuo deſiuimus eſſe, &* E *virtutis quidẽ ſignum nullum valuimus oſtẽdere, in malignitate autem noſtra conſumpti ſumus.* Talia dixerunt in inferno ij, qui peccauerunt, quoniam ſpes impij tamquam lanugo eſt, quæ à vento tollitur: & tamquam ſpuma gracilis, quæ à procella diſpergitur: & tamquam fumus, qui à vento diffuſus eſt: & tamquam memoria hoſpitis vnius diei prætereuntis.

Pſal. 5.

Eſa. 42.

Sophon. 1.

Non poteſt in die iudicij à Domino quiſquã mereri, quod petet, qui noluit audire quod iuſſit.

Matth. 25.

Ibid v. 41.

Prou. 1.

Iacob. 5.

Ibid. v. 5.

Malorum perturbatio in die iudicij.

2. Cor. 6.

Sap. 5.

Finis huius Epiſtolæ deſit in M.SS. & perperàm videtur ex ſiu Ep. 8. Lib. 2. infrà quæ eſt eiuſdem argumenti, iiſdemque ſententiis & verbis.

A

EPISTOLA VI.

Ad Ioannem Epiſcopum.....

ARGVMENTVM.

Mittit quoſdam ſuos libellos ad Ioannẽ Epiſcopum, quem ad rerum humanarum cõtemptum adhortatur: eiuſdem quoque amicitiam ſe appetere oſtendit, & nonnulla ad vtriuſque ſalutem B vtilia communicare.

Ioanni Reuerendiſſimo Epiſcopo, Petrus vltimus Monachorum ſeruus debitę venerationis obſequium.

DIlectiſſime, qui excelſum montem ſubire feſtinat, neceſſe eſt, vt ad eius verticem graduum interpoſitione conſcendat. Quapropter ego ad celſitudinis veſtræ notitiam peruenire deſidero, vtpote Eccleſiaſtico viro, & ſuper montem Sion diuinitus eleuato, Eccleſiaſticum mnnuſculum ſcalarum more præmitto: quia verò non vanæ gloriæ oſtentatione, noo corporalis commodi vtilitate, C vel mea ad vos opuſcula dirigo, vel veſtrã gratiam requiro, illi melius ſatisfacio, quem de oculis cordium iudicare ſine vlla dubitatione cognoſco. Præterea, dilectiſſime mihi Pater, & domine, vides ipſe quia cuncta temporalia fugiunt: quæ in hoc mundo poſſidemus, diu nobiſcum manere non poſſunt. Terreni honores, & dignitates quaſi fumus quo altius extolluntur, in nihilum redeunt, & mundana omnia, ipſo iam mundo ad finem delapſo ſubſiſtere nullatenus poſſunt. Nos etiam, qui hic tanto deſiderio incipimus, momentanea febre correpti, ſubito cuncta deſerimus; & tunc ſine dubio diſcimus nulla fuiſſe, quæ maxima credebamus. Sola opera noſtra, ſiue bona, ſiue mala, non pereunt, ſed in diſtricto examine tremendi Iudicis ventilanda ſeruantur. D Tu igitur, dilectiſſime, intra conſcientiam tuam reuertere: & dum licet; quid tantæ maieſtati reſpondere debeas, ſollicitus meditare. Penſa quia tecum rationem poſiturus veniat, quàm multiplicem fructum pro tam ampla villicatione tua requirat. Scias denique proculdubio, Pater chariſſime, quia gratiam tuam, & bonam voluntatem ſemper habere deſidero: & ſalutem tuam non ſolùm animæ, ſed etiam corporis medullitus concupiſco. Quapropter de tuo mihi ſeruitio fiducialiter præcipe, meque tibi libenter obedire indubitanter agnoſce. Ego itaque quia munera terrena non habeo, deſpicabilia tibi opuſculorum meorum dona tranſmitto: non vt per hoc defenſionis tuæ patrocinium quæram, ſed vt ad cordis tui cubiculũ lin- E guæ meæ veſtigiis aditum pandam. Non vt mihi proſit auxilium, ſed vt meum tibi valeat prodeſſe conſiliũ. Nonnulla quippe ab humilitate mea vobis ſunt ſuggerenda non ſolùm ad futuram, ſed etiam ad præſentem vitam vobis maximè neceſſaria. Quorum videlicet partem in hac etiam Epiſtola ſcriberem, ſi curioſum ſuperuenientis oculum non timerem. Terminum mihi poſt tempus paſchale præfigite, & vt ad vos veniam, veſtræ ſanctitatis auctoritate iubete. Peto etiam, ſi placet, vt quod latoris præſentium ore depromitur, efficaciter audiatur.

Rerũ temporalium inſtabilitas.

Sola hominum opera, ſiue bona, ſiue mala non pereũt, cùm cætera pereant.

EPISTOLA VII.

Ad N.... Epiſcopum....

ARGVMENTVM.

Hanc epiſtolam ſcripſit cùm eſſet in itinere, vt ipſe ait; admonet autem quẽdam Epiſcopum, vt à muneribus impiorum accipiendis abſtineat, ne peccatorum eorumdem particeps fiat: quod & ſacræ Scripturæ auctoritate, & nonnullorum exemplis probat. Oportet igitur, ait, magnam cautionem adhiberi, ne paſſim ab omnibus dona accipiantur, ſed tantum ab iis, quorum munera etiam Deo accepta eſſe non ambigitur.

Domno N.. venerandæ ſanctitatis Epiſcope, Petrus peccator Monachus ſalutem.

DIlectiſſimi, licet in itinere conſtitutus, nequeam elimatè quid ſcribere, rectius tamẽ iudico rem neceſſariam vtcumque ſignare, quàm penitus ſilentio præterire. Quod igitur ore ad os frequenter admonui, idipſum, nunc apicibus repliceo, & ne reorum quorumlibet hominum te muneribus polluas, funditus interdico. Scriptũ eſt enim: ** Immolans ex iniquo oblatio eſt maculata, & nõ ſũt beneplacitę ſubſannationes iniuſtorũ.* Cur enim nõ veremur accipere, quæ Deũ nouimus reprobare? Hinc iterum ſcriptum eſt: *Dona iniquorum non probat Altiſſimus, nec reſpicit in oblationibus impiorũ, nec in multitudine ſacrificiorum eorũ propitiabitur peccatis.* Et alibi: *Victimæ impiorum abominabiles Domino.* Et Pſalmiſta: *Non dabit Deo placationem ſuam, nec pretium redẽptionis animæ ſuæ.* Cur etiam illud ad memoriã non reducimus, quod Giezi perpetuæ lepræ ſcabredinẽ induit, dum oblata Naam Syri munera concupiD uit? Sed vt caueatur exitium, aliud adhuc annectatur exemplum. Gerardus ſane religioſus Eccleſiæ Florentinæ Canonicus nuper mihi retulit iſta, quæ narro. Hildebrandus comes * Tuſciæ, qui dicebatur de Capuana, in tantum dites erat ac præpotẽs, vt gloriaretur ſe plures habere curtes, atq; caſtella, quàm dies ſint, qui numerantur in anno. Hinc presbyterum quemdam, religioſum videlicet, & honeſtum virum, ſpiritualem ſibi fecerat patrem, à quo & pœnitentiam ex more percipiebat. De quo presbytero alius presbyter, Rainerius nomine, hanc viſionem vidit, quod non parua vox ſonuit, quæ illum aſcendere, inclamauit: *Petre*, inquit, *preſbyter*, ſic enim, ſi ritè teneo, vocabatur, *aſcende huc*. Hæc autem vox tam magna fuiſſe dicitur, vt ad eius ve- E hementiam nonnulli de ſomno fuerint excitati. Ad huius vocis imperium presbyter aſcendit in quoddam arduæ celſitudinis promõtorium. Is autem qui vocauerat, ſanctus Benedictus eſſe videbatur. Poſt huius autem montis aſcenſum illico presbyter toto corpore ſeſe comperit eſſe leproſum, moxque prorumpens: Heu, heu, inquit, cur huius peſtilentiæ plaga me perdidit? Cui B. Benedictus: Diplois, ait, quam ſuſcepiſti de eleemoſyna Comitis Hildebrandi (nam idem Hildebrandus tunc nuper obierat) hęc tibi verſa eſt in lepram: Quamobrem redde tranſituriam veſtem, ſi vis perpetuę lepræ vitare prurigineni. Hæc enim odibilis,

Bona iniquorũ Deo oblata non placent.

Eccl. 34.

* Immolantis.

Ibid. v. 23.

Prou. 15.

Pſal. 48.

4. Reg. 5.

*in Tuſciã.

Exemplum presbyteri, qui ob acceptam veſtem ab homine malo leproſus euaſit.

Munera, & oblationes prauorum hominum, & accipientibus nocēt, & dantibus nō proſunt.

A odibilis, ac pernicioſa veſtis tibi quidem, vt conſpicis, nocuit, illi verò nihil omninò profecit. Vt quid ergo prauorũ quorumlibet hominũ munera quærimus, cùm eorũ quæuis oblatio & illorum nequeat abolere contagia, & nobis vertatur in leprã? Sed vt totius viſionis ſeriem proſequamur, continuò B. Benedictus eum de monte depoſuit, atque ad ſubiectæ cõuallis inferiora deduxit. Interea videt Preſbyter horrendum quemdam fluuium, tetrum, piceum, atque ſulphureum, iuxta quem, duce beato viro, dum pergeret, vox de flumine ſonuit, eumque vocauit. Cúmque protinus ille ſubſiſteret, & quis eum vocauerit, inquiſiſſet: Ego, inquit, ſum infœliciſſimus illi Comes Hildebrandus, cui pœnitentiam licet infructuoſam imponere cõſueueras. Cui Preſ- B byter ait: Et quomodo tu Comes Hildebrandus es, cùm ſis tam obeſi, & mutilati corporis, vt non humanã ſpeciem, ſed Taxi potiùs habere videaris effigiem? Cui Comes: Tot, inquit, ſuppliciis atteror, tot nouis, & exquiſitis quotidie pœnis affligor, vt nõ mirum ſit, quòd corporis mei forma depereat, ſed quòd aliquatenus vel eſſentia ipſa ſubſiſtat. Tantæ ſcilicet crudelitatis fui, dum in corpore vixi, vt nũc ſanctis omnibus odio habear: & ita me iuxta eorum ſeueritas vnanimiter deſpicit, quod nullus illorum adhuc pro me apud diuinam clementiã interceſſit. Videbantur autem præfato fluuio innumerabiles volucres quaſi columbæ varia plumarum diuerſitate conſperſæ: vt hinc albi, illinc nigri diſcolor ſpecies viderentur, omneſque velut mœſtæ nimis, ac lugubres quaſi præ dolore roſtra retorquebant ad pen- C nulas. Inquiſitus itaque Comes, qui illæ volucres eſſent, reſpondit: illæ ſunt, inquit, animæ diuerſis in hoc gurgite purgatoriis depuratæ, quæ videlicet ſicut non ex toto ſunt albæ, ſed interfuſa ſparſim nigredine variatæ, ſic & ex parte iam purificatæ: & ex parte ſunt adhuc peccatis obnoxiæ. Nam quanto ſpacioſior albedo cernitur in varietate plumarum, tantò maior intelligitur facta abolitio peccatorũ: in quantum verò nigredo remanſiſſe conſpicitur, in tantum adhuc peccatorum maculis aſperguntur.

Lotharius Comes.

Sed poſt multa Presbyter inde procedens, aſpicit Lotharium Comitem, qui iam ante non multum tempus obierat. Hic itaque puberenus adhuc cru- D ciabatur in gurgite, ferè medius eminebat. Cumque Presbyter eum, qualiter erga ſe ageretur, inquireret, reſpondit totum ſe ſulphureis vndis primò fuiſſe ſubmerſum, ſed iam paulatim alleuiari, ac de die in diem miteſcere graue ſupplicium. Sed precor, ait, dic domui meæ, vt reddant poſſeſſionem B. Mariæ, quã abſtuli, ſi fortè merear ab his, in quibus teneor, pœnis abſolui. De qua tamen Eccleſia B. Mariæ loqueretur, Presbyter non agnouit, & viuentibus ſpecialiter deſignare non potuit. Prætereà Presbyter in interiora contendens, vidit domum nimis horrendam, atque terribilem, pluteſque miniſtros einſdẽ domus æquè feroces, toruos, ac viſu ipſo formidabiles, qui nimirum hinc inde cum magna frequen- E tia diſcurrentes anxiabantur, anhelabant, & neſcio quid magnum velut egregium præſtolantes hoſpitem, præparabant. Cumque præfatus Presbyter, quid hoc eſſet, ſtupefactus inquireret, reſponſum eſt, eos quarta feria proximè ventura Comitem expectare Guidonem. Sicut enim copioſi deliciarũ ſumptus venturis præparantur hoſpitibus; ita maligni ſpiritus miſero homini non alias, quam pœnarum, ac tormentorum epulas prouidebant. Preſbyter itaque Raiuerius poſt hanc viſionem euigilauit, quod viderat, recitauit: Comes quarta feria, ſicut prædictum eſt, obiit.

Guido Comes.

Vt ergo ad id, quod cœpimus, reuertamur; noli

Non omnia quæ dantur ſunt accipienda, ſed prius videndum eſt à quibus dentur.

A frater, noli parere muneribus: non omnibus, quæ præbentur, liber apud te pateat aditus: ſed quædam admittantur, vt in neceſſitatibus ſubleuent: quædã repellantur, ne reatus alieni nos ponderibus grauẽt. Dum igitur oblata ſuſcipimus, de offerentium meritis prius neceſſe eſt diſputemus. Manus itaque noſtra non omnia, quæ præbentur, indifferenter accipiat: & non id, quod offertur, ſed potiùs à quo offertur, cauta prius examinatione diſcernat. Dicit Scriptura: *Si rectè offeras, & rectè non diuidas, peccaſti.* Et nos, quod ſimiliter eſt neceſſarium dicimus: quia ſi quæ offeruntur, accipias, & offerentium merita non diſcernas, deterius deliquiſti. Vis audire quid mihi nuper de collato quodam munere contigit?

Gen. 4. Iuxta Septuaginta.

Primarius quidam Rodulphus nomine, potens B ſatis, & prudens, apud ſuum Monaſterium mihi pallium reuerenter obtulit, quod triblatbon iuxta ſui generis ſpeciẽ nuncupatur: trium quippe colorum eſt, & blatbon palliũ dicitur: vnde triblatbon palliũ vocatur, quod trium cernitur eſſe colorum. Hoc itaque vir ille ſuppliciter offerens, procidit, ſoloque proſtratus me, qua potuit humiliari cordis intentione rogauit: Defer, inquit, hoc munuſculum, Domine mi, ſanctis fratribus tuis, à quibus vtique nil aliud peto, niſi vt hoc ſolum apud diuinam impetrare clementiã ſtudeant, quatenus à corde meo tenebrarum, quas patitur, caliginem tollat. Amor enim ſæculi cor meum detinet obcœcatum, mihique tenebras ingerit, quas ſanctis eorum orationibus expelli, * quo ſaltem tenue diuinæ lucis igni- C culo merear illuſtrari. Sed cùm ego & orationum vota promitterem, & munus ingeſtũ non modò verbis, ſed & manibus propulſarem, quæ vtrinque fuſa ſint verba, intelligenda reliquimus, non ſcribenda per ordinem iudicamus. Quid plura? defero munus fratribus, ſed ingratos inuenio: legati fungor officio, ſed non feſtinè ſuſcipior. Inuehuntur enim, non gratias agunt: expoſtulant, non blandiuntur: & oblationem talis viri non donum, ſed ſordes, atque contagium deputant animarum. Nullo itaque pacto quieſcere potuerunt, donec munus incautè ſuſceptum, ad eum, qui dederat præſtò remitterem, eique gratuitas orationes ſub verbis excuſatoriis nihilominus quaſi non remitterem, polliceret. Fa- D teor, multum mihi placuit, quòd obiurgatus ſum, quòd correptus ſum, quòd verbis mordacibus aſperſus ſum. Tu quoque, frater, cuſtodi te à muneribus impiorum, vt dum caues proprium; alienum perhorreſcas tibimet adhibere flagitium: &, iuxta Pauli ſententiam, *Non communices peccatis alienis:* ac libera talibus cum eo valeas conſcientia dicere: *Mundus ego ſum à ſanguine omnium veſtrûm.*

* cupido adiic.

1. Tim. 5. Act. 20.

EPISTOLA VIII.

Ad Mainardum Epiſcopum Eugubinum.

ARGVMENTVM.

Mainardo Eugubino Epiſcopo ſuadet, vt prædia, facultateſque Eccleſiæ tempore ſui Epiſcopatus ademptas, recuperare conetur, Eumdem hortatur, vt mores corrigat, arduum vitæ iter arripiat, quò facilius per aſpera quæque, ac ardua mundi huius ſaxa iactatus, ad quietis, fœlicitatiſque in cœlo portum peruenire poſſit.

Domno Mainardo Epiſcopo... Petrus peccator Monachus.

QVIA noui, fratet, tibi non deeſſe prudentiam, ſecutus, & abſque formidine eorreptionis adhibeo diſciplinā. Nam & in Prouerbiis Salomon

Prou. 17.

dicit: *Plus proficit correptio apud prudentem, quàm centum plagæ apud ſtultum.* Et iterum:

Prou. 19.

Si corripueris ſapientem, intelliget diſciplinam. Qui ruſus ait:

Prou. 15.

Auris, quæ audit increpationes vitæ, in medio ſapientium commorabitur. Moxque ſubiungit: *Qui abiicit diſciplinam, deſpicit animam ſuam; qui autem acquieſcit increpationibus, poſſeſſor eſt cordis.* Quod ore ad us ſæpe præmonui, per litteras replico, & motum fugacis eloquij velut ad anchoram ſtationis apicibus ligo.

Eccleſiæ Eugubinæ ſtatus tempore Mainardi.

Inſtaura, venerabilis frater, Eccleſiæ tuæ prædia prodigè ſæcularibus tradita, reuoca diuerſi generis

B

ornamenta nocenter * oppoſita, & ſaltem inſignia quæque, vel optima reſtituantur, quæ prælationis

* eſpoſita f

tuæ tempore grauiter ſuſpiramus ablata. In moribus quoque tuis temetipſum corrige, & vndique cautus, vndique circumſpectus omninò te in ſacerdotali grauitate, & honeſtate compone: nec delecteris fallacium diuitiarum copiis, quæ fortaſſis ingeruntur, affluere: nec de cathedræ, cui præſides, ambiss honore gaudere. Nam ſæpe Deus omnipotens, quod procul ſit à te, menti reprobæ, quam per abrupta voluptatum ſuarum iter arripere conſpicit, omnem ſibi cœpti conatus aditum intercludit. Et ſicut iam præſidenti ſæpe prohibet, dum vult gaudere, ne gaudeat: ſic ad regimen anhelantem

C

reprimit, ne concupitę dignitatis culmen aſcendat. Ioannes planè Marſicanæ prius Eccleſię Archipreſbyter, nunc religioſus in Caſinenſi cœnobio Monachus, heſterna me docuit relatione, quod narro. Albericus, inquit, Eccleſiæ meæ ſub nomine Epiſ-

Alberici Epiſcopi concubinarij infœlix exitus.

copalis incubabat officij. Hic obſcœnæ meretriculæ prolectarius adhærebat. Qui videlicet dum Ottonis Auguſti propinquum formidaret aduentum, falſum mentitus eſt cęlibatum. Meretricem itaque à conſortij ſui ſocietate remouit, eamque ſacro velamine fallaciter indutam, ſanctimonialem eſſe conſtituit: verumtamen poſt Imperatoris abſceſſum, & ad priſtinæ fœditatis ignominiam redut, & inſuper ad probroſæ infamiæ ſuæ cumulum ex ea-

D

dem tartarei proſtibuli victima filium procreauit. Qui mox vt per incrementa temporum grandiuſculus adoleuit, pater eum ſibimet in Epiſcopali dignitate ſubſtituit. Sed cùm longa dominandi conſuetudo ad memoriam rediret, ſeque non celebrari, ac venerabiliter excoli ſicut ante conſueuerat, erubeſceret, reperit conſilium ex intimo diabolici pectoris felle prolatum. Locutus itaque primò cũ quibuſdam peſtilentiſſimis monachis, deinde cum nonnullis Deum neſcientibus laicis, tandem condicto præſtitæ ſponſionis pactus eſt fœdere, vt centum librarum Papienſis monetæ pretium infœlix mercator appenderet: & ſic illi, cæcato prius Ab-

E

bate, qui tunc præerat, Caſinenſe Monaſterium ei securè contraderent, quod ille deinceps eorum fultus auxilio, ſine vllo contradictionis obſtaculo poſſideret. Hoc etiam primogeniti ſatanæ conuentioni machinati fœderis addiderunt: vt ille prætaxati pretij partem dumtaxat per ſuos ſeruos mitteret, & donec in manibus ſuis poſitos Abbatis oculos non aſpiceret, partem, quæ reſidua eſſet, nullatenus deſtinaret. Quid plura? corraſis vndecumque potuit, atque congeſtis aureis muliebribus ornamentis ſexaginta librarum pretij ad B. Germani oppidò per ſuos complices miſit, eiſque quid, & quibus loqueretur, quod de ſententia diaboli

A

nequam diſcipulus hauſerat, ſerpentinum virus inuomuit. Qui venientes ad oppidum, & communicato cum quibus edocti fuerant, nefando myſterio, protinus in crypta quadam eiuſdem oppidi miſſi ſunt, ibique per aliquot dierum ſpatium occultati. Satellites autem ſatanæ comprehenſo violenter Abbati oculos eruunt, eoſque linteolo protinus inuolutus, ad eos, qui in crypta habitabant, occultè tranſmittunt, qui mox alacres effecti, & tanquam theſaurum diu deſideratum inhianter amplexi, feſtinanter ad propria remeare cœperunt. Cumque iam profligato lõgiori ſpatio extrema pars itineris ſupereſſet, & tanquam voti compotes ſecuri iam alimenta perciperent, peregrinus quidam ſubitò ſuperuenit: & nouũ aliquid inquiſitus, Albericum, qui dudum fuerat Epiſcopus, obiiſſe reſpõdit. Quod

B

illi grauiter aſpernati, ac vehementer attoniti credere nullatenus potuerunt. Deinde rem certius agnoſcentes, & dierum ſpatium, quo videlicet ille in ægrotatione decubuit, diligenter addiſcunt: & illa ſignanter hora, qua videlicet Abbati lumen ablatum eſt, illũ infœliciter expiraſſe, liquidò deprehendunt. Ecce quàm amaro fine defecit, qui iucundè, atque ſuauiter viuere concupiuit: & ipſo temporis articulo, quo ſe conſcenſurum eſſe ſperabat quaſi ſublime faſtigium, qui cæcum fecerat, & ipſe tanquã verè cæcatus, atque ex improuiſo correptus, repente eſt demerſus in tartarum. Cui rectè propheticum illud congruit: *Dum adhuc ordirer, ſuccidit me.* Filius autem eius, Apoſtolus videlicet An- Eſai. 38.

C

tichriſti, quem in Eccleſiaſticæ dignitatis apicem pater allexerat, quanto tempore ſuperuixit, multas calamitatum atque contentionum amaritudines pertulit: poſtremò ferocibus ſuorum gladiis vndique perfoſſus occubuit. Dignum quippe eſt, vt talis vitæ clauſula illis occurrat, qui contra voluntatem Dei ad ſacri ordinis culmen anhelant: ac proinde dulcedo viuendi, quã mente conceperant, in amaritudinẽ, & proſperitas, quæ per colorem falſitatis arriſerat, illis prouenit in calamitatem: quibus & illud Hieremiæ meritò congruit: *Sperauimus pacem, & non eſt bonum: quæſiuimus bona, & ecce turbatio.* Et Hier. 14. illud Pſalmiſtæ: *Deiecisti eos dum alleuarentur.* Pſal. 72.

E contrà tu, venerabilis frater, huius mundi ſua-

D

uia quælibet, ac malè iucunda contemne: rerum tranſeuntium copias, ac mundanæ gloriæ lenociniũ deſpice, ſequenſque veſtigia Saluatoris, aſpera quæque tibi, ac dura propone, vt per difficilia gradiens, ad iucunda pertingas: & velut aſpera dumeta perambulans, viam tuam ſuaui fine concludas.

EPISTOLA IX.

Ad Oldericum Epiſcopum Firmanum.

ARGVMENTVM.

E

Scribit hanc Epiſtolam Firmano Epiſcopo, qua primum gratiſſimas ſibi de eo miſſas litteras ſcribit: deinde ſe grauiter ferre ſuæ nomen ſanctitatis, quod per illas tribuebatur. Quare pluribus argumentis conatur eum ab hac opinione deducere, quamuis ſe ipſe conſoletur, exiſtimans id nequaquam illum crediſſe, ſed ad acrius impellendum feciſſe. Addit præterea ſe ægrè tuliſſe calamitates Eccleſiæ, vt armis res ſacras defendere com-

pelleretur, quapropter non armis, ac viribus corporis tuendam dicit Eccleſiam: ſed precibus, armiſque diuinis: idque ſacris teſtibus, & rationibus nititur comprobare.

Domno Olderico Firmano Epiſcopo, Petrus peccator Monachus inexplebilem deuotionis affectum.

MELLIFLVAM veſtræ ſanctitatis Epiſtolam quanta cordis auiditate ſuſceperim, perſeuerantia probat. Eam quippe cohabitatricem mihi in cellula iugiter teneo, cum ea ſæpe confabulor, in ea interioris hominis veſtri ſpeciem, ac veri vultus imaginem manifeſtè contemplor. Eſt tamen, quod in ea grauiter fero, quia ſcilicet non tam honoratum, quàm oneratum me tam ſancti nominis laude reperio. In hoc ſiquidem flebilior eſt mea calamitas, quòd non modò mei me reatus impediunt; ſed inſuper ſancti homines in mea, proh dolor! æſtimatione delinquunt. Abſit autem, vt tantũ virum fatear etiam me prædicando mentiri; ſed quia homo es, potes ſaltem per beneuolentiam falli. Quia verò mentiri, eſt contra mentem loqui, contingit aliquando, vt idem ſit & ex dicentis opinione verum, & ex ipſius rei qualitate mendacium. Confiteor id Domino meo, quod ſæpe verſatur in animo meo: quoniam quiſquis me in os meum laudat, cupidum me proculdubiò aſſentatoriæ laudis accuſat. Remordente ſcilicet conſcientia protinus aio: Cùm iſte mihi loqui venit ad votum, meque conetur beneuolum reddere, numquam me oleo delinificæ ſuauitatis aſpergeret, ſi me delectari laudum fauoribus non ſperaret. In mea igitur laude confundor, & dum magnificari videor, erubeſco. Ipſe quippe me fauor obiurgat, qui laudis auidum & is, qui videtur eſſe laudatus, exiſtimat.

Modeſtia Beati Petri Dam. ſuas laudes in ſe non agnoſcentis.

Mentiri, quid ſit.

Huc accedit, quia quæcumque humana mens ſanè viget fulta conſilio, ſi ſe ſubtiliter, & ſolerter inquirit, vix in ſuis facultatibus inuenit, vnde merito ſperare præconiũ poſſit. Mortalis quippe conditio vndique coarctata, atque conſtricta quid nouit vnde poſſit extolli? Quis enim ſciat, quid in æternitate fuerit, antequam Deus hunc conderet mundum? Sed cùm ignoret quid fuerit ante mundi principium, nouit forſitan quid poſt eius terminum ſit futurum: vtrum ſcilicet in miniſterio ſui curſus vlterius aſtra deſeruiant: & vtrumne poſt ea, quæ nunc ſunt, alia rurſus elementa ſuccedant; vnde & Seraphim illa, quæ Eſaias Propheta in conſpectu Domini ſtare conſpexit, ſenas alas habuiſſe deſcribit: *Duabus*, inquit, *velabant faciem, & duabus velabant pedes, & duabus volabant.* Velabant porrò faciem, ſiue pedes, non ſuos, ſed vtique Dei. Et quid *per faciem Dei*, niſi mundi principium? Quid *per pedes*, niſi eiuſdem mundi finis debet intelligi? Alarum ergo Seraphim & plures ſunt, quæ velant, & paucæ quæ volant: quia ex diuinorum operum celſitudine cùm perpauca ad noſtram permittantur aduolare notitiam, plurima in theſauris ſecretorum cœleſtiũ ſeruantur occulta. Nam quod funditus ignoremus quid ante mundi principium fuerit, & quid iam poſt conſummationem ſit futurum, idem perhibet Eſaias: *Priora*, inquit, *annunciate mihi, & nouiſſima, quæ futura ſunt; & dicam, quia dij eſtis.* De mediis autem pauca vtcumque cognoſcimus, quę ex ſcripturarum atteſtatione nobis panduntur. Porrò autem & in his ipſis quantam notitiæ patiamur inopiam, qui ſapientiſſimus inter homines extitit, non erubuit confiteri. Ait enim

Homines nihil habẽt, quo ſuperbia efferri poſſint.

Eſai. 6.

Humanæ ſcientię imperfectio.

Eſai. 41.

A Salomon: *Sunt iuſti, & ſapientes, quorum opera in manu Domini, & tamen neſcit homo vtrum amore, an odio dignus ſit; ſed omnia in futurum ſeruantur incerta.* Vbi notandum, quia cùm iuſtos dicat, & ſapientes, qui nimirum debuerant ſubtilius noſſe; ipſos etiam perhibet, quæ futura ſunt ignorare. Enimuerò quòd me non modò de ſapientia, ſed & de vitæ quoque quaſi ſanctitate laudaſtis, non vt hoc veſtra prudentia crederet, ſed ob hanc fortaſſis induſtriam, vt ad me procinctum ſancti certaminis acrius inſtigaret, qua confidentia, vel in hoc valeo quantumlibet aſſentire, dum pro quouis otioſo verbo ratio redditur: dum ſola fatui compellatio gehennæ ſupplicium comminatur: dum diuinæ legis non apex, non iota prætereat; dum ſola

Eccleſ. 9.

Diuini iudicij ſeueritas.

Matth. 12.

Matth. 5.

B concupiſcentiæ viſio mœchiæ crimen incurrit? Hæc & huiuſmodi, venerabilis Pater, quiſquis digna conſideratione perpendit, ex diuina quidem poteſt miſeratione præſumere: ſed neſcio vtrum valeat in quantumlibet exuberantium meritorum ſuorum ſecuritate dormire, præſertim cùm mundus vndique fremat, vndique velut maximũ pelagus intumeſcentibus procellis ſe attollat, tantaſq; nobis quibuſcumque raptoribus moleſtias ingerat, vt terrenis potiùs nos inſeruire negotiis, quàm obſequiis vacare diuinis, vel ad puritatis aſpirare munditiam plerumque compellat. Malignus planè ſpiritus humanum genus nunc ſolito vehementius per omnia vitiorum abrupta præcipitat, truculentius tamen odiorum, ac ſimultatum omnes li-

Luc. 16.

Exod. 20.

Dan. 5.

Marc. 5.

Mundus ſimilis eſt pelago.

Perturbationes, & tempeſtates illius ſeculi.

C uore perturbat. Tot enim quotidie bella deſæuiũt, armatæ acies proruunt, hoſtiles impetus inhorreſcunt; vt de militaribus quidẽ vitis plures gladius videatur abſumere, quàm in grabatulis quieſcentes, corporeæ conditionis ægritudo finire, vt propemodum maris more geratur hic mundus. Sicut enim cùm ventorum tempeſtas oboritur, criſpante mitius pelago, in vicinia littoris æſtus feruentior excitatur; ita nunc in fine mundi velut vicino maris littore, furentibus diſſidiis, diſcordiæque procellis, cuncta hominum corda vexantur, & tanquam ſpumoſis fluctibus illiduntur. Inſtabilis enim homicida omnia ſcrutatur, omnia mundi velut vnius agri loca perluſtrat, ne quid infœcundum à liuidi

Mundi finis prope eſt.

D fomitis ſatione prætereat. Hinc eſt, quòd ad Eccleſiaſtici ſtatus vniuerſale periculum ab inuicem ſacerdotium, imperiumque reſiliunt; atque ad Dei omnipotentis iniuriam, nunc cùm vnus Papa in Apoſtolico ſit ſolio conſtitutus, alter à finibus Aquilonis deſtinatur electus. Sed ille Papæ abuſiuum Papam proculdubiò ſuperaddidit, qui primus omnipotentis Dei vocabulum plurali numero declinauit: *Eritis*, inquiens, *ſicut Dij, ſcientes bonum, & malum.* Super quo nimirum potiùs flere compellimur, quàm prolixius quid ſcribere delectemur. Vnde, cùm ante aliquot dies hymnos rhytmicos flendo depromerem:

Sacerdotij, & imperij diſcordia.

Cadalóum intelligit.

Gen. 3.

Heu Sedes Apoſtolica,
E *Orbis olim gloria,*
Nunc, proh dolor! efficeris
Officina Simonis.
Terunt incudem mallei,
Nummi ſunt tartarei.
Iuſto Dei iudicio
Fit iſta conditio:
Vt quiſquis Apoſtolicam
Sedem ſemel comparat,
Redimere non deſinat,
Donec malè pereat.

Rythmus de Eccleſia Rom. ab Antipp. inuaſa.

His dictis, præ dolore contabui, & addere ſuperſedi. Sed cùm inter cæteræ mala, quæ noſtris tẽporibus

An liceat litigare pro iuribus Eccleſiaſticis. Cól. Schol. emergunt, ipſas quoque Eccleſias violenti homines inſolenter opprimant, ac prædia, vel quælibet bona ſacri iuris inuadant, nonnullos mouet, vtrum Eccleſiarum Rectores expetere vindictam debeat, vt malis mala, more ſæculariũ, raddant. Nam plerique mox, vt eis vis infertur iniuriæ, ad indicenda protinus bella proſiliunt, armatorum cuneos inſtruunt, ſicque hoſtes ſuos acrius fortè, quàm læſi fuerant, vlciſcuntur. Quod mihi planè ſatis videtur abſurdum, vt ipſi domini ſacerdotes attentent, quod turbis vulgaribus prohibetur: & quod verbia impugnant, operibus aſſectant. Quid enim magis Chriſtianæ legi videtur eſſe cõtrarium, quàm redhibitio læſionum? Vbi, quæſo, ſunt tot præconia

Luc 6. ſcripturarum? Vbi quod Dominus dicit: *Si quis tibi, quod tuum eſt, tulerit, ne repetas.* Si enim nobis non licet eadem ipſa, quæ nobis ablata ſunt, repetere; quomodo pro his licet vltoriæ retributionis

Matth. 5. vulnus inferre? Vbi & illud: *Si percuſſerit tibi maxillam, præbe ei & alteram: Si angariauerit te mille paſſus, vade cum eo duo alia millia: Si tulerit tibi tunicam, da ei & pallium.* At fortaſſe quis obiicit; turbis ſæcularibus hæc eſſe mandata, non ſacerdotibus: nimirum vt Eccleſiarum Præſules hæc prędicare debeant, non ſeruare. Sed quis hoc vel deſipiens ſen-

Ibid. tiat, cùm Dominus dicat: *Qui ſoluerit vnum de mandatis iſtis minimis, & docuerit ſic homines, minimus vocabitur in regno cælorum? Qui autem fecerit, & docuerit, magnus vocabitur.* Sacerdos itaque, qui in regno cælorum vult eſſe magnus, ſit in populo præuius, vt quod voce ſe ſequentibus dictat, primus ipſe viuis operibus impleat. Vnde, vt omnia praui intellectus occaſio tollatur, primus ille inter

Matth. 18. Eccleſiæ ſacerdotes non ait: Domine quoties peccauerit frater in fratrem, & dimittit ei? ſed omnium potiùs ſacerdotum cauſam in vna ſui perſona con-

Ibid. v. 22. ſtituens, *Domine*, inquit, *quoties peccauerit in me frater meus, & dimittam ei? vſque ſepties?* Cùmque ſibi reſponderetur, vſque ſeptuagies ſepties indulgendum, nullum iam de ſeruando a ſacerdotibus vniuerſali mandato relictum videtur ambiguum. Lu-

Luc 9. ca etiam Euangeliſta teſtante docemur, quia Domino Ieruſalem properante, Diſcipuli præcedentes, intrauerunt vrbem Samaritanorum, vt illi pararent. Cúmque illos Samaritæ nullatenus recepiſſent, commoti Iacobus, & Ioannes, humanitate

Ibid. v. 56. dictante, dixerunt. *Domine, vis dicimus, vt ignis deſcendat de cælo, & conſumat illos, ſicut Elias fecit?* Mox conuerſus increpauit illos, dicens: *Neſcitis cuius ſpiritus eſtis: Filius hominis non venit animas perdere, ſed ſaluare.* Vbi mox ſubditur: *Et abierunt in aliud caſtellum;* ac ſi non lingua, ſed opere loqueretur: data

Matth. 10. locum iræ, vel potiùs quod ipſe dicit: *Si vos perſecuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam.* Vita planè, quam Saluator noſter geſſit in carne, non minùs, quàm prædicatio Euangelica nobis eſt, & propoſita tenendæ linea diſciplinæ. Sicut ergo ipſe cuncta mundi furentis obſtacula, non per diſtricti examinis vltionem, ſed per inuictam ſuperauit inconcuſſæ patientiæ maieſtatem: ita docet mundi rabiem potiùs æquanimiter ferre, quàm vel arma corripere, vel lædenti læſionibus reſpondere; præſertim cùm inter regnum, & ſacerdotium propria cuiuſque diſtinguantur officia, vt & Rex armis vtatur ſæculi, & ſacerdos accingatur gladio ſpiritus, qui eſt verbum Dei. De ſæculi nempe principe

Epheſ. 6. Paulus dicit: *Non ſine cauſa gladium portat.* Dei enim

Rom. 13. miniſter eſt, vindex in iram ei, qui malũ agit. Aza-

2. Paralip. 26. rias Rex, quia ſacerdotale vſurpat officium, lepra perfunditur; & ſi ſacerdos arma corripit, quod vtique laïcorum eſt, quid meretur? Nam & Dauid id-

A circò ante Euangelium Euangelicè vixiſſe credi- Dauid euãgelicè vixit.
tur, quia non modò Semei, & Saul, ſed & plurimis indulſiſſe ſuis hoſtibus inuenitur. De quo & cæteris ſanctis Patribus nonnulla hic exempla perſtringerem, niſi vobis incomparabiliter notiora, quàm mihi, hæc & his ſimilia, certum tenerẽ. Planè quis non videat, quàm ſit inhoneſta confuſio, vt quod agendum Eccleſia denegat, impudenter ipſa committat. & cùm aliis prædicet patiẽtiam, inſœderabilem, ipſa contra innocentes accendatur in iram? Contigit enim hoc facienti, quod Apoſtolus dicit: *Ne cùm aliis prædicauerim, ipſe reprobus efficiar:* vel 1. Cor. 9.
illud potiùs, quod ad Romanos ait: *Qui ergo alium* Rom. 2.
doces, teipſum non doces: qui prædicas non furandum, furaris: qui dicis non mœchandum, mœcharis: qui abomina-
B *ris idola, ſacrilegium facis.* Et præcipuè id, quod his præſtò ſubiungit, ſacerdoti congruere videtur: *Qui* Ibid. v. 23.
in lege gloriaris, per prævaricationem legis Deum inhonoras. In lege qui, pe Dei ſacerdos non immeritò gloriatur, qui miniſterij locum ad prædicanda legis mandata ſortitus eſt: ſed per præuaricationem legis Deum inhonorare conuincitur, cùm ſcita legalia tranſgredi non veretur. Dumque aliud agit, aliud prædicat; quantũ in ſe eſt, omnes ab eiuſdem legis obſeruatione perturbat, ſicut Scribis, & Pha-
riſæis Dominus dicit: *Væ vobis, qui abſtuliſtis claues* Matth. 23. Luc 12.
ſapientiæ, & ſcientiæ, & ipſi non introiſtis, & inſuper alios introire volentes prohibuiſtis. Et reuera qua frõte, qua libertatis audacia ſacerdos quilibet in diſſidẽtium conſœderatione deſudet; cùm ipſe ſuis læſo-
C ribus non remiſſionis indulgeat veniam, ſed efferatur implacabiliter ad vindictã? Inter omnes ſanè Duas virtutum gẽmas Chriſtus de cœlo nobis attulit.
virtutum gemmas, quas Saluator noſter de cœlo veniens attulit, duas inſignius, atque præclarius rutilare monſtrauit, quas & in ſe priùs expreſſit, & vt nobis imprimerentur, edocuit, charitatem ſcilicet, & patientiam. Et de charitate quidem dicit Apo-
ſtolus: *Propter nimiam charitatem ſuam, qua dilexit* Epheſ. 2.
Deus mundum, Filium ſuum miſit. De patientia verò Rom. 15.
ait: *Quæcumque ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt; vt per patientiam, & conſolationem ſcripturarum ſpem habeamus.* Per charitatem namque Dei Filius de cœlo deſcendit, per patientiam verò diabolum ſuperauit. His muniti virtutibus, & funda-
D tores Apoſtoli ſanctam Eccleſiam condiderunt, & propugnatores eius ſancti Martyres diuerſa mortium ſupplicia triumphaliter pertulerunt. Si ergo pro Fide, qua vniuerſalis viuit Eccleſia, nuſquam Arma ferrea pro fide capere non licere, cautè intelligendum. Cól. Schol.
ferrea corripi arma conceditur, quomodo pro terrenis, ac tranſitoriis Eccleſiæ facultatibus loricatæ acies in gladios debacchantur? Porrò, ſancti viri cùm præualent, hæreticos, idolorumque cultores nequaquam periment; ſed potiùs ab eis pro Fide Catholica perimi non refugiunt. Quomodo ergo pro rerum vilium detrimento fidelis fidelem gladiis impetat, quem ſecum vtique redemptum Chriſti ſanguine non ignorat?

In Galliarum finibus audiui geſtum fuiſſe, quod refero. Inter Abbatem, & quemdam ſæculi præpo- Exemplum Abbatis Galli cuiuſdam.
E tentem orta eſt non leuis de poſſeſſione contentio. Cúmque à partis vtriuſque fautoribus nimis diu certaretur, & iurgiis, tandem vt armis ageretur vtrinque condictum eſt. Et ſæcularis quidem parata militum copiis, campum præliaturus ingreditur, acies ſtruit, cuneos ordinat, atque ad fortiter agendum omnium mentes acerrimus cohortator inflammat. Silueſcunt omnia gladiis, rubent clypei, vociferantium clamor attollitur, minaces armatorum fremitus inhorreſcũt, tela ſtringuntur, & ſolus aduerſæ partis impetus ad congrediendũ accenſis manibus expectatur. Abbas autẽ

non in armis terrenis ſpem ſuam, ſed in humanæ ſalutis auctore conſtituens, cunctis, qui pro ſe dimicare conuenerant, ſuum prohibuit comitatum, ſolos autem Monachos ſuos equis impoſuit, capita cucullis operiri præcepit, ſicque cum illis, velut galeatis, & loricatis Fidei munimento, Crucisque vexillo ad locum certaminis venit. Cúmque vir ille non ferrea, vt ſperabat, arma conſpiceret, ſed tanquam cœleſtem, atque Angelicam aciem aduentare cominus aduertiſſet, tantus eum cum ſuis omnibus diuini timoris horror inuaſit, vt deſilientes ex equis, protinus arma proiicerent, terræ ſe humiliter ſternerent, indulgentiam flagitarent. Sic, ſic nimirum titulos victoriæ triumphalis obtinuit, qui non in frequentibus equis, non in micantibus gladiis ſpem poſuit, ſed ex diuinæ tantum potentiæ virtute præſumpſit.

Tacita obiectio amouetur.

Ad hæc ſi quis obiiciat, bellicis vſibus Leonem ſe frequenter implicuiſſe Pontificem, verumtamen ſanctum eſſe. Dico quod ſentio, quoniam nec Petrus ob hoc Apoſtolicum obtinet principatum, quia negauit: nec Dauid idcircò prophetiæ meretur oraculum, quia torum alieni viri inuaſit; cùm mala, vel bona non pro meritis conſiderentur habentium, ſed ex propriis debeant qualitatibus iudicari. Numquid hoc legitur, vel egiſſe, vel litteris docuiſſe Gregorius, qui tot rapinas, ac violentias à Longobardorum eſt feritate perpeſſus? Num Ambroſius bellum Arianis ſe, ſuamque Eccleſiam crudeliter infeſtantibus intulit? Numquid in arma ſanctorum quiſpiam traditur inſurrexiſſe Pontificum? Cauſas igitur Eccleſiaſtici cuiuſcumque negotij leges dirimant fori, vel ſacerdotalis edicta concilij; ne quod gerendum eſt in tribunalibus iudicum, vel ex ſententia debet prodire Pontificum, in noſtrum vertatur opprobrium congreſſione bellorum. Sed ecce, dum auiditate loquendi vobiſcum ſermonis articulum longius protraho, metam, vt video, compendij epiſtolaris excedo: Incolumem te, venerabilis Pater, ad regendum Eccleſiæ ſuæ ſtatum, cuſtodiat omnipotens Deus: & tu quoque in ſanctis orationibus tuis mei memor eſſe digneris.

Marc. 14. 2. Reg. 11.

Eccleſiaſtici negotij cauſæ legibus dirimantur.

SCHOLIA.

SED *cùm inter cætera mala, quæ noſtris temporibus emergunt.*] Hæc pars huius Epiſtolæ attente legenda eſt: ne quis vel occaſionem errandi ſumat, vel auctorem in doctrina aberraſſe exiſtimet. Videri enim poteſt ipſum ſenſiſſe non poſſe Pontificem, aut alios Eccleſiaſticos Principes per bellum, ſi neceſſe ſit, res Eccleſiaſticas defendere, quia Eccleſia non habet gladium temporalem, ſed ſpiritualem tantum: Vnde *in §. Sicut ergo, poſt medium Epiſtolæ*, ita vult inter Regnum, & Sacerdotium diuiſa eſſe officia, vt & Rex armis vtatur ſæculi, & Sacerdos accingatur gladio ſpirituali. Et inferius: *Si ergo*, inquit, *pro fide, qua vniuerſalis viuit Eccleſia, nunquam ferrea corripi arma conceditur, quomodo pro terrenis ac tranſitoriis facultatibus loricata acies in gladiis debacchantur* &c. Ante verò quàm hæc Damiani verba, & alia quæ ſatis exaggerat, & indiſtinctè profert, ad pium, & verum ſenſum ab ipſis verbis non alienum trahamus, veram, & Catholicam doctrinam breuiter præmittere neceſſe eſt. Primò ergo ſtatuendum eſt, hic eſſe ſermonem de Principe Eccleſiaſtico, vt talis eſt, ſeu de Pontifice, vt Pontifex eſt: nam ſi conſideretur, vt dominus temporalis eſt per proprium, & directum dominium & iuriſdictionem temporalem, quam habet in ſuis terris, non eſt dubium quin habeat idem iura belli, quod habent alij ſupremi Reges, & temporales Domini, quantum ad rationem iuſtitiæ ſpectat. Quamuis in modo tractandi res bellicas ſeruare debeat religionem, & decentiam debitam dignitati Pontificali, quæ in eo eſt præcipua: eumque obligat, vt in vſu gladij temporalis modum obſeruet dignitati Pontificali conuenientem. Nec ex hoc puncto plura dicere neceſſe eſt, quia Beatus Petrus Damianus de illo non tractat, nec verbum aliquod attingit, quod ex hoc capite aliqua interpretatione indigeat.

Secundò ſtatuendum eſt, Pontificem ex vi Pontificalis dignitatis habere non ſolùm gladium ſpiritualem, ſed etiam aliquo modo temporalem, vt diſertè docet Bonifacius Papa, *in Extrauag. 1. de Maioritate. & obed.* Et Gregorius *lib. 12. Epiſt. 21. & 22.* eſtque ſententia hæc communi Catholicorum conſenſu probata, quam Gregorius IX. *in Epiſt. ad Germanum Patriarcham Conſtantinopol.* ait, ſignificatam fuiſſe in Euangelio, cùm Diſcipuli Chriſto dixerunt: *Ecce duo gladij hic.* Ipſe autem reſpondit: *Satis eſt.* Et poſtea dixit Petro: *Conuerte gladium tuum in vaginam.* Eccleſia etiam ſic de Petro loquitur: *Tu es Paſtor omnium, Princeps Apoſtolorum, tibi tradidit Deus omnia regna mundi.* Ratio verò eſt, quia poteſtas ſpiritualis niſi haberet aliquo modo coniunctam poteſtatem temporalem, eſſet inefficax & infirma: & ideò cùm opera Dei ſint perfecta, & rectè inſtituta, cùm Petro dedit ſupremam ſpiritualem poteſtatem, ſeu ſpiritualem gladium, dedit etiam temporalem, ſeu materialem, quantum ad finem alterius poteſtatis conueniens ſit. Vnde Gloſſa *in cap. Authoritatem, verbo, Materiali, 15. q. 6.* notat, Eccleſiaſticum iudicem poſſe indicere bellum, ex Nicolao Papa in textu ibi dicente ad Archiepiſcopum Treuerenſem, & defenſores Eccleſiæ, vt ſpirituali, & materiali gladio vtantur, donec Eccleſiaſtica dona recuperent.

Luc. 22. Matth. 26. Ioan. 18.

Hinc tertiò ſtatuendum eſt, aliter habere Pontificem, vt Pontifex eſt, ſpiritualem gladium, & aliter temporalem: nam ſpiritualem habet per ſe, & directè, temporalē autem ſolùm indirectè, id eſt, ratione ſpiritualis, & quantum ad illius finem conueniens eſt. Et ideò ſolus ipſe habet à Deo immediatè ſpiritualem gladium, & per ipſum ad Eccleſiaſticas perſonas deriuatur, quæ illum participant, in laicis verò nullo modo inuenitur. At temporalis gladius per ſe, & directè in Imperatore, & temporalibus Regibus, ſeu Principibus inuenitur, non per dimanationem à Pontifice, ſed per alios titulos & vias, per quas illa poteſtas iuſtè comparari, vel hæreditario iure obtineri conſueuit. Nam poteſtas illa ſuprema, quam indirectè habet Pontifex in temporalibus, non aufert propria iura aliorum Principum, neque eos ſuis directis dominiis & poteſtate priuat. Atque hac ratione ſolent iura dicere, Pontificem, (formaliter ſemper loquimur ratione Pontificatus) non habere iuriſdictionem in temporalibus, vt ſumitur *ex cap. Si duobus. §. Denique, de Appellationibus, cum concordantibus,* quæ ibi Gloſſa vltima refert, & paſſim Iuriſperiti, præſertim *in cap. A nobis, de iudiciis, & in cap. Licet ex ſuſcepto, de foro competenti.*

Iuxta ergo veritatem intelligenda ſunt illa verba Damiani: *Inter Regnum, & Sacerdotium propria diſtinguuntur officia*, &c. Loquitur enim de officiis per ſe, & directè vtrique dignitati conuenientibus. Neque eſt hic loquendi modus alienus ab ipſis Pontificibus. Nam Nicolaus Papa in celebri

Epiſtola ad Michaëlem Imperatorem, prope finem ſic ſcribit: *Cùm ad verum ventum eſt, eumdem Regem, atque Pontificem, id eſt, tempore legis gratia, vltra ſibi neque Imperator iura Pontificatus arripuit, nec Pontifex nomen Imperatorem vſurpauit; quoniam idem mediator Dei, & hominum, homo Chriſtus Ieſus ſic actibus propriis, & dignitatibus diſtinctis, officia vtriuſque poteſtatis diſcreuit: vt & Chriſtiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro curſu temporalium tantummodo rerum, Imperialibus legibus vterentur quatenus ſpiritualis actio carnalibus diſtaret incurſibus: & ideò militans Deo minimè ſe negotiis ſæcularibus implicaret*, &c. Quem locum tractans Gloſſa *in cap. Cùm ad verum, diſt. 96. in verbo, Vſurpauit.* inde colligit, poteſtates has eſſe diuiſas, Imperatorem non habere gladium temporalem à Papa. Et idem habet *in c. Quoniam diſt.* 10. vbi etiam addit: *Quòd Papa non habet vtrumque gladium*, quod intelligendum eſt directè, & per ſe, ne ſit erroneum, Et quia gladius temporalis prout eſt in Pontifice, vnus quodammodo eſt cum ſpirituali; quia vbi eſt vnum propter aliud, ibi eſt vnum tantùm: nam alioqui, vt diximus, certum eſt Pontificem habere vtrumque gladium, ſpiritualem, & temporalem, quod his etiam verbis aſſerit Gloſſa *ex text. ibi. in cap.* 1. *diſt.* 22.

Vide cap. duo ſunt, 96. diſt. cum aliis ibidem.

Vltimo ſtatuendum eſt, quamuis Pontifex ex vi ſuæ poteſtatis, gladium habeat materialem modo iam explicato, non tamen debere vti illo per ſeipſum, nec per Eccleſiaſticas perſonas extra propriam defenſionem in caſu extremæ neceſſitatis, ſed per Principes ſæculares, quibus præcipere poteſt, vt illo in ſuam defenſionem, aut iuſtam vindictam vtantur, quando neceſſe fuerit. Hoc expreſsè dixit Bonifacius, loco ſuprà citato: nam cùm dixiſſet, vtrumque gladium eſſe in poteſtate Eccleſiæ, ſpiritualem, & temporalem, addit: ſed is quidem pro Eccleſia, ille verò ab Eccleſia exercendus; ille Sacerdotis, is manu Regum, & militum, ſed ad nutum, & patientiam Sacerdotis. Et eadem ferè verba habet Gregorius IX. *in dicta Epiſtola ad Germanum.* Atque hoc modo conſueuiſſe Pontifices excitare temporales Principes, & per eos bella indicere, ex hiſtoriis Eccleſiaſticis ſatis conſtat, & ex epiſt. Gregorij *lib.* 4. *epiſt* 31. & *libr.* 7. *indictione* 1. *epiſt.* 20. & *indictione* 2. *epiſt.* 2. & 3. & *libr.* 11. *epiſt.* 43. & *lib.* 12. *epiſt.* 21. & 22. & *ex multis aliis*, quæ congerit Gratianus, 23. *q.* 5. *cap. Principes*, & *cap. Omnium, cum aliis*; & 23. *q.* 8. *cap. Igitur, cum tribus ſequentibus.* Immò in his omnibus locis conſiderare licet Pontifices ſemper ferè agere de bello defenſiuo, quando illud indicunt, vel ad illud exhortantur: quia illud eſt non ſolùm iuſtum, ſed etiam maximè neceſſarium. Vnde quando prouocant etiam ad bellum aggreſſiuum, ferè ſemper habet rationem defenſionis: quia nimirum iniuria Eccleſiæ continuè perſeuerat: dum vel illius bona iniuſtè detinentur, vel ei obedientia debita denegatur, vel aliud detrimentum Chriſtianæ Religioni fit. Ad bellum autem purè vindicatiuum rarò, aut numquam prouocant, non quia ab habente ſupremam poteſtatem non poſſit indici; ſed quia non eſt ita neceſſarium, neque adeò conſentaneum pietati, & manſuetudini Eccleſiaſticæ: & quia tot habet incommoda, & damna etiam ſpiritualia, vt ordinariè melius iudicetur delicta aliqua manere impunita, quàm talia bella procurare. Vnde etiam in eiſdem hiſtoriis obſeruari poteſt, rarò Pontifices indicere bellum, præſertim inter Chriſtianos, & Fideles propter ſolum temporalem finem, ſed propter ſpiritualem.

A Nam licet interdum proximi intendant temporalium bonorum Eccleſiæ recuperationem, nihilominus non in eo fine ſiſtunt, ſed ſemper intuentur ſpirituale commodum, vel incommodum, quod inde redundat, ita vt numquam bella indicant, niſi penſatis omnibus, maius ſpirituale bonum Eccleſiæ ex illo ſperetur, quàm ſit belli detrimentum.

Damianus ergo numquam de iure Eccleſiæ ad bellum indicendum his modis iuſtis, & honeſtis dubitauit, nec de hac re quidquam in hac epiſtola tractauit, ſed ſolùm de facto, & de abuſu aliquo, & exceſſu, qui eo tempore ab aliquibus Prælatis in hoc negotio committebatur. Vnde ſi quidpiam ipſe ſanctus Doctor in hac parte exceſſit, (quod non definio) B fuit error in facto, non in doctrina: Idque ſatis conſtat ex verbis eius. Primò enim reprehendit Eccleſiaſticas perſonas bellum gerentes, ad vindicandas proprias iniurias, vt patet ex illis verbis: *Nonnullos mouet, vtrum Eccleſiarum Rectores expetere vindictam debeant, vt magis mala more ſæcularium reddant. Nam plerique mox, vt eis infertur vis iniuriæ, ad indicendum protinus bellum proſiliunt, armatorum cuneos inſtruunt. ſicque hoſtes ſuos acriùs fortè, quàm læſi fuerant, vlciſcuntur; quod mihi videtur abſurdum*, &c. Ecce non agit de iure, ſed de facto, & reprehendit potiùs circumſtantias, quam ſubſtantiam facti: nimirum quod fiat in vltionem, nimia facilitate, & cum rigore, vel ſæuitia, ac denique quod in propria perſona Eccle- C ſiaſticorum fiat. Vnde inferius ab Azaria Rege à contrario argumentum ſumit: *Nam quia Sacerdotale vſurpauit officium, lepra*, inquit, *perfunditur, & ſi Sacerdos arma corripit, quod vtique laicorum eſt, quid meretur?* Hoc ergo eſt, quod in Epiſcopis Galliæ, aut Germaniæ reprehendit, quia ſua manu materiali gladio vtebantur, quod fieri non debet: Immò in fine Epiſtolæ audet Leonem XI. de hoc reprehendere, quod in perſona ſit comitatus exercitum contra Northmannos, quamuis actualem belli congreſſum non intrauerit: quod quanto iure Damianus ſcripſerit, prudens lector diſpiciat. Certè Hermanus Contractus referens illam hiſtoriam, ait: *Leonem dictum fuiſſe occulto Dei iudicio, ſiue* D *quia tantum Sacerdotem ſpiritualis, potiùs quàm proca- ducis rebus carnalis pugna decebat: ſiue quòd nefarios homines ſecum ducebat*, &c. Hanc ergo exiſtimo fuiſſe ſanam ſancti Doctoris mentem. Quòd ſi interdum videtur adducere teſtimonia, exempla, aut rationes, quæ aliquid amplius inſinuare videntur, non oportet ſingula in tanto rigore ſumere, & applicare; ſed ſolùm iuxta inſtitutum, & mentem ſcribentis, qui non ſcholaſtico more ſingula verba, aut teſtimonia expendit, ſed rhetoricè omnia congerit, quæ ad perſuadendum quod intendit, vel ad exaggerandum quod reprehendit, quoquo modo conferre poſſunt.

Herm. Contract. Chron. ſub an. 1053.

E

EPISTOLA X.

Ad R. Epiſcopum.

ARGVMENTVM.

Hanc Epiſtolam ad Eugubinum Epiſcopum ſcriptam eſſe credibile eſt. In qua ſe excuſat, quod Eccleſiam ſuam ab Epiſcopo Foroſemproniensi conſe-

crari paſſus eſſet, cùm ad Eugubinum ſpectare videretur ius conſecrandi, quia in illius erat diœceſi conſtituta. Id ſe fĕciſſe ait primùm, quoniam eumdē Epiſcopum habere quaſi poſſeſſionem conſecrandi illius loci Eccleſias audiſſet. Deinde ne quē antea ſibi parum æquum expertus eſſet, infeſtiorem redderet. Proinde orat, vt ademptum Miſſarum celebrandarum ius in Eccleſia reſtituat, & ſuorum Monaſteriorum patrocíniū ſuſcipiat.

Domno R. Epiſcopo domino ſuo, Petrus quidquid ſeruus, & filius.

CHARISSIME Pater, quòd Eccleſiam ab Epiſcopo Sempronienſi conſecrari paſſus ſū, teſtis eſt mihi conſcientia, non cauſa veſtræ derogationis feci, ſed quia conſuetudinem licet nouam ab incolis ſoi deceſſoris audiui. Fatebantur enim, quia ex quo maſſam Sorbituli prædictus Epiſcopus introiuit, habita conſuetudine ipſe Eccleſias conſecrauit; & ego quis eram, qui ſuper vnum poſſeſſorem, ſiue iuſtum, ſiue iniuſtum alium ſuperinducerem, & Monachus inter duos Epiſcopus iurgium ſeminarem? Porrò non dubitabam, quia neceſſe erat vt

Matth. 18

venirent ſcandala, ſed timebam quod ſequitur: *Væ illi, per quem ſcandalum venit.* Et certè hoc ſcandalum cuicumque videatur aduerſum, in quantum cum Deo, & cum iuſtitia fuerit executum, mihi fuerat non mediocriter neceſſarium. Ex quo enim vos in hunc Epiſcopatum, Deo auctore, veniſtis; interrogate ſi verum eſt, ego cum Sempronienſi Epiſcopo charitatē habere non potui: & qui mihi eatenus fuerat deuotiſſimus, iam non occultus, ſed manifeſtiſſimus factus eſt inimicus. Fœlicē me tali infortunio! Vnde enim aduersū me veſter animus commouetur, inde mihi qui inimicum fugere geſtio, fructus vtilitatis acquiritur. Eſt namque Saül, Dauid neſciente, peremptus; eſt etiam peccator Monachus nullo proprio ſtudio, ſed ſolo Dei nutu, de Sempronienſis Epiſcopi laqueo liberatus.

Foroſempronienſ. Epiſc. in P. Dam. animo infeſtus.

1. Reg. 31. 1. Paral. 10.

Noueris proculdubiò, dilectiſſime Pater, quia Eccleſiam veſtram diligo, & ſalutem veſtram, & honorem ſecundùm Deum fideliter concupiſco: veſtræ etiam Sedi obedientiam exhibere nequaquam refugio, ſed potius alacriter curro. Obſecramus, igitur, dilectiſſime, interdictū noſtræ Eccleſiæ officium reddite; & non ſolum illam poſſeſſiunculam, quæ veſtræ proculdubiò diœceſis eſt, ſed & quidquid habemus, veſtra auctoritae defendite, veſtrum per omnia deputate; quatenus fratres, qui nobiſcum Deo deſeruiunt, patrem vós, & defenſorem ſe habere congaudeant, & diuinam pro vobis miſericordiam implorare non deſiuant.

P. Dam. in Eugubinam Eccleſiam beneuolentia.

EPISTOLA XI.

Ad Theodoſium Senogallienſem, & Rodulphum Eugubinum Epiſcopos.

ARGVMENTVM.

Theodoſium Senogallienſem, & Rodulphum Eugubinum Antiſtites, librorum ſuorum iudices, & quaſi cenſores conſtituit: præcipitque vt iis diligenter perlectis, quidquid viſum fuerit, aut ante, aut poſt ſuam mortem quacumque ratione corrigant, & emendent.

Reuerendiſſimis Epiſcopis, Theodoſio Senogallienſi, & Rodulpho Eugubino, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

NOVERIT ſanctitas veſtra, dilectiſſimi mihi Patres, & Domini, quia præſumpſi quædam opuſcula ſcribere, non tam videlicet vt * legiuis Eccleſiaſticis, quod temerarium fuerat, aliquid adderem, quàm ob hoc præcipue, quia ſine quolibet exercitio inertis otij, & remorioris cellulæ tædia non perferrem: vt qui operibus manuum vtiliter inſudare non poteram, cor vagum, atque laſciuum quodam meditationis loro reſtringerem: ſicque cogitationum ingruentium ſtrepitum, atque acediæ obrepentis inſtantiam facilius propulſarem. Sed quoniam iam illius examinis tribunalibus appropinquo, vbi non modò de verbis & ſcriptis, vltro etiam de minutiſſimis cogitationibus diſcuſſionem ventilandum eſſe non ambigo, ſanctitatis veſtræ prudentiam, qua valeo, ſupplicatione depoſco, vt aut me adueniente, ſi vacat, aut poſtquam me obire contigerit, quidquid opuſculorum meorum inuenire poteſtis, attentā diligentia perlegatis; & ſi quid in his Catholicæ regulæ diſſonum, ſi quid ſacrarum Scripturarum auctoritati reperitur aduerſum, prout viſum fuerit, vel prorſus abſcindere, vel ad ſanum intellectum correctam ſententiam reuocate: quatenus quod meæ ſtoliditatis ignorantia deprauatur, ad rectæ fidei lineam veſtræ ſanctitatis diligentia reformetur: & hoc per vos emendet charitas, quæ ædificat, quod per me deliquit ſcientia, quæ fortaſſis inflabat. Quid enim mirum, ſi ego imperitus, & animalis homo dictatiunculis meis ſanctos viros adhibeam iudices, quandoquidem Lucas & Marcus in Euangeliis, quæ Spiritu ſancto dictante deſcripſerant, Petrum & Paulum Apoſtolos habuere cenſores? Porrò autem quoniam ex his qui exercitati ſunt in meditationibus Scripturarum, purioris circa me fidei, & abundantioris charitatis aliquem eſſe non arbitror, ideircò vobis potiſſimum huius faſcem laboris iniungo. Sic igitur, dilectiſſimi, in hoc pietatis opere etiam me defuncto fideles eſtote, ſic vltima veteris amicitiæ iura perſoluite, vt & me, ſi qui reperitur, erroris mei noxa non teneat, & vobis ex impenſo charitatis officio præmiorum cæleſtium merces accreſcat.

** legibus. P. Dam. cur libros conſcripſerit.*

Auctoritas conceſſa à Damiano Theodoſio, & Rodulpho Epiſcopis de ſuis libris expurgandis.

Lucæ, & Marci Euāgeliorum Petrus & Paulus cenſores fuerunt.

EPISTOLA XII.

Ad V. Epiſcopum.

ARGVMENTVM.

Epiſcopum Eccleſiæ bona alienantem reprehendit, & magnitudine culpæ ante oculos poſita, hortatur, ne quid ſimile in poſterum admittat.

k iiij

Domno V. Reuerendiſsimo Epiſcopo, Petrus peccator, ſalutem.

NOLO te lateat, venerabilis frater, qnia de præd.is Eccleſiæ tuæ, quæ diſtrahere diceris,
non paruos tumor increuit: nam & cor noſtrum
non leui mæroris aculeo nuper eadem fama transfixit. Numquid oblitus es, quod ante fere quin-
Vict. II. Papa. quennium Victor Apoſtolicæ Sedis Epiſcopus in
plenario Concilio Florentiæ celebrato, cui ſimul
& Imp. Henricus interfuit, hoc ſub excommunicationis cenſura prohibuit? An ignoras, quia ad
Cur prædia conferantur Eccl. hoc Eccleſiis prædia conferuntur, vt ex his pauperes ſuſtenteutur, indigentes alaotur? vt ex his,
viduis atque pupillis ſubſidium procuretur? Ec-
Origo bonorum Eccleſiaſticorum. cleſiæ quippe naſcentis initio hic mos inolcuit, vt B
quilibet venientes ad fidem, poſſeſſionum ſuarum
iura diſtraherent, atque ad pedes Apoſtolorum
pretium quod ex his ſumebatur, offerrent. Vnde &
Act. 4. in eorum Actibus legitur; *Quotquot*, inquit, *poſſeſſores agrorum, aut domorum erant, vendentes afferebant
pretia eorum quæ vendebant, & ponebant ante pedes
Apoſtolorum.* Præcedente verò tempore ſanctis Eccleſiarum Rectoribus viſum eſt, vt ipſa potius Eccleſiis prædia traderentur. Vnde ſcilicet nō modò
Clericos ſacris excubantes officiis Eccleſiæ paſceret, ſed & refrigerij ſtipem diuerſis indigentibus, &
inopiâ laborantibus miniſtraret. Perpende igitur,
venerabilis frater, quantorum homicidiorum in
die iudicij reus erit, qui modò tot orphanis, di-
C uerſiſque pauperibus, vnde viuere debeaot, ſub-
Matth. 25. trahit. Ad tribunal illius qui pauperes ſingulariter
diligit, qui ſe io paupere refici, in paopere ſe perhibet eſurire; ad tribunal, inquam, illius quâ conſcientia venit, qui alimenta ſe ſubtraxiſſe pauperibus recognoſcit? Si damnatur ille, qui vel vnum
hominem peremit ferro, quâ ſeotentia dignus erit,
qui bona Eccleſiæ profligando, qnamplures interficit famis & ioopiæ gladio? De quibus diuina
Geneſ. 4. voce malo cuilibet venditori iam dicitur; *Ecce vox
ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra.* Et ille qoidem fratrem peremit inuidia, quia ſacrificium eius
non eſt, Deo reprobante, ſuſceptom. Iſti plerumq;
Epheſ. 5. tale quid faciunt amore pecuniæ, quod eſt ſeruitus
idolorum, Sed quia conueni te, ac ſuper his, qua li- D
cebat auſteritate corripui; reſpondiſti parum quid
eſſe quod datum eſt, nec rei modum tenniſſe, quod
mihi, fama vulgante, perlatum eſt. Ad quod ego,
aliquando guttatim liquor emanat, qni tamen vas
prorſus euacuat: vber etiam promptuarium, vnde
modicum quid quotidie tollitur, tandem aliquando vacuum reperitur. Idipſum tamen quod parum
& perexiguum dicis, iudicantis omnia ſcientiam
Hier. 32. non euadit. Audi quid Hieremias dicat: *Factum eſt
* Anameel. verbum Domini ad me dicens: Ecce * Anaebel filius
Sella petruelis tui veniet ad te, dicens: Eme tibi agrum
meum, qui eſt in Anathoth; tibi enim competit ex propinquitate, vt emas eum.* Et paulò poſt ſubdit: *Intellexi
Ibid. v. 9. autem quòd verbum Domini eſſet, & emi agrum ab E
Anaebel filio patruelis mei, qui eſt in Anathoth, &
appendi ei argentum ſeptem ſtateres, & decem argenteos.*
Ecce quàm exilis, quàm paruos ager ille fuiſſe perpenditur, vt decem dumtaxat argenteis, & ſeptem
ſtateribus emeretur, & tamen ſuper eum verbum
Domioi ad ſe factum Propheta teſtatur. Nam &
Ibid. v. 10. eidem Hieremiæ tanti fuit algelus, vt de eo dicat:
*Et ſcripſi in libro, & ſignaui, & adhibui teſtes, & appendi argentum in ſtatera, & accepi librum poſſeſſionis
ſignatum, ſtipulationes, & rata, & ſigna forinſecus, &
alia plura quæ hic ad-ot v poſtponimus, ne faſtidium legentibus ingeramus.* Dum ergo tam parua poſſeſſio à

A Propheta tam ſolemniter emitur, vt etiam diuinæ
Quanta ſit adhibenda cautio in alienandis rebus Eccl. vocis oraculo prædicatur, qualibet Eccleſiaſtici
iuris hæreditas quanto ad vendendum debet eſſe
terrori, ex qua videlicet Chriſtus in ſuis debet indigentibus ſuſtentari? Sed quid de venditione loquimur, cùm nō modò ea, quæ empbyteoſeos ſunt,
loquimur? cùm non modò ea, quæ emphyteoſeoa
ſunt locata, contractu, vel iure prooeniunt, ſine etiā
quæ libellario nomine penſitantur: ſed illa quoque, quæ ſub nodo beneficij vocabulo ſæculares
accipiunt, reuocari de cætero, atque reſtitui Eccleſiis nullo modo poſſunt? Ita quippe manus diripientium diabolicæ tenaciæ glutino inuiſcantur,
vt quolibet modo ſemel acceperint, Eccleſiis reddere ſua bona nullatenus acquieſcant; & non
B modò ipſi dum viuunt, proprictario quaſi iure poſſideant, ſed in poſteros ſui germinis etiam poſſidenda tranſmittant. Petunt tibi ſæculares Eccleſiaſtica prædia, importunos ſe ingerunt, ſupplicantes inſiſtunt, & non ſub aſtipulationibus monimenti, ſed tantum fortè nomine beneficij, quod
vtique tantumdem eſt, ac ſi adamantino ſtylo tabulis æreis ſcriberentur. Veniont itaque ad te, dicentes cum Achab rege Samariæ: *Da mihi vineam* 3. Reg. 21.
*tuam, vt faciam mihi hortum olerum, quia vicina eſt, &
prope domum meam.* Tu cum Naboth Iezrahelite
præſto reſponde: *Propitius ſit mihi Dominus, ne dem* Ibid. v. 3.
hæreditatem patrum meorum tibi.

Præterea nun ignoras, quia cùm à pœnitentibus
terras accipimus, iuxta menſuram moneris eis de
C quantitate pœnitentiæ relaxamus. Sicut ſcriptum Prou. 13.
eſt: *Diuitiæ hominis, redemptio eius.* Perpende igitur,
& congrua ratione conſidera, quia ſicut is qui prædis præbet Eccleſiis, pœnitentiæ ſuæ pondere meritò leuigatur; ſic ille qoi ſubtrahit, ſubeundæ pœnitentiæ digna mole deprimitur. Nam ſi dator ab- Alienatores rerum Eccleſiaſticarum quot pœnis ſint obnoxij.
ſoluitur, conſequens eſt vt præreptor vinculis innodetur; tantoque hic debito teneatur obnoxius,
quaoto ille non ambigitur abſolotus. Quiſquis
igitur Eccleſiaſtici territorij prodigus eſt, tot in
vnum caput mala concurrunt. In tremeodo namque Dei iudicio ſancti, quorum honor Clericorum egeſtate minoitur, iraſcuotur; paoperes, viduæ, pupilli, quilibet hoſpites famis ſe gladio ela-
D mitant interemptos. Sic multiplicis homicidij
reus erit, qui ſanguinem fortè numquam fudit.
Sunt etiam qni plebes ſæcularibus tradunt: ij nimirum tanto grauius delinquunt, quanto & ſacrilegium committere conuincuntur; quia & ſancta
prophanant, & his quibus quaſi beneficium prærogatur, venenum lethale propinant. Qnid eſt
enim decimas in vſum ſæcularium vertere, niſi
mortiferum eis virus, qoo pereant, exhibere? Huc
accedit qnod & Plebeſanis ioſta datur occaſio, vt
matricibus ſuis Eccleſiis obedieotiam ſubtrahant,
vt non eis legitima decimarum tribota perſoluāt;
& hæc reuera ſunt egregia dona Pontificis, quibus
nimirum honor Eccleſiis tollitur: accipieoti quod
E datur, in perniciem vertitur, populus à Chriſtiani
ritus obedientia reuocatur. Ab his itaque ſacrilegis donis, dilectiſſime frater, manum retrahe, ab
his nefariis, prophaniſqoe contractibus cauta ſemper, ac diligentiſſima te prouiſione compeſce.
Plus animas tibi commiſſas, deiode etiam facultates Eccleſiæ tam peruigili ſemper attentione guberna; vt ſtadio tui villicatus emenſo, non, quod
abſit, Eccleſiæ diſſipator, ſed celebris famæ teſtimonio cuſtos dicaris, & paſtor. Obſecro, frater,
ne grauius tibi videatur iſta correptio. Nam quia
noſtro ſtudio te prouectum ad Epiſcopatus apicem non igooras, dignum eſt, vt ſicut prouehen-

tem, ita nihilominus & redarguentem aliquando æquanimiter feras. Nam & ipſe Dominus Petrum vniuerſali prius Eccleſiæ prętulit, deinde graui reprehẽſionis inuectione pulſauit. Nam cùm diceret: *Tibi dabo claues regni cælorum, & quodcumque ligaueris, ſiue ſolueris ſuper terram, ligabitur, & ſoluetur in cælo;* paulò poſt eum tam auſterè corripuit, vt diceret: *Vade poſt me, Satana ſcandalum es mihi. quia non ſapis ea quæ Dei ſunt, ſed ea quæ hominum.* In quo nimirum nobis dedit exemplum, vt quos ad honoris culmen attollimus, ſub diſciplinę ſemper magiſterio refrænemus: & ne ipſi ſe lenocinante faſtigio in ſuperbiæ tyrannidem erigant, magiſtri eos cuſtodiæ ſuæ calcibus premant.

Matth. 16.

Ibid. v. 23.

EPISTOLA XIII.

B

Ad V. Epiſcopum Sarſinatem.

ARGVMENTVM.

Sarſinati Epiſcopo gratias agit, quòd iuuenem quemdam præclaræ indolis ſed caſu paupertimum, quem ipſe illi commendauerat, libenter amplexus eſſet, & omni liberalitatis officio fouere non ceſſaret. Hortatur vt pergat de eo, immò de Deo, pietatis operibus benemereri. Obteſtatur quoque vt ſuam ſalutem non negligat, nec C velut lethargo ſopitus iaceat, ſed fluxas mortalium ſpes, breuiſſimum, & anceps vitæ proximumque, & certiſſimum mortis tempus ante oculos ponat: cæleſtéſque & ſempiternas pro terrenis & caducis, piis in cælo paratas opes aſſidua cogitatione meditetur.

Reuerendiſſimo Eccleſiæ Sarſinatis Antiſti V. Petrus peccator debitam ſeruitutem in Christo.

D

DIGNAS tibi, Pater chariſſime, gratias refero, quia pauperculum hunc, quem ad te miſerã, pro amore Chriſti, & mea charitate alacriter ſuſcepiſti; & vt ſeuera gubernator pauperum, & pupillorum pater, omne ſibi humanitatis & pietatis officium prętogaſti. Nunc itaque, dilectiſſime, reuerentiam tuam ſupliciter obſecro, perfice quæ cœpiſti, planta in horto Eccleſiæ ſuæ ſurculum, quem ab omni humani adiutorij radice præciſum, ſub vmbra miſericordiæ tuæ abſconditum, mori vſque modò non permiſiſti: ne quem tuæ pietatis humor ad tempus ſeruat, æſtus poſtmodum veniens nimiæ paupertatis vrat. Sed cur ego magiſtrum doceo? ſic circa illum ſatage, dilectiſſime, non vt mea balbutit ignauia petere, ſed ſicut acutiſſima tua prudentia animæ ſuæ prouidet expedire.

E

De cætero, dilectiſſime, vide quid agas, conſidera ad quem finẽ hæc tua tranquillitas tendat. O quàm miſerum eſt in huius ſæculi proſperitate modico tempore viuere, & ad æterni ignis incendium quotidie clauſis oculis velut in lectica poſitum properare! Quis ſcit, quàm propinqua eſt mors, quæ nũc improuiſa velut in inſidiis latitat: quàm breuis vita, quæ fraudulenter blandiens proſpera cuncta miniſtrat. Sed quia apud ſapientiorem plus forſitã valeo precando, quàm prædicando, obſecro te, dilectiſſime Pater, & Domine, per Ieſum excitare, expergiſcere, euigila, aperi oculos, reſpice cælum, & per momentaneæ illuſionis ſomnium non perdas ſempiternum veræ beatitudinis præmium. Rogo etiã de chariſſimo & dulciſſimo fratre Henrico, vt eum apud te velut chariſſimum filium teneas, & amorem ſibi paternæ charitatis impendas; quatenus numquam illum præconij laudiſque pœniteat, quæ de te, quocumque ierit, referre non ceſſat. Bene valeas, & in ſacris ordinibus tuis mei peccatoris memoriam deprecor vt habeas.

Vitæ inſtabilitas ante oculos habenda.

A

EPISTOLA XIV.

Ad V. Epiſcopum, habetur tom. 3. eſtque opuſc. 26.

EPISTOLA XV.

Ad V. Epiſcopum.

ARGVMENTVM.

Quinque corporis ſenſus, quibus neglectis in turpiſſima ſcelera homines prolabuntur, vt quàm arctiſſimæ diſciplinæ cuſtodia coërceantur, prudẽter admonet. Epiſcopumque hortatur, vt non modò ipſe hoc præſtet, ſed etiam alios, qui ſuæ curæ commiſſi ſunt, idem facere compellat: & præcipuè vt in Presbyteros & Sacerdotes in hac re potiſſimum peccantes, nulla dignitatis, aut ætatis habita ratione, imò vt quiſque dignatione maximè anteit, ſeueriſſimè animaduertat.

Domno V. Reuerendiſſimo Epiſcopo, & ſanctis Eccleſiæ ſuæ Canonicis, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

D

IN procinctu militaris exercitus idcircò tubæ, litui, buccinæ, & claſſica comportantur, vt eorum clangoribus caſtrenſes excitentur excubiæ, ſeſeque valeant milites à nocturna hoſtilis impetus incurſione munire. Nos etiam, qui in cæleſtis militiæ ſumus ſacramenta iurati, & contra mundi principes, ac ſpirituales nequitias in bella congreſſi, mutuia nos debemus excitare clamoribus: vt non degeneri ſopore depreſſos nocturnus inſidiator inueniat, ſed paratos ſemper ac promptos in acie reperiens pertimeſcat. Nam velut in quinque portarum ciuitate conſiſtimus, dum in corpore, quod quinque ſenſibus cingitur, habitamus. His ergo portis ſeras apponimus, his repagula, vectes, ac peſſulos adhibemus, cùm ſenſuum noſtrorum aditus à vitiis irruentibus, ac mundi vanitatibus ſollicite cuſtodimus. Tunc enim noſtra Pentapolis incolumis, integra perſeuerat, cùm ſuis contenta limitibus, nec ad hoſtes ipſa inſolenter egreditur, nec eis irrumpere molientibus aperitur: vt videlicet mens noſtra in montis Sion arce conſiſtens, quæ ſurſum ſunt quærat, non ad carnalia illecebræ fluxa deſcendat. Ad illam Hieruſalem, quæ ſurſum eſt libera, & eſt mater noſtra, ſuſpiret: illam verò quæ ſeruit, cum filiis ſuis deſpiciens calcet. Alioquin ſi in vallem ſilueſtrem, quæ nunc eſt mare ſalis, ad Gomorrhæorum pro-

E

Pentapolis, id eſt, quinque ciuitates, allegoricè hic appellat quinque corporis ſenſus.

Quinque corporis ſenſus quã ſint cautè cuſtodiẽdi.

gediatur exemplum, hoc eſt, ſi infructuoſæ vitæ A ſe in ima deijciat, ſi terrenæ ſapientiæ ſalſuginem quærat, mox hoſte victoriam obtinente proſternitur, quoniam obſeratis vrbis propriæ mœnibus non munitur. An portas huius noſtræ ciuitatis

Iſai. 33.

non obſerat Propheta, cùm dicit: *Qui obturat aures ſuas, ne audiat ſanguinem; & claudit oculos, ne videat malum, iſte in excelſis habitabit*? An non & Dominus guſtus noſtri munit aditum, cùm dicit:

Luc. 21.

Cauete ne grauentur corda veſtra crapula & ebrietate?

2. Cor. 2.

De odoratu verò dicit Apoſtolus: quia *Chriſti bonus odor ſumus Deo in his, qui ſalui fiunt*. At contrà odoratus ſui malè ſpiramenta laxauerant, qui di-

Sap. 2

cebant: *Vnguentis nos impleamus, & non prætereat nos flos temporis: coronemus nos roſis antequam marceſcant.* Tactus verò noſter idipſũ debet deſiderare quod B

Pſal. 33.

guſtus. Nam quod Propheta dicit: *Guſtate, & videte quàm ſuauis eſt Dominus*; Idem & Ioannes ait:

Ioan. 2.

Quod manus noſtræ tractauerunt de verbo vitæ. Hoc porrò certamen, quod aduerſus quinque corporis ſenſus geritur, per quinque Madianitarum

Num. 31.

Reges myſticè figuratur: *Armate, inquit Moyſes, ex vobis viros ad pugnam, qui poſſint vltionem Domini expetere de Madianitis.* Cúmque pugnaſſent contra Madianitas, vt ſacra narrat hiſtoria, atque viciſſent, omnes mares occiderunt, & Reges eorum, Eui, & Recem, & Sur, & Bur, & Rebe, quinque principes gentis. Eui planè belluinus, ſiue ferinus interpretatur. Hunc itaque Regem in nobis ſpirituali mucrone transfigimus, cùm ferinos à nobis mores abſcindimus, cùm beſtialis iracundiæ rabiem à noſtro pectore detruncamus. Nam cùm

Quinque corporis ſẽſus per quinque Madianitas reges deſignantur.

Iracundia cohibenda.

Matth. 5.

Dominus dicat: *Beati mites, quoniam ipſi poſſidebunt terram*; quomodo poteris manſuetorum obtinere beatitudinem, niſi belluini ſpiritus in te cohibeas feritatem? Recem verò, ſiue ſicut in veteri translatione dicitur Rocon, interpretatur inanitas. Et quid eſt aliud quidquid in mundo pro mundi concupiſcentia geritur, niſi quod Scriptura loquitur:

Eccl. 1.

Vanitas vanitatum, & omnia vanitas? Vanitas ſiquidem efficit vanitantes, & ipſi vanitantes faciunt vanitatem, dum & mundus qui tranſitorius eſt, homines, quos decipit, vanos efficiat: & homines mundum, quem inſanè diligunt, in vanitatem vertant. Hunc ergo Regem Dei miles perimit, verus Iſraëlita concidit, ſi nihil ſuperfluè, nihil inaniter, vel quod ad rem non pertinet, gerat: ſed grauiter, & rationabiliter diuinæ legis implere mandata contendat. Tertius autem Madianitarum Rex, Sur dicitur, quod profectò murus, ſiue robuſtus, vel etiam anguſtia interpretatur. Quid verò per murum, ſiue robuſtum, niſi duræ mentis obſtinatio, vel peruicacia debet intelligi? quod verò & anguſtia interpretari dicitur, neque hoc longius à vitio duritiæ ſeparatur; quoniam quiſquis ad dimittenda proximo debita durus, & obſtinatus eſt, anguſtiâ conſtringitur mentis, dum nulla dilatetur amplitudine charitas. De qua nimirum charitate per Prophetam dicitur: *Latum mandatum tuum nimis.* Siue

Nihil inaniter, ſed omnia cum ratione ſũt gerenda.

Obſtinatio quàm ſit pernicioſa.

Pſal. 118.

etiam hoc valet intelligi, quia duritiam mentis ſequitur anguſtia damnationis. Vnde per Salo-

Prou. 28.

monem dicitur: *Beatus vir, qui ſemper eſt pauidus, qui autem mentis eſt duræ, corruet in malum.* Quartus præterea Madianitarum Rex, Bur dicitur, quod irritatio interpretatur. Vides ergo, quia nomina Regum vmbræ ſunt, & imagines vitiorum. Qui enim onera grauia per portas ſuas inferunt, profectò forinſecus obſtrepentia per ſenſuum ſuorum aditus in pectorum ſuorum arcana transfundunt; Deum indubitanter irritant, quem videlicet his

Quanã ſint qui Deum irritant.

A ad inferendam vltionis ſententiam prouocant. Vnde ſcriptum eſt: *Simulatores, & callidi prouocant iram Dei.* Et de quibus ſæpe apud Ezechielem dicitur: *Quia domus exaſperans eſt.* Et Pſalmiſta: *Vt quid Deus, improperauit inimicus, irritat aduerſarius nomen tuum in finem?* Rebe verò qui ordinatus dicitur, non aliter hic procedit, niſi vt per ironiam, vel antiphraſim dictum intelligatur; quatenus qui ordinatus dicitur, è contrario inordinatus ſit, & confuſus. Vitioſus enim quiſque, etſi ſuperficietenus quaſi rectè viuendi prætendat ordinem, confuſæ tamen, & inordinatæ cogitationis verſat in corde caliginem. Per quinque ergo Reges Madianitarum, quinque ſignantur corporis ſenſus? quia omne vitium, quod regnat in corpore, ab

Iob. 36.
Ezech. 2.
Pſal. 33.

Confuſio eſt propria vitioſorum hominum.

B illis quinque ſenſibus pendet. Ij ergo tunc à nobis extinguendi ſunt, & gladiis obtruncandi, cùm aduerſum nos in bello conſurgunt, cùm nos ſcandalizare non deſinunt. An non iſtos Reges extingui, & ſpiritus mucrone occidi præcipit Dominus, cùm ſcandalizantem oculum erui, cùm manum, vel pedem iubet abſcindi? *Melius eſt*, inquit, *cum vno oculo, vel debilem ad vitam ingredi, quàm duos oculos, pedes, ac manus habentem, in inferna demergi.* Ij planè ſunt Reges Madianitarum. Madian autem interpretatur de iudicio. Quicumque enim Reges ſpiritu non reguntur, ſed ſenſibus carnis obediunt, non ad miſericordiam, ſed ad iudicium ſe pertinere teſtantur. Sicut de quolibet incredulo dicitur: *Qui autem non credit, iam iudicatus eſt.*

Matth. 5.
Reges qui ſenſualiter viuunt, ad damnationem tendunt.

Ioan. 3.

C At contra de eo, qui verbum Saluatoris audit, dicitur: *Quia in iudicium non venit, ſed tranſit de morte in vitam.* Illud potius vnicuique ſtudendum eſt, vt ſe in operibus ſanctis exerceat, vt ſeſe in omnibus purificare, ac ſanctificare contendat. Hoc tantummodò ſemetipſum inſuggillare, & diiudicare non deſinat. Nam qui ſemetipſum perfectè diiudicat, iudicium non expectat. Perfectè autem ſemetipſum diiudicare eſt, & reprehendenda non agere, & quæ irreprehenſibiliter acta ſunt, timidè retractare. Porrò autem quiſquis hoc agit, ille verè Madianitarum Reges perimit: ille Amalechitarum principes ſternit, & omnes à ſe vitiorum peſtes excludit. Hinc eſt quod eadem ſacra teſta-

1. Ioan. 5.

Qui ſeipſum perfectè iudicat, iudicium non expectat.

D tur hiſtoria: *Quoniam egreſſi filij Iſraël venerunt ad fontem iudicij, hic eſt Cades, & interfecerunt omnes principes Amalech, & Amorrhæos, qui habitabant in* * *Tharanſem.* Cades autem ſanctificatio interpretatur. In Cades ergo, qui fons eſt iudicij, Amalechitas, ſimul & Amorrhæos ſpiritualiter interficimus, cùm & vitam noſtram piis operibus ſanctificare ſatagimus; & tamen ipſi nos tanquam nocentes, ac reprehẽſibiles iudicamus. Cùm elaboramus ſemper irreprehenſibiliter viuere, per ſollicitudinem tamen diſtricti examinis opera noſtra non deſiſtimus accuſare. Et notandum quoniam & fons iudicij, & Cades, qui ſanctificatio dicitur,

Gen. 14.

* Aſaſon-thamar.

Perfectorũ eſt, vt cùm viuant iuſtè, ſe nocẽter viuere exiſtiment.

E vnus, idemque locus eſt: quia nimirum iuſtus quiſque ſemetipſum, dum ſanctè viuit, accuſat, & ſe diiudicando, vel accuſando magis, magiſque ſanctificat. Hoc itaque modo vita ſanctorum & in propriis cogitationibus reprehenditur, & tamen in operibus irreprehenſibilibus inuenitur. Vnde & præcipua vrbs illa Regni Seon vocatur Eſebon, quæ nimirum cogitationes interpretatur. Per quod datur intelligi, quia maxima pars diabolicæ poteſtatis in cogitationibus regnat. Per Seon quippè nequitiæ ſpiritus figuratur: ſed Eſebon ex ditione Seon, in Iſraëlitarum iura transfertur, cùm cogitatio noſtra, quæ ſuperbiæ peſte tumuerat ad reprehenſionis ſuæ iudicium per gratiam ſe verſa

A humilitatis inclinat, vt quæ ſe dudum arroganter extulerat, iam ſua f ɥa dijudicans, ac diligenter examinans, humiliter reprehendit.

Tunc vitia omnia ſuperamus, cùm nos innocenter viuentes numquam peccatores accuſamus.

In Cades ergo, qui eſt fons iudicij, Amalechitas, & Amorrhæos gladio vorante deijcimus; quia tùc vitiorum omnium barbariem ſternimus, tunc poteſtates aëreas inuictiſſimè debellamus, ſi & innocenter viuimus, & tamen reos nos, ac peccatis obnoxios iudicamus, dicentes cum Apoſtolo: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nosmetipſos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt.* Et tunc Eſebon, quam cogitationes interpretari diximus, in Iſraëlitarum cogitur tranſire dominium; cùm mens noſtra de ſuperbia, vel omni terrena concupiſcentia transfertur in amorem regni cælorum.

1. Ioan. 1.

Militibus Chriſti cogitationum certamen deeſſe numquam poteſt.

Cogitationum quippe certamen numquam B Chriſti poteſt deeſſe militibus, quoniam operis noſtri nos rectitudo non liberat, ſi prauis tuis cogitationibus mens armata virtutibus nõ reſultat. Sufficiebat quidem legis antiquæ cultoribus, vt recta dumtaxat extrinſecus agerent; nobis autem Euangelio terribiliter intonante præcipitur, vt dum operibus prauis exuimur, etiam cogitationibus peruigiles oblo-ctemur: *Audiſtis*, inquit, *quia dictum eſt antiquis, Non mœchaberis. Ego autem dico vobis, quia quicumque viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo.* Hinc eſt quòd Ioannes Baptiſta, per quem lex vetus exprimitur, zonam pelliceam in lumbis habuiſſe perhibetur. Saluator noſter, qui auctor eſt Euangelij, inter ſeptem candelabra aurea viſus eſt à Ioanne veſtitus podere, & præcinctus ad mamillam zona aurea. Quid eſt ergo zona pellicea circa lumbos, niſi quod antiquis dictum eſt, *Non mœchaberis*? Et quid eſt zona aurea ad mamillam, niſi quod Chriſtianæ fidei cultoribus dicitur: *Qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo?*

Matth. 5.

Io. Baptiſta legis antiquæ typus.

Matth. 3.

Apoc. 1.

Matth. 5.

Hinc etiam per Prophetam diuina voce præcipitur: *Laua Hieruſalem à malitia cor tuum, vſquequò morabuntur in te cogitationes noxiæ.* Et alibi: *Attendi*, inquit, *& auſcultaui; nemo, quod bonum eſt, loquitur.* Et Salomon ait: *Spiritus ſanctus diſciplinæ effugiet fictum, & auferet ſe à cogitationibus, quæ ſunt ſine intellectu.* Arripiamus ergo gladium ſpiritus, & contra cogitationum nos infeſtantium cuneos infœderabiliter dimicemus. Legimus, quia Phinees ſacerdos cùm vidiſſet Iſraëlitem cum Madianitide coëuntem, pugionem repentè corripuit, & ſacrilegam fornicantium bigam copulâ inter pudenda tranſfodit. Hoc factum priorem ædificauerit populum. Tu autem, qui alterius belli magiſterio inſtructus es, & ſpiritualis dux gregis, non corporalis allatus, ſi quem conſpexeris de populo tuo poſt ſenſum in Madianitarum amorem euntem, & illecebroſis ſe cogitationibus volutantem, nolo parcas, nolo diſſimules, ſed illicò percute, ſine dilatione transfige. Ipſam quoque vuluam, id eſt, ſecreta naturæ diſcutiens, atque intimè penetrans, illum ipſum peccandi fomitem perfode, ne valeat vltra concipere, vel virulentam ſobolem, quæ Iſraëlitica caſtra contaminet, generare. Gladius, inquam, ſpiritus ipſum peccandi conceptaculum feriat, qui petulantia laſciuientis oblectamenta carnis extinguat. Quod cùm omnibus pro ſuo cuique modulo neceſſe ſit agere, illis tamen hoc propenſius imminet, qui locum regiminis tenent, qui commiſſis fratribus præſident. Quos nimirum neceſſe eſt, vt contra vitia ſubditorum ſacerdotalis zeli feruor accendat, & cum Phinees æterni ſacerdotij iura poſſideant; quod ſi deſidiæ circa delinquentes, torpore langueſcunt, nudati ſacerdotio, cum Heli fractis in

Hier. 4.

Hier. 8.

Sap. 1.

Num. 25.

C D E

Clericorum flagitia Epiſc. ignoſcere non debet, ſed ſeuerè punire.

2. Reg. 4.

terram ceruicibus eliduntur. Hinc eſt, quòd cùm Iſraëliticus ille populus initiatus eſſet Beelphegor in deſerto, & in ſcorta Moab turpiter corruiſſet; iratus furore Dominus aduerſus Iſraël, dixit ad Moyſen: *Tolle cunctos principes populi, & ſuſpende eos in patibulis contra ſolem, vt auertatur furor meus ab Iſraël.* Quid eſt quòd populus in luxuriæ voraginem labitur, & in eorum præpoſitos vindicatur? Subditi delinquunt, & principes in patibulis ſuſpenduntur? Scilicet alius eſt, qui peccat; alius ille, qui vapulat. Cur hoc, niſi quia culpa ſubditorum in præpoſitorum redundat opprobrium: & quod ab ouibus erratur, negligentiæ paſtoria adſcribitur? Et vide, quàm formidoloſa ſit conditio præſidentium, vt non modò pro ſuis, ſed & pro B ſubditorum puniantur offenſis. Arguit eos Moyſes, quia lex Dei negligentiæ illos ac torporis accuſat. Qui ſuſpẽdit eos ad Solem, quoniam ad examinandum producuntur, & arguuntur à luce. *Omnis enim*, vt Dominus ait, *qui mala agit, odit lucem: & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius: qui autem facit veritatem, venit ad lucem.* Ad lucem quippe venit, qui occulta ſua per puræ confeſſionis aditum pandit. Curandum eſt ergo Rectoribus Eccleſiarum, vt filios generent in Iſraël: & non qualemcumque, ſed virilis ſexus ſobolem nutriant, quæ videlicet ad præliandum bella Domini fortiter conualeſcat. Quiſquis enim per iniunctæ prædicationis officium ad pugnandum alios incitat, ſed ipſe non pugnat, illi ſimilis eſt, qui C buccinæ clangoribus obſtrepit, ſed congredi cominus non præſumit. Hic itaque non virilem generat ſexum, dum ſit pater ignauus. Quem profectò Salphaat ille ſignauit, qui non filium, ſed quinque filias moriens dereliquit. Salphaat ſiquidem interpretatur, vmbra in ore eius. Quiſquis enim fortia prædicat, & eneruiter viuit, ne turpis appareat, quaſi ſub foliis ſe honeſti ſermonis occultat: ſub vmbra ſe proprij oris abſcondit, dum in campum certaminis per ſui torporis ignauiam nõ procedit. Hic itaque quantum ad ſe non virilem, ſed muliebrem ſobolem, & hanc ſub quinario numero generat, dum ſequaces ſuos non ad robur ſpiritualis audaciæ, ſed ad otium educat ignobilis vitæ. Quos D vtique dum non curat induſtria pugnæ ſpiritualis imbuere, cogit exterioribus negotiis, quaſi quinque corporeis ſenſibus deſeruire.

Num. 25.

Culpa ſubditorum in præpoſitos redundat.

Ioan. 3.

Prædicatores qui ea, quæ docent non faciũt, cui ſimiles ſin.

Num. 27.

Has itaque corporalium ſenſuum portas, dilectiſſimi, & vitiorum irruentium phalanges obſtruite, & virtutum ſpiritualium agminibus aperite. Mens quippe militis Chriſti, quaſi retiaculum debet expandi, quæ ſcilicet & inanium cogitationum fluenta tranſponat, & ſancti Spiritus incitamenta concipiens, quaſi piſces includat. Robuſtos vos, atque peruigiles nocturnus inſidiator inueniat, vt caſtrorum, pro quibus ſtatis, hoc eſt, cordium veſtrorum aditus, non irrumpat. Erectum aduerſum ſe ſemper aſpiciat Crucis triumphale vexillum, vt non à vobis, quod abſit, victor manubias referat, E ſed præſtò diffugiens euaneſcat. Inſiſtite ſemper, & quæ recta ſunt, agite: & tamen eadem ſub diſtricta cordis examinatione penſate; vt qui veſtris tribunalibus ipſi nunc trementes aſſiſtitis, illud vltimæ neceſſitatis examen videatis intrepidi, non denuò iudicandi, ſed gloriam percepturi.

Mẽs Chriſti militis retiaculum debet eſſe.

EPISTOLA XVI.

Ad V. Epiſcopum.

ARGVMENTVM.

Octauam ſancti Ioannis Baptiſtæ natiuitatis eadem veneratione, qua ipſam natiuitatem celebrandam eſſe contendit. Deinde de octo veteris Teſtamenti feſtiuitatibus diſputat, eáſque ad Euangelicæ fidei normam allegor ca interpretatione transfert, & accommodat.

Domno V. Venerandæ ſanctitatis Epiſcopo, ac religioſis Eccleſiæ ſuæ Canonicis, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

Nil prodeſt incipere, niſi perficiatur.

DIVINI cultus obſequium tunc eſt proculdubiò laude dignum, cùm fuerit laudabiliter conſummatum. Cæterum quid prodeſt, ſi rectè quis quodlibet opus incipiat, niſi recto illud fine concludat? Nouimus itaque, dilectiſſimi, quia feſtiuitatem beati Ioannis Baptiſtæ, prout dignum eſt, quidē venerabiliter colitis, ſed octauis eius trium lectionum breuitate contenti, non eam, qua dignæ ſunt, reuerētiam exhibetis. Nam ſi lectionis Euangelicæ tenor diligenter attenditur, nullius ſancti feſtiuitas in Eccleſia colitur, cuius octauis tanta reuerentia debeatur. Ait enim Angelus Zachariæ: *Erit tibi gaudium, & exultatio, & multi in natiuitate eius gaudebunt.* Quod proculdubiò non ipſo natiuitatis die, ſed octauo potius non ambigitur fuiſſe completum. Octauo quippe die, quo circumciſus eſt, non eſt ſine multorum gaudio Zachariæ Angelitus nuntiatum, & Eliſabeth diuinitus inſpiratum, puero nomen imponitur, os patris quod diu clauſum fuerat, aperitur. Et qui eatenus communia ſaltem proferre verba non poterat, myſtica iam prophetalis oraculi ſacramenta fundebat. Totū ergo gaudiū, quod Angelica fuerat denunciatione promiſſum, octauo natiuitatis die probatur exhibitū. Natiuitas itaque B. Ioannis non tam gratia propriæ dignitatis attollitur, quàm octaui ſui priuilegio decoratur. Quapropter æquitatis ratio dictat, vt ſicut ipſa natiuitas, & eius octaua nihilominus honoretur, ex qua videlicet ipſa natiuitas illuſtratur, & ab ea percipit, vnde celebris, & inſignis habetur. Ab octaua ſiquidem ſua venerabilis hæc natiuitas accipit, vnde Sanctorum omniū natiuitatibus antecellit. Atque ideò non ſupparem ab ea meretur honorem, cui præbet ex ſe honoris, ac celebris reuerentiæ dignitatem. Nec mirum ſi clarior, & inſignis quæque feſtiuitas octano dierum circulo, nūc in Eccleſia protelet, cùm octo præcipuas ſolemnitates per vnumquemque anni circulū in lege veteri Dominus inſtituiſſe legatur. Quæ profectò feſtiuitates & nobis ſūt, & illis pro temporum diuerſitate communes. Illorum quippe ſunt per carnalia obſeruantiæ ritum, noſtræ quoque nihilominus ſunt ſuper ſpiritualis intelligentiæ ſacramentum.

Io. Bapt. octaua maior reuerētia debetur, quā alicuius alterius ſancti. Luc. 1.

Oct. Io. Bapt. rationabilis, ſicut ipſa natiuitas honoranda eſt.

Cur octaua inſigniorū feſtiuitatū celebretur.

I. Feſtiuitas iuge ſacrificium Leg. lib. Leuit. 23. & Nū. 28. & 29.

Prima ſiquidem eorum feſtiuitas eſt iuge ſacrificium, quod vtique per continuos dies matutinis, ac veſpertinis horis iubetur offerri. Ille nimirum iugis ſacrificij ſolemnitatem Domino celebrat, qui in cæleſtis eloquij meditationibus aſſiduè perſeuerat. Et quia mane lucis noſtræ lex eſt & Prophetæ, veſperum autem lucis huius, quantum ad ordinem A temporum, Euangelium eſt, ſicut dicit Apoſtolus, ad nos, in quos fines ſæculorum deuenerunt. Et ipſe Dauid: *Eleuatio manuum mearum ſacrificium veſpertinum.* Matutinum ſemper, & veſpertinum offert Domino ſacrificium, qui ſemetipſum à ſæcularibus negotiis mactans, verſatur aſſiduè in nouarum, ac veterum meditationibus ſcripturarum: ſiue matutinum, ac veſpertinum Domino ſacrificium iugiter immolamus, cùm & dignas ei gratiarum actiones de noſtra redemptione referimus, eiúſque terribile iudicium formidantes, iam quaſi tribunalibus Præſidenti trementes aſtamus.

1. Cor. 10. Pſal 140. Meditatio ſcripturarū per iuge ſacrificiū deſignatur.

Poſt iuge verò ſacrificium ſabbatum ponitur, videlicet vt ab omni operis ſeruilis executione vacetur. Chriſtiano verò ſpirituale ſabbatū agere, eſt B à laborioſa rerum temporaliū cupiditate quieſcere, ſolis orationum, ac lectionum ſtudiis inſudare, ſæcularium negotiorum pondus de mentis ceruice proiicere, ad contemplanda cœleſtia totâ cordis intentione vacare; carnis oblectamenta contemnere, de ſola ſpe cœleſtium ſpiritali iucunditate gaudere. De hoc enim dicit Apoſtolus: Relinquetur ergo ſabbatiſmus populo Dei. Ille porrò ſabbatum Domino veraciter celebrat, qui ſic ab his, quæ mundi ſunt operibus, vacat; vt à ſpiritualibus tamen actibus non quieſcat. Vnde Veritas ait: *Aut non legiſtis, quia ſacerdotes in templo ſabbatum violant, & ſine crimine ſunt?* Qui ergo ab actionum ſæcularium laboribus ceſſat, & diuinæ ſeruitutis operibus vacat, ille Chriſtianæ religionis ſabbatū celebrat. C Iſte non ſeruile opus facit, quia ſe à peccati perpetratione cuſtodit. Qui enim facit peccatum ſeruus eſt peccati. Iſte non in domo ſua ignem accendit, quia omnes vitiorum fomites, & iræ, & ſimultatis igniculos ex domicilio ſuæ mentis extinguit, ab illo cauens igne, de quo ſcriptum eſt: *Ite in lumine ignis veſtri, & in flamma, quam accendiſtis.* Hic denique pondus in via non portat. quoniam incurnantium ſe iniquitatū ruderibus, cor per pœnitentiam leuigat. De quibus per Prophetam dicitur: *Quoniā iniquitates meæ poſuerunt ſuper caput meum, & ſicut onus graue grauata ſunt ſuper me.* Et paulò poſt: *Incuruatus ſum, & humiliatus ſum vſquequaque.* Iſte præterea in loco ſuo reſidens, longius nō procedit, D quia Chriſtum ſibi fundamentum ponit, in quo ſcilicet firmiſſimum ſuæ quietis habitaculum conſtruit. Ipſe quippe locus eſt, de quo ſcriptum eſt: *Filij ſeruorum tuorum habitabunt ibi.* Ipſe fundamentum de quo dicitur: *Quia fundamentum aliud nemo poteſt ponere, præter id, quod poſitum eſt, Chriſtum Ieſum.*

Chriſtiani viri ſabbatū eſt ab omni rerū humanarū cupiditate feriari, & in ſola rerum ſpiritualium meditatione conquieſcere.

Hebr. 4. Matth. 12. Ioan. 8. Iſai. 50. Pſal. 37. Ibid. Pſal. 101. 1. Cor. 3.

Tertia verò feſtiuitas eſt Neomeniæ, id eſt, nouæ lunæ. Tunc autem innouari luna dicitur, cùm ſoli coniungitur, & ab eo ad concipiendum ſplendorem velut amiſſi luminis reparatur. Sol iuſtitiæ Chriſtus, Luna autem primò ſancta vniuerſalis Eccleſia, deinde quæque fidelis eſt anima eius, qui ſplendor eſt gloriæ, & figura ſubſtantiæ, de radiis illuſtrata. Cùm ergo ſancta quælibet anima E Redemptori ſuo veraciter in amore coniungitur, cùm ei denique velut in ſponſali thalamo per oblectationis intimæ glutinum copulatur, tunc proculdubiò ſolemnitatem Neomeniæ celebrat, dum reformatam ſe à ſuperno lumine fratrum ſuorum aſpectibus repræſentat, ſicut dicit Apoſtolus: *Qui adhæret Domino, vnus ſpiritus eſt.* Nam ſi in his omnibus ſolùm exterior ille ſolemnitatum ritus accipitur, non iam ex his vtilitatis aliquid nobis videtur poſſe conferri, ſed ſuperſtitioſa potius exigi, ac friuola iudicari. Hinc eſt quod Apoſtolus ait: *Nemo diiudicet vos in cibo, aut potu, aut in parte diei feſti, aut Neomeniæ, aut in ſabbato, quæ ſunt vmbra futurorum,*

III. Feſt. Neomeniæ. Malach. vlt. Hebr. 1. 1. Cor. 6. Coloſſ. 2.

Quod

A Quod ergo tunc erat vmbra futurorum Iudæo, hoc nunc eſt exhibitio præſentium Chriſtiano: & quod illis datum eſt ſub exterioribus cæremoniis, nobis factum eſt inſtrumentum intelligentiæ ſpiritualis. Tunc enim neomeniam, hoc eſt, nouæ lunæ colimus ortum, cùm veterem depoonimus hominem, & ſanctæ conuerſationis induimus nouitatem.

Quarto loco Paſchalis apud illos feſtiuitas ponitur, in qua nunc apud nos Agnus ille, qui tollit
IV Paſcha. peccata mundi, pro totius ſæculi ſalute mactatur.
Ioan 1. Nam paſcha noſtrũ immolatus eſt Chriſtus. Huic
1. Cor. 5. continuatur feſtiuitas, quæ dicitur Azymorum, in qua præcipitur, vt è cunctis domibus abiiciatur omne fermentum. Quam vtique feſtiuitatem, quæ B videlicet vna cum Paſcha dicenda eſt, nos veraciter celebramus, ſi fermentum malitiæ, & nequitiæ de tabernaculo noſtri cordis abiicimus, & ſinceritatis ac veritatis azyma cuſtodimus. Cauendum eſt ergo, ne ſit in mentibus noſtris adumbratio ſuci, corruptela fermenti, cauerna mendacii; ſed potius in domo noſtri pectoris vigeat & puritatis integritas, & ſoliditas veritatis.

V. Nouorum. Poſt hanc, illa feſtiuitas ſequitur, quæ dicitur Nouorum, cum primitiæ ſcilicet de nouis frugibus offeruntur. Cùm enim ad maturitatẽ ſegetum peruenitur, tunc in perfectione bonorũ fructuum auctori bonorum Deo feſtiuitas agitur. Nos quoque Nouorum ſolemnia gerimus, ſi prius agrum noſtri cordis diſciplinæ vomere proſcindẽtes, virtutum germina ſpargimus, vt boni poſtmodum C operis frumenta metamus. Vnde per Prophetam dicitur: *Nouate vobis nouale, & nolite ſerere ſuper ſpinas.*
Hier. 4. De bono ſcilicet agricola Salomon ait: *Qui opera-*
Eccli. 20. *tur terram ſuam, inalt abit aceruum frugum: & qui operatur iuſtitiam, ipſe exaltabitur.* De negligenti quoque
Prou 24. operatio idem dicit: *Per agrum hominis pigri tranſiui, & per vineã viri ſtulti; & ecce totum repleuerũt vrticæ: operuerunt ſuperficiem eius ſpinæ, & maceria lapidũ deſtructa erat.* Et iterum, *Præpara*, inquit, *foris opus*
Ibid v. 27. *tuum, & diligenter exerce agrum tuum, vt poſtea ædifices domum tuam.* Sed quiſquis interiorem hominem
2. Corint. 4 ſuum de die in diem ſecundùm Apoſtoli ſententiam renouat, quiſquis cor ſuum diuini terroris ligonibus ſulcat, iſte non ſuper ſpinas; ſed ſu- D per noualia ſeminat, vt centeſimi prouentus ſegetem metat. Vnde dicit Apoſtolus: *Quia qui*
Galat. 6. *ſeminat in ſpiritu, de ſpiritu metet vitam æternam.* Qui verò fructus & in hac vita de ſpiritu colligantur,
Galat. 5. idem alibi diligenter enumerat, dicens: *Fructus autem ſpiritus eſt charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benignitas, manſuetudo, fides, modeſtia, continentia, caſtitas.* Quiſquis igitur hos fructus intra ſuæ mentis horreum colligit, hic proculdubiò ſolemnitatem Nouorum ſalobriter colit.

Deinde ſequitur feſtiuitas menſis ſeptimi, quæ
VI. Tubarum. dicitur Clangoria, ſiue Tubarum. Sic enim inter dies, ſeptimus quiſque dicitur ſabbatũ; ita nihilominus & inter menſes, qui ſeptimus eſt, dicitur ſabbatum menſium, vt etiam ſabbatũ ſabbatorum. E Quis eſt autem clangor ille tubarum, cui debeamus annua feſta perſoluere, niſi Euangelica ſimul & Apoſtolica doctrina, quæ tamquam cæleſte tonitruum, ac terribilis buccina nos ad procinctum ſpiritualis militiæ prouocat: atque vt pro caſtris Imperatoris æterni contra nequitiæ ſpiritus infatigabiliter dimicemus, inſtigat? Quis eſt ergo, qui tubarum, ſiue clangoris feſtum legitimè celebret, niſi qui ſcripturas veteris, ac noui teſtamenti ſtudet in armario ſuæ mentis includere, ac præcepta [illegible] tenaci ſemper memoriæ commendare?

A Hæc itaque feſta celebrantibus ritè per Prophetam dicitur: *Canite initio menſis tuba in die inſigni ſo-*
lemnitatis veſtræ. Pſal. 80.

Poſt hanc eſt & illa feſtiuitas, quæ celebratur de- VII. Menſis ſeptimi.
cima die menſis ſeptimi, in qua videlicet animas ſuas Iudæi præcipiuntur affligere. Nos etiã hanc ritè ſolemnitatem colimus, cùm carnem noſtram maceratione caſtigamus inediæ, cùm noſmetipſos reprimimus ſub arctæ cuſtodia diſciplinæ; cũ denique petulantes carnalium paſſionum illecebras crucifigimus, cùm corpus noſtrum pro Domino laboribus, & ærumnis atterimus, cùm interiorem hominem per compunctionis, ac fletuum lamen- B ta mactamus. Hanc igitur nobis hoc modo feſtiuitatem celebrantibus repropitiatur ille, quem propoſuit Deus propitiatorem per fidem in ſanguine ſuo.

Octaua verò, quæ & vltima ſolemnitas eſt, dici- VIII Scenophegia.
tur Scenophegia, hoc eſt, tabernaculorum, quæ videlicet quintodecimo die eiuſdem ſeptimi mẽſis incipit celebrari. Lætatur enim Deus in te, cùm te quaſi peregrinum cernit, & exulem: & non in patriæ domibus, ſed in exilii tabernaculis conſpicit habitantem. Non enim *hic habemus manentem ciuita-* Heb. 13.
tem ſed futuram inquirimus. Cùm enim hic cernimus per molem corporis, habitamus autem in cęlo per ſtudium intentionis, cùm tamquam viatores quidam, & aduenę per deſpectum mentis pręſentia cuncta tranſcurrimus, ad ſupernam verò pa- C triam anxiis deſideriorum gradibus feſtinamus, tunc à nobis ſpiritualiter Scenophegia colitur, quæ dudum apud illos per legitimi ritus cęremonias carnaliter agebatur. Hæc porrò feſtiuitas quintodecimo die ſeptimi menſis incipit; & quia per octo dies colitur, decimo Kalendarum Octobris proculdubiò terminatur. Dicitur enim in libro Nu-
meri: *Quinta decima die menſis ſeptimi, quæ vobis erit* Num. 26.
ſãcta, ac venerabilis, omne opus ſeruile non facietis in ea, ſed celebrabitis ſolẽnitatẽ Domino ſeptem diebus. Et aliquantò poſt ſubiicit: *Die octauo, qui eſt celeberrimus,* Ibid. v. 35.
omne opus ſeruile non facietis in eo. Quo videlicet die ſancto, ac celeberrimo B. Ioannes Bapt. conceptus aſſeritur, cuius intuitu ſumus impulſi, vt D hanc Epiſtolam ſcriberemus: vt in eo ponamus finem, vnde ſcriptio traxit originem. Vbi non facilis oboritur quęſtio, quomodo beatus Ioannes
feſtiuitate necdum elapſa, ſed adhuc durante, con- Luc. 1.
ceptus ſit; cùm Lucas Euangeliſta dicat: *Et factum eſt, vt impleti ſunt dies officii eius, abiit*, haud dubium quin Zacharias, *in domum ſuam: poſt hoc autem dies concepit Elizabeth vxor eius.* Quomodo autem impleti ſunt dies officii, cùm ipſa feſtiuitas necdum eſſet impleta? Quintodecimo quippè die præfati menſis incipiebat hęc feſtiuitas, quę dicitur Scenophegia, & octo diebus integris colebatur, vt octauus Kalendarum Octobris, quo beatus Ioannes cõceptus eſt, inter cæteros eiuſdem feſtiuitatis dies feſtiuior, atque, vt illic dicitur, celeberrimus
haberetur. Quòd ſi fortè dicitur, quòd traditio Hoc loco
E fallatur Eccleſiæ, quatenus in ipſo die conceptus M S. mutilus hab.
ſit, ſed poſtmodum, tota videlicet ſolemnitate decurſa, hoc....

Illud prætereà conſideratione dignum eſt, quòd Chriſtus
ſi vtrique dierum numerus, vel quo Dominus in duob. diebus am-
vtero virginali, vel quo beatus Ioannes in aluo plius manſit in aluo
manſit anili, diligenter inſpicitur, duobus diebus quàm Ioan.
excedere Domini numerus inuenitur. A cõceptio- Bapt.
ne quippè Domini vſque ad natiuitatem eius ducenti ſeptuaginta ſex dies: à conceptu verò Ioannis vſque ad natiuitatẽ eius ducenti ſeptuaginta quatuor dies tantummodo reperiuntur. Nam cùm

Dominus octauo Kalendarum Aprilis conce- A ptus, octauo Kalendarum Ianuarij natus ſit: Ioannes autem octauo kalendarum Octobris genitus, octauo kalendarum Iulij de maternis visceribus ſit egreſſus, duobus tamen diebus excedit numerus Saluatoris numerum Ioannis. Et hoc propter Februarium menſem, qui viginti tantummodò & octo dierum ſupputatione contentus eſt; cùm omnes alij menſes vel triginta, vel triginta & vnum dies includant. Quia igitur hoc mēſe beatus Ioannes in maternis viſceribus latuit, quo videlicet iā emenſo, Dominus conceptus, & antequam per annuæ reuolutionis orbitam impleretur, eſt editus; duo dies, quibus menſis iſte minuitur, conceptui beati Ioannis deeſſe reperiuntur. Huius ergo menſis breuitas habet cur numerum Ioannis excedat numerus Saluatoris. Hac itaque ratione reddi- B ta, credibile eſt, quòd necdum Scenophegiæ ſolemnitate decurſa, beatus Ioannes Baptiſta conceptus eſt. Quod autem inter materna viſcera Dominus diutius manſit, Ioannes celerius prodiit, non caſus eſt accidentium, ſed diſpenſatio perſonatum. Ille nimirum tamquam metator hoſpitij domo maturius exiit, vt ſubſequenti mox Imperatori viam ſterneret, aduentum eius regnis, prouinciis, & vrbibus nuntiaret, confluentium populorum agmina tantæ maieſtati obuiatura dirigeret, eiuſque receptui quæque neceſſaria quantocyùs præpararet. Imperator autē noſter in virginalis palatij thalamo reſidens, aliquantulum ſubſiſtit, & qui metatorem, œconomumque præmiſerat, procedere moroſius iudicauit. Sed....

Cur Christus poſteriùs natus, quàm Ioan. Bapt.

Huius Epiſtolæ finis deſiderατur in M S.

EPISTOLA XVII.

Ad A. Epiſcopum, habetur tom. 3. eſtque in opuſculo. 40.

Finis libri Quarti.

B. PETRI DAMIANI S.R.E. CARDINALIS, EPISCOPI

Oſtienſis, Ordinis Sancti Benedicti,

Epiſtolarum Liber Quintus.

Ad Archipresbyteros, Archidiaconos, Presbyteros, & Clericos.

EPISTOLA PRIMA.

Ad Archipresbyteros Andream, V. & C.

ARGVMENTVM.

Grauiter inuehitur contra quoſdam maledicos homines, & imperitos, quòd verba quædam ex ipſius ſermone deſumpta calumnioſè in inuidiam adducere conabantur. Aſſeruerat autem illis verbis, quales ex hoc ſæculo hominum animæ egrediuntur, tales iudicio ſiſti: quod dictum non à ſe primùm, ſed à Magno Gregorio prolatum, & diuinæ Scripturæ conſentaneum oſtendit.

Venerandis in Chriſto fratribus Archipresbyteris Andreæ, V. & C. Petrus peccator Monachus fraternæ charitatis affectum.

DVm ergo non minimo languore C depreſſus in lectulo iam, &, quod dicto, alter frater excipiat, non ſit mirum, ſi non luculentum, ſiue politum digero languidi ſermonis articulum: immò, quia contra ruſticos, & imperitos, ac litterarum proſus ignaros loquor, dignum eſt, vt eis congruens, ruſticè proloquar: &, vt ipſi dicunt, quidquid in buccam venerit, negligenter effundam. Verumtamen antequam ad rem veniam, quod mens ſuggerit, compendiosè præmittam. Philoſophus quidam nocte dum ſtellarum curſus, & meatus ſiderum ſubtiliter rimaretur, in puteum

Thales Philoſophus, de quo Plato in Theæt.

repentè corruit, & hianti, ſicut dicitur, immani- A
Diogenes lib. de vitis Philoſoph. tate profundum & obſcœnis ſordidū ſqualoribus
plenum. Cui nimirum Philoſopho domeſtica erat
ancilla nomine Iambi, quæ in dominō ſuum libe-
rè, ac prudenter inuecta, per metrum Iambicum,
quod ex ea poſtmodum tale nomen accepit, ſuper
eo plauſibiliter dixit: *Dominus, inquit, meus ignorabat ſtercora, quæ ſub eius pedibus erãt, & noſſe tẽtabat ſidera.*
Hoc itaque modo fit in diebus noſtris, ſit ruſtici, &
inſipientes quique, qui nil penè nouerunt, niſi
vomeribus arua proſcindere, porcos, ac diuerſo-
rum pecorum captabula cuſtodire, nunc in com-
pitis, ac triuiis ante muliercolas, & combubulcos
ſuos non erubeſcant de Scripturarum ſanctarum
ſententiis diſputare: immò, quod turpe eſt dicere,
* qui tota nocte cubant f. in tota nocte *ſubant inter femora mulierum, die
non verentur tractare de ſermonibus Angelorum,
& hoc modo ſanctorum diiudicant verba docto-
rum.

Significauit enim mihi per litteras, ſanctitas ve-
S. Doctoris ſententia ab imperitis calumniis impetita. ſtra, quòd pro ſententia illa, quam nos in B. Ste-
phani ſermone poſuimus, quia videlicet vniuſcu-
iuſq; anima qualis de hoc ſæculo egreditur, talis
poſtmodum iudicio præſentatur, tantum apud
quoſdam ſcandalum eſt exortum, vt dicant, ora-
tiones, oblationes, ſacrificia, quæ pro defuncto-
rum animabus offeruntur, nil ſibi proficere ante
iudicium. Et quid mirum, ſi hoc idem mihi con-
tigit peccatori, quod euenîſſe cognoſcitur ipſi to-
Eius modeſtia ſpōſio. tius Chriſtianæ religionis Auctori? Ait enim: *Niſi*
Ioan 6. *manducaueritis carnē Filij hominis, & biberitis eius ſã-*
Ibid v. 61. *guinem, non habebitis vitam in vobis.* Quod audientes
Malach. vlt. ſeptuaginta fermè viri dixerunt: *Durus eſt hic ſermo, & quis poteſt eum audire?* Et, teſte Scriptura, iam non
cum illo ambulabant. Vſſit itaque eos ſol Chriſtus,
Eſt enim ſol iuſtitiæ, iſtos autẽ vſſit luna. Ego enim
ad lunam, hoc eſt, ad corpus Chriſti pertineo,
quod eſt Eccleſia: Vos autem è contrario benedi-
Pſal. 120. centes mihi dignamini dicere: Per diem ſol non
vrat te, neque luna per noctem. Ecce, in tantum
profecerunt ſapientes, & prudentes iſtarum par-
tium viri, vt omnia cæleſtis eloquij profunda co-
gnoſcant, vniuerſa diuinorum voluminum myſte-
ria comprehendant, & in ſola vna ſermonis mei
ſententia caliginem cæcitatis incurrant. Et ſi eos
hæreticos eſſe delectat, numquid intantum amici
mei diligunt, vt ſine me in hæreſim tranſire non
Aërii hæreſis. Qui orationes, oblationes, & ſacrificia defunctis prodeſſe negant, hæretici ſunt. poſſint? Quiſquis enim perhibet orationes, obla-
tiones, ſacrificia pro defunctis prodeſſe non poſſe,
& hoc imprudenter affirmare conatur, hic profe-
ctò Aërianus eſſe conuincitur. Aërius enim hoc in
erroris ſui diſputationibus dogmatizat, quod hæc
pietatis opera vana ſint prorſus, ac friuola, nulli-
que in illo ſæculo poſtmodū profutura. Numquid
enim diuinorum eloquiorum ſtrenui ſcrutatores
quamplures per diuinarum Scripturarum campos
non poſſunt ſententias reperire, quibus vt hæreti-
ci fiant, valeant ſibi muſcipulas, pedicaſque ſub-
ſtruere? Porrò ſi delectat eos, vt à Chriſtianiſmo
recedant, occaſionis materiam inuenire, diiudi-
cent illud, quod Dominus in Euangelio dicit: De
die illa, id eſt, iudicio, neque Angeli ſciunt in cæ-
lo, nec ipſe Filius, niſi ſolus Pater. Et quomodo E
Filius diem iudicij ignorare poſſit, qui videlicet
ipſum, eumdemque diem, & omnia tempora, at-
que vniuerſa viſibilia, & inuiſibilia ſimul cum Pa-
Ioan. 7. tre condiderit? Deteſtentur etiam illud, quod alibi
dicit: *Mea doctrina non eſt mea, ſed eius qui miſit me.*

O Domine Ieſu, nos quidē ſimplices, & hebetes
ſerui tui, quidquid dixeris, credimus tibi: ſcimus
Ioan. 14. enim, quia veritas es, & mentiri non potes. Sed
A quomodo ſapientes iſtius terræ, & diuinorū volu-
minum tenebroſiſſimi, ac profundiſſimi ſcrutato-
res fidem poterunt tuis adhibere ſermonibus? Po-
terunt enim a te ſecundùm prudentiam ſuam ver-
ſuta mordacitate requirere: quomodo verum eſſe
poterit, quod dixiſti: *Doctrina mea non eſt mea?* Si tua
eſt, quomodo non tua? Si autem non tua eſt, quo-
modo erit tua? Reſtat ergo, vt doctrinam tuam,
aut tuam eſſe indubitanter aſſeras, & tuam non
eſſe vltrà non dicas: aut ſi nōn tuam eſſe firmaue-
ris, tuam iam eſſe omnino diffitearis. Sicque ti-
mendum eſt, ne ſyllogiſmorum ſuorum verſuta te
argumentatione concludant, & auctorem ſapien-
tiæ caſſibus captioſæ cauillationis inuoluant.

Porrò autem, vt etiam ad libri Regum recurra-
mus hiſtoriam, Dominus miſit ad Ioſiam Regem 4. Reg. 22.
Iuda per Holdam vxorem Sellu: *Pro eo quod audiſti
verba voluminis; & perterritũ eſt cor tuũ, & humiliatus*
B *es corã Domino auditis ſermonibus cõtra locũ iſtum, &
habitatores eius, quòd videlicet fierẽt in ſtuporẽ, & in ma-
ledictum, & ſcidiſti veſtimẽta tua, & fleuiſti corã me, &
ego audiui, ait Dominus: idcircò colligã te ad Patres tuos,
& colligeris ad ſepulchrum tuum in pace, vt non videant
oculi tui omnia mala, quæ inducturus ſum ſuper locum
iſtum.* Et paulò poſt eadem ſubiungit hiſtoria: 4. Reg. 23.
*Aſcendit Pharao Nechao Rex Ægypti contra Regẽ Aſſy-
riorum ad flumẽ Euphratem, & abiit Ioſias Rex in occur-
ſum eius, & occiſus eſt in Mageddo, cùm vidiſſet eum.*
Hic cenſores alienorum operum, hic detractores
fratrum, hic planè dentes exacuant. *Filij enim ho-* Pſal. 56.
minum, vt ait Dauid, *dentes eorum arma, & ſagittæ; &
linguæ eorum machæra acuta.* Hic, inquam, crepanti-
bus buccis æthneas flammas eructent, intimi fellis
amaritudinem euomant, clamoribus ſuis cælum
terramque confundant, dicentes: quomodo diui-
C na vox mendacio caruit, quod Regi promiſerat,
efficaciter impleuit? Quomodo nimirum Ioſias in
ſepulchro ſuo in pace quieuit, qui Ægyptiaci
Regis gladio bellicoſa ſorte ſubiacuit? Sicque
illic propheticum illud poſſit aptari: *Poſuerunt* Pſal. 72.
*in cælum os ſuum, & lingua eorum tranſiuit ſuper ter-
ram.*

Vos autem, dilectiſſimi, & venerabiles fratres mei,
quibus occultandum nihil eſt, indubitanter agno-
ſcite ſententiam illam Gregorianam eſſe, non no-
ſtram. Quartum ergo Dialogorum librū ſtudioſè
perquirite, & illic inter cætera ſic inuenietis. In
Euangelio Dominus dicit: *Ambulate dũ lucem habe-* Ioan. 12.
tis. Per Prophetã quoque ait: *Tempore accepto exaudi-* Iſaia 49.
ui te, & in die ſalutis adiuui te. Quod Paulus exponẽs 2. Cor. 6.
D dicit: *Ecce nũc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis.* Eccli. 9.
Salomon quoque ait: *Quodcũque poteſt manus tua fa-
cere, inſtãter operare; quia nec opus, nec ratio, nec ſcientia
erit apud inferos, quò tu properas.* Dauid quoque ait:
Quoniã in ſæculũ miſericordia eius. Ex quibus nimirũ Pſal 165. & 166.
ſentẽtiis cõſtat, quia qualis hinc quiſque egreditur,
talis in iudicio præſentatur. Vbi etiam paulò poſt
ſubdidit: *Hoc tamẽ ſciendum eſt, quia illic ſalutẽ de mi-
nimis nihil quiſque purgationis obtinebit, niſi bonis hoc
actibus in hac adhuc vita poſitus, vt illic obtineat, prome-
rebitur.* Et vt iſti rabidioris iracundiæ furore veſa-
niant, audiant quod idem Gregorius in moralibus
E dicit: *Quia prauus quiſque mox vt mortuus fuerit, pro-* S. Greg.
tinus inuenit, quod vlterius mutare non poſſit. Ex-
clament ergo, vociferentur, & dicant: Si mu-
tari non poſſum, quid mihi oblationes, quid
orationes, quid ſacrificia? Claudat ergo iam Ec-
cleſia ianuas ſuas, & ego deinceps contentus ero
parietibus domus meæ. Quid enim mihi hic Ec-
cleſias ingredi, ſi illic nulla poſſum ratione mutari?
Iam ergo deſinant paruulum hominē mordaciter

A perſequi,& in me non * tamquam verbi, velint inuidiam concitari; Gregorium lacerent, Gregorium mordeant,& in eum dentes amariſſimi liuoris infligant. Illum legant,& hoc apud illum inueniant, atque ſuper illum cenſoriam iudicij virgam tenentes, damnationis, quam meretur, in eum dentes exacuant, cumque velut ſcabioſi canes tamquam mordicùs apprehendant. Audiãt quod alias idem Gregorius ait: *Quotiens per immoderatum eſum manus ad cibum tenditur, totiens primi parentis lapſus iteratur.* Quod vtique quàm durum ſit, non exaggero; quia quibuſque legentibus perſpicuum eſſe non dubito:& quàm multa ſcribit huiuſmodi, quæ nos ſtudio breuitatis omittimus, ne metam epiſtolaris B compendij, quod faſtidioſum eſt, excedamus. Sed ipſi in tantum me diligunt, vt me ſolum legant, méque ſolo contenti, ſacrarum ſcripturarum volumina vniuerſa contemnant:& qui vix nouerunt ſyllabatim elementa percurrere, ſuper me iudices facti non verentur in me ſententias promulgare. Abſit autem vt vel B. Gregorius conſpicuus, & inſignis doctor Eccleſiæ; vel nos humiles, & exigui, qui in quantum licet, per illius cupimus veſtigia properare, prohibeamus ſacrificia, vel orationes pro quibuſlibet defunctis, etſi grauiter peccatores extiterint, omnipotenti Deo indeſinenter offerri,& ſic eos à deuotione fidelium viuentium adiuuari. Enimvero qui ſic illam ſententiam intelligunt, tanquam nocturni viatores oberrant, & more cæcutientium manu parietem palpant. Qui- C bus in hac ſoluenda quæſtione nos nolumus eſſe magiſtri, quia illi per arrogantiam cordis dedignantur eſſe diſcipuli.

Vos autem, dilectiſſimi, pro me ſeruo veſtro Dei omnipotentis miſericordiam implorate: Domino autem Drudro,& fratri eius, ac Vicecomiti, cæteriſque nobilibus viris noſtrum Monaſterium, & Eremum commendate. Deus omnipotens ſua vos protectione cuſtodiat, & cum electis ſacerdotibus ſuis partem vos habere concedat.

EPISTOLA II. D

Ad Damianum fratrem, Archipreſbyterum Rauennatem.

ARGVMENTVM.

Peccata ſua, & negligentias non ſine magno animi mœrore confitetur, & præſertim nimiam vrbanitatem, ſeu potius ad riſum propenſitatem grauiter accuſat,& exaggerat: Fratremque ſuum Damianum, vt pro ſe ad Deum preces fundat, exorat. Præclarum in his præbens modeſtiæ, & hu- E militatis exemplum.

Domno Damiano fratri chariſſimo, Petrus peccator Monachus quidquid ſeruus, & filius.

NOlo te lateat, dulciſſime mihi in Chriſto Pater, & Domine, quia continuò mens mea mœrore deprimitur, dum diem proprij exitus iam iam propius imminentem,& tamquam præ oculis poſitum aſſiduè contemplatur. Nam dum tam A longæuos annos enumero, dum ſpargi me canis atiendo; atque in quocumque cõuentu hominum poſitus, omnes penè infra meam ætatem eſſe conſidero, poſtpoſitis omnibus curis, de ſola morte cogito, ſepulchrum meditor, à ſepulchro mentis oculos non auello. Neque hoc ſolo infœlix mens mea pauore contenta, in morte corporis cõſiderationis ſuæ limitem figit: ſed mox ad iudicium rapitur, quid ſibi obiici valeat, quid ipſa defenſionis obtendat, nõ ſine magna formidine meditatur. Sed heu me miſerum, atque inexhauſto lacrymarum fonte lugendum: qui omnia mala commiſi, & per tam annoſæ vitæ ſpatia nullum penè mandatum B diuinæ legis impleui! Quæ enim, miſer homo, mala non feci? Quibus me vitiis, quibus me criminibus non inuolui? Confiteor: *Cecidit in lacum miſeriæ vita mea: periit ſta eſt in iniquitatibus meis anima mea.* Superbia, libido, ira, impatientia, malitia, inuidia, gula, ebrietas, concupiſcentia, rapina, mendacium, periurium, ſtultiloquium, ſcurrilitas, ignorantia, negligentia, ſeu cæteræ peſtes ſupplantauerunt me, atque omnia vitia, velut frementes beſtiæ deuorauerunt animam meam. Pollutum eſt cor meum & labia mea. Cõtaminatus ſum in viſu, auditu, guſtu, odoratu,& tactu. Et omnimodis, cogitatione, locutione, ſiue actione perditus ſum. Et hæc quidem omnia mala commiſi. Sed heu! proh dolor! dignos pœnitentiæ fructus numquam attuli. Vnum inter hæc amarius defleo, quo me pernicioſius obliga- C tum, teſte cõſcientia, recognoſco: ſcurrilitas nimirum mihi ſemper familiaris fuit, quæ & propter conuerſionem numquam me perfectè deſeruit. Licet enim contra hoc ferale monſtrum ſæpè pugnauerim, licet huius beſtiæ nequiſſimos dentes malleo ſeueritatis attriuerim, ad tempus quidem reprimere, ſed numquam ex ea potui plenam victoriam reportare. Inolita namque cuiuſlibet vitij conſuetudo, licet omni ſtudio ab animi penetralibus ſit repulſa, aſſiſtit tamen ſæpè quaſi præ foribus importuna:& vel lambere ſummotenus nititur, ſi mordicus apprehẽdere prohibetur. Sub ſpecie namque ſpiritualis lætitiæ dũ me fratribus hilarem oſtendere cupio, in vanitatis verba declino: D & dũ à ſolito rigore deſcendere fraternæ charitatis cauſa quaſi diſcretè delibero, ad inutilia proferenda diffrænatam linguã indiſcretè reſoluo. Sed dum Dominus dicat: *Beati qui lugẽt, quoniã ipſi conſolabũtur;* quale illis iudicium imminet, qui non modò fletibus non inſiſtant; ſed vltrò etiam cachinnis,& vanis riſibus hiſtrionum more deſeruiunt: Cumque conſolatio non gaudentibus, ſed mœrentibus vtique debeatur, quam conſolationem expectare à venturo iudice poterunt, qui ſe nunc ineptæ lætitiæ maleblanda iucunditate reſoluunt? Rurſom cùm eadem Veritas dicat: *Væ vobis, qui ridetis, quoniam flebitis,* quid in tremendo iudicio dicturi ſunt, qui non ſolum ipſi rident; ſed inſuper quædam ſcurrilia proferentes, riſum audientibus violenter extorquent?

E Vbi notandum, quia cùm inimicum animæ ſit ridere, pernicioſius tamẽ eſt ſcurrilitatis verba proferre. Scurrilitati quippe deſeruiẽs,& alios ſecum per vanam lætitiam deſtruit,& in hoc inſuper reus eſt, quòd otioſa verba inutiliter fundit, cũ ſcriptum ſit: *Omne verbum otioſũ, quod locuti fuerint homines, reddẽt de eo rationẽ in die iudicij.* Enimuero dũ hæc Euãgelij verba conſidero, quid aliud, quàm quoddam nobis commercium propoſitum eſſe perpendo? quia nimirum & momentaneo riſu perpetuus fletus emitur, & temporali fletu perpetua lætitia comparatur. Hinc eſt quòd ſancti viri nunc omni

Thren. 3.

Quàm demiſsè de ſe ſentiat S. Doctor.

A ſpirituali lætitia facile in vanam declinatur.

Matth. 5.

Luc 6.

Matth. 12.

Momentaneo fletu emitur perpetuus ri-

ſtudio fletus & lacrymas ſeminant, vt æterni gaudij fruges metant, Propheta atteſtante, qui ait: *Euntes ibant, & flebãt, mittẽtes ſemina ſua; veniẽtes autem venient cum exultatione, portãtes manipulos ſuos.* Debemus enim in agro cordis noſtri viuentia virtutum germina quaſi propaginando componere, & hæc frequenti compunctionum imbrium inundatione rigare. Neceſſe eſt operibus lucidis ardenter inſiſtere, & tamen ſalubrem fletus aquam, vbi ſuperflua quælibet extinguantur, ſemper habere. Vnde legitur, quia Moyſes fecit in tabernaculo ſeptem lucernas cum emunctoriis ſuis, & vaſa vbi quæ emuncta ſunt extinguantur, de auro puriſſimo. Quid enim per ſeptem lucernas, niſi ſeptem ſancti Spiritus intelligimus dona? Tunc enim ſeptẽ lucernas in tabernaculo facimus, ſi in mente noſtra ſancti Spiritus chariſmata ex diuino munere componamus. Sed quia in ipſis ſanctis operibus, quibus per afflationem ſancti Spiritus ardentes inſiſtimus, quædam ſuperflua terrenæ corruptionis interſerunt, cum lucernis etiam emunctoria neceſſario fiunt. Quid enim per emunctoria, niſi diſtrictio pœnitentiæ deſignatur? Emunctorio namque quod ſuperuacuum eſt in lucerna, decerpitur; & diſtrictione pœnitentiæ humanæ prauitatis culpa deletur. Vnde & Petrus quibuſdam ſuperflua perpetrantibus ait: *Pœnitemini igitur, & conuertimini, vt deleantur veſtra peccata.* Ac ſi apertè dicat: Emunctorium ſtringite, & exceſſus praui operis amputate. Rectè ergo cum lucernis & emunctoria fiunt; quia qui ſancti Spiritus gratiam bonorum operum lumine reſplendere contendimus, dum tamen humana corruptio ſuperflua generat, pœnitentię remediis indigemus. Sed quoniam hæc ipſa ſuperflua, quæ diſciplinâ pœnitentiæ reſecat, neceſſarium eſt, vt contriti cordis fletus extinguat, non immeritò Moyſes poſt lucernas, & emunctoria, etiam vaſa feciſſe memoratur, vbi, quæ emuncta ſunt, extinguantur. Vaſa autem noſtra ſunt corda, quæ lacrymarum ſemper & fletus debent eſſe inundatione repleta: In quibus nimirum vaſis & oleum illud reconditur, de quo in Euangelio perhibetur: Quia *prudentes virgines acceperunt oleum in vaſis ſuis cum lampadibus.* Si ergo & ij, qui claris operibus ſplendent, adhuc tamen fletibus indigent; quid de miſero, meiſque ſimilibus ſentiendum, qui tenebroſa multa commiſimus: & bona, quæ luceant, non habemus? Quàm vberibus lacrymarum riuis debemus ſemper affluere, quàm continuo mœrori neceſſe fuerat iugiter inſudare; & non alios in riſum faceta quadam dicacis ſcurræ vrbanitate compellere, ſed ipſi potius demiſſo ſemper vultu lugubres apparere: quatenus perfectæ pœnitentiæ formam ipſe quoque exterior cultus exprimeret, quæ in occulta cordis amaritudine principaliter æſtuaret. Et non ſolùm nobis conferre curationis optatæ remedium, ſed & aliis fructuosè pœnitendi præbere poſſet exemplum. Vnde rogo ſanctitatem veſtram, dilectiſſime Pater, & Pedibus tuis me proſtratus aduoluo, vt aduerſus hoc ferale monſtrum, ſcutum mihi ſanctæ tuæ orationis obiicias, & ſerpentinum virus ex me ſapienter incantando depellas: & non ſolùm pro hoc, ſed & pro cunctis, quæ tibi ſuprà confeſſus ſum, continuas Deo preces fundere, atque apud diuinas aures miſericordiæ mihi locum ſtudeas impetrare.

ſtu. & breui riſu ſempiternus mœror. — *Pſal. 125.* — *Exod. 25. & 37.* — *Quid per ſeptem lucernas cum emunctoriis, & vaſis ſignificetur.* — *Act. 3.* — *Matth. 25.*

EPISTOLA III.

Ad P. Archipreſbyterum.

ARGVMENTVM.

In huius Epiſtolæ fragmentis, duobus Hieremiæ Prophetæ locis allatis, oſtẽdit, quàm ſit futura luctuoſa peccatoribus animæ à corpore egreſſio, quantiſque poſt mortem cruciatibus affligendi ſint.

P. Archypreſbytero.... Petrus peccator Monachus.

ECce ego conuocabo omnes cognationes regnorum Aquilonis, ait Dominus; & venient, & ponent vnuſquiſque ſolium ſuum in introitu portarum Hieroſalem, & ſuper omnes muros eius in circuitu, & ſuper vniuerſas vrbes Iuda. Et loquar iudicia mea cum eis ſuper omni malitia eorum, qui dereliquerunt me. (*Hier. 1.*) Quæ profectò verba ſi præter illos terrenæ Hieruſalem ciues ad alios non reſpicerent, nequaquam hodie in ſancta Eccleſia reſonarent. Quæ ſunt igitur illæ cognationes regnorum Aquilonis, niſi malignorum ſpirituum multitudines in frigidis adeò mentibus ſuperbè regnantes? Hi ſolium ſuum vnuſquiſque in introitu portarum Hieruſalem ponunt, cùm egredientem de corpore infelicem animam circumpoſita, ne libera prodeat, obſidione cuſtodiunt; vt eam ſecum nunc ad ignis ſupplicium pertrahant, in cuius antea frigida mente regnabant. O! quàm luctuoſa, quàm lugubris eſt ſera, & infructuoſa illa pœnitentia, cùm peccatrix anima iam incipiens carnis carcere, quo incluſa tenebatur, abſolui; reſpicit poſt ſe, dirigit oculos ante ſe. Videt poſt ſe velut anguſtiſſimum, atque breuiſſimum ſtadium vitæ mortalis emenſum, videt ante ſe interminabilium longitudinem ſæculorum. Perpendit quaſi momentum temporis celeriter aduolaſſe, quod vixit: contemplatur infinitam prolixitatem temporum inſtare, quam incipit; id enim breuiſſimum, quod eſt velut in puncto, tranſcurrit: huic autem vitæ, quam nunc ingreditur, nullus omnino finis occurrit.

Peccatoris animæ momentis miſerabilis anguſtia.

Ecce, ait Dominus, *mittam in eos*, in ciues videlicet Hieruſalem, *gladium, & famem, & peſtem, & erunt in maledictionem, & ſtuporem, & in ſibilum, & in opprobriũ.* (*Hier. 29. Ibid. v. 19.*) Cur ſit hoc factum, aperit, cùm ſubiungit: *Eo quòd non audierint*, inquit, *verba mea, quæ miſi ad eos per ſeruos meos Prophetas, de nocte conſurgens, & mittens.* Quod autem dicit, de nocte conſurgens, mittendi ſollicitudinem indicat, & velocitatem; vt non in verbi prædicatoribus, ſed in auditoribus potius torpor deſidiæ valeat inueniri. Cùm itaque Deus omnipotens humano more hominibus loquens, de nocte conſurrexiſſe ſe, ac per hoc quaſi ſomnum ſe interrupiſſe, conqueritur; quod nobis opprobriũ valet obiicere, ſi nobis in vltimo neceſſitatis periculo conſtitutis, velut hęc permeritò reſponderet? Ego propter vos cũ eſſem Creator, factus ſum creatura; ego propter vos, irriſiones, & opprobria pertuli, Crucem ſubij. & cuncta, quæ vobis debebãtur, tormẽta percurri; vos tamẽ me nõ audiſtis, & legis meæ ceremonias & mãdata ſpreuiſtis. Porrò ſi illis improperabat ſeruos à ſe miſſos, quantò terribilibus nobis improperabit ſemetipſum? ſi illis ſomnũ improperabat interruptũ,

quantò magis nobis valet obiicere ſe pro nobis A mortuum, ac ſepultum? Non liberat Deus Iudæos vallantium hoſtium obſidione concluſos, quia deſtinatos ad ſe famulos contempſerunt; & quomodo Chriſtianos audiet, qui miſſa per Filium Euangelica præcepta ſpreuerunt? Nam qui non audit Deum, non auditur à Deo. Vnum eſt, quod mens cuiuſque fidelis debet aſſiduè, ſolerter attendere, & intra ſemetipſum ſollicita ſemper inquiſitione ventilare; ſcilicet, vtrum placeat Deo quod egit: an & in eius vita Deus vel operibus delectetur. Quid enim prodeſt quidquid faciat homo, ſi hoc non placeat Deo? Sic de Dauid dicitur: *Quæſiuit ſibi Deus virum iuxta cor ſuum.* Nam ſi nunc Conditor B non delectatur in homine; homo poſtmodum delectari non poterit in Conditore. Vnde legitur in vita Patrum, quia cùm falſus quidam famoſus, & magni nominis ſolitarius propinquaret ad exitũ, tartareus ad eum ſpiritus venit, qui tridentem igneum in manibus attulit, & ecce vox ad eum facta eſt: Sicut, inquit, anima iſta vel vna hora me in ſe requieſcere non permiſit, ſic neque tu miſerearis euellens eam. Tunc nequam ſpiritur tridentem igneum cordi morientis infixit, & animam eius, ſicut erat iuſſus, euulſit.....

Quid homo debeat anxiè perquirere, & intra ſe aſſiduè cogitare.

1. Reg. 13.
1. Act. 13.

EPISTOLA III.

Ad P. Archipreſbyterum.

C

ARGVMENTVM.

In huius Epiſtolæ fragmento ex quodã loco Hieremiæ oſtendit, quàm ſit deteſtabilis clericorũ intemperãtia.

P. Archipresbytero.... Petrus peccator Monachus....

Hier. 13. VAde, inquit Dominus, *ad Hieremiam, & poſſide tibi lumbar lineum, & pones illud ſuper lumbos tuos:* de quo & paulò poſt; *Surgens*, inquit, *vade*
Ibid. v. 4. *ad Euphraten, & abſconde illud ibi in foramine petræ.* D
Quod cùm feciſſet, & in Euphrate, ſicut iuſſus fuerat, abſcondiſſet, poſt plurimos dies ait Dominus ad eum: *Surge, & vade ad Euphraten, & tolle inde lumbar. Et abii*, inquit, *ad Euphraten, & tuli lumbar de loco, vbi abſconderam illud: & ecce computruerat, ita vt nulli vſui aptum eſſet.* Et ait Domi-
Ibid. v. 6. nus: *Sic putreſcere faciam ſuperbiam Iuda, & ſuperbiam Hieruſalem multam, populum iſtum peſſimum, qui nolunt audire verba mea, & ambulant in prauitate cordis ſui; & erunt ſicut lumbar iſtud, quod nulli vſui aptum eſt.* Quid hic Hieremię perſona, niſi Dominum? Quid lumbar, niſi ordinem ſignificat
Eſa. 49. clericorum? Omnis Eccleſia veſtis eſt Chriſti, de cuius ſibi membris per Prophetam dicitur; *Omnibus his velut ornamento veſtieris.* Sed ſicut lumbar intimum eſt humano corpori, & arctius E adhæret, quàm reliquæ veſtes; ita clericalis ordo familiarius diuinis agglutinatus obſequiis, quàm cæteri homines. Sicut illic de Iſraëlitico populo diuina vox ait: *Sicut enim adhæret lumbar ad lumbos viri; ſic agglutinaui mihi omnem Iſraël, & omnem domũ Iuda, vt eſſet mihi in populum, & in nomen, & in laudem, & in gloriam, & non audierunt.* Quibus, quæſo, tam aptè, tam expreſsè, ſicut clericis, poſſunt iſta congruere, qui nomen Dei, laudem, & gloriam ſpecialiter conſtituti ſunt prædicare? Sicut enim Iſraël, & Iuda peculiaris erat populus

Clerici magis intimè Deo ſunt copulati, quàm cæteri homines.

Hier. 13.

A Deo inter omnes gentes terræ; ita nunc clerici ſpecialiter adhærent Chriſto præ cunctis membris Eccleſiæ. Iſti nempe ſunt lumbar lineum arctiori diuino corpori familiaritate connexum, linum ſiquidem laboriosè peruenit ad candorem; & clerici modò litterarum ſtudiis inſudando, modò per interualla temporum quibuſdam gradibus aſcẽdendo, difficile promouentur ad ſacri ordinis dignitatem. alioquin ſi quis contentioſus aſtruat, hoc iuxta Scripturæ ſeriem hiſtorialiter factum, nec ſpiritualiter intelligendum; quomodo Hieremias potuit inter inoumerabiles Aſſyriorũ, Chaldæorumque nationes vrbem Hieruſalem conſti- B patis agminibus obſidentes, lumbari præcinctus exire; idque in Euphrate, qui tam longè decurrit, abſconderet? Poſtmodum quoque profligato diuturni tẽporis curſu, quo pacto quaſi ſecurus rediit, illudque putrefactum, ſicut Scriptura teſtatur, inuenit; cum Hieruſalẽ videlicet foſſa, vallo, caſtellis, & iam crebra vndique eſſet munitione circũdata? Nã cùm aliquãdo idẽ Propheta ad Anathoth Hier. 37.
viculum ſuum in tertio milliario ab vrbe ſitum conaretur exire, in porta protinus capitur, ad Principes trahitur, grauiter verberatur, & tamquã transfuga, ſiue patriæ proditor in carcerem truditur. Quia ergo non conſequitur, vt intelligatur hiſtorialiter factũ, conſtat proculdubio typicæ figuræ non deeſſe myſterium. Benè ergo per lumbar lineum, iuxta hæc, quæ ſuperius dicta ſunt, chorus C exprimitur clericorum. Quòd autem hoc lumbar in Euphrate, hoc eſt, in aquoſo loco; & in foramine petræ, id eſt, in obſcuritate, atque vmbra poni iubetur, quid per hoc exprimitur, niſi illa clericorũ pars, quæ ſub * voluntatis vmbra, & in fluxu * voluptatis f.
luxuriæ commoratur? De quorum duce in libro
Iob Dominus dicit, *Sub vmbra dormit, in ſecreto calami, & locis humentibus.* Protegunt vmbræ vmbram eius, circumdant eum ſalices torrentis; atque, vt oſtendat quantum eum ſuis familiaribus in habitatione fluminis delectetur, protinus addidit: *Ecce, abſorbebit fluuium, & non mirabitur:* habet enim fiduciam, quòd influat Iordanis in os eius. Quòd autem dicitur, fuiſſe poſitum in foramine D petrę, poteſt non inconuenienter intelligi intra ſepta Eccleſiæ: quaſi enim in foramine petræ clerici recluduntur, dum intra Eccleſiæ limina ſuis excubare miniſteriis ſedula frequentatione iubentur. Lumbar ergo in humenti loco poſitum putruit, quia de his, qui in luxuriæ fluxibus immorantur, Propheta teſtatur: *Computruerunt iumenta in ſtercore ſuo.* Iumenta quippe in ſtercore ſuo cõ- Ioel. 1.
putreſcunt, dum quique carnales, ac ſordidi vitam Luc. 9.
ſuam in luxurię fœtore concludunt. Nulli etiam vſui aptum repertum eſt, quia & Dominus ait: *Nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens retrò, aptus eſt regno Dei.* Ac ſi apertè dicat: Quiſquis dictante ſui ordinis regula pudicitiæ ſemel arripuit ſtiuam, ſi poſtmodum per ardorem libidinis oculos reflectit ad Sodomam, quia iam montana E deſperat, regno Dei ſe prorſus inutilem factum eſſe demonſtrat. Ad inſtar ergo lumbaris in humecto loco poſiti, clerici computreſcunt, dum humidi crapulis, & ebrietate ventres ingurgitant, dum illuuiei ſe libidinis & cœnoſæ luxuriæ fluentis inundant: ſicque cunctis vſibus redduntur inutiles, quia quò magis videntur in carne vireſcere, eò deterius marceſcentes obſoleſcunt in ſqualentis animæ fœditate. De quibus in Pſalmo, *Corrupti* Pſal. 13.
ſunt, inquit, *& abominabiles facti ſunt in voluptatibus ſuis.*

Iob 40.

EPISTOLA V.

Ad Almericum Archidiaconum.

ARGVMENTVM.

Almericum Archidiaconum quanta beneuolentia proſequatur, oſtendit, dum eum pluſquam fratres à ſe amari dicit. Laudat eumdem, rogatque, vt ſuum librum ad ſe remittat: itemque pisces aliquot ad Monaſterij vſum neceſſarios ad ſe tranſmittat.

Domno Almerico Archidiacono, Petrus peccator Monachus fraternæ charitatis affectum.

QVantus erga te, fili chariſſime, meæ mentis amor infetueat, quam tenax, ac peruicax tui memoria de noſtro pectore non recedat, is, qui charitatis Auctor eſt, ſinceriſſimo cordi tuo ſanctus Spiritus innoteſcat. Conſcientia ſiquidem teſte, non mentior, illos etiam apud me vis tuæ dilectionis excedit, quos mihi neceſſitudo germanæ conſanguinitatis aſtringit. Et certè dignum eſt vt dilectio ſpiritualis amorem ſuperet carnis. Verumtamen doleo, quòd aromatica virgula inter littorei ſabuli glareas nuper exorta, in eodem ſubſicicio cernitur altius radicata. Quæ nimirum ſi de ſterilibus, in quibus vtcumque viuit arenis, tranſplantaretur in hortum militiæ ſpiritualis, illud proculdubio germen afferret, cuius non dicam fructus, ſed ne folium quidem, iuxta Pſalmi præcedentis oraculum, deperiret. Semper enim ſicut Cedrus Libani, vel ſicut Palma vireſceret, & ſicut Oliua fructifera in domo Domini perpetui decoris oleas germinaret. Sed hæc ſatis, ſuperque. Tædet enim laborare ſcribentem, quòd non libenter admittere cognouerit auditorem. Et vbi cor audientis materia ſtimulat, prolixæ ſcriptionis articulus non delectat. Cæterum ſi te cognoſcerem talibus autem libenter apponere, videretur mihi, quòd Demoſthenem, vel Tullium facile poſſem in affluentia ſermonis æquare. Remitte mihi libellum noſtrum. Et quia nos carnes in ſecunda feria non comedimus, aliquot nobis piſces dirigi pro Dominicæ Natiuitatis gloria poſtulamus; vt quod fratribus mittitur, in tuos vtrumque valeat redundare parentes; quatenus dum iſtos refectio terrena reſtigerat, pro illis orationum vota perſoluant. Dilectiſſimos, atque dulciſſimos fratres meos Iulianum, atque Fulcardum, & egregium Filomelam, * Domini Corbulonem, qui me copioſi ſumptus humanitate refecit, ex mea parte ſaluta, meque non frigidum in eorum charitate denuntia.

Spiritualis dilectio carnalem amorem ſæpe ſuperat.

Pſal. 91.

Studioſus auditor dicentem reddit eloquentem.

* Dominū f

Pio lectori ſalutem.

Has duas Epiſtolas, quæ ſequuntur, ſub Leonis, & Alexandri Romanorum Pontificum nomine ideo hic inſeruimus, quoniam à S. Doctore illorum nomine ſcriptas, ſtylus docet, & MSS. Codices apertè teſtantur.

EPISTOLA VI.

Ad Clerum, & populum Auximanum.

ARGVMENTVM.

Leo IX. ſcribit ad Auximanos, præcipiens ſub anathemaris pœna, vt peſſimam conſuetudinem, quæ in eorum præcipuè ciuitate inualuerat, corrigerent, & abrogarent, defuncto ſcilicet Epiſcopo, bona Eccleſiaſtica concurſu populari facto diripiendi.

Leo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, dilectis in Chriſto filiis omnibus Auximanis, Clero, & populo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

QVia auctore Deo, ſic nobis vnius Eccleſiæ cura ſpecialiter eſt commiſſa, vt per dignitatem Apoſtolicæ ſedis etiam cæterarum Eccleſiarū generalis ſit prouiſio delegata, noſtro competere videtur officio non ſolum quæ hactenus aduerſus eaſdem Eccleſias temerariis auſibus ſunt vſurpata, corrigere: ſed etiam ne rurſus eadem præſumant in poſterum, prouidere. Peruerſam autem, & prorſus execrabilem quorumdam plebium conſuetudinem, fama vulgante, cognouimus, vt videlicet ſuo defuncto Epiſcopo, domum Epiſcopi hoſtiliter irrumpentes inuadant, facultates eius, prædonum more diripiant, prædiorum domos incendant, vites inſuper & arbuſta beſtiali immaniores feritate ſuccidant. Quod nimirum niſi Eccleſiaſtici vigoris fuerit cenſura correctum, haud dubium quin regionibus illis repentini furoris immineat gladius. Si enim honorare parentes primum dicitur in repromiſſione mandatum; ſi maledicens patri, vel matri mulctari morte præcipitur: cuius animaduerſionis ſententia digni ſunt, qui non carnales genitores perſequi geſtiunt, ſed ipſam matrem ſuam Eccleſiam, in qua, ex aqua, & Spiritu ſancto regenerati ſunt, viperinum genus diſſipare contendunt? Etſi enim ſacerdos quilibet ex debito humanæ conditionis obiit; ſed Chriſtus, qui animarum noſtrarum Epiſcopus eſt, ex virtute diuinitatis in æternum viuit. Sicut enim Paulus dicit: *Plures facti ſunt ſacerdotes ſecundùm legē, eo quòd morte prohiberentur permanere; Ieſus autem eo quòd maneat in æternū, ſempiternum habet ſacerdotium.* Deum ergo inhonorare conuincitur, qui mortali Epiſcopo * terrena preſſus formidine, ab Eccleſię ſe læſione cohibuit; defuncto autem eo, ad iniuriam Chriſti, qui immortalis Eccleſię ſponſus eſt, fel odij, & virus malitiæ, quod eatenus occultabat, effudit. Et fortaſſis Epiſcopus in vita ſua aliquem læſit: ſed Chriſtus, qui Eccleſię cuſtos relictus eſt, quid peccauit? Si ergo illi, qui nocuit, malum pro malo non redditur, cur æterno Pontifici, qui nobis bona pro malis reddidit, reuerentia non habetur? Verumtamen ſi Eccleſię prędo Dei Filium immortalem proculdubio pontificem crederet, ſi eum vbique præſentem, omnia noſſe, ac poſſe conſideraret, coram eius oculis admittere tam ...

Exod. 20. & Deut. 5.

Exod. 21. & Leuit. 20.

1. Pet. 2.

Hebr. 7.

Contra expilatores domus Epiſcoporum.

* viuentę addid.

pium, tam ſacrilegum facinus non auderet. Sed verè in illo completur, quod per Pſalmiſtam dicitur: *Dixit inſipiens in corde ſuo: Non eſt Deus.* (*Pſal. 13.*) Porrò ſi ij, qui bona ſua Eccleſiæ conferunt, proprij reatus abſolutionem felici commercio promerentur, conſequenter etiam illi, qui Eccleſiaſticas facultates barbarica feritate diripiunt, in æternæ damnationis voraginem cadunt. Qui nimirum nouo, & incomparabili criminis genere ſic Iudaïcam perfidiam ſuperant, vt non modò Gentilium errorem, ſed & hæreticorum prauitatem deteſtabiliores excedant. A quibus videlicet Chriſtus iterum crucifigitur, & corpus eius, quod eſt Eccleſia, crudeliter laceratur. Reprimatur ergo auſus illicitus, & nefarius diabolicæ inſtigationis cohibeatur exceſſus. Abſtineat manus audax Eccleſiaſtico patrimonio, ne victus pauperum pereat; ne quod ex oblatione fidelium iam Deo factum eſt ſacrificium, præda raptorum fiat.

(*Anathema contra bona Eccleſiaſtica diripientes.*) Quiſquis autem huius noſtri Decreti improbus temerator extiterit: ex parte Dei omnipotentis, & auctoritate beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, anathematizandum eſſe decernimus, & vt reuera putridum membrum excommunicationis ferro à ſanctæ Eccleſiæ corpore detruncamus. (*1. Cor. 16.*) Sit igitur, niſi reſipiſcat, anathema Maranatha, omneſque maledictiones Hebal ſuper caput ſuum deſcendiſſe cognoſcat. (*Deut. 27.*) Obſeruatoribus autem gloriam, & honorem, & incorruptionem, quærentibus vitam æternam. Amen.

EPISTOLA VII.

Ad Clerum, & populum Mediolanenſem.

ARGVMENTVM.

Alexander II. Mediolanenſis patria, Romanus Pontifex creatus, ſcribit hanc Epiſtolam ad ſuos ciues, in qua poſtquam paternam, quam de eorum ſalute gerebat, ſollicitudinem humaniſſimis verbis oſtendit, hortatur, vt nihil humile, nihil terrenum cogitãtes, ad cęleſtia toto animi impetu, & ardore ſe extollant.

Alexander Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, omnibus Mediolanenſibus, Clero, & populo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Diuini iudicij diſpoſitione prouiſum eſt, vt Mediolanenſis Eccleſiæ filius, & Ambroſianis vberibus ſublactatus, ad famulatum Apoſtolicæ Sedis indignus aſcenderem, ac Matri omnium Eccleſiarum paſtoralis curæ ſollicitudine deſeruirem. (*Clericorũ conuerſatio cæleſtis eſſe debet.*) Vnde cùm totius vniuerſalis Eccleſiæ cura nobis non leuis incumbat, propenſius circa vos ipſa natura nos prouocat eſſe peruigiles: vt vnde nos conſtat originis duxiſſe primordium, ibi etiam maioris ad æternam ſalutem habeamus ſollicitudinis incrementum. Nam & ignis ea prius ligna conflagrat, ex quibus oritur; & fons illas ante omnia terræ venas infundit, ex quibus profluens deriuatur. Vnde vos, dilectiſſimi, paternæ dilectionis ſtudio cohortamur, vt ad cælum ſe veſter ſpiritus erigat, deceptoria terrenarum rerum, & caduca lucra contemnat, ab amore cœnoſi huius mundi ſe prudenter expediat, ad Creatoris ſui deſiderium medullitus inardeſcat. Eſtis enim, ſicut beatus dicit Apoſtolus, *Gens ſancta, populus acquiſitionis, vt virtutes annuncietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen ſuum.* (*1. Pet. 2.*) Quibus ergo hæreditas incontaminata, immarceſcibilis conſeruatur in cælis, abſit, vt eorum mens per amorem rebus ſit inuoluta terrenis.

Planè, quia etiam vulgaribus loquitur, vulgatum ſcripturæ teſtimonium libentius adhibemus. Mementote itaque, fratres mei, quòd in oratione Dominica dicitis: *Pater noſter, qui es in cælis.* (*Matth. 6. Luc. 11.*) Quem itaque Patrem vocamus, ad eius hæreditatem tota mentis concupiſcentia feſtinare debemus. De terrena porrò hæreditate ſcriptum eſt: *Hæreditas, ad quam in principio feſtinatur, in nouiſſimo benedictione carebit.* (*Prou. 20.*) Cur ergo cùm dicimus, *Pater noſter*, præſto ſubiungimus, *qui es in cælis*? (*Quare dicamus, Pater noſter, qui es in cælis.*) & non potius, qui es in terris, videlicet quæ nobis notiores ſunt? ſiue qui es in aquis, aut in abyſſis, cùm vbique Deus ſit, nihilque ab eius omnipotentia vacuũ ſit? ſed cùm dicimus, *Pater noſter*, idcircò addimus, *qui es in cælis*, vt ad illam cæleſtem hæreditatẽ ſeſe noſter animus erigat: atque in tam ſublime germen adſcitus, vt ſit hæres Dei, terrena quælibet ignobiliter non requirat. Enimverò pater fidei Abraham plures habuit filios, ſed ſolus ille nobilis, qui fuit vxoris: qui verò ex concubinarum ſunt ignobilitate ſuſcepti, paternæ hæreditatis ſucceſſione leguntur excluſi. Porro autem dum eos aleret Abraham, omnes dicebantur filij Abrahæ; at verò cùm ad teſtamentum venitur, qui ſit legitimus hæres, qui fieri debeant hæredes, patenter oſtenditur. Nam, Scriptura teſtante, *Dedit Abraham omnem hæreditatem filio ſuo Iſaac; filiis autem concubinarum dedit munera, & ſegregauit eos à filio ſuo Iſaac.* (*Gen. 25.*) Ecce itaque omnes dicebantur filij, ſed non omnes hæreditatis paternæ ſunt iura ſortiti. Sic profectò, fratres, quamplures ſunt hodie Chriſtianæ profeſſionis titulo decorati, qui videlicet in Chriſti hæreditate nequaquam merentur adſcribi: & nunc quidem paterno vocabulo gloriantur, ſed nequaquam ad hæreditanda paterna bona perueniunt, quia velut ſpurij non cæleſtia, ſed terrena ignobiliter concupiſcunt.

Vos autem, dilectiſſimi, membra mea, viſcera animæ meæ, ſic ſatagite per viam mandati cęleſtis incedere, vt mens noſtra meritò ſemper debeat de ſancta conſanguineorum ſuorum conuerſatione gaudere. Speramus autem in eo, qui de Virgine dignatus eſt naſci, quia noſtri miniſterij tempore ſancta Clericorum caſtitas exaltabitur, & incontinentium luxuria cum cæteris hæreſibus confundetur.

Omnipotens Deus, dilectiſſimi fratres mei, ab omni vos prauitate cuſtodiat, & per iuſtitiæ ſemitam ad cæleſtia vos regna perducat.

EPISTOLA VIII.

Ad Clericos Florentinos.

ARGVMENTVM.

Eos, qui flagellis corpus ſponte cędendi morem tamquam nouum, & ſacris ca-

nonibus contrarium irridebant, vehementer hac Epiſtola redarguit.

Religioſis fratribus ſanctæ Florentinæ Eccleſiæ Clericis, Petrus peccator Monachus ſinceræ charitatis obſequium.

DIgnum eſt, vt & non paſcentibus Innocens ſatisfaciat, cùm paſſim etiam audire nolentibus liuidus detractor accuſat: nec otioſum eſt, ſi eiſdem auribus, quibus mendacium falſiloquus ingerit, libera conſcientia ordinem perſpicuæ veritatis exponit; quatenus & auditor vanitati fidem adhibendo non peccet, & accuſati fama ad aliorū perniciem non laboret. Quod igitur de Monachici ordinis exercitiis ſcripſi, & ſcopatum præcipuè diſciplinis Monachus Monacho ſpecialiter miſi, nec laicorum, ſiue etiam Clericorum notitiæ prodenda mandaui; vrbici autē Eremitæ, forenſes, videlicet ſolitarij, Monachi vniuerſales id ſolum machinati ſunt de medio ſtyli currentis excerpere, quod ſcandalum poſſet monachici ſeruitii arcana neſcientibus generare. Sed teſtes mihi ſunt fratres, qui ſub inſtitutione ſanctæ regulæ regulariter viuunt, hoc me apicibus tradidiſſe, quod ipſi quotidie ſatagunt operibus exercere. Nec aliud relationis ſeries protulit, quàm quod tritæ, & inolitæ operationis conſuetudo dictauit. * Quod autem ſub monachicæ profeſſionis nomine plebibus impetant, qui in angulis conſtituti, tamquam in tribunalibus ſiue prætoriis pragmaticæ ſanctionis iura promulgant, qui alios lacerando, & mordendo, ſolis ſibimet rigidæ iuſtitiæ priuilegium arrogant, quid in humilitate Crucis Chriſti inter Monachos agatur, ignorant: & hoc prodigium deputant, quod alij quotidiani vſus aſſiduitate frequentant. Ecce, inquiunt, peregrinando carina, ecce noua pœnitentia, & tranſactis tot ſæculis hactenus inaudita. Si hoc ſemel admittitur, ſi ratum ducitur, ſi tenetur, omnes profectò ſacri canones deſtruuntur, antiquorum Patrum præcepta depereunt, &, vt Iudæus dixerat, Paternæ traditiones ad nihilum rediguntur. Quæ profectò verba à charitate, quòd eſt funditus aliena, ſed à bruta, ac beſtiali probantur ebullire vecordia. Numquid enim Redemptor noſter verbera, Euangelio teſte, non protulit? Numquid non Paulus quinquies quadragenas vna minus accepit? Numquid non Apoſtoli omnes flagellis cæſi? Numquid non & ſancti Martyres ludibria, & verbera ſunt experti? Numquid non Moyſes verberibus affici reos in lege præcepit? Numquid non B. Hieronymus, & alij nonnulli flagellis mactati, Deo præſide, referuntur? An eamdem, quam & ab inuitis interdum Deus omnipotens exigit, ab vltro offerentibus ſuſcipere pœnitentiam recuſabit? Sed fortè dicturus eſt oblocutor, quia qui ſanctos non à ſe, ſed ab aliis cæſos fuiſſe, Scriptura teſte, cognouimus, noſmetipſos extra eorum normam caſtigare propriis manibus non debemus. Cui videlicet obiectioni facile, quod reſpondeatur, occurrit; quia cùm nos Domini Crucem vltronea mortificatione deferimus, niſi ad exemplum eius in Crucis ſtipite à perſecutoribus configamur; & cùm ſopito iam perſecutionis articulo crucifixores deſint, incaſſum de cætero Crux tollenda præcipitur, cùm nullum dimicanti ſupplicium à tortoribus irrogetur. Quod ſi væſanum, & abſurdum eſt credere, illud pœnitentiæ genus Dominum in afflictione noſtra deſpicere, quod in ſemetipſo dignatus eſt pro noſtra ſalute perferre; quid mirum, ſi puniendo

* Qui ſ. Religionē mentientes flagellantur.

Act. 6. Gal. 1. Mar. 15. Ioan. 19. 2. Cor. 11. Act. 5. Heb. 11. Deut. 25. Hier. epiſt. 22. to. 1.

Cur nos debeamus ſponte flagellare.

A commiſſa ſuimet ſe exhibeat homo tortorem, & ad euadendum iudicium ſibi ſe conſtituat iudicem? dicente Apoſtolo: *Si noſmetipſos iudicaremus, non vtique iudicaremur.* Sicut enim non temeritatis arguendus eſt, qui non modò ſacerdotali præcepto, ſed & ſponte ieiunat; ita quoque non fruſtra laborare cenſendus eſt, qui ſe non alienis dumtaxat, ſed & propriis manibus affliciendo caſtigat. Quod ſi Achab, reprobi videlicet Regis, cilicium diuina pietas non contempſit, quam benignè, quàm miſericorditer illum deſuper aſpectare credendus eſt, qui ſe velut in atrociſſimo crimine deprehenſum nudum diuinis aſpectibus obtulit accuſatorem pariter & tortorem; reum ſimul & teſtem: cenſorem nihilominus, & carni-
B ficem fecit? Optimè pœnitet, qui dum carnem verberibus mactat, lucrum, quod delectatione carnis amiſerat, afflictionibus recompenſat: & ſalubrem illi nunc amaritudinem ingerit, cuius olim noxia delectatione peccauit. Nihil differt quibus pœnis caro pœnitentis addicitur, dummodo voluptas præcedentis illecebrę vicaria repreſſi corporis afflictione mutetur. Quòd ſi non facientibus noua, ac proinde reprehenſibilis videtur diſciplina virgarum, & ad liuidæ perſuaſionis ineptiam iudicatur deſtructio canonum, abolitio decretorum; numquid venerabilis Beda redarguendus eſſe videbitur, qui poſt antiquorum ſententiam canonum, quoſdam pœnitentes ferreis aſſerit circulis aſtringendos? Numquid ſanctorum Pa-
C trum vita iure conſpuitur, quę alios per ogdoadas, & pentadecas in vepribus ſtando, alios de ſole in ſolem rigidas vlnas in aëra ſuſpendendo, alios in defoſſis ſpecubus iugiter latitando, reatus ſui pœnitentiam peregiſſe teſtatur? Numquid & beatus ille Macharius dignè ridebitur, qui dum ſe minimum quid admiſiſſe pœnituit, acutiſſimis culicum roſtris, quæ videlicet apros transfigerent, per ſex menſes membra ſua nudus expoſuit? Numquid & Niniuitarum pœnitentia contemnenda eſt, qui nec iumenta per triduum paſcere permiſerunt? Quia igitur hæc, & alia multa pœnitentiæ genera ſacris non reperiuntur inſerta canonibus, numquid penitus execranda ſunt, & Patrum ſanctionibus perbibenda ſunt eſſe contraria? Erubeſcat ergo lingua
D frenetica & quæ neſcit eſſe facunda, diſcat eſſe vel muta: neſcit vtiliter verba depromere, ſciat ſaltem ſine læſione tacere.

Sed dicat mihi cenſor iſte fratrum, & doctrinæ magiſter ignotę; qui nimirum ſic ſibimet ſuper diſcipulos intempeſtiuam arrogat ferulam, vt nec dum præceptori præbuerit clientelam, dicat, inquam, cùm ſacerdotes Eccleſiæ annoſam indicunt quibuſdam peccatoribus pœnitentiam, numquid non aliquando certam pecunię præfigunt pro annorum redemptione menſuram; vt nimirum facinora ſua eleemoſynis redimant, qui longa ieiunia perhorreſcunt? Sed quia hæc pecuniæ redemptio in antiquis Patrum canonibus minimè reperitur,
E abſurdum eſſe, & friuolum iudicabitur? Quòd ſi hoc laïcis indulgetur, vt peccata ſua eleemoſynis redimant, ne ſurripiente mortis articulo, ex hac vita ſine reatus ſui, quod abſit, abſolutione recedant; quid Monacho præcipiendum erit, qui & longam fortè pœnitentiam, peccatis exigentibus, accipit: & pecunias olim funditus, quibus redimatur, abiecit? Numquid ſi pro humanæ fragilitatis intuitu peccatum redimi nummorum ſumma præcipitur, pro peccato carnis afflictio meritò reſpuetur? Quid enim mirum ſi caro, quæ nos in exilium læta deiecit, verſa vice ad patriam afflicta reducit? Et poſt

1. Cor. 11.

3 Reg. 21.

Spontanea flagellatio eſt optimū pœnitentiæ genus.

Pœnitentię exempla ex ſanctis Patribus petita.

Pallad. hiſtor. SS. Patr. ſect. 17.

Iona 3.

Pœnitentię laicis in eleemoſynis commutantur.

Dan. 4.

hoc idem, cui dudum noxiè conſeoriendo peccaoimus, idipſum nonc caſtigando ſalubriter emendemus? Atque, vt ita loquar, eadem beſtia iam humilis facta, curandum medico colliſum hominem vehat, quem primitus infrunita, atque veſaniens impatienti calce percuſſerat? Immo quid nouum, ſi terra, quæ ſpinas ante, vel paliuros attulerat, eiſdem tribulis putreſcentibus exculta, poſtmodum & læta pingueſcat? Obſtruatur igitur os iniqua loquentium, & qui propria neſciunt errata corrigere, alienam ſaltem iuſtitiam verbis deſinant mordacibus lacerare: & quæ ipſi neſciunt cum ſpiritualibus agere, paueant obtrectatoriè cum ſæcularibus irridere.

Vos autem, dilectiſſimi, quos & religioſa vita ſanctificat, & cæleſtis ſapientiæ fulgor illuſtrat, ſibilantia ſerpentium ora reprimite, & peſtiferum virus, ne ad multorum perniciem tanta libertate perefffluat, veſtris auctoritatibus obuiate: & quia, iuxta verbum Domini, vos eſtis ſal terrę, quidquid amaritudinis imperitorum hominum ruſticitas exhibet, totum prudentiſſimæ grauitatis veſtræ ſapor obdulcet. Plura ſcripturus eram, ſed dum manus ad iaciendos apices properat, finita ſchedula, nuntius etiam expeditè præcinctus, equitare feſtinat. [*Matth. 5.*]

EPISTOLA IX.

Ad Clericos Fanenſes, habetur tom. 3. eſtque opuſcul. 27.

EPISTOLA X.

Ad Clerum, & populum Fauentinum.

ARGVMENTVM.

Vocatus à Fauentinis poſt ipſorum Epiſcopi mortem; excuſat ſe, quòd in præſentia præteritis languoribus, laſſitudine valde debilitatus, ad eos accedere non poſſet. Interim illos hortatur, vt Epiſcopi electionem vſque ad Imperatoris aduentum, à quo illius Eccleſiæ ſtatus componendus eſſet, à Pontifice differri curent: ac Presbyterum aliquem idoneum optent, qui Epiſcopatus vicariam adminiſtrationem gerat; ſe quoque afuturum in tempore pollicetur.

Sanctis, ac venerandis fratribus Fauentinæ Eccleſiæ filiis Clero, & populo, Petrus peccator Monachus in Domino ſalutem.

CVm ſanctæ memorię Dominum P. Epiſcopum veſtrum obiiſſe cognouimus, mens noſtra repente turbata contabuit: ſubiti caſus nos ſtupor inuaſit, & fraternæ compaſſionis mœror viſcera noſtra commouit. Venerabilis autem filius noſter, Abbas ſcilicet, quem ad me direxiſtis, ita me reperit non modò præteritis languoribus, ſed & quibuſdam laboribus conquaſſatum, atque contractum, vt nunc tam cito ad vos venire non poſſim. Quamobrem donec nos in ſeruitium veſtrum venire contingat, quod iuxta modulum noſtrum vobis faciendum eſſe coniicimus, per huius epiſtolæ paginulam breuiſſimæ prolationis eloquia deſtinamus. In quantum verò deprehendere poſſumus, vnus ſpiritus fuit, qui & noſtri cordis ingeniolum tetigit, & ſanctam prudentiam veſtram in id, quod inter vos pactum eſt atque conuentum, vnanimiter incitauit: videlicet, vt non eligatis Epiſcopum vſque ad Regis aduentum. Qui ſcilicet & errorem tollat, & vos, atque Eccleſiam veſtram, ſedatis vndique iurgiis, in quietis, ac pacis tranquillitate componat. Vnde & Dominus noſter Papa rogandus eſt, vt Epiſcopum vobis modò non ingerat, ſed Eccleſiam veſtram interim vacare, & vos ſub ſuæ benedictionis vmbraculo manere decernat. Quia verò per Dei miſericordiam induſtrios inter vos clericos, ac prudentes, & litteratos habetis, ſi placet, vnus ex eis eligatur, qui ad exequendum hoc negotium vtilior inuenitur. [Fauentina Eccl. bonis clericis referta.] Cui nimirum cura, ac ſollicitudo totius Epiſcopatus poſſit imponi, ac per eum omnia neceſſitatis Eccleſiaſticæ negotia debeant miniſtrari. Ego interim, ſi præcipitis, cùm opportunum fuerit, in veſtrum ſeruitium veniam: & vel in conſignandis pueris, vel in aliis Epiſcopalibus officiis pro charitate Dei, & veſtra, forſitan aliquamulum laborabo.

EPISTOLA XI.

Ad V. & P. Clericos Fauentinos, habetur tomo 3. eſtque opuſc. 41.

EPISTOLA XII.

Ad G. Theſaurarium Fauennatenſis Eccleſiæ.

ARGVMENTVM.

D. Petrus Dam. in patriam à ciuibus, & Archiepiſcopo vocatus, in qua tamen neque in honore habebatur, neque in animarum ſalute proficiebat, incertus quid ageret, hanc Epiſtolam ſcribit ad Theſaurarium Rauennatem, in qua illum conſulit, quid ſibi faciendum cenſeat: vtrum in patria remanendum, an ad ſuum Monaſterium redeundum. Cupidus enim alienæ ſalutis, non poterat æquo animo Rauennæ eſſe, vbi ſuæ prædicationi nullus locus pateret. Ex altera verò parte ſi ſuum Monaſterium repeteret, verebatur vir modeſtiſſimus, ne in tanta omnium in ſe obſeruatione aliquid de ſua humilitate periclitaretur. Videtur tamen in eam ſententiam inclinare, vt animarum lucrum ſuo periculo prępona. Omnia tamen illius, ad quem ſcribit, conſilio, integra ſeruat.

Domno G. religioſo Presbytero, Atque Seth, in Cymiliarcho, Petrus vltimus Monachorum ſeruus feruentiſſimæ deuotionis obſequium.

NOn ignotas, dilectiſſime, quia & olim à Gebehardo Archiepiſcopo, & nuper ab hoc nouo, qui zelo diuini Spiritus conſtitutus eſt, necnon & a plerìſque Rauennæ ciuibus ſæpe multumque rogatus, tandem conſenſi; & eremum deſerens, ſpe lucrandi animas, vrbem habitaturus adueni. Sed cùm prædictum virum cernerem, non dicam ad quod miſſus, ſed quod permiſſus fuerat, agere, populum quoque non in me charitatis zelum, non in ſe ſtudium propriæ ſalutis habere, pœnituit, fateor, quia dum vanitatibus hominum credidi, a diuinæ voluntatis linea, licet ſerò, perſpicuè tamen me aberraſſe cognoui: & dum congeſtorum auiditate piſcium viuarium petij, raros ſaltem, quos per diffuſa marium flueнta claudere conſueueram, fruſtratus amiſi. Interea tamen quodam fruebar conſolationis auxilio, quia videlicet etſi in lucrandis animabus me exercere non poteram, moleſtiſſimum tamen pondus popularis reuerentiæ non ferebam. Vtrumque nimirum in ſtatera mentis meæ æqua penè lance pendebat, & ſterilitatis infortunium cum negatæ venerationis lucro lætus recompenſabam. Eſt enim reuera popularis fauor imperfectis non mediocriter noxius, quia vel in ſe delectatos in vanæ gloriæ voraginem deiicit, vel etiam reſiſtentes receptæ mercedis terrore transfigit.

Popularis fauor imperfectis non mediocriter noxius.

Cuiuſdam occaſione feſtiuitatis nonnullis religioſis inuitantibus viris, vehiculumque mittentibus, cùm ad Vrbinatem prouinciam repedaſſem, tantus me inundantium fratrum, monachorum videlicet atque ſæcularium fluctus abſorbuit, quod nequaquam me ad tutiſſimi portus ſinum retorquere vela permiſit: & velut in ipſo marmore per circuitum arenatum mihi ager opponitur, dum ne aliò progrediar, importuna me tot fratrum charitas obteſtatur. Sed, vt opinor, idcirco me omnipotens Deus illic permiſit accedere, vbi non debueram permanere, quatenus dum præruptos ſaxorum ſcopulos cernerem, rarioris ſegetis aruum nõ omnino deſpicabile, ac per hoc inſulcabile deputarem. Et dum petroſus ager attenditur, in comparatione eius trigeſimi fructus terra, fœcundiſſimus noualis Africæ iudicetur. Anxiabar denique prius vbi poſſem vberiores animarum fructus acquirere, & zelo proximorũ ductus, diuerſas Italiæ regiones curioſo mentis lumine perluſtrabã: dumque reuocare alios ambiebam, ad rectitudinis ſtatum, ipſe paulò minus potui vagationis incurrere naufragium. Nunc autem, vt ita dixerim, quaſi ſaburra quædam lembum mentis meæ præponderat, immò velut anchora affixa ſolo, triplici perſeuerantiæ fune coarctat. Vnus ſolummodo ſcrupulus mihi adhuc moleſtiam ingerit, qui me, chariſſime Pater, conſilij tui manum flagitare compellit. Qui videlicet ſcrupulus ſi tuæ reſponſionis indice à mentis meæ pede ſuccutitur, non ambigo per Dei miſericordiam quin poſtmodum recto firmus itinere gradiatur. Reſpondeat ergo mihi prudentia tua, quid mihi vtilius ſit: vtrum illic habitare, vbi & animarum fructus acquiritur, & deuota mihi populi reuerentia exhibetur: an illic potius, vbi ſine fructu, pariter & honore conſiſtam? Quorum mihi vtrumlibet periculoſum videtur: & dum alterum metuo, alterum quoque nihilominus è diuerſa fronte formido. Nam ſi infructuoſus vixero, Euangelicam mihi ſecurim ad radicem arboris poſitam expaueſco, de qua videlicet arbore Veritas terribiliter intonat, dicens: *Succide, inquit, illam, vt quid etiam terram occupat?* Si autem dum fructus acquiritur, mihi iam honor exhibetur, illam repulſionis ſententiam vix effugio, qua dicitur: *Amen dico vobis, recepiſtis mercedem veſtram.* Hæc eſt igitur quæſtio, quam à te ſolui deſidero: hoc ſolum eſt, propter quod tibi ſcribere cuncta ſuperius comprehenſa diſpoſui. Sed quia, iniuncto Eccleſiaſtici Prioratus officio, te occupatum noui, & reſcribendi forſitan otium non facile poteris reperire, ſuper hoc capitulo ego ipſe interim ſcribo quod ſentio: nimirum non vt magiſtrum diſcipulus doceam, ſed verum mei intellectus ſententia tenenda ſit, diſcam; prudentiæ ſcilicet tuæ optione ſeruata, vt vel abnuendum proprio ſtylo coërceas, vel probandum grauiſſima tui iudicij auctoritate confirmes.

Luc. 13.

Matth. 6.

Cuncta ſanè diuinarum Scripturarum eloquia ad nil aliud, niſi ad animarum ſalutem crebris ſunt voluminibus exarata. Quidquid enim in his præcipitur, quidquid prohibetur, totum proculdubio ad prouectum ſit animarum, Paulo atteſtante, qui ait: *Quæcumque ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt, vt per patientiam, & conſolationem Scripturarum ſpem habeamus.* Si ergo propter Scripturæ minas ſic impenſus honor aufugitur, vt animarum quoque vtilitas negligatur; patet profectò, quia intentio, pro qua Scriptura ſeruari debuit, non tenetur. Si enim ad hunc finem omnis ſacra Scriptura refertur, vt per eam ſalus animæ requiratur, dum fugientes honorem, animarum lucra poſtponimus, id potiſſimum, propter quod Scriptura facta eſt, non ſeruamus. Et peruerſo modo, dum obtemperare ſacris voluminibus nitimur, cõtra hæc eadem ſacra volumina decertamus. Qui enim dicit: *Ne recumbas in primo loco,* ipſe præcipit, dicens: *Qui audit, dicat, veni.* Et qui prohibet, ne vocemini magiſtri, ipſe iubet diſcipulis: *Ite, docete omnes gentes.* Oportet ergo, vt dum animarum fructus exquiritur, non humana laus, non popularis fauor, non aliqua honoris reuerẽtia mentis intentione quæratur. Quòd ſi vltro oblatus honor nolentibus nobis ingeritur, neceſſarium eſt, vt in pauimento cordis ſub diſtricto diſciplinæ pede calcetur, & velut venenatus ſerpens in ipſo ſuggeſtionis capite ictum ſentiat, ne nos, quod abſit, in extremo bonæ operationis calcaneum mordere præſumat. Nec tamen ob id eſt animarum vtilitas deſerenda, ſed vt reuera ſtrenui bellatores, dum noſmetipſos humilitatis clypeo ab iniecto elationis telo protegimus, proximos noſtros ad fortiter agendum ſanctæ exhortationis vocibus excitemus. Verumtamen ſi proximos prudentiæ noſtræ clypeus protegat, ne hoſtis poſt tergum latitans, occultum ex inſidiis vulnus infligat. Sic contra noſtrum dimicemus aduerſarium, vt commilitonibus etiam noſtris prouideamus auxilium. Sic circa commilitones fraterna charitas vigilet, ne proprium latus gladiis hoſtilibus nudet. Sic ſic nimirum duplex nobis merces acquiritur, dum ex ipſo charitatis officio, quod piè proximis noſtris impendimus, bellicus labor oritur, quem repugnando vincamus.

Sacri libri propter animarum ſalutẽ ſunt ſcripti.

Rom. 15.

Luc. 14.

Apoc. 22.

Matth. 23.

Matth. vlt.

Sic animarum ſalus curanda eſt, vt popularis exiſtimatio non quæratur.

Sed ne argumentationi potius quàm ſolidæ veritati videamur inſiſtere, hoc, quod propoſuimus per ſacræ Scripturæ non pigeat exempla monſtrare. Ioſeph quippe vir ſanctus, vt periculoſam populi ſubleuaret eſuriem, ſecundam poſt Regem ſuſcipere non abnegat dignitatem: & qui prius

Ioſeph.

anguſti carceris fuerat cultor, iam totius Ægypti factus eſt dominator. Vnde & fratres eius ad Iacob alacres dicunt: *Ioſeph filius tuus viuit, & ipſe dominatur in terra Ægypti.* (Gen. 45.) (Moyſis.) Moyſes, qui dudum cognati gregem in deſerto humiliter pauit, (Exod. 8.) vt melioris poſtmodum gregis dux fieret, totius Iſraëlitici populi obſequium non refugit, qui nimirum ad tanti honoris culmen perductus eſt, vt omnis illa Hebræorum multitudo ad iuſſionis eius ſe verba ſuſpenderet, eiuſque legibus ſupplex obtemperaret. Vterque tamen quantæ manſuetudinis in ipſa ſublimitate perſtiterit, indubitanter agnoſcitur, & dum alter ſe agnoſcendum peregrinis fratribus, cùm latere potuiſſet, vltroneus offerat; alter B ſuam humilitatem, velut alienam, humiliter pandat: *Erat,* inquit, *Moyſes vir mitiſſimus ſuper omnes homines, qui morabantur in terra.* (Num. 12.) (Ioſue.) Ioſue quoque, qui Moyſi miniſter extiterat, eo moriente ſuſcipere regiminis officium non recuſat. (Ioſ. 1.) Qui nimirum ſi pro humilitate ſeruanda principatus iura contemneret, numeroſis Regibus, quos peremit, perimendam populi multitudinem cunctorum reus exponeret: & dum ſibi caueret iactantiæ caſum, fratrum negligeret vitæ periculum. Quid dicam Samuel, qui (Samuelis.) quamdiu non eſt ab ipſo populo ex principatus arce deiectus, & excelſus videbatur in publico, & humilis erat in occulto. Qui videlicet ſuſcepti regiminis locum adeo inuitus deſeruit, vt maioribus natu ex Iſraël ſibi Regem petentibus, de eo protinus Scriptura dicat: *Diſplicuit ſermo in oculis Samuelis, eo quòd dixiſſent, da nobis Regem, vt iudicet nos.* (1. Reg. 8.) (Eliæ, & Eliſæi.) Quid referam Eliam? quid Eliſæum? qui vt proximis potuiſſent ſua prædicatione proficere, nequaquam veriti ſunt & multis coruſcare miraculis, & ipſis Regibus, omnique populo venerabiles apparere. Et, vt iam prætermiſſis tot veteris teſtamenti Patribus ad Euangelium tranſeam, (Ioan. Bapt.) (Ioan. 1.) numquid Præcurſor Domini vitare penitus honoris reuerentiam potuit, qui ſe Chriſtum non eſſe turbis ipſum eſſe credentibus, vix negando ſuaſit? (Petri Apoſtoli.) Numquid Petro popularis reuerentiæ fauor defuit, qui tot languidos ſuperfuſa ſolummodo ſui corporis vmbra ſanauit? (Act. 5.) Nûquid Paulo non eſt honor exhibitus, (Pauli Apoſtoli.) quandoquidem in Liſtris mox vt debilis pedibus, eo præcipiente ſurrexit, protinus omnis turba in eius laudem ſtupefacta clamauit: *Dij,* inquiunt, *ſimiles facti hominibus deſcenderunt ad nos;* (Act. 14.) (Ibid. v. 12.) vnde ſicut paulò poſt ſubditur: *Sacerdos Iouis qui erat ante ciuitatem, tauros, & coronas ante ianuas offerens cum populis, volebat ſacrificare.* Sed quàm inflexibilis ille in ſuæ humilitatis arce perſtiterit, manifeſtat ipſe & Barnabas, cùm, ſciſſis præ triſtitia tunicis, dicunt: *Viri, quid hæc facitis? & nos mortales ſumus ſimiles vobis homines.* (Ioan. Euãg.) An dilectus Domini Ioannes Euangeliſta penitus euadere honoris reuerentiam potuit, qui vniuerſum populum virorum, ac mulierum cum hymnis, & laudibus occurrentem ſibi, dum ab exilio reuerteretur, inuenit? Cui etiam illud ſingulare Chriſti præconium non præſumptionis vitio, ſed nimio deuotionis deſiderio cantabatur: *Benedictus,* aiunt, *qui venit in nomine Domini.* (Matth. 21. 9.) An & Andreas Apoſtolus populi obſequio caruiſſe (Andreæ Ap.) credendus eſt, quem in Cruce pendentem dum Achaici tumultuarentur eripere, ipſum quoque prouinciæ Præſidem comminati ſunt trucidare? (Chriſti Ieſu.) Et vt ex ipſo ſanctorum omnium capite allegatio noſtra firmius roboretur, Redemptorem noſtrum Iudæi Regem voluerunt conſtituere, niſi ille montis aufugium petiiſſet. (Ioan. 6.)

Si ergo mediator Dei & hominum ad exhibendum ſolius humilitatis exemplum ſic hominum reuerentiam voluiſſet abiicere, vt nec miraculorum virtutes oſtenderet, neque prædicationis verba proferret, humano generi in peccatis mortuo, quid, rogo, ſalutis, quid vtilitatis impenderet? Sed idcirco voluit reuerendus, & mirabilis apparere, vt mirantium ad ſe corda conuerteret, conuerſos autem per viam, qua gradiebatur, ad patriam reuocaret. Cùm ergo magnoperè timemus hominum reuerentiam, qua & noſtra ſeſe virtus exerceat, & exhibentium deuotioni fructus accreſcat? (Quo maiores nobis honores cumulãtur, eo glorioſior noſtra humilitas eſt. Greg.) Quæ videlicet ſi quando ante mentis noſtræ ianuam vanæ gloriæ ventus ſubmurmurat, ſcutum protinus humilitatis opponitur: & quo violentior ictus impingitur, eo nobis locupletius, peracta victoria, præmium cumulatur. Porrò autem niſi aliquo modo venerabilis auditoribus perſona prædicantis appareat, nunc admiſſus prædicationis ſermo apud eorum animum non laborat. Nam ſi loquentis perſona deſpicitur, reſtat vt ipſa locutio apud audientes deſpicabilis iudicetur. Neque enim laborare apud eos poterat Paulus, qui eum deſpiciebant, dicentes: *Epiſtolæ,* inquiunt, *graues ſunt, & fortes, præſentia autem corporis infirma, & ſermo contemptibilis.* Apud eos autem multum profecerat, quibus gratias referendo dicebat: *Sicut Angelum Dei excepiſtis me, teſtimonium enim vobis perhibeo, quia ſi fieri* C *poſſet, oculos veſtros eruiſſetis, & dediſſetis mihi.* (1. Cor. 10.) (Gal. 4.) Numquid Apoſtolus deſpectui volebat haberi, vnde conqueritur? Numquid ſedulitatis obſequium deuitabat, vnde gratificatur? Sed vtrumque non propter ſe. Non enim quærebat, quæ ſua erant, ſed quæ alterius. (Cur Paulus Apoſt. nollet ſe ab auditoribus contemni.) Idcirco nempe volebat à diſcipulis coli, vt attentè etiam poſſet audiri: idcirco recuſabat ab auditoribus deſpici, quia metuebat ſimul & ſermonem contemni. Hinc eſt enim, quod Theſſalonicenſibus ait: *Rogamus autem vos fratres, vt noueritis eos, qui laborant in vos, & præſunt vobis in Domino, & commonent vos, vt abundantius habeatis illos in charitate propter opus illorum.* (1. Theſſ. 5.) Hinc eſt, quod de Epaphrodito ad Philippenſes dicit: *Excipite,* inquit, *illum cum omni gaudio in Domino; & eiuſmodi cum honore habetote.* (Philipp. 2.) Si ergo Apoſtolus reuerentiam D ſugiendam omnino decerneret, dum auditoribus præcipit, vt doctori ſuo honorem exhibeant, ſuadet profectò, vt eum de ſuis finibus honore proſequentes expellant. Sed hoc mouere videtur Prædicator egregius, vt diſcretus vir & honorem ſibi delatum exterius pro fratrum vtilitate ſuſcipiat, & eumdem honorem intrinſecus pro ſua humilitate contemnat, quatenus vndique circumſpectus ſic illorum ſaluti prouideat, vt ipſe tamen elationis vitio non ſuccumbat. Neque enim, vt nos valeamus ab huiuſmodi vitio cautiores exiſtere, idcirco debemus fratribus noſtris prædicationis auxilium denegare; cùm Moyſes dicat: *Obſecro, Domine, peccauit populus iſte peccatum magnum, fecerunt ſibi deos aureos; aut dimitte eis hanc noxam: aut ſi non facis, dele me de libro tuo quem ſcripſiſti.* (Exod. 32.) E Qua ergo conſcientia poſſumus priuato amori fratrum lucra poſtponere, cùm iſte non dubitet pro ſalute proximorum de libro diuinæ memoriæ funditus deperire? Dehinc etiam Paulus dicit: *Optabam ego ipſe anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis, qui ſunt cognati mei ſecundùm carnem, qui ſunt Iſraëlitæ.* (Rom. 9.) Cùm igitur ſancti viri, vt fratribus conſulant, etiam animarum ſuarum periculum ſubire non metuſit, quid aliud faciunt, quàm exemplum ſui capitis imitantur? Qui videlicet pro ouibus ſuis animam ſuam poſuit: &, vt nos à morte redimeret, mortis perferre ſupplicia non expauit. (Ioan. 10.) Abſit ergo, vt propter honorẽ qui nobis impenditur, debeamus

fratri-

fratribus noſtris ædificationis verba ſubtrahere: ſed propter eorum ſalutem, ipſum acquieſcamus honorem æquanimiter tolerare.

Hæc autem, venerabilis Pater, dixerim, non vt pertinaciter proprij intellectus arbitrium ſequar, aut hæc affirmare præſumam: ſed vt tu ſecundum ingenium tibi diuinitus datum, vel ſi res aliter habet, inſinues: vel quæ dicta ſunt, grauiſſima tui iudicij auctoritate confirmes. Saluta, quæſo, ex mea parte chariſſimum mihi patrem, & magiſtrum meum Mainfredum presbyterum, & dilectiſſimum fratrem meum Gerardum de Blanca. Reddat illis omnipotens Deus omnia bona quæ mihi fecerunt pro amore eius.

EPISTOLA XIII.

Ad Capellanos Gothifredi Ducis.

ARGVMENTVM.

Defendit ſe à calumnia Capellanorum Gothifredi Ducis, qui illum auaritię taxabant, eorumdem quoque duas prauiſſimas opiniones redarguit. Affirmabant enim Clericos poſſe vxores ducere. Illos qui Episcopatus, & ſacerdotia mercarentur, dummodo impoſitionem manus gratis acciperent, ſimoniacos non eſſe. Quam vtramque hæreſim eſſe, apertè oſtendit.

Dilectis in Chriſto fratribus Capellanis Gothifredi Ducis, Petrus peccator Monachus ſalutem.

CVM ſeruandum aliquid, quod cordi ſit, ſcribere ſoleo, multiplici diuerſorum codicum bibliotheca vallatus, maiorum ſententias recolo: atque vbi neceſſarium eſt, ad eorum ſemper exempla recurro: nunc autem in prærupti montis, atque niualis cacumine conſtitutus, dum Monaſterialis ædificij fabricam conſtruere geſtio, non modò librorum paginis, quæ procul abſunt, inſiſtere nequeo: ſed & cæmentariorum, ac latomorum perſtrepentium clamore depreſſus, idipſum pene, quod intra me eſt ignorare compellor: vnde vobis ſcribere timeo, ne dum ſtyli rudis articulum inexpugnabilia, ſicut talibus dignum eſt, non munierint teſtimonia ſcripturarum, mox vt claro ſupercilio, & rugata fronte legeritis, tamquam deliras ſomniorum nugas, & anilis ineptiæ nænias conſpuatis. Veruntamen ego malo cum Dauid ſaliuis in barbam defluentibus apud Achi, Regem Geth furioſus dici, & cum Ieſu, ſicut Marcus aſſerit, apud Iudæos freneticus appellari, quam imperitiæ notam timens, in ſupernæ maieſtatis examine de ſilentio condẽnari, dicens cum Eſaia: *Vah mihi quia tacui, quia vir pollutus labijs ego ſum.* Porro quod ſtultum eſt Dei, ſapientius eſt hominibus. Et ſicut idem dicit Apoſtolus; *Quia non cognouit mundus per ſapientiam Deum, placuit Deo per ſtultitiam prædicationis ſaluos facere credentes.* Hoc etenim & Samſon ille ſignauit, qui cum mandibula aſini mille Philiſthæos mirabiliter interfecit. Samſon enim, qui interpretatur ſol eorum, Chriſtus eſt, qui in mãdibula aſini, bruti videlicet, & ſimplicis animalis plurimos interemit: quãdo per ora piſcatorum,

1. Reg. 21.
Marc. 3.
Eſai. 6.
1. Cor. 1.
Ibid. v. 21.
Iudic. 15.

A atque ſimplicium genus humanum à ſuperbiæ ſuæ rigore contriuit, vt qui ad debellandas aëreas venerat poteſtates, non cum oratoribus, ac Philoſophis, ſed cum mitibus triumpharet, & imperitis.

Tria planè dicitis, quibus ſalua charitate veſtra neceſſe eſt reſponderi. Dogmatizatis enim ſacri miniſtros altaria iure poſſe mulieribus permiſceri: illud inſuper additis, & quibuſdam allegationibus affirmare tentatis, quia non ille ſimoniacus eſſe dicendus eſt, qui ſub præſtatione pecuniæ regimen Eccleſiæ ſuſcipit; ſed ille dumtaxat, qui ad impoſitionẽ manus, & conſecrationem per commercium venalitatis irrepit. Poſtremo, quod minimum eſt, mihi notam cupiditatis inuritis, quod
B nimirum cur præſumatis, quia mihi pro minimo eſt, breuiter referam: & ſic reliquis duabus obiectionibus, communibus videlicet Eccleſiæ negotiis, proprio purgatus, occurram. *Mihi enim pro minimo eſt, vt à vobis iudicer, aut ab humano die.* Age igitur Miſſarum mihi myſteria celebranti, vxores principum, Ducis ſcilicet, & Marchionis, Bizanteos obtulerunt. Quos vtique Monachus noſter Paulus expletis myſteriis apud altare, nobiſcum foras prodiens, dereliquit. Vnus autem ex veſtris, vobis tamen non modò rem ignorantibus, ſed etiam abſentibus, clepticà fraude ſubripuit, & vobis nihil omnino peccantibus, quia tamen veſter erat ſocius, quodammodo næuum
C reatus induxit. Qui mox in crimine deprehenſus, & minaci terrore Beatricis excellentiſſimæ Ducis, & animoſæ viraginis violenter oppreſſus, aurum fratri noſtro latenter attulit: atque vt pro ſe ſupplicaretur, rogauit. Quam ſanè ſummam mox, vt reſciuimus, eidem Clerico reddi præcepimus: atque vt de reſtituenda ſibi Dominæ ſuæ gratia non diffideret, exhortati ſumus. Quam ille pecuniam dum vehementer inſiſteret, & nullis omnino precibus nobis ingerere potuiſſet, altero tandem die fratri noſtro clam dedit, ſicque ſe mordacis conſcientiæ pondere leuigauit. Cur ergo auaritiæ accuſatis, quem pecuniæ quæſtum tantoperè contempſiſſe cognoſcitis? Cur aduerſum me linguas acuitis, & non repugnanti
D mordentis obloquij vulnus infligere feſtinatis? Nam & Salomon dicit: *Iaculum & gladius, & ſagitta acuta homo, qui loquitur contra proximũ ſuum teſtimonium falſum.* Et Pſalmiſta: *Filij hominum, dentes eorum arma, & ſagittæ, lingua eorum machæra acuta.* Egone cupiditatis arguendus ſum, qui recipere ſurrepta contempſi, crimen indulſi: ac pro malis bona reſtituens, hoſtilem reo gratiam reformaui? Ego, inquam, auaritiæ notandus ſum, qui iacturam æquanimiter pertuli, an ille, qui ſacrum de ſacro ſurripiens, ſacerdotij, quo fungebatur, officium prophanauit? Aduerſus quem videlicet, fratres, hoc ego ſermone non inuehor: ſed veſtra prouocatus infamia, me tantum puri-
E ficare compellor. Piſcatorum ſum planè diſcipulus, ideoque non mare Demoſthenis, nec torrentem commoueo Ciceronis. Et quia delinquenti fratri compaſſionem debeo, ad referendam digni talionis iniuriam non anhelo. Hoc tantum mihi dicere liceat, quia ſi à contubernalibus, & familiaritate coniunctis, ſicut oratores, ac rhetores perhibent, trahenda ſunt argumenta, non meritò nobis auaritiæ crimẽ impingitur, quorum frater pecuniam quaſi paruipendens, atque deſpiciens, in Eccleſia dereliquit. Sed, ſi dicere liceat, vobis potius adſcribendum eſt, quorum ſocius, quod alienum erat, callida machinatione ſurripuit. Iam verò quod impudẽter aſſeritis, miniſtros

Capellanorum Gothifredi ducis hæreticæ aſſertiones.
1. Cor. 4.
S. Doctoris invictus animus in contẽnenda pecunia.
Prou. 25.
Pſal. 56.

altaris coniugio debere ſociari, proprij ſermonis aduerſum vos euaginare mucronem ſuperfluum ducimus, dum armato contra vos totius Eccleſiæ cuneos, & conſtipatam omnium ſanctorum Patrum aciem vobis reſiſtere videamus. Et vbi tanta ſe cæleſtium bellatorum nubes opponit, mirum eſt, ſi non tantæ auctoritati quælibet nouæ præſumptionis temeritas acquieſcit. Sed quamquam corpus canonum deſit ad præſens, quædam tamen Patrum teſtimonia non grauemur apponere, quæ vel ex reperita memoriâ, vel in quibuſdam membranulis poſſumus inuenire. Enimuero beatus Clemens hæc in ſua ſcribit Epiſtola: *Miniſtri altaris presbyteri, ſiue diaconi ad Dominica tales eligantur officia, qui ante ordinationem coniugem ſuam reliquerunt. Quod ſi poſt ordinationem miniſtro contigerit propria nudare cubile vxoris, ſacrarij non intret limina, nec ſacrarij portitor fiat, nec altare cõtingat, nec ab offerentibus holocauſti oblationem ſuſcipiat, nec ad Dominici corporis portionẽ accedat. Aquam ſacerdotum porrigat manibus, oſtia forinſecus claudat, minora gerat officia, vrceum ſanè ad ſalutarẽ calicem non ſuggerat.* Et paulò poſt: *Clericus verò ſolus ad fœminæ tabernaculũ non accedat, nec properet ſine maioris natu principis iuſſione: nec presbyter ſolus cum ſola fœmina fabulas miſceat, nec Archidiaconus, aut diaconus ſub prætextu humilitatis, & officij frequẽtet domicilia matronarũ, aut fortè per clericos, aut per domeſticos matronæ mandent ſecretũ aliquid. Si agnitum fuerit, & ille deponatur, & illa à liminibus arceatur Eccleſiæ.* In Nicæno etiam Concilio dicitur: *Innuptos autẽ, qui ad clerum promoti ſunt, præcipimus, vt ſi voluerint, vxores accipiant, ſed lectores cantoreſq; tantũmodo.* Ex Concilio quoque Carthaginenſi: *Præterea cum de quorundã clericorum, quamuis lectorum, erga vxores proprias incõtinentia referretur, placuit Epiſcopos, & presbyteros, & diaconos ſecundum propria ſtatuta etiam ab vxoribus continere: quod niſi fecerint, ab Eccleſiaſtico remoueãtur officio.* Item ex alio Concilio apud Carthaginem Aurelius Epiſcopus inter cætera dixit: *Placuit ſacros antiſtites ac Dei ſacerdotes, necnon & Leuitas, vel qui ſacramẽtis diuinis inſeruiũt, continentes eſſe in omnibus, quo poſsint ſimpliciter, quod à Deo poſtulant, impetrare;* vt quod Apoſtoli docuerunt, & ipſa ſeruauit antiquitas, nos quoque cuſtodiamus. Ad hæc Fauſtinus Epiſcopus Eccleſiæ Pontianæ prouinciæ Piceni legatus Romanæ Eccleſiæ dixit: *Placet, vt Epiſcopus, presbyter, & diaconus, vel qui ſacramenta contrectant, pudicitiæ cuſtodes ab vxoribus ſe abſtineant.* Ab vniuerſis Epiſcopis dictũ eſt: *Placet, vt in omnibus, & ab omnibus pudicitia cuſtodiatur, qui altari ſeruiunt.* Ne verò de ſubdiaconis, quod abſtinere coniugiis debeant, vlla poſſit remanere dubietas, idem Aurelius poſt multa ſubiungit: *Placuit, quod & in diuerſis Conciliis firmatum eſt, vt ſubdiaconi, qui ſacra myſteria contrectant, & diaconi, & presbyteri, ſed & Epiſcopi ſecundum propria ſtatuta, etiam ab vxoribus ſe abſtineant, vt tamquam non habentes videantur eſſe; quod niſi fecerint, ab Eccleſia remoueantur officio.* Papa quoque Gregorius Petro ſubdiacono inter cætera ſcribit, dicens, *Ante triennium ſubdiacones omnium Eccleſiarum Siciliæ prohibiti fuerant, vt more Romanæ Eccleſiæ ſuis vxoribus nullatenus miſcerentur.* Quod mihi durum, atque incompetens videtur, vt qui vſum eiuſdem continentiæ non inuenit, neque caſtitatem ante propoſuit, compellatur à ſua vxore ſeparari: atque per hoc, quod abſit, deterius cadat. Vnde videtur mihi, vt à præſenti die omnibus Epiſcopis dicatur, vt nullum facere ſubdiaconum præſumant, niſi qui ſe caſtè victurum promiſerit;

Explicatio, & confutatio primi erroris.

Teſtimoniũ Clem. PP. Epiſt. 2. ad Iacobũ fratrem Domini.

Conciliorũ decreta de continentia Clericorũ Can. Ap. 25. Carthag. 1. cap. 3.

Carthag. 2. cap. 2.

Greg. Reg. lib. 1. epiſt. 42. Diſt. 31. Ante.

quatenus & præterita, quæ per propoſitum mentis appetita non ſunt, violenter non exigantur, & futura cautè caueantur. Qui verò poſt eamdem prohibitionem, quæ ante triennium facta eſt, continenter cum ſuis coniugibus vixerant, laudandi, atque remunerandi ſunt. & vt in bono ſuo permaneant, exhortandi. Eos autem, qui poſt prohibitionem factam ſe à ſuis vxoribus continere noluerunt, peruenire ad ſacrum ordinem nolumus; quia nullus debet ad miniſterium altaris accedere, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit probata. item & decretum Leonis Papæ: *Nam cum extra clericorum ordinem conſtitutis nuptiarum ſocietati, & procreationi filiorũ ſtudere ſit liberum, ad exhibendam tamen perfectæ continentiæ puritatem, nec ſubdiaconis quidem connubium carnale conceditur; vt & qui habent, ſint tamquam non habentes; & qui non habent, permaneant ſingulares.* Quod ſi in hoc ordine, qui quartus eſt à capite, dignum eſt cuſtodiri, quanto magis à primo, vel ſecundo, tertióve ſeruandum eſt: ne aut leuitico, aut presbyterali honore, aut Epiſcopali excellentia quiſq; idoneus æſtimetur, qui ſe à voluptate vxoria, needum frænaſſe detegitur? Item Papa Silueſter: *Nulli autem ſubdiaconorũ ad nuptias tranſire permittentes præcipimus, ne aliqua hoc prævaricatione præſumpſerit.* Quod ſi contemnenda tot Apoſtolicorum virorum decreta duxeritis, ac per eorum ora tamquam totidem organa loquentis Spiritus ſancti ſtatuta ſpreueritis, quam de vobis beatus Papa Damaſus ſententiam profert, dignum eſt audiatis: *Violatores,* inquit, *voluntarij canonum grauiter à ſanctis Patribus iudicantur, & à ſancto Spiritu, cuius inſtinctu, ac dono ditati ſunt, damnantur;* quoniam blaſphemare Spiritum ſanctum non incongruè videntur, qui contra eoſdem ſanctos canones non neceſſitate compulſi, ſed libenter, vt præfixum eſt, aliquid aut proteruè agunt, aut loqui præſumunt, aut facere volentibus ſponte conſentiunt. Talis enim præſumptio manifeſtè vnum genus eſt blaſphemantium Spiritum ſanctum, quoniam, vt iam prælibatum eſt, contra eum agit, cuius iuſſu, & gratia iidem ſancti editi ſunt canones. Audiant ergo, qui nobis obſiſtunt, qui aduerſus nos ſuper hac quæſtione confligunt: quia dum nobis ſunt aduerſarij, in Spiritum ſanctum manifeſta ſunt rebellione blaſphemi: & illum blaſphemantes offendunt, cuius offenſio non remittitur neque hic, neque in futuro. Sed iam plures ſanctorum Pontificum ſubnectere ſanctiones omittimus, ne epiſtolaris compendij metam excedere iudicemur. Parit enim prolixitas laciniosa faſtidium. Et certe cui ſanctorum teſtimonia non ſufficient, vndecumque congeſta fuerint, nec pluribus acquieſcet. Id præterea quod obijcitis, cautum eſſe canonibus, vt quicumque coniugati ſacerdotis officium ſpreuerint, debeant communione priuari; vt pace veſtra loquar, dum litterarum ſuperficiem negligenter attenditis; ſobrietatem Eccleſiaſticæ intelligentiæ non tenetis. Ille nimirum ſacerdos coniugatus dicitur, non qui nunc habet vxorem, ſed qui potius habuit ante perceptam ſacerdotalis officij dignitatem. Quem profectò ſi ſpernimus, conſequitur etiam, vt & beatum Paulum Apoſtolum, quod dictu nefas eſt, contemnere debeamus. Nihilominus & illud de beati Epiſtola ad Corinthios velut egregium, & inſignem Goliath gladium verſatis in manibus, eumque vibrantes Iſraeliticæ plebis aciem ventilare tentatis: *Propter fornicationem,* inquit,

Leonis PP. Epiſt. 82. cap. 4. ad Anaſtaſ. Theſſal.

1. Cor. 7.

Silueſt Papæ ſyn. Rom. c. 8.

S. Damaſ. Papæ I.

Explicatio, & confutatio ſecundi erroris.

1. Cor. 7.

vnuſquiſque ſuam vxorem habeat: vxori vir debitum reddat, & vxor viro. In quo nimirum verbo, quod dicitur, *vnuſquiſque*, cum laicis ſimul altaris miniſtros comprehenſos eſſe coniicitis: & dum in Apoſtolica ſententia litterarum paleas quaſi iumentorum dente corroditis, medullas ſpiritualis intelligentiæ pietati humanæ faucibus non guſtatis: immo prorſus à granis quiſquilias non ſecernitis, & diſcretionis regulam poſtponentes ſimul omnia permiſceeris. Illis nempe dicebat Apoſtolus: *Vnuſquiſque ſuam vxorem habeat*, quibus loquebatur, quia verò non ſacerdotibus, vel prædicatoribus, ſed populo potius in hac loqueretur Epiſtola, in ipſo eiuſdem Epiſtolæ principio luce clarius manifeſtat: *Significatum eſt*, inquit, *mihi de vobis, fratres mei, ab his, qui ſunt Cloes, quia contentiones inter vos ſunt. Hoc autem dico, quod vnuſquiſq; veſtrum dicit: Ego quidē ſum Pauli, ego autem Apollo, ego verò Cephæ, ego autē Chriſti. Diuiſus eſt Chriſtus? Numquid Paulus crucifixus eſt pro vobis, aut in nomine Pauli baptizati eſtis?* Quibus vtique verbis liquido claret, quia non ſacerdotes, ſed populum corripiebat Apoſtolus, qui ſectas faciebat ſchiſmatum, dum diuerſorum ſe diſcipulos aſſererent eſſe doctorum. Cum ergo diceret, *vnuſquiſque ſuam vxorem habeat*, ille quoque coniugium indulgebat, ad quos eloquium dirigebat. Huc accedit, quia non ſemper vnuſquiſque, vel omnis multitudinem vniuerſitatis amplectitur: ſed plerumque intra menſuram certæ quantitatis, prout ratio dictauerit, cohibetur. Sicut eſt illud quod Dominus ait: *Ego cùm exaltatus fuero à terra, vniuerſa traham ad meipſum.* Non enim ad ſe Iudam proditorem traxit, non ſibi latronem impium ſociauit: ſed omnia, id eſt, omnes dumtaxat electos ad proprij contubernij culmen euexit. Et Apoſtolus perhibet, quia Deus omnes vult ſaluos fieri, & neminem vult perire. Sed cùm Propheta dicat: *Quoniam omnia quæcumque voluit Dominus fecit*; cur reprobos perire permittit? Scilicet cum & neminem perire velit, & omnia quæcumque vult, abſque dubio poſſit. Vnde cum dicitur, quod Deus omnes fieri ſaluos velit, neceſſe eſt, vt de ſolis intelligatur electis. Iuxta quam regulam, & Apoſtolus cum dicit, *Vnuſquiſque ſuam vxorem habeat*, non omnes amplectitur homines, ſed illos tantum, quibus iuxta legitimæ ſanctionis normam habere licet vxores. Alioquin quo pacto ſibi matrimonij fœdera copulabunt, qui cubilia paterna commaculant, qui germanas, ah ſcelus! vterinas inceſtant? Eant ergo iam Monachi, dotales tabulas publicè proferant, nuptias contrahant: & iuxta ſanctionis veſtræ ſententiam vagientes pueros teneris delinire complexibus nullatenus erubeſcant. Et re vera cùm Monachos ac Leuitas, vel in peccando, vel in pœnitendo canonica frequenter æquet auctoritas, quo pacto poteſtis coniugales copulas inhibere Monachis, quas vtique diaconis indulgetis? Nam quomodo in ſola mulierum permixtione ſunt diſpares qui in cæteris exceſſibus reperiuntur æquales? Decernendum eſt ergo, vt aut Monachi, quod dici ſacrilegum eſt, nuptias ineant, aut diaconi ſe penitus ab huius ignominioſæ turpitudinis obſcœnitate compeſcant. Quod nihilominus & de ſubdiaconis ſciendum eſt, ſicut diuerſa ſanctorum Patrum, vt ſuperius oſtenſum eſt, decreta confirmant. Quos nimirum nonnulli Nathinæorum tenere opinantur officium: quod non procedit. Nathinæi ſiquidem, ſicut Hieronymus in Hebraicis quæſtionibus aſſerit, interpretatur donati. Sunt enim Gabaonitæ, eo quod ad ſeruiendum dati ſint tabernaculo Domini ab Ioſue. Inter hos igitur, & illos hæc probatur eſſe diſtantia, quoniam illi tabernaculo, vel templo Domini famulabantur, vt ſerui, iſti quarto funguntur altaris officio, diaconorum ſcilicet ſuppares, ac miniſtri: atque ideo, ſicut cum ſacerdotibus, ac Leuitis ſacris Miſſarum præcipiuntur intereſſe myſteriis, ſic eorum quoque participes eſſe neceſſe eſt, in cuſtodienda perpetuæ munditia caſtitatis.

1. Cor. 1.

Nomen vniuerſale quomodo in ſacris litteris accipiatur. *Ioan. 12.*

1. Tim. 2. *Pſal. 134.*

Nathinæi quinam fuerint, ex Hieronymo.

Ioſue 9.

Poſtremò, quod dicitis, ad ſimoniacæ hæreſeos nequaquā pertinere piaculum, ſi quiſpiam Eccleſiæ regimen nō ſine vænalitate ſuſcipiat, ſi tantūmodo manus impoſitionem gratis acquirat, quātum in Eccleſia ſcandalum generet, quantum certè ab Eccleſiaſticæ diſciplinæ tramite procul aberret, quoniam omnibus eſt perſpicuum, non indiget prolixitate verborum. Quiſquis enim Eccleſiā pretio redimit, ſimul & cōparationem cōparare conuincitur, ad quam ſcilicet per acceptionem eiuſdem Eccleſiæ promouetur. In Eccleſiæ quippe commercio & conſecrationem proculdubio cōparat, ſine qua videlicet eidem Eccleſiæ præſidere ſe poſſe non ſperat. E contrà contenditis, quoniā inueſtituram ille ſuſcipit Eccleſiaſticæ facultatis, nō minus percipit gratiæ ſpiritualis. Acquirit Eccleſiæ prædium, non Eccleſiaſtici chariſmatis ſacramentum. Quiſquis planè per ſalſuginem huius tartareæ ſapientiæ, immo venenatæ verſutiæ Eccleſiam diuidit, cum per vænalitatem hæreticus ſit, per diuiſionem quoque ſchiſmatici crimen incurrit. Fuerunt ſanè nonnulli ſinceræ fidei, & Catholicæ confeſſionis ignari, qui ſic inter humanā, atque diuinam diuiſere naturam, vt duas aſſererent in mediatore Dei & hominum conſtare perſonas. Ij verò, quibus datum eſt perſpicaci mentis intuitu incarnati Verbi penetrare myſterium, veraciter aſtruxerunt in tam inſeparabilem vnionē vtramque concurriſſe naturam, vt ne in morte quidem Chriſti diuinitas à carne potuiſſet abiungi: alioquin non eſſet verus Deus, ſi vel in ipſo mortis articulo deſineret eſſe Deus. Hinc eſt quod ait B. Ambroſius: *Caro quidē Chriſti guſtauit mortem, ſed impaſſibilis Dei virtus non exiuit de corpore.* Magnus etiam Leo Papa non diſparem huius rei protulit in ſuo ſermone ſententiā: *Niſi Verbū*, inquit, *caro fieret, & tā ſolida exiſteret vnitas in vtraque natura, vt à ſuſcipiente ſuſceptam, nec ipſū breue mortis tēpus abiungeret, numquam valeret ad æternitatē redire mortalitas.* Idem quoque alibi: *Deitas, quę ab vtraque ſuſcepti hominis ſubſtantia non receſſit, quod poteſtate dimiſit, poteſtate coniunxit.* Porro autem vos Chriſtum non diuiditis, ſed Eccleſiam, quæ corpus eius eſt, diuidere non timetis. Ait enim Apoſtolus: *Adimpleo ea, quæ deſunt paſſionū Chriſti in carne mea, pro corpore eius, quod eſt Eccleſia.* Enimuero milites veriti ſunt Domini ſcindere tunicam: vos diſcerpere non formidatis Eccleſiam: qui nimirum non ideirco Eccleſiarum lucra conquiritis, vt ad conſecrationis gratiam conſcendatis: ſed neceſſitate compulſi, ideo patimini conſecrationem, vt Eccleſiaſticam vos non contingat amittere facultatem. Nec ad hoc anhelatis, vt efficiamini Eccleſiæ ſacerdotes: ſed ad hoc tantum, vt velut hæreditario quodam iure ſitis ſanctuarij poſſeſſores. Illos videlicet imitantes, qui iuxta Dauid vaticinantis oraculum, dixerunt: *Hæreditate poſſideamus ſanctuarium Dei.* De quibus & in eodem Pſalmo Deo dicitur: *Quoniam cogitauerunt conſenſum in vnum, aduerſum te teſtamentum diſpoſuerunt.* Vos enim hæc ſententia percutit,

Tertij erroris explicatio, & confutatio.

Ebion & Cerinthus.

1. Ioan. 4.

S. Ambroſius.

S. Leo Papa I.

Coloſſ. 1. *Matth. 27.* *Mar. 15.* *Luc. 23.* *& Ioan. 19*

Pſal. 82.

Ibid. v. 6.

A qui cõſenſum in vnum cogitatis, dum in eo quod contra ſacros canones dicitis, non diſpari ſtudio inter vos vnanimiter concordatis: atque aduerſus Deum teſtamentum diſponitis, dum nouam legem, atque contrariam Eccleſiaſticæ regulæ promulgaris. Qui verò ſint illi, qui hæc contra Dominum faciant, Propheta ſubſequenter enume-
Ibid. v. 7. rans, manifeſtat: *Tabernacula Idumæorum, & Iſmaëlitæ, Moab, & Agareni, Gebal, & Ammon, & Amalech, & alienigenæ cum habitantibus Tyrum. Etenim Aſſur ſimul venit cum illis; Facti ſunt in ſuſceptionem filiis Loth. Fac illis ſicut Madian, & Siſaræ, ſicut Iabin in torrente Ciſon. Diſperierunt in Endor*, & reliqua.
Interpretationes aliquot nominum Hebr. Quorum ſcilicet nominum, ſi interpretationes exponimus, veſtris hæc concor-
B dare moribus proculdubio reperimus. Idumæi namque dicũtur ſanguinei, vel terreni. Quod vobis vtique congruit, qui dum iſta contenditis, carnem & ſanguinem vos eſſe, & omnino terrenos apertiſſimè demonſtratis. Eſtis etiam Iſmaëlitæ, id eſt, obedientes, non Deo, ſed mundo; non diuinæ legi, ſed carni. Moab verò dicitur ex patre, per quod, quoniam paternus inceſtus intelligitur, veſtra quoque luxuria condemnatur. Agareni, id eſt, proſelyti, vel aduenæ, quo deſignantur nomine, qui per exteriorem quidem ſocietatem Chriſtiano populo ſe conciues ſimulant, ſed legi Chriſti contrarij, alieno, atque aduentitio inter
C eos animo perſeuerant. Gebal dicitur vallis vana, per quod deſignantur ij, qui ſimulatè ſunt mites, & fallaciter humiles. Ammon interpretatur populus turbidus, vel populus mœroris, quibus ſcilicet illi debent intelligi, qui dum noua doctrina populum ſcilicet turbant, Eccleſiæ Dei mœrorem, atque triſtitiam generant. Amalech dicitur populus lingens, per quos vtique Chriſti deſignan-
Pſal. 71. tur inimici, de quibus in Pſalmo dictum eſt: *Et inimici eius terram lingent.* Alienigenæ quamuis & ipſo nomine Latino ſe indicent alienos, & ob hoc conſequenter inimicos, tamen in Hebræo dicuntur Philiſthiim, quod interpretatur, cadentes po-
D tatione. Per quos exprimitur illi, quos luxuria carnis inebriat, & quaſi præ nimia potatione cadentes, in ima præcipitat. Tyrus etiam, quæ Hebraïcè ſors dicitur, anguſtia ſiue tribulatio interpretatur: quo illi videntur perſpicuè deſignari, qui per impietatis opera perpetuæ tribulationi, vel anguſtiæ probantur obnoxij. Madian interpretatur, declinans iudicium. Illi planè iudicium declinant, qui dogmatizando peruerſa, diuinæ legis iuſtitiam violant. Siſara dicitur, excluſio gaudij; & quicumque ſe laſciuiis, & carnalibus lenociniis petulanter immergunt, gaudium à ſe ſupernæ fœlicitatis excludunt. Iabin dicitur ſapiens, quod per antiphraſim de illis intelligendum eſt, de quibus dicit Apoſtolus: *Vbi ſapiens, vbi ſcriba, vbi conquiſitor huius ſeculi?* Nonne ſtultam fecit Deus ſa-
E pientiam huius ſeculi? Oreb interpretatur ſiccitas; & qui æſtu concupiſcentiæ carnalis exuritur, imbre ſancti Spiritus madefieri non meretur. Zeb dicitur lupus; Zebee victima. Reprobi namque, qui ſunt rapaces in ſæculo, & lupi ſunt, & ipſi ſunt victima; quia dum infirmiores quoſque deuorare contendunt, & ipſi ſpiritualis lupi, hoc eſt, diaboli dentibus exponuntur. Sed vt huiuſmodi nominum expoſitio ab huius diſputationis ordine non diſſentiat, quaſi lupi ſunt ſiluæ peruerſi doctores Eccleſiæ. Qui nimirũ & lupi ſunt, ſimul & victimæ: quia dum innocẽtes quoſque velut oues cruentis prauæ prædicationis dentibus mactant, ipſi quoque rapina facti, & in diaboli deuorantis

A inteſtina traiecti, inſatiabilem eius ingluuiem re-
ereant. De quibus & per Pſalmiſtam dicitur: *Sicut oues in inferno poſiti ſunt, & mors depaſcet eos.* Pſal. 48.
Diabolus enim mors dicitur; ſicut in Apocalypſi ſcriptum eſt: *Quia erat equus pallidus, & qui ſedebat* Apoc. 6.
ſuper eum, nomen illi mors. Cauendum ergo vobis, ne dum mortibus paruulorum veſtram ſatiatis eſuriem, & ipſi occulti raptoris efficiamini victimæ quos ille vorax & inſatiabilis homicida in ſua transferat alimenta. Salmana dicitur vmbra commotionis; & carnalis quiſquis dum vmbraticam fœlicitatem ſequitur, veritate contempta, per varias mundi concupiſcentias commouetur. Ciſon autem, in quo ſcilicet torrente omnes illi deuicti ſunt, duritia eorum interpretatur. In duritia quip- Matth. 12.
B pe ſua dépereunt, qui praua docentes, veritati per- Luc. 20.
tinaciter, & obſtinatè reſiſtunt. Endor etiam, vbi perierunt, interpretatur fons generationis, ſed vtique carnalis, cui nimirum delectabiliter dediti, funeſta meruerunt cæde proſterni: non quærentes illic germinare, vbi neque nubent, neque vxores ducent, nec incipient mori. Sed illic potius, vbi quidquid gignitur, in mortem neceſſe eſt reſoluatur. Vos igitur in Endor intima diuini gladij cæde corruitis, qui ſacri miniſtros altaris inceſti coniugij conſciſcere copulas, & ſpurios gignere filios edocetis. Poſtremò qui ſanctuarium Dei non ſpirituali moderamine, & prouiſione ge-
C rendum, ſed velut hæreditario iure poſſidendum aſſeritis, omnibus his interpretationibus nominum, quæ ſuccinctè ſuperius ſunt expoſita, perſpicuè ſubiacetis. Sed cum reuincendis thematibus illis, quibus breuiter, celeriterque reſpondimus, adhuc argumenta perplurima ſupperant; manum tamen iam à ſcribendi libertate compeſcimus, vt vberius dictandi vires, ſi tamen adhuc neceſſe fuerit, per reſpirantis ſpiritus otium reparemus. Parcite procacibus labiis, dilectiſſimi, & ſi quam aſperioris in vos verbi ſalſuginem ſcaturire conſpicitis, non me, ſed vos potius redarguite, qui ſcribere compuliſtis.

D

EPISTOLA XIV.

Ad Rodulphum, Vitalem, Arialdum Erlembaldum, alioſque.

ARGVMENTVM.

Gratulatur primùm de eorum, ad quos ſcribit, fide, & fortitudine. Deinde de Mediolanenſis Eccleſiæ diſcordiis, & ſcandalis conqueritur. Poſtremò conſtantiam in tuenda veri-
E tate, & cæleſtem fœlicitatem non modò precari, ſed prædicere videtur. Nam pro Chriſti fide cum ſtrenuè plerique eorum pugnaſſent, martyrio coronati, æterna Dei viſione fruuntur.

Sanctis fratribus Rodulpho, Vitali, & Arialdo, atque Erlembaldo, & cæteris pro caſtris Chriſti inuicta fide certantibus, Petrus peccator Monachus ſalutem in Chriſto.

OMNIPOTENTI Deo gratias agimus, dilectiſſimi, quia vos fama diſcurrente, frequenter audimus in eo, quẽ de Spiritu ſancti gratia conce-

A pillis, pio feruore perſiſtere, & aduerſus hoſtes Eccleſiaſticæ diſcipl'næ indeficientis animi viribus dimicare. Non enim ceſſat trapezita nequiſſimus officinam ſuæ peruerſitatis intra Eccleſiæ ſepta conſtruere, non deſinit tartareæ monetæ nummos malleis cudentibus fabricare. Nicolaitarum quoque hæreſis quæ nobis vobiſcum ſimul collaborantibus videbatur euulſa, rediuiuis adhuc germinibus pullulat, & ſegetem Chriſti maturo iam decore flauentem zizaniorum feraliter emergentium adumbratione ſuffocat. Vnde procidimus Domino querula lamentatione dicentes: *Domine, nonne bonū ſemen ſeminaſti in agro tuo? vnde ergo habet zizania?* Adjicimus etiã: *Vis imus, & colligimus ea?* ſed conſolatoria protinus nobis voce reſpon- B det: *Sinite vtraque creſcere vſque ad meſſem, & in tēpore meſſis dicam meſſoribus, colligite primū zizania, & alligate ea in faſciculos ad cōburendum, triticum autem congregate in horreum meum.* Nam cum omnia poſſit proculdubio Deus, poſſet vtique ab agro Mediolanenſis Eccleſiæ omnium hæreſeon peſtes procul abjicere, & illæſa vernantis Fidei frumenta ſeruare: ſed vult fidelium ſuorum probare conſtantiam, quàm violenter videlicet arma corripiant, quàm robuſtè manus manibus conſerant, quàm denique infatigabili contra diabolum, eiuſque ſatellites animoſitate confligãt. Poterat enim & iſtorum magiſtrum, videlicet Simonem olim ſuis Apoſtolis aduerſantem, ne in aëra leuaretur C obſiſtere: ſed ad hoc permiſit extolli, vt ad ſui maiorem gloriam, & illius ignominiam compelleret in ima demergi. Quamobrem, dilectiſſimi, dimicantes aduerſus geminam diabolicæ legionis aciē, nolite ceſſare, nolite degeneri puſillanimitate deficere: ſed tamquam verè filij Benjamin, qui dexteræ filius dicitur, vtraque manu ſolito feruore configite, & bicipitis monſtri caput diuini verbi gladiis obtruncare. Ecce, nimirum Ieſus, ex cuius ore gladius ex vtraque limatus, & acutus parte procedit & obuia quæque metens, cruentam hoſtium barbariem ſternit. Quod ſi fortaſſis ex aduerſo multiplicata malignantium verba videntur ingruere, illud Eliſæi verbum fiducialiter inclamate: *Plures nobiſcum ſunt quàm cum illis.* Quid plu- D ra dicam? Illud Apoſtolicum infero: *Licet Angelus de cælo euangelizet vobis præter quàm quod euangelizaui, anathema ſit.* Nam ecce, qui iam prius Nicolaitarum, & Simoniacæ hæreſeos laqueis tenebantur aſtricti, nunc ad perditionis ſuæ cumulum etiam poſt violata iuriſiurandi ſunt ſacramenta periuri; vt in eis luce clarius impleatur quod in Apocalypſi per Ioannem dicitur: *Qui nocet, noceat adhuc, & qui in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc.* In vobis autem è diuerſo, quod ſequitur: *Qui iuſtus eſt, iuſtificetur adhuc, & qui ſanctus eſt, ſanctificetur adhuc.* Familiare ſcilicet, & genuinũ Mediolanenſi fuit ſemper Eccleſiæ, vt in ea diuerſi dogmatis homines, & Auxentius, ſimul & Ambroſius non deeſſēt. E Ille ſcilicet tamquam rabida canicula fidelibus oblatraret, iſte veteris & noui Teſtamēti teſtimoniis eum cornuta quodāmodo furca repelleret. Ille viperini fellis propinaret errorem; iſte superni fontis irriguam influeret puritatem. Ille ſequaces ſuos virulento lacte nutritos, & per aſtutiam fraudis illectos in tartarum mergeret; iſte per Apoſtolicæ doctrinæ dulcedinem ad cæleſtis gloriæ præmia ſubleuaret. Ille ſibi credentibus tenebras cæcitatis induceret; iſte ſacerdotalibus obedientes imperiis, ad ſplendorem veræ Fidei, & lumen æternæ gratiæ reuocaret. Quapropter liber in eius præconium quibus pro tempore valeo gaudere, laudibus exclamare. Deus omnipotens, dilectiſſimi, & per claues B Petri Apoſtoli vobis ianuam Regni cæleſtis aperiat, & per orationem B. Ambroſij Pontificis veſtri clementer à vobis omnia tenebroſi ſpiritus inquinamenta detergat. Det vobis in ea, quam ſemel cœpiſtis, inuiolata veritate perſiſtere: & in Apoſtolicæ fidei petra fundatos, cunctis prauorum dogmatum erroribus inſuperabiliter reſultare. Annuat vobis in huius vitæ tranſitu ſic per omnia viuere, vt cum eo ſimul, qui auctor eſt vitæ, in illa cæleſti Hieruſalem mereamini ſine fine gaudere. Amen.

Apoc. 2.
Matt. 13. & deinceps.
Deus ſinit aliquando hæreticos eſſe, vt probet fidelium conſtantiã.
B. Linus *in actis B. Petri.*
Gen. 35. Iudic. 5.
Apoc. 1.
4. Reg. 6.
Galat. 1.
Apoc. 22.
Ibid.
Precatio hæc S. Doctoris videtur prophetica.

EPISTOLA XV.

Ad eoſdem.

ARGVMENTVM.

Eadem in hac Epiſtola, quæ in ſuperiori breuius continentur.

Petrus Damiani, Rodulpho, Vitali, Arialdo, Erlembaldo fratribus ſalutem.

GRATIAS agimus Deo, quod conſtanti famæ audimus, vos conſtanter aduerſus hoſtes Eccleſiaſticæ diſciplinæ certare. Nicolaitarum hæreſis, quæ vobis nobiſcum laborantibus, videbatur euulſa, repullulat. Deus vult probare conſtantiam ſuorum. Ecce, qui prius Nicolaitarum, & Simoniacæ hæreſeos laqueis tenebantur, nunc ad perditionis ſuæ cumulum ſunt etiam violato ſacramento periuri. Quod tamen in Mediolanenſi Eccleſia non eſt nouum: quæ ſemper diuerſi dogmatis homines habuit, initio ab Auxentio, atque Ambroſio inchoato.

EPISTOLA XVI.

Ad Landulphum Clericum Mediolanenſem, habetur tom. 3. eſtque opuſculum 42.

EPISTOLA XVII.

Ad S. Preſbyterum, habetur tom. 3. in opuſculo 8.

EPISTOLA XVIII.

Ad Vbertum Preſbyterum.

ARGVMENTVM.

Ad quæſtiones Vberti Presbyteri de Baptiſmate, & Miſſæ ſacrificio hac Epiſtola reſpondet.

Domno Vberto religioſo Presbytero, Petrus peccator Monachus indiuiduæ glutinum charitatis in Domino.

QVæſtiunculas tuas, venerabilis frater, de ſpiritualis ſtudij, quod in te nobiliter æſtuat, non ambigo ſeruore procedere: qui-

bus latore præſentium reditum feſtinante, neceſſe eſt me breuiter reſpondere: præſertim cum earum ſolutio prolixo ſermone non egeat, dum ſic aperta ſint omnia, vt in his omnino non hæreat quiſquis Eccleſiaſtici ordinis regulam non ignorat. Nos enim nouum morem Eccleſiæ non inducimus: ſed ea, quæ ſunt à Patribus inſtituta, ſeruamus. Et quoniam ab Apoſtolis Fidem, ab Apoſtolicis autem viris conuerſandi in Eccleſia percepimus ordinem, ita propemodum non mutamus diſciplinæ modum à maioribus traditum, ſicut illibatum tenemus ipſum quoque Fidei fundamentum. Vnde ad Timotheum dicit Apoſtolus: *Vt ſcias, quomodo oporteat in domo Dei conuerſari, quæ eſt Eccleſia Dei viui, columna & firmamentum veritatis.* Non enim iam licet vltimis Eccleſiæ membris, quod ſibi potiſſimum videtur, eligere; ſed neceſſe eſt antiquitus ordinata, maximè prout Romana tenet Eccleſia, conſeruare. Hæreſis enim electio dicitur. Et illi meritò notantur hæretici, qui præſumunt, quod ſibi melius videtur, eligere: dedignantur autem in his, quæ à ſanctis ſunt inſtituta Doctoribus, permanere. Ego autem quia non modo veterum ſanctorum, ſed & præſentium me diſcipulum eſſe profiteor, & Doctoris mihi cathedram non vſurpo, non tibi nouam ſuper his quæ conſulis, regulam condo, non legis iura promulgo: ſed quod vel ipſe in Romana Eccleſia ipſis Apoſtolicæ Sedis æditui me docentibus conſueui vel in aliis Eccleſiis didici, ac ſæpius frequentaui, ſimpliciter innoteſco. Sacroſancto itaque baptiſmatis lauacro ego iuxta morem Romanæ Eccleſiæ ſolum Chriſma ſemper immiſcui, vinum verò permiſceri, vel oleum nunquam vidi. Nam & illa Scriptura, quæ in die Cœnæ Domini legitur, quæ etiam ſic attitulatur: *Sermo generalis de confectione Chriſmatis*, hoc videtur exprimere, vt nil præter ſanctum Chriſma debeamus fonti Baptiſmatis admiſcere. Ait enim inter cætera: *Oleo verò ſacri Chriſmatis conficitur aqua Baptiſmatis, & efficitur fons gratiæ cæleſtis.* Nam cum ille ſermonis iſtius auctor de oleo ſanctificato ſufficienter ſuperius eloquatur, quando verò ad Baptiſma deſcendit, tacito oleo, ſolo illud perhibet Chriſmate confici; patet proculdubio, quia quod nominauit, id ſolum voluit permiſceri. Nam ſi vinum, vel oleum fundendum eſſe decerneret, nominato Chriſmate, hoc etiam non taceret.

1. Tim. 3.

Eccleſiæ ritus non ſunt mutandi.

Hæreticus quis dicatur.

An Baptiſmatis lauacro, vinum, aut oleum poſſit admiſceri.

A

De celebrandis verò Miſſarum ſolemniis nos hanc conſuetudinis regulam in diſciplinatis Eccleſiis & didicimus, & tenemus, vt calicem differamus in Miſſarum fine perfundere, ſi noſmetipſos eodem die ſacrificium denuo ſperamus offerre: alioquin quandocumque ſacras hoſtias immolamus, in fine calicem ſemper ex more perfundimus. Porro ſiue ieiunamus, ſiue reficimur, hanc perfundendi regulam non mutamus. Quod autem perhibes, quoſdam dicere, quia poſtquam perfundit quiſpiam calicem, non eſt dicendus eſſe ieiunus: & per has friuolas conantur ineptias quaſi quæſtionum mouere litigium: hîc illud tibi cauendum eſt, quod dicit Apoſtolus: *Stultas autem, & ſine diſciplina quæſtiones deuita, ſciens quia generant lites, ſeruum autem Domini non oportet litigare, ſed manſuetum eſſe ad omnes.* Sufficiat itaque tibi ſuccinctè digeſtam audire, quam nunc tenet Eccleſia, conſuetudinem, nec tibi reddi conſequenter exigas rationem, quoniam negotium hoc pluribus indiget verbis, & facilius fit confabulatione communis eloquij, quàm vt dictantis articulo poſſit expleri. Nec mireris, ſi cum tanta celeritate decurſa ſcriptiuncula tibi iſta non ſufficit, vel etiam vitio ruſticitatis offendit. Interroga gerulum litterarum, quia cum penè mediante iam die noſtri montis cacumen aſcenderit, hanc chartulam ante occaſum ſolis accepit. Adhuc tamen inquire de Baptiſmo, ſi quid mihi fortaſſis excidit, quid in Romana teneatur Eccleſia. Diuinam quæſo clementiam, venerabilis frater, vt tui pectoris ſacrarium viſitet, & radiis illud ſuæ claritatis illuſtret: quatenus clauis ille Dauid, qui librum ſignatum ſeptem ſigillis aperuit, tibi quoque, quæ adhuc clauduntur, aperiat: & quæ ligata ſunt, potenter abſoluat.

Conſuetudo in celebratione Miſſæ.

B

2. Tim. 2.

C

Apoc. 3.

Apoc. 5.

EPISTOLA XIX.

Ad Clericos, & Canonicos, habetur tom. 3. eſtque opuſc. 28.

Finis libri quinti.

B. PETRI DAMIANI
S.R.E. CARDINALIS, EPISCOPI

Oſtienſis, Ordinis Sancti Benedicti,

Epiſtolarum Liber Sextus.

Ad Abbates, & Monachos.

EPISTOLA PRIMA.

Ad Monachos ſacri Monaſterij S. Benedicti Montis Caſini, habetur tomo 3. éſtque opuſc. 43.

EPISTOLA SECVNDA.

Ad Vgonem Abbatem Monaſterij Cluniacenſis.

ARGVMENTVM.

Cluniacenſes Monachi maximis à S. Doctore beneficiis affecti, cùm pro eorum cauſa in ſua ſenecture Alpes tranſcendere, & in Galliam ire non recuſaſſet; eidem concesſerant, vt in perpetuum eius mortis dies in ſuo Monaſterio & fuſis ad Deum precibus, & funebri ſolemnitate ſingulis annis celebraretur. Idipſum nunc Vgoni Cluniacenſi Abbati in memoriam reuocat: &, vt in reliquis etiam cœnobiis Cluniacenſi ſubiectis idem fieri curet, deprecatur.

Domno V. venerandæ ſanctitatis Abbati, Petrus peccator Monachus quidquid ſeruus.

DVM vnum quid quæritur, & aliud
inuenitur, nequaquam votum pe-
2. Cor. 12. tentis impletur. Paulus nempè con-
queritur: Quia dum auferri ſibi Sa-
tanæ angelum poſtulat, non ſibi ſti-
mulus carnis, vt petebat, aufertur: ſed quia gratia
Exod. 33. ſibi diuina ſufficiat, admonetur. Moyſes quoque
petiit, vt ei faciem ſuam Dominus, qui ſecum lo-
quebatur, oſtenderet, & non obtinuit. Alibi verò,
quia Dominus eum in gentem magnam faceret,
Exod. 32. ſi ipſe vellet, audiuit: *Dimitte me*, inquit, *vt iraſ-
catur furor meus contra populum iſtum, & deleam
eos, faciamque te in gentem magnam.* Ad quod Moy-
ſes libera voce reſpondit: *Aut dimitte eis hanc no-
xam, aut ſi non facis, dele me de libro tuo, quem ſcri-
Ibid. v. 32. pſiſti.* Hic itaque, quod Moyſes nolebat, gratis il-
lud diuina liberalitas obtulit: illic, quod anxiè fla-
gitauerat, nulla ratione conſenſit. Salomon autem
in petitione ſua dumtaxat vtroque fœlicior exti-

A tit, qui & cor docile, quod volebat; & gloriam,
atque diuitias, quas non petierat, impetrauit. Cui
nimirum diuina vox ait: *Ecce feci tibi ſecundùm* 3. Reg. 3.
ſermones tuos, & dedi tibi cor ſapiens, & intelligens, Sap. 7.
in tantum vt nullus ante te ſimilis tui fuerit, nec poſt Matth. 6.
*te ſurrecturus ſit: Sed & hæc, quæ non poſtulaſti, dedi
tibi, diuitias ſcilicet & gloriam; vt nemo fuerit ſimilis
tui in Regibus cunctis retro diebus.* Cur autem iſta
præmiſerim, paucis aperio. Non excidit ſanctæ
prudentiæ tuæ, venerabilis Pater, quia cum iam
me ſenectus incurua deprimeret, & effœto viribus
corpore nutabunda gradientis veſtigia ſub incer-
tis greſſibus vacillarent, ego ad tuæ iuſſionis im-
perium animam meam, vt ita loquar, in manibus
meis poſui, æſtiuis adoperta niuibus Alpium præ-
rupta conſcendi, & pro vtilitate venerabilis Mo-
naſterij tui propinqua ſatis Oceano Galliarum in-
tima penetraui. Pro cuius impenſione laboris, hoc
potiſſimum petij, quatenus incomparabilis ille

tuus, ſanctuſque Conuentus tecum ſimul per litteralium aſtipulationum mihi rata promitteret, quod per omnes ſuccedentium viciſſitudines temporum anniuerſarium mei obitus rediuiua ſemper memoria coleret, meque tremendo Iudici piis precum exequiis commendaret. Cui tunc ſponſioni & hoc additum eſt, vt vnum ſine intermiſſione pro me pauperem & alimentis ſimul & indumentis iugiter ſuſtentaret. Hic mei laboris eſt fructus, hæc merces operis, hæc redhibitio talionis. Sed dum tot copioſis, ac pretioſis muneribus liberalitas me veſtra proſequitur, non ſine cauſa timeo; ne dum peracto labori, quaſi præfixa terrenæ mercedis quantitas redditur, ſalutare mihi orationis veſtræ beneficium ſubtrahatur. Nam vbi diurno operi diarium redditur, nil reſtat quod ſpei operantis de cætero relinquatur; niſi fortè cum Salomone me ſors illa contingat, qua nimirum & id, quod optabat, obtinuit; & hoc inſuper, quod non petebat, accepit. Verum ego contentus vno, nequaquam delector in altero: & dum ſanctæ orationis veſtræ munus efflagito, totiſque deſideriis auidiſſimè concupiſco, quantumuis arduum, quantumlibet ſumptuoſum terrenæ facultatis commodũ paruipendo. *(Quanti faciebat cœleſtia S. Doct.)* Quamuis enim charitas veſtra tam plena ſit, atque perfecta, vt his, qui ſibi familiares eſſe merentur, verumq; munus libens affluenter impertiat; mihi tamen tanti eſt vnum, vt alterum non requiram. Siniſtra quippe ſuſpicio pauidæ mentis arcana conturbat, ne dum terrena mihi facultas offertur, ſpirituale munus in aliquo minuatur. Nam in æſtimationis meæ lancibus grauius penſat ſanctæ orationis obolus, quàm auri talentum, vel copioſa micantium multitudo gemmarum. Illud ſcilicet aurum quæro, illud mihi dari deſiderabiliter concupiſco, de quo ſcriptum eſt: *(Apoc. 5.)* *Quia ſeniores habebant phialas aureas plenas odoramentorum, quæ ſunt orationes Sanctorum.* Hoc aurum cunctis, quæ deſiderari poſſunt, acquiſitionibus præfero, hoc inhianter amplector, in huius comparatione cuncta terreni quæſtus commoda floccipendo. Vnde ſanctæ charitatis tuæ, venerabilis Pater, imploro clementiam, vt illud veſtræ ſponſionis indiculũ, ſicut in ſancto Cluniacenſi Monaſterio ſcriptum eſt, ita nihilominus & in reliquis, quæ diſciplinæ veſtræ ſubjiciuntur imperio, conſcribatur. Adhuc pietati tuæ humiliter prodo, veſtigia tua ſancta fuſis lacrymis prouolutus amplector, vt quod mihi per ſeriem memorialis articuli dignatus eſt polliceri, iubeas etiam per reliqua Monaſteria, quæ tuis ſunt legibus ſubiecta, tranſcribi. Quod ſi petitionis huius effectum ruſticus ſermo non impetrat, Spiritus S. qui tui pectoris ſacrarium poſſidet, precibus te meis annuere clementer inſpiret. Vt ſicut ego pro vobis non dubitaui corpus meum crudelibus offerre periculis; ita per vos ſuperna clementia dignetur animam meam ab infernalibus liberare tormentis, & per veſtræ ſcriptionis articulum conſcribi merear in ſorte iuſtorum.

EPISTOLA III.

Ad eumdem Vgonem Abbatem.

ARGVMENTVM.

Vgonem, vt facile conjici poteſt, Abbatem Cluniacẽſem quanto amore proſequatur, oſtendit, ſimulque eidem Damianum ſuum ex ſorore nepotem, quem in Galliam ad liberales artes perdiſcẽdas miſerat, commendat; vt eius in omnibus, tam quæ ad corporis, quàm quæ ad animi cultum pertinent, curam gerat.

..... Sanctitas intulit, quàm prorſus obliterata, quàm ex intimis, vt ita loquar, ceris mei pectoris abolita: immò in quanta benedictione nomen tuum ſit in ore meo, quantis etiam angelicus tuus ille conuentus apud me præconiis celebretur, teſtes ſunt & qui mihi in Chriſti ſeruitute cohabitant, & qui me pro eius amore frequentant. *(Principium deſid. in M. SS.)* Rogo præterea ſanctitatis veſtræ clementiam ſuper adoleſcentulo iſto, vterinæ videlicet meæ ſororis filio, vt illi magiſtrum, ſimul & victum paterna pietate prouideat: Et rudem, imperitumque ſuſcipiens, ac velut Iacob baculo ſimpliciter innitentem, ad propria poſtmodum cum gemina triuij, vel quadriuij vxore remittat. *(Gen. 32.)* In hoc igitur puero imaginẽ meam reſpice, in hoc ſpeciem mei vultus attende: & quidquid illi pietatis impenſum fuerit, non ſibi, ſed mihi prorſus adſcribe. O vtinam mittere tibi poſſem, quæ ſanctis Cluniacenſibus ſcripſi, vel alia multa, quæ poſt Galliæ reditum ex diuerſis thematibus exaraui! Omnipotẽs Deus te, venerabilis Pater, ad ſeruorum ſuorum cuſtodiam diutius ſeruet incolumem, & angelicam vultus tui ſpeciem me faciat videre præſentem.

EPISTOLA IV.

Ad eumdem Vgonem Abbatem, eiuſque Monaſterij Monachos.

ARGVMENTVM.

Doctor ſanctiſſ. cum in Gallia ſedis Apoſtolicę Legatus verſaretur, multa in monaſterium, & Cluniacenſes Monachos beneficia contulerat. Pro quibus, vt aliquam ei gratiam referrent, vno omniũ conſenſu polliciti fuerant, ſibi poſteriſque ſuis eius obitus diem, precibus apud Deum fuſis, ſolẽnem fore. Huius promiſſi (quia ſupremum ſibi diem inſtare præſenſerat) nunc eos admonet: &, vt fidem præſtare non negligant vehementer obteſtatur. Hæc Epiſtola potiſſimum in commemorandis eorumdem Monachorum laudibus, & loci illius ſanctitate verſatur.

Domno V. Archangelo Monachorum, ſanctoque Conuentui, Petrus peccator Monach. quidquid ſeruus.

POSTQVAM feram ſemel venator illaquear, ſi nexum eius pedibus injicit, iam ſine perdẽdi formidine longius eam euagari ſub quadam libertate permittit. Is etiam, qui aucupio delectatur, dum iniecto funiculo pedibus tenet volucrem, ſecurus auolandi datam ſimulat facultatem: & illa quidem fugam tentat, alarum librat ex more remigium: ſed dum exilire conatur, aucupe funiculum ſtringẽte retrahitur. Vos etiam me tuto ad propria remiſiſtis, quem videlicet glutino veſtræ charitatis aſtrictũ inſolubiliter tenetis. Nam recedere quidem corpore potui, ſed mente de veſtris manibus

non exiui. Ita nempe mirandæ conuerſationis veſtræ me viſcus obſtrinxit, angelicæ vitæ coagulum agglutinauit, ſinceræ charitatis laqueus irretiuit, vt tacitus fuimet obliuiſci, quàm à veſtra memoria mens mea poſſit auelli. Vidi ſiquidem paradiſum quatuor Euangeliorum fluentis irriguum, immò totidem ſpiritualiū riuis exuberare virtutum: vidi hortum deliciarum diuerſas roſarum, ac liliorum gratias germinantem, & mellifluas aromatum, ac pigmentorum fragrantias ſuauiter redolentē, vt de illo verè valeat Deus omnipotens dicere: *Ecce odor filij mei ſicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus.* Et quid aliud Cluniacenſe monaſterium, niſi agrum Domini plenū dixerim, vbi velut aceruus eſt cæleſtium ſegetum, chorus tot in charitate degentium Monachorum? Ager ille quotidiano ſanctæ prædicationis ligone præſcinditur, & in eo cæleſtis eloquij ſemina cōſperguntur. Illic ſpiritualium frugum prouentus aggeritur, vt horreis poſtmodū cæleſtibus inferatur. Vnde cum tè, fœlix Cluniace, conſidero, hoc tibi nomen impoſitū, non ſine diuini præſagij diſpoſitione perpendo. Hoc quippe vocabulū ex clunibus, & acu componitur, per quod videlicet arantium boum exercitium deſignatur. Bos enim in clunibus aculeo pungitur vt aratrum trahat, & arua proſcindat. Illic enim humani cordis ager excolitur, vnde ſeges illa colligitur, quæ promptuarij cæleſtis ædibus infarcitur. Illic aculeus ille bobus infigitur, de quo ſuperbienti adhuc Saulo dictum eſt: *Durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare.* Ille ſiquidē tanquam ſuperbus, & ferox adhuc taurus aream Domini, quæ eſt Eccleſia, ſuperbiæ cornibus, ventilabat; ſed iugo Fidei diuinitus ſubditur, vt aratrum in agro Domini trahere compellatur. Vnde poſtmodum de Euangelizantibus, tamquam de arantibus dicit: *Debet enim in ſpe, qui arat, arare; & qui triturat, in ſpe fructus percipiendi.* De hoc aratro Dominus, *Nemo,* inquit, *mittens manum ſuam in aratrū, & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei.* Legis aratrū trahebat Iſraëliticus populus per deſertum, cum hinc eum Pharao duriſſimæ ſeruitutis aculeo pungeret, illinc autē Moyſes præceptis cæleſtibus, quaſi quibuſdā funibus prouocaret. Ille conſtruendo luto, atque lateribus vrbes, cum quaſi poſt terga cædebat: iſte promittendo terrā lactis ac mellis, præuius attrahebat: Nos autem qui in agro Eccleſiæ, quaſi Dominici boues aramus, tūc in poſterioribus aculeo pungimur, cum vltima poſtremi iudicij diſcuſſione terremur. In poſterioribus nos aculeus terroris exagitat, vt ceruix noſtra iugo diuinæ legis † attrita, in laboribus non laſſeſcat. Conuenienter itaque Cluniacum agrum dixerim, in quo videlicet Dominici boues infatigabiliter arant, dum eos diuini terroris aculeus ſtimulat: & velut acu clunium pars poſtrema trāſpungitur, cum vltimi terrore iudicij mens humana terretur. In poſterioribus pungitur, vt in anteriora contēdat, quia tranſacta cor noſtrum vita terrificat, vt diſcuſſionē vltimi examinis paueſcat. Hoc Paulus aculeo pungebatur, vt in anteriora contenderet cum dicebat: *Ego me non arbitror cōprehendiſſe: vnum autē, quæ retro † oblitus ſequor ad brauiū ſupernæ vocationis; ſequor, ſi cōprehendam.* Datus enim illi fuerat ſtimulus carnis, vt non in labore ſuccumberet. ſed in agro Dominicæ ſegetis indefeſſus araret. Hic bos inſignis, atque mirabilis duo gerebat in capite cornua, quia duo ventilabat per prædicationis officiū teſtamēta; qui cum ad Galatas diceret: Vnum Abrahæ filiū ex ancilla natum, alterū ex nobili legitimi coniugij libertate progenitum; protinus addidit:

Cluniacēſis monaſterij laudes.

Gen. 29.

Cluniaci nominis origo, & explicatio.

Act. 9.

1. *Cor.* 9.

Luc. 9.

† aſtricta.

Timor Domini quaſi aculeus.

† *ſum.*

Phil. 3.

2. *Cor.* 12.

S. Paulus cur boui ſimilis.

Galat. 4.

A *Hæc enim ſunt duo teſtamenta.* Hic etiam more bouis ligatus arabat, qui vincula ſua ſæpe commemorat. Numquid enim tunc in vinculis non arabat, cum ad Philemonem catena conſtrictus aiebat: *Obſecro te pro filio meo, quem genui in vinculis, Oneſimo.* Qui etiam tamquā bos egregius ad victimam ducebatur, cum dicebat: *Ego enim iam immolor, & tempus meæ reſolutionis inſtat.* Meritò ergo venerabilis locus ſortibus eſt vocabulum, vbi nunc & ſpiritualiū boum trahitur aratrum, & cæleſtium ſegetum vſque ad vnum granum, quod eſt Chriſtus Ieſus, † accuminatur aceruus Qui de ſemetipſo dicit: *Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolum manet; ſi verò mortuum fuerit, multum fructum affert.*

B Cluniacus præterea ſpiritualis quidam cāpus eſt, vbi cælum, & terra congreditur, ac velut arena certaminis, vbi ſpiritualis more paleſtræ caro fragilis aduerſus poteſtates aëreas colluctatur. Non eſt enim nobis colluctatio aduerſus carnē, & ſanguinem; ſed aduerſus mundi rectores tenebrarum harum, contra ſpirituales nequitias in cæleſtibus. Illic Ioſue non ille † Benum, ſed cæleſtis ductor exercitus, & qui ſpiritualiū inſtructor eſt bellatorum, ſuos edocet milites, ſuperbas quinq; Regum calcare ceruices: ſuper quos nimirū triumphalem noſcūtur obtinere victoriam, qui totidem ſenſus corporum per diſtrictæ cuſtodiæ cohibent diſciplinam. Illic mœnia Iericho tubarum clangoribus

C corruunt, & habitatores eius Iſraelitarum gladiis perimuntur. Illic Ioſue terribiliter imprecatur: *Maledictus,* inquit, *vir corā Domino, qui ſuſcitauerit, & ædificauerit ciuitatē Iericho.* In primogenito ſuo fundamenta illius iaciant, & in nouiſſimo liberorum ponat portas eius. Ille ſcilicet Iericho in primogenito ſuo ſuſcitator ædificat, qui mundum hunc Apoſtolicæ tubæ clangore collapſum, principaliter amat. Ille verò portas eius ponit in nouiſſimo liberorum eius, qui mundum deſpiciens, paruipēdit, qui eum omnibus quæ verè ſunt amanda, poſtponit. Qui ſcilicet hoc ſæculum ad vſum habet, in amore non habet: & dum amorem cæleſtis regni tamquam primogenitum ſibi nutrit hæ-

D redem mūdum deſpicit velut ſordentem puerum in cunabulis vagientem. *Primùm,* ait Dominus, *quærite regnum Dei, & hæc omnia adiicientur vobis.* Vt regnū Dei in corde noſtro ſit primogenitū, & mūdus habeatur quadam extremitatis adiectione nouiſſimus. Illic etiam Adonibezech manuum, ac pedū ſummitate præciditur; dum malignus inter ſanctos viros ſpiritus, & incedendi, & operandi virtute priuatur. Qui nimirum dum ſua vulnera patitur, hæc eadem ſeſe aliis intuliſſe gloriatur: *Septuaginta,* inquit, *Reges amputatis manuū, ac pedum ſummitatibus, colligebat ſub menſa mea ciborum reliquias; ſicut feci, ita reddidit mihi Dominus.* Septuaginta ſcilicet Reges ſeptuaginta ſunt linguarū diſ-

E crepantiū nationes, quibus vſq; ad Saluatoris aduentū antiquus hoſtis & rectè gradiendi, & bona faciēdi prorſus abſtulerat facultatē. Cui nimirum vtrique gemino vulneri medetur animaeū medicus Paulus, cum dicit: *Remiſſas manus, & diſſoluta genua erigite, & greſſus rectos facite pedibus veſtris; ne claudicās quis erret, magis autē ſanetur.* Adonibezech quippe Dominus fulminis, vel Dominus cōtentus vani interpretatur. Fulmē mox vt micare incipit, ſubitò deficit. Per quod Iudaicus poteſt intelligi populus, qui nimirum quodam quaſi fulgore micant, cùm dicerent: *Omnia, quæ præcepit nobis Dominus, & audiemus, & faciemus;* ſed mox deficiens lux iſta cadebat, cum ceruices ſuas tenebroſis

Phil. 1.

Tim. 2.

Phil. 1.

2. *Tim.* 4.

† accumulatur.

Ioan. 12.

Epheſ. 6.

Ioſue 10.

Ioſue 6.

Ibid. v. 20.

Quid per quinque reges à Ioſue deuictos.

Mundus in ciuitate Iericho deſignatur.

Matth. 6.

Adonibezech allegoria declaratur.

Iudic. 1.

Heb. 12.

Adonibezech etymon.

Deut. 5.

dæmon bus inclinabant. Per id verò, quod dici-
tur contentus vani, Gentilitas deſignatur, quæ
contenta viſibilibus idolis, non curabant reuerti
ad miſericordiã Creatoris: & dum veritatis igno-
rabant cultum, vanis inſiſtebant cerimoniis ido-
lorum. De quibus dicit Apoſtolus: *Quia Deum non
glorificauerũt, aut gratias egerunt, ſed euanuerũt in co-
gitationibus ſuis.* Horum igitur duorum populorum
ex maxima parte dominatus eſt Adonibezech, id
eſt, reprobus nequitiæ ſpiritus; quia & iſte quaſi
fulmen micare cœpit, & deſiit; & ille dum vanita-
te dæmonum contentus extitit, proprij Creatoris
Iudic. 3. auxilium non quæſiuit. Et, vt ad propoſitum re-
Iudic. 4. deam, illic Eglon in typo luxuriæ, fortis Aoth in-
fixa ventri ſica perfoditur: illic clauo tabernaculi
ſuperbi Siſaræ cerebrum perforatur; illic in auari-
Ioſu. 7. tiæ ſignum, Achar filium Charmi lapides obruunt,
omniumque vitiorum peſtes, tamquam rebelles
hoſtium acies, fortium Iſraelitarum gladios non
2. Reg. 5. euadunt; illic verus Dauid, velut in arcis Sion cul-
Apoc. 1. mine conſtitutus bicipiti gladio, qui ex eius ore
Ioſu. 5. procedit, vndique ſibi reluctantes aduerſarios iu-
gulat omnium ſibi reſiſtentiũ ceruices obtruncat;
† reuolutio. in bis Galgalis, quæ † reuelatio dicitur, à nobis Iſ-
raëlitis Ægypti opprobrium tollitur, dum per la-
Exod. 34. pideos cultros ſecũda circumciſio celebratur, illic
paſchalis ſolennitas colitur, & à velamine Moyſi
ad reuelationis ſpeculum, Ieſu duce, tranſitur.

Noſtis præterea, dilectiſſimi, pro tuenda ſalute
veſtra quantus me labor attriuerit, quod in vltima
ſenectute mea tot prærupta montium, tot inhor-
reſcentium Alpium iuga tranſcenderim: &, vt bre-
ui cuncta complectar, ego mortis acredinẽ pertu-
li, vt vos ſuauiter viueretis; vitã meam in manibus
meis poſui, & vos per eius, cui ſeruitis auxilium,
de perſequẽtium manibus liberaui. Quamobrem
omnes in Capitulo reſidẽtes communi iudicio ſta-
tuiſtis, & ſchedulis inſeri per reſcriptionis articu-
lum decreuiſtis: vt & vos, & poſteri veſtri ſemper
in anniuerſario mei obitus inſigne aliquid agere-
tis: quatenus & tubæ omnes feſtiuius clangerent,
& fratres pro fratre ſolemnes orationum, atque
ſacrificiorum exequias celebrarent. Hoc aſtipula-
tionis veſtræ decretum, ne quãdolibet intercipere
poſſit obliuio, in veſtri cordis margine reperitur
inſertum. Vnde ſanctæ charitatis veſtræ dulcedinẽ
lacrymabiliter obſecro, meq; veſtris prono corde
veſtigiis proſtratus aduoluo: vt quod ſeruo veſtro
promiſiſtis, mox vt vocationem meam pro certo
S. Vgo Abbas Cluniacenſis. noueritis, efficaciter impleatis. Dominus etiam
meus, ac venerabilis Pater Abbas veſter Vgo, ſicut
mihi pollicitus eſt, hunc eundem ſuæ ſponſionis
indiculum viuo ſermone per propria faciat mona-
ſteria prædicari, & in eorum codices ſtylo iubeat
currente trãſcribi; vt veritatis omnino diſcipulus
teneat fidem, nec ſtipulati fœderis violet cautio-
nem. Rogo per Ieſum, qui ſub Pontio Pilato teſti-
monium reddit: per terribile iudicium eius, quo
1. Tim. 6. viuos, ac mortuos iudicabit: per Angelos, & Ar-
changelos, per Petrum, & Paulum, & omnes Apo-
ſtolos, ac Martyres deprecor: per ſãctæ homouſion
Trinitatis nomen obteſtor: vt & vos, & poſteri ve-
ſtri mei memoriam in veſtris ſanctis orationibus
habeatis: & quod à vobis mihi per intentationem
Anathematis ſcriptum eſt, veraciter impleatis,
quod, vt faciatis, huius quidem vobis obteſtatio-
nis admiium pono: ſi verò non feceritis, cum per
S. Doctor Apoſtolicæ Sedis Legatus. auctoritatẽ Apoſtolicæ Sedis competenter id poſ-
ſem, tamen ſuper Angelicæ militiæ chorum tam
terribilis ſententiæ iaculum non intento. Sit tan-
tum, qui mihi in hac petitione mea fauere cõtem-
A pſerit: ſit, inquam, reus mendacij, ſit debitor vio-
latæ ſponſionis in vltimo iudicio veritatis. Titil-
lat, vt addam, deleatur de libro: ſed dum reueren-
tiam veſtram præ oculis habeo, proferre, quod
mens ſuggerit, non præſumo. Quod ſi petitioni
meæ non denegatis effectum, & poſt obitũ meum
per anniuerſarium ſemper, ſicut conditum eſt,
atque præſcriptum, ſanctæ orationis veſtræ mihi
præbueritis auxilium, omnipotentis Dei cuſtodia
ſuper hoc Monaſterium ſemper inuigilet, quæ &
vos ab inuiſibilium hoſtium defendat inſidiis, &
bona veſtra ab exterioribus tueatur aduerſis. Om-
nipotens Spiritus corda veſtra poſſideat, & feruo-
re continuo ſuæ dilectionis accendat: templum
B ſibi nunc in veſtris pectoribus conſtruat, & poſt-
modum vos ſupernæ Hieruſalem mœnibus intro-
ducat. Amen.

EPISTOLA V.

Ad Monachos Monaſterij Cluniacenſis.

ARGVMENTVM.

Cluniacenſes Monachos, quibus cum
magna erat beneuolentia coniun-
ctus, propterea quod illos à Sede
C Apoſtolica in Galliam Legatus, à cu-
piditate cuiuſdam Epiſcopi iuriſdi-
ctionem in eos vſurpare conantis,
liberaſſet, ſanctitatis, & pietatis no-
mine in hac Epiſtola collaudat: or-
dinémque & diſciplinam, quam in
eorum Monaſterio ſeruari præſens
ipſe aſpexerat, in cœlum effert, tam-
quam vtiliſſimam, ſanctorumque
Patrum, & ſacræ Scripturæ præce-
ptis conſentaneum. Ad extremum
eoſdem obſecrat, vt ſui memores
D ſint, & ſe precibus, ac ſi eſſet ex ipſo-
rum numero, apud Deum adiuua-
re non ceſſent.

Verè Sanctis, & Angelica veneratione colendi Cluniacenſis Monaſterij Fratribus, Petrus peccator Monachus iugem in Domino ſeruitutem.

NOlo vos lateat, dilectiſſimi, quia reuerten-
tem à vobis, grauis me tædij mœror abſor-
buit, ac multa cogitationum caligo puſillanimita-
te deiectum, cor impatiens tabeſecit. Planè dum
me recolerem velut puerum ouo ſeductum, & ita
delenificis verbis tamquam blatteinis, vel delicati
E hyacinthi mollibus inſtitis obligatum, aliud deni-
que ſermone promiſſum, aliud omnino rebus ex-
hibitum, fluctuabam animo; & aberrãtes quilibet
à veritatis linea tunc, fateor, plus ſolito diſplice-
bant. Nam, vt vnum dumtaxat annotare ſufficiat,
quo cætera colligantur, promiſſum mihi eſt, quod
in Kalendis Auguſti forẽ regreſſus ad propria, ſed
profligato poſtmodum trimeſtri ferè curriculo, &
quanta potui celeritate cucurri, & tamẽ vix quin-
to ante Kalendas Nouembris die, fontis Auellani,
vnde proceſſeram cacumen aſcendi. Vnde noſter
animus dum per tot intumeſcẽtium vada torren-
tium, per tot niualium Alpium ſcopuloſa præ-
rupia, per tot etiam, quod peius erat, Cadaloici

furoris conglobatas inſidias, ſuſpectus incederet, A
denſam, vt ita loquar, inteſtini certaminis grandinem pertulit. Et quamquam in hoc rigidus ſemper, & inflexibilis permaneret; & quod nimirum decreuerat, malum pro malo non reddere; obliuionem tamen iniuriæ quamtumlibet niteretur,
Cellæ atque internæ inquiſitionis commoda. non potuit funditus obtinere. At poſtquam ad cellulam peruentum eſt, immo poſtquam in me, ipſe, qui fueram excluſus, intraui, mox æſtuantis animi feruor extinguitur; contentioſi litigij querela ſopitur; tumor, clamor, & indignatio præſtò deponitur, & omne, quod in meis viſceribus amarum fuerat, diuinitus obdulcatur. Nam velut ad tribunal Iudicis contentioſus litigator adductus, querelam inutilem non ſum auſus exponere ante B
diſtrictæ cellulæ maieſtatem. Et tamquam ſi languidus quilibet aromaticam ingrediens officinam; antequam antidoti medicamenta percipiat, depoſita languoris ægritudine, conualeſcat, ita ego protinus, vt cellulæ meæ limen attigi, necdum librum quemlibet aperueram: &, ô benefactum! tanquam virtute loci, ſanum me atque incolumem, compoſitis animæ meæ vulneribus, reperi: ſicque ad diuinorum librorum, qui adhuc clauſi tenebantur, aſpectum, velut ante medicinæ poculum, ſalutem hauſi, ſpirantibus dumtaxat odoribus fragrantium pigmentorum.
S. Vgonem Abb. dicit. Quapropter ſancto Rectori veſtro, qui mihi tantæ ca-
Matth. 6. lamitatis pondus innexit, non modò vicem læſio-
Luc. 11. nis, ſed eum quoque in ius veteris amicitiæ pro veſtra charitate reduco. Qui enim non abſolutè, ſed ſicut ipſi dimittimus, ita nobis à Deo dimitti C
peccata rogamus, dum nos cum relaxatione peccati, Dei quoque gratiam quærimus, dignum eſt, vt nos etiam inimicos noſtros poſt offenſionis veniam, in priſtinæ prorſus amicitiæ plenitudinem
Obliuio iniuriarum magna virtus eſt. referamus. Sicut enim obliuio mandatorum Dei proculdubio vitium eſt, ſic illatæ calamitatis obliuio non parua virtus eſt. Præterea illi, qui me preſſura tanti laboris attriuit, etiam gratiæ referendæ ſunt, quia illo diſponente qui noſtris bene vtitur malis, per eius offenſam in ſanctitatis veſtræ me contigit deuenire notitiam: & in hoc propenſius gaudeo, quia meus labor otium vobis amanæ ſecuritatis impertiit, mea vexatio laborioſæ quieti veſtræ dulces ferias procurauit. Hoc itaque modo me piis operibus veſtris inſerui, quorum & ſi ſanctè viuendi veſtigia non eripui, vt tamen viuere ſanctè poſſetis, auxilium tuli.
3. Reg. 18. Sic ille domus Achab diſpenſator Abdias, dum à gladiis Iezabel fugientes Prophetas in ſpecubus quinquagenos abſcondit, ipſe poſtmodum glorioſa viciſſitudine prophetici ſpiritus gratiam meruit. Et nunc Eccleſiam ſpiritalis edulij dapibus reficit, qui tunc panem, & aquam eſurientibus
4. Reg. 2. miniſtrauit. Sic Eliſæus dum magiſtro ſuo deuotæ ſedulitatis exhiberet obſequium, duplicem con-
Ioſ. 2. ſecutus eſt gratiam in virtute ſignorum. Sic Rahab, quoniam exploratores Iſraël à facie tyranni furentis occuluit, gladios Ierechontinæ cædis euaſit: & gentile proſtibulum, in Iſraëlitarum eſt tranſlata conſortium, dum eorum nuntiis vitalis aufugij præbuit argumentum. Ego etiam, vt ſpero, meritis me veſtræ ſanctitatis ingeſſi, dum Maticenſis Eccleſiæ iugum, quod vobis imponi tentabatur abegi: tuendumque me credo per vos à verſutiis dæmonum, qui vibratá in vos clauam Herculis rapui de manibus clericorum: &
2. Reg. 21. tanquam Ieſbibenob in Dauid inſurgentem, perculi, ac ne lucerna Iſraël extingueretur, occurri.

Porro autem, dum tam diſtrictum, tamque frequentem ſanctæ veſtræ conuerſationis ordinem A
tecolo, non adinuentionis humanæ ſtudium, ſed ſancti Spiritus magiſterium ineſſe perpendo. Nam Cluniacenſis Monaſterij obſeruantia.
tanta erat in ſeruandi ordinis continua iugitate prolixitas: tanta præſertim in Eccleſiaſticis officiis protelabatur inſtantia: vt in ipſo cancri, ſiue leonis æſtu, cum longiores ſunt dies, vix per totum diem vnius ſaltem vacaret horæ dimidium, quo fratribus in clauſtro licuiſſet miſcere colloquium. Hoc autem tam continui laboris exercitium ad hoc eſt, vt reor, ſolerti ſatis, ac prouida magiſterij arte prouiſum: vt leuium, atque infirmorum fratrum fragilitatem reprimat, & delinquendi propemodum occaſionem tollat, quatenus etiam ſi velint, præter cogitationem peccare vix poſſint.
B Fragilium igitur imbecillitati conſulitur, dum in perſoluendo continui ordinis penſo totum, non modò diurni, ſed & nocturni temporis ſpatium profligatur. Nam & ipſe omnipotens Deus hoc Exod. 26. per totum.
humanæ ſalutis vti dignatus eſt argumento, cum Cur Deus
populo per deſerta gradienti tot mandata propo- Hebræos
ſuit: operoſum videlicet, atque inexplicabile ta- tot legibus,
bernaculum fabricari, diuerſa ſibi ſacrificia per tot ac ſacrificiis obligauit.
cerimonias, ac ritus offerri, ipſum caſtrorum ordinem ſiue reſidentium, ſiue commeantium tam artificioſa, quàm myſtica varietate diſtingui, quatenus dum ſeſe in his iugiter exerceret, reſolui carnalis plebs ad idola colenda non poſſet. Sanè dum populus ille non operibus textrinis inſiſteret, non contrariæ arti operam daret, non denique ſtudium agriculturæ dependeret, non vllis proſpiciendæ neceſſitatis laboribus inſudaret, multipli-
C cibus occupandus erat, Deo legem promulgante, mandatis, vt dum hæc cum labore perſolueret, nequaquam otio reſolutus, in ſacrilegium declinaret. Nec mirum, idipſum etiam Pharao tentabat vſurpare, cum diceret: *Vacatis otio, & idcirco dicitis, eamus, & ſacrificemus Domino.* Nam, quod Exod. 5.
non indigebat terrenum quid agere, niſi indictæ tantummodo legis præcepta ſeruare, teſtatur Moyſes, qui eum alloquitur, dicens: *Dedit tibi Dominus* Deut. 8.
cibum manna, quod ignorabat tu, & patres tui, vt oſten- Matth. 4.
deret tibi, quod non in ſolo pane viuit homo, ſed in Luc. 4.
omni verbo, quod egreditur ex ore Domini: vbi & præſto ſubiungit. *Veſtimentum tuum, quo operiebaris, ne-* Deut. 8.
D *quaquam vetuſtate defecit, & pes tuus non eſt ſubtritus.* En quadrageſimus annus eſt, vt recogites in corde tuo, quia ſicut erudit homo filium ſuum, ſic Dominus Deus tuus erudiuit te; vt cuſtodias mandata Domini Dei tui, & ambules in viis eius, & timeas eum. In quibus verbis illud eſt ſolertius attendendum, quod ait: *Dedit tibi manna, vt oſtenderet, quod non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo, quod egreditur ex ore Dei.* Vbi luce clarius Verbum diuinum per manna ſignificatum.
conſtat, quia illud manna, quo illi carnaliter alebantur, hoc diuini verbi ſignificabat pabulum, quo nunc in anima recreamur. Et notandum quod de Exod. 16.
hoc manna in libro Exodi legitur: *Quod cùm vidiſſent, inquit, filij Iſraël, dixerunt adinuicem: Manhu;*
E quod ſignificat, *quid eſt hoc?* Illi ergo manna, id eſt, *quid eſt hoc*, veraciter comedunt, qui dum legunt, vel audiunt, diuini verbi myſterium ſolerter inquirunt. Qui nimirum intra litteralis paleæ the- Scripturæ diuinæ ſtudium quàm dulce ſit.
cam, dulcem intelligentiæ ſpiritalis ambiunt enucleare medullam. Hic certe, *quid eſt hoc*, veraciter veſcitur, qui in aſſidua Scripturæ ſacræ ſolerter inquiſitione verſatur. Quaſi enim quæſtionem quamdam, & *quid eſt hoc* auida cordis ore comedimus, cùm ad penetranda myſteria Scripturarum vigilanter inſiſtimus, cùm epulas cæleſtis eloquij ſubtiliter ruminamus. Et quàm bene Iſraelitico illi populo monachica † poſſeſſio † profeſſio
congruit, quia vnde illi tunc alebantur in deſerto,

modò nos epulamur in clauſtro? Quid enim deſertum, niſi ab humana ſonat habitatione diſcretum? Quid etiam clauſtrũ, niſi ab omni negotij ſecularis actione cõcluſum? Et ſicut per deſerta gradientibus lux ignea inter nocturnas tenebras infulgebat, ſic etiam commorantes in ſpiritualibus clauſtris ſupernæ lucis ſæpe radiis illuſtrantur, qui & carnalium paſſionum tenebras abigant, eoſque contemplationis intimæ nitore perfundant. Fugiendus eſt ergo mundus, qui tenebras parturit, petenda remotio, vbi tamquam in deſerto verum lumen erumpit. Prorſus à noſtra repellendus eſt amicitia, qui nimirum dum tenebrarum in quibus ſemper eſt, caligines inſerit, conſentientibus ſibi, atque obedientibus lumen extinguit, immo debemus ei ſemper infœderabile bellum,* qui ſuorum oculos obruit amicorum. Hinc eſt, quod ſacra Regum hiſtoria narrante didicimus, quia cùm Naas Ammonites aſcenderet, vt Iabes Galaad cum ſuis agminibus expugnaret, omnes viri Iabes ad Naas, vna voce dixerunt: Habeto nos fœderatos, & ſeruiemus tibi. Quibus ille reſpondit: In hoc feriam vobiſcum fœdus, vt eruã omnium veſtrûm oculos dextros, ponamq; vos opprobriũ vniuerſo Iſraëli. Dixeruntq; ad eum ſeniores Iabes: *Concede nobis ſeptem dies vt mittamus nuntios in vniuerſos terminos Iſraël, & ſi non fuerit, qui defendat nos, egrediemur ad te.* Audiens hæc Saül, exercitus multitudinem congregauit, arma corripuit, & ex Ammonitis, graui admodum cæde percuſſis, cum gloria triũphauit. Quid itaq; per Naas Ammonitem, ſuperbum videlicet Regẽ, niſi vel mundum Creatori ſuo rebellẽ, vel diabolum eius intelligimus principẽ? De quo nimirum dicitur, Quia ipſe eſt Rex ſuper omnes filios ſuperbiæ. Et quia Naas, ſerpens interpretatur, rectè per hunc venenoſus ille, & lubricus ſanguis exprimitur. Quid verò per Iabes, quæ ciuitas erat Iſraëlitica, niſi anima innuitur Chriſtiana ad vidẽdum Deum per ſtudium contemplationis intenta? Et quia Iabes interpretatur exſiccata, vel ſiccitas, congruè per Iabes illa intelligitur anima, quæ ſupernæ gratiæ pinguedinem deſerit, & in æſtu concupiſcentiæ carnalis areſcit. Recedens quippe ab inhiando diuini muneris rore fit ſicca, quem antea dum perciperet, vigebat ſalubriter irrigata, Domino per Eſaiam dicente: *Effundã aquam ſuper ſitientẽ, & fluenta ſuper aridam.* Sed Naas cum Iabes fœdus aliter dedignatur inire, niſi oculum dextrum paciſcatur eruere: quia quiſquis vel antiquo hoſti in peruerſa ſuggeſtione ſubſternitur, vel mundi huius inquietis actionibus implicatur, dum ſe tamquam ſuperbo Regi turpiter fœderat, neceſſe eſt vt dextrum oculum, hoc eſt, lumen contemplationis, amittat; & ſic opprobrium in Iſraël ponitur: quia dum à contemplationis arce ad terrena, vel immunda quælibet exequenda deuoluitur, conſequens eſt, vt in Eccleſia probroſæ deriſionis obtrectationibus mordeatur. Petunt autem illi ſeptem dies inducias, & quia Deus ſeptimo die requieuiſſe à conditis operibus legitur, quid per ſeptenarium numerum, niſi requies deſignatur? Illum numerum Saül inobediens ignorauit, cum per eum ſe Samuel præſtolãdum eſſe præcepit: *Septẽ, inquit, diebus expectabis, donec veniã ad te, & oſtendam tibi quæ facias.* Sed quia ſpiritualem requiem vir reprobus ſpreuit, exagitãdum eum ſpiritus malus arripuit. Per ſeptenarium ergo dierum numerum ab iniquo Rege Iabes ciuitas liberatur: quia quælibet anima, quam ſuadente diabolo mundus ad ſe conatur attrahere, ac negotiorum ſecularium tenebris excæcare, illæſum contemplationis oculum ſeruat, ſi omnino

Exod. 13.

Mundus amatores ſuos obcæcat.

* Deeſt indicere, vel aliud eiuſmodi verbum.

1. Reg. 11.

Naas Ammonites mundum et diabolum ſignificat: & quomodo vincatur.

Iob. 41.

Iabes etymon & allegoria.

Eſai. 44.

Qui negotiis ſe ſecularibus implicat, lumẽ contemplationis amittit.

Gen. 2.

Septenarius numerus quid ſignificet.

1. Reg. 10.

1. Reg. 16.

Per contemplationis quietem tentationes vincimus.

reſiſtens, in ſuæ quietis propoſito perſeuerat: eamque Redemptor noſter de tentatione, quam patitur, eripit, cùm eam in remotionis ſuæ cenſura quieſcere deprehendit. Vnde illic ſcriptum eſt: *Cum veniſſet, inquit, dies craſtinus, conſtituit Saül populũ in tres partes, & ingreſſus eſt media caſtra in vigilia matutina, & percuſſit Ammon vſq; dum incaleſceret dies.* Quid enim per Saul, qui Chriſtus Domini dicebatur, niſi is, qui verus Rex eſt Iſraël, Dei, hominumq; mediator innuitur? Quid eſt, quod populum in tres conſtituit partes, niſi quia tres ſunt principales animæ virtutes, Fides ſcilicet, Spes, & Charitas? In trifariis itaq; bellatorum partibus victoria certaminis obtinetur, quia tribus his virtutibus, duce Chriſto, omnis diabolica tentatio vincitur. Porro nec ipſe à myſterio vacat pugnatorũ numerus, quem Scriptura pronuntiat. *Fuerunt, ait, filiorũ Iſraël trecenta millia: virorum autẽ Iuda triginta millia.* Millenarius autem, atque denarius, quia perfecti ſunt numeri, Sãctorum perfectionem, trecenti verò vel triginta, qui à tribus oriuntur, diuinã ſignificãt Trinitatem. Quid itaq; per trecenta millia, vel triginta millia bellatorum, niſi ſancti Doctores intelliguntur Eccleſiæ, qui & fide ſunt orthodoxi, & religioſis operibus cõſummati? Cum his ergo Saül hoſtiles Regis Naas acies ſuperat, quia cum Doctoribus Eccleſiæ ſuæ Chriſtus de veternoſi ſerpentis verſuta machinatione triumphat. Nã cum eorum præcepta, vel exempla ſubtiliter attenduntur, mox corda torpentia, quæ iam noxius tepor inuaſerat, recaleſcunt: & ad obtruncãdas impugnantium vitiorum acies velut claro mucrone ſpiritus inflãmantur. Vnde & ipſi bellatores Iſraël, & Iuda nuntiis, qui ad ſe venerant, dicunt: *Sic dicetis viris, qui ſunt in Iabes Galaad: Cras erit vobis ſalus cum incaluerit ſol.* Nã cùm mens per deſidiã primitus tabefacta, & iam in ſe reuerſa ad Cõditoris ſui deſiderium recaleſcit: cùm torporem negligentiæ deſerit, & frigus inſenſibilitatis priſtinæ flãma ſancti amoris accendit, tunc velut incaleſcente ſole, victoria de hoſtibus ſumitur, & obſeſſa ciuitas de ſuperbi Regis manibus liberatur. Hinc eſt quod de Abraham ſcriptum eſt: *Quia apparuit ei Dominus in conualle Mambre in ipſo feruore diei.* Hinc eſt, quod de Loth: *Sol, inquit, ortus eſt ſuper terrã, & Loth ingreſſus eſt Segor.* Rectè igitur ſiue mundi, ſiue Principis eius amicitias dedignamur, & cum eis ſimul ſocietatis fœdus habere contemnimus: ne dum tenebris iungimur, luce priuemur. Et notandum, quod iniquus Rex non duos inimicis eruere, ſed vnum dumtaxat oculum flagitat, vt eos in Iſraël opprobrium ponat: quia ſæpe malignus hoſtis conſentienti ſibi cuilibet reprobo homini potiorem partem ſanctitatis, ac lucidi operis adimit, minorem verò artificioſa quadã ſuæ calliditatis induſtria derelinquit; vt in eo quod tollitur, ſit occaſio damnationis vt pereat: in eo verò, quod remanet, de ſpe fiduciæ præſumatur: vt peccator ad pœnitentiam non recurrat, ſed ex ipſis ſanctitatis amiſſæ reliquiis, quibus tamquam baculo tranſgreſſor innititur, ab his, qui eum cecidiſſe nouerunt, infamia laceretur: ſicq; pij operis detrimentum dignæ ſit irriſionis opprobrium. Huic etiam illud non diſſimile eſt, quod Dauid nuntiis contigit, cum eidem Naas mortuo, filius eius ad obtinenda Regni ſceptra ſucceſſit: *Faciã, inquit, miſericordiã cum Hanon filio Naas, ſicut fecit pater eius mecum miſericordiã.* Miſit ergo Dauid conſolans eum per ſeruos ſuper patris interitu, vtque hiſtoriam compendioſa relatione ſuccingam, tulit Hanon ſeruos Dauid, raſitque mediam partem

1. Reg. 11.

Tres principales animæ virtutes.

Ibid. v. 8.

Per ſanctos Eccleſiæ Doctores Chriſtus triumphat.

Ibid. v. 9.

Gen. 18.

Gen. 19.

Diabolus interiorem ſanctitatem prius adimit, exteriore relicta.

2. Reg. 10.

barbæ

barbæ eorum, & præcidit veſtes eorum medias vſq; ad nates, & dimiſit eos. Quid enim per Hannon, niſi nequitiæ ſpiritus? quid per barbam, quæ virorum eſt propria, niſi ſanctarum fortitudo virtutum? quid etiam per veſtes, niſi ſanctitatis intelligitur indumentum? Pſalmiſta perhibente, qui ait:

Pſal. 131. *Sacerdotes tui induantur iuſtitiam.* Hannon ergo fœdus amicitiæ repoſcentibus mediã barbæ partem radit, quia hoſtis antiquus aliquando fortiter operantis robur imminuit; ſed poſtquam barbam raſit, etiam veſtimenta præſcidit, quia mox vt malignus ſpiritus interiorẽ adimit fortitudinem, conſequenter etiam exteriorem conſpicuæ conuerſationis exuit honeſtatem. Quid eſt enim veſtes hominũ ad nates vſque præſcindere, niſi eos à ſuperducto velamento Iuſtitiæ vſque ad obſcœni, & inuerecundi operis turpitudinem denudare? Audiat hoc Andreas, qui nuper de contubernio veſtræ ſanctitatis egrediens, cum Ammonitarum Rege fœdus amicitiæ cõtulit; & nunc per Romana mœnia tamquam raſus barba, & detruncatus habitu, non ſine Dauid pudore diſcurrit. Audiant & ij, qui prodire fortaſſis adhuc in publicum concupiſcunt, ne dum inania cernere liberis obtutibus inhiãt, dextrum oculum, hoc eſt, vim intimæ contemplationis extinguant.

Num. 11. Effectus huius ſæculi. Nec prurit eorum gula cum illo carnali Iſraël, porros, cepas, & allia, quarum videlicet herbarum vehemens acrimonia oculos turbat, & ad lacrymas prouocat: quia nimirum ſæcularis actio, dum multis preſſurarum anguſtiis cingitur, dum laborum ingruentium crebra perturbatione vexatur, quibus gaudere promiſit, ſæpè flere compellit. Planè ſi laboris delectat exercitium, habet ſancta quies laborem ſuum. Vnde Dominus ad Moyſen:

Deut. 5. *Vade*, inquit, *& dic eis: Reuertimini in tentoria veſtra; tu verò hic ſta mecum, & loquar tibi omnia mãdata, cerimonias, atque iudicia.*

Serui Dei ſollicitudo quæ debet eſſe. Cæteris quippe in carnis ſuæ tentoriis delectabiliter quieſcẽtibus ſeruus Dei non reſidere iubetur, ſed ſtare cum Domino, vt quo remotius à mundi laboribus ceſſat, eo vigilantius in diuinis obſequiis ipſe ſe ſanctæ quietis feruore exerceat.

Sed iam ad me redeo, me veſtigiis veſtræ ſanctitatis aduoluo, vt ſicut in os mihi vnanimiter promiſiſtis, in hiantem peccatorum voraginem merſo ſedulæ orationis brachium porrigatis. Nam etſi vobis cohabitare non potui, habitationi tamen veſtræ quietudinem procuraui. Berzellai ſanè Galaa-

2. Reg. 17. dites deſcendens de Rogelim, præbuit alimenta Dauid, dum fugeret à facie Abſalon. Quem cùm peracta victoria, Rex inuitaret, vt ad quieſcendum cum eo in Hieruſalem ille tranſiret, acquieſcere noluit, ſed filium ſuum illi ſua vice commiſit:

2. Reg. 19. *Obſecro*, inquit, *vt reuertar ſeruus tuus, & moriar in ciuitate mea, & ſepeliar iuxta ſepulchrum patris mei, & matris meæ.* Eſt autem ſeruus tuus Chanaam: ipſe vadat tecum, Domine mi Rex, & fac ei quod tibi bonum videtur. Ego etiam Berzellai non ſum impar exemplo: in hoſtili vobis perſecutione ſuccurri, ſed Deo largiente triumphũ, ad propria repedaui: hoc Cluniacẽſibus inquiens, quod Coloſſen-

Coloſſ. 2. ſibus Paulus dicebat: Nam etſi corpore abſẽs ſum, ſed ſpiritu vobiſcum ſum, gaudens, & videns ordinẽ veſtrum. Sicut ergo ille Regi tradidit filium, ita & ego propriã animam veſtris manibus trado, atque vt ad mẽſam veſtræ orationis alatur, imploro. Enimuerò cum bona pro malis iubeat lex diuina reſtitui, quãto magis bona bonis præcepit red-

Gratitudo beſtiis etiã non ignota. hiberi? Quid enim mirum, ſi hoc humana ratio ex indicta ſibi lege perſoluat, cum idipſum aliquando etiam bruta animalia nullis obnoxia legibus im-

A pleant. Nam ſicut fraterna mihi conſtat relatione vulgatum, Veneti quidam inſtitores marina diſcrimina remigij labore ſulcabant: cúmque appulisſent, formidoloſum, ſtupendumq; conſpiciunt non procul ab ipſa littoreæ crepidinis arena portentũ; Leonem ſcilicet terribilis, vt videbatur, draconis ſpiris obeuntibus inuolutum. Cumq; illum draco captum ad ſpeluncam ſuam violenter attraheret, hinc miſerabilis leo, quibus valebat niſibus, reluctaret: tandẽ quo leo cœpit deſperata reluctatione deficere tanto magis draco inextricabilibus eum nodis innectens animabatur victoriam obtinere. Sed Pandoces, qui repentè huic ſpectaculo ſuperuenerant, miſerantes infœlicẽ leonis vicem

Prou. 30. Leonis gratitudo.

B audenter arma corripiunt, draconẽ perimunt, leonem de faucibus mortis ereptũ abire permittunt. Sed leo, vt ita iam dicam nobiliſſimus beſtiarum, gratus vitæ ſuæ auctoribus extitit, & per aliquos dies, quibus illic remorati ſunt, vnã illis quotidie pellem capri à ſe animalis aduexit. Quid ergo mirum, ſi ſancti homines, & diuinis legibus eruditi, percepto charitatis officio grata vice reſpondeant; cum idipſum & brutum animal videatur implere? Et hoc fortaſſis exemplum quadam vobis valeat ratione congruere. Vos enim leo non ſine cauſa ſignificat, qui ſic dormitis à ſæculo, vt peruigiles ſemper oculos habeatis in Deo, illud cum Sponſa

Cant. 5. cantantes: Ego dormio, & cor meum vigilat. Qui

Pſal. 90. ſuper aſpidem & baſiliſcum ambulatis, & conculcatis leonem, & draconem; qui deniq; vt leo ſine terrore confiditis & occurſum aduerſantis nequitiæ non paueritis. Pellem autem Michol ad caput

Prou. 30.

C Dauid poſuit, per quam ille gladios Saül Regis

1. Reg. 18. euaſit; pelliceis quoque tunicis primos parentes noſtros Deus omnipotens induit, quibus vtique

Gen. 3. mortales effectos, reatu tranſgreſſionis exigente ſignauit. Vos itaque draconeis per me nexibus expediti, pellẽ pro beneficio reddite, vitalẽque mihi mortificationem veſtris orationibus impetrate, ne mihi de cætero mundus adiuuat, ſed ſi quid adhuc huius mihi reliquũ eſt, in acquirenda ſalutis æternæ lucra proficiat. Sed quãquam Apoſtolus dicat:

Heb. 7. *Quia abſque vlla contradictione, qui minus eſt, à meliore benedicitur*: tamen quia charitate compellor,

S. Doctoris oratio ſuper Cluniacenſes.

D benedictionem prohibere non valeo. Omnipotens Deus à cunctis improbi Satanæ vos infeſtationibus protegat, & omnia carnis, ac ſpiritus à vobis inquinamenta detergat. Amen. Extinguat in vobis æſtuantium fomites vitiorum, & florere vos faciat vernantium decore virtutum. Amen. Per intercesſionem Apoſtolorum ſuorum Petri, & Pauli ab omnibus vos peccatis abſoluat, & electorum ſuorum ſecum ſine fine regnantium concines efficiat. Amen. Benedictio Dei Patris omnipotentis, & Filij, & Spiritus ſancti deſcendat, & maneat ſuper vos. Amen.

E

EPISTOLA VI.

Ad Monachos Monaſterij Põpoſiani.

ARGVMENTVM.

Pompoſiani Monaſterij Monachis neſcio quod munus mittit, ſuamque erga eos beneuolentiam declarat: eoſdem etiam obſecrat, vt ſui memoriam poſt mortem faciant, preces pro eo fundentes, ſicut pro ſuis Monachis conſueuerant.

Religioſiſſimis, & ſanctis viris omnibus, qui Pompoſiæ Deo deſeruiunt, Petrus deuotiſſimæ ſeruitutis obſequium.

Pompoſianum cœnobium quãto affectu proſecutus fuerit S. Doctor.

DIlectiſſimi Patres, & Domini, qualiter cor meum veſtræ charitatis incendio ferueat, quibus circa Pompoſiæ monaſterium amoris facibus inardeſcat, nolo ſcribere, ne fortaſſe videar adulationibus deſeruire. Cuius rei teſtis eſt ipſa conſcientia: illis etiam non eſt prorſus occultum, qui mecum poſſunt frequẽter habere colloquium. Vos etiam, dilectiſſimi, licet corporis habitatione ſemotum, nolite me extraneum eſſe decernere: nolite me etiam amicum quemlibet, vel qualemcumque ſocium deputare, ſed & nos, & totum noſtrum conuentum quaſi proprij veſtri iuris poſſeſſionem eſſe indubitanter agnoſcite, & quidquid vobis placuerit, tamquam veſtris ſubiectis, atque domeſticis, abſque vlla cunctatione iubere. Vnde vos, dilectiſſimi, lacrymabiliter obſecro, & ad ſancta veſtigia veſtra me proſtratus aduoluo, vt pro me ſeruo veſtro ſemper orare dignemini: & præcipuè cùm mortuus fuero, quidquid de veſtræ Congregationis Monacho facitis, hoc etiam de me miſero facere ſtudeatis. Rogo autem Domini mei paruulam benedictionem de manu † veſtrà benignè ſuſcipere: & non quid, ſed à quo; non quantum, ſed ex quanto proferatur, attendite.

† ſerui, vel quid ſimile addid.

EPISTOLA VII.

Ad Altizonem Abbatem.

ARGVMENTVM.

Altizoni Abbati ſcribit ſe magno dolore affectum eſſe, quod illi equo indigenti confeſtim non fuerit largitus, eique ſe, equos, ac bona omnia monaſterij liberaliter offert.

Domno A. Domino ſuo, Petrus peccator Monachus quidquid ſeruus.

CHARISSIME, melius mihi videtur nullam charitatem habere, quàm fingere: & tollerabilius puro charitate quemlibet vacuũ eſſe, quàm eius plenitudinem ſimulare. Vbi enim nulla charitas eſt, poteſt per diuinam gratiam naſci: vbi verò ficta eſt, quo veritatem ſub figmenti colore mentitur, eo aut nunquam, aut difficilius emendatur. Nouerit ergo dulciſſima ſanctitas veſtra, quia multum me pœnituit, quoniã cùm vos conqueri caballorum indigentiam audiui, de meo protinus non deſcendi, non vltroneus ambos obtuli: & velle, nolle, te ſuſcipere, non coëgi. Sed inter hæc illud quoque non ſine cauſa conſidero, quia dudum nunc cor meum ex hac culpa tanto pœnitentiæ ardore decoquitur, & non impleſſe charitatis officium ſuſpirando, & conſcientia remordente, tamquam verme rodente, grauiſſimè lamentatur. Poſt tranſitum huius vitæ quid faciet, qui tempus impendendæ charitatis effluxiſſe deflebit, & tamen negligentiam ſuam emendare non potuit; quia tempus acceptabile & diem ſalutis amiſit? Si enim tam graue, & amarum menti noſtræ videtur hic peccaſſe, vbi poſſumus adhuc peccata corrigere; quid illic agendum erit, vbi reatum ſuum

2. Cor. 6.

nemo poterit emendare? Sed hæc aliàs. Nunc autem, dilectiſſime, ſi equum habes inuentum, Deo gratias: alioquin ſi adhuc deeſt, mitte ad nos cum tuis litteris Monachum, qui omnes noſtros, & equos & mulos ſolerter aſpiciat, & qualem ſibi placuerit, tollat. Pallium etiam optimum habemus, quod per eumdem nuntium vobis aliarum loco pignoris ponite, & equum vobis alterum prouidere. Neque enim decet, vt qui ſpiritu Deo ſeruimus, propter rei temporalis inopiam donis prauorum hominum noſtras animas inquinemus. Vt autem, quæ dicimus, ſimulata non credas, ſi aliunde non habes: & quæ libenter offerimus, noſtra non tollis: vt de reipſo quoque debeamus abſque vlla dubietate præſumere, fiduciam ſubtrahis. Abſit enim, vt cum quo mihi mens eſt vna, terrena ſubſtantia ſit diuiſa; & illi exteriora quælibet denegem, pro quo etiam mori merito non ambigerem, ſi neceſſitas immineret. Quæſo autem, vt breuiculus iſte non pereat, ſed in libro quolibet tranſcribatur, vt deuotionis meæ circa vos memoria conſeruetur.

Qui Deo ſeruiũt, non debent munera prauorum hominum ſuſcipere.

EPISTOLA VIII.

Ad B. Abbatem, habetur tom. 3. eſtque opuſc. 21.

EPISTOLA IX.

Ad Gebizonem Abbatem.

ARGVMENTVM.

Gebizonem Monachum ſuperbiæ arguit, quippe qui Eremitarum curam à S. Doctore traditam reliquiſſet, vt alteri Monaſterio recenter à ſuo fratre conſtructo præeſſet; ambiens ſcilicet Monachorum inſtitutor appellari. Detegit eius fictam humilitatem, atque grauitatem criminis oſtendit. Ad extremum imperat, vt aut depoſitum eremi regimen reſumat, aut in Monaſterio ſub alterius diſciplina viuat.

Fratri Gebizoni, Petrus peccator Monachus ſalutem.

PRODIGIVM, atque portentum, frater, videtur eſſe quod agis: immeabile eſt iter, quod nouus nunc viator ingrederis. A me planè iuſſus, immò rogatus, & à fratribus indifferenter electus, Eremi regimen ſuſcepiſti: ac poſtmodum tamquam æger, & languidus, tantiſque te laboribus imparem aſſerens, ſuperimpoſiti oneris ſarcinam abiecisti. Nunc autem alibi rector electus, euidenter oſtendis, quia ſub aliena cenſura tenere regimen dedignaris; ne videlicet ſub alieno nomine ſobolem procrees, & dum propriæ familiæ nomen extendere niteris, defuncto fratri ſemen ſuſcitare contemnis: Onam ſcilicet Iudæ filium imitatus, Gen. 38.
qui iuxta ſacræ hiſtoriæ ſeriẽ, introiens ad vxorem fratris ſui, ſemen fundebat in terrã, ne liberi fratris

Gen. 38. nomine naſcerentur. Sed nota quod ſequitur: *Ideirco, inquit, percuſsit eum Dominus, eo quod rem dete-* Ibid. v. 10. *ſtabilem faceret.* Horres enim, atque faſtidis, vt qui ſunt Gebizonis, Petri dicantur eſſe diſcipuli: & qui ſingularem gloriam quæris, famam tui nominis cum alio participare, cæteros deſpiciens, erubeſcis. Ca. Requiſiſti, 33. q. 1. Enimuerò ſacris Canonibus cautum eſt, vt quiſquis frigidus cum vxore coire non præualet, hac ſpreta repudio, ad ſecundas nuptias non tranſmigret. Figmentum quippe fuit cum prima non potuiſſe concumbere, ſi valet cum altera conuenire. Tu etiam, ſi illic ſufficis congregationem regere, hic etiam potuiſti: ſed hanc cùm gerere potuiſſes, adulterino perfugio ad alienæ te congregationis regimen tráſtuliſti. Vnde non debes tenere, quam habes, qui legitima vxore contempta, meretrici Tex. in c. Quanto, de tranſlat. Epiſcopi. copulatus adhæres, præſertim cum Canonica turſus decernat auctoritas, vt qui de vna Eccleſia tranſmigrat ad alteram, & illa careat, quam contẽpſit: & eam nullatenus teneas, quam nouiter acquiſiuit. Ambis planè priuatum propriæ gloriæ nomen acquirere, dedignaris alieno nomini ſobolem procreare. Sic & ille, cui iure propinquitatis acciRuth 4. pere Ruth cõperebat vxorem: *Cedo, inquit, ad Booz* Humiles exaltantur, ſuperbi humiliantur. *iure propinquitatis.* Neque enim poſteritatẽ familiæ meæ delere debeo. Ille quippe vanus, & gloriæ cupidus proprio nomini poſteritatem familiæ conabatur extendere, Booz autẽ, vir bonus, & iuſtus, famã proprij nominis paruipendens, diuinæ tantũmodo legis contentus eſt mandata ſeruare. Sed ecce illius, qui ſuam poſt ſe memoriam anhelabat in poſteritate relinquere ne nomen quidẽ agnoſcitur: hic autẽ non ſolum in Patrum, ſed in Patriarcharum catalogo cum gloria numeratur. Ille poſteritatis famã, cui prouidit, amiſit; iſte paternum nomen, quod pro ſacræ legis obſeruatione ſpreuit, accepit. Ille neſcitur parens eſſe ſaltem quorumlibet hominum; iſte præpotentium frater factus eſt Regum. Ille dum poſteritatis memoriam concupiſcit, de memoria corruit; iſte, qui propagando ſub ſuo nomine generi non conſuluit, per Dauidicæ ſtirpis traducem totius mundi genuit Saluatorem. Deſine frater, deſine ceruicem cordis arroganter attollere, neque tam euidenter in ſuperbiæ Superbia latere non poteſt. cornibus e altare. In cuius enim corde radicem ſuperbia fixerit, licet quibuſdam ſuperductæ humilitatis aliquando bracteolis coloretur, nequaquam tamen ne vel tenuiter effluat, ac latenter erumpat, vndique cohibetur. Memento, frater, quia dum in capitulo nuper fratribus conſideres, in hanc vocem velut conſulens, erupiſti: Eſtne, Pater, retributio, ſi ſolatiamur monaſterio conſtruendo? Et hoc non vt ſcirpi nodum, quo liber erat, abſolueres, ſed vt viam verbis ſequentibus aperires. Quis enim hoc neſciat, niſi qui pietatis cultũ prorſus ignorat? Sed vt effluerit quod ſcate-Monaſteriũ S. Laurentij. bat, protinus intuliſti: Frater enim meus, S. Laurentij monaſteriũ à ſe conſtructum nuper, vt dedicaretur, effecit: & duodecim ibi pallia munificus obtulit. Quid enim ad nos in tam terribili loco, vel quid tuus obtulerit frater, audire, vel ipſum oblationis calculũ ſupputare; niſi tantùm vt tu generoſus atq; ſublimis in fratre, & frater tuus videretur opulentus, ac liberalis in munere? Eiuſdem quoque monetæ fuit & illud, quod paulò poſt fabricans addidiſti: frater meus talis Vaſſi vnicam filiam ſibimet in matrimonio copulauit, atq; illico ſubdidiſti: vnicam, inquam, aliam quippe Vaſſus ille ſobolem non habebat; vt niſi pudor ora ſuffunderet, deprehendique timeres, conſequenter adjiceres, ſi ſpiritum, quo mens turgebat, efflares:

A neque enim ille dotali ſibi eam iure coniungeret, ſi in ſucceſſione parentum cohæredes haberet. Hoc porro verbis non expreſſiſti, ſed accuratè nobis, vt ſubintelligeremus, perſpicuum reliquiſti. Quidquid autem homo per oris organum promat, ſcrutator renum Deus, mentis dumtaxat arcana conſiderat: & auribus occulti Iudicis non Pſal. 7. tam ſtrepitus vocis, quàm clamor inſonat cordis. Hinc eſt, quod per Prophetam dicitur: *Deſideria* Pſal. 9. *cordis eorũ exaudiuit auris tua.* Hinc eſt, quod de ſuperbo Nabuchodonoſor Rege Daniel ait: *Reſpondenſq; Rex ait: Nõne hæc eſt Babylon magna, quam ego* Dan. 4. *ædificaui in domo regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei?* Cui, ergo, ventoſus, & arrogans B iſte reſpondit per verba prolata ſuperbiæ, niſi tumidæ cogitationi, quæ ante iam vociferabatur in mente? Nam & perditionis ille ſpiritus, qui dixiſſe legitur: *In cælum conſcendã, ſuper aſtra cæli exaltabo* Iſai. 10. *ſolium meum, ſedebo in monte teſtamenti, in lateribus Aquilonis, aſcendã ſuper altitudinẽ nubium, & ſimilis ero Altiſsimo;* nequaquam hæc labiis protulit, nimirum qui carne non tegitur, ſed in cogitationem ſacrilegam tyrannus erupit. Si ergo ſublimis ille Angelus iccirco irrecuperabiliter periit, non quia contra vniuerſitatis auctorem protulit quælibet praua, vel fecit, ſed tantum quia per nequitiam cogitationis intumuit: quid nobis prodeſt in veſtimento, vel verbo nos velut humiles deiici, intus verò de proauorum titulis, vel faſtu ſapien-C tiæ ſingularis ſuper cæteros arroganter extolli? Nitimur humiliter loqui, humiles videri? Euel-Vbi ex corde ſuperbia euellitur, etiam ſine ſtudio humilitas apparet in verbis. latur ex corde radix infixa ſuperbiæ, & mox etiam ſi noſtra deſit induſtria, videbitur humilitas in ſermone. Sed vbi liquor aceſcit in vegete, ſuaue vinum in poculo nullus valet haurire. Quis enim de furfure conficiat pollinem? Quis de vena ferri, argenti fabricet claritatem? Immò vt ad Euan-Matth. 7. gelicum recurramus exemplum: Numquid colligunt de ſpinis vuas; aut de tribulis ficus? Non enim, vt illic ſequitur, poteſt arbor mala fructus bonos facere. Arbor ſanè voluntas intelligenda eſt, non perſona. Nam eadem perſona hominis & bona operari valet, & mala: ſicut ex ea-D dem terra, & ficus profertur, & ſpina. Sed ſicut mala arbor numquam bona germinat poma: ita de ſuperba voluntate, quæ proculdubiò mala eſt, numquam mera, vel incontaminata procedit humilitas. Et ſicut radice læſa, totius arboris rami Ibid. v. 17. De ſuperba voluntate numquam mera procedit humilitas. conſequenter areſcunt, ſic ex mente ſuperba, ſi quid boni operis ad tempus vireſcere cernitur, velut humore conuallis exhauſto, in prærupti ſaxi ariditate ſiccatur. Reuerſi ſunt autem, vt Lucas Euangeliſta teſtatur, ſeptuaginta duo cum Luc. 10. gaudio dicentes: *Domine, etiam dæmonia ſubiiciuntur nobis in nomine tuo.* Quid ad hæc ille, qui cordis attendit arcana, reſpondit? *Videbam*, inquit, *Satanam ſicut fulgur de cælo cadentem.* Ac ſi E dicat: Videte, ne dum nequitiæ ſpiritus veſtris ſubduntur imperiis, mentes veſtræ iugo premantur elationis. Quia ſi Satanas per ſuperbiam cælum perdidit quod tenebat: homo ſuperbiens nequaquam valet inuenire quod ſperat.

Certè cùm Ioab contra Raboath Regem Am-2. Reg. 12. mon robuſtè confligeret, vrbémque regiam obſidione vallaret, nuntios ad Dauid ordinat, eumque, vt veniens victoriam in ſuum transferat nomen, inuitat: *Dimicaui*, inquit, *aduerſum Raboath, & capienda eſt vrbs aquarum; nunc igitur congrega reliquam partem populi, & obſide ciuitatem, & cape eam, ne cùm à me vaſtata fuerit vrbs,*

nomini meo adſcribatur victoria. Militaris homo ad regalis gloriæ famam gaudet ſui laboris transferre victoriam: & ſeruus Dei in regendis fratribus præceptori ſuo dedignatur impendere clientelam? Herodes, & Philippus vrbes proprio labore conſtructas, ad honorem alter Auguſti, alter Tiberij, Cæſareas appellarunt: & nos, qui vitæ huius pompam adiecimus, immò qui mundo nos mortuos fore iurauimus, vani nominis gloriolas concupiſcimus, & de rumuſculis friuolæ laudis inflamur. Caue, frater, ne quæ dicimus, mens tua grauiter ferat, ne ſub correptionis malleo puluefacta diſſiliat, & hoc eſſe quod reprehenditur, per hoc etiam clarius innoteſcat. Humanam quippè mentem ſuperbia vitream reddit, vt correptionis ictum per impatientiam ferre non poſſit. Vitrum nempe dicitur, quia viſu penetratur: atque ideo ſi robur haberet ſoliditatis, cæteris potuerat eminere metallis: ſed quia citius rumpitur, vili pretio taxatur. Ita qui ad correptionis ictus per impatientiam frangitur, etiam ſi cæteris virtutibus polleat, ſoliditatem vitium ſe non habere demonſtrat. Hinc eſt, quod de ſuperba Iſraëlitica plebe, & impatientiæ morbo laborante, per Prophetã Dominus dicit: *Verſa eſt mihi domus Iſraël in ſcoriam.* Scoria planè metalli cuiuſlibet ſi malleo tundente ferītur, protinus in puluerem contrita redigitur. Mens igitur tua ne ſe coram Domino in ſcoriam vertat, amicæ redargutionis ictus æquanimiter ferat. Vt autem Epiſtolam ſententiæ promulgatione concludam, aut ad id quod ſpreuiſti, te regimen redige: aut propria ſalute contentus, ſub Priore monachus viue: quatenus aut caſti Prioratus labor legitima te ſpiritualium filiorum educatione fœcundet, aut veræ humilitatis abiectio coram obtutibus humilitati pro te Redemptoris exaltet.

Ioſeph lib. 1. c. 10. *de bello Iud.* & *lib.* 18. c. 3. *Antiq.*

Effectus ſuperbiæ in humana mente.

Qui correptionem non ſuſtinet, perfectum ſe non eſſe demonſtrat.

Ezech. 22.

EPISTOLA X.

Ad Gebizonem, Theobaldum, & Ioannem Abbates.

ARGVMENTVM.

Humilis magiſter iniungit ſuis diſcipulis, vt quæ falſo de S. Ioannis Baptiſtæ concepti die dixerat: ſiue quæ in aliis opuſculis inuenerint errata, corrigant.

Sanctis Abbatibus Gebizoni, & Theobaldo, Ioanni quoque Laudenſi, immo laudabili in Chriſto fratri, Petrus Peccator Monachus ſeruitutem.

Somnium B. Petri Dam.

NOVERIT ſancta charitas veſtra, dilectiſſimi, quoniam heſterna die, dum meridiano ſopore deprimerer, videbatur mihi, quod in nauigio conſtitutus, partem libri, quem ipſe dictaueram, præ manibus haberem: eiſdemque paginis non minùs quàm mihi, procellæ furentis impetum formidarem. Cúmque nimis attonitus, imminentiſque diſcriminis horrore conſtrictus, concuſſis pauore viſceribus, minacis fluctus naufragium pertimeſcerem, repentinus vndarum æſtus vehementer intumuit, méque librum manu tenentem cum ipſa, cui tunc ineram, rate demerſit. Mox expergefactus recogitare cœpi, & ſolerter in mente reuoluere, quid myſterij res haberet, quid denique viſio iſta portenderet. Hodie verò ipſum mihi ſollicite meditanti, Epiſtola illa, in qua de octo veteris teſtamenti feſtiuitatibus, & de B. Ioannis Baptiſtæ generatione loquebar, occurrit: Et mox tamquam marini fluctus inundatio, vorago me ſubiti mœroris abſorbuit. Ibi me nimirum, fateor, errâſſe comperi, & inſipienter locutum, atque à ſanæ intelligentiæ regula declinâſſe, liquido deprehendi. Dixeram enim B. Ioannem occiduo ſcenopegiæ die, qui videlicet præ cæteris eſt celeberrimus, fuiſſe conceptum. Quod ſi diligenti conſideratione perpenditur, à veritate diſſonum reperitur. Dies enim conceptionis B. Ioannis, qui octauus eſt à Kalendis Octobris, poſt octauum diem ſcenopegiæ, eſt tertius ac per hoc ab illa feſtiuitate proculdubio probatur alienus. Cùm igitur feſtiuitas ſcenopegiæ decimo Kalendarum Octobris deſinat, conceptio verò S. Ioannis eiuſdem menſis octano contingat, liquido conſtat procul iam extra ſcenopegiæ limitem de ſenili complexu conceptum beatum fuiſſe Ioannem. Ecce, quod incautè ſcribendo deliqui, Deo me miſericorditer ad pœnitentiã reuocante, correxi. Nunc itaque, dilectiſſimi, ſanctæ prudentiæ veſtræ ſtudiis hoc obedientiæ munus iniungo, immò tamquam ſeruus, atque diſcipulus humiliter obſecro; quatenus & hanc Epiſtolam ad fidem, qua apud nos correcta eſt, redigatis: & cætera quoque noſtræ dictationis opuſcula ſollicitè perlegentes, ſi quid reperiatur abſurdum, vel funditus amputare, vel elimatiori ſtylo digerere feſtinetis. Non enim timendum eſt, ne ſi manus corrigentis accedat, ſcriptoris articulus decorem genuinæ venuſtatis amittat: ſed hoc potius aduertendum, vt dum ſtyli currentis vrbanitati non parcitur, ſobrij intellectus regula inuiolabiliter conſeruetur. Cùm igitur in ore duorum, vel trium teſtium ſtet omne verbum, vobis tribus, quos ſpirituali pollere prudentia non ignoro, hoc meditationis ſtudium mea voce delego: vt ſi quid adhuc in illis reperitur opuſculis, quod à tramite veritatis exorbitet, per vos ad normam rectitudinis redeat, & ad plenam editionem, ac legendi auctoritatem, liber ille per examinationis veſtræ diligentiam conualeſcat.

Eiuſdẽ animaduerſio in *Epiſt.* 16. *lib.* 4.

Quo die S. Io. Bapt. fuerit conceptus.

S. Doctoris humilitas.

Deut. 19. 2. *Cor.* 2.

EPISTOLA XI.

Ad Ioannem Laudenſem, diſcipulum ſuum, habetur tom. 3. eſtque opuſculum 44.

EPISTOLA XII.

Ad I. Abbatem.

ARGVMENTVM.

Tuetur ſe ab Abbatis cuiuſdam impugnatione, qui conqueſtus erat, quòd Monachum ex ſuo Monaſterio egreſſum, contra ſancti Benedicti regulam recepiſſet. Oſtendit igitur à ſancto Benedicto non prohiberi Monachum ex Monaſterio

ad eremum tranſire, ſed potiùs ex vno cœnobio egreſſum in alio recipi immò eremiticam vitam tanquam perfectiorem ab eodem plurimum commendari, & Monachis, (ſi qui tamen capaces ſunt) conſuli probat.

Domno I. venerabili Abbati, Petrus peccator Monachus ſinceriſſimæ charitatis affectum.

S.Ben.Reg c.61.

SANCTITATIS veſtræ litteras, colende Pater, digna deuotione ſuſcepimus, quibus etiam prout cauta dictauerit, breuiter reſpondemus. Succenſetis enim, ac nos conquerentes arguitis, quia non debuimus veſtros Monachos in eremo, contra B. P. noſtri Benedicti præcepta ſuſcipere: dum ille decernat, de noto monaſterio venientibus apud extraneos habitationis aditum non patere; cujus ſugillationis obſtaculum, pace veſtra, nos facile propulſabimus: quia nimirum ſanctus ille vir monaſteria quidem doctrinæ ſuæ mandatis inſtituit, ſuper eremitas verò nullum ſibi magiſterium arrogauit. Enumeratis ſiquidem quatuor generibus Monachorum, præſto ſubjunxit: His ergo omiſſis, ad cœnobitarum fortiſſimum genus diſponendum, adiuuante Domino, veniamus. Qui ergo ad ſolum cœnobitarum genus ſe contulit diſponendum, patenter innotuit, quod eremitarum ſibi non applicuit inſtitutum. Sed ipſa Beati viri hic verba ponamus, & verum cœnobitis, an eremitis ſcripſerit, perſpicuè diſcernamus: *Caueat*, inquit *Abbas, ne aliquando de noto monaſterio Monachum ad habitandum ſuſcipiat, ſine conſenſu Abbatis ſui.* Qui ergo Abbatem Monaſterij, non Priorem alloquitur eremi euidenter tunc oſtendit, quia quidquid ſcripſit, non eremitis, ſed cœnobitis potiùs, vt ſequerentur, iniunxit. Porrò autem, quia iam manifeſtè docuimus, quod S. Benedictus alienum in eremo ſuſcipi non prohibuit, oſtendamus nunc qualiter, vt hoc fieret, hoc eſt, vt Monachus de monaſterio feſtinaret ad eremum, etiam prouocauit. Hæc itaque noſtra non ſunt, ſed eiuſdem Patris noſtri verba: *Secundum*, inquit, *genus eſt anachoretarum*, id eſt, *eremitarum. Horum, qui non conuerſionis feruore nouitio, ſed monaſterij probatione diuturna didicerūt contra diabolum, multorum ſolatio iam docti, pugnare: & bene inſtructi fraterna ex acie, ad ſingularem pugnam eremi. ſecuri iā ſine conſolatione alterius, ſola manu, vel brachio, contra vitia carnis, vel cogitationum, Deo auxiliante, ſufficiunt pugnare.* Ex quibus vtique manifeſtè colligitur, quia Doctor almificus de monaſterio fratrem quemlibet ad eremum conſcendere non modò prohibuit, verum inſuper monuit, & docuit: inſuper etiam quibuſdam perſuaſionibus incitauit. Auctoritatem quippe dat, vt diuturna prius probatione frater in monaſterio diſcat, qualiter in eremo contra callidi tentatoris argumenta confligat. Hic enim pugnare multorum ſolatio fretus inchoat, vt illic poſtmodum ſola manu, vel brachio infatigabiliter ſe, & indefinenter exercens, carnis ingruentibus vitiis, vel cogitationibus non ſuccumbat. Hic tyro, illic miles. Hic rudis, & tener qui ſub campi doctore certaminibus aſſueſcit illic roboratus iam cominus dimicat, & ſingulare certamen Chriſti Monachus non recuſat. Hic velut per ſimulatæ pugnæ proludium; illic docta manus ad prælia conſerit arma. nec perhorreſcit conſtipatos impetus bellatorum. Illic homo de ſeculo veniens, velut vrbem

S. Ben. cœnobitas tantum inſtituit.

S. Ben. Reg. c.1.

Ibid. c.61.

S. Ben. Reg. c.1.

S. Ben. eremitas laudat.

Qua ratione cœnobita ad eremiticam vitam ſe debeat cōparare.

A B C D E

paruulam Segor de Sodomis egreſſus, ingreditur: cùm verò ad eremum tranſit, iam cum eodem Loth montana conſcendit. Ad perfectionis igitur ſummam tendenti, & monaſterium tranſitus dicitur eſſe, non manſio, non habitatio, ſed hoſpitium; non finis intenſionis, ſed quædam quies itineris. Ad hoc planè quiſque ſignatur idoneus, vt eum ad Eccleſiaſticum ordinem ſacerdotalis electio prouehat: ad hoc Grammaticorum ſcholas ingreditur, vt cùm fuerit in arte perfectus diſcedat: ad hoc ſcita legum quiſpiam ſtudet adipiſci, vt cauſarum forenſium lites luculenter valeat in tribunalibus iudicium perorare. Sicut ergo illi non in hoc, quod faciunt animi intentionem figunt, ſed in alium proculdubio finem tendunt: ſic nimirum, ſic Monachus, quem tamen ætas, vel ægritudo non aggrauat, & in monaſterio corporaliter degere, & ad eremum toto deſiderio debet medullitus anhelare: quatenus illic per intentionem mentis velut nobilis arbor radicitus hæreat, hic ſe ad tempus ſub obedientiæ regularis exerceat diſciplina, vt videlicet monaſterij conuerſatio non aliud, quàm eremi ſit præparatio, & altiori propoſito totus militet, ad quod ſe prius in monaſterio conſtitutus exercet. Sic Iacob, quod per duas annorum ſeptimanas, Laban opilionis more ſeruiuit, ad hoc dumtaxat, vt ſolam Rachelis copulam mereretur, intendit. Et iam quidem Liam coniugali iure ſuſceperat: ſed per amoris intimi deſiderium in venuſtæ Rachelis amplexibus quieſcebat. In illis itaque ſanctæ Regulæ verbis, quæ ſuprà poſuimus, perſpicuè declaratur, quia S. Benedictus, dum in monaſterio hominem ponit, ad eremum dirigit. Hic quidem collocat, ſed illuc cohortatus inuitat. Hic ſpiritale certamen incipere; illic edocet conſummare. Hic admonet tyronatus arma corripere, vt illic nouerit phalangas hoſtium, vitiorúmque barbariem non eneruiter obtruncare. Sed fortè dicatur, quia nos Sancti viri verba ad noſtræ voluntatis arbitrium violenter inflectimus: & potius argumentis innitimur, quàm in hac interpretatione verborum nobis ſuffragetur veritas. Inquiramus adhuc Beatiſſimum virum, vt quod ſuper huius diſceptationis articulo ſentiat, enucleatiùs eluceſcat: & illa quidem eius quæ ſuprà poſuimus, in ipſo ſanctæ Regulæ reperiuntur exordio; videamus nunc, quo eamdem regulam fine concludat: *Regulam autem hanc deſcripſimus, vt hanc obſeruantes in monaſteriis aliquatenus, vel honeſtatem morum, aut initium conuerſationis nos demonſtremus habere. Cæterum, qui ad perfectionem conuerſationis feſtinant, ſunt doctrinæ ſanctorum Patrum, quarum obſeruatio perducit hominem ad celſitudinem perfectionis.* Vides igitur quia Doctor inſignis in monaſterio quidem conſtituit bonæ conuerſationis initium, ſed poſt ad ſublimioris vitæ in ſancta religione prouocat inſtitutū; vt illic honeſtè viuere, moreſque componere, velut in conualle primæ conuerſationis incipiat: deinde jam ſpiritalibus exercitiis roboratus, tanquam à lacte ad ſolidum cibum tranſiens, verticem perfectionis aſcendat. Ad hoc animal in materno ventre cōcipitur, vt egrediatur. Et certe neceſſe eſt, vt mater abortiat, niſi fœtus ad ſui plenitudinem conualeſcat. Nos autem volumus vt ſemper vterus tumeat, & quod ſemel conceptum eſt, non erumpat. Siniſtræ indolis puer eſt, cui iam grandiuſculo, nec ex gingiuis dentes prodeunt, nec ad gradiendum genua conualeſcunt. Porrò autem, cum ipſa cœnobitarum Regula perfectionem ſe non habere perhibeat, ſed volentem perfici ad eremi inſtituta patenter tranſmittat; cui nos ad perfectionis arcem, & ipſi

Gen. 19.

Gen. 29.

S Benedict. ad eremum dirigit cœnobitas.

S. Ben. Reg. c. vlt. Perfectior eſt vita eremitarum, quàm cœnobitarum.

Cœnobitarum Regula non habet perfectionem.

conſcendere floccipendimus: & quidem, ne ad meliora proficient, ſemper aliis inuidemus? Reſpiciens Ieſum ambulantem Ioannes, clamat. [Ioan. 1.] *Ecce Agnus Dei.* Ad hæc protinus Euangeliſta ſubjungit: *Et audierunt duo diſcipuli loquentem, & ſequuti ſunt Ieſum.* Quid, rogo, querelæ potuiſſet habere Ioannes, dum ipſe ſibi Ieſum manifeſte præferret, & illi ſequerentur vtique potiorem? Si ergo ipſa, quæ præeſt, Regula ad ſe confluentes ad eremum deſtinat, qua temeritate, qua fronte is qui ſub Regula eſt conſtitutus, obſiſtat? Iam luce clarius paret, quia qui quærentibus eremum vetat, ipſam proculdubiò Regulam rebellis oblocutor impugnat: [3. Reg 3.] Et dum regulæ verbis adimit auctoritatem, ipſum ſanctæ Regulæ condemnat auctorem. A Vera mater B filium tradit, vt viuat; falſa petit, vt publicus eum [†Chanaan] enſis diuidat. Octogenarius Berzellai, vt † Chananaa filij vtilitatibus conſulat, eius ſuſtentaculo ſe- [3.Reg.19.] nectutis Iucunæ grauetudine ſulcire non curat, dummodo ille Regi Dauid familiariter hæreat, ipſe deſtituti proles auxilio non recuſat. Hilationem dimittat Antonius, vt ſolus ad altiora conſcendat. Nos autem diligimus Monachos, ſicut aſinos, vel certè ſicut ſeruos. Amant enim homines hæc animalia, non illis, ſed ſibi: vt ea videlicet aut in ſuam transferant carnem, vel vt eorum fruantur auxiliis ad laborem. Amant hæc homines, vt ipſi bene ſint; illa verò, aut non ſint, aut malè ſint. Nos etiam, vt potiamur dumtaxat obedientia Monachorum, ſalutis eorum omninò paruipendimus incremen- [S.Benedict. fuit Eremita.] tum. Hoc prætetea nouimus, quia B. Benedictus C eremi cultor extitit, & hoc certè non optauit eſſe [In Reg. 40.] quod fuit: ſed quoniam, ſicut ipſe teſtatur, vnuſquiſque proprium donum habet ex Deo, alius ſic, alius quidem ſic; nec omnes capiunt verbum hoc: diſpenſatiuè conſtituit prius monaſterialis vitæ planitiem, vt illic diſciplinæ flagellis attriti, & exercitiis roborati, iam facilius eremi conſcendamus ad arcem. Hoc itaque Benedictus, quod & beatus fe- [1. Cor. 7.] cerat Paulus. Agamus ſiquidem erat Apoſtolus, homines tamen ad conjugium prouocabat: *Vnuſquiſque*, inquiens, *vxorem accipiat, & vnaquæque virum ſuum habeat; vir vxori debitũ reddat, & vxor vi-* [Ibid. v. 2.] *ro.* Paulò pòſt tamen dicit: *Volo omnes homines eſſe ſicut meipſum.* Aliud verò volebat Apoſtolus, & aliud D [Ibid. v. 7.] præcipiebat. Volebat nos, ſicut ipſe erat, cælibes eſſe, propter excellens videlicet vernantis pudicitiæ meritum: ſed volebat inire conjugium, quia fragilitatis noſtræ periculum timebat. Volendo me eſſe ſicut ſe prouocat, vt aſcendam: offerendo copulam nuptialem, retinet ſuſtentando, ne corruam. Ad illud gliſcit vltroneus, hoc concedit inuitus. Mauult enim me eſſe quod eſt, quàm eſſe quod non eſt. Elegit tamen me vtrumque ſibi manere vicinum, quàm procul abeſſe prorſus extraneum. Sicut ergo S. Paulus magis optat agamiam, quàm monogamiam, vel digamiam; ne tamen quique fragiles labantur in pellices, concedit vxores: ita nimirum B. Benedictus, quamquã propenſius velit nos eſſe quod erat, hoc eſt, eremi ſectatores: tolera- E bilius tamen ducit nos infirmos, ac debiles in monaſterij portu vel ignobiliter viuere, quàm in tem- [Cœnobiticæ & eremiticæ vitæ comparatio ex S. Benedicti ſententia.] peſtuoſa naufragi mundi voragine deperire. Fratres itaque in monaſterio immobiliter permanentes tolerandi ſunt: ad eremum verò feruido ſpiritu tranſmigrantes plauſibus, ac præconiis efferendi. Illi ſiquidem ſub diuinæ protectionis clypeo delitеſcunt: iſti verò in campum certaminis prodeuntes victoriæ titulis decorantur. Illi defendunt ſua, iſti referunt ſpolia. Illi Deo protegente, ſunt inſuperabiles, iſti quotidie ſatagunt hoſtium ſuorum A calcare ceruices. Illi contra mœnia conſtituti obſidentes, ne ingrediantur obſiſtunt: iſti minaces hoſtium cuneos procul de ſuis finibus terga vertentes expellunt. Et quid plura dicam? Illi ſcilicet à ſæculo ſunt remoti: iſti Deo iam confabulantur intima illi charitate conjuncti. Illi altare æreum cuſtodiunt: iſti iam ingrediuntur Sancta Sanctorum. Vt autem in calce huius Epiſtolæ iam ſubnectamus epilogum, quia de nouo monaſterio ſuſcepiſſe Monachos accuſantur, luce clarius conſtat, quia S. Benedictum in hoc nihil prorſus offendimus. Sicut enim nobis in eremo videlicet conſtitutis, nihil, vt exequeremur, iniunxit: ita, vt caueremus, nihil omninò prohibuit. Sicut autem ſuperius ſatis ſu- B perque docuimus, vt ex monaſterio ita eat ad eremum tranſeat, Doctor inſignis non modo non abnuit, verum etiam ſuggerit, prouocat, & impellit, atque vt euidenter oſtenderet, hoc apud ſe quantam deſiderij vim haberet, hoc regulæ ſuæ principium indidit, hoc deſcriptum fine concludit, ab hac ſcilicet ſanctus ille liber incipitur, in hac per auxeſim materia terminatur: vt ipſum quodammodo per omnem ſui textum præcipere videatur. Porrò autem, cùm incipientium iſta ſit Regula, quatenus, vt auditor reddatur intentus, commendent quæ ſcribenda ſunt: iſte non ſolùm in ipſo Regulæ incipientis exordio, ſed & in fine quoq; totum opus ſuum leuigando, & annullando depretiat, vt cœnobitarum ordinem eremiticæ vitæ ſupparem ſtatuat. Vt ergo fratres ad eremum de monaſteriali vita conſcendant, & nos hortari, & C nos debemus cum charitate ſuſcipere, vt non velut hoſtes à Beato viro ſchiſmatica, quod abſit, auerſione diſcedere: ſed, vt reuera diſcipuli, videamur & illi inuicem vnanimiter conſentire.

EPISTOLA XIII.

Ad M. Abbatem Conſtantinopolitani Cœnobij S. Mariæ.

ARGVMENTVM

D Monachos Latinos, qui in Monaſterio S. Mariæ Conſtantinopolitani verſabantur, hac Epiſtola magnoperè commendat, quod in illis regionibus rectum Fidei, & vitæ tramitem tenerent. De quæſtione verò, de qua ab illis interrogatus fuerat, ait ſe illorum nuntio, qui has litteras laturus eſſet, abundè ſatisfeciſſe.

Domno M. Venerabili Abbati monaſterij S. Mariæ in Conſtantinopoli, & reliquis fratribus, Petrus peccator Monachus in Domino ſalutem.

E GAVDEMVS, dilectiſſimi fratres, quia dum inter exteras gentes, & in peregrinæ linguæ regione conſiſtitis, à Catholica tamen Fide, & piis operibus, ſicut fama vulgante comperimus, non exulatis. Ciues itaque Sanctorum, & domeſtici Dei à domo propria non receditis, dum intra ſanctæ Eccleſiæ gremium conſtituti, per rectæ conuerſationis lineam peregrè feſtinatis. In quacumque nimirum regione terrarum, æqualiter patet aula cælorum. Et vbi rectæ Fidei, & ſanctæ conuerſationis idem eſt meritum, nil præiudicat diuerſitas aliqua,

A varietaſque linguarum. Vbicumque ſcilicet Dei ſeruus inhabitet, oportet eum ſæculares à ſe, atque carnales actus abſcindere, & mortificatum ab hoc ſæculo per rectum ſancti operis tramitem indefeſſis ſemper gradibus ambulare. Hinc eſt, quod *Iudic. 1.* Adonibezech Regi manuum ſummitas, pedumque præſciditur, vt per hoc abſcindendos à nobis ſæcularis vitæ greſſus, & actus liquido deſignetur. *Adonibezech etymō & allegoria.* Adonibezech quippè interpretatur Dominus fulminis: per quem videlicet, quid aliud, quàm diabolus intelligitur? Ille quippe Dominus fulminis, idem auctor impetus eſt, & furoris; ſicut è contrario, *Iſai. 9.* Dominus noſter per Prophetam dicitur, Pater futuri ſæculi, Princeps pacis. Hic itaque Adonibezech, *Iudic. 1.* ſicut Scriptura teſtatur, ait: B *Septuaginta reges amputatis ſummitatibus manuum, & pedum, colligebant reliquias ciborum ſub mēſa mea, ſicut feci aliis, ita reddidit mihi Dominus.* Quid itaque per ſeptuaginta Reges, niſi ſeptuaginta linguarum intelligimus nationes? quibus nimirum malignus ſpiritus manuum pedumque ſummitates abſciderat, quoniam omnis gens nec bona quælibet operari, nec per iuſtitiæ tramitem incedere permittebat. Sed huic Adonibezech, humani videlicet generis inimico, manuum, ſimul ac pedum ſummitates Redemptor noſter abſcidit, cùm eius ab electis ſuis nefarios actus, greſſuſque compeſcuit. Vos ergo, dilectiſſimi nolite permittere vobis hunc præſidere tyrannum, quem mucrone diuinæ ſententiæ non ambigitis detruncatum. C Vim itaque superni deſiderij mente concipite, ad cæleſtis regni gloriam ſuccenſis viſceribus æſtuare, carnalis illecebræ ſolerter incentiua reprimite, ad Deum ſemper per ſingularis vitæ ſemitam, & ſanctorum Patrum veſtigia properare: quatenus dum iuſtitiæ tenere contenditis tramitem, ad ipſum iuſtitiæ, & totius ſanctitatis perueniatis auctorem. Omnipotens Deus, dilectiſſimi fratres, de manibus vos antiqui hoſtis eripiat, de peregrinis ciues efficiat: & ſupernæ Hieruſalem mœnibus, vbi non linguarum, non voluntatum eſt vlla diuerſitas, introducat. De quæſtione autem, ſuper qua nos conſulere decreuiſtis, fratrem hunc Petrum, veſtrum ſcilicet nuntium, ſolerter inquirite: & quidquid vobis viua voce protulerit, obſeruate. D

EPISTOLA XIV.

Ad Mainardum Abbatem, habetur tom. 3. eſtque opuſc. 29.

EPISTOLA XV.

Ad P. Abbatem Cœnobij Claſſenſis S. Apollinaris.

ARGVMENTVM.

Claſſenſem Abbatem, qui Monachum à Monaſterio transfugam detinebat, multis excommunicationum vinculis obſtrictum, obteſtatur, vt illum apud ſe permanere non patiatur: quod ſi ad ſuum Monaſterium reuerti velit, mitem ſe, & clementem erga illum futurum pollicetur.

A *Domno P. venerabili Abbati, Petrus peccator Monachus ſalutem in Domino.*

MIROR ſanctam prudentiam tuam, venerabilis frater, quia cùm tota terra repleta ſit Monachis; tu meum aduerſum me Monachum foues, toties me apud te expoſtulante, requiſitum, tot Apoſtolicæ Sedis, Romanorumque Pontificum excommunicationum jaculis ſauciatum. Euimuero primus humani generis parens, cùm ſibi comedere de cunctis, præter vnam paradiſi, liceret arboribus: *Gen. 2. & 3.* cæterarum quidem arborum poma contempſit, illam verò ſolam, quæ ſibi prohibita fuerat ex qua veſceretur elegit. B Ita tu, cùm eos fortè, quos licet ſuſcipere, non admittas: illum, qui tibi tam terribiliter prohibetur, adſciſcere non formidas: atque, vt tu dumtaxat eum ſub tuo jure poſſideas, ſi perit anima, pro qua Chriſtus mortuus eſt, omninò non curas. Apud Salomonem nempe meretrix, quæ alienum ſubduxerat fœtum, malebat *3. Reg. 3.* eum regio mucrone ſecari, quam maternis vberibus reddi: parui pendebat ſiquidem perniciem morientis, dummodò vocabulum ipſa non amitteret matris. Tu etiam ad hujus exemplum, cur lactas, quem non genuiſti? vel more perdicis, cur foues quem non peperiſti? Hoc eſt enim naturale perdicis, vt aliena furtim oua ſurripiat, eaque tanquam *Perdicis natura.* propria eo vſque confoueat, donec fœtus erumpat: C ſed cùm pulli vocem matris audiunt, eam naturæ docentis indicio recognoſcunt; & falſa matre contempta, protinus ad veram perniciter reuertuntur. Vnde & Hieremias ait: *Perdix fouit, quæ non peperit: fecit diuitias, & non in iudicio: in dimidio dierum ſuorum relinquet eas, & in nouiſſimo ſuo erit inſipiens.* *Hier. 17.* Nempe ſaluo eo, vt de his, qui alienos furantur alumnos, hoc poſſit intelligi; videtur tamen de totius auctore nequitiæ principaliter dici. Diabolus enim tanquam doctor in cathedra peſtilentiæ, *Diabolus eſt perdici ſimilis.* ſuper homines ſibi magiſterium vſurpauit, quos ipſe non condidit: & errorem nos docendo quaſi fouit, quos creando non peperit. Fecit itaque diuitias, & non in iudicio: quia dum rebus alieni iuris diteſcere voluit, æquitatis iudicium temerauit. D Sed in dimidio dierum ſuorum relinquet eos, diabolus enim quaſi adhuc viuit, dum eum vltimi iudicij gladius necdum transfodit. Nondum itaque mortuus ſuas diuitias iam relinquit, quoniam ad Creatorem ſuum genus humanum ex maxima parte iam rediit. In nouiſſimo autem ſuo erit inſipiens, quem, ſicut Apoſtolus ait: *Dominus Ieſus interficiet ſpiritu oris ſui, & deſtruet illuſtratione aduentus ſui.* *2. Theſſ. 2.* Et Propheta: *Spiritu*, inquit, *labiorum ſuorum interficiet impium.* *Eſai. 11.* Homo igitur magiſtrum deſerit abuſiuum, & redit ad proprium; cùm nouum damnat errorem, & ad ſuæ reuertitur conditionis originem. Vnde illic aptè ſubjungitur: *Solium gloriæ altitudinis à principio, locus ſanctificationis noſtræ: expectatio Iſrael.* *Hier. 17.* E Deus itaque, qui eſt principium gloriæ, ipſe eſt expectatio Iſraël; quoniam à quo genus humanum prodiit, per conditionis reuertitur ſacramentum. Qui ergo ſedebat in ſolio gloriæ altitudinis à principio, & hominem edocebat, ipſe eſt expectatio Iſrael, vt in loco ſanctificationis noſtræ, id eſt, in ſancta Eccleſia, eumdem hominem iterum doceat. Vnde per Pſalmiſtam dicitur: *Reminiſcentur, & conuertentur ad Dominum vniuerſi fines terræ, & adorabunt in conſpectu eius omnes patriæ gentium.* *Pſal. 21.* Quiſquis ergo alienum tollit violata fide diſcipulum, Antichriſti proculdubio imitatur exemplum. Et ſicut ille, quod alienum eſt, more

p.ed c's amicitiæ: ſic iſte, quod vſurpatum eſt, æquitatis interueniente iudicio, non tenebit.

Recordare, venerabilis Pater, quia te præſente, frater ille & prius ante ſanctum altare Eccleſiæ, & poſtmodum ante Crucem cellulæ, ſub excommunicationis ſe deuorauit elogium, ſi noſtri Prioratus obedientiam ex induſtria vlterius violaret. Caue ergo, ne tam ſanctum, tam venerabile Monaſterium is, qui tot excommunicationum vinculis inuolutus eſt, polluat: & per tam religioſum, ſanctumque conuentum lethalis lepræ ſe prurigo diffundat. Sicut Iſraëliticæ plebi diuina vox ait:

Ioſ. 7. *Anathema in medio tui eſt, Iſraël, non poteris ſtare contra hoſtes tuos, donec deleatur ex te, qui hoc contaminatus eſt ſcelere.* Ego autem, qui lapſi fratris mortem ſitire non debeo, eius calamitati compatiens commotis viſceribus ingemiſco: & non modò ſibi veniali- ter indulgere, ſed ſi reſipiſcat, paratus ſum pro ſalute illius etiam animam ponere. Pro charitate igitur veſtra, ſanctorumque fratrum veſtrorum, quorum ego ſeruus ſum, cum veſtris ad me tantummodò litteris veniat, & me circa ſe manſuetum fore, mitem, atque beneuolum non diffidat: alioquin Romana Synodo iam propinquante. † Si, Sed nolo minas inferre, ſufficiat tantummodo, ne mihi præiudicium fiat, interim cum humilitate depoſcere.

Admirabilis charitatis affectus B. Dam. in lapſos.

EPISTOLA XVI.

Ad Adam Monachum, habetur tom. 3. eſtque opuſc. 59.

EPISTOLA XVII.

Ad Ariprandum Monachum, habetur tom. 3. eſtque opuſc. 45.

EPISTOLA XVIII.

Ad eumdem Ariprandum Monachum, habetur tom. 3. eſtque opuſcul. 46.

EPISTOLA XIX.

Ad Rodulphum, & Ariprandum Monachos.

ARGVMENTVM.

Ægritudinum ſuarum, quibus per plurimos dies malè vexatus fuerat, ſeriem exponens, nihil iracundè, nihil impatienter dicit, ſed quaſi alter Paulus in infirmitatibus ſuis gloriatur, vbique benedicens, & laudans Deum, & gratias agens Altiſſimo: ita vt inſigne tolerantiæ, & fortitudinis exemplum præbeat.

A *Chariſſimis fratribus Rodulpho, & Ariprando, Petrus peccator Monachus intimæ dilectionis affectum.*

VNANIMIS amicitiæ proprium eſt, vt cum fratre frater & proſpera communicet, & aduerſa, quatenus fideliter animus ſicut referenti in aduerſitate compatitur, ita nihilominus & in proſperis vnanimiter collætetur. Ego verò cumulatus vtroque, beatam vobis refero meæ calamitatis hiſtoriam, vt & ſuperno verbere me patiamini vehementer attritum, & per eiuſdem Dei noſtri potentiam congaudeatis etiam clementer ereptum. *Caſtigans enim, caſtigauit me Dominus, & morti non* *Pſal. 117.*
B *tradidit me.* Orauerant planè quàm ſæpe, vt in me cœleſtis diſciplinæ vigor irrueret, & petulantem mei corporis inſolentiam non leui languoris ægritudine caſtigaret. In quo me diuina clementia non deſpexit, ſed vltra ſpem precibus annuens, non ſine fœnore mea vota compleuit. Dedit enim mihi Pentecoſten lugubrem, non Paſchalem: &, vt ita *Leuit. 27.* dixerim, contulit mihi Iubileum, non ſacerdotalium tubarum clangoribus intonantem; ſed ſuſpiriis potius, ac gemitibus lacrymabiliter obrepentem Dominico nimirum die febricitans, in lectulum decidi: ſeptemque tranſactis hebdomadibus, æquè Dominico die, qui nimirum quinquageſimus erat, Deo me reſuſcitante, ſurrexi: verumtamen lege diætæ, vt aſſerebant medici, per incuriam
C violata, vix tres, ſiue quatuor dies ſub coloratæ ſanitatis lenocinio mihi malè blanditi ſunt: & ecce in recidiuam corruens, per viginti poſtmodum dies eiuſdem valetudinis laborare moleſtia non ceſſaui. Sic itaque poſt Iubileum non quietis, ſed turbinis impleta eſt quodammodo ſeptuageſima captiuitatis. Porrò autem, dum me tantæ paſſionis ardor exureret, dum mixtum flegmati ſanguinem ſpuerem, dum tot certè imminentis obitus ſigna prætenderem, vt medici quoque circumſtantes propemodum deſperarent, hoc mihi dedit omnipotens Deus, vt in nullius querelæ murmur excederem, ſed cuncta libenter, & ex animo tolerarem.

B. Pet. Damiani admirabilis & imitatione digna in morbo patientia, & indifferentia.

D Gratias, inquam, ago tibi, miſericors Deus, quia cùm dignatus fueris ſub peccatorum meorum ruderibus ad ſupplicium rapi, dignatus es me paternæ ſeueritatis igne decoquere, & animæ meæ rubiginem tanquam mallei cudentis impactione purgare. Quamobrem non mea voluntas fiat, Domine, quæ praua ſemper eſt, & iniuſta, tua potius, quæ cæli virtutibus, & hominibus eſt humiliter adoranda. Vre, ſeca, concide, omneſque vulnerum meorum ſinus, ac latebras perſcrutare; nihilque prorſus in me lateat putridum, quod curationis tuæ prætermolet ferramentum. Nec tamen, dum hos diſciplinæ cœleſtis ictus æquanimiter fero, meæ patientiæ, quod abſit, adſcribo. Tu nimirum,
E Domine, tu ſic flagella tua, dum cædis, attemperas; vt dum ad ſummum doloris, & anguſtiæ perferor, ita vt ſpaſmum patiens, penè mox expirare compellar, illico ſentiam pondus intimi doloris imminui, & cædentis manum diſpenſatiua quadam lenitate ſuſpendi, vt tamquam quadrifidam quis ſcuticam in verbere teneat, & interim pietate ductus, vnum ex his lorum à cæde compeſcat. Non ego itaque, ſed tu clementiſſime, huius patientiæ auctor es, qui ſub tanto moderamine motus tui flagella diſponis. Licet enim elegiacum quid & lugubre nimietate languoris aliquando depreſſus, effutire compellar, ardeo, morior, intercidor; hoc ſimplex corporis gemitus, non querulæ mentis eſt

murmur. Vnũ prætereà te rogo, piiſſime, vt modò A vitæ meæ terminũ ponas, nec me vlterius viuere in conſuetæ ignauiæ tempore permittas. Quod ſi placet incomprehenſibili tuæ maieſtatis arbitrio, me in huius carnis ergaſtulo diutius protrahi, da mihi, quæſo, potiorem amoris tui vim, vel vberiorem compunctionis gratiam, aut certè cuiuſlibet virtutis augmentum, quod hactenus non habuerim: alioquin nunquam clementiæ tuæ placeat vt euadam, niſi quantulacumque mihi virtutis gratia, quam necdum ſum conſecutus, accreſcat.

Dum hæc, & his ſimilia frequentius itero, funereæ mihi parantur exequiæ, ſacrati olei delibutione perungor: in cineris, ac cilicij ſtrato, tamquam illic emoriturus, exponor. Sicut enim fracta videlicet oui teſta, & rotāte cultello, vitellus egreditur: ſic anima mea carnis vulſa viſceribus, exitium minabatur. Interea frater quidã, Leo nomine, erat in eremo, grandæuus quidem ætate, ſed venerabilior diſtrictæ conuerſationis ſtudio, & ſimplicis animi puritate. Huic itaque per viſum vir ſplendidus, ac præclarus apparuit, eumque quid ageret, inquiſiuit. Cui ſe frater ille dormire quidem, ſed triſtem nimis eſſe de eminenti Prioris ſui morte perhibuit. Et ille: *Dic*, inquit, *Petro Damiani, de quo loqueris, nullã in medicis ſpem ponat: centum tantummodo pauperes paſcat, & protinus ſe conualeſcere de languore, quẽ patitur, non diffidat.* Cui cùm ille de meliori vtrique vita ſollicitus, diceret: Habebit ille, Domine, paradiſum? Reſpondit: In paradiſo quidẽ quantocyus eſt: ſed dic illi, quia mox vt pauperibus alimenta contulerit, reſumpta protinus incolumitate, gaudebit. Euigilans itaque continuò frater ad Eccleſiam pergit; quam dum ingredi, conticinio noctis abnuente, non potuit; viſione tamen attonitus, ad cellulam non rediuit. Quid plura? Viſionem frater fratribus retulit, eleemoſynam indigentibus, ardenti deſiderio fraterna charitas miniſtrauit: quibus etiam ex abundanti nummos adhibuit. & ſic ego die altero, valetudine recedente conualui. Reparatio itaque ſanitatis fidem præbuit viſioni. Sed cum piſces omnino deeſſent, & langueſcente ſtomacho, capere alimenta non poſſem, cœperunt fratres importunis precibus vehementer inſiſtere, vt ſaltem triduo eſum carnium reparationi tabeſcentis, & effœti corporis indulgerem. Quorum vtique ſi precibus acquieſcerem, quodcumque illis pœnitentiæ vellem pondus iniungerem; pollicebantur vltroneà ſe deuotione perferre. Quibus ego, quod olim Pharulphus Vrbis veteris Comes qui centũ millia manſos habere dicebatur, egerat, dedi ridiculæ deluſionis exemplum. Enimuerò, ſicut mihi relatum eſt, dum ad mẽſam Comes ille diſcumberet, quidam illi Monachus aſſidebat, quem rogare cœpit; vt quia piſces deërant, dictante neceſſitate, carnibus veſceretur. Primò quidem ille negare, deinde ſenſim, paulatimq; molleſcere, poſtremò cœpit animum, hortatibus delectabiliter impellentibus, inclinare. Vertinus interea callus apponitur, & hoc non eſſe carnem, ac per hoc irreprehenſibiliter comedi poſſe, vecors Monachus fallaciter adhortantium lenocinio ſuadetur. Fit itaque de illo, quod de ſtulto viro, atque à meretrice decepto, per Salomonem dicitur: *Irretiuit*, inquit, *eum multis ſermonibus, & blanditiis labiorum protraxit illum; ſtatim eam ſequitur, quaſi bos ductus ad victimam, & quaſi agnus laſciuiens, & ignorans, & neſcit quod ad vincula ſtultus trahatur, donec trãſfigat ſagitta iecur eius; velut ſi auis feſtinet ad laqueũ, & neſcit quia de periculo illius agitur.* Hoc itaq; modo captioſis, atque blandiloquis A perſuaſionibus frater ille pellectus impingitur, & velut auis mollis viſcarij compedibus irretitus. Verecunda denique prius ora rubore ſuffundens, ac intuentiũ ſe per circuitum oculos expaueſcẽs, ſummotenus primò ligurire cœpit: deinde ſemel edendi libertate concepta, prurientis gulæ fræna laxauit. Cumq; iam ſatiatus exiſteret, & carnalis illecebræ vota compleſſet; ecce permaximum lucium dapifer attulit, & in ſe conueſcentium oculos, & ora conuertit. Cumque huic & Monachus miraretur, & oculos in eum inhianti curioſitatis auiditate defigeret, ait Comes: Quia carnes tamquam laicus comediſti, piſcem tamquam Monachus cur attendis? Planè ſi hoc tibi licuerit, verſiculum illum congruè decãtabis: B *Meus eſt Galaath, & meus eſt Manaſſes.* Porro autem ſi carnibus abſtinuiſſes, piſcis iſte tibi de induſtria ſeruabatur: ſed quia carnibus appetitum carnis impleuiſti, fauces tuas piſcis hic poſt alimenta carnalis ingluuiei non tranſibit. Huius itaque non immeritò confuſionis ignominia dignus extitit, qui robur ingenui rigoris degeneri mal: blandientium ſuadela molliuit: digneq. pertulit manifeſti pudoris opprobriũ, dum illicem, & occultius titillantem carnis non cohibuit appetitum. Sic, inquam, ſic fortè mihi faciet Dominus, fratres mei, vt cùm obtinueritis edendis me carnibus acquieſcere, dignetur mihi benedictionem piſcium exhibere, & hoc modo C pœniteat me per impatientiam gulæ violaſſe propoſitũ, dum mihi videam ex Dei munere piſcium exuberaſſe prouentum. Dictum, factumque eſt. Nam tertio die poſtquam hæc dicta ſunt, & à Guidone Cornelienſium Comite, & ex Fauentina Vrbe tot mihi delati ſunt piſces, vt eorum mihi per plurimos dies edulium non deeſſet. Sic itaque per Pharulphi Monachum deludentis exemplum, deterioris euaſi confuſionis opprobrium. Tolerabilius quippe eſt ab hominibus deſpici, quàm coram diuinitatis maieſtate confundi.

Diuinitus B. vir valetudinem recuperat.

Antequam S.R.E. Card. eſſet, Prioratus officio fungebatur.

Eleemoſynæ virtus. Monachorum beneuolentia in S. Doctorem, eiuſq; euã ægroti, à carnibus abſtinentia. Pharulphus Vrbis veteris Comes. Sæcularium familiaritas Monachis perniciosa

Prou. 7.

Sæculares, Monachos inobſeruantes irrident.

Pſal. 19.

Guido Comes Foti Cornelienſis.

Hæc vobis, dilectiſſimi, tamquam complicibus, & amicis, amicus expoſui: meæque viſitationis ſeriem, velut vterinis fratribus, vnanimi familiaritate digeſſi. Omnipotens Deus ſanctis preD cibus veſtris in anima quidem me reddat incolumem, corpori autem meo dignam meæ prauitatis inferat vltionem: quatenus clementiſſimum Iudicem, quem hic ſenſero per vbera duriora commonitorum, illic merear inuenire tranquillum. Hunc filium noſtrum, dilectiſſimi, in veſtra poſt Deum fiducia dirigo. Nam quidquid profecerit de cauſa, pro qua mittitur, vobis dumtaxat ſpecialiter adſcribetur.

EPISTOLA XX.

Ad B. Monachum.

E *ARGVMENTVM.*

Hortatur Monachum quemdam, ne alterius culpas purgandas ſuſcipiat: ſi ſuſceperit, ſubita, plenaque expiet pœnitentia. Ob idque adducit exemplum Monachi, qui cùm fuiſſet negligentior in amici noxis abluendis, pœnas purgatorij ſubiit.

Domno B. fratri chariſſimo, Petrus peccator Monachus ſalutem, & fraterna charitatis affectum.

A QVon præſens ſæpius inculcaui, nunc abſens ſcribo: & ne fluctuantis materia mure decurrat, funiculum ſcriptionis innecto: videlicet vt implere valentis pœnitentiam nullatenus inordinatâ charitate ſuſcipias: quod ſi ſuſceperis, inſtantiſſima, prout vires ſupperunt, agilitate perſoluás. Porrò cùm canonica vetet auctoritas, vt pœnitenti ſacerdos vnius diei ieiunium non relaxet, niſi ad præſens digni pretij taxatione per éleémoſynam compenſet: qua conſcientia tam metuendæ alienæ cautioni obligamur, qui quàm ſit propinqua vitæ noſtræ meta, non nouimus? Dominus planè Martinus, qui in Camaldulenſi eremo commoratur, vir videlicet diuerſis virtutibus adornatus, & præcipuè iugibus lacrymarum fluentis irriguus, mihi retulit quod narro: B Monachus erat, inquit, in maritimi territorij cœnobio, quod dicitur ad Pinum, multis peccatorum nexibus inuolutus, cui cum iuxta quantitatem lapſuum, auſterior, ac longa nimirum pœnitentia fuiſſet indicta; ille fratri cuidam, cui complex in amicitia familiarius adhærebat, ad cóportandum pœnitentiæ pondus auxilium petiit. Quod frater ille deuotè ſuſcipiens, condictam pœnitentiæ partem tulit, atque perſoluendo huius debiti canone ſecurum manere præcepit. Sed dum ille patrito leuigatus onere, à diſtrictioris vitæ cenſura remittitur; iſte ad ſolutionem debiti prolixioris ſibi vitæ ſpatium pollicetur, aliquanto poſt in ægritudinem C cecidit, atque ſubito mortem, quam procul eſſe ſperabat, incurrit. Fuerat autem ille frater, quantum ad ſe, irreprehenſibilis vitæ, & opinionis inter fratres honeſtæ; non multis verò poſtmodum diebus pœnitenti Monacho in ſomnis apparuit, quem ille protinus inquiſiuit: Quid erga te, frater, agitur? quomodo tibi eſt? Malè, inquit, & durè: ſed propter te. Nam liber à propriis, quia tuis me vinculis innodaui; & alienæ cautioni obnoxius non reddidi, nec perſolui flagellis atteror, & amara ſatis animaduerſione coarctor: vnde, quæſo, te, & qua valeo ſupplicatione, depoſco, vt vigiles pro te, ac liberes me: vade itaque, & ſanctum huius loci precare conuentum, vt debita D meæ ſponſionis à me neglecta perſoluant: ſicque me, quæ præſtò ſunt, ſuppliciis eruant. Expergefactus ille, fratribus, quod viderat, retulit: quod audierat, intimauit; preces expoſuit, efficaciter impetrauit. Porrò autem, cùm iam fratres præfixam illius pœnitentiæ quantitatem diuerſis argumentorum ſpecialium exercitiis expleuiſſent: præfato Monacho frater ille per viſum rurſus apparuit, eique feſtiuitatem ſereni ſatis, & alacris vultus oſtendit. Interrogatus iterum quid haberet; reſpondit, ſe per orationes fratrum, non modò pœnalibus incommodis erutum ſed etiam ad electorum ſortem mirabili dexteræ Excelſi immutatione nuper tranſlatum. Benedicta diuinæ cle- E mentiæ diſpenſatio, quæ per mortuos etiam inſtruit viuos: & dum alios verberat, alios qualiter à verberibus eripiantur, inſtruit. Audiſti, frater, hiſtoriam; eſto prouidus ad cautelam.

Martinus eremita Camaldulēſis.

Quidā pro alienis peccatis in purgatorio pœnas promiſſas patitur.

Qua ratione liberatus ſit.

EPISTOLA XXI.

Ad Damianum Monachum, ex ſorore nepotem, habetur tom. 3. eſtque opuſcul. 47.

EPISTOLA XXII.

Ad eumdem Damianum nepotem.

ARGVMENTVM.

Eumdem Damianum de feruore licet nimio laudat: melius enim eſſe ait, in ſpiritualis militiæ tyronibus diſcretionis metas excedere, quàm frigiditate tepeſcere: monet tamen, quotieſcumque maiores iuſſerint, illum diſcretionis fræno cohibeat. Coarguit deinde, quod ex eremo ad Monaſterium tranſierit, præcipitque vt ad eremum redeat, vbi ſe cum Chriſto crucifigere mundo ſtudeat. Hinc ſumpta occaſione, quid per Crucis figuram ſpiritualiter deſignetur, oſtendit.

Damiano nepoti, Petrus peccator Monachus paternæ dilectionis affectum.

SI Deus, qui populum ſuum ex ergaſtulo Pharaonis eduxit, eius in deſerto dux eſſe deſiſteret; Iſraël ad terram repromiſſionis attingere nullatenus potuiſſet. Egebat enim, vt haberet itineris ducē, quem habuerat egreſſionis auctorem: vnde & Abrahæ dixerat: *Veni in terram, quam monſtrauero tibi.* Quod enim non ait, vade: ſed potius, *veni*, futuri ſe comitem pollicetur itineris. Quod verò ſubiungit, *in terrā, quam monſtrauero tibi*, patenter oſtendit, quia quem prouocabat, vt de terra natiuitatis exiret, vſque ad metam conſummatæ perfectionis ductor exiſteret. Tibi quoq; non abſimile quid cœpiſſe contingere valde gauiſus ſum, dum nonnulla nouitij tui feruoris inſignia veracis admodum viri fratris Hubaldi relatione, cognoui. Ait enim inter cætera, quia dum tanta brumalis algoris inclementia tunc in illis Alpibus inhorreſceret, vt congeſta niuium moles quarumlibet tegetum, vel domorum culmina ſuperaret, tu, proiectis veſtibus, nudum te in illa niualium ruderum profunda latenter immergeres, ibique te quidam fratrum penè ſeminecem reperiſſet. Cui dum te ſeuerius, vt dignum erat, argueret; diceris reſpondiſſe: Caro me conatur occidere, ſed eam ego potius occidā: & poſtmodum non quidem ſub diuo, ſed ſub quo neſcio, repertus es ædificio, in niue ſimiliter prouolutus. In quo nimirum facto, licet regularis non ſit diſſimulanda correptio, malo tamen, vt modum diſcretionis in aliquo nimius feruor excedat, quàm degeneres animos deſidis ignauiæ torpor aſtringat. Facilius eſt enim refluo vaſi, quod ſuperexuberat, demere, quàm quod in eo vacat, implere. Laborioſius eſt trunco ramos, qui non habentur, inſerere, quàm arbori ſuperfluos amputare. Equus etiam maioris eſt pretij qui præ curſus impatientia cohibentia lora requirit, quàm qui fodiéda calcaribus latera per ignauiam ingentis torporis exponit. Ille ſiquidem dum pernix, ac volax præpetis greſſus volumina glomerat, reducto paululum chamo, facilè cohibetur; iſte verberatur, & tunditur, nec tamen equina conſcitus agilitate, deproperatur, ſed ſe per genuini torporis ignauiam velut aſinum repræſentat. Licet itaq; & hoc vitium ſit, quod limitem diſcretionis excedis: melius eſt tamen te nimij feruoris argui, quàm fœdo deſidiæ morbo notari. Non itaque

Gen. 22.

Tyronis feruor in profligandis moribus libidinis.

In ſpiritualis militiæ tyrocinio laudabilius eſt excedere, quàm tepeſcere.

volo, vt hæc in te laudabilis zeli flamma deſeruear; ſeruato tamen, vt indiſcretionis exceſſum, vbi neceſſe eſt, Priorum tuorum grauitas, ac diſciplina compeſcat. Per hunc enim zelum qui in te viuere dictus eſt, intellexi, quod ſpiritus ille, qui te, vt de domo cum Abraham exires, admonuit, non receſſit, ſed dux itineris factus, te præcedere non ceſſauit.

Gen. 12.

Illud tamen moleſtè tuli, quia te pro diſcendis Eccleſiaſticæ cantilenæ modulis B. Bartholomæi Monaſterium ingreſſum eſſe cognoui. Porro cum hoc audiui, ita mihi quodammodo viſum eſt, quod è caulis ouium tener agniculus exiliuit, & cruentas lupi raptoris fauces incurrit. Nam & tunc, cum Frater Hubaldus hoc mihi de te, non quod ſcilicet optabam, nuntium retulit: aderat cum multa dulcedine recolendus, & religioſæ conuerſationis honeſtate conſpicuus, Petrus Abbas Monaſterij, quod B. Benedicti titulo decoratum, in Salernitana floret vrbe cõſtructum: qui mihi narrauit; quia vorax hominum lupus paruulum de familia Monaſterij ſui paruulum clandeſtinus impetiit, arpaxauit, & abiit. Poſt quem transfixa dolore mater inclamans, ait: Adiuro te, beſtia, per B. Benedictum, cuius ſeruus eſt, ne filium meum vlterius feras, *ſed eum ſub celeritate dimittas.* Quo lupus audito, hunc quidẽ, quem ferebat, aperto protinus ore depoſuit: in alium verò puerum repentinus inſiluit, eumq; ſubito deſecans, truncum cadaueris ſpreuit, præciſumque caput mordicus apprehenſum in ſuas latebras concitus aſportauit. Ego quoque, qui te inuiſibilis lupi dente correptum timeo; in eiuſdem S. P. N. Benedicti, cuius affectus es famulus, ereptione confido. Nam, quo pacto de eremo ad Monaſterium deſcendiſſes, niſi te perniciosæ verſutiæ ſuæ morſu callidus inſidiator attraheret? Verumtamen hanc ego primam culpam nolo diutius inſequi, quæ, ſicut credo, non ex inconſtantia tuæ leuitatis erupit, ſed ex temeraria iubentium cautela proceſſit; præſertim cum mihi præfatus Hubaldus dixerit, quoniam inuitus, atque coactus, vix tandem huic præcepto conſenſeris. Ad eremum ergo, chariſſime fili, ſub omni celeritate reuertere: ne dum Monaſterialis adoleſcentiam tuam latitudo delectat, eremi diſtrictio per obliuionem deſuetudinis quandoque, quod abſit, & in odium veniat. Illic trophæum crucis tuæ immobiliter fige, illic te ſimul cum Chriſto ſuſpende, vt in charitate, ſicut dicit Apoſtolus, radicatus, & fundatus, poſſis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ ſit latitudo, longitudo, altitudo, atque profundum. Quæ Crux eſt proculdubio Redemptoris. In hac enim cæleſtis figura victoriæ omnis religio Chriſtiana depingitur, in hoc vitalis ſigni charactere tota virtutum ſpiritualium perfectio deſignatur. Nam cum in his tribus virtutibus, videlicet, Spe, Fide, & Charitate, omnis lex diuina conſiſtat, atque ex his omnium virtutum multitudo procedat; in illa Crucis parte, quæ terræ defigitur, Fides, quæ religionis Chriſtianæ fundamentum eſt, figuratur. Huic ſcilicet fundamento tota fabrica bonæ operationis innititur; & vt ſtare poſſit, omnis virtutum ſpiritualiũ machina ſuſtentatur. Vnde & Apoſtolus diſcipulis ait: Nam Fide ſtatis. Per ſupremum verò cornu, quod cæteris eminet, Spes intelligitur, qua noſter animus ad capeſſenda cæleſtia prouocatur. Illo verò ligno, quod in medio poſitum, binis vtrinque porrigitur brachiis, latitudo deſignatur geminæ Charitatis. Hoc eodem viuificæ Crucis ſigno quatuor principalium virtutum numerus indubitan-

S. Petrus ex Abbate mox fuit Epiſcopus Anagninus.

Per S. Benedictum adiuratus lupus, puero Benedictino parcit.

Epheſ. 3.

In ſigno Crucis virtutes omnes exprimuntur.

1. Cor. 1.

A ter exprimitur: ex quibus vtique tamquam ſeminibus omnium virtutum ſegetes germinantur, iuſtitia ſcilicet, fortitudo, prudentia, atque temperantia. Per ſupremum namque cornu, quod cælum ſpectat, iuſtitia figuratur: ſicut ex ipſius Redemptoris ſermone colligitur, qui cùm præmiſiſſet: Quia *Spiritus ſanctus arguet mundum de peccato, & de iuſtitia, & de iudicio*; paulò poſt intulit: *De iuſtitia verò, quia ad Patrem vado, & iam non videbitis me.* Et vir ſapiens ait: *Iuſtitia eleuat gentes*, nec dubium quin ad cælum. Interior autem pars Crucis, quæ ſuperiorem ſuſtinet molem, fortitudinem ſignat, quæ videlicet grauia quælibet, & aduerſa æquanimiter tolerat. Dextrum verò Crucis B brachium prudentiam exprimit, qua videlicet iniecta maligni ſpiritus iacula, tãquam dextræ manus abiectione propellimus; eumque ferè diſpiritus telo perfoſſum, diuino muniti præſidio, fortiter proſternentes, victoriæ manubias reportamus. Per ſiniſtrum quoque cornu temperantia non immeritò deſignatur. In ſiniſtra ſcilicet manu minor virtus eſt, quàm in dextra. Per temperantiam ergo virtutis noſtræ quodammodo robur attrahimus, dum temperanter, & modeſtè viuimus: dum ſæpe rigorem cenſuramque iuſtitiæ quadam magiſtræ diſcretionis arte mollimus. Quid dicam, quod & lex veteris inſtrumenti in ipſo ſuæ promulgationis initio myſterium iam redolebat Crucis: dum C videlicet, ſicut iſta compingitur lignis; ita nihilominus & illa digito Dei geminis exarata noſcatur in tabulis. Et quia denarius numerus per X. litteram, quæ ſignum Crucis repræſentat, exprimitur; lex autem per Decalogum data fuiſſe non dubitatur, perſpicuum eſt; quod & lex illa, licet occulte, ſaluiferæ Crucis in ſe ſacramenta continuit: quod poſtmodum coruſcando per mundum Euangelicæ gratiæ claritas reuelauit. Vnde & per Zachariam dicitur: *In die illa erit, quod ſuper frænum equi eſt, ſanctum Domino vocabitur.* Frænum equi ſanctum eſt Euangelium, quod vtique carnalis deſiderij velut infrænis equi cohibet appetitum. Super hoc ergo frænum Crux eſt, quia quidquid per Euangelica mandata præcipitur, ad Cru- D cem proculdubio, ipſo Domino perhibente †: *Qui vult*, inquit, *venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, quotidie, & ſequatur me.* Quæ nimirum Crux ſanctum Domino iure vocatur, quia per eam mundus, qui adeo prophanatus fuerat, benedicitur. Sed qui prolixius alibi de ſancta, ac pretioſa Cruce conſcripſimus, ne fortaſſis eadem hîc contingat obrepere, iſta dumtaxat in hoc epiſtolari compendio ſub celeritate decurſa, ſufficere iudicamus.

Ioan. 16.

Prou. 14.

Lex Moyſis in ſigno Crucis adumbrata.

Zach. vlt.

Luc. 9.

† pert a[illegible], diſtigitur, vel quid ſim. add.

De S. Crucis laudibus fuſius agit S. Doctor tom. 2.

Hoc vitæ tuæ ſignum, fili chariſſime, ſicut in fronte depingis; ita nihilominus cordis tui liminibus imprime: quod vltor Angelus cernens, ſine tua non tardet læſione tranſire. Hæc philacteria præ oculis tuis ſine ceſſatione dependeant; hæc E ſtigmata corpus tuum vndique, ſicut Apoſtolus de ſe teſtatur, inornent: *Ego*, inquit, *ſtigmata Ieſu in corpore meo porto.* Frange ieiuniis corpus, propriis voluntatibus abſtine, alienæ te iuſſionis imperio promptiſſima deuotione ſubſterne, procacis linguæ petulantias modeſta ſilentij cenſura cohibeat, iocoſi ſermonis lenocinia non erumpant, illices carnalium paſſionum motus diſtrictæ continentiæ rigor elidat: vt qui nunc Chriſto ſponte commoreris, quanto grauior Crux eius in tua conuerſatione conſpicitur, tanto tibi plenior reſurrectionis eius gloria cumuletur.

Exod. 12.

Galat. 6.

EPISTOLA XXIII.

Ad Guilielmum Monachum.

ARGVMENTVM.

Monachum qui ex Monaſterio ad eremum ſe venturum pollicitus, rem in dies differebat: prætetea, quod vini potui renuntiare, & aquam bibere non ſatis æqno animo poterat, táquam nimis mollem leniter perſtringit, & appoſita aquæ proſopopœia, qua huius elementi tum dignitas, ſummaque in homines vtilitas, tnm etiam plurima vini damna proponuntur, non abhorrendam eius eſſe potionem concludit. Denique difficultates omnes ſeſe in via ſpiritus objicientes, iis, quæ præcipit Apoſtolus, armis ſuperandas eſſe docet.

Dilectiſsimo fratri Guilielmo, Petrus perpetuam charitatem in Chriſto.

MIROR, dilectiſſime frater, cur ad Eremum, ſicut promiſeras, non veniſti: immò quod mecum non per nuntium, ſed per ſponſionem propriæ fidei pepigeras, non impleſti. Dic, rogo, quid te ab Erem auſteritate deterruit? Cur animum bellatoris Chriſti, terror degener occupauit? Numquid vini ſapor muliebri blanditia rigidum militem, intra domus clauſtra retinuit: & iam galeatum, iam armis accinctum, iam magna ſpirantem, exire ad prælium non permiſit? Sed heu! quis pudor mentem mollis viri huius inuadet, quis verecundiæ rubor eius ora perfundet; cùm viderit alios opimis onuſtos ſpoliis, victores de bello reuerti: & copioſis ditatos præmiis, poſt triumphum cum tanta gloria coronari? Quanti huic conſtabit modicum vinum, qui ſibi tot votis optabit hauſiſſe venenum? Audi quid

Prou. 23.

ſapiens Salomon dicat: *Cui væh? cuius patri væh? cui rixæ? cui foueæ? cui ſine cauſa vulnera? cui ſuffuſio oculorum? nonne his, qui morantur in vino, & ſtudent calicibus epotandis?* Nam ſi his, qui in vino morantur, væh, quæ nimirum lamentationis eſt vox, intentatur: aquam pro Dei amore bibentibus gaudium abſque vlla dubietate promittimus. Vbi adhuc aptè ſubiungitur: *Non intuearis vinum, quando flaueſcit, cùm ſplenduerit in vitro color eius, ingreditur blandè, ſed in nouiſsimo mordebit vt coluber, & ſicut regulus venena diffundet.*

Ibid. v. 3.

Neque nos iccirco de prædicto liquore dicimus, vt creaturam Dei, quæ vtique bona eſt, obſcurare tentemus; ſed ideo vinum, carnes, coniugia, & multa his ſimilia, Monachis poſtponenda perpendimus: vt abſtinendo à creaturis, Creatori arctius placeamus. Sed qui aquam odis, ipſa te velut viuæ vocis inuectione conueniat: & ingratum te ſuis eſſe beneficiis, propriæ aſſertionis allegatione conuincat.

Age, inquit, bone vir, cur me elato ſupercilio deſpicis? cur me execrando, ſtomachando, rugoſa fronte faſtidis? cur me tantopere à tua ſocietate repellis? Si id de te mereor, non reſiſto, non torqueor, ſiquidē iuſtè hanc contumeliam patior: reſponde mihi quid ego tibi vnquam mali feci, immo quid boni non contuli? Ego nimirum te per virtutem ſancti Spiritus, qui me conſecrauerat, de ſeruo diaboli, filium feci filium Dei. Ego te de poſſeſſore gehennæ produxi regni cæleſtis hæredem, de colono inferni, ciuem reddidi paradiſi; de tenebroſa ſtipula ignis æterni, nouæ gratiæ lunicam exhibui. (Eratis enim aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino) De vaſe iræ compoſui vas miſericordiæ. Ego te vetuſta dānationis tunica exui, & noui hominis luce veſtiui. Ego te vinculo antiquæ præuaricationis abſolui, & per me regeneratum diuinæ adoptionis filiis aggregaui. Ipſe mihi teſtis es, quia cum ſeptem originalibus vitiis in meum gremium deſcendiſti, & mox purificatus, & nitidus, abſque vlla prorſus peccati contagione prodiiſti. Ego te ſordidum fœtidumq; reperiens non dubitaui animam ſimul & corpus abluere: & tu me nunc dedignaris ſaltem labiis adhibere? Ego te diuinis facio intereſſe cōuiuiis: & tu me ab humanis non erubeſcis projicere menſis? Eſto, ſic ea, cæteris rebus ſua iura ſeruentur: mihi ſoli, vt mereor, proprij honoris priuilegiū ſubtrahatur? videlicet, quia cæteris elementis ſum iunior tempore, iccirco forſitan omnibus debeo eſſe inferior dignitate? Sed interroga obſecro, Moyſen, perquire in mundi principio quod ſibi elementum ad habitandum Spiritus ſanctus elegerit: numquid terram? numquid aerem? numquid ignem? Planè, niſi mētior, illi reſpōdebit: *Spiritus Dei ferebatur ſuper aquas.* Et, vt iam de ſpiritualibus ſileam, ego tibi corpus, & veſtimenta, & cuncta, quibus vteris, abluo: ego tibi arua ad proferendas fruges irrigare non ceſſo. ego nauigiis iter præbeo, cūcta terræ animantia recreo: poma quoque, & olera, quibus veſceris, ad incrementa perduco. Taceo volucres, prætereo piſces, qui quotidie per mea regna naſcuntur, & mei lattis ſe vernulas confiteri nullatenus erubeſcunt. Ipſæ deniq; vites, quas me contēpta, in vana concupiſcentia diligis, niſi meo adiutorio radicitus coaleſcerēt, protinus areſactæ, ignem potius paſcerent, quàm inundantibus poculis bibulorū ventres ingurgitarent. Sed cur ego in breuibus immoror? Quandoquidē & ipſa terræ moles vbi viſibilia quæque naſcuntur, adiuncto mihi conſortio aeris, meis ſuſtentaculis velut ſuppoſitis quibuſdā baſibus, vt conſiſtere poſſit, innititur, mea virtute fulcitur. Sed dum terram ſuſtineo, nequaquā imis contenta, meæ ditioni etiam cæli culmen vſurpo. Sicut in Geneſi legitur: *Diuiſit quoq; Deus aquas, quæ erant ſub firmamento, ab eis quæ erant ſuper firmamentum.* Totam quippe terram cæleſtis ignis exureret, niſi noſter mador incendij vires aſſiduè tēperaret. At fortaſſe, quia liquidam cernis carere viribus, inualidā credis? Sed ſi vobis mea fortitudo deeſſet, quis rogo, ad terendas fruges grauia molarū ſaxa rotaret? Non eſt ergo virtus contemnenda liquoris, quæ tam facile mouet duritiam lapidis: &, vt non ignores mirandam naturæ meæ potentiam, ipſe ignis, qui mihi etiam, iuxta dialecticorum dicta contrarius cernitur: ex me cetè depromitur, & ex meis viſceribus procreatur. Nam ſi cryſtallum, quod abſque vlla quæſtione obdureſcit ex glacie, radio ſolis opponitur, nulli dubium, quin ex eo protinus ignis oriatur. Lapides quoq; qui ad faciendam calcem in camino decocti ſunt, ſi poſt quamlibet lōgum tempus ego rerigero, fumigare, ſimul & ardere protinus videas: & qui eatenus erāt frigidi, poſt noſtri attactus imperiū, ad calorem priſtinum ſunt adducti.

Aquæ medicina in homines.

Ephes. 5.

Gen. 1.

Aqua vtilis, ac neceſſaria eſt terræ, & animantibus.

Gen. 1.

Sol totam terram exureret, niſi aqua temperaret.

Quæro

Aquæ proprietates admirandæ.

Quæro abſ te, ſi noſti, quid eſt quod in pleriſque fluminibus, creſcẽte, vel ſurgente luna, me videas in altum creſcere, deficiẽte verò eadem luna ceſſare? Quid eſt etiã, ſi didiceris, quod fontes in hieme, cum omnia penè algore rigeſcunt, me tepidã, & fumantem, æſtiuo autem tempore frigidam reddunt? An fortaſſe Philoſophorum vanitatibus credis, qui tunc apud Antipodas eſſe opinantur æſtatem cum apud ſuperos ſol recedens faciat hiemem? Sed ſi diligenter attẽdis, hoc omnino falſum, & ſolidæ veritati reperitur eſſe contrarium. Hæc igitur apud te ſtudioſè perquire, & cum ad liquidum enodare non poteris, profundiſſimam naturæ meæ vim impenetrabilem eſſe decerne. Sed, dum

Aqua vſui eſt artibus liberalibus.

B breuitatis ſtudio maieſtatis meæ iura ſuccinctè tranſcurro, nolo te lateat, quia & in liberalium artium ſtudiis non mediocrem primatum teneo. Quandoquidem ad diſcenda horarum ſpatia, ad comparandum ſolis orbẽ cum ſphæra cæli, ad dimenſionem zodiaci, cunctorumque ſignorum, ad diſcernendos planetarum circulos, ad dimẽſiones terrarum cum cæli partibus comparandas, dum Geometra, vel Aſtrologus componere ſatagunt horologium, ad noſtrum recurrunt protinus elementum. Iam verò de muſica cur aliquid referam, cum ipſo ſuo nomine noſtris ſe legibus ſubditam, ex noſtro principio teſtetur exortam? Nam ſi muſa Græco vocabulo dicitur aqua, profectò muſica noſtri nominis titulo cernitur inſignita.

Muſæ, ac muſicæ etymon.

Aqua artibus facti uis vtilis.

C Nec etiam ipſe auctor Pythagoras à noſtra diſſertione diſcordat, qui videlicet, vt huius diſciplinæ inueniret viam, acitabula quædam ad aquarum menſuram ſtudioſè compoſuit: & ſic omnem harmonicæ facultatis peritiam, me duce, me præſide, tandem efficaciter voti compos adinuenit: hodieq; etiam quidquid in hidraulicis, quidquid in organis ſuauiter modulatur, mea nihilominus virtute fulcitur. Et vt iam excellentiſſimum meæ dignitatis priuilegium pandam, ſuſpenſo in Cruce Domino, ex ipſo Creatoris mei latere prodij: & omnem terrarum orbem totumq; aërem, ſociato mihi pretioſiſſimo eius ſanguine conſecraui. Hinc eſt enim quod Ioãnes Apoſtolus ait: *Hic eſt, qui venit per aquam, & ſanguinem Ieſus Chriſtus*: &

Ioan. 19.

1. Ioan. 5.

D paulò poſt ſubdit. *Tres ſunt, qui teſtimonium dant in terra, ſpiritus, aqua, & ſanguis.* Iam verò ſi cuncta ſuperius comprehenſa attendas, reliqua omnia meæ ditioni ſubiecta elementa cõſideras. Sed dum præconia meæ laudis enumero, quid ſim, quid valeam, melius forſitan doceo, ſi te ad temetipſum reduco: quatenus dum mea in te dominari iura perſpexeris, de reliquis etiam meis viribus dubitare non poſſis. Igitur non ignoras, quod ex quatuor elementis ipſe conſiſtis; ſed dum eorum tria per reliqua corporis membra ſubſidunt, omnipotens Creator mihi excellentiorem dignitatem, & velut quamdam principatus arcem inter alia contulit, dum me in ipſo capite ſedem habere conſtituit.

Quod elementum nobiliorem locum in homine habeat.

E Nam dum conſtet, quoniã flegma ex aquæ humore gignitur, flegma autem in capite ſit: nulli dubium, quin thronus aquæ in capite præſidere videatur. Vnde mirum ſatis, quod liquidus humor tanto magiſterio in ſuperiori parte ſuſpenditur, vt ad inferiora minimè delabatur, excepto per arterias cerebri leniter defluat & ſpiramen oris vnde valeat egredi, velut oſtium petat. In quo nimirum perſpicue ſuperbia veſtra retunditur, quæ dum extrinſecus poſitam dedignatur haurire, aſſiduè tamen cogitur me inter oris ſepta verſari: & vt ita loquar, me mecum fugis, dum quocumq; te verteris, ſine me eſſe non poſſis. Nam, ſicut aquimolum

A nequaquam poteſt ſine gurgitis inundantia frumenta permolere: ita me neceſſe eſt inter vtrumque humani oris molas ſine intermiſſione decurrere, vt ſua poſſit verba loquens lingua formare. Si ergo in omnibus his meo adiutorio indiges, mea opera neceſſariò vteris, cur in ſolo poculo meum habere contubernium dedignaris? Redi ergo ad me, fugitiue, reuertere, vir ingrate: & qui tuæ per omnia es ſalutis obnoxius, ne videaris habere faſtidio nauſeatur.

At forſitan inquies, doleo caput, langueo ſtomachum. Hæc ſunt emplaſtra mollitũ, hæc palliatio carnaliter viuentium Monachorum. Satis macra hæc cernitur excuſatio: cum ægrotos & aqua

Sine vino valetudinẽ conſeruare poſſumus.

B reſoueat, & vinum frequenter occidat. Numquid enim Præcurſor Domini aliquando ægrotus elanguit, qui vinum, & ſiceram numquam bibit? Numquid Iacobus Alphæi medicos quæſiſſe legitur, qui iſtos liquores ex vtero matris ignotaſſe perhibetur? Iam verò, vt à ſæculi origine reperamus, mundus hic vſque ad ſexcenteſimum tertium Noë annum prorſus, † ignotaſſe cognoſcitur cum per tot curricula temporum obiiſſe quidem; ſed nullus hominum ægrotaſſe legatur. Sed cum in Geneſi dicitur: *Cœpit Noë vir agricola exercere terram, & plantauit vineam*, velut in laudem aquæ, protinus additur: *Bibenſque vinum, inebriatus eſt, & nudatus eſt in tabernaculo ſuo.* Ac ſi perſpicuè diceretur: quem diu aqua veſtitum ſine confuſione

Luc. 1.

S. Io. Bapt. & S. Iacobus vinum ignorarunt.

† vinum addi.

Gen. 9.

C continuit, huius repente vinum verenda nudauit. Cui ſententiæ benè etiam Salomon concinit, dicens: *Vinum*, inquit, *apoſtatare facit etiam ſapientes.* Loth quoque, qui & inter Sodomitas in caſtitate vixit, in monte poſtmodũ percepto vino, cum vtraque filia neſciendo concubuit: & pudoris munditiam vinum in ſolitudine vna nocte ſuaſit amittere, quem diu inter tot adulteros ipſa non potuit Sodoma violare. Sicq; factum eſt, vt Loth, qui eatenus in cunctis extiterat iuſtus, iam in hac vna re peruerſo iure, Moab, & Amon vnus vterque fieret & pater, & auus. Vnde non incongruè Salomon, *Luxurioſa*, inquit, *res vinum, & tumultuoſa ebrietas: quicumque his delectatur, non erit ſapiens.*

Eccl. 19.

Gen. 19.

Vino animi, corporiſque munditiæ amittuntur.

Prou. 20.

D Ad hæc reſpondet languidus noſter: ſed Apoſtolus, inquit, ſuo diſcipulo præcepit dicens: *Noli adhuc aquam bibere, ſed modico vino vtere propter ſtomachum, & frequentes tuas infirmitates.* Vtinam, frater, ſic memoriter teneremus reliquas ſacræ Scripturæ ſententias, quæ ieiunium prædicant, ſicut hanc vnam, quæ rigorẽ abſtinentiæ, ex diſcretione relaxat. Quare non ſic reminiſcimur, quod idem Paulus alibi dicit; *Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria*: Cur non ita recolimus quod Eſaias ait *Væ, qui potentes eſtis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miſcendam ebrietatem?* Quare non ſic recordamur illud, quod Salomon ait: *Noli*, inquit, *Regibus, ô Lamuel, noli Regibus dare vinum: quia nullum ſecretum eſt vbi regnat ebrietas: ne fortè bibant, & obli-*

1. Tim. 5.

Vini potum immodicum ſacræ litteræ damnant.

Epheſ. 5.

Eſa. 5.

Prou. 31.

E *uiſcantur iudiciorum, & mutent cauſam filiorum pauperis.* Sed & iſtud Pauli, quod mihi tam libenter obiicis, & alia huic ſimilia, quæ diſcretionis arte præcipiat, ipſe alibi manifeſtat, cum dicit; *Hoc, inquit, ſecundum indulgentiam, non ſecundum imperiũ dico.* Enimuero in his, quæ ſecundum indulgentiam permittuntur, magis placet ſæpe diſcipulus, ſi iuſſionem ſimpliciter præterit, quàm ſi prõptus obedit. Quod facile perpenditur, ſi quod Hieremias narrat, ad memoriã reducatur. Ait enim: *Verbum, quod factum eſt ad Hieremiam à Domino, dicens: Vade ad domum Rechabitarum, & loquere eis, & introduces eos in domum Domini in vnam exhedram*

1. Cor. 7.

Non obedire in rebus quæ per indulgentiam permittuntur, non eſt peccatum.

Hier. 30. & deinceps.

theſaurorum, & dabis eis bibere vinum. Ecce præceptum diuinitus datum: vbi etiam paulo poſt ſubditur: *Et poſui coram filiis domus Rechabitarum ſcyphos plenos vino, & calices, & dixi ad eos: Bibite vinum.* Ecce, quod, Deo auctore, præcipitur, quod Prophetæ miniſterio denuntiatur, nequaquam cognoſcitur fuiſſe completum. Sequitur enim Scriptura, & dicit: *Qui reſponderunt, Non bibimus vinum: quia Ionadab filius Rechab pater noſter præcepit nobis, dicens: Non bibetis vinum vos, & filij veſtri vſque in ſempiternum.* Sed numquid in hac reluctatione Deus offenditur? Numquid hoc illis ad inobedientiam reputatur? Sed audi, quid illis poſtmodū diuina vox dicat:

Ibid. v. 18. *Pro eo, quod obediſtis præcepto Ionadab patris veſtri, & cuſtodiſtis omnia mādata eius, propterea hæc dicit Dominus exercituum Deus Iſraël: Non deficiet vir de ſtirpe Ionadab filij Rechab, ſtans in conſpectu meo cunctis diebus.* O fœlix inobedientia, quæ tanti Iudicis digna fuit habere præconium, quæ diuini obſequij perpetuum meruit famulatum. Fœlix, inquam, inobedientia, quæ non animaduerſionis iudicium ſenſit, ſed diuinæ remunerationis præmium reportauit.

In ſpirituali certamine non eſt abiiciendus animus.

Libet autem mihi, dilectiſſime, huiuſmodi familiaritatis ſermonibus diu tecum, ſeruata grauitate, colludere; ſed, vt ipſe ſcis, non licet breui, niſi breuiter diſputare: verumtamen adhuc exhortor, adhuc obſecro.

Segnes rumpe moras, torporis frange catenas.

Non te vibrantia hoſtiū iacula terreant, non te domeſticæ præſumptionis blandimenta reſoluant, non te vehemens tubarum clangor exanimet, non te denſa telorum ſilua intra cubiculi ſecreta retineat. Iam, iam inſignis bellator, depoſito omni terrore, congredere: & in medios hoſtium cuneos velut emiſſum cælitus fulgur, irrumpe. Corripe arma non viriliter, & ſublato Chriſti vexillo, vbi conſtipatior cernitur acies, feruidus irrue: feſtina gladiis quæque proxima cædere, mementoque ſemper temetipſum vndique circumacto clypeo cuſtodire: &, ne cor tuum de infligendis vulneribus formido concutiat, audi quid tibi Sapientia, Salomonis atteſtatione, promittat:

Prou. 3. Ne, inquit, *paueas repentino terrore irruentes tibi potentias impiorū: Dominus enim erit in latere tuo, & cuſtodiet pedem tuum, ne capiaris.* Sed, ne quis me hoc congrediendi genus noua proprij ſenſus adinuentione fingere aſſerat, notet quid inſtructor ſacræ militiæ Paulus dicat:

1. Cor. 9. *Ego autem ſic curro non quaſi in incertū, ſic pugno non quaſi aërem verberans.* Et iterum,

Arma militiæ ſpiritualis. Epheſ. 6. *Induite,* inquit, *vos armaturam Dei, vt poſſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli, quia non eſt vobis colluctatio aduerſus carnem, & ſanguinem: ſed aduerſus principes, & poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarum harū, contra ſpiritualia nequitiæ in cæleſtibus:* deinde ſubiungit: *Propterea accipite armaturam Dei.* Sed quibus tanto ſtudio corripere arma ſuadet, quæ etiam huiuſmodi arma ſunt, euidenter enumerat:

Ibid. v. 13. *State,* inquit, *ſuccincti lumbos veſtros in veritate, & induti lorica iuſtitiæ, & calceati pedes in præparatione Euangelij pacis, in omnibus ſumentes ſcutum Fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere, & galeam ſalutis accipite, & gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei.* Hoc videlicet bellum nequaquam & Salomon ignorauerat, cum dicebat:

Cant. 3. *En lectulum Salomonis ſexaginta fortes ambiunt ex fortiſſimis Iſraël, omnes tenentes gladios, & ad bella doctiſſimi, vniuſcuiuſque enſis ſuper femur ſuum propter timores nocturnos.* Sed qui gladios, quibus aduerſarij confodiantur, enumerat, etiam clypeos, quibus nos muniamur, exequitur, cùm paulo poſt ſponſi voce ad ſponſam dicitur:

Cant. 4. *Sicut turris Dauid collum tuum, quæ ædificata eſt cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium.* Qui autem hi clypei intelligi debeant, idem Salomon in Prouerbiis manifeſtè declarat, cum dicit:

Prou. 31. *Omnis ſermo Dei ignitus clypeus eſt ſperantibus in ſe.* Diu eſt, dilectiſſime frater, quod tibi loqui aridis deſiderij mei faucibus ſitiui: nunc accepta occaſione, dum vinum à menſa Monachorum repulis, vberibus me ſermonum riuulis ſatiaui.

EPISTOLA XXIV.

Ad Honeſtum Monachum, habetur tom. 3. eſtque opuſc. 48.

EPISTOLA XXV.

Ad Ioannem Monachum.

ARGVMENTVM.

Defendit ſe contra Ioannem quemdam Monachum, qui illum reprehenderat, quod Epiſcopatum deponere in animo habebat.

Domno Ioanni religioſo viro, Petrus peccator Monachus ſalutem in Domino.

QVod Epiſcopatum me relinquere velle ſuccenſes, meiſque vtilitatibus proſpiciens, conuitiis: vt pace tua loquar, rem, fateor, oculis ſpiritualibus non attendis. Tot enim cauſarum ſæcularium tenebris obuolutus, intimi luminis claritatem videre non valeo: ad contemplandam ſpiritualia confuſam nimis, & obtuſam mentis aciem attollo. Ante ſeptem ferè annos Abbas Monaſterij ad honorem B. Petri in Peruſino Suburbio conſtituti, commiſſi ſibi regiminis curam ſpreuit, Rectoremque loci ſibimet ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate ſubſtituit, de quo mihi Rainerius iudex, vir videlicet inſignis, & facundiæ lepore conſpicuus, nuper retulit, quod enarro:

Abbas Peruſinus dignitate ſe abdicans, ſanctitate manifeſtatur.

Abbas, inquit, ille poſtquam à depoſiti regiminis adminiſtratione ceſſauit, quotidie Miſſas gemino celebrabat officio: cui Pater meus iam veteranus, quem ille dudum Monachum fecerat, in diuini cultus aſſiduè miniſtrabat obſequiis. Quadam itaque die dum, perlecto Euangelio, cæleſtes ille victimas immolaturus eſſet: Pater meus agnum iuxta altare videt aſſiſtere, quem cum voluiſſet repente corripere, tremefactus expauit, manumque in eum extendere non præſumpſit.

Chriſtus Dñi ſub agni figura viſus in ſacramenti ſpecie.

Cumque ad id peruentum eſſet, vt corpus Dominicum frāgeretur, præfatum agnum ſuper menſam altaris vidit, quem dum fixis obtutibus denuo miraretur, repentè diſparuit. Quod dum venerabilis Abbas ex relatione illius, qui hoc viderat, agnouiſſet, occultandum eſſe præcepit: atque, vt ne cui diceretur, donec quidem Abbas adiuiueret, omnino prohibuit. Qui paulo poſt ſanctæ conuerſationis ſtudio deditus, obiit: nec longo poſt interuallo is quoque cui viſio facta fuerat, ad Dominum ex hac luce migrauit. Quod videlicet exemplum ad quid me aliud prouocat, niſi vt occupationis Eccleſiaſt. ſollicitudinem

deſeram, atque ad contemplationis requiem tota ſpiritus libertate contendam?

Sed dum hoc mihi per ordinem diceretur, aliud quoque ſub eodem ferè momento relatum eſt, quod memoriæ mandare otioſum eſſe non credo: quia licet ad hoc negotium non pertineat, ad Dei omnipotentis, cui quidquid ſcribimus, militat, laude non vacat. Richardus plane Rector Monaſterij, cui Camporizani vocabulum eſt, hoc ſe certis quorumdam relationibus didiciſſe narrauit: Quod vir quidam ex Longobardiæ partibus cum vxore ſimul ad veneranda beatorum Apoſtolorum limina contendebat; cumque lacum Vulſini obuium viator haberet, nauigium piſcatoris ingreſſus, piſces emit: ſed reuerſus ad littus, marſupium, in quo bis duodenos nummorū Papienſium ſolidos habuerat, ſe perdidiſſe cognouit. Cumq; vxor eius propter vilem cœnam grauem ſe quereretur pertuliſſe iacturam, vir magnanimus hoc æquanimiter tulit, doloremq; coniugis blandis adhortationibus lenire curauit: Sex, inquit, adhuc denariorum Lucenſium libras habemus, huius ſummæ dumtaxat impēdio valemus iter noſtrum honeſtè tranſigere. Nam diuina clemētia ſua benedictione dignabitur noſtræ iacturæ diſpendium compenſare. Factum eſt autem, cum, expeditione peracta, præfatus vir iuxta eumdē lacum metiretur hoſpitium, cœpit gratulabūdus ſociis dicere: quia lacus iſte, fratres, nobis intulit damnum, dignum profectò eſt, vt auxiliante Deo, ad propria repedantibus, lætum præbeat, ac ſolemne conuiuium: & conuerſus ad accolas, Quis, ait, mihi diſtracturus eſt duodecim numiſmatum piſcem? Cui piſcator aſſiſtens, præſto reſpondit: Vænalem profectò piſcem optimum habeo, ſed quindecim proculdubio mihi denarios numerabis, ſi eum tibi vendicare volueris. Quam ille ſummam non cunctatus exoluit, emptumq; piſcem vxori, vt excolentius pararetur, iniunxit. Quem mulier vt exenterauit, in inteſtino eius folliculum cum viginti quatuor Papienſis monetæ ſolidis reperit. Tunc omnes, qui aderant, in commune gratias referunt: & in ſuccedentibus ſibi iacturis ſemper in Deo ſpem eſſe ponendam indubitanter agnoſcunt.

Richardus Abbas Camporizani.

Diuinæ prouidentiæ, ac benignitatis exemplum.

Epiſt. huius finis deſid. in MSS.

EPISTOLA XXVI.

Ad Marinum ſuum Patruelem, Monachum Claſſenſem, habetur tom. 3. eſtque opuſc. 49.

EPISTOLA XXVII.

Ad Petrū Cerebroſum Monachum.

ARGVMENTVM.

Tota hæc Epiſtola contra Petrum Cerebroſum Monachum ſcripta eſt, quem cum priuſ de coërcenda lingua, & verbis temerè non effutiendis admonuiſſet, ſtatim deinde ſpontaneæ verberum inflictioni detrahentem, grauiter coarguit: ſcoparumque remedium non modò non eſſe abſurdum, vt ille exiſtimabat, ſed pium, & ad purganda peccata peridoneum, validiſſimis rationibus, & exemplis demonſtrat.

Petro Cerebroſo Monacho, Petrus peccator Monachus ſalutem.

QVi dicaciam eloquētiam putat, rerum ſimilitudine ductus oberrat. Sicut enim vir Sapiens dicit: *Labia imprudentium ſtulta narrabunt, verba autem prudentiū ſtatera ponderabuntur.* *Eccl. 21.* Plane ſicut equus effrænis per anfractus, & inuia plana, vel ardua quæque tranſmittit: ſic lingua ſtultorum recta, vel friuola, vt quælibet ſuppetunt, indifferenter, ac leuiter effluit. Prudens autem, quæ dicenda ſunt, ponderat: & tamquam cautus viator, ſolerter attendit vbi linguæ ſuæ veſtigium figat. Ille quidquid occultum eſt, per impatientiam tandi producit in medium; iſte, ſi dictet vtilitas, ſub claue ſilentij ſeruat arcanum. Vnde & idem Sapiens, *In ore*, inquit, *fatuorum cor eorum, & in corde ſapientium os illorum.* *Ibid. v. 29.* Plurimum tel, frater, in nos nuper euomuiſti, dicens, & ſcribens, quod veſani vtique capitis videatur ebullire furorem. Et cætera quidem, quæ ſimultatis acerrimæ liuore debacchatus es, omittimus: de diſciplinis autem verberum, quas ſibi fratres conſuetudinaliter inferunt, vbi detractionis pedem diutius impreſſiſti, cum Dei auxilio reſpondemus. Hoc itaque diſciplinæ genus nequaquam modernis eſt ſtudiis nouiter adinuentum, ſed ex ſacræ Scripturæ potius auctoritate prolatum. Nouimus enim, Dominum Saluatorem à Præſidis militibus verberatum: *Matth. 27.* *Ioan. 19.* Beatos Apoſtolos in Conciliis à Sacerdotum Principibus cæſos: *Act. 16.* nonnullos etiam ſanctorum Martyrum legimus virgis, ac flagris durioribus laniatos; Paulus etiam quia ter virgis cæſus eſt, & quod quinquies quadragenas, vna minus, accepit. *2. Cor. 11.* Quod vtique tale eſt. Præcepit in Deuteronomio Dominus, dicens: *Si eum, qui peccauerit, iudices dignum viderint, proſternent, & coram ſe facient verberari.* *Deut. 25.* Vbi & mox additur: *Pro menſura peccati erit & plagarum modus, ita vt quadragenarium numerum dumtaxat non excedant, ne fœdè laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus.* Quod videlicet illi populo legale præceptum, nobis eſt allegoriæ myſterium. Quadragenarius ſiquidem numerus humanæ vitæ ſignificat curſum. Hinc eſt quod Iſrael annis quadraginta graditur per deſertum, hinc Moyſes, & Elias, inſuper & ipſe Dominus tot diebus protraxere ieiunium: qui etiam ſicut horis quadraginta in ſepulchro mortuus iacuit, ita nihilominus poſt reſurrectionem ſuam diebus totidem cum Diſcipulis fuit, quatenus nos ſua membra pius magiſter edoceat, vt per capitis noſtri veſtigia gradientes, & mortui mundo, & velut peregrini hoſpitemur in ſæculo. *Quadragenarij numeri myſteriū.* *Num. 14. 33. 32.* *Exod. 24.* *3. Reg. 10.* *Matth. 4.* *Act. 1.* Myſticè quoque peccator in lege dum vapulare præcipitur, excedi quadragenarius plagarum numerus prohibetur; quia quiſquis in hac vita perfectam egerit pœnitentiam, nullam poſtmodum pro ſuis exceſſibus ſentiet pœnam. Porro ternarius propter myſterium ſanctæ Trinitatis, ad fidem; quinarius propter quinque ſenſus noſtros, pertinet ad operationem. Et quia quiſque cum peccat, vel errat in Fide, vel delinquit in opere, dignum fuit, vt Paulus, qui vtrobique peccauerat, ad perfectæ purgationis effectum ter virgis cæſus, & quinquies verberum vteretur quadragenis. *2. Cor. 11.* Quod autem dicitur, vna minus, hoc eſt proculdubio, quoniam Iudæorum iudices vnum decreuerunt ictum de quadraginta minuere; vt dum ad legalem calculum non pertingerent, contra præceptum legis nullatenus excedere potuiſſent: & dum citra perſiſterent, vlterius non tranſirent. Cum ergo

Prudentis, & ſtulti cōparatio.

Conſuetudo ſe verberādi vnde nata.

nou modò vetuſtæ legis auctoritas, ſed & Euangelica gratia verberum plagas modò per præcepta, modò per exempla cómendet; vt & ſanctos Apoſtolos in Concilio cæſos, & beatos Martyres legamus ſæpenumero verberatos. Quæcumq; autem ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt. Quid abſurdum eſt, quid ineptum, ſi nunc ſancta Eccleſia in pacis otio vtitur, quo dudum vtebatur in bello? Nam & Apoſtolus iterum dicit: *Caſtigo corpus meum, & in ſeruitutẽ redigo* Et alibi, *Sancti ludibria, & verbera experti.* Porro dum manus carnificis nunc ab infligẽdo Martyribus verbere ceſſat, quid obeſt, ſi ſancta deuotio ipſa ſibimet, vnde ſanctis Martyribus particeps fieri mereatur, exhibeat? Nam cum ſponte me propriis manibus ante conſpectũ Dei verbero, deuotionis ingenuæ deſideriũ, ſi carnifex occurreret, prõptus oſtendo. Quia ſi pro amore Chriſti tam dulcis eſt mihi pœna, cum deeſt: quo ſuſciperetur animo ſi perſecutor offerret? Vellẽ pro Chriſto ſubire martyriũ, non habeo, ceſſante ſtudio, facultatẽ: ipſe me verberibus atterens, oſtendo ſaltem feruentis animi voluntatem. Enimuerò ſi me perſecutor alliderer, ipſe me verberarẽ, quia verberandũ me vltroneus exhiberem. Nam ſi ſolerter Scriptura diſcutitur, ipſe Rex Martyrũ Chriſtus non ſolum à Iuda ſed etiam à Patre, & à ſemetipſo quoque traditus inuenitur. Nam de Patre dicit Apoſtolus: *Quia proprio Filio non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum.* De Filio autem alibi: *Qui dilexit*, inquit, *me, & tradidit ſeipſum pro me.* Siue ergo me propria manus affligat, ſiue carnifex ictum infligat; ego ſpecialiter huius exáminationis auctor exiſto, qui me ad examinãdum vltroneus offero. Præterea, quia tympanũ eſt pellis arida, ille iuxta Prophetã, in tympano Dominum veraciter laudat, qui confectũ ieiunio corpus per diſciplinam verberat. Planè & ſacri Canones nonnullos, qui delinquunt, vapulare præcipiunt: vnde ſancti plurimi Pontifices quoſdã ad pœnitentiam venientes, prius in oculis ſuis verberari præcipiũt, ſicque deinceps pœnitentiæ iudicium imponunt. Nam & ante nos, omnibus ferè ſanctis Monaſteriis hæc diſciplinæ regula nequaquam fuit incognita & ſi non adeo frequentata; vnde & ſingulos annos pœnitentiæ millenis ſcopis redimere conſueuerunt. Tu quoque non diſciplinæ regulam, ſed longioris diſciplinæ deteſtaris inſaniam: nec improbas cum diſciplina dici Pſalmum, ſed perhorreſcis, vt continuetur cum diſciplina Pſalterium. Sed dic, obſecro frater, vt cum pace tua loquar: deteſtaris illas, quæ ex more fiunt in capitulo diſciplinas? damnas fortaſſis & hoc quod ſæpe fratri de leui qualibet offenſione confeſſo, vicenas fortaſſe, vel, vt multum, quinquagenas verberum plagas ſubire præcipimus? Sed quia diſciplinæ iſtæ ad tolerandum leues ſunt, & exiguæ, atque inter fratres regulariter aſſuetæ, perſpicuũ eſt, quia non derogas, non reprehendis, ne contra communem ſancti ordinis conſuetudinẽ venire videaris. Age igitur, ſi quinquagenas, vt dictum eſt, licet imponere, cur non etiam ſexagenas, vel etiam, ſi præſumimus dicere, vſque centenas? Quod ſi centenarium in hoc piæ deuotionis ſacrificio numerum licet attingere, cur non etiam ducẽtorum, cur non trecentorum, quadringentorum, quingentorum? cur certè & millenarium, ac deinceps non liceat attexere numerum? ſatis enim abſurdum eſt, vt cuius rei pars minima gratè ſuſcipitur, maxima reprobetur: & nimis ineptum eſt credi, vt bonum quid debeat incipi, ſed non permittatur augeri. Quomodo enim poteſt fieri, vt ſi parua diſciplina purificat, in conſpectu Dei multiplicata ſordeſcat. Nam ſi diurnum ieiunium bonum eſt, biduanum, & triduanum melius eſt. Sic vigilare, ſic pſallere, ſic laborare, ſic obedire, ſic meditationibus Scripturarum vigilanter inſiſtere. Vnuſquiſque pius labor quo prolixior eſt, eo propenſioris mercedis gloria dignus eſt, ſolum autem hoc pietatis genus quo magis augetur, eo deterius iudicabitur. Dicis, vt quid percutio carnem? reſpondeo: vt quid percutio ſpiritum? Dicit enim Pſalmiſta: *Exercitabar, & ſcopebam ſpiritum meum.* Carnem ſiquidem, & ſpiritum ſcopo, quia me deliquiſſe per carnem, & ſpiritum recognoſco: Iſtum correptionum, illam cum cæteris afflictionibus etiam percuſſione virgarum; vt quia læta me cato traxit ad culpam, afflicta reducat ad veniam. Lorica eſt homo indutus ad carnem, ferreis membra diuerſa circulis ambit, nittit cum labore metaneas, allidit in pauimentum crebrius palmas; vt quid hæc, & his ſimilia, niſi vt, dum per hæc corpus affligitur, animæ refrigerium procuretur? Quodcumque enim illud eſt, per quod caro pœnitentiæ cauſa laceratur, atque percellitur, per hoc homo proculdubio contracti reatus ſqualore purgatur. Audi, quid me noſſe contigerit tertio die, poſtquam in me tuæ non dicam malignitatis, ſed ſimplicitatis phreneticus ardor incaduit.

Margin: Rom. 15. — 1. Cor. 9. — Heb. 11. — Sui verberatio ſtudiũ eſt & ſpecies martyrij. — Rom. 8. — Galat. 2. — Pſal. 150. — Corporis voluntaria verberatio & antiqua eſt, & ſacris Canonibus, ſanctiſque Patribus probata. — Verberationis voluntariæ vtilitas. — Pſal. 76. — Cætera deſiderantur in MSS.

EPISTOLA XXVIII.

Ad eumdem Petrum Monachum.

ARGVMENTVM.

Dum quæſtiones ſibi à Petro Monacho propoſitas diſſoluit. Prima erat, cur magnus Gregorius dixiſſet, ideo diuitem, qui opem Lazaro mendico ferre contempſit, ad æternos cruciatus damnatum eſſe, quia ſub nouo Teſtamento, in quo miſericordia in pauperes præcipitur, natus erat. Altera quæſtio de vitio curioſitatis; de quo idem S. Doctor mentionem fecerat, quod hic quid ſit, oſtenditur.

Petro chariſsimo fratri, Petrus ſalutem.

QVæris à me, dilectiſſime fili, quid ſibi velit, quod in homilia diuitis B. Gregorius ait: *Nonnulli putant præcepta veteris Teſtamenti diſtrictiora eſſe, quàm noui: ſed hi nimirum improuida conſideratione falluntur. In illo enim non tenacia, ſed rapina mulctatur: ibi res iniuſtè ſublata reſtitutione quadruplici punitur. Hic autem diues iſte non abſtuliſſe aliena reprehenditur, ſed ſua non dediſſe.* Quibus vtique verbis Doctor inſignis hoc dumtaxat approbare nititur: quia ſi diues ille in veteri teſtamento fuiſſet inuentus, tartareis pœnis nullatenus eſſet addictus. Iuxta ergo hanc aſſertionem idcirco periit, quia ſub noua gratia conſtitutus, Euangelium ſeruare contempſit. Sed è diuerſo, tu moueris, & dicis, quomodo iam tunc nouum Teſtamentum illuxiſſe dicatur, cum Chriſtus necdum in Cruce ſuſpenſus, necdum per reſurrectionis, & aſcenſionis gloriam fuerat ſublimatus? Immo ipſum Euangelium, quod ſeruari præcipitur, necdum erat in orbem terrarum per Apoſtolorum ora diffuſum.

Margin: Dubit. 1. S. Greg. hom. 40. in Euang. — Luc. 16. — An præcepta Euangelica ſint ſtrictiora, quàm Moyſi. — Lex Euangelica quãdo incepit.

Poſtremo nec Spiritus ſanctus hominum corda replenerat, qui ad mandata ſeruanda vires mentibus adminiſtrat: Spiritus ſanctus non erat datus, quia Ieſus necdum erat clarificatus.

Ioan. 7.

Solutio. Matth. 11. Luc. 3.

Huic quæſtioni, ſalua Doctorum reuerentia, quod nunc occurrit, breuiter reſpondemus: Dicit in Euangelio Dominus: *Lex, & Prophetæ vſque ad Ioannem.* Ioannes autem præcipit: *Qui habet duas tunicas, det non habenti; & qui habet eſcas, ſimiliter faciat.* Sicut autem duo ſub hac ſententia ſunt mandata Ioannis: ita duo ſunt peccata diuitis. Iſte ſiquidem dicit, Qui habet duas tunicas, det non habenti; ille induebatur purpura, & byſſo. Qui habet eſcas ſimiliter faciat: ille epulabatur quotidie ſplendidè, ſed in vtroque durus, & inhumanus conuincitur, dum & nudum Lazarum canes lingerent, nec veſtiret, & cupienti ſatiari de micis, quæ cadebant de menſa, victum ſibi funditus denegaret. Magna res, non mirum, ſi longum habet initium. Nouum itaque Teſtamentum, ſaltem quantum ad hanc pertinet humanitatem, iam erat cœptum, etſi nondum vndique eſſet ad perfectionem vſque perductum. Ergo datur intelligi, quia diues iſte tempore Ioannis fuit, ſed eius mandatis obtemperare contempſit. De quo videlicet tempore Saluator ait: *A tempore Ioannis Baptiſtæ regnum cælorum vim patitur, & violenti diripiunt illud.* Ex quo igitur tempore regnum cælorum vim dicitur pati, perſpicuum eſt, quia iam & legi ſuccedit Euangelium: & poſt verus, nouum coruſcare meritò dicitur Teſtamentum. Iure ergo diues iſte cum reprobis eſt damnatus in tartarum, quia cum electis noluit vim inferre regno cælorum.

Epulonis inhumanitas.

Matth. 11.

Luc. 16.

Obiectio, eiuſque reſponſio. Matth. 1. S. Ioannis Bapt. doctrina de miſericordiæ operibus, antiquis Prophetis conformis. Eſa. 58. Deut. 18. Ioan. 5.

Si quis autem nobis obiiciat, quod diuiti Abraham dicit: *Habent Moyſen, & Prophetas*, hoc ipſum pro nobis facit. Nam, cum Ioannes non modo Propheta ſit, ſed & pluſquam Propheta, quidquid ad Ioannem mittitur, ad Prophetam procuIdubio deſtinatur; præſertim cum & iſta ſententia Ioannis antiquorum Prophetarum non diſcordet oraculis. Apud ipſos enim ſæpe tale quid inuenitur: *Frange eſurienti panem tuum, & egenos, vagaſque induc in domum tuam, cum videris nudum operi eum.* Moyſes etiam dicit: *Prophetam ſuſcitabit vobis Deus de fratribus veſtris, quem, vt meipſum, audietis.* Et ipſe Dominus ait: *Si crederetis Moyſi, crederetis vtique & mihi: de me enim ille ſcripſit.* Qui ergo ad Moyſen mittuntur, atque Prophetas, ad Ioannem vtique deſtinantur, & Chriſtum.

Dubii Solutio. 1. Ioan. 2. Curioſitatis vitiũ quam latè pateat.

Quod autem rurſus inquiris quid ſit, quod in alia præfati Doctoris ſententia reperitur vitium curioſitatis.

Quod ille obſcurè poſuit, ſtudio breuitatis, B. Auguſtini verbis ex nodo me huius expediam quæſtionis. Ait enim, dum B. Ioannis Apoſtoli exponit Epiſtolam, deſiderium oculorum dicit, omnem curioſitatem. Iam quàm latè patet curioſitas, ipſa in ſpectaculis, in theatris, in ſacramentis diabolicis, in magicis artibus, in maleficiis, ipſa eſt curioſitas: aliquando tentat ſeruos Dei, vt velint quaſi miraculum facere: tentare, vtrum exaudiat eos Deus. In miraculis curioſitatem, hoc deſiderium non eſt à Patre. Solutis ergo quæſtionibus, beneficij peto vicem, vt ſanctæ orationis tuæ merear portionem. Aucto quippe fœnore mercedis, talio redhibetur, ſi peccatoris obedientia ſancti viri precibus compenſetur.

EPISTOLA XXIX.

Ad Stephanum Monachum.

ARGVMENTVM.

Stephano cuidam Monacho duo tamquam ſaluberrima præcipuè commendat: B. Mariæ Virginis officium ſingulis diebus recitet, & ſacræ Scripturæ lectioni diligenter incumbat: quorum vtriuſque quanta ſit vtilitas, docet.

Domno Stephano religioſo viro, Petrus peccator Monachus ſalutem in Domino.

Cur B. Virgo ab hominibus colenda.

CVM in Pſalmodiæ ſtudiis, & diuinis laudibus te vigilanter exerceas, hortor, venerande frater, & moneo, vt quotidianum quoque B. Mariæ ſemper Virginis officium non omittas. Dignum quippe eſt, vt quæ laudum præconia meretur ab Angelis, obſequiis etiam frequentetur humanis, eique poſt Deum, totus orbis exhibeat laudem, per quam ſuſcepit propriæ ſalutis Auctorem. Optima ſanè ſpes eſt, apud eam habere confugium, quæ ſcilicet inter omnes cæleſtis curiæ ſenatores, impetrandi apud Deum primum obtinet locum. Nempe ſororis meæ filius Damianus, religioſæ videlicet indolis adoleſcens, dum hæc coram eo ſcriberem, retulit, quod apud Gallias in litterarum ſtudiis conſtitutus fama vulgante, cognouit. Clericus quidam Neuernenſis Eccleſiæ morbo depreſſus elanguit, iam iamque ſuperexcreſcente moleſtia, moribundus ad extrema peruenit. Hic planè regulam ſibi ſanctæ ſeruitutis indixerat, vt beatæ Dei genitrici quotidiana per ſingulas horas laudum vota perſolueret: cumque de vita illius iam nemo penè confideret; & velut egreſſurus in eius pectore ſpiritus anxiè palpitaret, ecce glorioſa Mater Dei ſibi viſibiliter aſtitit, & ſacri vberis papilla lac exprimens, eius labiis inſtillauit: & diuinæ virtutis antidoto protinus ille, reſumptis viribus, ex infirmitate conualuit: & mox clericalibus ornamentis indutus, Eccleſiã adiit, ſeſeque choro pſallentiũ fratrum lætus interſerens, mirum videntibus ſpectaculum præbuit. Dicitur etiam, quod adhuc tunc in labiis eius quædam lactis videbantur veſtigia. Quæ autem ſibi verba B. Virgo protulerit, quamuis mihi vtcumq; dicantur, quia certus non ſum, non adhibeo fidem: quoniam in veritatis lineam vel leuiter impingere pertimeſco: quãuis per hoc coniici poſſit, quoniam iiſdem labiis, quibus eam ille laudauit, & coluit, glorioſa Virgo lac ſalutis immulſit: vt per illud corporis membrum, quo ſibi venerabilis clericus laudis obtulerat gloriam, congrua viciſſitudine recuperandæ ſalutis ſuæ perciperet medicinam.

Damianus S. Doctoris nepos.

Clericum quotidie B. Virginis horas recitantem, diuinitus pia mater à morbo liberat.

Illud præterea ſanctæ prudentiæ tuæ ſuggerere neceſſarium iudicaui, vt vel ſacrarum Scripturarum paginæ ſemper verſentur in manibus, in his totus eſto, his immorare, in his iugiter requieſce: nec cum ſecularibus te delectet in ſcenere colloquium, quod mentis Deum quærentis ſæpe reuerberat, & confundit obrutum. Mens tua diuinis ſe voluminibus occupet, his intenta, peruigili ſemper inſtantia perſeueret. His antiquus inſidiator cum te videt intentum, velut hoſtem fugit armatum, & timet cominus

Sacris literis ſtudendũ.

Diabolus timet. Exemplum cuiuſdam, qui ſacris litteris, Sanctorumque patrociniis, diaboli artes deluſit.
† locus cor.
† iniuſtiſ

aggredi, donec te conſpicit his telis, & impenetrabili, vt ita fatear, lorica muniri. Idem plane, qui ſupra, meus Exadelphus certa ſe relatione didiciſſe narrauit, quia Northmanus quidam dum non minimam aureorum congeriem poſſideret, eoque vnde fuerat oriundus, redire contenderet, cœpit † tam crimine formidare, quàm vitæ, ne videlicet ſi ſuffarcinatus incederet, † illuricię direptionis periculum incurriſſet. Cumque id ſolicitus intenta meditatione reuolueret, & modò iret, modò non variæ deliberationis æſtibus alternaret: aduesperaſcente iam ſabbato, adeſt antiquus hoſtis ſub ſpecie viatoris, cuius deſiderium cum percunctatus addiſceret, decem byzanteorum pepigit cum futuro conuiatore mercedem: ſicque ſeſe ſpopondit & itineris ducem, & indubiæ ſecuritatis auctorem. Proxima, inquit, nocte collectis rerum tuarum ſarcinulis, requieſce, meque ad te venturum ſine dubio præſtolare vt ego nocturno ſilentio ſuperueniens, teque repetiens, iter vterque ſimul debeamus arripere. Credidit homo ſermonibus alloquentis, & ſopori ſe tradens, ſicut admonitus fuerat, expectauit. Eadem nocte verſipellis ſpiritus ad eum ſicut promiſerat venit, eique dixit: Ecce te, ſine tuo labore, in patriã tuam, te neſciente, reduxi; & quod tibi promiſeram, non ſegnis impleui. Cumque ſe homo ſuper tinum quemdam, quem dudum apprimè nouerat, inueniſſet, & loca quæq; contigua inſperato, ac ſubito poſtliminio reuiſa cognoſceret, tremefactus expauit: & hunc malignum ſpiritum, qui ſe tam repente de longinquis finibus tranſpoſuerat, indubitanter agnouit. Cui mox ſpiritus fallaciter verax, immo veraciter fallax, ait: Vide, non negligas, vt quinta feria proximè ventura huc ad me venias, & præfixum mercedis meæ debitum ſoluas. Quibus auditis, vir ille ſacerdotẽ quemdam concitus adiit, quæque ſibi contigerant, per ordinẽ retulit: quid etiam ſibi de præfato debito foret agendum, ſolerter inquiſiuit. Quem presbyter aqua ſanctificata reſperſum, quibuſdam ſacris litteris, Sanctorumque patrociniis præmunit: eumq; ad conſtitutum remittẽs locum, condicti debiti quantitatem, non vt exactori nequiſſimo traderet, ſed vt in os eius proiiceret, imperauit. Cumque ad præfatum locum vterque inuicem conueniſſent, & vir ille bizanteos in aërem ſpargeret, dicens, Tolle debitum tuum: Diabolus procul aſſiſtens, ac propius accedere metuens, conqueri cœpit, & grauiter expoſtulare, dicens: Armatus aduerſus me venis, telis, gladiiſque præcinctus, tamquam præliaturus occurris? Vbi eſt fides tua? Iam quia tibi propinquare non audeo, mercede mea fruſtratus abſcedo: & mox aërem obſcurum turbine conclauit, & cum magno furoris impetu ab aſpectu trepidantis euanuit. Qui protinus aureos, vt iacebat, è pauimento collegit: ac rurſus ad ſacerdotem rediens, quid ſibi de his agendum eſſet, inquirere ſtuduit. Quẽ presbyter de byzanteorum collectione valde corripuit, cui tamen hoc conſilium dedit, vt ex his in loco ſatis neceſſario pontem conſtrueret, qui commeantium vſibus profuturus eſſet. Cuius ille verbis humiliter paruit, & pontem, ſicut iuſſus fuerat, fabricauit. Sed quidquid ille cum latomis, & cæmentariis elaborando conſtruxit: hoc diabolus nocturno ſilentio violenter obruens, diſſipauit. Quem prædictus vir vſq; tertia ſiue quarta, vt dicitur, vice, eſt conatus erigere. Sed quidquid præcedenti die non ſine magno labore conſtruxit, hoc die altero per nocturnas diaboli machinas deſtructum reperit. Vt igitur cætera exempla huius omittam, ſi ille qui ſacras litteras, Sanctorumque reliquias habebat, armatus atque terribilis in antiqui hoſtis oculis videbatur, ita vt ad eum accedere, vel appropinquare nequiuerit: quanto ſtudio nos debemus cæleſtis eloquij telis accingere, vt de malignis ſpiritibus valeamus infœderabili certamine triumphare? Apoſtolo nos exhortante, qui ait: *Sumentes ſcutum Fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere: & galeam ſalutis aſſumite, & gladium ſpiritus, quod eſt Verbum Dei.* Epheſ. 6. Hoc itaque gladio, dilectiſſime, ſemper accingere, quo videlicet & callidus inſidiator confoſſus intereat, & Chriſtus in te velut in munitiſſimo caſtrorum ſuorum propugnaculo victor exiſtat.

EPISTOLA XXX.

Ad Teuzonẽ Monachũ Monaſterij Florentini S. Mariæ, habetur tom. 3. eſtque opuſcul. 51.

EPISTOLA XXXI.

Ad Dominicũ Loricatum Priorẽ S. Mariæ Sitriæ, eiuſq; Eremitas, habetur tom. 3. eſtque opuſc. 53.

EPISTOLA XXXII.

Ad ſuos Eremitas Monaſterij Gamugnenſis S. Barnabæ.

ARGVMENTVM.

Monachos in vicini ſibi montis eremo commorantes reprehendit, quod quaſdam leges à ſe in eorum Monaſterio conſtitutas prorſus negligerent, & violarent, quodque in quibuſdam rebus ſæcularibus ſcandalum afferrent. Eoſdem quoque, quod terrenarum diuitiarum cupidiores eſſent, quodque cibis delicatioribus vterentur, quàm eorum arcto viuendi inſtituto conueniret, grauiſſimè perſtringit. Ad extremum quanta ſit cautio adhibenda in iis rebus, quæ à maioribus rectè conſtitutæ ſunt, euellendis, nonnullorum infœlici Monachorum exitu oſtendit.

Fratribus in Gamugni Eremo conſtitutis, Petrus peccator Monachus ſalutem.

FILIVS *ſapiens*, ait Salomon, *lætificat patrem, filius verò ſtultus mœſtitia eſt matris ſuæ.* Prou. 10. Qui rurſus ait: *Qui congregat in meſſe, filius ſapiens eſt; qui autem ſtertit in æſtate filius confuſionis.* Ibid. v. 5. Hoc ergo cur dicam, aperiam: Vir quidam à Mediolanenſi Vrbe progrediens, dum me quæreret, per vos tranſitum habuit; ſed & habitare vobiſcum, vt ipſe profeſſus eſt, ſub eo nomine concupiuit. Qui dum laſſus itinere, moram velut quieſcendo protraheret, ſed ab explorationis veſtræ cuſtodia clauſos oculos

non haberet, neſcio quos veſtrum aniles nugas, & otioſa deliramenta perpendit profundere, & cum laicis ſcurriles iocos, & ludibria vidit vrbana miſcere. Vnde factum eſt, vt non modò nos, noſtrumque propter vos contubernium omne contemneret; ſed & ipſum conuerſionis animum, quantum potuit, funditus † amitiſſet. Apertè ſcilicet vita noſtra fructificat, vt non modò per anfractus, & inuia à iuſtitiæ tramite ſemper ipſa declinet; verum etiam à diuini cultus egreſſu per ſuæ prauitatis exempla deturbet. Satis planè vigilanter attendimus, quod per exprobrationem Prophetæ minitātis audimus: Per vos nomen Dei blaſphematur. Illud etiam quod de filiis Heli Scriptura teſtatur: *Erat*, inquit, *peccatū puerorū grande nimis coram Domino, quia detrahebant homines à ſacrificio Dei.* Porro autem quam plurimi ſunt qui ſic in turbulenti ſæculi tanquam in ſpumoſi maris procellis, ac fluctibus ventilantur: vt niſi ad quietum huius ſacri ordinis ſe conferant portum, nulla ratione confidant propriæ ſalutis euadere poſſe naufragium.

Paucorum indiſciplinatis moribus totus ordo religioſus contemnitur.
† amitteret.
Eſa. 52.
Rom. 2.
1. *Reg.* 2.

A

B

Quanti ergo ſanguinis reus eſt, qui ſub ſacri habitus ſchemate talem ſe per ſuſceptæ profeſſionis incuriam exhibet, vt quærentes accedere, peruersè viuendo, diſturbet? Euangelica illi nimirum ſententia congruit, qua dicitur: Qui ſcandalizauerit vnum ex his puſillis, expedit ei vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Tolerabilius enim fuerat, vt ſolus in eius, quem reliquit, mundi vertigine rotaretur, quàm multos nunc à ſalutiferæ ſtationis reuocaret acceſſu. Si ergo vita noſtra tam praua videtur, & ſqualida, vt etiā carne veſtitis hominibus fœteat, qualis putas eſt Angelis, qui iugiter ſemper eminent in ſpiritualis munditiæ culmine; qualis Deo, qui & ipſam ſuperat Angelicā dignitatem? Vnde & illud formidoloſè penſandum eſt, ne illos, qui ad cuſtodiam noſtram deputati ſunt, Angelos vitæ noſtræ fœtor offendat, vt potius apud Deum conqueri, quàm ſua nos debeant atteſtatione tueri.

Religioſorum vita irregularis ſecularibus pernicioſa.
Mat. 18.
Pœnis digna, & Deo, Angeliſque odibilis.
Angelos cuſtodes offendit.

C

Illud quoque de ſanctitatis veſtræ præconiis notitiæ noſtræ ſuperacceſſit, quia pleraque capitula ad continentiæ pertinentia diſciplinam quæ inter vos regulariter conſtituimus, ita nunc obliuioni ſunt tradita, ac ſi deliro cuilibet fuerint obliuioni mandata: videlicet, vt vinum vtroque quadrageſimali tempore non bibatur, non piſcis edatur; vt niſi præcipuis feſtiuitatibus, molis legumina non terantur, vt veſpertinæ refectioni pulmentarium non paretur; vt oleaſtræ frixuræ tariſſimè concedantur, & multa ſimilia, quæ magis colenda, quàm ſcribenda decernimus. Nec mirum, ſi hoc, me nunc procul agente, præſumitur, cum omo videlicet ſub ipſa Natiuitate Dominica, me præſente, ſed neſciente, mulſum mello, ſimul & diuerſis pigmentorum generibus parabatur. Quod, vt agnoui, tanto magis prodigij nouitate percuſſus, exhorrui; quanto id in Eremo factum ne audiſſe me quidē hactenus contigiſſet. Verum iſta dicentes, nec cum illis nos ſentire quis iudicet, qui prohibent à cibis, quos Deus creauit: nec Apoſtolicæ contraire ſententiæ, qua nos manducare præcipit, quæcumque apponuntur: & nihil reiiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur. Aliud eſt enim, quod creaturas Dei bonas indifferenter aſſerimus: aliud, quod pudicitiæ, ſobrietatique ſeruandæ, caſtigatione corporū prouidemus. Bonum erat quippe in paradiſo lignum, à bono ſcilicet Opifice conditum: bonū nihilominus non fuit manducare, eodem inſtituente præceptū ſed dum bonum bono non benè iungitur, mors protinus ex virulento ſemine ſuperbiæ generatur. Quod enim bonum fuerat per naturam, malum factū eſt per inobedientiæ culpam: & quod ab Auctore fuerat ſalubriter interdictum, hoc lethale factum eſt homini per vſurpatæ libertatis arbitriū.

Caſtitatis adiumenta non prætermittenda.

D

1. *Cor.* 10.
1. *Tim.* 4.

E

Creaturæ per malum vſum malæ nobis fiunt.
Gen. 2.

Hoc primi hominis peccatum, fratres mei, vt cum pace veſtra loquar, vos iterare vſque hodie non deſinitis, ſi quod vobis inhibitum eſt, per pruritum lenocinantis illecebræ deguſtatis. Quoties enim ad hunc cibum manus inobedientiæ tenditur, toties proculdubio primi parentis culpa iteratur, & ſemen ſtirpis erumpit conſequenter in ramis. Sic, profluente vena, riuus fonti, tractus reſpondet origini.

Inobediens Monachus Adamum imitatur.
S. Greg.

Hoc etiam me non leuius mouet, quia prætergreſſo nihilominus inobedientiæ limite, eleemoſynas à ſæcularibus indifferenter accipitis, poſſeſſionis veſtræ funiculos inhianter extenditis: &, vt cuncta breuis ſermo concludat, in occulto ſimul & publico fieri diuites feſtinatis. Hæc autē facientes, amariſſimis nos terræ concupiſcentiæ moribus laceratis: non ſolum vobis, ſed & poſteris veſtris dulcedinē quietis adimitis, curarum ſæcularium vos laqueis innodatis: & quod deterrimum eſt, pugnandi ſemper cum ſæcularibus, vel potius materiā ſeruiendi cōſtituitis, non conſiderantes illud egregij Prædicatoris, quod veris abrenūtiatoribus ait: *Habentes alimenta, & quibus tegamur, iis contenti ſimus. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in laqueos diaboli, & tentationes, ac deſideria multa inutilia, & nociua, quæ mergunt hominē in interitum, & perditionē*; vbi & ſequitur: *Radix omnium malorum eſt auaritia, quam quidā appetentes errauerunt à Fide, & inſeruerūt ſe doloribus multis.* Enimuero dona, vel oblationes ab iniquo ſuſcipere, quid eſt aliud quàm propriā animam ex dantis ſqualore fœdare? Hinc enim ſcriptū eſt: *Immolantis ex iniquo oblatio eſt maculata, & non ſunt beneplacitæ ſubſannationes iniquorū.* Et rurſum: *Dona iniquorū non probat Altiſſimus, nec reſpicit in oblationibus iniquorū, nec in multitudine ſacrificiorū eorum propitiabitur pro peccatis.* Et reuera, quid prodeſt iuſtū orando ædificare, quod prauus feſtinat peruersè viuendo deſtruere? Vnde & per eundē Sapientem dicitur: *Vnus ædificans, & alter deſtruēs, quid prodeſt illis, niſi labor? Vnus orās, & vnus maledicens, cuius vocē exaudiet Deus?* Porro autem ad quid diuitiarum lucra cōgerimus, an quia hæc in noſtros vſus expēdere, natura modico contenta prohibente, non poſſumus, in quos prodigi valeant, anxia ſemper ſollicitudine perquirimus? Interim autem in earum contēplatione, ſolas infœlicium oculorū noſtrorum illecebras paſcimus, cùm eas intorquere in noſtræ neceſſitatis impendia non valemus. Vnde & Salomon cum præmiſiſſet: *Auarus non implebitur pecunia, & qui amat pecunias, fructum non capiet ex eis*; protinus intulit: *Vbi ſunt opes multæ, multi & qui comedūt eas. Et quid prodeſt poſſeſſori, niſi quod diuitias cernit oculis ſuis?* Quod autē diuitiæ poſſidentibus ingerant ſollicitudinē, nec eos quieſcere ſecurè permittant, audiant Monachi, quorū certè profeſſio non ſollicitudini militat, ſed quieti. *Dulcis eſt*, inquit, *ſomnus operanti, ſiue multum, ſiue parū comedat. Saturitas autē diuitis non ſinit eum dormire.* Præterea, tametſi homo violenter, aut furtiuè non rapiat, etiam ſi nequaquam mentiendo, vel circūueniendo decipiat, non leniter tamen peccat, ſi dumtaxat alienā rem ſimpliciter concupiſcat. Vnde quoq; in catalogo decem præceptorum ponitur: *Non concupiſces rem proximi tui.* Quis autem reatus ſit alieni iuris ambitio, vt ex induſtria multa prætereeam, vno B. Petri doceras

Quomodo ſe Religioſi gerere debeant in petendis eleēmoſynis à ſæcularibus.
1. *Tim.* 6.
Auaritia quæ mala afferat.
Qui dona ab iniquis ſuſcipit ſeipſum maculat.
Eccl. 34.
Ibid. v. 28.
Ibid. v. 28.
Eccl. 5.
Ibid. v. 11.
Deut. 6.

Aliena appetere eſt grauè crimen.

1. Pet. 2.

exemplo. *Nemo*, inquit, *veſtrum patiatur tamquam homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor.* Qui enim inter homicidas, fures, atque maledicos, qui regnum Dei profectò non poſſident, appetitorem facultatis alienæ conſtituit; quàm graue crimen, quamque damnabile ſit ex collatione ſimilium euidenter oſtendit. Quod etiam lucidius cernitur, ſi quod his verbis ſubiunctum eſt, ſubtiliter attendatur. Nam protinus addidit:

Ibid. v. 16.

Si autem, vt Chriſtianus non erubeſcat, glorificet autem in iſto nomine Dominum: quoniam tempus eſt vt incipiat iudicium de domo Dei. Vt ergo de aliena appetentibus diſſeramus, non ſicut Chriſtianus, ſed ſicut Antichriſtus proculdubio patitur, qui dum alienis ſubſtantiis inhiat, ingruentis eum aduerſitatis ſollicitudo perturbat. Chriſtus enim venit ſemetipſum, & cæleſtem gloriam tradere. Antichriſtus autem veniens, animas hominum, pretioſam videlicet ſubſtantiam, conatur auferre. Si ergo qui aliena appetit, Chriſtianus non eſt, qua ratione Monachus dicendus eſt?

Bonorum oblationes in pauperum vtilitatem recipi poſſunt.

Notandum tamen, quia quiſquis non ſceleratis, ſed honeſtioribus viris aliquid hoc ſtudio tollit, vt ſubſidia fratribus in egeſtate prouideat, vel pio cuilibet operi ſumptus exhibeat: ſiue etiam, quod inſignius eſt, pauperibus in neceſſitate ſuccurrat, hic non dicendus eſt aliena impudenter appetere, ſed potius, quæ communia ſunt, à fratribus in fratres iuſtè trãsferre. Ad hoc enim vnus cæteris ditior eſt, vt non ſolum commiſſa poſſideat, ſed vt non habentibus eroget: & non tam piè, quàm iuſtè, miniſter ipſe, non dominus, quæ ſunt aliena, diſpenſet. Vnde Propheta cum diceret: *Diſperſit, dedit pauperibus*: non addidit munera eius: ſed, *iuſtitia eius manet in ſæculum ſæculi.* Hinc etiam, cum de exhibendis eleemoſynis Dominus loqueretur: *Videte*, inquit, *ne faciatis iuſtitiam veſtram coram hominibus, vt videamini ab eis.* Quod autem eleemoſynæ largitatem hic præcipuè iuſtitiam vult intelligi, inſinuat ipſe, cùm præſſo ſubiungit: *Cum facis eleẽmoſynam, noli tuba canere.* Ita iuſtitia eſt, quæ aliena ſunt, reddere. Quapropter qui diuitibus auferens, indigentibus exhibet, non alienorum dicendus eſt appetitor, ſed bonorum potius cõmmunium diſtributor. Hæc autem breuiter diximus, vt inter alienorum appetitores, & fideles diſpenſatores eſſe diſtantiã monſtraremus: ne videlicet aliquãdo ſuum ſub colore virtutis vitium palliet: vel rurſus virtutis intimæ puritatem, falſum vitij nomen obſcuret. Giezi ſanè puer Eliſæi, ſi Prophetarum filiis, vt mentitus eſt, argenti talenta ſuſcipiendo, conſuluiſſet, nequaquam ſubeundæ lepræ ſententiam pertuliſſet. Nam idcirco plaga percuſſus eſt, quam dator amiſerat: quia non ad hoc aliena ſuſcepit, vt in opus pietatis expenderet, ſed vt ſuæ concupiſcentiæ ſatisfaciens, proprij iuris poſſideret peculium. Vnde vir Dei poſtquam eum dignè corripiens, ait: *Nonne cor meum in præſenti erat, quando reuerſus eſt homo de curru ſuo in occurſum tibi?* mox addidit: *Nunc ergo accepiſti argentum, & veſtes: vt emas olineta, vineta, & oues, & boues, & ſeruos, & ancillas; ſed & lepra Naaman adhærebit tibi, & ſemini tuo vſque in ſempiternum.* Giezi porro ſemen ſunt, qui ea, quæ in opus pietatis impendenda ſuſceperant, ſibimet in poſterum noxiè profutura conſeruant. Ignobili namque, atque degeneri parenti reſponſura poſteritas, dum ſumptus supernos in ſua trãsferre lucra conatur, alieni proculdubio ſceleris lepra perfũditur. Nec prætereundum quod illic dicitur: *Et regreſſus eſt ab eo Giezi leproſus, quaſi nix.* Nix enim alba, ſed frigida: hypocrita nempe, qui ſe per ſanctitatis adumbratæ figmentũ transfigurat in Angelum lucis, nullis inferuet æſtibus charitatis: atque ad inſtar niuis, ſimul eſt albus, & frigidus; quia pius quidem ſe deſeruire operibus ſimulat, ſed viſcera ſolidæ pietatis ignorat. Quid plura cõmemorem? Dixi præſens, dico nunc abſens, tandem tamen vtrobiq; perficiens: Spernite diuitias, ne perpetuò mendicetis: eſtote voluntariè pauperes, vt ſine fine regnetis.

Diuites ſunt pauperum miniſtri.

Pſal. 111.

Matth. 6.

Verbum, auſero, ita vſurpat S. Doctor, vt non inuitis diuitibus, ſed ipſis volentibus, aliquid accipiendum intelligas: nam iniquis diuitibus bonos opponit, ab his quibus munera accipi negauerat, abhis cõcedit in pauperum vtilitatem.

Giezi cur lepra percuſſus.

4. Reg. 5.

Oblatã in opus pietatis, in proprium commodum transferre indignum eſt.

Hypocritæ cum niue ſimiles.

Pauperum fœlicitas.

Beati, inquit *pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnũ cælorum.* Et Salomon ait: *Qui odit auaritiã, longi ſicut dies eius.* Et iterum: *Non proderunt diuitiæ in die vltionis: † Triſtitia autem liberabit à morte.* Et rurſus: *Melior eſt pauper in ſimplicitate ſua, quàm diues prauis itineribus.* Et alibi: *Vir, qui feſtinat ditari, & aliis inuidet, ignorat quod egeſtas ſuperueniet ei.*

Matth. 5.

Luc. 6.

Prou. 28.

Prou. 1.

† iuſtitia

Prou. 28.

Ibid. 22.

In perfectionis ſtudio à mortificatione delectationum carnalium incipiendum.

Prurituum præterea gulæ frænum cohibeat diſciplinæ. Incaſſum namque conatur ædificare faſtigium, qui in arena, quæ diſſilit, collocat fundamentum. Qui virtutum lapidibus feſtinat atrium ſublime conſtruere, prius neceſſe eſt inhorrentia carnalium delectationum dumeta purgare. Vnde per Salomonem dicitur: *Diligenter exerce agrum tuum, vt poſtea ædifices domum tuam.* Ille quippe benè domum mentis ædificat, qui prius agrum corporis à ſpinis vitiorum purgat: alioquin ſi deſideriorum, paſſionumque carnalium ſentes in carnis agro pullulare ſinuntur, fame boni creſcente, tota intus virtutum ſtructura collabitur. Hinc rurſus ait: *Per agrum hominis pigri tranſiui, & per vineam viri ſtulti, & ecce totum repleuerant vrticæ; operuerant ſuperficiem eius ſpinæ, & maceria lapidum deſtructa erat.* Quid enim ager, vel vinea pigri hominis, niſi caro cuiuſlibet otioſi in ſpiritualis agriculturæ laboribus deſudare nolentis? Quid autem vrticæ, niſi gulæ prurigines, & carnales illecebræ? Quomodo denique ſpinæ ſunt, niſi paſſionum carnalium punctiones? Quid poſtremo maceria lapidum niſi charitate media cum permixta cohærentium ſtructura virtutum? Ager ergo pigri & ſtulti hominis, vrticis, ſpiniſque repletur, cùm caro cuiuſpiam otioſè viuentis, non per diſciplinam continui laboris excolitur, ſed in voluptatis, atque laſciuiæ mollitur deſiderio, & enutritur. Lapidum quoque maceria labefacta diruitur, quia tota virtutum fabrica, velut impactis incontinentiæ arietibus, diſſipatur. Princeps enim coquorum deſtruxit muros Hieruſalem. Coquorum autem Princeps iure aſſeritur venter, cui nimirum à coquis laborioſo opere ſeruitur. Quiſquis ergo deſiderat ſpiritualium ſegetum vbertate diteſcere; deſudet nunc agrum ſui corporis diſciplinæ, ac continentiæ vomere continuo labore ſulcare: & tamquam noualium ſuorum glebas, ſarculo † ſapiente, confringat: dum quidquid durum, dum quidquid infœcundum in ſe reprehenderit, iugis pœnitentiæ contuſionibus terat: nec deſinant gulæ prurientis vrticas, atque inhorreſcentes carnalium deſideriorum vepres radicitus extirpare, quo vberes prouentus ſpiritualium ſegetum valeant ſui cordis rura proferre. Vnde & idem Salomon ait: *Qui operatur terram ſuam, ſaturabitur panibus: qui ſectatur otium, replebitur egeſtate.*

Prou. 24.

Ibid. v. 30.

4. Reg. 25.

† ſarriente

Prou. 12.

Ad hanc ſanè agriculturam Ioſue allegoricis exhortationibus prouocabat filios Ioſeph: *Si populus*, inquit, *multus es, aſcẽde in ſiluã, & ſuccide tibi ſpatia in terra Pherezei, & Raphaim, quia anguſta eſt tibi poſſeſſio montis Ephraim*: Cumq; ibi conquererẽtur, & dicerent: *Non poterimus ad montana conſcendere, cùm ferreis curribus vtãtur Chananæi, qui habitant in terra cãpeſtri*: Reſpondit Ioſue: *Populus multus es, & ma-*

Ioſ. 17.

Ibid. v. 20.

ſtæ fortitudinis, non habebis ſortẽ vnam, ſed trãſibis ad A *montẽ, & ſuccides tibi, atque purgabis ad habitandum ſpatia: & poteris vltra procedere, cum ſubuerteris Chananæũ, quem dicis ferreos habere currus, & eſſe fortiſſimum.*

Ioſue pugna contra Chananæos figura eſt noſtræ cum paſſionibus, ac dæmonibus.

Quæ nimirum multis indigentia verbis exponerẽ fortaſſis, ſi non mihi meta compendij epiſtolaris obſtaret: hoc tantum, quaſi ſummotenus perſtringendo ſufficiat: quia, cum Ioſue præcipit populo ſiluarum condenſa ſuccidere, hoc innuit, quod noſter Ieſus, eiuſdem ſcilicet nominis, ſequentibus ſe iubet malè pullulantes ſiueſcentium vitiorum frutices extirpare. Hortatur, vt non fœdera, ſed bellum contra Chananæos gerant, vt montana conſcendant, quatenus & vitiorum elaborent debellare barbariem, & arduum virtutum B feſtinent obtinere cacumen. Porro autem, quod illi puſillanimiter conqueruntur aduerſus eos, qui ferreis vtebantur curribus, ſe non poſſe conſurgere, hoc eſt, quod nos imbecilles, & fragiles ſæpe didicimus tanquam ferreos currus, ſic aduerſantes malignorum ſpirituum impetus ſuſtinere. Nam, cum petulantia gulæ, vorago luxuriæ, omniumque vitiorum peſtes, tamquam frementium Chananæorum acies, conſtipatis aduerſum nos cuneis, conglobantur, quid aliud, quàm Chananæi nos ferreis curribus impetunt, &, ne de carnalis vitæ campeſtribus, ad virtutũ valeamus excelſa conſcendere, ſalutis nobis aditus intercludũt? Sed bonus militiæ noſtræ Dux imbecillitatẽ noſtram ad fortiter agendi conſtantiã erigit. & contra ho- C ſtium impetus, vt in altiora progrediamur, impellit. Sed quomodo de inimicis noſtris triumphum poſſumus obtinere, qui ſemper in epulis, ſemper in poculorũ affluentium volumus ingurgitatione iacere? De quibus vtique Salomon ait: *Qui diligit epulas, in egeſtate erit: qui amat vinum, & pinguia, non ditabitur.* Et iterum: *Luxurioſa res vinum, & tumultuoſa ebrietas: qui his delectatur, non erit ſapiens.* Ventrem namque vino, & epulis aſſueſcere, quid eſt aliud, quàm hoſtibus ſtrumæ, vt ingrediantur, aditus aperire? Vnde & idem Salomon. *Qui delicatè*, inquit, *à pueritia nutrit ſeruum ſuum, poſtea illum ſentiet contumacem.* Benè hunc ſeruum loris cohibebat inediæ, qui dicebat: *Caſtigo corpus meum, & ſeruituti ſubiicio.* D Aduerſus hunc ſeruum diſputabat, cum diceret: *Eſca ventri, & venter eſcis: Deus autem & hunc, & illas deſtruet.* Hunc ſeruum ſub calcibus eſſe frænandum ſignificabat, cum diceret: *Multi enim ambulant, quos ſæpe dicebam vobis: nunc autem & flens dico, inimicos Crucis Chriſti, quorum finis interitus, & quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione eorum.* Notandum autem, & hic duo terribilia dici, & in inimicos Crucis Chriſti tremendã depromit idem Apoſtolus ſententiam, dicens *Si quis non amat Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ſit Anathema, Maranatha.* Qui verò ventrem pro Deo veneratur, Deum quodammodo negare conuincitur: ac per hoc duo hæc terrore pleniſſima videntur, vnum videlicet, quod abſit, & E Chriſti inimicũ eſſe, & vnum Deum alium colere.

Prou. 21.
Prou. 20.
Veneri indulgere eſt hoſtibus aditum aperire.
Prou. 29.
1. Cor. 9.
1. Cor. 6.
Philip. 3.
Cibos nimios curare, eſt ventrem colere.
1. Cor. 16.

Monachi abſtinentiã regularem tranſilientis mors.

Duo fratres, alter iuuenis, alter verò ſenex in poſſeſſione Claſſenſis monaſterij, quæ Rauenniana dicitur, ad cuſtodiam morabantur. Octaua ſanè die ante Natiuitatem Domini, ſexta ſcilicet feria, quæ ſabbatum duodecim lectionum ex more præcedit, dixit iuuenis ad ſeniorẽ: Frater Leo, ſic enim vocabatur, quomodo viuemus hodie? Cui ſenex, Viue, inquit, vt velis. Ego enim & vinum bibam, & in ſolo, vt ſcriptum eſt, pane non viuam. Erat autem ille vegetus, & obeſus, & incolumis, & robuſtus. Factum eſt, appoſita menſa, vterque diſ- A cubuit, ſed iſte pane contentus, & aquã ſub regularis ſe ieiunij diſciplina cohibuit: ille verò vinum ſibi, & inſuper, quod videbatur, indulſit: qui profecto, ſi quod imminebat, agnoſceret, rigorem abſtinentiæ ad petulantis gulæ lenocinium non molliret. Octaua ſiquidem die, cum Dominicæ natiuitatis gloria, mundo tripudiante, clareſceret, ille defunctus eſt: & cum feſtiuitatis inuitante lætitia, cæteri prouocarentur ad menſam, ille efferebatur, flentibus vndique propinquis carnalibus, ad ſepulturam.

Deut. 8.
Matt. 4.

Gulæ vitiũ pollutio ſequitur.

Quidam mihi Monachus retulit, quia dum fritxutas quaſdam in Refectorium deferret in vaſculo, prurientis eum gulæ ſtimulus pupugit: mox- B que ſibimet vnam in os proiiciens, furtiuè comedit. Sed illico eum tantus libidinis ardor inuaſit, vt, quod numquam eatenus fecerat, nulla ſe ratione comprimeret, donec immunditiæ fluxum ſemen ſibi propriis manibus eieciſſet. Hic itaque ſeruum ſuum meritò contumacem ſenſit, quia, iuxta viri Sapientis eloquium, molliter enutriuit; de quo iure dici poteſt, quia poſt buccellam, introiuit in eum Satanas. Nimirum venter, & genitalia inuicem ſibi vicina ſunt: & cum hoc in cute reficiatur, illud ad contumelias excitatur. Quapropter extinguatur auaritia; vt liberi ſimus à ſæcularibus & quieti. Gulæ reprimatur edacitas, vt ſinceræ valeamus eſſe caſtitatis victores conſpicui. Otioſa ex ore noſtro verba non profluant; ſed ſu- C perfluis omnibus rigida diuini terroris nos ſemper cenſura cõpeſcat. Pudeat itaque in inteſtini huius belli congreſſu, ingruentibus aduerſatiis, enormiter cedere; ſed potius enitamur Auctori omnium triumphos, & gloriæ inſignia reportare.

Prou. 29.
Ioan. 13.

Quæ omnium conſenſu recepta ſunt, ſine vitio, ac pœna violari non poſſunt.

Præterea quod quædam, ſicut ſuperius dictum eſt, à nobis inter vos regulariter conſtituta, nunc autem obliuioni tradita, ac negligenter omiſſa, & nos mœror non leuis exaſperat, & vos offenſio non parui reatus accuſat. Quod enim, me ordinante, ſemel admitti placuit, n ſi me præbente conſenſum, numquam debuit violari. Quidquid enim publica inter multos cenſura ſtatuit, aut à cunctis omnino ſeruandum, aut ſi violari conue- D niat, communi debet iudicio retractari, alioquin ſi ad perſonæ cuiuſlibet arbitrium frangitur, vt graui, dignum eſt, animaduerſione plectatur. Achar nempe filius Charmi, quia contra commune mandatum, manus ab anathemate Iericho non cohibuit, poſt iactus lapidum, etiam conflagrationem ignium non euaſit: vt qui facibus incanduerat auaritiæ, flammas quoque propria carne depaſceret in animaduerſione vindictæ. Ionathas autem mortis ſententiam meruit, quia decretum in commune prolatum, edendi tempus anticipando mutauit. Homo quoque ille, qui per deſertum præſumpſit in die ſabbati ligna colligere, quia ſolus exceſſit commune mandatum, lapidibus obrutus ſolus expendit digna morte ſupplicium. Non E quia crimen eſt in neceſſitate ligna colligere: ſed quia non leuis eſt criminis, ſemel admiſſam decreti regulam per inobedientiam violare.

Ioſ. 7.
1. Reg. 14.
Num. 15.

Vt autem ex domeſticis quoque præbeamus exemplum, in monaſterio B. Vincentij, quod non procul à monte, qui dicitur Petra pertuſa, cernitur conſtitutum, hoc tamquam regulare conſtitueramus edictum, vt ſub diſtricti cenſura rigoris quadrageſimale celebraretur initium: nimirum, vt per triduum nonniſi modicum panis cum aqua omnes fratres comederent: nulla niſi lectionum, ſiue ordinum verba proferrent: nudis pedibus lugubres, ac mœrentes incederent expleto commu-

Monaſt. S. Vincentij.

ex Petra pertuſa Quadrageſimalis initij acrimoniæ.

ni modulatione Pſalterio mutua ſe ſcoparum caſtigatione purgarent. Quod cum fratres voto, & animo, ac ſpirituali iucunditate non ſegniter agerent, & vltra etiam, quod præfixum erat, ſatis ſuperque peculio bonæ voluntatis agerent: quidam inter eos extitit, qui clam in edendo regulam violauit. Erat autem ille frater multis exercitiorum artibus pollens, ſcribendi videlicet, & notandi, tornandi, inſuper & fabricandi, vt hoc illi quodammodo congruere videretur: *Augur, Schænobates, medicus magus, in omnia nouit*: atque vt talibus aſſolet, multarum neceſſitatum ſuffulto peritia, quod libebat, plerumque impunè licebat. Cum iam mediante Quadrageſima, ille vegetus, obeſus, alacer, atque robuſtus per omnia videretur, repente illi leuis, ac temperata grauedinis moleſtia ſuperuenit: at cum ego ad illum gratia viſitationis accederem, illico venit in mentem vt ei dicerem, quod me audiſſe contigerat, illum quidem pro quibuſdam offenſionibus non debere ſacroſanctis altaribus miniſtrare: eum tamen exaſperare formidans: Diu, fateor, hæſi, diutius deliberaui. Quid plura? Tandem obdurani frontem, arbitrans, ac deficiens, tutius eſſe hominem, quàm Dei omnipotentis offendere maieſtatem. Aio ergo ad eum: Chariſſime frater Maure, (hoc enim nomine vocabatur) confitere, pœnitentiam age: & ſi quid eſt in re, quod fortaſſis à tremenda Miſſarum te celebratione prohibeat, venerabilis tua fraternitas ſacris obtemperare canonibus non contemnat. Ad quod ille: Peccata mea omnia quamplurimis ſpiritualibus viris innotui, ſed mandatum, vt à ſacrificandi miniſterio recederem, non accepi. Secunda autem ægrotationis die, vix dieſcente crepuſculo, ecce ille non iacens, ſed ſedens in lectulo Sacramentum Dominici corporis anxiè flagitabat. Cumque Abbas nobiſcum, ſimul ac reliquis fratribus, lecto diſcumbens, aſſiſteret, cœpit eum corripere, cur videlicet is, qui nulla mortis ſigna prætenderet, tantoperè viaticum poſtularet. Ille verò nihilominus in ſua petitione perſiſtens, Sacerdote iam cum miniſtris accedente, applicans ſibi vnum ex fratribus neſcio quod graue peccatum confitens, inſuſurrauit in aurem. Continuò ille attonitus, vt poſtmodum mihi retulit, & certum pœnitendi calculum quem præfigeret tam ſubito neſciens: licet addubitans, auricularoriè ſubloquens, quindecim ſibi annos pœnitentiæ indixit. Mox autem vt ſacroſanctum myſterium de manu ſacerdotis accepit, heu, proh dolor! horreſco referens, cum felle ſimul & animam exhalauit, quod videlicet fel vſque ad ſepulturam ex ore eius effluere non ceſſauit: adeo vt donec in feretro corpus iaceret exanime, iugiter ſanies illa pauimentum Eccleſiæ longius irrigaret. Hoc autem iuxta fidem rei, iccirco referre curauimus, vt audiant, & pertimeſcant non ſolum ij qui indictam diſciplinæ regulam per propriæ † voluptatis impatientiam frangunt: ſed & illi quoque, qui crimen admiſſum ſub conſcientiæ ſuæ vberibus confouentes, confiteri ad obitum præſtolantur: quia & iſti rei ſunt qui ſeruanda poſtponunt: & illi debitum peragendæ pœnitentiæ, quod hic non reddunt, aucto proculdubio fœnore, in altera durius vita perſoluunt.

Iuuen. Sat. 3.

Monachus quidam peſſimè moritur, quod pœnitentiam diſtuliſſet.

† voluntatis f.

Dicam & aliud, quod in præfato contigit Monaſterio. Statutum erat, atque iam per triennium ferè ſeruatum, vt cum horis canonicis quotidie B. Mariæ ſemper Virginis officia dicerentur. Erat autem inter eos Gozo habitu Monachus, reprobæ quidem vitæ, ſed dicacis, & accuratæ facundiæ.

A Hic cœpit conqueri, ſatis ſuperque ſufficere, quod ſanctus præcipit Benedictus, nec nouæ adinuentionis pondus debere ſuperponi, nec nos eſſe antiquis Patribus ſanctiores: qui videlicet hæc ſuperſtitioſa, ac ſuperuacua iudicantes, pſallendi nobis metam, omnemque viuendi regulam præfixerunt: hac ſanè debere nos eſſe contentos, ne ab illa incautius declinantes, per anfractus, & in via ducamur erronei. Quid plura? Contra Reginam mundi præliari viſus eſt, & confecit: ad hoc nimirum fratres verſuta machinatione pellexit, vt ſolitas B. Mariæ laudes vlterius non offerrent. Sed, ô diuinum iudicium à noſtræ prauitatis intuitu non dormitans! Mox enim aduerſus præfatum monaſterium tot aduerſitatum grandines, B tot vndique bellorum, atque conflictuum exortæ ſunt tempeſtates, vt ipſis quotidie Monachis minaces gladij necis exitium intentarent. Fiunt vndique deprædationes, atque rapinæ, conflagrantur cum ſegetibus areæ, familiares, ac ſerui ſancti loci crudeliter trucidantur, & non iam imago mortis, ſed mors ipſa gra[ſſ]atur: adeo vt tæderet iam Monachos viuere, dum nequaquam poſſent in procinctu certaminis amicum quieti ſuæ profeſſionis officium cuſtodire. Non paruis expenſis ad Teutonum partes Imperator expetitus, pragmaticæ ſanctiones cum † ſingulis imperialibus aduehuntur, ſed tantumdem eſt. In omnibus quippe C ſtudiis non fructus, ſed labor ſuperuacuus. Vnde cùm ego petitione fratrum ſæpe pulſarer, quatenus ſequeſter accederem, & ſi poſſibile eſſet, pacis inter eos fœdera continuarem: hac rogantibus voce reſpondi: Chriſtus, inquam, eſt pax noſtra, de quo etiam de Virgine recens nato, Angelitus dictum eſt, *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax.* Quia ergo Matrem veræ pacis de ſuo Monaſterio proiecerunt, dignum eſt vt inquietis calamitatum, tribulationumque procellis, atque turbinibus agitentur. Verùm ne lectorem diutius protraham, fratres illi hæc quæ dixeram non dubiis erumpentibus ſignis, vera probantes in arcto ſiti, tandem ad cor redeunt, pauimento ſe humiliter D ſternunt ac percepta pœnitentia, numquam ſe de cætero neglecturos, ſolita Genitricis Dei præconia vnanimiter pollicentur. Mox itaque, vt fatear, ita poſt coruſcos, atque tonitrua, tanta cæli ſerenitas rediit, vt ex tunc vſque hodie fratres iucundæ pacis otio perfruantur: ac de Scyllæa voragine ſe delatos ad portum, gubernante Filio Virginis, gratulentur. Impletum ergo eſt quod per Prophetam dicitur: *Reuertimini ad me, & ego reuertar ad vos, dicit Dominus.* Qui ergo facile Seniorum ſuorum ſtatuta conuellunt, iſta conſiderent: & ne diuini furoris ſuper eos gladius veniat, non ſine cauſa formident.

Monaſterium diuinitus affligitur ob intermiſſum B. Virginis officium.

† ſignis.

Luc. 2.

Culpam humiliter expiantibus, & B. Virginis horas perſequentibus, pax orta eſt.

Mal. 3.

Parcite ori meo, dilectiſſimi fratres, & ſi fortaſ-E ſis in aliquo limitem modeſtæ correptionis exceſſi, zelo potius fraterni amoris adſcribite, quàm liuoris. Mementote, quod per Salomonem dicitur: *Melior eſt manifeſta correptio, quàm amor abſconditus; meliora ſunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta oſcula odientis.* Et iterum: *Viro qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus ſuperueniet interitus, & eum ſanitas non ſequetur.* Animarum medicus omnipotens Deus, dilectiſſimi, hoc mei ſermonis abſynthium vobis in dulcedinem vertat: & quidquid in vobis eſt frigidum, quidquid obſcurum, flamma ſui ſpiritus mirificus illuſtrator accendat.

Prou. 27.

Prou. 29.

EPISTOLA XXXIII.

Ad eoſdem Gamugnenſis Monaſterij Eremitas, habetur tom. 3. éſtque opuſc. 54.

EPISTOLA XXXIV.

Ad Eremitas Congregationis ſuæ.

ARGVMENTVM.

Vniuerſis Eremitis ſuũ viuendi inſtitutũ ſequẽtibus, inferendæ diſciplinæ modũ præſcribit, vltra quem eis progredi non liceat: quam quidem diſciplinam poſthac voluntariam ad ſingulorum arbitrium, non, vt antea, coactam eſſe conſtituit.

Sanctis fratribus in Eremo conſtitutis, Petrus peccator Monachus ſalutem.

IN conuentu ſpiritualium fratrum tunc diſcretionis ordo congruè geritur, ſi moderatio Rectoris imitetur diligentiam equitis. Ille ſiquidem calcaribus vtitur, vt impellat: frænis, vt reprimat; ſtimulat equum tardius incedentem: refrænat ſuperbè frementis veſtigia glomerantem. Hoc etiam modo Præpoſitus fratrum & tardiores exhortationibus ſuis, velut quibuſdam ſtimulis, debet impellere: & feruentius quàm neceſſe ſit, incedentes, ſub diſcretionis debet loro frænare. An non quibuſdam, vt ita loquar, ſtimulis vrgebat Moyſes populum Iſraël, cum dicebat: *Separate apud vos primitias Domino; omnis voluntarius, & prõni animi offerat eas Domino: aurum, & argentum, & æs, hyacinthum, & purpuram, coccumque bis tinctum, & byſſum, pilos caprarum, & pelles arietum rubricatas, ligna Setim, & oleum ad* D *luminaria concinanda*? An non eundem populum, velut immoderatè currentem, fræno moderaminis coërcebat, cum illos ab offerendis muneribus prohiberet? Scriptum eſt enim. *Quia cum inſtarent operi, quotidie manè vota populus offerebat.* Vnde artifices venire compulſi, dixerunt Moyſi: *Plus offert populus, quàm neceſſarium eſt*, moxque ſubiungitur: *Iuſsit ergo Moyſes præconis voce cantari: nec vir, nec mulier quidquam offerat vltra in opere ſanctuarij.* Vt igitur ad hoc veniamus, propter quod iſta præmiſimus, non ignoret ſancta veſtra deuotio, dilectiſſimi, quoniam diſciplina iſta ſcoparum, cui tam feruenter inſiſtitis, ſicut poterat moderata prodeſſe, ſic agnoſcitur indiſcreta E nocere. Propterea ſcilicet corpora veſtra viribus effœta deficiunt, & aliquando, ſicut à quibuſdam creditur, tot alliſionibus tabefacta langueſcunt: nimirum cum nonnulli veſtrûm vnum continuum, vel etiam duo Pſalteria quotidie cum diſciplina decurrant. Huc accedit, quia pleriqueque fratres venire volentes ad eremum, cum hæc audiunt, perculſi formidine deterrentur. Et quia diſciplina durior creditur, quàm ſentitur: & auſterioris eſt formidinis, quàm doloris: cum eam apud vos tam longam fieri fratres quique debiles audiunt, medullitus expaueſcunt, & ab acceſſu procinus eremi reuocantur. Quamobrem, adhibi-

Exod. 35.

Exod. 36.

Indiſcreta mortificatio eſt cauſa morborum.

A to diſcretionis moderamine, conſtituimus, vt ad diſciplinam ſibimet ingerendam nullus in eremo compellatur: quem verò ſanctus ad hanc feruor impellit, per quadraginta pſalmos in vno quoque die diſciplinam ſibi facere liceat: ita dumtaxat, vt quadragenarium hunc pſalmorum numerum non excedat. In duabus autẽ Quadrageſimis, quæ videlicet natalem Domini, vel ſacroſanctum Paſcha præcedunt, vſque ad ſexaginta pſalmos cum diſciplina procedere liceat: neque hanc menſuræ, quam præfigimus, regulam, temeraria, quod abſit, quiſque præſumptione tranſcendat. Hoc itaque modo, non quod bonum eſt, tollimus: ſed, quod eſt ſuperfluum, coërcemus. Nec ſalutem B ſuam fratribus inuidemus, ſed menſuram diſcretionis indicimus: citra quam licet vtique, ſi velit, affligi: vltra verò non erit licitum progredi. Et hoc facientes, non quaſi noſtræ vſurpamus auctoritatis arbitrium, ſed diuinæ legis imitamur exemplum. Ait enim per Moyſen in Deuteronomio Dominus: *Sin autem eum, qui peccauit, dignum viderint plagis, proſternent, & coram ſe facient verberari*; vbi mox additur; *Pro menſura peccati erit & plagarum modus, ita dumtaxat, vt quadragenarium numerum non excedant; ne fœdè laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus.* Ecce Dominus & delinquentem vapulare præcepit, & tamen modum verberibus poſuit; vt & in reum vindicta C procederet, & vindictæ duritiam diſcretio temperaret. Hanc igitur, dilectiſſimi, faciendæ diſciplinæ tenere menſuram, ſpiritum potius ſcopite, cæteris bonis operibus vigilanter inſiſtite; vt Remunerator ille ſummus tranſitorio labori veſtro ſine fine manentia dignetur præmia compenſare.

Regula B. Pet. Dam. in caſtigatione corporis per diſciplinam.

Deut. 21.

EPISTOLA XXXV.

Ad eoſdem ſuæ Congregationis Eremitas, habetur tom. 3. éſtque opuſc. 55.

EPISTOLA XXXVI.

Ad vniuerſos ſuæ Congregationis Eremitas.

ARGVMENTVM.

Monachis qui in Monaſterijs ſub ſua poteſtate conſtitutis, degebant, ſub pœna excõmunicationis præcipit, vt res alienas apud ſe poſt ſuam mortem non retineant: ſed Monaſterio, cuius ſunt, quiſque ſua bona reſtituat.

Omnibus fratribus in qualibet Eremo ſub noſtri miniſterij cuſtodia conſtitutis, Petrus peccator Monachus indiuiduæ vinculum charitatis.

NOſtis, Dilectiſſimi, quia loca iſta nobis commiſſa, me viuente, quaſi vnum ſunt: & res quæcumque ſunt neceſſariæ, hinc ad vos indifferenter tranſeunt; à vobis etiam huc, prout fra-

p

terna exigit vnanimitas, proferantur. Et oro Spi- A ritum ſanctum, vt eadem; me defuncto, inter vos concordia vigeat, quæ nunc in vobis cor vnum, & animam vnam per charitatis glutinum conſtat. Sed neceſſe eſt, nunc me vobis cauta prouiſione conſulere, ne frigeſcente forſitan charitate, priuatus amor de retentione rei cuiuſpiam inter vos ſcandalum valeat generare. Quapropter adiuramus vos, & per tribunal tremendi Iudicis obteſtamur, quidquid poſt meum obitum, quod alterius loci ſit, quiſque apud ſe fortè reperit, præſto reſtituat: & remota omni machinatione, vel callida argumentatione, purè, & ſimpliciter, quod alienum eſt, reddat. Alienum autem dico, quidquid ego non pro munere habendum perpetualiter contuli: ſed rem alterius loci in alio, quia noſter erat vterque, manere permiſi. Quiſquis igitur huius noſtræ ſententiæ temerator extiterit, vſque ad ſatiſfactionem congruam excommunicationi ſubiaceat.

B. Pet. Dam. decretum, vt inter ſuos concordia poſt ſuum obitum ſeruaretur.

Finis Libri Sexti.

B. PETRI DAMIANI

S.R.E. CARDINALIS, EPISCOPI

Oſtienſis, Ordinis Sancti Benedicti,

Epiſtolarum Liber Septimus.

Ad Sæculares Principes.

EPISTOLA PRIMA.

Ad Henricum II. Imperatorem.

ARGUMENTUM.

Imperatorem Henricum deprecatur vt Giſlerio cuidam, qui eius iuſſu in Germania captiuus aſſeruabatur, ſicut ſibi, dum eſſet in Italia, pollicitus fuerat, ignoſcat, eumque liberum abire permittat.

Domno Henrico inuictiſſimo Imperatori, Petrus peccator Monachus debitæ ſeruitutis obſequium.

EXCELLENTISSIME, & piiſſime Domine, ſi vobis placeret, iam tempus eſſet vt miſer ille Giſlerius miſericordiam conſequeretur: iam congrueret, vt de vinculis tam diuturnæ captionis exiret, & poſt longum exilium, ad propria remearet. Non obliuiſcatur Dominus meus Imperator quid Rex Dauid fecerit cum fugeret à facie Abſalon: quia dum Semei aduerſus eum lapides mitteret, duriora etiam contra Regem maledictionis iacula intorqueret, dicens: *Egredere, egredere, vir ſanguinum, & vir Belial*; ille cùm tam fortiſſimis bellatorum cuneis conſtipatus, incederet, non ſolum eum non occidit: B ſed etiam Abiſai illum volentem occidere aſpertimè corripuit, dicens: *Quid mihi, & vobis, filij Saruiæ? Dimittite eum, vt maledicat mihi. Dominus præcepit ei vt malediceret Dauid: & quis eſt qui audeat dicere, quare ſic fecerit?* Nec ignoratis, qualiter ſtulto Nabal dicenti aduerſum eum: *Hodie increuerunt ſerui, qui fugiunt dominos ſuos*, Abigail interueniente pepercit. Qualiter etiam in Saül immaniter perſequentem, cum poſſet illum occidere, manum mittere non præſumpſit. Hæc & alia, Domine mi, ſanctorum Regum vobis exempla proponite, & poſt iudicium, miſericordiam peccatoribus indulgere. Quæcumque enim ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinā ſcripta ſunt.

Dauidis manſuetudo.

2. Reg. 16. Ibid. v. 10.

1. Reg. 25.

1. Reg. 24. & 26.

Rom. 15.

ſunt. Et cum omnia regna terrarum, quæ veſtro ſubiiciũtur imperio teſte mundo, largiſſima veſtræ pietatis abundantia repleat: quomodo ſolus Giſlerius tantæ erit expers miſericordiæ, vt neque per ſæculares viros, neque per ſeruos Dei, locum apud vos indulgentiæ valeat inuenire? Clareſcat iam pietas Romani Imperij, & cui Deus propriis viribus omnes aduerſarios ſubiugat, ipſum quoque

Perfecta victoria qua in reſiſta ſit.

Dei pietas fœliciter vincat. In hoc enim eſt perfecta victoria, ſi is cui victoria, Chriſto donante, tribuitur, à ſola Chriſti pietate vincatur. Piiſſime Domine, miſericordiam veſtram lacrymabiliter obſecro, & pedibus veſtris me proſtratus aduoluo, pro charitate Chriſti miſerum illum iam clementer abſoluite: & me ſeruum veſtrũ in pace quieſcentem, pro ſancto Imperio veſtro orare permittite: ſin autem vobis ita videtur, per veſtras litteras abſolutionem mihi illius, remota omni dubietate promittite: & me ad vos quantocyus feſtinare iubete. Redeat ad memoriam domini Regis, quia cum apud Monaſterium Claſſis à vobis diſceſſurus eſſẽ, dixiſtis mihi: Noueris proculdubio, quia iſti, pro quo me rogas, quandoque veniam exhibebo: & quidquid circa illum miſericorditer egero, pro amore Chriſti, & tua charitate certiſſimè faciam. Nunc ergo, eminentiſſime Domine, & infœliciſſimo illi miſericordiam veſtram clementer impendite, & mihi ſeruo veſtro veritatem ſancti oris veſtri efficaciter adimplere: quia ſicut per Prophetam dicitur: *Miſericordiam & veritatem diligit*

Pſal. 83.

Deus, gratiam, & gloriam det tibi Dominus.

EPISTOLA II.

Ad eundem Henricum II. Imperatorem.

ARGVMENTVM.

Commendat eiuſdẽ Henrici virtutes; pietatem præcipuè; & ſtudiũ religionis tuẽdæ, quod Vuiqueriũ barbarum hominẽ ex Rauennati Archiepiſcopatu, quẽ ſibi malè acquiſierat, peius tamẽ retinebat, expulerit. Hortatur, ne eundẽ hominem, ad eam dignitatem, qua iuſtè priuatus fuerat, redire molientem, vllo pacto patiatur.

Domno Henrico inuictiſſimo Imperatori, Petrus peccator Monachus debitæ ſeruitutis obſequium.

IMMENSAS laudes Regi Regum Chriſto referimus, quia ſanctitatem, & virtutum dona, quæ multis referentibus, de regia maieſtate cognouimus, iam non verbis, ſed viuis operibus approbamus. Nam in expulſione † Vuiquerij, vox omnium in laudem ſui Creatoris attollitur, Eccleſia de manu violenti prædonis eripitur, & ſalus eſſe totius mundi veſtra incolumitas iudicatur, *Lætentur* ergo *cæli, & exultet terra*, quia in Rege ſuo verè Chriſtus regnare cognoſcitur, & ſub ipſo iam ſæculi fine aureum Dauid ſæculum renouatur. Ipſe enim, qui facto flagello de teſticulis, vendentes in templo columbas eiecit: Ipſe, inquam, & non alius, in Rege ſuo Vuiquerij cathedram in Eccleſia negotiantis, euertit. Et quo olim ſuperbi Saul

† Vuiquerium.
Pſal. 95.
Chriſtus D. in bonis Regibus regnat, & honoratur.
Matth. 21.
Marc. 11.
Luc. 19.
Ioan. 2.

A arrogantiam repulit, ipſe nunc non diſſimilem reprobi viri malitiam conculcauit. Verumtamen nolo lateat dominum meum Regem; quia peſtifer ille vir ad Rauennatem vrbem ſuas epiſtolas fabricauit: alias quidem occultè ſingulis, alias verò communiter vniuerſis: in quibus ſe facturum omnia, quæcumque ipſi voluerint, de rebus Eccleſiæ ſpopondit. Quod ſi verbis minime crederent, ſecundum hæc ſuum nuntium iurare præcepit. Vnde non dubito quoſdam de Rauennatibus maieſtati veſtræ ſuggerere, vt ad eamdem cathedram ille valeat repedare. Nimirum raptores mũdi qui ambiunt Eccleſiaſtica bona diripere, talem volunt Epiſcopum, qui eorum rapinis non valeat

1. Reg. 13.
1. Paral. 10.
Mali Epiſc. a quibus defendantur.

B obuiare. Vos autem, excellentiſſime Domine, antes veſtras à venenatis eorum conſiliis claudire & ſplendidiſſimam gloriæ veſtræ famam, quæ per totius mundi latitudinem volitat, propter vnum hominem offuſcare nolite. Si enim ille ad Epiſcopatus arcem reuertitur, totius populi ſpes quæ erecta fuerat, labitur, ſeruis Dei gaudium tollitur: & prauorum nequitia, quæ formidare iam cœperat, ad audendum peiora fiducialiter roboratur. Quapropter, Rex inuictiſſime, quod ad laudem Dei, & ſalutem hominum cœpiſtis, ad finem vſque perducite: & latrone reiecto, Paſtorem vnde Eccleſia gaudeat, ordinate. Omnipotens Deus, qui terreni imperij gubernacula tribuit, & ad faciendam iuſtitiam ſuam diu in hac te vita cuſtodiat & poſt

C mortalis vitæ decurſum, ad cæleſtia regna perducat. Amen.

EPISTOLA III.

Ad Henricum Henrici II. Imp. filium, Romanorum Regem.

ARGVMENTVM.

Hæc Epiſtola ſcripta eſt ad Henricum ſuperioris Henrici filium, qui mortuo patre, nõdum Imperator fuerat appellatus: ſed regium nomen ſuſti-

D nebat qui proximus eſt ad Imperatoriã dignitatẽ gradus. Erat autem tunc temporis adoleſcens, eiuſque ætas à ſelectis quibuſdam primariæ nobilitatis proceribus regebatur. Huius igitur adoleſcentis animum quaſi quibuſdam ſtimulis impellere conatur S. Doctor ad op Eccleſiç ferend, quæ ſceleſtiſſimi illius pſeudo-põtificis Cadaloi furore peſſimè vexabatur. quoniam verò cognouerat eumdẽ Henricum, & prauis ſuorum quorumdam conſiliis, quibus

E omnia honeſtate & pietate chariora erant, & ſua ſpõte etiam, quod poſtea exitus patefecit, ad peiorẽ cauſam defendendam magis eſſe propensũ, lenibus verbis acriora quędã; &, vt ita dicã, amariora intermiſcet: vt quem pudore non poterat, minis ſaltẽ, & timore ad officiũ reuocaret.

Domno Henrico præcellentiſſimo Regi, Petrus peccator monachus ſeruitutem.

SVbditi quique timẽt Regem, Rex neceſſe eſt [A] metuat Conditorem. Sed cum Scriptura dicat: [Luc. 12.] *Cui plus committitur, plus requiritur*; etiam in hoc expedit Regem propenſius formidare, quod illi, quem cordis occulta non fallunt, cogitur de pluribus rationem reddere. Cum igitur Rex in iudicio diſcutiat hominem, Deus Regem, dignum ne eſt, vt puluis timeat puluerem, & idem puluis in Rege diuinam deſpiciat maieſtatem? In diebus tuis, ô Rex, obortum eſt tale periculum, quod omnium [Cadaloum intelligit.] penè tranſcẽdit nequitias ſæculorum: Apoſtolica nimirum Sedes per Hæreſiarcham Parmenſis Eccleſiæ ſcinditur, Religio Chriſtiana confunditur, Apoſtolorum labor euertitur, & vniuerſalis ſplendor Eccleſiæ per tenebroſã vnius ſchiſmatici hominis concupiſcentiam obſcuratur. Quid ad hæc dices, qui Eccleſiaſticæ defenſionis officio fungeris? qui in paterni, vel auiti ſceptri iura ſuccedis? [4. Reg. 12. Adoleſcentium Regũ in menda. Religione fortitudo.] An plenæ fortè robur ætatis adhuc tibi deeſſe conquereris? Sed ecce Ioas Rex Iuda tener adhuc de ſartis tectis templi celeriter inſtaurandis cum Sacerdotibus diſputat: eos quoque collatam à populo vetat retinere pecuniam; totamque artificibus operum indicat exhibendam. Dauid vix dum adoleſcentiæ limen ingrediens, aduerſus Goliath, non [D] cum gladio, ſed cum lapillis, quaſi pueriliter dimicat, ſed ei caput tamquam vir fortis ictu pugionis [1. Reg. 17.] obtruncat. Adoleſcentulus adhuc Ioſias omnia [4. Reg. 23.] vaſa Baal de templo Domini cum Sacerdotibus proiicit & in conualle Cedron, flamma vorante, ſuccendit. Illi igitur honorabant templum, in quo ſanguis brutorum animalium fundebatur; tu non ſuccurris Eccleſiæ, in qua pro ſalute mundi Chriſti corpus offertur? [Annibalis pueri fortis animus. T. Liu. Dec. 3. lib. 1. aliq.] Nam, vt ad Gentilium quoque recurramus hiſtoriam, Annibal ille, qui Carthaginenſium Dux factus eſt, cum adhuc nouem eſſe [E] annorum Amilcari patri iurauit ad aras, quia cum primitus poſſet, aduerſus Romanos acerrimè dimicaret. Imbelles pueri bella iam ſpirant pro terrenæ vnius ciuitatis honore; & tu te non excitas ad procinctum pro tuenda vniuerſalis Eccleſiæ libertate?

[Mali conſultores Principibus ſunt pernicioſiſſimi.] Quidam præterea conſiliarij, tui videlicet aulici miniſterij diſpenſatores (vt fœda per populũ vulgatur infamia) de perſecutione Romanæ gratu- [C] lantur Eccleſiæ, vtrique ſcilicet parti fauentes, blandeque canentes: vt modo ſe venerabilis Papæ fautores per adulationis lenociniũ aſſerant, modò primogenito Satanæ falſi ſucceſſus læta promittãt. Quod tamen de quibuſdam Sanctis viris, qui tuis cõſueuere intereſſe conſiliis, nefas eſt credi. Planè quiſquis ſanctam diuidere molitur Eccleſiam, timendum ſibi eſt, ne ſecundum Euangelicam ſententiam & ipſe diuidatur: [Luc. 12.] *Veniet*, inquit, *Dominus ſerui illius in die, qua non ſperat, & hora, qua neſcit. & diuidet eũ, partemque eius cũ infidelibus ponet*. [Gen. 10.] Porro de Phaleg filio Heber ſcriptum eſt, quia in diebus eius diuiſa eſt terra: de te quoque cauendum eſt, ne dicatur, quia in diebus tuis diuiſa eſt [B] Eccleſia. Scribantur annales, texatur hiſtoria, quæ dicat, quia Nerua clementiſſimus Imperator pacificauit Eccleſiã, Conſtantinus confirmauit, Theodoſius exaltauit; & cum peruentum fuerit ad te, [Imperatores Eccleſiæ defenſores.] glorioſum ne tibi eſt, ſi dicatur, Heinricus diuiſit? Abſit hoc à te, vt hanc legat hiſtoriam poſteritas ventura de te. Noli ergo eſſe Phaleg, qui coniũcta [Num. 16. Schiſmaticorum peſſimus finis.] diuidas: ſed eſto Chriſti diſcipulus, qui diuiſa coniungas. Ij verò, qui ad diuiſionem Apoſtolicæ Sedis diabolico ſuccenduntur inſtinctu, Dathan, & Abirõ, atque Chore ad memoriam reuocent, & ea eorum perditionibus colligant, qui finis etiam ſe, qui

[A] non diſſimilia ſectantur, expectat. Illi ſanè ſchiſma fecerant Synagogæ, iſti diuiſionem machinantur Eccleſiæ. Quamobrem ſicut illos vtrique viuentes terra deglutiit; ſic iſti per ſchiſmaticæ nequitiæ meritum prudentes, & ſcientes merguntur in tartarum. [Schiſmaticis fauentes aut non reſiſtentes pœna digni.] Nec glorientur qui manifeſte Romanæ Eccleſiæ ſchiſma non faciunt, ſed tamen annuendo, & negligendo ſcindentibus non reſiſtunt: quia ſicut non ſolus ille, qui dixit, *In cælum conſcendam, ſuper aſtra cæli exaltabo ſoliũ meũ*; ſed & omnes fautores [Eſa. 14.] eius repente ſunt è cælo proiecti, ita non modò Chore, ſed & complices eius, ducenti videlicet quinquaginta viri cæleſtis ignis ſunt incendio deuorati. Vnde cauẽdum eſt, ne malitia ſubditorum redundet in regem, & ſi non delinquentem, non tamen pro viribus prohibentem. Nam Gregoriana ſententia eſt: Facti culpam habet, qui, quod poteſt, negligit emendare. [Subditorum malitia in Regem negligentem redundat.] Cauendum eſt, inquam, ô Rex, ne dum tu pateris diuidi Sacerdotium, tuum quoque, quod abſit, diuidatur Imperium. Nam ſicut ſacra teſtatur hiſtoria, mox vt Saul apprehen- [4. Reg. 15. Saül cur Regnum perdidit.] dit ſummitatem pallij Samuelis, & ſcidit, protinus illi Samuel, *Sic*, inquit, *ſcidit Dominus Regnũ Iſraël à te hodie, & tradidit illud proximo tuo meliori te*. Por- [D] ro autẽ ſicut pallium illud veſtis erat Samuelis, ſic [Eccleſia eſt Chriſti veſtis.] & ſancta Eccleſia veſtis eſt vtique Redemptoris. Cui per Prophetam dicitur: *Confeſſionem, & decorẽ* [Pſal. 103.] *induiſti*. Cõfeſſionem quippe Dominus induit, cum ſibi peccatores aſſociat pœnitendo ſanatos: decorẽ vero, cum ſibimet clementer agglutinat innocentes nitore iuſtitiæ ſpecioſos. Pallium igitur Samuelis Saul abrupit, & Regnum perdidit; Chriſti ſcinditur veſtimentum & licet non ſcindentis, tamẽ ſcindere permittentis, ſtabit Imperium: Inconſutilem veſtem Ieſu miles Gentilis metuit ſcinde- [E] re, & Chriſtiani non verentur Eccleſiam per errorem ſchiſmaticũ ſeparare? Cum ergo veſtis Chriſti [Sciſſio ſanctæ Eccleſiæ diuiſionem minatur regiæ poteſtatis.] ſancta dicatur Eccleſia, ſciſſio veſtis, diuiſionem minatur regiæ poteſtatis. Hinc eſt fortè quod Vrbes, oppida, ſiue Prouinciæ huius regni ab exteris quotidie cernimus nationibus vſurpari.

[Dan. 5.] Balthazar nempe, qui vaſa Domini fœdanda labiis Gentilium protulit, mox ex ore Danielis audi- [1. Reg. 2. & 4.] uit: *Diuiſum eſt Regnũ tuũ, & datum eſt Medis, &* [C] *Perſis*. [Vrbium, ac Prouinciatum ruina ex ſchiſmate nata Balthazar cur regno priuatus.] Heli ſacerdotij dignitate detruditur, dum non intentat filiis verbera, ſed blanditur; vtcumque tamen corripuit illos, ſed lenitate Patris, non auſteritate Pontificis: atque idcirco ceruicibus effractis occubuit; quia peccãtibus inclementer indulſit. Achias Propheta pallium ſuum in duodecim partes ſcidit, & dixit ad Ieroboã: *Tolle tibi de-* [3. Reg. 11.] *cem ſciſſuras Hæc enim dicit Dominus Deus Iſraël: Ecce ego ſcindã regnũ de manu Salomonis, & dabo tibi decẽ tribus*. [Heli in filios peccatores indulgentia eſt mortis cauſa.] Diuiſio ergo veſtis ſciſſuram regalis ſignificat ditionis. Quod quia nequaquam Dominus in diebus Salomonis impleuit, ſed in poſteris eius hæc ſententia viguit; de te quoque pium eſt credere, quod tibi qui innocens es, regnũ integrũ [B] permanebit: poſt te verò ſubiectorũ tuorum meritis, niſi fortè ſe corrigãt, transferetur, & concedet in exteros. Sicut enim per Danielem dicitur, [Dan. 4.] *Dominatur Excelſus ſuper regnũ hominũ, & cuicũque voluerit, dat illud*. [Regũ pietas in Deũ regna conſeruat. Deus eſt regnorum largitor & conſeruator. Qui regnauerunt in Italia.] Nam & Aſſyriorum Regnum, & Lacedæmonũ, aliorumque Gentium per definita temporum ſpatia ſe tenuerũt, nec diutius præfixit diuturnitatis terminum, ſicut eorum teſtantur annales excedere potuerunt. Huic etiam Italico Regno aliquando dominati ſunt Græci, aliquando Galli, plerumque Latini. Tu quæſo, glorioſe Rex à prauis conſiliariis, tamquam à venenatis ſerpentiũ ſibilis, aures obtura, in virile te robur per ardo-

Tob. 8. Auguſt. Iunc. Suet. in Auguſto. tem ſpiritus excita, collapſæ matri tuæ Romanæ A
Eccleſiæ manum porrige: & tamquam Archange-
lus Rapha l a Sara filia Raguel dæmonium, à quo
viduatur, expel e: vt ſicut Octauianus Auguſtus in
hoc gloriatur elogio, *Vrbem*, inquiens, *lateritiam*
reperi, relinquo marmoream: ſic & tu multo glorioſius
multoque nobilius dicere valeas: Romanam Ec-
cleſiam iacentem quidem puer inueni, ſed ante-
quam plenè pubeſcerem, auctore Deo, in ſtatum
priſtinum reuocaui. Vt de te quoque, ſicut de
illo, celebri quandoque per populum deuotione
dicatur, Vtinam, aut non naſceretur, aut non
moreretur: immo, vt de ſacris paginis adhibea-
mus exemplum, illud impleatur in te, quod Da-
2. Reg. 23. uid ſibi Deum Iſraël dixiſſe commemorat: *Sicut* B
lux auroræ, oriente ſole, mane abſque nubibus ruti-
lat: & ſicut pluuiis germinat herba de terra: ſic cum
eodem Dauid non immerito valeas & ipſe can-
Ibid. v. 5. tare: *Cuncta ſalus mea, & omnis voluntas, nec eſt*
Dignitas ſacerdotis, ac regalis in Chriſto connecti-tur. Quo-modo Rex ſacerdotē, ſacerdos Regē tuea-tur. *quidquam ex eo, quod non germinet.* Vtraque præ-
terea dignitas, & regalis ſcilicet, & ſacerdota-
lis, ſicut principaliter in Chriſto ſibimet inuicem
ſingularis Sacramenti veritate connectitur, ſic in
Chriſtiano populo mutuo quodam ſibi fœdere co-
pulatur. Vtraque videlicet alterius inuicem vti-
litatis eſt indigna, dum & ſacerdotium regni
tuitione protegitur, & regnum ſacerdotalis
officij ſanctitate fulcitur. Rex enim præcingitur
gladio, vt hoſtibus Eccleſiæ munitus occur- C
rat: Sacerdos orationum vacat excubiis, vt Regi
cum populo Deum placabilem reddat. Ille ſub
lance iuſtitiæ negotia debet terrena dirimere: iſte
fluenta cæleſtis eloquij debet ſitientibus propi-
nare. Ille conſtitutus eſt, vt nocentes, atque
ſceleſtos legalium ſanctionum cenſura coerceat;
iſte ad hoc ordinatus eſt, vt per claues Eccleſiæ,
quas accepit, alios zelo canonici vigoris aſtrin-
gat, alios per manſuetudinem Eccleſiaſticæ pie-
tatis abſoluat. Sed audi Paulum de regibus diſ-
putantem, & rectam regalis officij lineam iacien-
Rom. 13. tem: nam poſt multa ſic ait: *Dei enim miniſter*
Rex eſt Dei miniſter. *eſt tibi in bono: ſi autem malum feceris, time. Non*
enim ſine cauſa gladium portat. Dei enim miniſter D
eſt: vindex in iram ei, qui malum agit. Si ergo tu
es miniſter Dei, quare non defendis Eccleſiam
Dei? Cur armaris, ſi non præliaris? Cur accin-
geris, ſi congredientibus non reſiſtis? Qui ſub
æſtiuo meridiatur vmbraculo ſecurus poterit diſ-
putare de bello? Porro veraciter ſine cauſa gla-
dium portas, niſi reſiſtentium Deo colla transfo-
dias, nec vindex es in iram ei, qui malum agit,
dum in adulterantes Eccleſiam non conſurgis; &
Gen. 34. cum Simeone, & Leui violatæ ſororis oppro-
brium à domo Iſraël non repellis. Vertatur ergo
docta manus ad capulum, & cum Dauid in A-
malechitas impetu fulguris irrue: & ſicut ille
latrunculos ſubegit; ſic & tu hoſtes Eccleſiæ vi-
2. Reg. 30. brato iuſtitiæ mucrone transfige. Sentiat, ſentiat E
Cadalous omnium nequiſſi-mus deſeri-bitur. veterrimus ille draco, Cadalous videlicet pertur-
bator Eccleſiæ, euerſor Apoſtolicæ diſciplinæ,
inimicus ſalutis humanæ: ſentiat, inquam, ra-
dix peccati, præco diaboli, Apoſtolus Antichriſti:
& quid plura dicam? ſagitta producta de phare-
tra Satanæ, virga Aſſur, filius Belial, filius per-
ditionis, qui aduerſatur, & extollitur ſupra om-
ne, quod dicitur Deus, aut quod colitur: vo-
2. Theſſ. 2. rago libidinis, naufragium caſtitatis, Chriſtia-
nitatis opprobrium, ignominia ſacerdotum, ge-
nimen viperarum, fœtor orbis, ſpurcitia ſæculi,
dedecus vniuerſitatis, (Atrexantur adhuc epi-
theta Cadaloi, catalogus videlicet nominis te-
A nebroſi) ſerpens lubricus, coluber tortuoſus, ſter-
cus hominum, latrina criminum, ſentina vitio-
rum, abominatio cæli, proiectio paradiſi, pabu-
lum tartari, ſtipula ignis æterni: ſentiat iſte morum
regiæ maieſtatis, & terrenū metuat Principē, qui
audacter prouocat in bella cæleſtem; & quia di-
cit inſipiens in corde ſuo: *Non eſt Deus*; experia- Pſal. 13.
tur ineſſe regio pectori Chriſtianæ Fidei pietatem,
pro diuinæ militiæ caſtris non eneruiter confligen-
gem. Regnum ergo tuum arma corripiat, vt cum
Melchiſedech ſtet ſacerdotium; ſacerdotium oret, Gen. 14.
vt auitum Dauid exaltetur imperiū. Nam ad hoc
pro te vniuerſalis orat Eccleſia, vt & labor tuus ei
quietem pariat, & orationibus illius gloria tibi
B triūphalis accreſcat, ſicut & Moyſes orabat, eoque
ſimul orante, vincebat: ſi verò remitteret manus
Moyſes, ſuperabat protinus Amalech. Hinc & A- Quare S. Eccleſia orat pro Regibus.
poſtolus ait: *Obſecro primū omnium fieri obſecrationes,*
poſtulationes, gratiarū actiones pro omnibus hominibus,
pro Regibus, & omnibus, qui in ſublimitate ſunt con- Exod. 17.
ſtituti. Quare hoc? Audi quod ſequitur: *Vt quietā, &* 1. Tim. 2.
tranquillā vitam agamus in omni pietate, & caſtitate.
Porro quia ſplendidæ memoriæ pater eius, magni-
ficus Imperator ſublimiter exaltauit Eccleſiam, tu
quoq; ſicut eius hæres Imperij, ſic etiam in Eccle-
ſiaſticæ cautionis iura ſuccede. Igitur in Eccleſia-
ſtici ſtatus incolumitate ſeruanda clariſſima ſobo-
les paternis reſpondeat inſtitutis: & ab arbore ſua
C non degeneret ramus in fructu, quā per traducē
virtutis, & gratiæ decus exornat. Sed ſicut olim
per illū, non amodo per te & collapſa reſurgat Ec-
cleſia, & Eccleſiaſtica quæ cōfuſa eſt refloreat diſ-
ciplina. Durius fortè locutus ſum Regi, præſertim
cum Salomon dicat: *In cogitatione tua Regi ne detra-* Eccl. 10.
has, & in ſecreto cubilis tui, ne maledixeris diuiti, quia
auis cæli portabit vocē tuam: & qui habet pennas, an-
nuntiabit ſententiā. Et reuera, qui peculatus crimen
incurrit, in diacopoſin cogitur infercire quod tu-
lit, ſed tunc deferendū eſt regi, cum Rex obtēpe-
rat Conditori; alioquin cum Rex diuinis reſultat Tunc Rex honoran-dus cùm ſuo obtem-perat Con-ditori.
imperiis, ipſe quoq; iure contēnitur à ſubiectis S:
quis enim proprius, non Dei Rex eſſe cōuincitur,
D qui in die pugnæ non ſtat pro caſtris Eccleſiæ, & ſic
propriis vtilitatibus ſpecialiter meruit, vt ruinæ
periclitātis Eccleſiæ non ſuccurrat. Sed & cum per
Eſaiam Dominus dicat: *Venite, & arguite me*; cur Eſa. 1.
homo ab homine deſpiciat argui quem conſtat ea-
dem mortalitatis lege conſtringi? Et cum lege Fo-
renſi cautum ſit, vt qui in perēptores parentū non
vlciſcitur, in ius hæreditariæ ſucceſſionis nullate-
nus admittatur; Ego, qui in homicidā matris meæ,
Romanæ ſcilicet Eccleſiæ, vlciſci nequeo, vltores
ſaltem impellere non tentabo? Deputa ergo me ô B. Petri admirabile in Eccleſiā Romanam ſtudium ne-
Rex, fideliter conſulentem, non procaciter oblo-
quentē: vel ſi placet, æſtimato me præ dolore per-
emptæ matris inſanū, non aduerſus excellentiam
Regiæ maieſtatis inſolenter elatum. Sed, ô vtinam
E ego ante tribunal tuum adiudicer reus perduellio-
nis, dum tu tamen in aduerſarios Apoſtolicæ ſedis
vindices arbitrer æquitatis! In ceruicis meæ iugu-
lum ſecuris vibrata deſæuiat, tantūmodo Romana
Eccleſia propriæ dignitatis apicem per te reparata
conſcendat. Porro ſi Cadaloum cito velut alter
Conſtantinus Arrium deſtruis, & Eccleſiæ, pro qua
Chriſtus mortuus eſt, pacem reformare contendis, Apoſtolici viri libera-tas.
faciat te Deus in proximo de Regno Imperiale fa-
ſtigium ſcandere, & à cunctis hoſtibus tuis inſignis
gloriæ titulos reportare: alioquin ſi adhuc diſſi-
mulas, ſi mundi periclitantis errorem, cum poſſis
abolere, detractas, & reliqua. Cohibeo ſpiritum,
& conſequentiæ relinquo lectoribus intellectum.

EPISTOLA IV.

Ad Agnetem Imperatricē, Henrici II. Imp. vxorem.

ARGVMENTVM.

Petierat Imperatrix Agnes per litteras, vt pallium Moguntino Archiepiſcopo recenter electo mitteretur. Reſcribunt, Doctore beatiſſ. à ſecretis, Epiſcopi Cardinales, id fieri non poſſe. Non ſolere enim Rom. Eccleſiam cuiquam Antiſtiti abſenti, niſi qui prius à ſummo Pontifice, aut eius Legato examinatus, idoneus tantæ dignitati inuentus fuerit, pallium tribuere. Oportere igitur eumdem Moguntinum Archiepiſcopum Romam proficiſci, vt ibi approbatus, & voti compos effectus, in patriam reuertatur.

Sereniſſimæ Imperatrici Agneti, Humbertus Archiepiſcopus, & Bonifacius Albanenſis cum cæteris Cardinalibus Epiſcopis, concordiſſimæ fidelitatis obſequium.

A Longo iam tempore prorſus Imperiali maieſtati Eccleſia Romana plus non debuit, quàm veſtræ gloriæ. Ex cuius videlicet ſactæ deuotionis ſtudio multa beneficia, & magna ſuſcepit. Ita nimirum, vt iure dicaris B. Petri Apoſtolorum Principis filia, & Dei omnipotentis in commiſſo tibi regimine fidelis ancilla. Si quid ergo magnificentia veſtra Romanam petit Eccleſiam, quod canonicis obuiet regulis, non malitiæ, quod abſit, adſcribimus; ſed conſiliariorum veſtrorum potius ignorantiæ deputamus. Petiſtis enim, vt Domino Moguntino palliū mitteretur, quod proculdubio Sanctorum Patrum ſanctionibus probatur aduerſum. Ipſi ſiquidem Pontifices ex antiquæ traditionis vſu, ad Apoſtolorum debent limina properare; & hoc ſine quo Metropolitani eſſe non poſſunt, ſignum conſummandæ ſuæ dignitatis accipere. Quod ſi huic aſſertioni fortaſſis obiicitur, à Romanis Pontificibus pallium ad plurima loca ſæpe per nuntios fuiſſe tranſmiſſum, hoc negotium tali videtur declaratione diſtingui: quia tunc temporis Legati Romanæ Eccleſiæ vice Papæ fungebantur, per prouincias conſtituti. Illi igitur eos, qui ad Epiſcopatus apicē promouebantur, examinabant, ſicque pallium ab Apoſtolica ſede per nuntios impetrabant. Porro autem, vt vno ſufficiat exemplo declarare quod dicimus, Brunichildis Regina Francorum Syagrio fratri ſuo, Auguſtodunenſi videlicet Epiſcopo, à B. Gregorio impetrare pallium alia ratione non potuit niſi ille, quamuis bonus eſſet, & iuſtus, Candidum defenſorem, qui in illis partibus Apocriſiarij fungebatur officio, ab eo examinandus adiret ſicque accipiens pallium dignam in Legato ſuo, Romano Pontifici reuerentiā exhiberet. Mauritius etiam Imperator ab eodem Gregorio per longa tempora ſupplicans, aliter, quod de pallio petierat, non impleuit, niſi quia Maximus Salonitanus Epiſcopus Rauennam vſque peruenit: ſeque ex his capitulis, quæ ſibimet obiecta fuerant coram his, quibus hoc iudicium iniunctum fuerat, digna ſatisfactione purgauit. Enimuero & beatus Papa Damaſus hoc decreuit, vt quiſquis Metropolitanum vltra tres menſes poſt ordinationem ſuam Romano Pontifici fidem ſuam exponere, & pallium flagitare diſtulerit, commiſſa careat dignitate. Quapropter ipſe Dominus Moguntinus electus veſter ad Apoſtolorum limina venire non differat: ſicque perfectio ſuæ dignitatis canonice, & ordinabiliter fiat. Siue enim nos, ſiue Dominus noſter, quidquid pro quolibet mortalium neceſſe eſt agere, pro veſtræ celſitudinis gloria non dubitamus implere.

Palliū non poteſt tribui niſi Romā venientibus. Per Legatos Apoſtolicos foris palliū cōcedebatur aliquando.

Greg. Regiſt. lib. 7. Epiſt. 5.

Idem Regiſt. l. 5. Ep. 25. & l. 7. Epiſt. 129.

Damaſi decretum circa ordinatos Metropolitanos in petitione pallij. Apud Iuonem Carnoten. lib. 2.

EPISTOLA V.

Ad eamdem Agnetem Imperatricem, habetur tom. 3. éſtque opuſc. 56.

EPISTOLA VI.

Ad eamdem Agnetem Imperatricem.

ARGVMENTVM.

Eamdem Agnetem, quæ Rainaldi Comani Epiſcopi, Hermiſindæ affinis, & ipſius Petri Damiani præſentia deſtituta, quibuſcum ſolebat antea de rebus ad pietatem pertinentibus colloqui, & conſilia ſua omnia communicare, triſtior aliquantulum videbatur effecta, conſolatur; & hortatur, vt in Chriſti amicitiam ſe penitus inſinuet, ab illo omnia ſolatia petenda: quamdiu cum illo ſit, numquam ſe ſolam eſſe arbitretur.

Dominæ ſuæ Imperatrici Agneti, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

ARBITROR, venerabilis Domina, quoniam ex quo Dominus Rainaldus Comanæ ſedis Epiſcopus, & ſancta mulier Hermiſinda relicta quondam germani mei, ego quoq. ſeruus tuus, ad propria quiq; receſſimus: mens tua nunc fluctuat, & velut omniū deſtituta ſolatio, ſolam ſe remanſiſſe deplorat. Grauat fortè longioris cenſura ſilentij, & tædium eſt colloquentium nunc deeſſe præſentiā: quos ſæpè refugiēs, dum adeſſent, remotioris anguli latibulum expetebas. Toleramus enim ſæpè quod gratis offertur, perfruimur, quod difficilius, obtinemus: paruipendimus quod abundat: & quod deeſſe conſpicimus, inhianter optamus. Verum pia mens tua, quæ diuini amoris igne ſuccēdi votis omnibus æſtuat, nequaquā ex humanæ ſocietatis abſentia contabeſcat: immo quanto ſibi terrena ſolatia deeſſe conſiderat, tanto magis de propinqua ſancti Spiritus Paracleti præſentia confidat. Vnde Saluator cum iturum ſe ad Patrē poſt reſurrectionis gloriam declararet, & ex hoc Diſcipulorū animos non mediocriter perturbandos eſſe cōſpiceret, præſto ſubiunxit: *Quia hæc locutus ſum vobis, triſtitia impleuit cor veſtrū: ſed ego veritatē dico vobis: expedit vt ego vadā. Si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos: ſi autem abiero, mittam eum ad vos.* Si ergo illuminator mentium Spiritus Apoſtolicis illabi pectoribus plena diffuſione non poterat, niſi Veritas ipſa, quæ eis illum miſſurus erat, corporalem ſui præſentiam ab eorum ſubtraxiſſet obtutibus; quanto magis neceſſe eſt vt purus homo ab hominum ſe frequētia ſubtrahat, quatenus

Ioan. 16.

Carnalis hominum præſentia Spiritus ſancti impedit aduentum.

ſuperni muneris capax fiat? Sicque mens humana dum vacat ab aſpectibus hominum, ſancti Spiritus mercatur ingreſſum. Eorum ergo, qui tecum conuerſabantur, abſentiam, noli deputare iacturam, immo ſalutis occaſio, perfectionis lucrum, & propenſio noſtri meriti deputetur argumentum: quia dum ſtrepitus humani ceſſat alloquij, conſtruitur in te per ſilentium templum Spiritus ſancti. Hinc eſt, quod de Iſraelitici templi conſtructione ſacra teſtatur Hiſtoria, quia malleus & ſecuris, & omne ferramentum non ſunt audita in domo Domini cum ædificaretur. Templum quippe Dei per ſilentium creſcit: quia cum mens humana per exteriora ſe verba non fundit, in ſublime faſtigiū ſpiritualis ædificij ſtructa conſurgit: tantoque ſubcreſcēs, in altiora ſuſtollitur, quanto per ſilentij cuſtodiam circumcluſa, ſe ſe extrinſecus fundere prohibetur. Cuſtos enim iuſtitiæ ſilentium. Et per Hieremiā dicitur. *Bonum eſt præſtolari cum ſilentio ſalutare Domini*. Bonum eſt viro cum portauerit iugum ab adoleſcentia ſua: ſedebit ſolitarius, & tacebit, quia leuabit ſe ſuper ſe. Solitarius planè dum tacet, ſe eleuat ſuper ſe, quia mens humana, dum intra ſilentij clauſtra vndique circumcluditur, in ſuperiora ſublimis erigitur, ad Deum per cæleſte deſideriū rapitur, & in amore eius per ardorem Spiritus inflammatur: & tamquam fons viuus, dum per verborum circulos fluere hinc inde non ſinitur, vndis excreſcentibus in altiora cumulatur. Templum ergo tui pectoris nunc per ſilentium creſcat, virtutum ſpiritualium tamquam cæleſtiū lapidum in te ſtructura cōſurgat, vbi ſupernus ille Sponſus, quem totis viſceribus diligis, velut in thalamo ſuo delectabiliter requieſcat. Memento itaque quod Apoſtolus ait: *Quia fundamentum aliud nemo poteſt ponere præter id quod poſitum eſt. Chriſtus Ieſus. Si quis poſuerit ſuper hoc fundamentū aurum, argentū, lapides pretioſos, ligna, fœnum, ſtipulas, quale cuiuſque fuerit,* † *ignis probabit*. Quid enim per aurū, argentum, & lapides pretioſos, niſi robur, & ornamenta virtutum? Quid verò per ligna, fœnum, & ſtipulas, niſi fragilitas innuitur vitiorum? Attende ergo, vt ædificium quod in te fit, non ex fragili ſit materia, quæ flammis eſſe poſſit obnoxia, quæ ventis ſit impellentibus ruitura. Lignum plane, fœnum, & ſtipulas facile poteſt vorax flāma conſumere: aurum verò, vel argentum, ſiue lapides pretioſi, neſciunt incēdio ſubiacere. Et certè per eundē Apoſtolum dicitur: *Sumentes ſcutum Fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere*. Ignis ergo, quem clandeſtinus hoſtis immittit, inueniat in te pretioſa metalla virtutum, non ſtipulas, & fomites vitiorum, vt furentibus flammis, quas callidus inſidiator exſufflat, non materia putris, ac fragilis eneruiter cedat, ſed impenetrabilis, ac robuſtæ ſoliditatis vigor obſiſtat: vt illa virtus Altiſſimi, quæ virginalis vteri viſceribus obumbrauit, mentem quoque tuam in perpetuo vernantis pudicitiæ virore cuſtodiat: eamque, quod abſit, à diris ſpiritualis nequitiæ vaporibus † non permittat.

3. Reg. 6.

Silentij bona.

Thren. 3.

1. Cor. 3.

† opus.

Epheſ. 6.

Luc. 1.

† obumbrari ſ. vel aliquid ſimile deſideratur.

Conſolare igitur, venerabilis Domina, & à corde tuo omne tædium noxij mœroris expelle. Chriſtus ſit confabulator tuus, Chriſtus tibi contubernalis ſit, & conuiua: immò Chriſtus ipſe tuæ ſint deliciæ, ipſe quotidianæ refectionis epulum, ipſe tibi ſit intimæ dulcedinis alimentum. Cum illo ſimul lege, cum illo iugiter pſalle, cum illo denique te in pauimento oratura proſterne, cum illo te erige, cum illo te dormiturā lectulus capiat, cum eodem ſopor inueniat. Eius te pudicus, atque virgineus amplexus aſtringat, vt in te quoque veraciter impleatur quod per Eſaiam dicitur: *Gaudebit ſponſus ſuper ſponſā, & gaudebit ſuper te Deus tuus;* & tu ſpecialis dicere valeas, quod generalis ſponſa dicit in Canticis: *Dilectus meus inter vbera mea commorabitur*. Conſtat enim, quod inter vbera pectoris cor hominis ſitum eſt. Dilectus ergo inter Sponſæ vbera commoratur, cum à fideli qualibet anima Chriſtus toto corde diligitur. Huic ergo ſponſo dicit anima ſancta tua: *Ecce tu pulcher es, dilecte mi, & decorus: lectulus noſter floridus. Ipſe enim ſpecioſus forma præ filiis hominū*. Et quia propter eius amorem regales infulas contēpſiſti, imperiale faſtigium deſpexiſti, ipſe corona, ipſe tibi ſit purpura, ipſe totius gloriæ tibi præparet beata ornamenta; vt meritò debeas cum Propheta cantare: *Induit me Dominus veſtimento ſalutis, & indumento lætitiæ circūdedit me, quaſi ſponſus decoratus corona, & quaſi ſponſa ornata monilibus ſuis*. Hic in te ſocietatis humanæ conſoletur abſentiā: hic tibi vel pro omnium iuſſione, & allocutione ſufficiat: hic velut alter, ſed longè præſtantior, Helcana veraciter dicat: *Non iam Anna, ſed Agnes, cur fles, & quare non comedis, & quam ob rem affligitur cor tuum? nūquid non ego melior ſum quàm decem filij?* Et quoniā Helcana, Dei zelus dicitur, zelus Dei dilectio Redemptoris animum tuum in omni mœroris, & anguſtiæ tædio conſoletur, vt in eum te in omni, quam pateris, aduerſitate proiicias: ſub eius vmbraculū ab humanæ perſecutionis ardore confugias, & in eius amplexibus ſecura ſuauiter requieſcas: quatenus ipſe vel ſemetipſum quietis intimæ præbeat portum, qui pro te dignatus eſt in mundanis fluctibus inundantium procellarum perferre naufragium.

Conſideratio Chriſti præſentis cum virtutum exercitiis vtilis eſt.

Eſai. 62.

Cant. 1.

Ibid. v. 15.

Pſal. 44.

Chriſtus amanti eſt inſtar rerum omnium.

Eſai. 61.

1. Reg. 1.

EPISTOLA VII.

Ad eandē Agnetem Imperatricem.

ARGVMENTVM.

Significat quantæ ſibi moleſtiæ ſit ab ea disjungi, & ſpem propinqui reditus pollicetur. Interim hortatur, vt magnitudinem præmiorum, quæ diligentibus Deum in cœlo præparata ſunt, conſiderans, ad exemplum Chriſti, labores & incommoditates, & aſpera quæque tantiſper, dum in arcto hoc corporis domicilio verſatur, perferre non erubeſcat.

Dominæ ſuæ Imperatrici Agneti, Petrus peccator Monachus quicquid ſeruus.

QVONIAM à ſancta præſentia veſtra remotus ſum, & hoc tempore vobiſcum eſſe non poſſum, ſatis doleo, & quotidiana lamētatione ſuſpiro: interim tamen, antequam ad vos redeam, hortor ſanctam patientiam veſtram, vt non ei graue ſit aſpera quælibet, ac dura perferre, & pro amore cæleſtis Sponſi ſolicitudinem, vel etiam neceſſarij ſumptus inopiam ſuſtinere. Cum enim Chriſtus pro te pertulerit Crucem, quid mirum ſi tu ſuſtineas pro illius amore paupertiem? Si ille, cui Virtutes & Dominationes famulabantur in cælo, ſputa, flagella, opprobria, colaphos, & alapas patiebatur in mundo; quid magnum ſi tu, quæ terra es, imperialis gloriæ vanam projicias pompam: & non mundi Reginam, ſed, quod longe glorio-

Chriſti exemplum efficax ad ſuperandos labores.

ſius eſt, te præbeas æterni Regis anc'llā? Recordate, quod dicit Apoſtolus, *Exeamus igitur ad eū extra caſtra, improperiū eius portantes, non enim habemus hic manentem ciuitatem, ſed futurā inquirimus.* Felix nimirum tale cōmercium, vbi datur lutum, tollitur aurum, pro tenebris lucem, pro terrenis honoribus cæleſtis gloriæ comparamus dignitatē. Sicut enim per Prophetā dicitur: *Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius tamquam flos fœni: ruit fœnum, & flos eius cecidit: qui autē ſeruat verbum Domini, manet in æternum.* Porro autem qui hodie induitur purpura, cras includitur ſepultura. Hodie quis hominibus dominatur, cras autem à vermibus factus putredo, corroditur. Hodie regalibus infulis redimitur, cras vilibus panniculis exanime cadauer obuoluitur. Hodie ſplendet coronatus in regalis excellentiæ ſolio, cras fœtet marcidus in ſepulchro. Hæc igitur, & huiuſmodi, Domina mi, ſubtiliter penſa, & huius vitæ labores cum Ieſu nunc æquanimiter tolera; vt cùm ipſe, qui iudicatus eſt, iudicaturus aduenerit, tu velut vna de ſapientibus Virginibus ornatis lampadibus, ei decenter occurras, & pro temporali purpura ſtolam immortalitatis accipias: ac pro corona, quæ de terreno fuerat fabricata metallo, illud diadema ſuſcipias, quod in cælo factum eſt de lapide pretioſo.

Heb. 13. — *Eſa. 40.* — *Fragilitas rerum humanarum.* — *Matt. 25.*

EPISTOLA VIII.

Ad eandem Agnetē Imperatricem.

ARGVMENTVM.

Eandem in Germaniam profectam hortatur, vt redeat, indicans quanto mœrore ob eius diſceſſum tum Italia omnis, tum præcipuè Roma affecta ſit: in qua ſcilicet Vrbe omnes ad veram virtutis viam eius ſanctiſſimis exemplis excitabantur.

Dominæ ſuæ Agneti Imperatrici, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.

Principum virorum ſanctitate pollentium, præſentia ciuitatibus vtiliſſima eſt.

VIx referre ſufficio, quanto cor meum mœrore confunditur, dum reditus veſtri lætitiam, ſuſpenſis quotidie viſceribus præſtolatur. Heu me! cur itineri veſtro vecors, ac ſtolidus aſſenſum præbui? immo cur egredienti me ipſum non violenter oppoſui? Cur non equorum fræna corripui, & curſum veſtrum vel obuiis manibus, in quantum licuerat, non tardaui? In veſtri planè receſſus abſentia, mœret Roma, B. Petri luget Eccleſia: & tota per ſanctos viros, ac mulieres lamentatur Italia. Tu ſiquidem, velut aureum ſidus, terrena quætentium videbaris illuſtrare caliginem: atque ad Deum prouocans, micantis exempli refundebas te ſequentibus claritatem. Et, vt multa prætereram, ego quoque donec te procul abeſſe ſuſpiro, Romana conſpicere mœnia perhorreſco. Reuertere ergo, Domina mi, reuertere, teque lugentibus feſtinam redde lætitiam, qui rutilantem cæli gemmam de capite mundi Roma, quodammodo ploramus auulſam. Ingerat tibi nauſeam aula regalis Imperij, ſola tuis naribus ſagena redoleat Piſcatoris. Illic cum Petronilla ſimul habere te libeat ſepulturam, vt inſignis ille Pater geminam iuxta ſe, carnis videlicet, ac ſpiritus, gaudeat requieſcere filiam. Dominum meum Lopertum Epiſcopum æquè ſaluto: &, vt cito reuertatur, imploro.

S. Petronilla virg. & mar filia S. Petri Apoſt.

EPISTOLA IX.

Ad.. Reginam Galliæ.

† Annam Henrici Regis vxorem, Philippi, item Regis matrem, cred.

ARGVMENTVM.

S. Doctor Nicolai II. Papæ nomine, ſcribit ad Galliarum Reginam, laudat eius pietatem, & in pauperes beneficentiam. Hortatur, vt tam laudabile vitæ inſtitutum, quod ſemel arripuerat, vſque ad extremum conſtanter retineat. Simulq; ſuadet, vt virum ſuum Regem ad Rempublicam iuſtè adminiſtrandam, Eccleſiam tuendam, & pietatis opera edenda, inflammet. Filios quoque ſuos eiſdem, quibus ipſa imbuta eſt moribus, inſtituat.

Nicolaus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, glorioſæ Reginæ ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

BOnæ voluntatis auctori omnipotenti Deo dignas gratias agamus, quia in fœmineo pectore virile viuere virtutum robur audimus. Peruenit quippè ad aures noſtras, præcellentiſſima filia, ſerenitatem tuam indigentibus munificentia piæ liberalitatis affluere, deuotiſſimæ orationis ſtudiis inſudare, pro violenter oppreſſis vim diſtrictionis exercere, cæteriſque bonis operibus, in quantum tibi competit, officium regiæ dignitatis implere. Hortamur igitur, vt eum, quem, Deo inſpirante, ſemel ingreſſa es, tramitem teneas: inuictiſſimamque virum tuum, filium noſtrum, Regem ad pietatis, æquitatiſq. gubernacula moderanda, ſtatumq; Eccleſiæ retinendum prouocare cōtendas. Si enim eloquentia Abigail ſtultum Nabal ab iracentis Dauid gladio ſeruauit illæſum, quanto magis ſancta deuotio tua prudentiſſimū virum tuum diuin s reddet obtutibus gratioſum? Sic denique eum verè diligis, ſi ſeruare quæ Dei ſunt, piis exhortationibus facis. Alioquin quo pacto viros ſuos illæ coniuges amare credantur, quæ in eis capſas, vt ita loquar, corporum diligunt; ſed animarum aurum, quod in eis reconditur, non attendunt. Habemus enim, iuxta Apoſtolū, theſaurum iſtum in vaſis fictilibus. Quæ nimirū hoc dumtaxat amplectuntur, quod vermes deuorant in ſepulchris; illud veſanè deſpiciunt, cui immarceſcibilis gloria ſeruatur in cælis. In carne quippe amorem ſuum illa conſtituerat, quæ Dauid ſe deſpicienti, ironica inſultatione dicebat: *Quàm glorioſus fuit hodie Rex Iſrael, diſcooperiens ſe ante oculos ſeruorū ſuorum, & nudatus eſt quaſi nudetur vnus ex ſcurris.* Quæ profectò quia deſiderium ſuum in ſola carne poſuerat, carnis fructu debita eſt animaduerſione priuata. Vnde paulo poſt Scriptura ſubiungit: Igitur Michol filiæ Saül, non eſt natus filius vſque ad diem mortis ſuæ. Tu autem, glorioſa filia, quia fœcunditatis donum diuinitus meruiſti, ſic clariſſimam inſtrue ſobolem, vt inter ipſa lactantis infantiæ rudimenta ad Creatoris ſui nutriatur amorem. Per te igitur d ſcant, cui potiſſimum debeant, & quod in regalis aulæ ſolio ſunt nobiles geniti, & quod in Eccleſiæ gremio longè nobilius per Sancti Spiritus gratiam ſunt renati. Noli aliquando pecuniam præferre iuſtitiæ, ſed theſaurum veræ ſa-

1. Reg. 25. — *Mulieres in viris ſuis animam magis amare debent, quàm corpus.* — *2. Cor. 4.* — *2. Reg. 6.* — *Ibid. v. 23.* — *Regum filij quomodo nutriendi.*

2. Reg. 10. 2. Paral. 9.

pientiæ inhiantes acquire. Regina quippe Saba venit non videre diuitias, ſed audire ſapientiam Salomonis. Quas tamen ipſa non petiit, copioſius reportauit. Tu etiam, filia, diuinis obediendo mandatis, ſapientiam poſſide; vt merearis ad ſalutem animæ tuæ & terrenis competenter affluere, & de tranſitorij Regni culmine ad cæleſte tranſire.

EPISTOLA X.

Ad Gothifredum Ducem, & Marchionem Tuſciæ.

ARGVMENTVM.

Hac Epiſtola Gothifredo Duci, & Marchioni ſcribit, ſe grauiter tuliſſe ab illo Cadaloum Pſeudopontificem, qui à Catholica Religione defecerat, hoſpitio acceptum eſſe; idque facinus pluribus ſacrarum litterarum exemplis amplificat: admonetque vt culpam agnoſcat, & lacrymis deleat, iterumque in gratiam S. R. Eccleſiæ redeat.

Domno Gothifredo excellentiſſimo Duci, & Marchioni, Petrus peccator Monachus zeli feruentis obloquium.

NOVA nuper, & inaudita de vobis apud nos fama percrebuit, quæ nobis non parui mœroris mæſtitiam intulit, viſcera tremefacta concuſſit, os noſtrum à ſolita gloriæ veſtræ laude compeſcuit, & tabefactum cor, velut acutiſſimo doloris intimi pugione tranſfodit. Vos ſcilicet communicaſſe cum Cadaloo, quem, vt liquido noſtis, iam dudum vniuerſali Eccleſia, tamquam lethale virus euomuit: &, vt reuera putridum membrum, de propriis viſceribus amputauit, in gehennalis barathri profunda demerſit: & quaſi ſtercus hominum intra latrinæ cuniculos obrutum ne naribus hominum de cetero fœteat, ſpiramen obſtruxit. Huic itaque tali viro veſtram communicaſſe prudentiam, foſſores in agro, mercatores in foro, milites vociferantur in publico. Heu, proh dolor! vir eminentiſſime, vbi tunc erant vberes illi lacrymarum riui, quos velut torrentem, de feruentiſſima pij pectoris conſueueras charitate profundere. & ſancti Spiritus amore ſuccenſus, non ceſſabas madefacta fletibus ora rigare? Huccine redacti ſunt eleemoſynarum fructus, quibus vtique per continuum quadrageſimalis ieiunij curſum liberalis piiſſimæ clementiæ tuæ largitas, non modo indigentium recreauit inopiam: ſed etiam ad noſtri Redemptoris exemplum, & pedes lauit, & oſcula defigere non erubuit? Vnde timendum vobis eſt, quod per Aggæum de illo viro dicitur: *Qui habuit pecuniam, & miſit eam in ſacculum pertuſum* In pertuſum quippe ſacculum quidquid per oris aditum mittitur, per irruptionis exitum neceſſe eſt elabatur. Et quid prodeſt, ſi primo per conſtipationem pecuniæ crumena turgeſcat, & per iacturam incuriæ vacuefacta mox tollear? Et quidem aduerſus Antichriſtum hunc viriliter dimicaſti, eiuſque conatibus ſacrilegis atque peruerſis, cum ſereniſſima, atque clariſſima vxore tua frequentius obſtitiſti, nunc autem neſcio quis ſanctæ religionis A veſtræ conſtantiam ab hac intentione compeſcuit, tantumque virtutis, ac ſeueritatis honeſtæ rigorem, peſtifera ſuggerendo molliuit, & quaſi cœptum opus obruere perſuaſit. Vnde & Salomon ait: *Qui mollis, & diſſolutus eſt in opere ſuo, frater eſt ſua opera diſſipantis.* Quia videlicet qui cœpta bona diſtrictè non exequitur, diſſolutione negligentiæ manum deſtruentis imitatur.

Gothifredi pietatis opera.

Eiuſdem humilitas. Aggæi 1.

Prou. 18. Sine perſeuerantia fructus boni operis perditur.

Dic mihi, vir magnifice, ſi quis honeſtis, ac pudiciſſimis thalamis tuis inferre moliretur iniuriam, quis neceſſarius tuus, quis domeſticus auderet illi familiaritate coniungi? Qui illorum præſumeret in amicitiæ fœdere copulari? Si ergo homo cum aduerſario domini ſui concordiæ fœdus inire non audet, quo pacto ſublimitas tua illi communicare non timuit, qui ſponſam Chriſti, B ſanctam ſcilicet Eccleſiam, quaſi per obſceni lenocinij ſtuprum violare præſumpſit? Dei quippe hoſtis eſſe conuincitur, qui eius inimico in amicitia ſociatur. Hinc eſt, quod cum Ioram Rex Iſraël, vir vtique funeſtus, & impius, Eliſæum conſuleret, dicens: *Quare congregauit Dominus tres Reges hos, vt traderet eos in manu Moab?* Reſpondit Eliſæus *Viuit Dominus exercituum, in cuius conſpectu ſto, quod ſi non vultum Ioſaphat Regis Iudæ erubeſcerem, nec attendiſſem quidem te, nec reſpexiſſem.* Hinc eſt, quod eidem Ioſaphat quia auxiliabatur Achab, Iehu filius Humani Propheta dixiſſe legitur: *Impio* C *præbes auxilium, & his qui oderunt Dominum, amicitia iungeris, iccirco iram Domini merebaris; ſed bona opera inuenta ſunt in te, eo quod abſtuleris lucos de terra Iuda, & præparaueris cor tuum, vt requireres Dominum Deum patrum tuorum.* Hinc eſt, quod Achab, quia Benadab Regem Syriæ, quem bello contriuerat, abire permiſit illæſum, ex ore Prophetæ, quod dignum erat, audiuit: *Qui dimiſiſti,* inquit, *virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima eius, & populus tuus pro populo eius.* Hinc eſt quod Saul Regnum perdidit, quoniam impiè plus in Agag Regem Amalech, ſicut dignum fuerat, non vindicauit. Quod ſi ſuam nunc in te Deus D omnipotens expoſtularet iniuriam, & hanc tibi proponeret dignam retributione querelam: ego te inquiens, præ cunctis Regni tui Principibus extuli: ego per cunctos Romani fines imperij inſignem, atque conſpicuum conſtitui: ego tibi in peregrinæ terræ partibus multo plures, quàm de paterno iure ſucceſſiuas diuitias contuli; nullumque te, præter regalis imperij principatum, non dicam præcedere, ſed ne vel æquiparare permiſi. Quod ſi hæc pauca ſunt, adde quod & acuti cordis ingenium, & facundiam ad loquendum, & vires ad bellandum tradidi, ac rigida multorum hoſtium pedibus tuis colla ſubſtraui. Ego tibi hæc omnia cum multis aliarum virtutum dotibus contuli: & tu aduerſarium meum à me proiectum, à E membris meis prorſus abſciſſum, communi Sacerdotum meorum ſententia condemnatum, in communionem ſuſcipere decreuiſti? Si hæc, inquam, tibi Deus per ſemetipſum, vir inſignis opponeret, quid excuſationis obtenderet? quod tergiuerſationis aufugium prudentiæ tuæ ſubſidia inueniret? Hæc, & his ſimilia, quæ tibi poſſent obijci, vir inſignis, atque ſublimis, attende; reatus admiſſi piaculum, dignæ pœnitentiæ fletibus ablue: lethalis amicitiæ fœdus abrumpe, te deliquiſſe palam omnibus confitere: & in gratiam Sedis Apoſtolicæ, cuius nobilis, & præclarus es filius, ſub celeritate reuertere; quatenus qui, quod à membris diaboli laudabatur, explodis † & ipſe per lamenta pœnitentiæ ſponte corrigeris, ſimul cum

S. Eccleſia Chriſti eſt ſponſa

Qui Dei inimico fauet, Deo eſt inimicus, & odibilis.

4. Reg. 3. 2. Paral. 19.

3. Reg. 20.

1. Reg. 15.

Principes viri poteſtate à Deo tradita in Eccleſiæ ſuæ fauorem vti debent.

B Per Dom. ſancta liberta.

† cum. 2. Reg. 11.

Rege Dauid, non modò veniam à Deo, ſed & gratiam conſequaris. Parcat ori meo ſublimitas tua, vir magnifice, necnon aduerſum te, ſed pro ſe locutum eſſe conijciat: & quod à me dictum eſt, non liuoris, vel odij fomitem, ſed medicinalis curæ potius deputet vſtionem.

EPISTOLA XI.

Ad eumdem Gothifredum Ducem, & Marchionem Tuſciæ, habetur tom. 3. eſtque opuſcul. 57.

EPISTOLA XII.

Ad eumdem Gothifredum Ducem, & Marchionem Tuſciæ, habetur tom. 3. in opuſc. 57.

EPISTOLA XIII.

Ad eumdem Gothifredum Ducem; C eiuſque vxorem Beatricem.

ARGVMENTVM.

Petit, vt Abbati S. Ioannis Baptiſtæ pecuniam largiatur, qua Bibliothecæ emptæ pretiũ perſoluere poſſit: ſimulq; huiuſmodi pietatis operum quanta ſit vtilitas, docet.

Domno Gothifredo Marchioni, & Duci, & Beatrici ſereniſſimæ coniugi, Petrus peccator Monachus orationem. D

Filius hic noſter, Abbas videlicet Monaſterij S. Ioannis Baptiſtæ, Bibliothecam emit: ſed quia non poteſt pretium, inopia conſtringente, perſoluere, neceſſitate compellitur à me reddẽdæ quantitatis auxilium flagitare. Sed quod ad præſens mihi non adiacet, ab alijs exigendi licentiam tribuo: quod à vobis, diuitibus ſcilicet Epiſcopis non aſſequitur, à vobis ſaltem exiguis, ac pauperculis in aliquo conſoletur. Quod ſi dicit aliquis: Mundus aduerſum nos furit, bellum ingruit, & vacare nos ad offerenda Deo munera non permittit: Audiat, quia Ioſue Dux Iſraël in deſerto E pugnabat, & Moyſes in monte, manibus in cælum extenſis, orabat; ſed, ſicut Scriptura perhibet, cum remitteret manus Moyſes, ſuperabat Amalech: cum verò manus erigeret, corruebat Amalech, & vincebat Iſrael. Hinc Propheta dicit: *Leuate corda veſtra cum manibus ad Deum.* Cor quippe cum manibus ad Deum leuat, qui dum orationum Deo vota perſoluit: ei quoque, vel ad ornamenta Eccleſiarum, vel ad ſubſidia pauperum, rerum ſuarum dona tranſmittit. Induamus ergo nobis loricam bonorum operum, & iacula non timebimus impiorum. Vnde Salomon in Prouerbiis,

Exod. 17.

Thren. 3.

Eleemoſyna eſt fortis armatura.

A *Ne paueas*, inquit, *repentino terrore irruentes tibi poteſtates impiorum; Dominus enim erit in latere tuo, & cuſtodiet pedem tuum, ne capiaris.* Vnde autem debeamus hanc audaciam mente concipere præſto ſubiunxit: *Noli prohibere benefacere eum, qui poteſt; ſi vales, & ipſe benefac; ne dicas amico tuo, Vade, & reuertere, cras dabo tibi, cum ſtatim poſſis dare.* Confidendum eſt ergo, non in ferro, vel armis, ſed in operibus pietatis. Ego autem venirem ad veſtræ iuſſionis imperium, niſi ſenectus incurua tremulum reprimeret greſſum. Verumtamen frater hic videat, & perpendat, ſi me cauſa rationalis inuitat. Excellentiam præterea veſtram humiliter obſecro, vt ſi quem ad Teu- B tonica loca tranſmittis, pro charitate noſtra ad dominam meam Agnetem Imperatricem hanc Epiſtolam dirigas.

Prou. 3.

Ibid. v. 27.

Epiſt hæc eſt 8. huius lib.

EPISTOLA XIV.

Ad Beatricẽ Duciſſam, Gothifredi Ducis Tuſciæ vxorem.

ARGVMENTVM.

Beatrici Gothifredi Ducis vxori ſcribit ſe magnoperè exhilaratum, quod comperiſſet illam concordi voluntate cum viro ſuo continentiam ſeruare. Proponit ei ſanctarũ exempla mulierum, eaque vt ante oculos habeat, & imitari ſtudeat, hortatur. Hoſpitalitatem præcipuè in pauperes, & in Eccleſias munificentiam ei commendat.

Beatrici excellentiſſimæ Duci, Petrus peccator Monachus quotidianæ orationis inſtantiam.

D Gavdeo planè in te, atque glorioſiſſimo viro tuo, diſpoſitionem omnipotentis Dei vehementer admiror. Qui nimirum dum vos in tam ſublimi terrenæ dignitatis arce conſtruit: & bonorum inſuper operum fructus afferre conceſſit, quid aliud quàm ad mundi miraculum abietes feraces oſtendit? Vitis ſiquidem parua, ſed fructifera: abies autem eſt procera, ſed infœcunda. Sed illa quidẽ, quod minus habet in robore, compenſat in vuarum profluentium vbertate: iſta verò licet nil conferat menſis erigendis, tamen eſt apta ſtructuris: & quod non delicijs, exhibet ædificijs. Vbi autem duo iſta concurrunt, nimirum vt ſimul & proceritas arboris, & prouentus ſit vbertatis, E quanto rarior, tanto maiori res eſt digna miraculo. Hoc igitur in vobis eximiæ gratiæ reperitur inſigne, & in Deum ſcilicet humilis, ac ſancta deuotio, & erga mundum ſublimis potentiæ celſitudo: vt dici non immeritò valeatis & vites excelſæ, & abietes fructuoſæ. De myſterio autem mutuæ continentiæ, quam inter vos, Deo teſte, ſeruatis, diu me, fateor, duplex opinio tenuit: vt virum quidem tuum arbitrarer hilariter hoc pudicitiæ munus offerre: te verò gignendo prolis deſiderio non hoc libenter admittere. Sed cùm glorioſus idem vir nuper mihi ante ſacroſanctum corpus beati Apoſtolorum Principis, intimaſſet ſanctum

Sæcularis potentia & humilis deuotio rarò inueniuntur.

deſiderium tuum, & pudicitiæ perpetuo conſeruandæ propoſitum, fateor, *Lætatus ſum in his quæ dicta ſunt mihi*, & exultaui vehementer. Iam ſiquidem ſolutum eſt in te illud antiquæ maledictionis elogium, quo primæ mulieri dictum eſt: *Sub viri poteſtate eris; & ipſe dominabitur tibi.* Conſtat planè Saraam caſtitatis ex tunc iam habuiſſe propoſitum, cum id fieret, quod ſacra de illa narrat Hiſtoria, quia deſierant Saræ fieri muliebria. Et inſuper illa dicit: *Poſtquam conſenui, & dominus meus vetulus eſt, voluptati operam dabo?* Quibus vtique verbis perſpicuum eſt, eam caſtitatis iam tunc tenuiſſe propoſitum. Et poſt hæc dixit Deus ad Abraham: *Omnia, quæ dixerit tibi Saraa, audi vocem eius.* Ecce, cui prius Abraham imperauerat, & Dominus dicebatur, iam illi per caſtitatis meritum obedire præcipitur, vt eius verbis iam in cunctis obediat, qui ſibi prius tanquam Dominus imperarat.

Pſal. 121. — *Gen. 3.* — *Gen. 18.* — *Gen. 21.* — Vxor merito caſtitatis, liberatur ab Euæ maledictione.

Cum quo illud etiam ſalutis exemplum ab eiſdem Patriarchis addiſcite, vt humanitatis officium non negligatis hoſpitibus exhibere. De his enim Apoſtolus cum præmiſiſſet: *Charitas fraternitatis maneat in vobis, & hoſpitalitatem nolite obliuiſci*; ſpecialiter addidit: *Per hanc enim placuerunt quidam Angelis hoſpitio receptis.* Sicut enim ſacra tradit Hiſtoria: *Cum veniſſent ad Abraham tres viri, feſtinauit in tabernaculum ad Saraam, dixitque ei: Accelera, tria ſata ſimilæ commiſce, & fac ſubcinericios panes.* Deinde ſequitur: *Ipſe verò ad armentum cucurrit, & tulit inde vitulum tenerrimum, optimum, & cætera.* In quibus vtique ſacri eloquij verbis hoc attendendum eſt, quoniam Abraham, vt humanitatem exhiberet hoſpitibus, non hoc Agar ancillæ præcepit, non ſeruis iniunxit, non hoc quibuſlibet domus ſuæ vernaculis imperauit: ſed ipſe per ſe potiſſimum, & vxorem ſuam, opus pietatis impleuit. Vnde præſto ſubiungitur: *Tulit quoque butyrum, & lac, & vitulum, quem coxerat, & poſuit coram eis; ipſe verò ſtabat iuxta eos ſub arbore.* Ipſe verò cum vxore ſua miniſtrabat hoſpitibus, nec humanitatis obſequium delegandum perſonis vilibus decernebat. Horum plane ſequebatur exemplum & vxor Theodoſij Imperatoris, de qua, vt eadem verba ſubnectam, Tripartita teſtatur hiſtoria: *Claudorum*, inquit, *atque debilium maximam habebat curam. Non ſeruis, non alios miniſtros vtens, ſed per ſemetipſam agens, & ad eorum habitacula veniens, & vnicuique quod opus haberet, præbens.* Moxque ſubiungit: *Sic etiam per Eccleſiarum xenodochia diſcurrens, ſuis manibus miniſtrabat infirmis: ollas eorum extergens, ius guſtans, offerens cochlearia, panem frangens, ciboſque miniſtrans, caliceſque abluens, & alia cuncta faciens, quæ ſeruis, & miniſtris mos eſt ſolemniter operari.* Væh nobis pigris, deſidibus, ac ſuperbis, qui hoc ſolum à nobis extorquere vix poſſumus: vt ſimplices ſumptus, & reſiduas ciborum noſtrorum quiſquilias in egenorum gremia ventilemus. Si quis autem fortaſſis aſſentator aſſiſteret, qui pro regij dignitate faſtigij eam à ſedulitatis huius miniſterio prohiberet, aiebat: *Aurum diſtribuere opus Imperij eſt: ego autem pro ipſo Imperio hoc opus offero bona mihi omnia conferenti.* Nec ſufficiebat illi, vt ipſa duntaxat operibus pietatis inſiſteret, niſi & Imperatorem, virum videlicet ſuum, ad eiuſdem ſanctæ deuotionis † infantiam prouocaret. Vnde & hæc eius verba ſunt: *Oportet*, inquit, *te ſemper, marite, cogitare quid dudum fuiſti, quid modò ſis. Hæc ſi ſemper cogitaueris, ingratus be-* A *neſactori non eris: ſed Imperium, quod ſuſcepiſti, legaliter gubernabis, & horum rerum placabis Auctorem.* De hac itaque muliere dicere poſſumus, quia primæ mulieri prorſus abſimilis, & diuerſa loquitur, & contraria, quam illa fecit, operatur. Illa ſiquidem prohibitum pomum primùm comedit, deinde viro, vt & ipſe comederet, ſuaſit: iſta verò viro ſuo & imitandæ conuerſationis exemplum, & ſanctæ exhortationis miniſtrauit eloquium. Illa igitur & agendo, & loquendo, de paradiſi poſſeſſione virum expulit: iſta ſuum verbis, & operibus reuocauit.

Heb. 13. — *Gen. 18.* — Humana officia in hoſpites non ſunt humilibus perſonis deputanda. — *Ibid. v. 8.* — Vxor Theodoſij Imp. operum miſericordiæ ſtudioſiſſima. — Hiſt. Trip. lib. 9. c. 31. — Beneficiorũ à Deo acceptorum grata. — † inſtantiã ſ. — Mariti ſalutis ſollicita. — *Gen. 3.* — Bona, ac malæ mulieris diſcrimen.

Noli prætereà, Domine mi, noli ſicut plerique ſæculi potentes, Eccleſiaſtici iuris confiſcatione diteſcere: ſed ſtude potius, B Eccleſias tenues prædiorum tuorum collatione ditare. Da terram, & tolle cælum. Poſſeſſiones tranſitoriæ transferantur in titulos hæreditatis æternæ. Dicam ſanè, quod mihi retulit Heinricus, venerabilis Rector cœnobij ad honorem beatarum Virginum Floræ, & Lucillæ in Aretino territorio conſtituti: Videſne, ait, Baſilicam prope aſtantem? Illac ſcilicet nobis iter erat euntibus. Hæc vulgo S. Maria Pauper antiquitus vocabatur. Cumque contingeret, vt Guilla mater egregij Marchionis Hugonis, per confinia iſta tranſiret, accidit etiam vt huius Eccleſiæ vocabulum ad eius perueniret auditum. Quam mox vt nobilis mulier, & inſignis C audiuit, indigna nimis, & quaſi nauſeando faſtidiens, Abſit, inquit, abſit, vt eam vocemus pauperem, quæ cæleſtis gloriæ genuit largitorem: abſit, inquam, vt in terra pauperis ſit digna vocabulo, quæ ſuper Angelos eleuata, diuitias poſſidet immortales in cœlo. Ac protinus intulit: Eſtne mei iuris hîc vlla poſſeſſio? Cui reſponſum eſt, quod haberet ibi villam, nouem quidem manſionibus ex antiquo more diſtinctam, quæ poſtmodum, iuxta modernam conſuetudinem, in plurimas eſt diuiſa. Hanc, ait, continuo iure Eccleſia iſta poſſideat, eamque de cætero nemo pauperem appellare præſumat. Talium ergo nobilium eſto ſemper æmula, nec te ad agendum ali- D quid generoſitas carnis, ſed potius linea prouocet ſanctitatis. Friuolum quippe eſt, proauorum iactare titulos, glorioſum Sanctorum præcedentium æquiparare triumphos. Helenam ſiquidem Conſtantini Principis matrem ſtabulariam fuiſſe Romana tradit hiſtoria. Vnde & Eutropij hæc ferè verba ſunt: *Conſtantio*, inquit, *mortuo, Conſtantinus ex obſcuriori matrimonio eius filius † de Britannia creatus eſt Imperator.* Cui ſcilicet aſſertioni beatus etiam in ſuis Epiſtolis adſtipulatur Ambroſius. Sed hæc obſcuritatem generis tanta præpollentium morum claritate mutauit, vt quamplures reperiantur in orbe Baſilicæ nominis eius titulo decoratæ: & quod aſſequi nequiuerunt Imperatrices præcelſa titulorum generoſi- E tate progenitæ, hoc ſtabularia per quamdam, vt ita dicam, nobilis vitæ proſapiam meruit obtinere. Precor igitur, notabilis Domina, & humiliter ſuggero, ſanctarum Principum teſtimonia collige, conuerſationis earum formam tibimet ante ora depinge: vt in earum contemplatione colligas quid tenere debeas, quid vitare. Nec tam delecteris ſublimitate natalium, quàm ſpiritualium decore virtutum: vt quæ nunc apud homines in terrena dignitate præcellis, apud Deum quoque, quod longè glorioſius eſt, in ſanctarum mulierum catalogo conſcribaris.

Heinricus Abb. SS. Floræ, & Lucillæ. — Guillę Marchioniſſæ pietas ac liberalitas in Dei Genitricem. — Glorioſum eſt Sãctorũ præcedẽtiũ æquiparare triumphos. — Eutrop. *hiſt. lib. 10.* — *† in S. Ambr. ſ. de obitu Theod. Imp.* — Helena Cõſtantini matrer pietate, gloriam acquiſiuit. — Sanctorum exempla nobis ad imitandum proponẽda.

A

EPISTOLA XV.

Ad B. Ducem & Marchionem.

ARGVMENTVM.

Hortatur, vt præſentia contemnens, ad futura tota mentis cogitatione feratur: neque terrenis, quibus affluebat, diuitiis ſit intentus: ſed ad cæleſtia,& ſempiterna animum erigat, eaque aſſiduè meditetur. B

Domno B. excellẽtiſsimo Duci, & Marchioni, Petrus Vltimus Monachorum ſeruus fidelem orationem in Chriſto.

NOn ignoro, præcellentiſſime Domine, quia ſi te omnipotens Deus aliquatenus non diligeret, nequaquam tibi tot hominum millia regenda committeret, inimicorum tuorum pedibus tuis colla ſubſterneret,& te præ cunctis Regni potentibus cum tanta gloria ſublimaret. Sed idcirco te diuina pietas temporaliter e tulit, vt ſi eius præcepta ſeruare ſtudueris, per terrena bona ad cæleſtia prouehat, per temporalia ad æterna perducat. C

Honoris terreni breuitas conſiderata, ad illius contemptum nos excitat.

Quapropter, chariſſime, ſecundum acutiſſimi ingenij tui prudentiam, ad cælum reſpice, breuiſſimæ huius vitæ terminum tibi ante oculos pone: & cum quo de tam ampla,& diuturna tua villicatione rationem ponere debeas, ſollicitus meditare. Quid enim prodeſt quemlibet hodie auro, gemmis, & purpura contegi, frequenter militum cuneis conſtipari; ſi cras contingit, eum nudum, & reum, omnique ſolat o deſtitutum, ad inferni ſupplicia pertrahi? Quid iuuat, ſi hodie quis temporali præditus poteſtate, terram facia. ſub ſuis pedibus tremere:& cras mendicus,& pauper de hoc mundo compellatur exire? Audi quid Salomon dicat: *Si centum annis vixerit homo, & in his omnibus lætus fuerit, reminiſcere debet temporis tenebroſi, & dierum malorum, quæ cum venerint, arguunt præterita.* Vbi enim ſunt modò tot Potentes ſæculi, tot inuictiſſimi Reges, qui cælo videbantur excellere,& totam penè mundi latitudinem ſub ſuæ poteſtatis imperio poſſidere? Nonne ſi ad eorum ſepulchra reſpicias, totum corpus illud, ſub quo mundus tremere cogebatur, vix vnius libræ pondus inuenitur? Hæc igitur, dilectiſſime, ſtudioſè conſidera, hæc ſedula mentis intentione tracta: & non quid es, ſed quid in perpetuum futurus es, diligenter examina.

Eccl. 11.

Regum potentiſſimorum finis.

Non quid ſumus, ſed quid futuri ſumus, conſiderare debemus.

Monaſt. S. Vincentij ex Petra pertuſa intelligit.

De Monaſteriis autem, quæ nunc tibi vicina ſunt, ex Dei parte deprecor, & humiliter peto, vt manum illis tuæ defenſionis adhibeas: & ab exercitus multitudine, qui tecum ſunt, non deprædari, vel moleſtari permittas. De Monaſterio autem S. Vincentij Excellentiam veſtram præ omnibus,& ſuper omnia rogo, vt illud ſpecialiter diligas. Prædia, quæ ab inuaſoribus detinentur, legali ſibi iure reſtituas, & à cunctis mortalibus protectionis tuæ ſcuto defendas. In hoc igitur Monaſterio euidenter appareat, ſi apud veſtræ Celſitudinis antes manus aliquid impetrare mea humilitas valeat.

EPISTOLA XVI.

Ad Adelaidem Duciſſam, & Marchioniſſam Alpium Cottiarum, habetur tom. 3. in opuſc. 18.

EPISTOLA XVII.

Ad Rainerium Marchionem.

ARGVMENTVM.

Rainerium Marchionem, cui pro peccatis eius expiandis, vt Hieroſolymam iret præceperat, cunctantem, & pro excuſatione itineris difficultates, & pericula in medium afferentem, ad pœnitentiam ſibi iniunctam peragendam incitare conatur: ac vt alacriter tam longum iter capeſſat, nulla eſſe pericula formidanda, quia Deus piorum hominum curam gerit, exẽplis oſtendit.

Domno Rainerio clariſsimo Marchioni, Petrus peccator Monachus ſalutem.

INiunxi tibi, vir magnifice, vt pro peccatis, quæ mihi confeſſus ẽs, Hieroſolymam peteres, diuinamq; iuſtitiam longinquæ peregrinationis ſatisfactione placares, ſed tu dum, iuxta Scripturam, neſcias quid craſtina pariat dies, rem differs in poſterum: & dum formidas incertos caſus itineris, certum tibi municipium non prouides manſionis:& ſic in te completur ſententia illa, quæ dicitur. *Qui obſeruat ventum, nunquam ſeminat, & qui conſiderat nubes, nunquam metit.* Nos plane quamdam tenemus in huius pœnitentiæ moderatione diſtantiam, vt nec omnes paſſim, qui nobis conſilium expetunt, ab hoc itinere compeſcamus, nec omnibus ire volentibus libera licentiæ fræna laxemus. His enim, qui regulariter viuunt, & vel canonicæ, vel monaſticæ religionis legitimè iura cuſtodiunt, ſuademus, vt in ea, qua conſtituti ſunt, vocatione permaneant: nec pro his in humano conſtituuntur arbitrio, ea, quæ neceſſaria proponuntur, omittant. Sicut ergo per Ioannẽ dicitur: *Teneant, qui habent: & nemo accipiat coronam eorum.* Hos autem, qui vel paludati mundo deſeruiunt, vel ſpiritualis quidem præferunt militiæ titulum, ſed profeſſionis ſuæ non cuſtodiunt inſtitutum, hortamur vt ſpiritualis exilij iter arripiant, tremendoque Iudici peregrè ſatisfaciant, cuius intra dominicæ curæ, ſollicitudines, leges, ac mandata non ſeruant. Et hoc modo vagando quietem, peregrinando patriæ ſibi prouideant manſionem. Itaque, dilectiſſime, noli tibi, quæ fingi, vel excogitari poſſint, aduerſa proponere, noli diuerſorum caſuũ muliebriter infortunia formidare: ſed *ſpera in Domino, & fac bonitatem.* Sæpe nimirum, vbi magis ex humana ratione diffiditur, illic propenſius ſuperna clementia ſubuenitur:& vbi ſolatium deſperamus humanum, diuinum plerumque cernimus adeſſe præſidium. Et, vt ex eo ſuper quo nunc agimus, loquamur itinere, religioſæ vitæ,&

Iacob. 4.

Eccl. 11.

Peregrinatio quibus expediat.

Apoc. 3.

Pſal. 36.

In humani ſolatij diffidentia, adeſt diuina clementia.

Exemplum diuinæ prouidentiæ in peregrinos.

honeſtæ grauitatis fratre noſtro atque commonacho Richardo referente, didicimus: quod hormo octo viri, expleto pij deſiderij voto, dũ ab Hieroſolymis repedarent: ſed eos per inhabitabilia gradientes loca, quatriduana iam fames vehementer affligeret, diuinam cœperũt vnanimiter implorare clementiam, vt laborantibus in extrema calamitate ſuccurreret: &, qui dat eſcam omni carni,

Pſal. 135. ſibi quoque ſaltem quælibet alimẽta in tantæ neceſſitatis articulo non negaret: qui mox, oratione completa, panem in via iacere conſpiciunt, & enormis vtique magnitudinis, & miri candoris. Mirantur ad commune ſpectaculum, non vtique neſcij, quia tanti ponderis moles de ſarcina neſcientis geruli nequaquam potuiſſet elabi. Tunc ſupernæ miſericordiæ beneficium recognoſcunt, & panem diuini muneris, vt erant octo, in totidem partes diuidunt. Ea quo nimirum ita ſunt ſuauiter, ac ſufficienter expleti, vt in omni vita ſua nullis fuerint dapibus vberius recreari.

Idem frater noſter Richardus aliud quoque retulit, quod ſilentio prætereundum eſſe non arbitror. Ait enim, quod Agius frater noſter, vir videlicet ætate grandæuus, & religione conſpicuus, dum adhuc eſſet in ſæculo conſtitutus, orationis ſtudio pergebat ad B. Archangeli Michaelis Eccleſiam, quæ eſt iuxta Sipontum, in Gargano mõte conſtructa. Hic cum germano ſuo, ſæculari videlicet viro, vnum duntaxat equum habebat, cui per alternas vterq; viciſſitudines inſidens, vtcumque laborem itineris temperabat. Sed cum coniatores ſuos ad portandas ſarcinulas auxilio indigere conſpiceret, admonuit fratrem, vt a iumenti vectatione vterque quieſceret, illudque pro charitate ſociorum portandis eorum oneribus publicaret. Porro dum laſſati longioris viæ labore quieſcerent, ciboque deficientem ſtomachum recrearent, præfatus frater Agius panem quidem in poculo vino commiſcuit, ſed iuxta ſe ponens, refectionem interim differens, conquieuit. Quibus ita quieſcentibus, ecce latrunculi repentino impetu ſuperueniunt, & eorum omnia cum equo ſimul diripientes, abſcedunt. Vnus autem eorum ſubſtitit, & fratris Agij cibum, potumque conſumpſit: quẽ protinus intolerabilis dolor inuaſit, & donec omnia compulſus euomeret, ab eius viſceribus feralis anguſtia non receſſit. Tunc agili pernicitate ſubſiliens, celeriterque percurrens, ſociis perſuaſit, quia niſi iumentum Dei famulo quantocyus redderent, imminens vltionis diuinæ periculum non vitarent. Qui diuinitus tremefacti, confeſtim ad Dei hominem redeũt, præſumptionis ſuæ gementes indulgentiam quærunt, ſimulque iumentum cum his, quæ nihilominus fuerant ablata, reſtituunt. Sic itaque diuina pietas ab eorum tuitionis auxilio non elongat, quos in ſuæ deuotionis obſequio laborare conſiderat.

Exemplum diuinæ protectionis erga pios peregrinos.

Diuina vltio in latronem.

Frater etiam noſter Bonizo, vir videlicet veteranus, & ſanctus, qui iã per plurimos annos in Eremo perſeuerat, & continentioris vitæ rigorem ſenilis in eo debilitas non relaxat, ſicut nobis ipſe retulit, dum ab Hieroſolymis nauigio remearet, naufragium paſſus eſt. Intumeſcentibus nempe procellis, naue ſubmerſa, omnibuſq; ſociis marini diſcriminis tempeſtate peremptis, iſte ſaccum, qui bombacis inuolucro plenus erat arripuit: eique inter fluctiuagos vndarum cumulos præſidens, per tres ferè dies, & duas noctes tamquam vir pugnator, marina congrediens, cum morte cõflixit. Cõtigit autẽ vt remiges quidam æquora marina ſulcantes, eum procul aſpicerent, quem ad ſe pie ſublatum, & cibo reficiunt, & humanitatis curas impendunt. Sic ergo qui Paulum die ac nocte ſub pelagi profunditate ſeruauit illæſum, fratrem etiam hic, ne marina voragine ſorberetur, in ipſa compugnantiũ procellarũ continuit alluuione ſuſpenſum; & cuius virtute Ionam voracis beſtiæ guttur euomuit, eius imperio, huic etiã viro, non ad ſorbendum, ſed ad cuſtodiendum, ſeſe mollis vnda ſubſtrauit. Hos igitur, & huiuſmodi ſupernæ miſericordiæ floſculos, vir inſignis, internis obtutibus adhibe, de propriis quidem, vt dignum eſt, viribus ambige, de illius autem, qui vbique omnipotens eſt, indeficua tuitione præſume. Caro quidem degener trepidat, ſed ingenuus feruor prompti ſpiritus inardeſcat Egredere, ſatage, contende. Ille dux erit itineris, qui remunerandæ auctor eſt voluntatis Tuum eſt iter arripere, Dei eſt quærentis ſe, veſtigia gubernare. Effectum bonis operibus adhibet, qui pij cordis mouet affectum. Et qui hominis ad benè agendum ſpiritum prouocat, ipſe proculdubio piæ intentionis vota conſummat.

Exemplum Monachi peregrini diuinitus à naufragio liberati.

Act. 27. *2. Cor. 11.*

Ionæ 2.

A B C D E

EPISTOLA XVIII.

Ad Guillam Comitiſſam Rainerij Marchionis vxorem.

ARGVMENTVM.

Guillam Rainerio Marchioni recẽter nuptam, tamquam nouitiam, quid facere debeat, inſtruit: nempe, vt viduarum, & pupillorum ſpolia, ſicut in domo viri ſui ſollẽne erat, non concupiſcat: ſed potius curet vniuerſa iniquè ablata reſtitui, ad quas rapinas euitandas in poſterum; magnum adiumẽntum futurum ſcribit, ſi agriculturam diligentius exerceri iubeat: eleemoſynas quoque; vt largiatur, hortatur.

Guillæ clariſſimæ Comitiſſæ, Petrus peccator Monachus orationis inſtantiam.

QVONIAM rei, ex qua conflictus oboritur, melius eſt gratuitam ignorantiam poſſidere, quam de comparanda ſemper obliuione confligere, iuuenculis mulieribus, quarum formidamus aſpectus, rarò litterarum præbemus alloquium. Ego certè qui iam ſenex ſum, anus quidem faciem rugis exaratam, ac lippientium oculorum fluoribus madidam, ſecurus intueor, licenter attendo: à venuſtioribus autem, atque fucatis, ſic oculos tamquam pueros ab igne cuſtodio. Infœlix quippe cor meum, quod Euangelica tenere myſteria centies perlecta non ſufficit, ſemel aſpectæ formæ memoriam non amittit: & ibi vanitatis imaginẽ obliuio non intercipit, vbi lex diuino deſcripta digito nõ permãſit. Sed hæc aliàs. Nec enim hic deſcribere, quæ mihi ſunt noxia, ſed potius, quæ tibi poſſint eſſe ſalubria, iudicaui. Tranſiſti ſanè, filia, per nuptialis iura connubij in domum ſatis quidem amplam, ſed, fateor, malè moratã: opibus, & dignitate conſpicuam, ſed deprauata viuendi lege confuſã. Frange igitur peruerſi ritus regulam, quam inueniſti, tolle confiſcationes pauperum iniuſtos canones, & illationes inhibe ruſticorum: & ad Ioſiæ Regis exemplum, conde noui ordinis inſtitutum. Ille

Mulierum memoria difficile labitur.

Quid faciẽdũ iis, qui Regni deprauaticurã ſuſcipiunt. Ioſiæ Regis zelus, ac iuſtitia. *4. Reg. 23.*

quippe reperit Regnum Iuda idolorum cultibus deditum, & non modò paterni, ſed auiti ſacrilegij vetuſta contaminatione pollutum: ſed mox, vt Scriptura teſtatur, omnia vaſa, quæ facta fuerant Baal, in conualle Cedron igne combuſſit, aruſpices, qui ſacrificabant in excelſis, araſque deleuit: contriuit ſtatuas, ſuccidit lucos, altaria polluit, & effeminatorum ædiculas prophanauit. Et quia longum eſt omnia dinumerare quæ fecit, hoc ad compendium referre ſufficiat, quoniam & abominabilia cuncta ſubuertit, & templum Domini cum legalibus cerimoniis pollucibiliter inſtaurauit. Tu quoque ſancti Regis æmula, repertum deſtrue vetuſtæ confuſionis ordinem, & ſalutaris induc innocentiæ nouitatem. Nam etſi non inueneris illic, quod deſtruas, idolum: ſed inueniſti, quod æquè plectendum eſt, auaritiam, quæ teſtante Apoſtolo, *ſeruitus eſt idolorum*. Nõ dulce ſapiant in faucibus tuis teculæ pupillorum, altilia viduarum: Domino per Moyſen terribiliter intonante, *Viduæ* inquit, *& pupillo non nocebitis: ſi læſeritis eos, vociferabuntur ad me, & ego audiam clamorem eorum, & indignabitur furor meus, percutiamque vos gladio, & erunt vxores veſtræ viduæ, & filij veſtri pupilli.* Ac ſi dicatur: Si vos virili ſolatio deſtitutos, & orbatos parentibus læditis: & vxores quoque veſtras, ac liberos digna mei furoris vltione percutiam: viduas ſimiliter, & pupillos in proximo relinquitis: vt eos quiſpiam impunè valeat lædere, ſicut & vos ſecurè confiditis hos quaſi ſine talione poſſe vexare.

Epheſ. 5.
Pupillorum patronus Deus eſt.
Exod. 22.

Vt autem hanc Domini ſententiam non longinquo, ſed ex domeſtico potius aſtruamus exemplo, ſoceri tui, Vguzonis ſcilicet Marchionis vterinus frater olim fuit Comes Vbertus, cuius vxor, dum in caſtro quod Sciffena dicitur, habitaret, cuidam viduæ porcum tulit, eoque per coquorum induſtrias ad edulium præparato, pranſura diſcubuit. Vidua verò quia victimam ſibi reddi iam ſæpe rogauerat, ſed ne hoc quidem, vt patienter audiretur, obtinere potuerat, mulieri ſolemniter conuiuanti, dolore transfixa ſe mulier obtulit: &, vt tenue ſaltem fruſtulum de ſuo ſibi nutrimẽto porrigeret, poſtulauit. Quia non merueram, inquit, de nutrito ſpei meæ conſueto more gaudere, liceat ſaltem extremi guſtum ſaporis attingere. Quam petitione inſluens, atque ſuperbiens matrona deſpexit: eique, quia numquam ex illo manducaret, non ſine contumeliæ iurgio denuntiauit. Sed, ô diuina iuſtitia ad plectendam impietatem, atque ſuperbiam, gladio ſemper vltionis accincta! eodem plane die poſt prandium, dum præfata Comes in caſtrenſis valli ſederet ſecura crepidine, & ſaginatis ex aliena calamitate viſceribus, nullius ruinæ periculum formidaret, repentino mox ſubſiciuo munitionis ager obruitur, & ſuper infelicem mulierem immenſa ruentis promontorij congeries cumulatur, perſtrepentes vndique phalanges hominum confluunt, foſſores accedunt, terræ viſcera perſcrutantur, & dum diuerſis ferramentorum generibus collapſa terræ moles hinc inde perfoditur, vix tenue cõtriti cadaueris veſtigium reperitur. Oſſium ergo, artuumque particulas, quas non ſine magni laboris inſtantia, vt ita loquar, exculpere potuerunt, ſepulturæ tradiderunt. Sic ſic diuidi per fruſta ſui corporis meruit, qui fructum ſuiuæ carnis pereuti viduæ denegauit.

Exemplum diuinæ vltionis.
Vbertus Comes frater Vguzonis Marchionis.
Infelix mors Comitiſſæ, quę porcum à vidua ſublatum comederat.

Noli ergo, nobilis filia, de rapinis pauperum viuere: ſed alimenta per violentias acquiſita, tamquam venena ſerpentium perhorreſce. Et cum Apoſtolus vnumquemque manibus ſuis laborare præcipiat, vt habeat vnde tribuat neceſſitatem patienti: tu fac agriculturis vehementer inſiſti, vt ad indigentibus præbenda ſolatia, horrea tua valeant prouentuum benedictione repleri. Enimverò, ſicut in libro virorum illuſtrium legitur, Hilarius Arelatenſis Epiſcopus, vt indigentibus in neceſſitate ſuccurreret, tanta fuit non modò mentis pietate, ſed & proprij corporis anxietate ſollicitus, vt agros ipſe ſupra vires ſuas excoleret, & homo genere clarus, longeque aliter educatus, ruralibus ſe laboribus cruciaret. Sed neque hoc ſolum te ſufficiat admoneri, vt aliena non rapias, ſed addendum eſt inſuper, vt quæque compereris ante te prærepta, reſtituas. Nam & antiquus ille Romanorum dux Scipio, cum Carthaginem victor obtinuiſſet, cuncta Vrbibus Italiæ, Africæ, atque Siciliæ ſpolia reddidit, quæ ſcilicet illis à Carthaginenſibus olim ſublata cognouit. Et quod à ſuis cultoribus Euangelium nunc extorquere vix ſufficit, Euangelio necdum coruſcante, vir Gentilis impleuit. Sed ad hæc fortè reſpondeas, quia niſi vir in his omnibus auctor exiſtat, ad hæc implenda vaſculum infirmũ non aſpirat. Verum plane nec diffitemur, quia cũ ad virum mulieris ſit diuinitus decreta conuerſio, indiget plerumque ſexus infirmior auctoritate virili: ſed vbi mulier rectius iudicat, dignum eſt, vt ei vir auctoritatis ſuæ legibus non obſiſtat. Pro viro ſcilicet eſt hoc iudiciũ, non cõtra virum. Ozias plane ſacerdos in affutura Domini miſeratione quinque dierum terminum ſtatuit, ſed hoc iudicium magnanimis illa Iudith corripiens, improbauit: *Non eſt*, inquit, *iſte ſermo qui miſericordiã prouocet, ſed potius qui iram excitet, & furorem accendat.* Abigail quoque dum ſtulti Nabal ſententiam mutat, à ſuæ domus excidio vibratos Dauid gladios reuocat: quæ nimirum pro Nabal fecit, dum peruerſum eius iudicium ſeruare contempſit. Manue cum vidiſſet Angelum, deſperare cœpit, ſed puſillanimitatem eius eneruiter fluctuantem, vxor erexit: Morte, inquit, moriemur, quia vidimus Deum. Cui mulier, Si Dominus, ait, nos vellet occidere, de manibus noſtris holocauſta, & libamenta non ſuſciperet. Porro ſi numquam mulieri vir obtemperaſſe debuiſſet, nequaquam Abrahæ Dominus diceret: Omnia, quæ dixerit tibi Sara, audi vocem eius. Dignum eſt ergo, vt quidquid per iniuſtitiam patrum, quidquid aliis violenter ablatum, domui, cui nunc præes, adiacere cognoueris, in quantum tibi poſſibile eſt, reddere non moreris: ne tibi videatur illud conuenire, quod ſcriptum eſt: Qui in alieno fideles non fuiſtis, quod veſtrum eſt, quis dabit vobis? Sic ergo, venerabilis filia, domus tuæ mores inſtitue: rapinas pacis, & violentiæ reprime: miniſteria diffrenata ſub diſciplina compeſce. Sic, inquam, quæ tibi commiſſa ſunt, in voluntate Dei cuncta diſpone: vt peracto breuiſſimi temporis villicatu, ad hæreditatis æternæ merearis euolare faſtidium.

Epheſ. 4.
Hilarii Epiſcopi Arelatenſis pietas admirabilis.
Regum nõ modò aliena non rapere, ſed etiam aliorum fraude direpta reſtituere.
Scipionis iuſtitia. Tit. Li. Dec. 3. li. 10.
Mulieribus virilib. obediendum.
Iudith 8.
1. Reg. 25.
Iudith 13.
Gen. 21.
Luc. 16.

EPISTOLA XIX.

Ad Blancam ex Comitiſſa Sanctimonialem, habetur tom. 3. eſtque opuſcul. 50.

Finis libri ſeptimi.

B. PETRI

B. PETRI DAMIANI
S.R.E. CARDINALIS, EPISCOPI
Oſtienſis, Ordinis Sancti Benedicti,

Epiſtolarum Liber Octauus, & Vltimus.

Ad Viros Illuſtres, & alias priuatas perſonas.

EPISTOLA PRIMA.
Ad Cinthium Vrbis Præfectum.

ARGVMENTVM.

Cinthium Præfectum Vrbis extollit, iuſtitiæ, æquitatiſque defenſorem: & populum ſibi commiſſum non minus verbis, quàm exemplo inſtruentem. Hinc ſumpta occaſione de officio Concionatoris diſſerit. Hortatur poſtremò eumdem, vt in via, quam ſemel inceperat, conſtanter perſiſtat: pauperesque & eum, cui non eſt adjutor, Eccleſiæque præcipuè, facultates tueatur.

DOMNO Cinthio Vrbis Præfecto, Petrus peccator Monachus ſalutem.

PROPRIAE virtutis audire præconium, ſicut vanos in jactantiam erigit, ita bonos, ac ſobrios ad gratiam humilitatis accendit: immò magis ad recti operis prouocantur augmentum, dum attolli fauoribus audiunt collata ſibi dona virtutum. Heri planè, dum in Eccleſia B. Petri Apoſtolorum Principis de præſentis tunc Epiphaniæ ſolemnitate, prout diuina clementia ſuggerebat, concionaremur ad populum; ita locutus es, non vt Præfectum Reipublicæ, ſed potius vt Sacerdotem decebat Eccleſiæ: nec ſæcularis hominis verbum, ſed Apoſtolicæ prædicationis audiebatur eloquium. In quo nimirum, quem imitari cenſendus es, niſi illum, qui Rex, & Sacerdos, & mundum regit per diuinæ virtutis imperium, & ſemetipſum Patri pro nobis obtulit ſalutaris hoſtiæ Sacramentum? Nos etiam per eiuſdem Redemptoris gratiam, cuius membra ſumus, idipſum quod ipſe eſt, vt eſſemus, accepimus. Vnde Ioannes in Apocalypſi dicit: *Qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo: & fecit nos regnũ, & ſacerdotes Domino, & Patri ſuo.* Et Petrus: *Vos,* inquit, *genus electum, regale ſacerdotium, gens ſancta, populus acquiſitionis: vt virtutes annuntietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen ſuum.* Conſtat ergo quemlibet Chriſtianum eſſe per gra-

Chriſtus Rex, & Sacerdos.

1. Cor. 6.

Apoc. 1.

2. Pet. 1.

[A] tiam Chriſti ſacerdotem, vnde non immeritò debet eius annuntiare virtutem. Tu præſertim hujus Sacerdotij, & Regni euidenter imitaris exemplũ, dum & in tribunalibus legitimæ ſanctionis iura promulgas, & in Eccleſia perſequeris exhortationis inſtantiam, aſtantis populi mentes ædificas. Ego autem, cui per ſacerdotalis ordinis gradum injunctum eſt prædicationis officium, vocis incommodum patior, atque ideo ad ſatisfaciendũ plurimæ plebis auribus non aſſurgo: ſed dũ Apo lolicæ gratiæ Sacerdotes, Gregoriũ videlicet, & Ambroſium, fractum ſtomachum, vociſque defectum conquerentes attendo, deſperatione poſtpoſita, mentem in ſtatum viuidæ conſolationis attollo; nec erga [B] me deputo tremendi Iudicis iram, quod tam ſublimibus viris ad humilitatis arbitror perueniſſe cuſtodiam. Illud me potius angit, illud atrocius mei cordis arcana transfigit, quia dum voce raucio, ſicut docendi facultate non affluo, ſic etiam vel exiguum lucidæ conuerſationis igniculum non emitto. Perfecto Prædicatori duo ſunt permaximè neceſſaria, videlicet vt ſententiis doctrinæ ſpiritualis exuberet, & religioſæ vitæ ſplendore coruſcet. Quod ſi Sacerdos quiſpiam ad vtrumque non ſufficit, videlicet vt & vita clarus, & doctrinæ facultate ſit profluus; melior eſt vita proculdubio, quàm doctrina. Dulcior quippe eſt fructus operũ,

Conſulo Scholia. Chriſtiani ſunt Chriſti Sacerdotes.

Prædicatori neceſſaria ſunt doctrina, & ſanctitas vitæ. Sanctitas morum efficacior eloquentia.

quàm folia nuda verborum. Et plus valet vitæ claritas ad exemplum, quã eloquentia, vel vrbanitas accurata ſermonum. Quamobrem in ipſo Dominicæ natiuitatis articulo, ſicut Euangelica teſtatur hiſtoria: *Paſtoribus Angelica virtus apparuit, eoſque Dei claritas circumfulſit.* Vbi præſto ſubjungitur: *Quia dixit illis Angelus: Nolite timere: ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus eſt vobis hodie Saluator, qui eſt Chriſtus Dominus, in ciuitate Dauid.* In manifeſtatione verò, qua Magis quærentibus oſtenſus eſt, index eiuſdem Redemptoris noſtri ſtella luce quidem radiauit, ſed verba non protulit. Quid ergo deſignatur per Angelum, qui & ſplendore claruit, & Dominum nunciauit, niſi geminæ gratiæ prædicator, qui ſcilicet & doctrinæ verba exuberat, & ſanctæ religionis ſplendore coruſcat? Quid verò per ſtellam, niſi ſimplex quilibet honeſtæ vitæ Sacerdos innuitur, qui licet affluentis eloquij facultate non polleat, claris tamen operibus, velut quibuſdam laudabilis vitæ radiis micat: & quos non erudit verbo viuæ conuerſationis, informat exemplo? Quia ergo Sacerdotes Eccleſiæ ſunt cæli, qui enarrant gloriam Dei; neceſſe eſt vt Sacerdos, qui Prædicatoris officio fungitur, & doctrinæ ſpiritualis imbribus pluat, & religioſæ vitæ radiis ſplendeat: inſtar illius Angeli, qui natum Dominum paſtoribus nuntians, & ſplendore claritatis emicuit, & quod euangelizare venerat, verbis expreſſit. Hinc eſt, quod per Malachiam dicitur: *Labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiã, & legem requirunt ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum eſt.* Quod ſi non poteſt eſſe Angelus, qui per linguam Prædicatoris officium nauiter impleat, ſi ſaltem ſtella, quæ radios ſanctæ conuerſationis emittat. Hoc ipſum ſiquidem ſtella ſplendore ſuo Magis innotuit, quod lingua loquens Angelus paſtoribus nuntiauit. Vnde per Danielem dicitur: *Qui docti fuerint, fulgebũt quaſi ſplendor firmamenti; & qui ad iuſtitiam erudiunt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates.* Neceſſe eſt tamen vt clarius per vitæ meritum luceat, qui facundæ prædicationis affluentia non abundat. Hinc eſt quod Moyſi, qui de ſemetipſo colloquenti Domino dixerat: *Obſecro, Domine, non ſum eloquens ab heri, & nudius tertius: & ex quo locutus es ad ſeruum tuum, impeditioris, & tardioris linguæ ſum:* adeo poſtmodum facies clarificata reſplenduit, vt filiorum Iſraël viſus obtunderet, & in eum præ ſplendoris magnitudine reſpicere non valerent. Aaron verò, de quo illi diuinà voce reſponſum eſt: *Aaron frater tuus Leuites, ſcio quod eloquens ſit:* nullus ſupernæ claritatis ſplendor acceſſit. Quibus planè dum quid diuinitus injunctum fuerit ſolerti meditatione conſidero, vtriuſque munus à te ſuppleri quadam operis imitatione perpendo. *Ego,* inquit, *ero in ore tuo, & in ore illius: & oſtendam vobis quid agere debeatis: ipſe loquetur pro te ad populũ, & erit os tuum: tu autem eris ei in his, quæ ad Deum pertinent.* Nam dum populi multitudinem Præfectoria iuriſdictione, & iudiciariæ poteſtatis vigore coërces, quid aliud quàm Aaron officium imples? Et cum eundem populum ad ea, quæ Dei ſanctis exhortationibus prouocas, quid aliud quam Moyſi ſpirituale propoſitum pius æmulator vſurpas? Age igitur, macte virtute, vir ſtrenue, & in agro Domini tamquam duplex operator exerce: proſice, ſatage, labora: & in his, quæ glorioſè cœpiſti, glorioſius perſeuera. Modò forenſe litigium examine iuſtitiæ dirimens: modò ſeruata menſura tui ordinis, in Eccleſia ſalutiferæ exhortationis verba depromens, modò in his quæ ad Deum pertinent,

Luc. 2.

Prædicatores perfecti in Angelo Chriſti Natiuitatis nuntio exprimuntur.

Matth. 2.

Prædicatores ſola vitæ probitate clari, per ſtellam Magorum deſignantur.

Prædicatores ſũt cæli.

Pſal. 18.

Malach. 2.

Dan. 12.

Vbi doctrina non ſufficit, ſanctitas abundet.

Exod. 4.

Exod. 34.

Exod. 4.

Ibid. v. 15.

Gubernator populorum quos imitari debeat.

Non enim hoc dicit ſcriptura de Benjamin filio Iacob, ſed de Iod filij Gera, filij Iemini.

A Moyſis veſtigia ſequere: modò in cauſarum, negotiorumque ſæcularium calculis, Aaron ſacerdoris exempla propone. Eſto itaq; † Benjamin, qui vtraque manu vtaris pro dextera: quatenus ſic jurgia tumultuantis populi per diſciplinæ vigorem reprimas, vt in quantum tui ordinis facultas ſuppetit, etiam Eccleſiaſtici ſtatus iura componas. Videatur in te, de ore Ieſu prodire gladius ex vtraque parte acutus, vt mucro, quo præcingeris, & tumentia rebellium corda perterreat, & à peruerſorum quorum iber violentiis, inopes, ac pupillos, & Eccleſiaſtica præcipuè iura defendat. Sentiant te tranſgreſſores legum, violatæ iuſtitiæ vindicem: gaudeant te ſuper ſe Rectores Eccleſiarum ſtrenuum, atque ſollicitum vigilare cuſtodem. Eſto Dauid in B ſanctæ diſcretionis arte diſcipulus, qui & clementer indulſit ſe perſequentibus veniam, & rigidam tenuit in alienæ cædis vltione cenſuram. Iudæ quoque Machabæi te pediſſequum exhibe, qui ad hoc non ceſſabat, & fulmineus in hoſtes irruere, & tumentia tyrannorum colla gladiis vltoribus obtruncare: vt contribules ſuos ab imminenti ſæuientium barbarorum cæde protegeret. Pro tuendis ergo facultatibus Eccleſiarum infœderabiliter dimicans, violentos pauperum oppreſſores vlciſcere: æquitatis atque iuſtitiæ loricam tene, totum te non domeſticæ curæ, ſed Reipublicæ conſtanter impende. Ita ſuperſtitem te, & patrem patriæ nuncuper Roma, & idoneum ſe defenſorem habe- C re ſancta gratuletur Eccleſia. Poſt obitum quoque apud vtramque, & memoria tua ſemper in laude, & nomen ſit in benedictione.

† Benjemini.

Apoc. 1.

1. & 2. Reg. lib. 6.

1. Machab. lib. paſſim.

SCHOLIA.

CONSTAT *ergo quemlibet Chriſtianum eſſe per gratiam Chriſti Sacerdotem: vnde non immeritò debet eius annunciare virtutem.*] Quoniam hæretici noſtri temporis, non agnoſcentes cum Eccleſia Catholica Sacramentum Ordinis, abutuntur illo Petri teſtimonio, quo fideles omnes vocat genus electum, regale ſacerdotium; cùm tamen eo loco S. Petrus vtatur conſueto quodam loquendi modo ſacris literis haud ſanè inuſitato: vt id dicatur in- D definitè eſſe apud omnes, quod apud aliquos ex multitudine reperitur; quemadmodum dicimus, apud Germanos eſſe Imperium recto, ac vero ſenſu, non quòd omnes Germani ſint Imperatores. De hac phraſi loquitur Auguſtinus, *lib. contra Donatiſt. poſt collat. cap.* 20. & Patres alij vltro fatentur S. Petrum innuiſſe quoddam Sacerdotium myſticum, quo laicus cenſetur immolare prauas cupiditates, & offerre Deo hoſtias mundas operum bonorum. De hoc Sacerdotio videndus Leo Magnus *ſerm. 3. in anniuerſ. aſſumptionis ſuæ* Thom. Card. S. Sixti *in Ientacul.* 3. exponens illa Petri verba: *Ad quem accedentes lapidem viuum, ab hominibus quidẽ reprobatum, à Deo autem electum, & honorificatum:* E *& ipſi tamquam lapides viui ſuperædificamini in domos ſpirituales, ſacerdotiũ ſanctum, offerentes ſpirituales hoſtias.* Quæ verba intelligi debere de Sacerdotio non propriè, ſed metaphoricè, ex iis ipſis clarum fit. Nam metaphorico ſermone propoſuit S. Petrus lapides viuos ſuperædificari in domos ſpiritales, & metaphorico ſermone ſubjungit, ſpiritales hoſtias. De quibus vtique patet Petrum metaphoricè loqui de Sacerdotio nempe virtutis, quo aliquis offert opera virtutis Deo. De quo etiam myſtico, vel metaphorico Sacerdotio, & non propriè ſumpto, noſtrum Cardinalem loqui, dubitari non debet.

EPISTOLA II.

Ad eumdem Cinthium Vrbis Præfectum.

ARGVMENTVM.

Eumdem Cinthium reprehendit, quod propter orationis fortaſſe ſtudium, commiſſum ſibi jus populo dicendi múnus non impleret. Oſtendit igitur quàm ſit laudabile, quantique meriti, iuſtitiam adminiſtrare.

B

Domno Cinthio Præfecto, Petrus peccator Monachus ſalutem in Domino.

DILECTISSIME, qui tantæ dignitatis adminiſtras officium, formidabile valde eſt, ſi te reddas aliquando torpore deſidiæ reſolutum. Multas ſiquidem aduerſum te fieri querelas audio ab his, qui negotiorum cauſas habent: quia videlicet legalis judicij ſanctionem à te obtinere non præualent. Audi ergo quid vir Sapiens dicat: *Iudex ſapiens iudicabit populum ſuum, & principatus ſenſati terræ ſtabilis erit.* Secundum iudicem populi, ſic & miniſtri eius: & qualis rector eſt ciuitatis, tales & inhabitantes in ea. Quibus † itaque verbis apertè colligitur, quia ſi tu ſeruaueris iuſtitiam, ac probè fueris iuſtus: iuſti fient non modò miniſtri, ſed & quique tibi ſunt in vrbana plebe ſubjecti. Caue ergo ne propter peculiaris orationis ſtudia, quibus inſiſtere fortè contendis, diſciplinam tam innumerabilis populi, qui tibi commiſſus eſt, negligens: & propter proprium commodum, communemſ alutem plebis, quæ iuſtitiam à te præſtolatur, omittas. Scriptum quippe eſt: *Qui conſeruat legem, multiplicat orationem, & ſacrificium ſalutare, attendere mandatis.* Iuſtitiam ergo facere, quid eſt aliud quàm orare? Alibi quoque ſcriptum eſt: *Iuſtitia eleuat † gratias.* Et Pſalmiſta: *Beati,* inquit, *qui cuſtodiunt iudicium, & faciũt iuſtitiam in omni tempore.*

Eccl. 10.

Qualis eſt vrbis rector, tales inhabitãtes.

† vtique.

C

Eccl. 35.

Diuinæ legis ſeruandæ attendere ſalutare eſt ſacrificium.

Prou. 14.

† Gentes.

Pſal. 105.

D

Memini planè excellentiſſimum Ducem Gothifredum mihi retuliſſe, quæ ſcribo: Auunculus, inquit, meus, æquè nomine Gothifredus, præpotens videlicet vir, ad faciendam iuſtitiam nimis erat intentus, & ſuper ſubditos ſibi populos legalium ſanctionum diſciplinam, vigoremq; tenebat: adeo vt aliquando, congregata coram ſe plebis innumeræ multitudine, ipſe Dux excelſa voce clamaret: Proferat cauſam ſuam in medium, qui vult habere iudiciũ. Cumque hoc præconis officio functus tertiò diceret, & nullus è tanto populo reſponderet; intellexit omnibus ſatisfactum, inditempta prorſus atque ſopita omni lite cauſarum. Tunc equum lætus aſcendit, & populum non jurgantem, ſed pace mutua perfruentem, cum gaudio dereliquit. Poſt cuius obitum, vir quidã raptus in ſpiritu, per ſoporem ductus eſt ad infernum, & diuerſa pœnarum tormenta conſpexit: inter quæ vidit Richardum Verdunenſem Abbatem, velut excelſas machinas erigentem, & anxium, atque ſollicitum, tamquam munita caſtrorum propugnacula conſtruentem. Hoc enim morbo laborauerat Abbas ille, dum viueret, vt in extruendis inaniter ædificiis, omnes ferè diligentiæ ſuæ curas expenderet, & plurimas facultates Eccleſiæ in friuolis hujuſmodi næniis profligaret. Quod ergo fecit in vita, hoc perferebat in pœna. Is itaque, qui

Gothifredus ſenior Dux Tuſciæ Gothifredi ſenioris Ducis iuſtitia.

E

Abbatis excelſas ſi machinarum ſtructuris pœna.

A

hæc in ſopore cernebat, dum hinc inde plurima curioſus attendit, viſus eſt ſibi videre auunculum meum, qui ſuperius dictus eſt, in aureo ſubſello præſidentem. Cui nimirum duo Angeli videbantur aſſiſtere, & flabella manibus ventilantes, conabãtur æſtus in eius facie, more miniſtrantiũ, temperare. Cumque quis eſſet ille, is qui hæc videbat, inquireret, reſponſum eſt ei: Inſtit a Nimirum qui iuſtitiam, dum viueret, fecit: ipſum quoque poſt mortem iuſtitiæ vocabulum meruit. Tu etiam, dilectiſſime, nani.et officium tibi credit̃æ adminiſtrationis exerce, vt tamquam commiſſæ vineæ te operarium credas, nec à laboris exercitio torpeas, ſi nummum dignæ remunerationis expectas. Legalium itaque ſanctionum ſeueritas reprimat, quos honeſtatis pudor ab exceſſibus iniuſtitiæ nõ coarctat, vigoremque ſentiant legis, quos rectitudinis limite in præuaricare cõuincit violentia prauitatis: vt dum his, qui tibi ſubjecti ſunt, ſua cuique iura ſeruantur, tibi quoque miniſterij tui merces apud Deum digna ſeruetur.

Gothifredi ſenis iſtius Ducis præmium.

B

EPISTOLA III.

Ad Albertum virum clariſſimum.

ARGVMENTVM.

C

Albertum quemdam, virum potentia, & nobilitate illis temporibus inſignem, ad debitam parentibus exhibendam reuerentiam, hac Epiſtola cohortatur, propterea quod audierat ab illo matrẽ nõ in eo, quo decebat honore, præ vxoris amore, haberi, quod vt graue crimen exaggerat.

Alberto clariſſimo viro, Petrus peccator Monachus ſalutem in Domino.

D

DIVINAE legis mandata proculdubio deſpicit qui deferre parentibus paruipendit, qui ſuis genitoribus non obedit, fortis funiculũ in tertia vinculũ nõ admittit. Quo contrà per Moyſen diuina voce præcipitur: *Honora patrem tuum, & matrem, vt ſis longæuus ſuper terram.* Vir etiam Sapiens ait: *Qui honorat patrem ſuum, vitam viuit longiorem: & qui obedit patri, refrigerabit patrem.* Moxque ſubjunxit: *Qui timet Dominum, honorat parentes: & quaſi dominus ſeruiet his, qui ſe genuerunt, & in opere, & in ſermone, & in omni patientia.* Iuſto planè Dei ſolet euenire iudicio, vt qui parentibus humiliter ſubditur, ipſe quoque parens effectus, in propriæ ſobolis obedientia delectetur. Vnde ſcriptum eſt: *Qui honorat patrem, iucundabitur in filiis, & in die orationis ſuæ exaudietur.* Meritò quippe in ſuis à Deo precibus exauditur, qui Deum præcipientem exaudiens, parentum ſuorum legibus ſubditur. Præterea ſicut genitoribus maledicens, dignus eſt mortis vltione percelli: Ita qui reuerenter obtemperat, meretur dininitus benedici. In lege quippe ſcriptum eſt: *Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur.* Alibi quoque ſcriptum eſt: *Honora patrem tuum, vt ſuperueniat tibi benedictio à Domino, & benedictio illius in nouiſſimo maneat.* Vbi mox ſequitur: *Benedictio patris firmat domos filiorum: maledictio autem matris eradicat fundamenta.* Si ergo filiorum domus parentum maledictione deſtruitur, eorumque benedictionibus

Exod. 20.

Eccl. 3.

Qui parentibus obedit, filiorum obedientiam meretur.

E

Ibid. v. 6.

Leuit. 20.

Eccl. 3.

ſtabilitur; cauendum valde eſt, ne ſi parentes offendimus, ſucceſſuram nobis propaginem deſtruamus.

Significatum eſt mihi, nobiliſſime vir, quia ſanctam matrem tuam vxoris amore, deſpicis, & contemnis, nullumque ſibi dominij ius in domeſtica rei familiaris ordinatione concedis. In quo ſcilicet facto, quid aliud quàm naturam ignis cerneris imitari, qui cum ex lignis prodeat, ligna conſumit, & in cinerem vertit: lapides autem excoquit, & candidos reddit? Ligna nempe, ex quibus egreditur, quaſi matrem naſcendo conſumit; lapides autem, à quibus extinguitur, ad exhibendam calcis albedinem candidos facit. Cum igitur ignis in lignis ardeat, lapides coquat, contrarios habet in non contrariis rebus effectus. Nam & ſi lapides, & ligna diuerſa ſint, contraria non ſunt, ſicut album & nigrum, quorum in lapidibus vnum facit, alterum in lignis. Clarus illos clarificans, hæc offuſcans: cum in illis omnino deficeret, niſi in iſtis viueret. Vnde bene vir Sapiens ait: *Honora patrem tuum, & gemitum matris tuæ non obliuiſcaris; memẽto quoniam niſi per illos natus non fuiſſes, & retribue illis, quomodo & illi tibi.* Perpende igitur, quantæ crudelitatis ſit illos deſpiciendo contemnere, per quos habes & ipſum eſſe: quantaque dignum ſit te genitoribus tuis humilitate ſubmitti, quibus & naturalis eſſentiæ ſubſtantiam debes: & quod ab illis te non ambigis puerum percepiſſe, quantopere debeas nunc grata vice ſenibus redhibere. Vnde ſcriptum eſt: *Fili, ſuſcipe ſenectam patris tui, & ne contriſtes eum in vita illius; & ſi defecerit, veniam da, & ne ſpernas eum in tua virtute.* Sed forte dices: Mater mea me frequenter exaſperat, duris verbis meum, & vxoris meæ corda perturbat: non poſſumus tot iniuriarum probra perferre, non valemus auſteritatis eius, & ſeueræ correptionis moleſtias tolerare. Sed in hoc tibi copioſior merces acquiritur, ſi dum contumeliam ſuſcipis, gratiam reddis: & dum conuiciorum ſale conſpergeris, humilitate blanditis. Hinc enim eſt: *Eleemoſyna patris non erit in obliuione: nam pro peccato matris reſtituetur tibi bonum.* Cum igitur pro peccato matris bonum reſtituitur, cur ſæuiens, vel iniuſtè delinquens, non æquanimiter perferatur? Terribile certè eſt quod Scriptura dicit: *Quàm malæ famæ eſt, qui relinquit patrem, & eſt maledictus à Deo, qui exaſperat matrem.* Porro, qui parentes inhonorat, quoniam diuinitus abdicatur, numquid non & in hac vita confunditur? Sed audi Scripturam: *Gloria*, inquit, *hominis ex honore patris ſui; & decus filij pater ſine honore.* Sed dum veterum congerimus teſtimonia Scripturarum, etiam noui caſus apponere non grauemur exemplum: vt ſaltem oſtenſa diuinæ Iuſtitiæ vindicta † prætereat, quos mandatorum cæleſtium cingula non refrænant.

Pridie nempe poſt veſperam, ex ore ipſius Alexandri venerabilis Papæ, me contigit audire quod refero: Ardericus, inquit, quidam Mediolanenſis vrbis indigena, dum vxore ducta, celebraret nuptiale conuiuium, conqueſtus eſt opiparo conſperſum epulis defeciſſe pigmentum. Cumque huius rei calumniam ſponſus in matrem non ſine quodam iurgij tumore, deuolueret: & cur hanc pateretur inopiam iratus, & contumax inquiſiſſet: mater autem ſe ſufficienter exhibuiſſe miniſtris, hanc ſpeciem è contrariò reſponderet: ille tandem iracundiæ felle permotus, manus inferre non timuit, eique proteruus, ac furioſè veſaniens, alapam irreuerenter incuſſit. Sed, ô diuina Iuſtitia iracundiam noſtram vindicans, ſed non irata: in furentis animi rabiem ſæuiens, ſed quieta, vlciſcens impacatæ mentis inſaniam, ſed tranquilla! Vnde Salomon: *Tu autem*, inquit, *dominator virtutis, cum tranquillitate iudicas: & cum magna reuerentia diſponis nos.* Eamdem ſane percuſſoris maxillam, hoc eſt, ſiniſtram, repentè languor inuaſit, eumque nimis vexare doloribus cœpit. Cumque languor in dies pernicioſius ingraueſceret, acerrimis dolorum ſtimulis hominem intolerabiliter fatigaret, mugitibus, ac ſtridoribus eiulare compelleret; tandem mater, quæ priuignum ſenſerat in percuſſura, recognouit filium in natura: & non duritiam, vt ille meruerat, nouercalem, ſed maternorum exhibet viſcerum pietatem. Iam nempe tumeſcentis mandibulæ caro turpiter computruerat, iam virus ac ſanies per conatuam vulneris fiſtulam diſtillabat, Cumque miſerè hominem hinc inde percelleret, & exhalantis corruptela putredinis, & intimi vis doloris, pœnitebat initi connubij. & alterum fortè virum iam metuebat vxori; & quam cernebat nouiter nuptam, iam quodammodo quaſi brutam deputabat. Mater itaque periclitanti filio non iuſtitiæ talionem reddens, ſed religioſa potius pietate compatiens, ad Eccleſiam B. Nazarij martyris properat, accumulat vota, offert munera, pauimento proſternitur, orat, obſecrat, anhelat, ac delinquenti filio veniá lacrymabiliter flagitat. Maternis itaque precibus adeſt diuina miſericordia: & quam, vt pro lædente depoſceret, inſpirauit, etiam & ægrotantem propitiatus exigeret, exaudiuit. Paulo poſt denique ſolutis, ac putrefactis vndique carnibus, os de mandibula cecidit: ac protinus, omni dolore fugato, cicatrix occalluit, ſicque iam deſperatum hominẽ incolumitati priſtinæ diuina pietas reparauit. Hoc itaq; modo in vnius hominis facie, & diuinæ miſericordiæ character exprimitur & humanæ culpæ ſignaculũ retinetur: vt dum exoſſata facies cernitur, & ſanata, euidenter eluceat, & quid filij ſæuientis † immeruit, & quid ei apud aures diuinæ clementiæ materna pietas impetrauit. Hæc igitur te, vir clariſſime, diuina virtus admoneat, hæc proſilientis in matrem plaga perterreat; & non modò ſe, ſed & ſereniſſimam vxorem tuam à ſocerina prorſus offenſione compeſcat: quatenus dum honoras parentem, quod eſt primum in promiſſione mandatum, tranſmiſſo quandoque deſerto, cum his, qui veri ſunt Iſraëlitæ, terram merearis intrare viuentium.

Inobediens igni ſimilis. — Eccl. 7. — Cur parentibus obedire teneamur. — Eccl. 3. — Ibid. v. 16. — Parentibus non obedientes in hac vita, confunduntur — Ibid. v. 18. — Ibid. v. 13. — † non — Alexander II. Papa. — Sap. 12. — Matris maxillam percutientis caſtigatio. — Piæ matris in filiũ impium clementia. — B. Nazarij mart. virtus. — † deeſt impietas, vel aliud ſimile verbum. — Exod. 20. Deut. 5. Matth. 15.

EPISTOLA IV.

Ad Albericum Senatorem, eiuſque vxorem Ermilinam.

ARGVMENTVM.

Albericum, & eius coniugem, quibus filius infans recenter mortuus erat, conſolari nititur: oſtendens lætitia potius, quàm mœrore excipiendam eſſe illius mortem: vtpote cum ad ſempiternam fœlicitatem ex hac miſeriarum valle, ſine vllo labore, & certamine tranſlatus ſit.

Domno Alberico ſenatoriæ dignitatis viro, & Ermilinæ coniugi, Petrus peccator Monachus ſalutem in Domino.

NOVARITIS, dilectiſſimi, quia cum communem excellentiæ veſtræ filium ad Dei omnipotentis imperium ex hoc ſæculo tranſiſſe cognouimus, ſubito nos mœroris anguſtia perculit, & triſtitiæ non leuis aculeus cor noſtrum pia compaſſione transfixit. Sed cùm recepto conſilio diligenter examinare rem cœpimus, & noſmetipſos reprehenſibiles iudicamus, & ſublimitatis veſtræ prudentiſ mœrorem deponere ſummiſſis precibus humiliter ſuademus. Quid enim boni veſtra deuotio in conſpectu Dei omnipotentis agere potuit, vt ipſe vobis tanti muneris beneficium merito præſtitiſſet? Videlicet vt de ſemine veſtro ſobolem ad cœleſtia regna transferret, inter Angelos conſtitueret, ſtola immortalitatis indueret, ac diademate perpetuæ gloriæ coronaret: propriis inſuper vlnis aſtringeret, oſcula tanquam dulcis pater infigeret, & velut vterinum filium, in illo quietis æternæ thalamo fœliciter collocaret. Ecce nos infœlices & miſeri, quod vtique de me, meiſque ſimilibus, & compeccatoribus loquor, quod ieiunantes, & aduerſus malignos ſpiritus infœderabili concertatione iugiter obluctantes, ſperare vix poſſumus; iſte ſine vlla ſudoris, & laboris inſtantia, gratis obtinuit, & ad illud beatorum ciuium nuptiale conuiuium ſine vllo certaminis ac faſtidij labore peruenit. Huc accedit, quia qui filiū de veſtris manibus abſtulit, & amplius ſibi quàm vobis diligens, in contubernium ſuæ adoptionis adſciuit, potens eſt multò vobis meliorem reddere: & pro vno, multiplicem ex vobis ſobolem propagare. Anna nimirum vxor Elcanæ, vnicum filium in tabernaculo ad ſeruandas legis diuinæ cæremonias iugiter excubare conſtituit: eumque ſicut Scriptura reſtatur: *Domino velut in fœnore commodauit*. Hinc eſt quod eadē ſancta mulier ad Heli ſacerdotem dicit: *Oraui, & dedit mihi Dominus petitionem meam, quā poſtulaui eum: idcirco & ego cōmodaui eum Domino cunctis diebus, quibus fuerit accōmodatus Domino*. Cui etiam ſacerdos Heli, reddat Dominus tibi ſemen de muliere hac pro fœnore quod commodaſti Domino. Porro, quod pro fœnore commodatur, non ſimplex ſumma, ſed multiplicata recipitur. Vnde & illic præſto ſubiungitur *Viſitauit ergo Dominus Annam, & concepit, & peperit tres filios, & duas filias*. Qui ergo pro vno filio tam vberem prolem reddidit, quanto magis vos in propagando ſemine de ſancti veſtri coniugij charitate lætificare potuit; qui filium veſtrū non in terreno tabernaculo ſeruire præcepit, ſed potius in illa cæleſti Hieruſalē ante ſuæ maieſtatis obtutum perpetuò regnare conſtituit? Exceſſant ergo, dilectiſſimi, de oculis veſtris lacrymæ, gemitus, & ſuſpiria reprimātur: lugubria quælibet de veſtris vultibus euaneſcant, & feſtiua ſerenitas, depoſito prorſus omni mœrore, reſplendeat. Dicat itaque ſancta prudentia veſtra ſimul cum Rege Dauid: *Propter infantē, dum adhuc viueret, ieiunaui, & fleui, dicebam enim; Quis ſcit, ſi fortè donet eum mihi Dominus, vt viuat infans? Nunc autem, quia mortuus eſt, quare ieiuno? Numquid potero reuocare eum amplius? Ego vadam magis ad eum; ille non reuertetur ad me*. Quāobrem, dilectiſſimi, omnia doloris atque mœſtitiæ lamenta deponite, ſolita domui veſtræ ſpiritualis lætitiæ gaudia reparate, mentes veſtras ad ſpem ſupernæ conſolationis erigite: & diuini verberis ictus non ſolum patienter & æquanimiter, ſed etiā alacriter tolerate. Omnipotens Deus, qui filium veſtrum de veſtris manibus tollere, & in propriæ dilectionis amplexus dignatus eſt paterna pietate transferre, multiplex vtique pro vno puero germē attribuat, & inſuper numquam morituram bonorum operum ſobolem generare concedat.

Infantium puerorum mors maximum Dei beneficium.

Qui Deo filium offert, veram fœcunditatem meretur.

1. Reg. 2. Annæ pietas.

1. Reg. 2.

De infantiū filiorū obitu lætandū.

2. Reg. 12.

EPISTOLA V.

Ad Petrum Senatorem Vrbis.

ARGVMENTVM.

Petrum ſenatoriæ dignitatis virum, qui Eccleſiam conſtruere aggreſſus, neſcio qua de cauſa, ſtatim ab incœpto deſtiterat, ad perficiendum cœptum opus hortatur, oſtendens, non eſſe verum, quod nonnulli garriebant, nullam mercedem iis tribui à Deo, qui Eccleſias ædificant: cuius rei gratia Salomonis, & aliorum exempla in medium affert.

Domno Petro ſenatoriæ dignitatis Viro, Petrus peccator Monachus ſalutem in Domino.

ELECTORVM, ac reproborum commune eſt bona quælibet indifferenter incipere: ſed electorū eſt ſpecialiter, quæ benè cœpta ſunt, conſummare. Iſti ſi quidem in eo quod inchoant, immobiliter perſeuerant; illi, dum ſemper inconſtantiam variant, propoſitum velociter mutant. Vnde ſcriptum eſt: *Stultus vt luna mutatur*. Cœpiſti quidem, dilectiſſime, Monaſterium ædificare, ſed antequam ſeſe ad ſexquipedalem ferè menſuram muralis ſtructura ſubrigeret, defeciſti; vt meritò ſecundùm Euangelicam quis valeat hoc irridere ſententiam, qua dicitur: *Quia hic homo cœpit ædificare, & non potuit conſummare*. Vel illud quod in libro Neemiæ Tobias Ammonites de Hieruſalem, dum reædificaretur, irridens ait: *Ædificent, ſi aſcenderit vulpes; tranſiliet murū eorum lapideum*. Nam dū ſemiruti pendeant muri, & turpiter interrupti, parietina potius digna ſunt dici, quàm valeat Eccleſia nuncupari. An putas, vt nonnulli blatterando delirant, nullum mercedis ineſſe fructum, vel compenſationis præmium in Eccleſiaſticorum conſtructione murorum; Numquid ignoras quia peracto templo Salomoni Regi Dominus in ſomnis apparuit, eique non modò ſapientiam vltra menſuram capacitatis humanæ; ſed & incomparabilem diuitiarum omnium copiam prærogauit: *Sapientia*, inquit, *& ſcientia data ſunt tibi; diuitias autem, & ſubſtantiā, & gloriā dabo tibi, ita vt nullus in Regibus nec ante, nec poſt te fuerit ſimilis tui*. Enimuero ſi Deus omnipotens labores ædificantium Eccleſias ſuas deſpicit, quid eſt quod tanto ſtudio ſibimet tabernaculum in deſerto conſtrui debere mandauit; An paruipendendo, vel negligendo ad Moyſen loquitur, dicens: *Ecce vocaui ex nomine Beſeleel filium Huri, de tribu Iuda, & impleui eū ſpiritu Dei, ſapientia, intelligentia, & ſcientia, in omni opere ad excogitādum quidquid fabre fieri poterit ex auro, & argento, & ære, marmore, & gemmis, & diuerſitate lignorum: dedique ei ſocium Hooliab Achiſamec de tribu Dan. & in corde omnis eruditi poſui ſapientiam, vt faciant cuncta, quæ præcipio tibi?* Porro autem qui tanta fieri præcipiebat induſtria tabernaculum, quod euacuandum in proximo nouerat, quanto magis ſibi vult Eccleſiam conſtrui, quæ vſque ad finem ſæculi ad ſalutem omnium Gentium immobiliter perſeuerat? Tabernaculum nempe, quod erectum

Bona incipere omniū eſt, electorū bene cœpta perficere.

Eccl. 27.

Luc. 14.

2. Eſdræ 4.

Salomō pro templi ædificatione præmio afficitur.

3. Reg. 3.

Exod. 25.

Exod. 31.

Templorū ædificationes Deus curat.

eſt in deſerto, & templum illud, quod conſtructum eſt ſub Salomonis imperio, vmbra erant, atque figura huius Eccleſiæ, quæ nunc coruſcat, in
Exod. 27. populo Chriſtiano. Vnde Moyſi dictum eſt: *Omnia fac, ſicut tibi monſtratum eſt in monte.* Huius ſcilicet Eccleſiæ auctor, atque conſtructor Chriſtus eſt, qui verus eſt Rex, & Sacerdos. Illud quoque templum cum poſt peractum reædificaretur excidium, reſtaurationis eius Principes extiterunt, & Zorobabel, qui fuerat de Regia tribu Iuda, & Ieſus filius Ioſedech, Sacerdos magnus. Vnde & Aggæus Pro-
Aggæi 1. pheta dicit: *Suſcitauit Dominus ſpiritum Zorobabel filij Salathiel, Ducis Iuda, & ſpiritum Ieſu filij Ioſedech Sacerdotis magni, & ſpiritum reliquorum de omni populo: & ingreſſi ſunt, & faciebant opus in domo Domini*
Eſai. 61. *exercituum Dei ſui.* De hac inſtauratione per Eſaiã dicitur: *Ædificabunt,* inquit, *deſerta ſeculorũ, & ruinas antiquas erigent, & inſtaurabunt ciuitates deſer-*
Hier. 30. *tas, & diſſipatas.* De hac iterum dicitur: *Ecce ego conuertam conuerſionẽ tabernaculorum Iacob, & tectis eius miſerebor, & ædificabitur ciuitas in excelſo ſuo, & templũ iuxta ordinem ſuum fundabitur.* Ad huius itaque ſpiritualis templi non ambigitur pertinere ſtructuram, quiſquis ad honorẽ Dei omnipotentis exteriorem quoque ſatagit ædificare Baſilicam.

S. Alphanus Archiep. Salern. Porrò autem, vt ad explendum, quod bene cœpiſti, non exhortatio ſola verborum, ſed & oſtenſum diuinæ virtutis te prouocet ſignum: Alphanus Salernitanus Archiepiſcopus, vir videlicet verax, ac prudens, in Conſtantinopolitana ſe perhibet vrbe didiciſſe quod retulit: Contigit, inquit, Imperatorem, cuius tamen vocabulum non tenebat, aliquando plagam cæcitatis incurrere, cui nulla medicinalis induſtriæ cura potuit ſubuenire. Cumque periculum hoc humano ſtudio nullatenus potuiſſet euadere, aggreſſus eſt hoc apud Deum fuſis precibus impetrare. Audiuit itaque per ſomnium, quia ſi B. Laurentij martyris Eccleſiam peteret, reparati luminis claritatem diuinitus obtineret. Iturus itaque Romam offert votum, iubet parari præſtò nauigium, fixum ſtatuit arripiendi protinus itineris inſtitutum.
Imperatori viſus reſtituitur vxoris pietate in S. Laurentium mart. Vxor autem dum paruulis adhuc filiis amiſſionẽ formidat Imperij, dum ſibi Regiæ dignitatis occaſum, dum marini diſcriminis metuit viro periculum, religioſæ fraudis aggreditur argumentum. Dedit ergo remigibus hoc mandatum, vt nullatenus Romam recta progreſſione contenderent; ſed per diuerſos portus, ac littorum ſtationes ſubſidendo, ac reprimendo nauigium, iter tantummodo ſimularent. Sed dum nautæ Regem, vt edocti fuerant, varia locorum nomina permutando, deludunt; ac modo in anteriora procedunt, modo per ſinuoſos flexus, atque reflexus in eadem loca, per quæ proceſſerant, relabuntur; Regina latomorum, ac cæmentorum adhibita multitudine, anguſtiſſimam, ac valdè mirificam in honorem B. Laurentij conſtruxit Eccleſiam: iuxta menſuram videlicet illius baſilicæ, quã præfatus Martyr habet in ipſo Romæ ſuburbio conſtructam. Dicebat enim: Si datum eſt, vt per B. Laurentium vir meus redeat ad ſalutem, quidquid Deus Romæ poteſt, & hic nihilominus poteſt. Sed dum hinc Imperator per diuerſos anfractus, ac ſtationes littorum ſpatiando deducitur, illinc per plurimos artifices operum baſilica fabricatur: ſimul & fabrica mirificè decorata perficitur, & annus impletur. His igitur hoc modo peractis, præfatus Princeps ad mœnia Conſtantinopolitana reducitur, qui tamen Romam eſſe, ſociis ita perhibentibus, arbitratur. Prouiſum eſt itaque, ac diligentius accuratum; vt nulli, niſi Latinè loquentes, aſſiſterent: qui videlicet inquirenti Romam, & B. Laurentij martyris adeſſe baſilicam, ſuaderent. Ad manus itaque ductus, Eccleſiam Imperator ingreditur, & conteſtim luce recepta, circumſtantes ſeſe conſpicere coniugem, clientes, atque domeſticos admiratur.

Deſiderius Abb. Caſin. qui & B. Victor III. Papa. Venerabili Deſiderio Caſinenſis Rectore cœnobij referente, didici, quod his apicibus annotare curaui: Sanctimonialis, inquit, quæ Bella vocabatur, in Monaſterio B. Petri Apoſtoli, quod intra mœnia Beneuentanæ vrbis ſitum eſt, deguit: quæ dũ aduixit, religioſæ vitæ tramitem non reliquit.
Bella ſanctimonialis ſanctitas. Porrò dum eſſet deſponſata, iuxta natales ſuos, conſpicui germinis viro; vt cæleſtem ſuſciperet Sponſum, contempſit carnale coniugium. Nuptialium itaque tabularum fœdus abrupit, & monachicum ſuſceptura velamen, ad perpetuæ virginitatis anchorem, & incontaminatæ pudicitiæ thalamos conuolauit. Ab iſtis igitur rudimentis ſanctæ conuerſionis diſtrictioris vitæ ſe lege conſtrinxit, omnemque carnalis illecebræ mollitiem ſublimis intentionis pede cõculcans, rigidæ ſeueritatis cẽſura longè aliter educatum corpus edomuit: adeo vt in nudo pauimento membra ieiuniis ſæpius attenuata collideret: nullumque ſibi, præter ſolam humum, lectiſternium prouideret. Sed, vt de vita huius interim taceam, quod de magiſtra ſua, Offa
Offæ item eius magiſtræ. nomine, quæ videlicet eam in ſanctimonialis ordinis religione genuerat, & nobiliter educauerat, retulit, breuiter expedire contendam: Ait enim, quia dum nocturno ſilentio ex more maturius ſurgeret, & orationibus crebris inſiſtens, ſacroſancta altaria cum odore ſuccenſi thymiamatis circuiret, quadam nocte thuribulum, ſicut ſolebat, arripuit; ad locum vbi thus reponebatur, acceſſit; ſed caſu quodam, ſiue collapſam, ſiue ſublatam hanc, ſicut ſperauerat, ſpeciem non inuenit. Huc acceſſit, quia vis ventorum quæ tunc inclementius inhorruerat, radiãtis lucernæ lumen extinxit. Cumque ſollicito ſpiritu religioſa mulier huc, illucque diſcurreret; & odoramentum, quod thuribulo ſuperponeret, nullatenus inueniret, repente quidam inter ipſas tenebras venit, & in manum eius thymiama, quod quærebat, immiſit. Quod nimirũ
Offa ſanctimonialis odoramẽta perdita per Angelũ recipit. per Angelum potuiſſe fieri non incongruè poſſum opinari. Aiebat etiam, quia prædicta mater ſua, dum in eo, quo paulò poſt obiit, depreſſa languore decumberet, cernentibus his omnibus, qui coram lectulo propius aſſidebant; mirabile viſu, repentè toto corpore ſit in aërem ſubleuata, ibique diu librata perſtitit, donec cœptæ orationis vota perſoluit. Quæ poſtquam fœliciter obiit, ſanctum corpus eius intra Eccleſiam eſt ſepultum. Super cuius tumulum ſaccum frumento plenum ruſticus poſuit: quem protinus vehementiſſimo propulſum turbine diuina virtus abiecit. Sic itaque rudis & imperitus ruſticus, ſua de puluere coactus eſt frumenta colligere, dum ſancti corporis vaſculo dignam noluit reuerentiam exhibere. Cum...

Cætera deſũt in MSS.

EPISTOLA VI.

Ad G. virum nobiliſſimum.

ARGVMENTVM.

Hac Epiſtola B. Petrus Dam. conſolatur ægrotũ. Cõſolationis verò caput eſt, quia tribulationes electis Dei ſeruis

diuinę prædeſtinationis ſunt ſigna: quod probat multis, ac præcipuè auctoritate S. Iacobi. Monet deinde, vt ſedulo caueat à deſperatione. Tandem oſtendens S. Pauli teſtimonia debere nos in ærumnis lætari, ad paſſionũ tolerantiã hortatur.

Domno G. nobiliſſimo viro, Petrus peccator Monachus fraternæ charitatis obſequium.

ROgaſti me, dilectiſſime, vt conſolatoria tibi per Epiſtolas verba tranſmitterem: & amarum animum tuum inter tot flagella, quæ pateris, blandis admonitionibus obdulcarem. Sed ſi prudentiæ tuæ ratio non obdormiat, præſtò eſt conſolatio: cum & ipſa verba ad hæreditatem capeſſendam, te diuinitus erudiri, vt puta filium, indubitanter oſtendant. Quid enim apertius eo, quod dicitur: *Fili, accedens ad ſeruitutem Dei, ſta in iuſtitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem?*

Eccl. 2.

Vbi enim timor eſt, & iuſtitia, aduerſitatis cuiuſlibet tentatio, non ſeruilis eſt tortura, ſed paterna potius diſciplina. Vnde & B. Iob inter ipſa verberum flagella cum diceret: *Qui cœpit, ipſe me conterat, ſoluat manum ſuam, & ſuccidat me*; protinus addidit: *Et hæc mihi conſolatio, vt affligens me dolore, non parcat.* Magna quippe electis Dei eſt conſolatio ipſa diuina percuſſio: quia per momentanea flagella, quæ perferunt, ad nanciſcendam ſupernæ beatitudinis gloriam firmæ ſpei greſſibus conualeſcunt. Sicut enim Scriptura teſtatur: *Non iudicat Dominus bis in idipſum.* Praui autem quique, qui ſe inter verbera ipſa non corrigunt, & ſi poſt vitæ huius aduerſa, flammis traduntur vltricibus, nequaquam bis iudicantur: quia duplex eorum contritio ſic iuſto Dei iudicio continuatur, vt hic cœpta, illic infœlicius expleatur. Sed ſicut duris, & obſtinatis flagella gehennalium ſunt tantummodo primitiæ tormentorum ſic profecto bonis, & rectis corde eadem flagella cœleſtium ſunt materia præmiorum. Ad hoc enim aurum malleus tundit, vt ſcoriam faber eiiciat: ad hoc lima frequenter eradit, vt vibrãtis vena metalli rutilantius eniteſcat. Vaſa ſiquidem figuli probat fornax, & homines iuſtos tentatio tribulationis. Vnde & per beatum Iacobum dicitur: *Omne gaudium exiſtimate, fratres, cum in tentationes varias incideritis.* Illis quippe iure gaudendum eſt, quibus & pro malis ſuis hîc afflictio temporalis infertur: & pro bonis, quæ geſſerant, præmia in cælo ſempiterna ſeruantur. Fœlix ſanè commercium preſſuris hic temporalibus atteri, & in illa poſtmodum perpetuæ lucis amœnitate lætari: carnis nunc ſubiacere moleſtiis, & ad Angelicæ poſtmodum transferri gloriam dignitatis. Vbi nimirum non languor quemlibet aggrauat, non tremula ſenectus incuruat, non amiſſarum rerum damna diſcruciant, non acquirendarum æſtus inflammat. ſed flos perpetuæ iuuentæ viget incolumis, & ſic conſpicua beatè viuentium ſpecies incorruptibiliter vernat, vt viua venuſtatis gratia iugiter in ſua viriditate permaneat: & cùm ad nutum cuncta pro deſideriis affluant, non amittendi ſollicitudo perturbat, vbi ſine fine fruendi ſecuritas perſeuerat. Quapropter, chariſſime, & dulciſſime frater, dum verberibus cingeris, dum cæleſtis diſciplinæ tunſionibus caſtigaris, non mentem deſperatio deprimat, non querela murmurationis erumpat, non triſtitiæ mœror abſorbeat, non impatientem puſillanimitas reddat: ſed ſemper ſerenitas in vultu, hilaritas in mente, gratiarum actio reſultet in ore. Laudanda quippe diuina eſt diſpenſatio, quæ ad hoc ſuos temporaliter verberat, vt perpetuis eos flagellis abſcondat: ad hoc premit, vt eleuet: ad hoc ſecat, vt ſanet: ad hoc deiicit, vt exaltet. Qui enim bona agit, & mala ſuſcipit, quidquid ſibi iuſtæ retributionis in terra ſubtrahitur, hoc illi in cælo multiplicius cumulatur. Porrò autem medici corporum, quos deſperant, ad percipienda paſſim quæque petierint alimenta relaxant: at quos erigendos eſſe coniiciunt, cuncta eis noxiæ delectationis edulia minaciter interdicunt: antidota inſuper, & amara propinant; vt per amaritudinis hauſtum, ad incolumitatis dulcedinem conualeſcãt. Quid ergo mirum ſi medicus animarum omnipotens Deus, & quos perpetuæ morti cernit obnoxios, viuere delectabiliter ſinat; & quos ad vitam eligit, ſub diſtricta ſeueritatis ſuæ lege conſtringat? Nam & animalia, quæ in proximo mactanda diſponimus, indulgentius victitare permittimus, & largiora illis alimenta præbemus: eorum verò penuriam, & maciem paruipendimus, quæ ad vſum ſeminis, & ad propagandam ſobolem reſeruamus. Vites quoque, & quæque fœcundæ arbores purationibus iacent; ſteriles autem, & quæ ignibus ſunt tradendæ, ramis euagantibus; quò liberius, eo diffuſius patent. Noli itaque huius vitæ fœlicitatem prauis hominibus inuidere, ſed condole: immò quia ipſi non dolent, potius ingemiſce. Qui nimirum, velut bruta animalia ad macellum edendo properant, ad gladium laſciuiendo feſtinant. De tuis autem preſſuris atque moleſtiis gaude, & totis in Domino viſceribus gratulare: quia qui nunc, vt ita fateat, pœnarum inanium leuitate deprimeris, remunerandus poſtmodum pretioſi auri pondera reportabis. Paulo videlicet pollicente, qui ait: *Id enim quod in præſenti eſt momentaneum, ac leue tribulationis noſtræ, ſupra modum in ſublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis.* Scrutare ſimpliciter Apoſtolica verba, & ſtud oſe cõſidera. quia quidquid pateris, momentaneum eſt & leue: quatenus & quod leue dicitur, æquanimiter feras; & quod momentaneũ eſt, quantocius euolare confidas. Nec illud etiam te prætereat, quàm congruè, quàm accuratè diuina ſibimet verba reſpondent: vt ad id quod tribulationis momentaneum & leue præmiſerat, mox æternum gloriæ pondus reddendo ſubiungat. Perpende igitur, & inuicem confer, tribulationem & gloriam momentaneum & æternum, leue & pondus. Gaude ergo, & exulta, quia quod tribulationis ſuſtines, momentaneum eſt, quod gloriæ præſtolaris, æternum eſt. Leue eſt omne quod toleras. pondus eſt, quod expectas. Gaude, inquam, pro tribulatione gloriam, pro leuitate pondus, pro momentaneo recepturus æternum. Inter preſſuras igitur, & ærumnas, ad illum ſemper oculos erige, qui paratus eſt poſt flagella, dulcedinis ſuæ gremio confouere, qui te poſt turbines, & procellas in ſupernæ quietis amœnitate conſtituet, & ab oculis tuis lacrymas linteo perpetuæ conſolationis abſterget. *Abſterget enim Deus omnem lacrymam ab oculis Sanctorum.* Illud etiã Apoſtoli etiã aſſidua meditatione reuolue, & inter flagella poſitus, totis in Domino viſceribus gratulare: *Non ſolum*, inquit, *ſed & gloriamur in tribulationibus, ſcientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò ſpem, ſpes autem non confundit: quia charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſan-*

Iob 6.
Electis ipſa percuſſio eſt conſolatio.
Nahum 1.
Malis flagella ſunt primitię tormentorum, bonis materia pręmiorum.
Eccl. 27.
Iacob 1.
Momentanea tribulatione æternum præmium acquirimus.
Quid nobis in tribulationibus præſtandũ.
Cur Deus ſuos hîc affligat.
De improborum fœlicitate dolendum.
2. Cor. 2.
Gloriæ cœleſtis ſpes patientiam generat.
Apoc. 7. & 21.
Rom. 5.

Ctum, qui datus eſt nobis. His igitur, aliiſque Scripturæ diuinæ teſtimoniis, dilectiſſime, mentem ad patientiam robora, & gaudium poſt triſtitiam lætus expecta. Ad illud te gaudium ſpes erigat, charitas feruorem accendat: vt obliuiſcatur mens bene ebria, quod extrinſecus patitur, & ad hoc gliſcat, & tendat, quod interius contemplatur.

EPISTOLA VII.

Ad Attonem legum doctorem, habetur tom. 3. in opuſculo 42.

EPISTOLA VIII.

Ad Bonumhominem legis peritum, Cænatenſem.

ARGVMENTVM.

Hortatur, vt dum ſecundis rebus vtitur, non præſentis vitæ bona fluxa, & caduca: ſed quæ poſt mortem æterna futura ſunt, aſſidua cogitatione perpendat. Preſertim verò extremi iudicij diem ante oculos proponat, in quo & vniuerſæ molis huius ruinas, inexorabilis Iudicis rigorem, pœnas hominum ſceleri præparatas; feras, ac inanes hominum pœnitentias ſæpe ſæpius meditetur. Amplificat id multis, & Prophetarum, & ſanctorum Patrum auctoritatibus. Tandem concludit iterum hortans, vt quas ex Prophetarum, & Patrum voluminibus ſententias adduxerit, eas in dies meditetur: efficaciſſimum proinde remedium exiſtimans ad animi vulnera, plagáſque ſanandas.

Domno Bonohomini prudentiſſimo Iudici, Petrus peccator Monachus fraternæ vinculum charitatis.

Sanctorum verba cur ſtimulis ſimilia Sancti viri aliorum potius ædificationi ſtudent, quàm legibus grãmaticorum. 1. Cor. 8. Eccl. vlt.

NOn ignoro quia cùm mea Epiſtola Grammaticorum ſæcularium manibus traditur, mox vtrum adſit artificioſi ſtyli lepor attenditur, rhetoricæ venuſtatis color inquiritur, & captioſos ſyllogiſmorum, atque enthymematum circulos mens curioſa rimatur. Aucupatur nimirum ſcientiam, quæ inflat; charitatem autem, quæ ædificat, non miratur; ſex iuxta Salomonem: *Verba ſeruorum Dei debent eſſe quaſi ſtimuli, & quaſi claui in altum defixi.* Quæ profectò verba iccirco clauis & ſtimulis comparantur: quia vitam carnalium acutis ſolent inuectionibus pungere, non malè blanda delenificæ aſſentationis vnctione palpare. Mea igitur Grammatica Chriſtus eſt, qui homo pro hominibus factus eſt: & in ipſo quidquid poteſt fratrum meorum ædificationi conſulere, hoc ſolum mea nouit Epiſtola redolere. * Quapropter, chariſſime frater, nunc tibi dum mundus arridet, dum carnis ſanitas feruet, dum proſperi-

* De die iudicij eadem habentur Ep.

A tas terrena demulcet, quæ poſt iſta ſequantur, excogita: & iam quaſi tranſactis, quæ præſto ſunt, illud, prudentia veſtra ſolerter examinet, quæ præſentibus futura ſuccedant. Quæcumque ergo tranſitoria ſunt, altiori conſilio iam tranſiiſſe decerne, & velut ludificatoriæ illuſionis ſomnium depute: illuc mens tua recurrat, illuc ſolicitos acuminis ſui oculos dirigat. Quod poſtquam contigerit, tranſire non nouit: terribilem quoque vltimi iudicij diem iam in conſpectu tui præſentia pone, & repentinum tantæ maieſtatis aduentum tremefactis viſceribus retracta. Nec illum diem putes eſſe longinquum, quem Propheta tanto ante nos ſæculo vicinum, & veluti iam eſſet in limi-

5. lib. 4. ſupra eiſdem ferè ſententiis & verbis expreſſa.

B ne, prædicabat, dicens: *Iuxta eſt dies Domini magnus, iuxta & velox nimis: vox diei Domini amara, tribulabitur ibi fortis: dies iræ, dies illa; dies tribulationis, & anguſtiæ: dies tenebrarum, & caliginis: dies nebulæ, & turbinis: dies tubæ, & clangoris.* Penſa, dilectiſſime, extremum diem Iudicij ſuper corda reproborum, qua aſperitate vidit Propheta amareſcere, quem tot appellationibus non valuit explicare. Enimuero, vt taceamus nunc de illis numquam finiendis damnationis æternæ ſuppliciis, & tantummodo ſi ſolus ille vltimi diei terror, & horror, vt dignum eſt, ſtudioſè diſcutitur, tota mũdi huius deceptrix, & falſa fælicitas, ac ſi lutum, vel infructuoſa littoris alga iudicatur. Quem enim vox illa non terreat, quis non medullitus contremiſcat, cum audiat ipſum Dominum dicentem in Euangelio: *Quia ſicut fulgur exit ab Oriente, & apparet in Occidente: ita erit*

Soph. 1.

Iudicij extremi cogitatione mũdi fœlicitas deſpicitur.

C *aduentus Filij hominis?* Quis, inquam, non expaueſcat, cum eadem Veritas dicat: *Quia ſol obſcurabitur, & luna non dabit lumen ſuum: & ſtellæ cadent de cælo, virtuteſque cælorum mouebuntur?* De quo etiam Petrus ait: *Adueniet autem dies Domini ſicut fur, in quo cæli magno impetu tranſient, elementa verò calore ſoluentur.* Et iterum dicit: *Cæli autem, qui nunc ſunt, & terra eodem verbo repoſiti ſunt: igni reſeruati in diem iudicij, & perditionis impiorum hominum.* Hinc & Iudas Apoſtolus ait: *Ecce,* inquit, *veniet Dominus in ſanctis millibus ſuis, facere iudicium contra omnes: redarguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt, & de omnibus duris, quæ*

Matth. 24

Ibid. v. 29.

2. Pet. 3.

Ibid. v. 7.

Iud. c. vnic.

D *locuti ſunt contra eum peccatores impij.* O! ſi in palato cordis noſtri ſapere poſſit quantæ amaritudinis eſt quod per Ioannem dicitur: *Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerũt, & plangent ſe ſuper eum omnes tribus terræ.* Tunc diſſoluẽtur renes eorum formidine, qui modò non timent: tunc replebuntur viſcera eorum amaritudine, qui modò in carnalis illecebræ voluptatis mollitie iacent. Tunc enim ſanguineas lacrymas effundentes, incipient dicere montibus: *Cadite ſuper nos: & collibus, operite nos.* Tunc enim non eſt quoquam confugere, non eſt latibulum vbi ſe quiſquam valeat occultare: nimirum cùm & inferni portæ panduntur, mors inimica deſtruitur: puluis, qui putruerat, id eſt, humana caro, audiens vocem

Apoc. 1.

Iudicij dies timendus.

Apoc. 6.

Luc. 23.

E tubæ, viuificabitur. Iam quos in gremio ſuo terra ſuſceperat, quos aqua forbuerat, quos edax flamma conſumpſerat, omnes quaſi commiſſum ſibi depoſitum reddunt, & vitæ abſque vlla ſui diminutione reſtituunt. Tunc enim terra concutitur, aër repentina tempeſtate turbatur, tonitrua perſtrepunt, coruſcationes, & fulgura humana pectora terrore confundunt. Deus enim manifeſtè veniet, Deus noſter, & non ſilebit: *Ignis in conſpectu eius ardebit, & in circuitu eius tempeſtas valida:* aduocabit cælum ſurſum, & terram: vt diſcernat populum ſuum. In die ſcilicet illa tremenda, cum An-

Reſurrectio mortuorũ.

Signa quæ in die iudicij terrorem incutiẽt hominibus.

Pſal. 49.

Chriſti ad iudicium aduentus qualis.

gelis, & Archangelis: cum Thronis, & Dominationibus: cum Principatibus, & Poteſtatibus apparebit, cælis coruſcantibus, terris ardentibus, cunctis etiam elementis in ſui obſequij terrore commotis. Quem diem bene ille eximius Prophetarum Eſaias denunciat, dicens:

Eſa. 13.

Ecce dies Domini veniet inſanabilis, dies furoris, & iræ: vt ponat orbem terræ deſertum. & peccatores perdat ex eo: ſtellæ enim cæli lumen ſuum non dabunt, & obſcurabitur Sol in ortu ſuo: Luna verò non dabit lumen ſuum: & mandabo vniuerſo orbi mala, & impiis peccatorum: & perdam contumeliam iniquorum, & arrogantiam ſuperborum humiliabo: & erunt, qui relicti fuerunt, pretioſi magis, quàm aurum ab igne probatum: & homo pretioſior erit, quàm lapis ſapphirus. Cælum enim quatietur, & terra mouebitur à fundamentis ſuis propter furorem iræ Domini Sabaoth, in die, quâ ſuperuenerit furor eius. Sed & Malachias Propheta conſona

Mal. 3.

his loquitur, dicens: *Ecce veniet Dominus omnipotẽs, & quis ſuſtinebit diem aduentus eius, aut quis portabit conſpectum eius?* Quoniam ipſe ingredietur ignem conflatorium, & ſicut paleam ventilantium: & ſedebit conflans, & purgans, ſicut aurum, & ſicut argentum. Et iterum dicit: *Ecce dies Domini veniet*

† & vret. f.
Mal. vlt.

ardens, vt clibanus † vt curet eos: & erunt omnes alieni, & omnes, qui faciunt iniquitatem, vt ſtipulam incendet eos dies illa, quæ veniet, dicit Dominus omnipotens: & non relinquetur radix, neque palmes Alius verò vir deſideriorum iſta dicit: *Et ecce videbam, &*

C

Dan. 7.

Throni poſiti ſunt, & Antiquus dierum ſedebat: & indumentum eius ſicut nix candidum, & capilli capitis eius ſicut lana munda: Thronus eius ignis exurens, fluuius igneus currebat ante ipſum: iudicium conſtituit, & libri aperti ſunt. Et paulo poſt: *Et vidi*, inquit, *in viſu noctis, & ecce in nubibus cæli Filius hominis veniebat, & vſque ad Vetuſtum dierũ peruenit, & in conſpectu eius oblatus eſt, & ipſi datus eſt principatus, & honor, & regnum, & omnes populi, tribus, & linguæ ipſi ſeruient: & poteſtas eius poteſtas æterna, quæ non tranſibit, & regnum eius non rumpetur. Inhorruit ſpiritus meus, ego Daniel, hebetudo mea, & viſiones capitis mei conturbabant me.* Cum ergo agi cœperint, pandentur ſine dubio cæli portæ: immo potius ipſum cælum auferetur è medio, tanquam ſi tabernaculi alicuius velamina colligantur; ſcilicet vt reparetur, & transformetur in melius.

D

Iudicis ſapientia.

Tunc ergo omnia metus habebit, timorque, ac tremor implebit vniuerſa: nimitũ cum ille iudicet, qui teſte non egeat, qui argumenta non quærat, qui oratorẽ cauſæ non poſtulet, ſed his omnibus procul amotis, ipſe & geſta, & verba, & cogitationes diiudicat, atque in mediũ collocat: & cuncta, veluti in tabulis quibuſdam depicta, oculis eorum, qui cõmiſerunt ea, atq; omnibus, qui aſſiſtere videntur, oſtendet. Quomodo igitur tunc cõmouebitur, & in metu erit vniuerſa creatura? Hinc Eſaias ait:

Eſa. 34.

Dies vltionis Domini, annus retributionis iudicij Sion; & conuertentur torrentes eius in picem ardentẽ: die, ac nocte non extinguentur in ſẽpiternũ.

E

Iob. 10.

Quod beatus quoq; Iob deſcribit, dicens: *Terram tenebroſam, & opertam mortis caligine: terram miſeriæ, & tenebrarum, vbi vmbra mortis, & nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat.* Hinc &

Eſa. vlt.

Propheta, *Egredietur*, inquit, *& videbunt cadauera virorum, qui præuaricati ſunt in me; vermes eorum non morientur, & ignis eorum non extinguetur.* Quid enim horribilius dici, quid cogitari poteſt, quam damnationis vulnera ſuſcipere, & dolores vulnerum

Ezech. 32.

numquam finire? Hinc per Prophetam dicitur: *Deſcenderunt ad infernum cum armis ſuis.* Arma quippè peccantium ſunt membra corporum quibus peruerſa deſideria, quæ concipiunt, exequuntur.

A

Cum armis ergo ad infernum deſcendere, eſt cum ipſis quoque membris, quibus deſideria voluptatis expleuerunt, æterni incendij tormenta tolerare. Paulus etiam dicit: *In reuelatione Domini noſtri Ieſu Chriſti de cælo cum Angelis virtutis eius inflamma ignis dantis vindictam iis, qui nouerunt Deum, & qui non obediunt Euangelio Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui pœnas dabunt in interitu æternas à facie Domini, & à gloria virtutis eius.* Et iterum: *Terribilis quædam expectatio iudicij, & ignis æmulatio, quæ conſumptura eſt aduerſarios.*

2. Theſſ. 1.
Heb. 10.

Apud Iudicis maieſtatem, nullam excuſationem habebunt peccatores.

Age ergo, cum ad illud vltimum iudicium venerimus, ab eo ſcilicet Iudice iudicandi, qui nec

B

falli occultatione criminum poteſt, nec ad impunitatem promerendam muneris alicuius oblatione corrumpi: cum cœperint omnia ſecreta reuelari, & non ſolum actus; ac verba, ſed etiam ipſæ cogitationes oſtendi: quid faciemus ſub tanti Iudicis maieſtate? quid excuſationis obtendere poterimus? qua nos defenſionis arte purgabimus? quæ nobis ſubuentura eſt pœnitentia, quam in hac carne contempſimus? quæ nos defenſura ſunt opera bona, quæ in hac vita non egimus? ad quos Apoſtolos, aut ad quos alios Sanctos confugituri ſumus, quorum exempla, ſimul ac verba deſpeximus? An fortè aliqua ſe fragilitas corporis excuſabit? Sed excuſationi eorum reclamabunt om-

Sancti accuſabunt peccatores.

C

nium exempla Sanctorum, qui fragilitatem carnis in carne vincentes, quæ fecerunt, vtique facere nos poſſe docuerunt: maximè quia cum nec ipſi peccato ſua virtute, ſed Domini miſerantis auxilio reſtiterunt: qui ſe & non quærentibus, vt quæratur: atque, vt in eum credatur, oſtendit: & credentes in ſe ne à peccato vincantur, inuicta protectione defendit. Quid ergo reſponſuri ſunt, ſi eis Dominus dicat: Si potuiſtis, quare non reſtitiſtis deſideriis peccatorum? ſi non potuiſtis, quare meum contra peccatũ non quæſiſtis auxilium? aut vulnerati, quare pœnitẽdo non adhibuiſtis vulneri veſtro remedium? Numquid ad hæc non obmuteſcent? Quid autem excuſationis reſpondeant, non

Matth. 22.

D

habentibus dicit: *Ligatis manibus, & pedibus, mittite eos in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & ſtridor dentium.* Conſequens eſt, vt illic dentes ſtrideant, qui hîc de edacitate gaudebant. Penſandum ergo eſt, & ſummo ſtudio reuoluendũ, qui in illo die terror erit, cum in pœna iam remediũ non erit. Quæ illi confuſio, cui, reatu ſuo exigente, cõtinget in conuentu omniũ hominum, Angelorumq; erubeſcere? Quis pauor eum, quem & tranquillum mens humana non valet capere, etiam iratũ videre? De quo bene per Eſaiam dicitur:

Chriſti aſpectus in iudicio formidabilis.
Eſa. 2.

Exaltabitur autẽ Dominus ſolus in die illa, quia dies Domini exercituũ ſuper omnem ſuperbum, & excelſum, & ſuper omnem arrogantem, & humiliabitur, & ſuper omnes cedros Libani ſublimes, & erectas, & ſuper omnes quercus Baſan, & ſuper omnes montes excelſos, & ſuper omnes

E

colles eleuatos, & ſuper omnem turrim excelſam, & ſuper omnem murum munitum, & ſuper omnes naues Tharſis, & ſuper omne quod viſu pulchrum eſt, & incuruabitur ſublimitas hominum, & humiliabitur altitudo virorum: & eleuabitur Dominus ſolus in die illa, & idola penitus conterentur: & introibunt in ſpeluncas petrarum, & in voragines terræ, à facie formidinis Domini, & à gloria maieſtatis eius, cum ſurrexerit percutere terram. Nunc peccata delinquentium videt, & tacet: tunc autem loquetur ad eos in ira ſua, & in furore ſuo conturbabit eos, ſicut ipſe per Prophetam dicit: *Tacui*, inquit, *ſemper ſilui, patiens fui, ſicut parturiens loquar.* Quiſquis enim

Pſal. 2.
Eſa. 42.

nunc terrenis commodis inhiat, quiſquis laſciuæ carnis voluptatibus paſcitur, tunc æternæ combuſtionis igne conſumetur, & diuini furoris gladio deuorabitur. Vt enim Propheta dicit: *In igne zeli Dei deuorabitur omnis terra, & in gladio eius omnis caro.*

Epheſ. 1.

Non exaudientur in iudicio, qui Deum hic præcipientem aut vocantem non audierunt.

Illic iam à Domino non poteſt mereri quæ petit, qui hic noluit audire quod iuſſit. A quibus enim diuina vox in hac vita deſpicitur, tunc falſa eorum humilitas cum precibus ante ianuam veniens non auditur: ſed dicitur illis: *Neſcio vos; ite maledicti in ignẽ æternum, qui paratus eſt diabolo, & Angelis eius.* Et iterum Dominus per Salomonem dicit: *Vocaui, & renuiſtis, extendi manum meam, & non fuit qui aſpiceret: deſpexiſtis omne conſilium, & increpationes meas neglexiſtis: ego quoque in interitu* B *veſtro videbo, & ſubſannabo, cum vobis id quod timebatis, aduenerit: cum irruerit repentina calamitas, & interitus quaſi tempeſtas ingruerit: quando venerit ſuper vos tribulatio, & anguſtia: tunc inuocabunt me, & non exaudiam: manè conſurgent, & non inuenient me.*

Matth. 25. *Ibid. v. 41.* *Prou. 1.*

In quo ergo confidimus? vbi ſpem adipiſcendæ ſalutis habemus? numquid in pecuniarum theſauris, quos in arca recondimus? numquid in diuitiarum affluentia, quas intrinſecus vacui, malè exterius poſſidemus? Sed audi Iacobum Apoſtolum, quanti diuitias hominum faciat, quod meritum in terrenæ ſubſtantiæ poſſeſſione cõſtituat: *Agite*, inquit, *nunc diuites, & plorate, vlulantes in miſeriis, quæ aduenient vobis: diuitiæ veſtræ putrefactæ ſunt, & veſtimenta veſtra à tineis comeſta ſunt; aurum, & argentum veſtrum æruginauit, & ærugo eorum in teſtimoniũ* C *vobis erit, & manducabit carnes veſtras ſicut ignis: theſaurizaſtis enim vobis iram in nouiſſimis diebus.* Et paulò pòſt: *Epulati eſtis ſuper terram, & in luxuriis enutriſtis corda veſtra.* Eat nũc infelix homo, & fluxui carnalis illecebræ eneruiter cedat, quem poſtmodum barathrum gehennalis incendij peſtilenter abſorbeat: in cornibus ſe ſuperbiæ nunc arroganter extollat, vt tunc in æterna morte conſtrictus immortaliter viuat. Quid enim prodeſt, ſi hodie ſatur eructet in conuiuio; & cras marceat fœtidus in ſepulchro? Quid iuuat, ſi ſe hodie purpureis veſtibus induat, & cras pauper & nudus ad inferna deſcendat? Heu, heu! quid tunc dicent miſeri, cum ſe viderint & bona temporalia irrecuperabiliter amiſiſſe, & mala ſibi perpetua ineuitabiliter imminere? Quæ tunc illis mens erit, cum viderint tempus acceptabile, & diem ſalutis penitus effluxiſſe & illud tempus adeſſe, in quo nihil boni facere, nullum perditionis ſuæ remedium valeant inuenire? Quàm amara eorum conſcientia, quàm flebilis eorum poterit eſſe querela! *Tunc enim*, ſicut Salomon fatetur, *flentes, & præ anguſtia ſpiritus gementes, dicent: Errauimus à via veritatis, & iuſtitiæ lumen non luxit nobis, & ſol intelligentiæ non eſt ortus nobis: laſſati ſumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulauimus vias difficiles, viam autem Domini ignorauimus. Quid nobis profuit ſuperbia, aut quid diuitiarum iactantia contulit nobis? Tranſierunt omnia illa* E *tamquam vmbra, & tamquam nuntius præcurrens, & tamquam nauis, quæ pertranſit fluctuantem aquam, cuius, cum præterierit, non eſt veſtigium inuenire, neque ſemitam carinæ illius in fluctibus: aut tamquam auis, quæ pertranſuolat in aërem, nullum inuenitur argumentum itineris illius, ſed tantùm ſonitus eſt alarum verberans leuem ventum, & ſcindens per viam itineris aërem, commotis alis tranſuolauit, & poſt hoc nullum ſignum inuenitur itineris eius: aut tamquam ſagitta emiſſa in locum deſtinatum, diuiſus aër continuò in ſe reclauſus eſt, & ignoratur tranſitus illius: ſic & nos nati continuò deſiuimus eſſe, & virtutis quidem ſignum* A *nullum valuimus oſtendere; in malignitate autem noſtra conſumpti ſumus.* Talia dixerunt in inferno ij qui peccauerunt; quoniam ſpes impij tamquam lanugo eſt, quæ à vento tollitur, & tamquam ſpuma gracilis, quæ à procella diſpergitur: & tamquam fumus, qui à vento diffuſus eſt; & tamquam memoria hoſpitis vnius diei prætereuntis.

Ibid. v. 5.

Peccatorum dolor, atque confuſio.

2. Cor. 6.

Sap. 6.

Iniqui viri in die iudicij ſeipſos accuſabunt.

Spes impij qualis.

Iccirco autem, chariſſime, non tam mea verba, quàm ſacri eloquij tibi exemplo propono, vt & ſi me ruſticè loquentem, dignè poſſit prudentia veſtra deſpicere, vel Sanctorum teſtimonia diuinitus inſpirata, non dedignetur audire. Has igitur, frater chariſſime, pluréſque alias ſacræ Scripturæ ſententias intra mentis tuæ armarium collige, B quæ inter falſas mundi diuitias ſalubrem tibi valeant formidinem generare. Vt enim Salomon ait: *Beatus homo, qui ſemper eſt pauidus; qui verò mentis eſt dura, corruet in malum.* Legimus autem quia nemo poteſt corrigere, quem Deus deſpexerit. Homo ſiquidem homini inaniter loquitur, ſi per ſemetipſum Deus interius non loquatur. Tu autem, chariſſime frater, ſecundum prudentiæ tuæ ingenium tibi diuinitus datum, vitam tuam ſubtiliter diſcute, facta tua ſemper ante oculos pone, Dei iudicium pertimeſce: ſicque te vndique ſollicita prouiſione circumſpice, vt cùm Iudex aduenerit, non dormientem, ſed vigilantem: & non cum fatuis, ſed cum prudentibus te valeat Virginibus inuenire, quatenus dum nunc ipſe tuus Iu- C dex efficeris, nequaquam poſtmodum iudiceris: & tunc nihil omnino timeas, qui modò timere non ceſſas. Sed quoniam apud te plus forſitan proficio Deum precando, quàm te prædicando, omnipotens Deus te, frater chariſſime, & nunc in viam iuſtitiæ miſericorditer dirigat, & in tremendo ſuo iudicio cum electis ad dexteram poſitis, partem habere concedat.

Formido iudicij in diuitiis ſalubris eſt.

Prou. 28. *Eccl. 7.*

Quiſnam ſecurus erit in die iudicij.

Matth. 5.

EPISTOLA IX.

Ad Bonifacium Cauſidicum, habetur D tom. 3. eſtque opuſc. 58.

EPISTOLA X.

Ad Moricum legum Doctorem.

ARGVMENTVM.

Hortatur vt à periurio caueat, quod, vt præſtare poſſit, ſuadet; vt à iureiurando omnino abſtineat: rémque ipſam ſimpliciter, iuxta Euangelicam doctrinam, aut affirmet, aut neget. Deinde ad eleemoſynæ ſtu- E dium illum inflammare conatur: dum vtilitates, quas eadem ſuis amatoribus affert, enumerat.

Domno Morico prudentiſsimo Iudici, Petrus peccator Monachus ſalutem in Domino.

QVIA debilem te, dilectiſſime, ac teneros neruos interioris hominis, tuis viſceribus ineſſe conſpicio, plurima Scripturarum præcepta prætereo: ac perexili falce contentus, graue pondus

tuis ceruicibus non impono. Et, vt rebus ipſis verborum quoque compendium congruat, hæc eadem pauca, quæ jubeo, ſuccinctâ nihilominus breuitate perſtringo; vt quem grauare metuo ponderibus rerum, in hoc quoque debilitati tuæ proſpiciam, dum vtor etiam breuitate ſermonum. Hortor igitur, dilectiſſime, & charitatem tuam reuerenter admoneo: quatenus & iuramentis, quæ à tuis corregionariis ſacrilego ritu frequentantur, abſtineas: & indigentibus refrigeria miniſtrare, in quantum facultas ſuppetit, non omittas. Ab vno igitur horum te velut ab hiantis barathri ſubmerſione prohibeo; ad alium autem tamquam ad arcem, atque faſtigium ſalutiferæ munitionis impello.

Tob. 4.

Eleemoſyna, ſiquidem, vt Tobias ait, *ab omni peccato, & à morte liberat, & non patietur animā ire in tenebras.* Sed, vt de iuramentis, ſicut præmiſſa ſunt, prius breuiter eloquar; quiſquis juſiurandum peierans violat, à Chriſti ſe corpore, quaſi per quoddam abſciſſionis diſſidium ſeparat, & à redemptionis humanæ myſteriis alienat.

Perjurio alienant ſe homines à Chriſti corpore, & diuinis myſteriis.

Nam cum hoc ex more dicatur ab illo, qui jurat: hoc faciam, vel certè non faciam, ſic me Deus adjuuet: & illud, ſecundum Euangelium, hoc cum Deo interpoſita conditione paciſcitur; vt ſi promiſſa non impleat, à Deo, vel ſancto Euangelio vlterius non juuetur. Et ſicut tunc, cum initiatus eſt Chriſto, per catechiſmum ſacerdotalis officij abrenuntiauerat diabolo, & pompis eius: ita velut retrogradus, ac tran fuga, ſic Deo, & Euangelio eius

C abrenuntiat, vt in eum quaſi ſuæ quodam conuentionis fœdere, de fœdere non confidat.

Gen. 31.

Et ſicut Laban inter ſe & Iacob aceruum poſuit lapidum, & intercluſit alterutrum præcauendo meatum; ſic iſte quodammodo inter ſe & Deum ponit, mentiendo, perjurium. Signat aduerſum ſe librum Euangelij, vt eum aperire non poſſit, dum inter ſe & illud, omnem ſalutis aditum intercludit. De quo videlicet libro per Eſaiam dicitur:

Eſai. 23.

Et erit vobis viſio omnium, ſicut verba libri ſignati, quem cùm dederint ſcienti litteras, dicent. Lege iſtum; & reſpondebit: Non poſſum; ſignatus eſt enim. Quis eſt enim liber ille ſignatus, niſi ſanctum Euangelium myſticis figurarum

D ſententiis obuolutum, & ab humanæ mentis intelligentia procul arcana quadam profunditate remotum? Hic profectò liber ille eſt, de quo Ioannes ait:

Apoc. 5.

Vidi in dextera Sedentis ſupra thronum librum ſcriptum intus & foris, ſignatum ſigillis ſeptem.

Septem ſigilla libri Euangelici à Chriſto ſoluta.

Quæ ſunt autem ſigilla, quibus liber Euangelicus obſignatus dicitur, niſi ſeptem illa Sacramenta, quibus vtique totus ordo Dominicæ diſpenſationis impletur? videlicet incarnatio Domini, natiuitas, paſſio, reſurrectio, ad cælos aſcenſio, deinde iudicium, poſtremò regnum. His itaque ſigillis liber Euangelicus ita ſignatus eſt, vt niſi eum Chriſtus aperuiſſet, cuilibet omnino patere non poſſet.

Ibid. v. 5.

Vnde ſubjungitur; *Ecce vicit leo de tribu Iuda, radix Dauid, aperire librum, & ſoluere ſeptem ſignacula*

E *eius.*

Periuro nihil proſunt Chriſti myſteria.

Quiſquis ergo perjurat, ſtudiosè perpendat, quia niſi pœnitens canonicè ſatisfecerit, ita ſibi ſeptem ſigilla Euangelicæ narrationis occludit; vt nec incarnatio Domini, neque natiuitas, neque paſſio, vel reſurrectio, aut aſcenſio, iudicium quoque, vel regnum ſibi proficere aliquatenus poſſit. Omnia ſcilicet hæc à ſe procul abjicit, & quantum ad ſe in nihilum redigit, qui dum juſiurandum violat cum adjutorio Euangelij, abrenuntiat nihilominus etiam auxilio Dei.

Richardus Prior Monaſterij S. Petri Dam.

Planè non otioſum credimus, ſi quod Richardus noſtri Monaſterij Prior, vir videlicet honeſtæ vitæ, nobis heſterno die retulerit, attexamus: Vir,

A inquit, in Peruſino territorio nuper ad extrema deueniens, duobus liberis ſuis, totidemque filiabus patrimonium ſuum proportione legauit; vt erciſcundæ hæreditatis maribus quidē relinqueret biſſem: fœmineus verò ſexus ſuccederet in triennium. Poſt cuius obitum vnus quoque filiorum eius defunctus eſt; ſuperſtes verò frater patrum putans, quia res defuncti fratris cum ſororibus non diuiſit, ſed vt in earum quoque portiunculam controuerſiæ calumniam moueret, adiecit. Quanto nimirum eſt aucta poſſeſſio, tanto magis eſt poſſidentis inflammata cupido. Quid plura? Fit forenſe iudicium, diuerſarum partium allegatores accedunt, cauſidici perſtrepunt, mouetur quæ-

B ſtio, calumnia litis intenditur, ab obſiſtentibus intentio remouetur. Tandem inter partes altercatia deliberatione conuenit, vt Preſbyter quidam, qui viri contra Germanos fautor erat, ſe defuncti patris interfuiſſe iudicio perhibebat, iuſiurandum daret, ſicque deciſionis calculum cauſa ſuſciperet, omnemque controuerſiam vnius hominis teſtimonium conſopiret.

Falſum iurantis, & veritatem ſupprimentis pœna.

Cumque Preſbyter pro viro contra fœminas iuraturus accederet, iamque manum libro, qui propoſitus fuerat, applicaret: ſubitò terribilis ſerpens ex ea, quæ ſupereminebat, arbore corruit, librumque complexus, ſpiris ſquamoſi corporis circumcinxit. Mirantur omnes attoniti, & quodam quaſi prodigio ſtupefacti, præſertim Preſbyter ipſe diriguit, & iuſiurandum

C quod non veritati, ſed humanæ gratiæ deuouerat, abiurauit. Sic igitur antiquus hoſtis, qui virus ſuæ malitiæ cordi Presbyteri, vt contra veritatem iuraret, infudit: adeſſe ſe huic iuramento per familiarem ſibi beſtiam viſibiliter demonſtrauit. Illarum quoque patruus, qui rem quidem nouerat, ſed pro fauore viri, veritatis teſtimonium ſupprimebat, mox vt à iudicio receſſit, ſimul cum eo, cui inſidebat equo in præcipitium decidit: quem ſibi ſubſtratum, beſtia toto corpore penè vſque ad mortem vehementer alliſit. Vt diuina diſpoſitio patenter oſtenderet, quia qui conſtantia ſpiritus, pro veritate ſtare noluerat, etiam corpore non immerito cecidiſſet.

D Tu itaque, dilectiſſime, noli ſupprimere veritatem; ſed eam in omni negotio, & controuerſia, iuxta tuum poſſe, defende.

1. Ioan. 5.

Chriſtum quippe, qui veritas eſt, negare conuincitur, qui veritati pro humana gratia reluctatur. A periuriis caue, immo, ſi poſſibile eſt, ab omni te iuramento compeſce. Quia ſicut qui non loquitur, numquam mentitur: ita qui non iurat, impoſſibile eſt vt periurium incurrat. Dicit enim ipſa Veritas: *Sit autem ſermo veſter, eſt, eſt, non, non: ſi quid autem amplius eſt, à malo eſt.*

Matth. 5.

Caue ergo periurium, ne librum aduerſum te redemptionis humanæ compellaris inuenire ſignatum. Neue, quod ſimul etiam propoſuimus, excidat, eleemoſynis animam tuam redime, operibus

E pietatis inſiſte.

Luc. 11.

Date, inquit Dominus, *eleemoſynā: & ecce omnia munda ſunt vobis.* Et iterum ſcriptum eſt:

Prou. 19.

Qui dat pauperi, Deo fœnerat. Suſtenta ergo pauperem, vt tamquam ipſe creditor, Deum tibi facias debitorem.

Pauperes Deus permittit ad ſalutem noſtram.

Neque enim te omnipotens Deus ad eleemoſynam prouocat, tamquam deſit ſibi vnde pauperibus ſuis alimenta prouideat: ſed idcirco potius illos inopes exhibet, vt tibi redimendi te materiam ſubminiſtret. Scriptum quippe eſt:

Prou. 13.

Diuitiæ hominis, redemptio eius.

Porro autem venerabilis idem frater noſter Richardus, qui quod ſuperius dictum eſt, retulit: hoc etiam quod dicturus ſum, ſicut fama compererat, fideli proſecutione narrauit. Octo, inquit, inopes

eſt iterum virga. Cuncti liquido nouimus, quia ſerpens ſuaſit homini mortem: ergo mors à ſerpente. Quid autem virga niſi Chriſtus, de quo Propheta dicit, (Gen. 3. Eſa. 11.) *Quia egredietur virga de radice Ieſſe?* Virga itaque in ſerpentem, Chriſtus in mortem. Moyſes autem expauit, & fugit. quia ſuſpenſo in Cruce, vel moriente Domino, omnis ille Apoſtolorum (Dominicæ Reſurrectionis myſterium.) numerus tremefactus expauit, & à certæ ſpei, ac firmæ Fidei ſoliditate receſſit. Quia verò cauda extrema pars eſt corporis, quid niſi finem Dominicæ ſignificat paſſionis? Moyſes igitur caudam apprehendit, & nihil ei in virga vltra ſerpentis apparuit; quia completo Dominicæ paſſionis, Crucíſque myſterio, & fidelis quiſque tunc ad Fidem rediit, & Chriſtus, conſumpta morte, idipſum in ſe B quod fuerat, per reſurrectionis gloriam reparauit. Tollens Aaron thuribulum, cucurrit per mediam (Num. 16.) multitudinem, quam vaſtabat incendium; & ſtans inter mortuos, ac viuentes, thymiama obtulit: ſicque deſæuiens plaga ceſſauit. Quem ſanè Aaron niſi Redemptorem noſtrum ſignabat? Ipſe namque quoniam ad currendam viam, quaſi gigas (Pſal. 8.) exultauit, arrepto paſſionis ſuæ thuribulo, inter mortuos, ac viuentes occurrit: & obiectu Crucis ſuæ, in qua thymiama ſacri corporis concrematum eſt, & Agnus ille cæleſtis aſſatus eſt, viuos ac mortuos ſeparauit: ignìſque perniciem ab eis, quaſi quidam interueniens murus, excluſit; vt vorax flamma deglutiat infideles quoſque, de qui- C (Crucis ſacrificium. Heb. 10.) bus ſcriptum eſt: *Nunc ignis aduerſarios conſumit: & iuſti, qui Fide viuunt, incendium damnationis euadunt.* Quorum mortuorum, atque viuentium iam & ipſi latrones noſcuntur fuiſſe primitiæ, inter quos Dominus crucifixus eſt, quorum alter electus, alter eſt meritò perfidiæ reprobatus. Hoc itaque thymiama ſacrificij ſalutaris, atq; ſingularis, quod in ara Crucis oblatum eſt Deo Patri, mons ille fortitudinis inter mortuos, viuentéſque portauit; cum odorem ſuæ notitiæ per fideles & infideles effudit. Vnde eſt illud in Cāticis: (Cant. 1. 2. Cor. 2.) *Vnguentū effuſum nomen tuum.* Et Apoſtolus: *Deo autem gratias, qui ſemper triumphat nos in Chriſto Ieſu, & odorem notitiæ ſuæ ſemper manifeſtat per nos in omni loco, quia Chriſti bonus odor ſumus Deo in iis, qui ſalui fiunt: & in iis, qui pereunt, aliis quidem odor mortis in mortem; aliis odor vitæ in vitam.* D Pactus quidem eſt Saül maiorem filiā ſuā Merob Dauid dare vxorem; ſed cum tēpus adueniſſet, quo dari ſibi debuiſſet, non ei data eſt, ſed alij coniuncta eſt viro. Dilexit autem Michol filiā Saül alterum Dauid, eamque ſibi vxorem coniunxit. (1. Reg. 18.) Merob quippe interpretatur, de multitudine; Michol autem, aqua, vel ex omnibus. Et quid per Merob, niſi illa duntaxat infidelium turba ſignatur, quæ eſt de multitudine, quæ repellitur? (Matth. 20.) *Multi enim ſunt vocati, pauci verò electi.* (Michol Eccleſiæ figura.) Quid autem per Michol, niſi ſancta figuratur Eccleſia, à qua videlicet omnes oriuntur Electi, vel quæ ex omnibus E conſtat Electis: quæ licet filium non genuerit, hic tamen intelligentiæ eius ſterilitas non obſiſtit? Aliud quippe myſterium eſt, quia Regi Dauid eſt in coniugalitate coniuncta, aliud, quia perſtitit infœcunda; aliud, quia Chriſti Domini eſt ſortita coniugium; aliud quia fœcunditatis non meruit donum, ſed pertulit in Iſraël ſterilitatis opprobrium. Hanc ſanè Dauid ſuperbi Regis Saül ſibi filiam iunxit, dum fortis manu Ieſu, ac meritò deſiderabilis, eam de ſuperbi huius mundi Principis obſequio ſuſtulit, ſibique confœderationis intimæ glutino coniunxit. Quam videlicet Michol, quæ ſancta Electorum eſt Eccleſia, ſuperbus ille Saül, hoc eſt, malignus ſpiritus, cum Merob auferre

A minime valet; quia fidelis cuſtos irreuocabiliter eam ſuæ dilectionis obſtrinxit amplexibus, qui in Euangelio clamat: (Ioan. 10.) *Oues meæ vocem meam audiunt, & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quiſquam de manu mea.*

Qui contempta terrenæ conuerſationis, concupiſcentiæque ſtructura, ſpiritalis ædificij fabricā conſtruunt, hi quaſi lateres in lapidem vertunt: & (1. Cor. 10.) non in arena mundanæ ſpei, ſed in petra Fidei, quæ Chriſtus eſt, atria numquam lapſura conſtituunt. Vnde per Eſaiam dicitur: (Eſa. 9.) *Lateres ceciderūt, ſed quadris lapidibus ædificabimus: Sycomoros ſucciderunt, ſed cedros immutabimus.* Lateribus quippe cadentibus, & lapidibus quadris ædificat, quiſquis vitiorum, B voluptatumque laſciuiam diſtrictioris vitę rigore caſtigat, qui legem carnis lege ſpiritus ſuperat, qui fortitudinem corporis animi virtute demutat. Vnde rurſus per Eſaiam dicitur: (Eſa. 40.) *Qui confidunt in Domino mutabunt fortitudinem.* Nam dum non aſſumunt, ſed mutabunt, dixit, patenter innotuit aliam eſſe fortitudinem, quæ deponitur, aliam quæ nouiter inchoatur. Hinc Electis per Pſalmiſtam dicitur: (Pſalm. 30. Cant. 3.) *Viriliter agite, & confortetur cor veſtrum, omnes, qui ſperatis in Domino.* Hinc Salomon ait: *En lectulum Salomonis ſexaginta fortes ambiunt ex fortiſſimis Iſrael.*

Inebriauit me abſynthio. (Thren. 3.) Ebrius quippe, quod tolerat, velut arreptitius penè, vel mente captus, C ignorat. Quilibet ergo peruerſus dum mundi lucra phreneticè concupiſcit, qui tot laboribus premitur, ea quæ patitur, mala non ſentit: quoniam ad cuncta delectabiliter ducitur, in quibus pœnaliter fatigatur.

Sicut oues in inferno poſiti ſunt, & mors depaſcet eos. (Pſal. 48.) Oues habet Chriſtus, quas ad amœna virentia caulis cæleſtibus introducat: oues habet, & ille rugiens, quas inſatiabili erneotus ore deglutiat. Qui benè mors dicitur, quia cum ſit auctor mortis, ad inferendum nobis interitum crudeliter efferatur, Vnde Ioannes: (Apoc. 6.) *Et ecce, equus pallidus, & qui ſedebat ſuper eum, nomen illi Mors.*

D

EPISTOLA XIII.

Ad Sororem ſuam.

ARGVMENTVM.

Rogatus à Sorore, de mundi interitu, Antichriſti aduentu, & Iudicio ſupremo diſſerit: cuius quidem iudicij diem ſemper ante oculos habendam eſſe ait.

E

Dulciſſimæ ſorori III. Petrus Peccator Monachus humilem in Domino ſeruitutem.

QVod à me, Soror chariſſima, petis notum fieri tibi, quid ante mundi creationem, &c. *Eadem eſt hæc Epiſt. quæ & 16. lib. 6. tom. huius.*

EPISTOLA XIV.

Ad Sorores ſuas Rodelindam, & Sufficiam.

ARGVMENTVM.

Rodelindam, atque Sufficiam, ambas marito orbatas, ad ſeruandam non ſolùm corporis, ſed etiam mentis, ab omni labe intactam puritatem, cogitationeſque immundas omni ſtudio euitandas hortatur. Quod vt facilius præſtare poſſint, patientiam in tribulationibus: orationem ſine intermiſſione: frequentem, & ſinceram confeſſionem: manſuetudinem in inimicos, & cõtumelioſos: miſericordiam in pauperes: & denique curarum ſæcularium ablegationem maximo eis adiumento futuras eſſe teſtatur.

Chariſſimis in Chriſto ſororibus Rodelindæ, atque Sufficiæ, Petrus peccator Monachus *intimæ germanitatis affectum.*

VBeres diuinæ diſpenſationi gratias refero, dum vos, fama diſcurrente, comperio, & in virtutum ſpiritualium ſernere vnanimiter ſtudiis, & tamen diuerſis mundi ſubiacere preſſuris. Nota ſiquidem eſt regularis illa ſupernæ iuſtitiæ linea, qua inuiſibilis Arbiter eos in hac vita temporalis ærumnæ flagellis erudit, quibus ti adere perpetuæ hæreditatis iura diſponit, eoſque tamquam ſeruos duris verberibus afficit, quos iam per occultæ cautionis edictum, vt reuera filios in patrimonium capeſſendæ propriæ poſſeſſionis adſciuit. Quiſquis enim dum recta agit, ſucceſſibus affluit, dignum profectò eſt, vt eius cor formido concutiat; ne dum meritis ſuis recompenſari conſpicit temporalia, minora fortaſſe, vel nulla redhibeantur æterna. At qui bona operatur, & flagellis atteritur, certus iam non immeritò de retribuenda ſibi bona, conſerta, & coagitata laborum ſuorum menſura lætatur, quia tanto pòſt in patria creuiſſe ſummam crediti fœnoris inuenit, quanto prius in via, nec ſtipendium quidem momentaneæ proſperitatis accepit. Hinc eſt quod per B. Iacobum dicitur: *Omne gaudium exiſtimate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis.* Hinc & Salomon ait: *Quem diligit Dominus, corripit: flagellat autem omnem filium quem recipit.* Non igitur immeritò gaudet, qui in ſanctæ conuerſationis itinere conſtitutus, dum ſe flagellis conſiderat vltoribus cingi, in ſortem filiorum Dei ſe non ambigit adoptari. Hoc tantum ſollicita conſideratione cauendum eſt, ne inter ipſa rectitudinis opera quibus debetur vtique præmium, admiſceamus etiam quædam praua, licet minima, quibus irrogetur ſaltem temporale ſupplicium. Vnde & Petrus ait: *Nemo veſtrûm patiatur quaſi homicida, aut fur, aut maledicus aut alienorum appetitor.* Quiſquis ergo vel aliena cupidus appetit, vel maledicis in quempiam verbis excedit, quia dignè patitur, paſſionis ſuæ præmium non meretur.

Tribulatio ſignum eſt diuinæ dilectionis, & pignus cæleſtis gloriæ.

In proſpera fortuna timendum.

Iacob. 1.

Prou. 3.

1. Petr. 4.

Vos autem, dilectiſſimæ, quia ſoluto coniugali vinculo, vidualem continentiam profitentes, non modò ad immortalis Sponſi copulam tranſmigraſtis, ſed & incentiua omnia carnalis illecebræ mitandi feruoris inſtantia reprimere, immo crucifigere decreuiſtis, & voſmetipſas ab inferenda prorſus læſione cõpeſcite, & illatas ab aliis æquanimiter tolerate. Vt quia Redemptor & mala non fecit, & Crucem pertulit; iam in vobis eiuſdem ſummi Sponſi arrha fœderalis appareat, dum vitæ eius & vita veſtra concordat. Etſi enim Agnum non valetis ſequi, quocumque ierit, tamquam virgines, ſufficiat eum vobis imitari per viam patientiæ, qui profectò per mortem tranſiit in reſurrectionem vitæ. Et ne diuturna fortaſſe moleſtia vobis ingerat tædium, Euangelica illa Anna veſtræ viduitati proponatur exemplum. Quæ nimirum, Scriptura teſte, ſeptenni coniugio fruita, iam vſque ad octoginta quatuor annos in viduitate proceſſerat: verumtamen quæ tam prolixum, tam annoſum viuendi tempus accepit, numquid vel vacando fabulis, vel delicioſè viuendo, curuatrices anilis æui moleſtias temperauit? Sed continentiæ longæuitate præmiſſa, protinus Euangeliſta ſubiungit: *Quia non diſcedebat de templo, ieiuniis, & obſecrationibus ſeruiens nocte, ac die.* Quid, quæſo, hæc mulier faceret, ſi adhortationes Apoſtolicas legeret: *Orate ſine intermiſſione*: præſertim ſi ipſũ Dominum prouocantem nos ad ſtudium continuæ orationis audiret? Porro, quia antequam Euangelium diſcere potuiſſet, impleuit; prophetica Dominum inſpiratione cognoſcere, atque, vt ita fatear, Euangeliſta facta, eius meruit præſentiam nuntiare. Sicut legitur, *Quia hæc ipſa hora ſuperueniens, cõfitebatur Domino, & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Hieruſalem.* Hanc itaque egregiam viduam quaſi ſigillum quoddam vobiſmetipſis ſolertes imprimite, vt veræ viduitatis mercamini præmium reportare. Illud Apoſtolicum iugi memoria retinentes, quo dicitur; Quæ autem verè vidua eſt, & deſolata ſperauit in Domino, & perſtitit in oratione nocte ac die. Illud autem quod ſequitur, audire non indigetis: quia per Dei gratiam ſollicita prouiſione cauetis: Quæ autem in deliciis agit, viuẽs mortua eſt. Planè ſi vxores quælibet mortalibus viris placere ſummo deſiderio ſatagunt, quanto vigilantius, quantoque ſubtilius ſanctæ viduæ debent interioris hominis ſpeciem decuſando componere; vt inuiſibilis Spõſi decori valeant obtutibus apparere? Nam, ſicut idem ait Apoſtolus, Quæ innupta eſt, ſollicita eſt quæ ſunt Domini, vt ſit ſancta corpore, & ſpiritu; quæ autem nupta eſt, ſollicita eſt, quæ ſunt mundi, quomodo placeat viro. Sollicita eſt nupta, ne in aliquo diſpliceat viro poſt paululum morituro; quanto ſolertius ſtudendum eſt viduæ placere cæleſti ſponſo per ſæcula regnaturo? Studet nupta vt virum ſuum faleratæ compoſitionis forma demulceat; quanto magis enitendum eſt viduæ, vt in conſpectu Dei ſanctis virtutibus, tamquam rutilantibus margaritis, ornata niteſcat? Contendit illa, vt venuſti vultus appareat, vt decori eius nullius fœditatis næuus obrepat; quanto cautius ſanctæ viduæ ſatagendum eſt, ne mens eius implacabilis odii, vel turpis concupiſcentiæ ſqualore ſordeſcat? Illud denique arctius mentibus veſtris infigite, illud ſedula meditatione verſate quod dicitur, vt ſit ſancta corpore, & ſpiritu. Quid enim prodeſt caſtitas corporis, quid caſtigatio, vel afflictio carnis, ſi deſit puritas, & munditia cordis? Beati ſiquidem mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt. Hinc eſt quod animæ noxia cogitanti, ſub typo Hieruſalem per Hieremiam dicitur: *Laua,* inquit, *à malitia cor tuum, Hieruſalem, vt ſalua fias; vſquequo morabuntur in te cogitationes noxiæ?* Noui ſanè, & ſatis ſuperque expertus ſum, quia quo remotius à mundi negotiis, vel ſeculari conuerſatione ſeceditis, eo moleſtius importuno cogitatio-

Viduæ ſequuntur Agnum per patientiam.

Apoc. 14.

Anna eſt duarum exemplum

Luc. 2.

Ibid. v. 37.

1. Theſſ. 5.

Anna meruit eſſe Chriſti Euãgeliſta.

Luc. 2.

1. Tim. 5.

Ibid. v. 9.

Viduarum ſtudium debet eſſe vt placeãt Deo.

1. Cor. 7.

Ibid. v. 34.

Nil prodeſt caſtitas corporis ſine mentis puritate.

Matth. 5.

Hier. 4.

Cogitationes impuræ moleſtius affligunt conuerſationem ſæcularem fugientes.

num inquietium ſtrepitu laboratis; præſertim cum in vobis euidenter impleatur quod prophetice per myſterium dicitur: *Frater iniquus ſupplantauit me, & omnis amicus fraudulenter inſedit in me.*

Hier. 9.

Sacramentalis confeſſio remedium purgationis.

Quapropter ſi inter vberes bonorum operum ſegetes, quas excolere non ceſſatis, quidam compungentium cogitationum vepres ex illa fortaſſis preſſurarum radice naſcuntur, ſarculum protinus ſalutiferæ confeſſionis, ac propriæ correptionis arripite, & viroſum germen de rure cordis veſtri radicitus extirpate. Qua de re bene per Prophetam diuina vox præcipit, dicens: *Nouate vobis nouale, & nolite ſerere ſuper ſpinas.* Quid autē ſit quod præmiſit, mox aperit cum ſubiungit: *Circumcidimini,* inquit, *Domino, & auferte præputia cordium veſtrorum, viri Iuda, & habitatores Hieruſalem.* Nouale igitur nouant, qui cordis agrum, licet iam antè proſciſſum, crebris adhuc piæ confeſſionis vomeribus ſulcant: & malè læta paſſionum carnalium germina, quia ſemel exciſa renaſci, ac pullulare non deſinunt, acuto ſemper propriæ correptionis, & pœnitentiæ ligone recidunt. Si igitur nouale nouatur, ſuper ſpinas non ſeritur; quia crebris confeſſionum, atque correptionum vomeribus inſulcati, horrentia cogitationum dumeta recidimus, vt in munda cordis ſuperficie piæ conuerſationis ſemina conſpergamus. Quod nimirum idcirco viris Iuda, & habitatoribus Hieruſalem ſpecialiter exequendum eſſe præcipitur: vt ij præcipuè aduerſus internorum motuum bella confligere moneantur, qui contempto mundi turbine, & in confeſſione veritatis ſunt ſtabiliter fixi, & viſioni ſummæ pacis vigilanter intenti. Quod etiam vobis aptiſſimè congruit, quæ ad Deum, accenſo mentis deſiderio, medullitus æſtuantes, ſæuientis mundi mala perſertis, quia blandientis illecebras non amaſtis. Et quoniam verſutus artifex ad referendas inferentibus contumelias vos nequit accendere, cauendum vobis ſummopere eſt, ne vel latenter in eorum poſſit odium concitare. Et quia longo iam tempore vobiſcum dimicans, Deo pro vobis ſtante, in campo operis coactus eſt perdere, prouidendum eſt, ne in ipſa cogitationis domo per remiſſæ ſecuritatis inertiam valeat obtinere: vt quarum videlicet manus ſunt extrinſecus mundæ per innocentiam, cor oculis Dei cruentum machinetur exhibere per iram; cum Dominus per Prophetam legales cerimonias implentibus dicat: *Quis quæſiuit hæc de manibus veſtris? manus veſtræ ſanguine plenæ ſunt.* Quod nimirum illis dixit, quorum cor malitia plenum eſſe prouidit.

Non ſolum malus, ſed etiam cor ab impuritate cuſtodiendum.

Eſa. 1.

Quia igitur, dilectiſſimæ, vita veſtra tam ſancta, tam honeſta, tamque diſtricta eſſe perpenditur, vt quantum ad opera nequaquam noſtræ exhortationis indiga videatur, vt tamen & noſtro ſtylo quilibet in ædificatione veſtra pateat locus, ad ipſa mentis arcana recurrimus, vbi neceſſe eſt, vt quanto quis fuerit in virtutibus eminentior, tanto ſit in cauendæ tentatione ſubtilior. Callidus enim hoſtis idipſum ſæpè vertit in materiam pugnæ, quod factum eſt cauſa victoriæ. Huc accedit quod ipſe omnipotens Deus in mentibus habitat Electorum. Licet enim & in caſtis corporibus habitare credendus ſit, dicente Apoſtolo: *Corpus veſtrum templum in vobis eſt Spiritus ſancti, quem habetis à Deo;* menti tamen ſpecialis eius ſedes adſcribitur, quæ ſubiecto corpori quadam regiminis auctoritate principatur. Sicut idem dicit Apoſtolus: *Spiritum ſanctum in cordibus noſtris habitare per Fidem.*

1. Cor. 6.

Epheſ. 3.

A Nimirum, vt ſicut anima corporis membra viuificat, ſic & ipſa a Deo viuificata ſubſiſtat. Si igitur in mentibus veſtris dignum Deo vultis cubile conſtruere, ſtudioſè contendite ipſas mentes omni ſimultatis, & odiorum fomite, omni denique malitiæ labe purgare.

Regem ſane quis excepturus hoſpitio quid prodeſt ſi tota domus atria diuerſis toreumatibus inſtruat, ſi per laquearia quæque carbaſina vela ſuſpendat, ſi omnia certe munda, & nitida oculis aduentantis exhibeat, ſolum autem cubiculum, vbi ille requieturus ingreditur, ſordidum reperiens, perhorreſcat? Quia ergo vos per aſſiduæ orationis inſtantiam, per quotidiana ferè ieiunia, per candorem pudicitiæ matronalis, corpora veſtra in ſancta

Non poteſt Deus in corde habitare, in quo odiū latet.

B munditia cuſtoditis, erga cogitationes quoque diſtrictam ſemper ſollicitudinem exhibete: vt quoniam cæleſti Sponſo thalamum in veſtra mente conſtruitis, nil ibi fœdum eſſe, nihil inordinatum, quod eius oculos poſſit offendere, permittatis. Lux enim vera tenebras odij non inhabitat, & Princeps pacis impacatæ mentis hoſpitium non requirit. Enimuero non ignoratis quaſdam carnaliter conuerſantes, diuerſas inter dentes aromatum, ac pigmentorum ſpecies terere, vt viris ſuis iucundius valeant redolentis fragrantiæ nitore placere. Lingua quoque veſtra & labia à diuinis laudibus numquam ſint otioſa; ſed ſemper Pſalmos, ſemper orationes, velut aromata terendo, reuoluite, vt in conſpectu Dei non immerito poſſitis

Diuinæ laudes ſunt aromata in labiis iuſtorum.

C odorem ſuauitatis offerre. Illud etiam vos non latet, quia puellæ in domo parentum cùm puberes adoleſcere, cùm iam nubilibus incrementis cœperint propinquare, ſcientes, quia paterna ſubſtantia maſculini ſexus hæredibus permaximè reſeruetur, capſidilia ſibi, quædamque marſupiorum receptacula comparant: vt quæque potuerint hinc inde corradere, his ſtudeant cautius infercire: quatenus ad nuptiales thalamos tranſeuntes, tanto minus apud extraneos erubeſcere compellantur, quanto eas ex paterna domo congeſtarum opum ditior copia comitatur. Vos itaque, quæ ad cæleſtes nuptias firmæ ſpei gradibus feſtinatis, non paruam

D partem veſtræ ſubſtantiæ in tuto loco reponite, vt ad immortalem Sponſum ſine vlla debeatis confuſione tranſire: marſupium autem, vbi hæc tutiſſimè reponantur, ſinus eſt pauperum, ſubſtentatio miſerorum. Hoc nimirum fidele eſt depoſitarium ſine vllo prorſus detrimento, quod ſuſceperit, redditurum. Nolite ergo ſic remanentibus cuncta relinquere, vt negligatis etiam vobiſmetipſis, paulo poſt hinc emigrantibus, prouidere: quod ſi facultas non ſuppetit, ſi egeſtas vos rei familiaris anguſtat, qui minuta viduæ diuitum muneribus prætulit, veſtra quoque munuſcula, vel perexigua intra gazophylacium exauditionis ſuæ non ingratus admittit. At ſi & hæc, quod non credimus, omnino defuerint, pias lachrymas, profundos gemi-

Pauperes ſunt fidele diuitiarum depoſitarium.

Luc. 21.

Pauperes quid Deo debent offerre.

E tus, alta ſuſpiria vos offerre ſufficiat: vltro etiam quidquid ſapitis, quidquid poteſtis, quidquid viuitis, quidquid eſt, quod ſpiratis, in ara veſtræ deuotionis imponite: & ſic vosmetipſas Deo, quod holocauſtis omnibus maius eſt, ſacrificium adolete. Horrete itaque colloquia ſæcularium, carnalium deuitetur aſpectus, veſtra denique non omnibus ianua pateat: donec aduentus cauſa diſcatur, nonnullis prohibeatur acceſſus. Iudith etiam illa ſancta vobis viuendi ſit norma, & vidualis continentiæ diſciplina. De qua videlicet ſacra Scriptura teſtatur his verbis: *Quia in ſuperioribus domus ſuæ fecit ſibi ſecretum cubiculum, in*

Vi luæ carnalium col-

loquia, & aſpectus vitare debens. Iudith. 8. Iudithæ laudatio. Amor diuinus in populoſa vrbe ſolitudinem reperit.

quo cum puellis ſuis clauſa morabatur, & habens ſuper lumbos ſuos cilicium, ieiunabat omnibus diebus vitæ ſuæ, præter ſabbata, & Neomenias, & feſta domus Iſrael. Conſiderandum plane quantis hæc vidua fuerit digna præconiis, quæ tanto igne diuini æſtuabat amoris. Porro autem vidualis officij limite non contenta, ad hoc vſque in ſancta religione proceſſerat, vt iam non ſola, ſed & cum ancillis ſuis fieret Eremita; de domo communi reclusorium fecit, & in populoſa Vrbe amor artifex ſolitudinem reperit. Quantis illa mundanæ proſperitatis dotibus affluebat, quæ nimirum blandè lenocinantis ſecundas ſibi illicere nuptias poterant. Sicut enim ſacra narrat Hiſtoria: *Erat eleganti aſpectu nimis, cui vir ſuus reliquerat diuitias multas, & familiam copioſam, ac poſſeſſiones armentis boum, & gregibus ouium plenas: & quod his omnibus eſt longè præſtantius, dicitur etiam, quia erat in omnibus famoſiſſima, quoniam timebat Deum valde, nec erat, qui loqueretur de illa verbum malum.* Sed quando iſta procos admitteret, dum puellarum quoque eius alloquium cuipiam facile non pateret? quo pacto ambiret veſtium cultum, cuius aſſiduè tegebat membra cilicium? an fortaſſe lautioribus epulis eſſet intenta, quam quotidiana maceraba tinedia? Sed ad hæc fortaſſis obiicitis, quia facile ſe exercere in virtutibus poterat, quæ tot proſperis vndique ſucceſſibus affluebat; at quibus viuere vt cumque deeſt, virtutum vitam ducere quomodo libet? Facile ſcilicet abſtinemus oblatis, auidius plerumque ſolemus inhiare ſubductis. Pateo plano, quia ſpontanea oblatio lætificat offerentem, coacta neceſſitas tabeſcentem obnubilat voluntatem. Sed eſto quia Iudith diuitiis cauſamini vobis copiam de habere; numquid pauperculæ illius Moabitidis, Ruth videlicet exilium, calamitates, famem, ſitim, laborum intolerabilium patientiam ignoratis? Numquid vobis pro pudiciſſimæ viduitatis aliquandiu honeſtate ſeruanda, * ad tantam illam deueniſſe penuriam, vt relictas ſpicas poſt metentium terga colligeret, & virga cadens, non dicam virili, ſed humano deſtituta prorſus auxilio, ipſa quod collegerat, trituraret. Nimirum ex qua tantorum Regum ſoboles fuerat proceſſura; tamquam vile mancipium, ſeruilibus operibus videbatur addicta. Inter tot autem preſſuras, atque anguſtias coarctata virtutes animi non deſeruit, & inopiæ quidem viæ pondus, quo premebatur, æquanimiter tulit: ab intimæ verò nobilitatis culmine, vt puta digna David proauia, degenerare indignum duxit. Socrui reuerentiam dignam exhibuit, matronalem pudicitiam tenuit, defuncto viro fidem ſeruauit, idolis deditam patriam, parentéſque deſeruit, & ad cultum veri Dei ſine vllo doctoris magiſterio nobilis proſelyta tranſiuit. Ecce igitur Iudith proſpera, quibus immenſa fulciebatur, abiiciens: Ruth aduerſa, quibus premebatur, amplectens; vtraque ſcilicet mente vna, licet diuerſa fortuna, vni Deo non immeritò placuit. Quia nec aduerſis iſta ſuccubuit, nec in proſpera ſemet obliuiſcens, ſeſe illa deiecit, Sed illa tolerabat, quibus abundabat; iſta fruebatur, quæ patiebatur. Vtraque nimirum de mundanæ inconſtantiæ alternitatibus aſſerens, *Sicut tenebræ*, inquit, *eius, ita & lumen eius.* Et cum vna contenta ſit primis, altera nuptiis ſit aptata ſecundis, licet Ruth thalamos iterauerit, à caſtitatis tamen habitu non receſſit: quia vidualis continentia in coniugalem pudicitiam non libidine carnalis illecebræ, ſed diuina potius eſt diſpoſitione mutata. Quid autem de ipſa beatiſſima Dei Genitrice

Ibid. v. 7.

Ruth 1. Paupertate non excuſamur à Dei ſeruitio.

Ruth 2. * locus mutilus.

Nec aduerſæ, nec proſperæ res à Dei amore nos impedire poſſunt.

Pſal. 138.

commemorem, quæ & terrenarum opum copias non poſſedit, & immaniſſimi doloris amaritudinem pertulit? Cui nimirum verè prædictum eſt: *Et tuam ipſius animam pertranſibit gladius.* Si enim omnipotens Deus huius vitæ proſpera magni penderet, nullatenus ipſam ſingularem, ac perpetuam Virginem, ex qua incarnari dignatus eſt, affici doloribus permiſiſſet. Quapropter & vos, iuxta B. Petri ſententiam, eadem cogitatione armamini, & mala mundi per patientiam vincite quæ profectò non ignoratis, omnes electos ab ipſa humani generis origine pertuliſſe. Vnde dicit Apoſtolus: Quia *per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.* Enimverò non incredibile eſt, quia ſi hæc vita vobis blandita mitteſceret, à cæleſtis deſiderij curſu vos aliquatenus retardaret: & mens veſtra citò à Deo frigeſceret, quo in vſu rerum temporalium requiem inueniret. Ideo igitur diuina diſpenſatio in huius vitæ ſalo proceloſis hinc inde turbinibus, & quodammodo violentis ventorum furentium flatibus vos fluctuare permittit; vt mens veſtra auidius ad ſuperna deſideria tranſeat, dum inter ima non inuenit, vbi delectabiliter requieſcat. Agar namque proſperis fulta, contra dominam tumuit: afflicta poſtmodum, & in ſolitudinibus exul oberrans, alloquium Angeli læta promittentis accepit. Rachel donec ſterilitatis infortunio laborauit, vero Deo reuerentiam digni cultus exhibuit; poſtquam autem, edito Ioſeph, fœcunditatis meruit donum, Laban patris furata eſt idolum. Vos etiam ſi iuxta votum erecta in cumulum vnda proſperitatis attolleret, vel admiſſi cuiuſquam piaculi naufragium abſorberet, aut certè à littore quietis intimæ mentes veſtras fluxa lætitia procul abduceret. * ...

Luc. 2.

1. Pet. 4.

Act. 14.

Affligit Deus electos ſuos, vt cæleſtia appetant: terrena deſpiciant.

Bona tribulationis.

Gen. 16.

Gen. 31.

Vnde vos hortor, & ſolerter admoneo, ne diuinis beneficiis inueniamini, quod abſit, ingrati: ſed gubernatori veſtro Deo dignas ſemper gratias agite, qui nimirum peccandi vobis materiam ſubtrahens, tamquam à noxiis vos prohibet alimentis, vt ad cibum æternæ prouehat incolumitatis. Flagellis vos durioribus cogit, verberibus erudit; vt margaritas ſua nunc limet & poliat, quas poſtmodum ſine tinnitu ſecuris, & mallei, vel cuiuslibet ferramenti ſonitu, in templi cæleſtis ædificio ponat. Igitur, dilectiſſimæ, cum vobis ex huius mundi turbinibus fremientior tempeſtas ingruerit, cum illata ab aduerſariis iniuria vos contumelioſa perculit, orationis illico latibulum petite, ad fletus & lamenta concurrite, atque ab æſtu perſequentium ad lacrymarum pluuias refrigerium feſtinate: vt dum mens veſtra foris non inuenit vbi valeat ſecura quieſcere; ſe intra ſe colligens, ab omni ſtudeat mundani ſtrepitus perturbatione ſopire. Neque vos ab orationis ſtudio fletus ariditas frangat, videlicet mox vt conamini, lacrymæ non erumpant. Ieiunij namque, cui vos diſtrictius inhæretis, hæc eſſe natura dignoſcitur, vt cum multos pronectiorum fructus accumulet; interdum tamen & iras accendat, & lacrymas minuat. Et de ira quidem, quia per ieiunium creſcat, manifeſta eſt Eſaiæ ſententia, qua dicit: *Ecce*, inquit, *ad lites & contentiones ieiunatis, & percutitis pugno impiè.* Quòd autem longo ieiunio lacrymæ ſubtrahantur, teſtatur Ioſephus, qui cum vindictam quæ Hieruſalem, & perſecutoribus Domini à Veſpaſiano, & Tito Principibus eſt irrogata narraret, inter cætera vltricium pœnarum genera, hoc etiam addidit, dicens: *Sed nec planctus*, inquit, *ex more defunctis exhibebatur, aut luctus; quia hoc ſibi totum vindicauerat fames, ſed nec ariditas inediæ humorem cuiquam reli-*

3. Reg. 6. In afflictionibus ad preces & lacrymas confugiendum.

Ieiunio ſæpe ira accenditur, & lacrymæ minuuntur.

Eſa. 58.

Fl. Ioſeph. de Bell. Iud.